Translatio septuaginta interpretum fuit facta anno ab urbe condita 460. c. 13
Ariminum conditum fuit anno ab urbe condita ——— 477. c. 14
Colosseus turris Rodi ruit anno ab urbe condita ——— 517. c. 16
ad formam solis facta alta sm Jeronimum cubitis 207.
Carthago et Chorintum destructe fuerunt anno ab urbe condita — 606 — c. 20

I

Liber pomeriu ecclesie rauennatis incipit.

Instantie tue verende pr ac dne Michael sete Rauennatis ecce archidiacone. abnuere nequeo quo aperitui tuo satisfiat me ad hoc ipellis. Sunt quibusda mediocriter litatis elucubrare studeam cronicum bti hieronimi opus qd i archiuio rauenatis ecce sorduerit absoletum. tu qa artifitiose gtextum. tum quia eius scripture puetuste vna queqz lincola vix dictio videretur. Vt qz ipsi opi aliqua memorie digna inseram q et iocas ac serijs legentiu aios aliciant dum leguntur. Poro in psuadendo psuades opere pretium fore nos modernos qui a priscis viris tanta multipliciu rez emolumta pcepimus. posteritati aliquid vtilitatis aferre: qu qdem maioru sumptib et laboribus nostre vtilitati sunt vrbiu menia. basilice edes publice. deriuationes fluminu arboz satoes. et liberaliu artiu monumta ut iqm tue obtenpo iussioni. Ceteru cu eius codicis fiem intellectu difficilem. et ad transferedum inebrianis dispendiosam viderem seria ordine mutare decreui plura qz no coferunt omittendo. Ex alijs quoqz libris ystorias hintibus spetiosa inexui vt legentis menti flore et fructu nouu opus afferret. Fea qz vti gex multis pomerijs potiora eligendo vnu cuscerit. Si tande qb ex pomerijs ista delegerim que gsceiu pcinteris. Ab ex pomerijs viroz pstantiu. Hieronimi Prosperi. Mileti. Ysidori. Eutropij. Pauli diaconi. Rufini. Petri trecensis. Pauli orosij et Titiliuij patauini quoz celebre nomen habetur. Sane nec erubesco r. animu tali occupasse labore cu int tor tantos viros xpicolas xpicolaz duces h studio labrasse. nec phoresco laborem dum pareo suasioni tue. qua in diui pceptum et oblector dum scribo ac fio pitior i agendis negotijs casus pteritoz gteplans. Ait eiz apls. Quecuqz scripta sunt ad doctrina nraz scripta sunt. Cato 7 moru magist. multoz disce exemplo q fcta seqris. Que fugias vita e nobis aliena magistra. Cicero qz ait. Rex impij qui vnicuiqz rey de rebz an gestis ponere exempla nequnt. hi facilime delabunt in fraudez. At hi qui sciunt quid alijs acciderit facile possut ex alieno euentu suis ronibus pudere. Hoc si quide ope tuo punctu oe hetur. na vtile miscet dulci. Pro inde si qua elegantr dictata repies scito qz no

ex meo igenio manauerut. Si qua vo rudit dicta in ascribito. nec miru si elegant no sunt dicta tenuis est eni ingenij vena. 7 pluribus occupatus ad ea q valuissem defeci. qi preapti et prospero stilo scribendo. Sex igit inptes scito pns tuu opus ee digestu vt docabilio sis ad totum. Prima naqz a teporib adam. Deide a diluuio sub noe usqz ad nat abraam. et vltio regnoz et regum sucessiones p ordine cronice loqtur. Scda ab abraam natiuitate usqz ad urbis rome gdite tempora multiplice ystoriam, et tepora scribit. Tertia ab urbe gdita usqz ad xpi natiuitate alijs itersertis sucinte dicat ystoriam. Quarta romanoz augustorum ht ystoria alijs spetiosis inexis. Quinta orbis prouitiaz discriptioes ponit qd no nich opis afert legentib ystorias ad hauriendu rex sciam. Sexta pontificu romanoz sucessiones et tepora ponit ostendens qd i signe ab vno qz eoz sit editum. Preposito prius quibus i locis quiescunt copora patru ta noui qz ueteris testamenti. Vltio ponit chatalogu potificu. quatuo ecclesiaz illustriu. videlicet ecce Anthiochiae. Ecce yrosolimitane. Ecce Alexandrine. ac ecce rauenatis. Ecce aut costantinopolitane epi no ponuntur. Nam ea ecclesia tantu exaltata fuit teporib gstantini cu prius fuerit absqz aliaz ecclesiaz pmatu:

Tabula supputationu anoz ad qua recurrere sepius opus est ut heatur tepozu sucedentiu scia. C. p. pm:

A Creatione mudi. seu ab adam usqz ad diluuiu noe anni. ij. ccxlij. A diluuio ipo. usqz ad natiuitate Abraam ani. dccccxlij secudum grecos. A natiuitate abraam usqz ad exitu isrl de egypto duce Moise. ani. d.v. Ab exitu isrl de egypto usqz ad unctione dauid ani. cccc. xxxv. Ab unctione dauid usqz ad nat xpi. Mlxxv. ani. Ab adam usqz ad natiuitate xpi. v. [illegible]. clxxxix ani. A diluuio ad nat xpi ani. ij. dccclvij. A natiuitate abraa usqz ad id tps. ani. ij. xv. A moyse et exitu isrl de egypto ani. Mdx. Ab vnctione dauid i regum usqz ad id tps ani. Mlxxv. Ab hedificatione templi p salomone ad xpi natiuitate ani. Mxxxij. A captiuitate x tribuum usqz ad nat xpi ani. dccxliij. A captiuitate babilonis usqz ad xpi natiuitate ani. dlxxxij. A pontificatu Jude Machabey ad nat xpi ani. clxxij. A thiroia capta usqz ad xpi nat. ani. Mclxxix. A prima olipiade ad natiuitate xpi ani. dcclxxiiij. Ab urbe gdita ad natiuitatem xpi anni. dcclij. A morte alexandri magni ad nat xpi ani. cccc. A bello iter romanos et anibalem usqz ad xpi

nativitatē anī. ccx. Aprelio qđ fuit iter cesarē
et ponpeū usqȝ ad nat̄ x̄ anī. xlvj.

Principiū prime etatis mundi. Cap. ij.

Rerum creaturaꝝ sex deus diebus formauit
Primo lucē ꝯdidit. Secđo celi firmamentum
Tertio speciem maris et terre. Quarto sydera. Qu
into pisces et volucres. Sexto bestias 7 iumēta
Nouissime ad sui similitudinē hominē. Primū
adam a quo genus humanū ppagatū est. Fuit
aūt adam plasmatus a deo i ebron qui est locus
i palestina. Eua aūt i paradiso terestri. Cap. iij.
Adam et eua virgines de paradiso emigrauerūt
qui ano. xv. coꝝ genuerunt Caym 7 sororē eius
Calmanā Gemellos que mox eius fuit uxor.
Anō aūt. xxx. genuerunt abel et sororem eius
delboram mox ipsius uxorem.
Anō a natiuitate. cxxx. Adam Caym abel ocadit
iterā que promissionis nūc dicatur. quē abel pa
rentes eius anis. c. luxerunt. Tunc Caym cū
uxore sua progressus est et hitauit regionē q est
versus paradixū. Et posuit deus i Caym signuȝ
capitis tremorem ut sciret a deo punit
Cognouit Caym uxorē suā que ei pepit enoch
et ciuitatē ꝯdidit nominata Enoch.
Caym i rapinis 7 violentia ꝯgregans suos ad latrocı
nia i uitabat. 7 ad calliditatem pdux pmutacio
nes fecit i ponderibus et mensuris. terminos t̄re
posuit et ciuitates murauit.
Enoch aūt genuit irath qui genuit mana
el q genuit matusalē. qui genuit lamech!
Lamech septimus ab adam vir pessimus fuit p
rimus bigamiā ꝯtra dey mādatum iduxit huit
qȝ uxores odam et sellam Cam 4m
Ex oda lamech genuit Jabel qui ad mutanda
pascua pasto[ribus] portatilia iuenit greges ordina
uit. 7 caracte[res] distinx 7 gregē sepauit a grege.
Ex oda quoqȝ genuit Jubal patrem
canentium musice iuentorē. i. ꝯsonantiū
ut labor pastoꝝ qi i delitijs uteretur. Et qa
audierat adam de duobus Juditijs prophetasse
ne ars iuenta periret scripsit eam i duabus co
lumnis i qualibȝ totam. Una marmorea. altra
laterita quaꝝ una nō solueretur i cendio. alta
nō solueretur diluuio. marmorea est i siria ut
ait Josephus.
Ex sella aūt genuit tubal-caym. q artē ferrariaȝ
primus iuenit. Res bellicas decenter exauit sculp
turam i libidinem opum oculoꝝ i metallis fabr
icauit. quo fabricante Jubal iam dcs sono malleoꝝ

a pmis

delectatus exponderibus eoꝝ pportioēs et ꝯsonā
tias que ex eis nascunt excogitauit qm excogita
cionē greci fabulose pitigore atribuunt. sic et ex
opere fruticū cogitauit operari i metallis. cuȝ
eni incendisset i pascuis fructices vene metalloꝝ
fluxerūt i riuulos. 7 sublate lamine figuras locoꝝ
quibȝ fluxerāt referebant.
Soror uō tubal-caym Noema fuit que artē uarie
texture iuenit. Porro lamech vir sanguinarius
diu viuendo caligīnē oculoꝝ icurrit. qui puerū
ducē hns dum exerceret venationē pro delecta
tione tm̄ et usu pelliū. quia an diluuiuȝ usus car
niū nō erat. cū caym ocidit int fructeta. euȝ
existimans eē feram. 7 qz ad inditiū pueri sui ducto
ris dirigens sagitam Caym itfecit ductori illi ira
tus archu illuȝ verberauit ad mortē. Ocadit ergo
Caym vulnere et puerū i liuorē vulneris suuȝ
ductorem. Cūqȝ eius mulieres cū senē male tra
ctarent aiebat se digne pati. quia Caym ocaderat
et puerū sibi ductorem. Caym generatio tota di
luuio perijt. legitur qȝ adam filios huisse. xxx.
pter Caym et abel et totidem filias.

Sucessiones ab adam usqȝ ad noe. Cap. v.

Adam anoꝝ ccxxx. genuit Seth qui pro abel
natus est qui resurectō iterpetratus est.
Seth anoꝝ. ccv. genuit enos qui primus
nomen dey iuocare cepit.
Enos anoꝝ. cxc. genuit Caynā cuius nomen
iterpetratur natura dey.
Caynā anoꝝ. clxx. genuit malaleel cuius nomē
dicitur plantatio dey.
Malaleel anoꝝ. clxv. genuit Jareth qui iter
petratur descendens seu saporians.
Jareth anoꝝ. clxxxij. genuit enoch qui ē a deo
trāslatus: qui plura scripsisse putatur.
Enoch anoꝝ. clxv. genuit matusalem qui anō
ante diluuiū obijt.
Matusalem anoꝝ. clxvij. genuit lamech. Hac
generatione nati sunt gigantes.
Jubal qȝ ex gnē Caym artem musicaȝ iuenit
et tubal-caym artem ferrariam.
Lamech anoꝝ. clxxxvij. genuit noe cui anō
etatis sue. d. archā a deo hedifichari jubetur. hijs tē
poribȝ ut refert josephus scientes homines illi
q p aut igne aut aqs perire potant i duabus co
lumnis ex latere et ex lapide factis studia sua scri
pserunt ne delerentur memorie que sapienter
iuenerunt que columne lapidee dicunt diluui
uȝ euasisse. 7 hactenus i siria pmanere.

De fabrichatione arche. Capitulū. sextū.

Noe anō etatis. d. sm̄ dei mandatū cepit hedi
ficare archam i cuius ꝯstructiōe anis. c. laboratū
est. et itroductis mox sm̄ iussionē dei tribus
filijs suis cū eoꝝ uxoribus. et uxore eius. et aiā
libus q sibi pceperat. in archam igressus ē et stetit
i ea crescentibus stantibus et decrescentibȝ aquis
donec egressus ē iux verbum domini.

Principiū scđe etatis mūdi. cap. vij. de egressu ar[che]

Anō primo et sexcētesimo vite Noe
die pmo mensis cū minueretur aque a fa
cie terre denudauit Noe tectum arche qđ fecerat
vidit q defluxissent aque a facie terre. Jn scđo aūt
mense septiō 7 xx. die msis sicata ē terā. et exiuit
Noe et uxor eius et filij eius et uxores filioruȝ
cū eo. et oms bestie et pecora. et omīa reptilia
q mouentur sup terām sm̄ genus suū. et oīa
volatilia sm̄ genus eoꝝ de archa exierunt.

De filijs Noe Capituluȝ octauū.

Et facti sunt oēs dies noe anī. dccccl. et mortu
us ē. quo ad huc viuente nati sunt ex eo preter
feminas et paruulos viroꝝ. xxiiij. et centum
filij noe qui cū eo i archa fuerūt. Sem. Cam
et Japhet. Filij sem.
Elam unde elamite. Asur unde aserij. Ar
faxath un aradij. Lud unde ludij. Arȝ unde
sirij. Aramei aūt siriace
Dicunt filij arā gentes barbaroꝝ ulscéulgarit
q mosoch sunt sub psis. Filij Cam.
Chus unde ethiopes. Mestre unde egiptij.
fut fut un. Canaam unde cananei. Filij chus
unde sabbei. Sabadij ab hac terā venit regi
na videre sapientiam salomonis. Euiglat ge
ns eiulea. Filij Japhet.
Gamer. Filij gamer aschanaz. Magog. Ge
ntes gothice. Hinade. Josam. Elvs. Gobel
Mosoch. Tiras. Nationes sem. Cap. viiij.
Sem genuit arphaxat qui genuit sala. q ge
nuit eber unde ebrey. Eber genuit faloch et jectam.
Jecta genuit Jelmoda et saleph et arsamoth et
Jarach et odora et ezielz Jedeela 7 abimelech. Sabeb
et tufir et euila et Jobab. Hij omes filij iectaȝ
Et facta est i hitatio eoꝝ a masse usqȝ dū venia
tū i sefera monte orientis.
Nationes sem gentes. xxvij. Asiam tenue
rūt ab eufrate usqȝ ad oceanū ex qbus medij et
psē. Sup filios sem primus Jecta regnauit. hij fi
lij sem i tribus suas. secundum linguas suas
et nactiones suas.

ethiops gens

Asur filius sem iuenit purpurā et unguenta
crinium. de quo asiria et chaldea est dicta.

Nationes Cam. capituluȝ. x.

Sabathi regna sebechata.
Filij regna saba 7 Jmadam.
Chus genuit nebroth hic cepit eē gigas su
per terāȝ venator an dnm. Et factū ē initiū
regni eius babilon oreg et calchadar 7 iatar et
calanna et i terā semiarīb hijs statuit nabucho
donosor statuā suam. et mestre genuit ludim
et embim 7 labij et neptalim 7 patronom et
casloion unde egresus est filistim et thathorym.
Canaam aūt genuit sydona primo genitū et
hetmeū et eueum et aūcheum et assemeum 7
aradum. et sinareū et matthi. hij africam tenu
erūt et syriam a manno monte et libano usqȝ
ad mare 7 occeanū gentes xxx.

Nationes Japhet. Capl'm. xj.

Eripheth. 7 torgoma et filij asoelisā et trasis
et citij et rodij. Ex hijs dispse sunt insule gē
tiū in terra eoꝝ unus qsqȝ sm̄ linguam suam
i tribȝ suas et i gentibus suis. hi Europā tenu
erunt et plagam setentrioīs a montibȝ tauro
et amano cilitie 7 syrie usqȝ ad flumē tanay et
i europa usqȝ ad gadim.
Sup filios japhet primus regnauit sultone
ex hijs gentes. xv.
Anō dc. Noe factū est diluuiū cuius archam se
dere i montibȝ armenie i monte q dr̄ atharath
refert Josephus. fuerūt aūt noe tres filij pre
scripti ex qbus gentes. lxxij. orte sunt. s. ex sem
xxvij. de chaȝ. xxx. Ex Japhet. xv.

De quarto filio noe. capl'm. xij.

Noe sm̄ methodiū genuit aliū filiū. anō. c. te
rtie cylidis nomine Jonitum hic ut ait acepit
donū sapientie a deo et iuenit astrologiā a quo
nembroth gigas eruditus fuit.

De sucessione sem. capl'm. xiij.

Sem anō scđo post diluuiū genuit arphaxath
a quo caldei cū iam esset anoꝝ. c. et postqȝ ge
nuit arphaxath vixit a. d. et genuit filios et
filias et mortuus est.
Arphaxath cū eēt anoꝝ cxxx. genuit caynam
et mox vixit ā cccxxx et genuit filios et fi
lias et mortuus est. Caynā anoꝝ. c.xxx gen Sala z mox vix anis ccc
Eber ā. cxxxiiij. genuit phalech et sup vixit
anī. cclxx. et mortuus est. Huius tpr̄ hedificata
est turis et facta ē linguaꝝ diuisio. Huius turis
altitudo passuū quinqȝ millia. c. et. lxxiiij. tenē

primus rex babillonie

Jonitus adiuenit astrologia

tum) ē. Sala anis c. xxx
eber z mox vix anis ccc z
Magnitudo turis babel.

dr paulatim ī altioribus angustijs coartata.

Describunt ibi templa marmorea lapidibꝫ p̄ciosis auro qꝫ distincta et multa alia que īcredibilia crede rent. hanc turrim Nembroth gigas construxit q post confusionē linguarum migrauit inde ad persas eos qꝫ ignem colere docuit.

Falech ā. cxxx. genuit ragau. et mox vixit ā. ccix. huius tempore primo constructa sunt templa et quedam principes gentium tamqꝫ dij adorari ceperunt.

Ragau ā. cxxxij. genuit seruch et mox vixit annis ccix. sub hoc sciharum regnum exortum ē ubi primus regnauit tanajs.

Seruch. ā. cxxx. genuit nachor et mox vixit ā. cc. sub hoc egiptiorum regnū exortū ē ubi primus coges regnauit.

Nachor. ā. lxxix. genuit thara sub hoc regnum asiriorum et sicioniorum exortum est. ubi primus inassirijs regnauit.

Belus ā. lxv. apud sycionos primus regnauit deinde aygilaus a quo aegialea nuncupata ē que hu ctenus pelopensis vocatur.

Principium tertie etatis mundi. cap. xiiij. a

Thara. ā. lxx genuit abraam nachor et aram qui fuit pater loth. A diluuio usqꝫ ad natiuitatem abraam. dcccxlij ā.

Thara pater abraam post mortē filij sui arre abduxit de asiria ubi nati fuerant filij eius ī terram canaā abraam nachor et habitauit ibi ā. ccv. et mortuus est ī chara ubi habitauit ī regione cananeorum. huius tempore ā. xxviij. asiriorum rex primus. belus mortuus est quē asirij deum nominauerūt cui filius eius ninus sucessit. huius tempore ā. xlix. Sycionijs ī grecia regnauit. Europs filius defuncto aegilao. qui primus regnauit ex quo territorum pelopensium aegilea vocabatur.

Nachor ex melcha uxore genuit mebaux. Camuel. Cazath. Ezan. Feldas. Jedaf. batuel ex quo rebecha uxor ysaac.

Nachor ex concubina regina genuit Gamaz tabech tochos. et Mecha habuit itaqꝫ nachor filios xij scilicet octo ex uxore et iiij. ex concubina.

De Abraam cū filijs. Capitulum xv.

Abraam ex sara genuit ysaac. qui genuit esau et iacob ex rebecha. abraam et agar ancilla genuit ismael.

Filij ismael nabeoth. Cedar. Mabdel. Massa massma. Iduma. masse thodar themam iethur nafas cedma. vixit ismael ā centū et xxxvij cuius posteritas in diam euilath tenuit.

Filij abraam et ceture uxoris eius numero vj. cemb rā iactam madath matia esboth esseu.

Filij iectam saba ghema dadam.

Nascitur ergo et abraam ex agar ismael

Ismael filij duodecim.

Filij madiam. v. Gefar. nefar. Enoch. Abira. Ragali.

Filij autem v. dadam. Raguel. Nabdeel. Assur latir sui lomim

Abraam primam etatem apud caldeos agebat. post cum patre suo migrauit ī charam terram cananeorum ubi visus est illi dominus dicens. Exi de terra tua et de domo patris tui et veni ī terram quam tibi ostendam et faciam te ī gentē magnam etc. qua iussione accepto filio aram fratris sui exijt cū eo et venit ī terram canaam usqꝫ ad locū sicē. ad arborem excelsam ubi visus est illi dominus atqꝫ promissionē seminis dedit. Erat autem tunc ā. lxxv. vixit autem ā. clxxv.

Asiriorum reges Capitulum xvj.

Belus asiriorum rex primus qui regnauit ante natiuitatē abraam. ā. lxv. filius fuit nebroth

Ninus eius filius regnauit. ā. lij. ante natiuitatem abraam regnauit. ā. xlij. anno xliij natus est abraam. hic ninus deus ē assur genuit. x. in assiria

Ninus filius beli postquam natus est abraam regnauit annis. x.

Semiramus eius uxor ā. xlij. Camas filius eius dictus niniasiuni annis. xxxviij. Arius uero ā. xxx. Arali us uero annis xl. Xerses qui et balneus. ā. xxx.

Armanuitres annis xxxviij.

Belochus ā. xxxv.	Baleus ā. lij.
Altadas ā. xxxij.	Manutus ā. xxx
Machaleus ā. xxx	Sferens ā. xx.
Mamilus. ā. xxx.	Sparetus ā. xl.
Aschatrades. ā. xl.	Amuntes ā. xlv.
Belochus ā. xxv.	Bellopares ā. xxx.
Lāprides ā. xxxij.	Sosares annis. xx.
Lampares. ā. xxx.	Pannias ā. xlv.
Sorsamos annis. xix.	Mitreus ā. xxvij.
Tatanis ā. xxxij.	Tanteus ā. xl.
Timeus ā. xxx	Decilus ā. xl.
Eupales ā. xxxviij.	Liostenes ā. xlv
Pertiades ā. xxx.	Ossratheus ā. xx
Ossratenes ā. l.	~~Ossratheus ā. xl~~ Ocratepes ā. xlij.
Sādanapallus ā. xx.	

Hic primus inuenit puluinaria fuit enim homo corruptus turpi libidine nam inter multas concubinas eius habitu femineo īductus cum eis opus filandi lanam exercauit. Inuentus sic a prefecto suo arbato occisus est quia regni nec negotia nō curabat qui sibi sucessit. Anno natiuitatis abraam exacto et conplecto m ccxcvij

Regnauit autem ninus. ā. xlij et belus pater eius ā. lxv.

Fiunt ergo omnes anni regnū asiriorum quibus regnatū est a bello primo rege usqꝫ ad sadanapalli ultimū anni exactū anni. mccc iiij.

Regnum medorum. Capitulum xvij.

Anno a natiuitate abraam. mcxcviij.

Arbaces. ā. xxviij.	Sosamus. ā. xxx.
Nabdama ā. xl.	Cardiceas. ā. xiij.
Dyocles ā. liij.	Fraortes. ā. xxiij.
Cyafetres. ā. xxxij.	Astiages ā. xxxviij.

Finitū est regnū medorum quod durauit. annis. cclx.

Darius regnauit post hec apud medos.

Persarum reges. Capitulū xviij.

Anno natiuitatis abraam. mccclvij.

Cirus regnauit annis. xxx.

Cambises eius filius qui dictus est nabucodonosor annis. viij. sub quo iudith et holofernes qui ab hebreis

Duo fratres magi menses. vij

Darius filius ythaspis ā. xxxvj.

Xerxes eius filius. annis. xx. hic transiuit ī greciam qui rediijt inglorius

Arthabanus qui occidit xerxem. menses. vij.

Arthaxerxes longimanus. ā. xl.

Xerxes secundus menses. vij.

Darius nothus. ā xix.

Arthaxerxes menemon eius filius qui dictus est asuerus annis. xl.

Artaxerxes ochus filius annis. xxvj

Arses uel arsenius eius filius. annis. iiij.

Darius filius arsami. ā. vj. hic superatus ab alexandro macedone. fuit autem cirus rex primus filius filie astiagis qui superato astiagio et dedit regnum yrchanorum.

Dario uero quem astiages adoptauerat ī filiū dimisit ī eius vita regnū medorum ipse uero regnū transtulit ad persas.

Cambises filius cirj hedificauit ī egipto babiloniam inde veniens mortuus est damasci.

Alexandrinorum reges. Capitulum xix.

Mortuo dario rege persarum. Alexander anno octauo sui regni regnat alexandrinis usqꝫ ad mortem. Regnauit igitur.

Alexander macedo annis. v. Ptholomeus logi annis. xl. Ptholomeus philadelfus. ā. xxxviij.

Ptholomeus eugetes frater eius annis. xxvij.

Ptholomeus filopater eius filius. ā. xvij.

Ptholomeus epyphanes ā. xxiiij.

Ptholomeus fylomentor ā. xxxv.

Ptholomeus ij eugetes annis. xxviij.

Ptholomeus sother. ā. xvij. physcon 42

Ptholomeus alexander. ā. x.

Ptholomeus cleopatre. ā. viij.

Ptholomeus dyonisius. ā. xxx. Cleopatra an xx

Mortua cleopatra uxore marchi antonij anno imperij octauiani. xiij. facta est egyptus prouincia romanorum ante natiuitatē xpi. annis. xxx exactis.

Regno asiriorum sucessit regnū medorum. cui sucessit regnū persarum. cui sucessit alexandrinorum regnū.

De regno sicioniorum. Capitulum xx.

Siciona prius apia. mox pelopensis dicta est ubi primus regnauit. Europs ante natiuitatem abraā ā xxj. et mox. xxiiij. annis regnauit.

Sycionorum reges. Egyaleus an lij

Europs post natiuitatem abraam annis. xliij.

Telchim. ā. xx.	Apis. annis xxv
Thelesion ā. lij.	Aegidrus. ā. xxxiiij
Gurnach. ā. xlv.	Leucippus. ā. liij.
Mirapus. ā. xlviij	Eratus. ā. xlvj.
Plemneus ā. xlviij.	Orthopolis. ā. lxiij.
Marathius. ā. xxx	Marathus ā. xx
Rethireus. ā. lv.	Corax. ā. xxx
Epopeus. ā. xxxv.	Laomedon. ā. xl.
Syrion ā. xlv.	Polibus. ā. xl.
Ynachus ā. xlij.	Festus. ā. viij.
Adrastus. ā. iiij.	Polipedes ā. xxxj capta
Pelasgus. ā. xx.	Eusippus ā. xxxj.

Defecerūt reges qui regnauerūt. dccclxij post quos sacerdotes carnij sunt constituti.

Egiptiorum regnū. Capitulum xxj.

Apud egiptios tēpore natiuitatis abraā regnabant thebey dinastia. xvj. quam vocant potātem seu potentiā que durauit. annis. cxc.

Dinastia. xvij. regnauerūt pastores. ā. ciij. hor tempore ioseph et fratres eius ī egipto

Dynastia. xviij. diapolitanorū quorum primus fuit.

1	Amosis. ā. xxv.	Thuoris. ā. vij.	
2	Chebron. ā. xiij	Mbertas Joseph fuit	
6	Thutemosis ā. ix	Ammenophis. ā. xxxj.	7. hic ē quem greci putant menophiam loquentem
8	Orus. ā. xxxviij.	Firmutosis. ā. xxvj	
10	Achoris. ā. ix.	Ammepos. ā. xxxj.	
12	Acheres ā. viij	Acheres ā. xij.	9
14	Armays qui et danaus ā. v.	Cenceres. ā. xvj	11
15	Ramesses qui et egiptus. ā. lxviij.	Cherres. ā. xv.	13
16	Menophis ā. xl.	Dinastia. xviiij.	
p	Cetus primus ā. lv.	Rampses. ā. lxvj.	2
3	Amenopis ā. xxx	Amines ā. xxvj.	4

Dinastia. xx. diapolitanorum. ā. clxxviij Egiptiorum regnū dinastia xxj ī qua primus regnauit.

4 mafres an xij.
5 mesfarmutosis. an. xxvj.
3 Amenopis an. xl.
5 Thuoris an. vij.

Smendis. a. xxvi · Pseusenes. a. xli.
Neferecheres. a. iiii. · Amenophtis. a. ix.
Osochor. a. vi. · Phinaces a. ix.
Pseusenne anis. xxxv.

Dinastia xxii regnauit primus.

Sesenchosis. a. xxi. Osorthanã xv.
Thacelotis. a. xiii. Dinastia xxiii. primus.
Petubastis. a. xxv · Osorthonã a. viii.
Psammos. a. x. Dinastia xxiiii.
Bochoris a. xliiii. Dinastia xxv.
Sabacon ethiops a. xii · Seniaus a. xii.
Tharachus ethiops a. xx. Dinastia xxvi.
Ammeres ethiops a. xii · Stephinatis a. vii.
Nechepsos. a. vi. · Nechao a. viii.
Samethicus. a. xliiii Nechao secundus qui et nechepses a. viii
Psammiticus qui et psamaticus. anis. xliiii
Vafres a. xxx. · Amasis anis xlii.

Dinastia xxvii. obtinuit Cambises cirri filius dictus Nabucodonosor. Egyptum anno quinto sui regni, vi ad darium filium ydaspis, anno natiuitate abraam. Mccccxi.

Durauit hec dinastia. anis. cl. Mox
Egyptus a persis desciuit et postea regnauit Ammirtheus. anis. vi Dinastia. xxviii.
Nefertes. a. vi · Achoris a. xii.
Nefertes mensibus iiii. · Nectanebis xviii
Samuthes. a. i · Theos a. ii
Dinastia xxviiii. · Nectanebus a. xviii.

Egyptiorum sub hoc destructum est regnum qui genitor alexandri dictus est.

Argiuorum regnum Capitulum. xxii. anno natiuitatis abraam. Clxi incipit regnum.

Inachus primus regnauit anis. l.
Phoroneus filius eius anis. lx.
Apis a. xxxv. · Argus a. lxx.
Criassus a. liiii · Phorbas a. xxxv.
Triopas a. xlvi. · Crothopus. a. xxi
Stenelus a. xi · Danaus a. l.
Linceus a. xli. · Abbas a. xxiii.
Proitus a. xvii. · Acrisius a. xxxi.
Argiuorum reges defecerunt qui imperauerunt anis. dxliiii usque ad pelopem qui regnauit anis. lix. Et in micenas imperio translato post Acrisium regnauit
Euristeus filius stenali anis. xlv.
Atreus et thyestes anis. lxv.
Agamenon anis. xliiii.
Huius anno xviii capta est troya anno natiuitatis abraam. dccccxxxvi.

Atheniensium regnum. Capitulum xxiii

Anno natiuitatis abraam ccclxi in attica que nunc dicitur primus regnauit cecrops.
1 Cecrops a. l · 2 Granaus. a. viiii.
3 Amphycion a. x · 4 Erictonthius a. l.
5 Pandion a. xl · 6 Ericheus a. l.
7 Cecrops secundus anis xl.
Egeus filius pandionis. anis xlviii.
Theseus eius filius anis xxx
Menestheus peteo anis xxiii.
Demophon filius thesey. anis xxxiii.
Oxinthes a. xii · Aphydas a. i.
Thymoethes a. viii · Melantus a. xxxvii.
Codrus eius filius anis xxi.
Post hos. xvii. reges fuerunt principes quos mors finiebat tantum
Medon codri filius primus anis xx.
Agastus a. xxxvi. · Arrippus a. xix.
Tersippus a. xli. · Forbas a. xxxi
Megacles a. xxx. · Dyogenetus. a. xxviii.
Ferecles. a. xix. · Amfiron. a. xx.
Thespieus. a. xxvii · Agamestor a. xx.
Eschilus. a. xxiii. · Alemeon. a. ii.
Carops a. x. · Esimedes a. x.
Elydicus. a. x. · Hyppomenes. a. x.
Leocrates a. x. · Apsander. a. x. · Erisias a. x.
Cessauit principes athenis et annui principes constituuntur anno natiuitatis abraam. Mccc.24.

Lacedemonum regnum incipit anno abraam. dcccxvi. Capitulum. xxiiii.

Euristeus. a. xlii. · Agys. a. i
Egestratus. a. xxxv · Labotes a. xxxvii.
Dorinthus. a. xxix. · Agesylaus. a. xliiii.
Archelaus. a. lx. · Telectus. a. xl.
Cameles. anis xxxvii.

Olimpias prima. anno abraam. Mccxl. Corinthiorum regnum. Capitulum. xxv.

Anno natiuitatis abraam. dcccxvi. Aletius primus regnat anis. xxxv.
2 Ixionã a. xxxvii. · 3 Agilaus. a. xxxvii.
4 Prumnis. a. xxxv. · Bacis. a. xxxv.
Agelas. a. xxx. · Eudemius. a. xxv.
Aristomedes a. xxxv. · Egemmõ. a. xvi.
Alexander. a. xxv · Felestes. a. xii.
Athomenes anno uno.
Finit regnum anno abraam. Mccxl. et incipit regnum lydorum. Lidorum regnum. Capitulum xxvi.
Ardisius a. xxxvi · Alyates. anis xiiii.
Meles a. xii. · Candales. a. xvii.

1 Alothyus an xxxv.

Gyges. a. xxxvi · Ardis a. xxxvii.
Sadyates. a. xv · Alyattes. a. xlix · Cresus a. xv.
Cresus a ciro captus est et defecit regnum lydorum quod steterat. anis. cc.xxxi.

Macedonum regnum. Capitulum. xxvii.

Anno natiuitatis abraam. dcccxvi. Inchoat regnum macedonum quorum primus fuit caraneus.
Caranus. a. xxviii. · Coenus. a. xii.
Tirimas a. xxxviii. · Perdica. a. li.
Argeus. a. xxxviii. · Philippus. a. xxxviii.
Eropus. a. xxvi. · Alcheo. a. xxix
Amintas. a. l. · Alexander. a. xliii.
Perdicas a. xxviii. · Archelaus. a. xxiiii.
Orestes. a. iii. · Archelaus. a. iiii.
Pausanes. a. i. · Amintas. a. vi.
Argeus. a. ii. · Amintas rursum. a. xviii.
Alexander. a. i. · Alonites. a. iiii.
Perdicca. a. vi · Philippus. a. xxvi.
Alexander philippi eius filius anis. xii. men. vi.
Philippus aridensis frater alexandri. anis vii.
Cassander anis. xviii.
Anthigonus et alexander eius filii. a. iiii.
Demetrius. a. vi. · Pirrus mensibus. vii. a. i.
Lisimachus. a. v · Ptholomeus ceraunos. Antipater dies
Melgarus mensibus. ii. · Sostenes. a. ii.
Antigonus gonatas. anis. xxxvi.
Demetrius. a. x · Antygonus. a. xv.
Philippus. a. xlii. · Perses. a. x.
Regnum macedonum defecit abraam. Mdccl.

Asie regnum. Capitulum. xxviii

Asye primus regnauit antygonus. anno abraam. Mdcxcviii.
Antygonus anis. xviii.
Demetrius policates. a. xvii. Mox seipsum tradidit seleuco. Syrie et babilonis. regnum. capitulum xxviii.
Anno natiuitatis abraam. Mdccciii. Incipit regnum sirie et babilonis et superiorum locorum quibus primus seleuchus.
Seleuchus nicanor. anis. xxxii.
Anthiochus sother eius filius. a. xviii
Antiochus theos. anis. xv.
Seluchus callinicus uel galiricus filius illius. a. xx.
Seleuchus ceraunes eius filius. anis. iii.
Anthiocus magnus eius frater anis. xxxvi.
Seleuchus philopater. eius frater. a. xii.
Antihocus ephyfanes eius frater. a. xi.
Anthiocus eupator filius. a. ii.
Demetrius sother filius seleuci. a. xii.
Alexander. a. x. mensibus. vii. filius anthioci.

Demetrius filius demetrii. a. iii.
Anthiocus sidetes filius alexandri. a. ix.
Demetrius iterum. anis. iiii.
Anthiocus grippus. anis. xii.
Anthiocus ciçicenus. anis. xviii.
Philipus anis. ii. Successiones hebreorum. c. 29.

Anno. xliiii. regni nini filii regis asiriorum Natus est abraam iam exactis a principio mundi anis iii. clxxxiiii. Qui abraam anno centessimo etatis genuit Isaac ex uxore sara. Nam primum genuerat ex agar. ancilla Ismael. a quo genus ismaelitarum. qui prius agareni dicti sunt mox sarraceni. Hic abraam. anno etatis sue. lxxv audiuit dominum sibi promissionem facientem. vixit abraam anis. clxxv.
Abraam vixit anis. clxxv.
Isaac anno. lx. genuit Esau et Jacob qui dictus est israel. vixit Isaac. anis. clxxx.
Jacob annorum. xc. genuit Joseph qui Jacob vixit annis. cxlvii.
Joseph annum agens. xvi. venditur a fratribus dux egypti fuit annis. lxxx.
Anno nono sui ducatus ingressi sunt in egyptum
Jacob et filii. anno etatis Jacob. cxxx. natiuitatis autem abraam. ccxc.
Joseph moritur etatis. cx anno. Post cuius interitum hebrey seruierunt anis. cxliiii.
Fiunt autem omnes anni. quibus Jacob et filii eius in egypto fuerunt usque ad exitum quo moyses eorum dux fuit. ccxv.
Moyses natus est anno natiuitatis abraam. ccccxxvi. Et anno xl. etatis sue reliquit egyptum et in heremo philosofatus est. Anno eius etatis. lxxx. dux fuit populo dei de egypto ad desertum et ibi anis. xl populum rexit et mox mortuus est.
Josue successit moysi et populum induxit in palestinam et terram diuisit et rexit populum. anis. xxvii.
Gothomel primus ex tribu Juda qui prefuit populo annis. xl.
Aoth ex tribu efren anis. lxxx
Delbora et barach. anis. xl.
Gedeon ex tribu manasse. anis. xl.
Abimelech. a. iii · Tola. a. xxii
Jarius uel Jair ex tribu manasse. xxii. a. hic habuit filios. xxx.
Jepte. a. vi. · Esebon annis. vii.
Labdon anis. viii. huius anno tertio troya capta est
Sanson anis. xx.
Ely sacerdos annis. xl. post huius mortem archam

testamenti gentes habent.

Samuel propheta qui primus constituit chorum religiosorum deo iugiter canentium. 7.

Saul rex primus ex tribu beniamin. a. xl.

Dauid ex tribu iuda rex primus. a. xl.

Pontifex abyathar tunc clarus habetur

Salamon dauid filius. a. xl. Quarto anno huius regni edificatio templi incipit quod completur anno octauo. tunc sadech sacerdos linius abaron illustris habetur.

Roboam filius salomonis in iuda solum regnauit annis. xvij. nam. x. tribus abeo se abdicantes sibi regem constituerunt. Huius tempore susachim rex egypti contra iudeos dimicans templum spoliat.

Roboam iudee. a. xvij. Abias eius filius. a. iij.

Assa filius abie. a. xlj. Josaphat filius assa. a. xxv.

Joram filius Josaphat. annis. viij.

Occhozias filius joram. anno vno.

Cotholia mater eius. annis. vij.

Joiade pontifex insignis habetur qui solus post mosem annis. cxxx. vixit

Joas annis quatraginta.

Huius tempore zacharia profeta occiditur

Elyseus propheta moritur.

Amessias. a. xxix. Ozias annis. lij.

Ysaias. Osee. Amos. Jonas prophetant

Joatham. a. xvj. Achaz. annis. xvj.

Ezechias annis. xxviiij.

Manasses eius filius. a. lv. hic occidit ysaiam.

Amon filius manasse. a. xij. anno abraam. Mcclxxiij.

Josias eius filius annis. xxxj.

Jeremias sophonias et olda mulier prophetant.

Eliachim filius josie annis. xj. huius anno tercio nabucodonosor rex babilonie capit iudeam et uasa templi aufert.

Jeconias eius filius menses. iij.

Sedechias frater eliachim. annis. xj.

Captiuitas in babilonia. annis. lxx

Darius postea. a. xxxiij. Xerces. annis. xx.

Arthaxerxes. a. xl. Darius nothus. a. xix.

Arthaxerxes assuerus annis. xl.

Xerxes ochus. annis. xxvj.

Arsenius eius filius annis. iiij.

Darius arsamei annis. vj.

Alexander macedo regnum occupauit

Reges israel. Capitulum. xxxij.

Jeroboam. a. xxij. Nadab annis. ij.

Basa annis. xxiiij. Hela annis. ij.

Ambri. a. xij. Achab. annis. xxij.

Ozias annis. ij. Joram. annis. xij.

Jeu annis. xxviij. Joachab. annis. vixvij.

Joas annis. xvj. Jeroboam. a. xlj.

Zacharias menses. vj. Sellum dies. iij

Manaem. a. x. Faceas. annis. x.

Facee annis. xx Osee annis ix

Decem tribus israel translate sunt a rege caldeorum salmanasser in montes medorum iam regnato in samaria per hos reges. annos. ccl.

Nabucodonosor rex caldeorum jerusalem capit templum spoliat. olimpiade. xlvij. Anno abraam. Mcccxxvj.

Durauit hec captiuitas annis. lxx.

Ab edificatione templi que fuit anno. iiij salomonis usque ad captiuitatem istam. fiunt anni. cccexlij.

Prophetant daniel et ezechiel.

Cirus. laxata captiuitate hebreorum. fere. l. milia hominum regredi fecit in iudeam.

Tempus captiuitatis.

Ihesus filius iosadech et zorobabel clari habentur

Tamiris regina massegetharum cirum interfecit

Prophetant nouissime ageus. zacharias et malachias.

Post annos. lxx. captiuitatis reuertuntur in iudeam et templum hedificatur anno. secundo darij. Judeorum Machabeorum sucessiones. et reges. Capitulum. xxxiij.

Anno a natiuitate. abraam. Mdcccl. principiatur.

Judas Machabeus. annis. iij.

Jonathas eius frater. annis. xviiij.

Simeon eius frater. annis. viij.

Johanes yrchanus eius filius.

Rex primus annis. xxvj.

Aristobolus eius filius. a. j.

Alexander eius frater. a. xxvij.

Alexandra plasina vxor. a. viiij.

Hyrcanus pontifex fit et rex filius Alexandri. et alexander. annis. xxxiiij.

Hic fuit vltimus regum iuda

Herodes ascalonita. annis. xxxvij.

Archelaus eius filius. a. viiij.

Herodes thetrarcha. annis. xxiiij.

Herodes agripa. annis. vij.

Agripa eius filius. a. xxvj. finitum est regnum herodium imperij vespesiani imperatoris anno. secundo a natiuitate. uno et centesimo et facta est terra judeorum prouintia romanorum.

Nota quod tunc fiebat regio prouintia quando remoto proprio rege regebatur per magistratus romanorum et tributa reddebat romanis. Janus. Saturnus

Pichus, faunus, latinus, hij omnes regnauerunt annis. iij. cl. Latinorum regum. Capitulum. xxxiiij.

Eneas troianus. annis. iij.

Aschanius filius. annis. xxxviij.

Siluius Enee et filius. a. xxxix.

Latinus Eneas annis. xxj.

Latinus siluius. annis. l.

Alba siluius. annis. xxxix.

Egyptus athis eius filius annis. xxiiij.

Capis siluius. annis. xxviij.

Carpentus filius eius. annis. xiij.

Tiberinus filius carpenti. annis. viij.

Agripa filius tiberini. annis. [illegible]

Aremus filius agripe. annis. xviiij.

Auentinus siluius annis. xxxvij.

Procas filius auentini. annis. xxiij.

Amulius filius proce. annis. xliiij.

Anno a natiuitate abraam. Mcclxxij olimpiade. vj. roma conditur a geminis filijs amulij romulo et remo.

Romulus primus rex romanorum. a. xxxviij.

Senatores vrbis. anno vno. j

Hoc tempus dictum est inter regnum

Numa pompilius annis. xlj.

Tullus hostilius annis. xxij.

Marchus anchus. annis. xxiij.

Tarquinius priscus. a. xxxviij

Seruus tullius annis. xxxiiij.

Tarquinius superbus. annis. xxxv.

Consules tribuni militum et alij magistratus romanorum usque ad gaium cexarem. a. cccclxiiij.

Gayus cexar dictator. a. v. uel quaxi

Octauianus ante christi natiuitatem annis. xlij.

Fiunt autem ab urbe condita usque ad natiuitatem christi. anni exacti. dcclij. De tempore quo condita est vrbs rauena. Capitulum. xxxv.

Et quia vrbs rauena condicte tempus antiquius est natiuitate abraam prius de ea dicatur. Sic traditur a scriptore codicis pontificalis ecclesie urbis eius preposites. Noe postquam multitudo gentium iam propagata ocupauerat plurimas asie partes. Europam nauibus petierunt per adriaticum maris sinum.

Hij contemplati regionem proximam lictori eius maris obsitam paludibus comodam habitatui. eo quod agris esset vicina mari et hostijs padi. in ea regione ponere sedem statuerunt. Igitur aduectis harenis nauibus. In eis paludibus areas ad edes statuerunt ut aquis supereminerent et ciuitatem hedificauerunt quam appellauerunt rauenam. Que videtur condita post diluuium per annos circiter. ccclx ante natiuitatem abraam per annos. ccclxxxij. Ante romam conditam per annos. Mdcxlv. Ante natiuitatem christi per annos. MMcccxcvij.

Explicit prima pars operis. Incipit secunda pars operis Capitulum primum. A natiuitate abraam usque ad natiuitatem christi. fiunt anni. MMxv.

Abraam natus est post diluuium quod fuit post noe anno. dcccxlij. primo anno Jobeley quadragessimi.

Anno. xliij. regni nini regis assyriorum. Europis uero filii regis sitimorum in grecia anno sui regni. xxij.

Fuit autem pater abraam thara. Nechor uero frater et arra pater loth mortuus in primiera.

Thara pater abraam filios suos genuit in assiria. mox mortuo iam filio eius arra patre loth migrauit cum filijs et nepote in terram chaanam.

Anno. lxxv abraam facta est ei abraam repromissio ante annos legem datam. cccc xxx. Anno abraam. lxxxvj. genuit ysmael ex ancilla sua agar sterile sarra. Initium jobilei secundum Judeos

Anno centensimo abraam genuit ysaac ex sarra eius coniuge iam pannosa. Anno abraam cxxxvij mortua est sarra vxor eius mater ysaac.

Abraam mortuus est anno etatis. clxxv et sepultus est in terra promissionis in spelunca duplici ubi adam sepultus fuerat et eo loco mox sepulti sunt ysaac et iacob. De quinque vrbibus submersis. Capitulum. ij.

Anno etatis abraam. ciij. regio afinis arabie que pentapolis dicebatur a quinque vrbibus. scilicet Sodoma. Gomora. Adama. Seboym et segor igne celitus misso conflagrauit. e quibus loth eductus iam fuerat per angelum dei. nunc autem illa regio aquis submersa est. et mare mortuum apellatur.

Post natiuitatem abraam ninus rex assiriorum Capitulum. iij. regnauit annos circiter. x. Hic fuit filius belli primi regis assirie. fuit autem et alter bellus in grecia. Ninus condidit in assiria ciuitatem maximam que dicta est niniuem uel ninum siue niniue. Hic perdomuit omnes gentes a mari rubro usque ad ultimum setemptrionem. Coroalten bactrianorum regem artis magice inuentorem oppressit. Et occidit mox oppugnans urbem que ab ipsius imperio defecerat confoditur et perimitur. Capitulum. iiij. Semiramis eius vxor regno sucessit hec mirabiliter fuit et magnifica. Nam viri regnum conseruans addidit ethiopiam regioni. intrauit ad indos quo nemo preter Alexandrum transiuit muros magne babilonis construxit. Usum bracharum inuenit. Estuauit autem libidine. Multis se commiscuit. quos mox fecit occidi. filium quoque eius secum coire obstrinxit. leges que promulgauit

Captiuitas babillonica

2a captiuitas bab[illonica]

Nota quod h[ic] babilonia

ut cuiuis liceret calcato pudore. nec matrimonia contrahere inter propinquos et patres filiabus et matres filijs. et fratres sororibus posse coniugari. a filio tandem sui turpitudinem aberere perimitur.

Temporibus abraam apud cretam primus regnauit Cres indigena.

A cretensibus Jupiter absconditus fuit et nutritus in hoson ciuitate in creta condiderunt indigene abeles matris templum.

Apud argos temporibus abraam regnauit inachus qui regnare cepit anno abraam. clx^o.

Hoc anno nascuntur ysaac gemelli Esau et Jacob.

Inachi filia fuit Jo quam egyptij mutato nomine ysidem uocant et colunt a patre ynacho fluuius inachus apud argos a filia Jo nebosforus nuncupatur.

Esau anno etatis. xl. duabus uxoribus coniungitur cum socer. Anna filius sebeon primus fecit asinos coniuscari equabus ut inde muli procrearentur.

Nyobe prime omnium mulierum mixtus est Jupiter ut greci dicunt. de qua nascitur apis quem serapim cognominant egyptij quem eum deum appellauerunt.

Foroneus Inachi et Nyobes filius primus leges et iuditia constituit.

Telchines et chaphathij pugnantes contra Foroneum regem arguiorum et phabalaos victi sunt et fugati ab hijs et Rodum insulam migrantes sibi sedem eorum posuerunt.

Ismael postquam vixit annis. cxxxvij mortuus est multa prole relicta.

Tesalus grecus filius regnauit in tesalia et per hec tempora apud latium tritonem virgo apparuit quam greci mineruam dixerunt. hec autem lanificij prima excogitauit.

Jacob hijs temporibus genuit ruben et simeon leui et iudam. Erat autem Jacob annorum xxij quando Joseph genuit.

Messana urbs condita est in grecia que et mamantina dicta est diluuium quod factum est in achaya sub oggige ante urbem roma conditam annis. Mxl.

Memphis in egipto conditur ab ape rege eorum autem hunc apem esse scriptum serapim. Sigdez cum fratrem suum Aegyaleum regem prefecisset achaye ipse cum populo ad egyptum migrauit.
Egyptij in honore apis taurum adorabant uaccam pro yside. ouem pro amone. Capitulum. v.

Ysaac moritur anno etatis. clxxx superstite eius filio Jacob iam annorum. cxx. Joseph uero iam venditus erat pannos. xij qui cum venditus fuit erat annorum iam. xvj. Joseph erat annorum. xxx. cum stetit coram pharaone somnium soluens inter venditionem Joseph et descensum Jacob in egyptum fluxerunt anni xxij.

Jacob iam annorum. cxxx. cum filijs suis in egyptum migrauit hijs temporibus condita est sparta in achaya a sparto filio foroney. Capitulum. vj.

Jacob moritur in egypto prophetans de christo anno etatis sue. Cxlvij.

Secundum quorundam opinionem. hijs temporibus fuit prometheus a quo homines factos esse commemorant. Et reuera cum sapiens esset eorum feritatem et nimiam peritiam ad humanitatem et scientiam transfigurabat. Ipse etiam primus anulorum usum inuenit. Capitulum. vij.

Joseph moritur annorum. cx. etatis post cuius interitum hebrey egyptijs seruierunt annis. cxliiij. fiunt autem omnes anni quos hebrey in egyptum fecerunt. ccxv. qui ab eo tempore computantur quo iacob cum filijs in egyptum migrauit. Joseph tempore famis agros egyptios omnes acquisiuit regi qui ab inde citra sunt iuris regum et nunc quintam portionem reddunt regi. Capitulum. viij.

Amram genuit Moysem cum iam esset annis. lxx.

Epidaurus conditur hoc tempore argo regnante greci ceperunt segetes seminibus alium de lactis habere.

Athlas frater promethei magnus habetur astrologus

Mercurius nepos athlantis multarum artium peritus habetur. mox in deos translatus est

Hac etate primus quadrigam iunxit aroteclus seu proteclus.

Lesbon conditur in argis a dyonisio bacheo a quo in grecia inuentus est vitis usus

Oliua primum in arte inuenta est

Moyses in heremo philosofatur

Choreethes et coribantes primi in armis modulatam saltationem et modulationem reppererunt

Diluuium in tessalia sub deucalione. Anno ante urbem conditam. dccc^o. x^o et circa ea tempora Incendium sub pheton. Job vir patiens agnoscitur in terra traconitidis.

Principium quarte etatis mundi. Capitulum. viiij.

Moyses educit populum per desertum huius annos. lxxx. Aron autem erat annorum lxxxiij. A morte Joseph anno. cxliiij kalendis Junij. Moyses ascendit in montem sinay die uero quinquagesimo ab exitu de egypto legem accepit a deo Judei literas et legem per moisem accipiunt

Cecrops egyptius metu plagarum factarum tempore Moysis egressus egypto in greciam profectus est et athenas condidit et primus omnium bouem Joui ymolauit.

Secundum nonnullos Jo in egyptum profecta ysis nuncupata est que mox nupta talagono epaphum genuit. Epaphus filius Jo et Jouis memphim condidit cum in ipsa egypto regnaret. Templum constructum deli delphis ab erisicto filio cecropis. Lacedemon condita a lacedemone filio semelle. Archas Jouis filius et calisto pelasgos inde dictione redactos eorum regionem archadiam nominauit. Egyptus ab egypto dicta. Capitulum. x. est que prius aeria dicebatur. Dardania a dardano condicta. Moises moritur in deserto Josue illi succedit et terram promissionis ingreditur filiis. a principio mundi secundum. lxx^a. interpretes annis. ij. dccxxix. secundum ebreos. ij. dl. secundum uero bedam ij. dliij. Darius pater l. filias. frater filios egiptij sui fratris. sibi coniugatos interfecit euadente solo lino qui post eum regnauit. Nec multitudo filiorum incredibilis est apud barbaros cum habeant innumeras concubinas. Idem danaus receptus a stelano apud argos ei regnum fraude subripuit

Busiris neptunni et libie filie epaphi filius apud loca uicina. Nilo tyrannidem exercet. homines transeuntes illac scelere crudeliter necans

Phenix et candmus de theb egipti in syriam profecti apud tyrum et sydonem regnauerunt.

Europe filie fenicis mixtus est iupiter quam mox asterius rex cretensium uxorem accipiens minoem. Roda manatum Saradadonem procreauit ex ea. Gothoniel populum israel. annis xl rexit. Pandion filius erictonij cuius filie progne et philomena. Rodamantus et sarpadon. reges lyciorum. Raptus europe. Cadmus regnauit theb ex cuius filia semele natus dyonisius. i. liber pater sub quo linus thebeus musicus fuit hic lib transiuit armis in indiam quam libidinibus fedauit et sanguine. Candidus primus literas grecas inuenit. Bytinia condita a phenice que prius dicebatur Mariandina. Judei dactuli hoc tempore ferrum reppererunt. Indardania regnauit Erictonius filius dardani qui prius in greciam iunxit quadrigam. Corinthus condita a sisifo qui prius epiru uocata est

Minos filius europe regnauit in creta.

Aoth populum israel rexit. annis lxxx. Peleps argos apud regnauit a quo pelopenses uocantur

Suspitioni est quod ceres tripolomum longam nauim mansit misit ministrare frumenta indigentibus unde nauis illa serpens putata est. Achaya ab achaia condita. Exitiale bellum inter cretenses morte androgey ante urbem conditam romam Anno. dlx^o. Ypocentauri permixta natura hominum et equorum hijs temporibus fuerunt sic uerum fuit. Fabula proserpine. quam rapuit ardoneus. i. orchus rex melossorum. cuius canis ingentis magnitudinis cerberus nomine. Pirhoum deuorasset qui ad raptum uxoris cum theseo uenerat quem et ipsum iam in mortis periculo constitutum hercules adueniens liberauit et ob id qui ab inferis receptus dicitur. Scribit philacorus in ncadis. li. ij. Dyonisius cum lib pater alatinus dictus est nascitur. Boreas filius astrey trax orithiam Erithey filiam rapuit quem fabule uentum fuisse configurauit sub hoc et mineria esse cepit quod de perseo dicunt. Secundum quorundam opinionem ac etate frisus. et heles eius soror fugientes insidias nouercales uisi sunt ab aere uehi ab ariete veleris aurey fuit autem eis nauis parata fugientibus. cuius in signe aries erat porro palefatus affirmat arietem uocatum nutritorem per quem liberati sunt. Indardania tres regnauit a quo troyani sunt dicti Apud pithium uates prima femonor exametris uersibus futura cecinit

Frigas rex tantalus qui prius meones uocabantur Idem tantalus rex phrigiorum ganimedem filium troi regis dardaniorum rapuit et turpiter ipso abutebatur ob raptum igitur ganimedis exortum est bellum inter frigas et dardanios. uaria igitur fictio aquile scribitur quod rapuerit ganimedem. Tirias compressit tantalo Et tition latona mater appolinis qui cum hercule fuit ameto. Pelops yppodamiam duxit in uxorem. Perseus frater erete dimicauit gorgone meretricis capite defecto. que propter eximiam pulcritudinem ita expectatores sui uitis impotes reddebat ut vertere eos putaretur in lapides. Didimus scribit in peregrina ystoria et prebet eius scriptorem. Pegasus uelocissimus equus eius fuit. Gelta ples. Cirene ciuitas libie condita. Jonius fortis fuit ex cuius vocabulo athenienses dicti sunt Jones. Dyonisius liber pater dictus aduersus indos dimicans Nysam urbem condidit iuxta fluuium indum hic etiam transiuit armis ad indos et eam regionem libidinibus fedauit et sanguine. Amphion thebis regnauit quam ferrunt canticum cithare saxa mouisse fuerunt autem duro corde homines et ut ita dicam saxei quidam auditores. Pelops pelopensi regnans olimpijs prefuit qui postea aduersus ilium arma corripiens superatur a dardano. Delbora populum rexit. israel annis. xl. Europa a cretensibus rapta est nam cuius fuit insigne

taurus. Ilio ab ilio cōdita. Appollo artem me
dicine īuenit. Perseus acrisio nō sponte īterfe
ctus migrauit argos. atq3 regnauit. Deda
lus faber et ycarus filius hijs tēporib3 fuit
Picus apud latinos regnat. Europa ageno
ris filia rapitur. hijs cōgit de qd deminoe dicit
Gedeon populuz israel rex. annis. xl. Tirus
cōdita an̄ templū ierl'imarū an̄s. ccxc. scribit
yosephus. Cicicus cōdita. Miletus condita
Nauigatio Jasonis pro aureo velere cholcos
ī qua fuerunt hercules. Castor et polux. Or
pheus trax agnoscit. Linus magister herculis
nā notus hētur. Medea acholcis abscedit.
Sathe puocati a uesoce rege epip egipti a
suis sedibus tendunt ī egiptū exercituz reg
is prosternūt et spolliassent egiptū n̄ palu
des obstitissent. inde reuisi xv. ā asie dnāti sūt
ab vxoribus tandē cū prolis reuocatur denu
nciauerūt eniz eius vxores p nuntios q n̄ re
dirent afinitimis populis sobolem quererent.
Hercules cōsumat certamina. Antheum superat
qui dictus ē filius eē terre. q2 erat peritus
artis palesthoe. Idrum cōboq3 occidit. fuit aut̄
ydra quidam callidissimus sophista. Abima
lech annis trib3 ppl'm dey rexit. Hic. lxx fra
tres eius occidit. Bellum laphytarū et ce
ntaurorū qui fuerunt nobilles tessalorū. Tho
la populū dey rexit annis xxij. Minotaurus
fuit magr̄atus minois homo ī humanis et
crudelis. Minos sup mortem androgei agonē
cōstituerat p̄mij noīe pueros athicos largiēs
et ille fortissimus vniuersos ī cōtentione sup
abat. tandē ē factuz ut ī palestra superaretur
atheseo. ob qd athenienses pueri tributaria
pena lebati sunt sic ipōs quoq3 Gosion refe
re testatur. Jair populo dei regnat annis xxij.
hic xxx filios hūit. Priamus regnat. These
us cū athenienses primus p regionē dispsos
ī unā ciuitatem cōgregasset ignominiosē eie
ctus est p signa testarum eā legem primus ipē
cōstituit. Theseus helenā rapuit quā rursus
fratres receperunt. Hercules agonē olympiatū
īstituit. aquo usq3 ad primā olympiadem sup
putant anni. ccccxxx. Philiseus scribit
acoro et acartagine tyrus hoc tempore car
taginem cōditam. Atreus regis regnat. Ph
edra amat ypolitū. Phinio. Phyno et scolo
petio scythis regijs iuuenib3 domo pulsis p fac
tionē cū eorū exercitu cesis ab hominib3 regiois

cappadotie cōiū precabantur eorū vxores. Exilio
et viduitate pro morte arma sumpserunt religs
viris cesis qui apud eas remanserant et accense
ī hostem virorū vltionē sumunt excidio finitim
orū. hec sunt amazones que maximā partez
europe domuerūt et asiam minorē in qua ciui
tatem ephesum cōdiderunt et alias vrbes. cōtra
thebas quoq3 bellauerunt tandē multis subac
tis ptem exercitus domū p̄da magna onustam
dimiserūt. Reliq3 ad tuendū ipium mansant
Regina marpesia q mox appl's finitimis tru
cidant. Hercules ī libia occidit antheū. Me
nelaus regnat ī lacedemone. Jepte populuz
dey rexit annis vj. Fabula apri calidonie et
meleagri. Minos ī sicilia cōtra nersus dedaluz
arma cōmpiens a filiabus cocali occidit. Ag
amenō regnat metenis xviij. cui anō regni ca
pitur troya. Hercules ī morbū īcadens pesti
lentē ob remediū dolorū se ī flamam inicat et
sic morte finitus est anō etatis. lij. cōdā scribūt
eū pisse an̄ hoc tps annis xxx. Alexander pa
ris helenam rapit. troianū bellū decenale sure
xit. Orosius scribit hoc bellū fuisse an̄ vrbem
cōditam annis ccccxxx. Esebon rexit dei popu
luz an̄s vij. Menon et amazones priamo tulle
re subsidiuz. Mopsus ī cilitia regnat. Labdon
populū dei rexit an̄s vij cuius anno t'ao troia ca
pta est agrecis. De troya capta. Capl'm. xij.

Capit troya anō t'ao labdon iudicas ī populo
israel anno natiuitatis abraā. dccxxxv. an̄ p'mā
olympiadem an̄s. ccccvj. an̄ romā cōditā. ā ccccxxxvij.
Henestheus morit In melo īgrediens troia po
quem athenis regnauit demophon. Tioris rex
egipti ab homero polip' uocat. maritus acandre
cuius meminit in odissea dicens post troye
captiuitatē menelaū. et helenā adeū diuertisse
Carmentis mat euandri lr̄as latinas īuenit.
Sanson fortissimus ī judea p populū rexit. ā. xx.
Cartago cōdit' adydone fm quosdam. Eneas ī
ytaliam venit. Syrenes fuerunt meretrices
que decipiebant nauigantes. Pirus filius achi
llis delphys ī templo ab horeste pdictioē sacer
dotis machatey occidit. Hectoris filij iliū re
ceperunt posteris anthenoris ul' nestoris expul
sis heleno ī auxiliū ferente. Ely sacerdos popu
lū dey rexit. ā. xl. Ascanius derelicto nouerce
sue regno lauinij albam cōdidit et siluium postu
mū fratrē suū lūina pietate educauit. Asca
nius julium genuit aquo familia juliorū orta ē

qui moriens regnū fr̄i reliqt. Julius nādū re
gno erat ydoneus. Lauinia post mortē enee ime
lampodis vxor fuit ex quo filiū genuit. Archa
testamenti pditur. Samuel et saul rex p'mus in
populo dei fuit q regnauit an̄s xl. Incursus
amazonū et cymeriorū parit ī asiam. Lacede
monū regnū orit. Dauid rex eligit in juda
qui populū rexit annis xl. pontifex abiethar
erat. Albani reges regnant. Cartago fm qu
osdam cōdit. Salomon pr̄i dauid sucedit qui
regnauit annis xl. cuius regni anō quarto tēplū
hedificare orsus ē qd cōsumatū fuit anno viij.
Principiū quinte etatis mūdi. Edificatio tē
Salomon ex vxore sua filia re | pli. Cap. xiij.
gis egipti pharionis filiū genuit anno etatis
eius salomonis xj. fuit aut̄ salomon glorio
sus an̄ omēs reges terre p'sum sapientia cuius
mensa cottidiana erant xx. boues pascuales
et x. pingues arietes. C. pret venationes. ch
ori simile. xxx. farine uō. lxx. Cui etiā erant
equi xl. Equitū xij. quorū vj. apud eū hēbat.
Operarij templi xxx. qui tripti erant p
vices lapidum cesores. lxxx. Supstites operis
iij. ccc. Sadoch pontifex. Roboam filius
salomonis reg an̄s xvij. Susachim xrex egi
pti templū spoliat. Samus cōdita. Et smir
na ampliata regnant reges albani. Sibilla er
ithea agnoscitur. Abias regnauit ī judea an̄s iij.
Asa rex ī judea ā xlj. Tibinus rex albanorum
ī flumine albula sufocat qui mox asuo nomine
dictus ē tibris. Josaphat reg. ā. xxv. Agripa
regnat ī alba. cuius temporib3 fuit homerus fm
quosdam et meliorē opinionē. quidā alio tēpore
dicunt fuisse. Elyas rapit regnante Jorā qui
regnauit. ā. viij. Othomas reg. ā j. Cotho
lia mat. ā. vij. Tunc Jonadab filius Jecab sa
cerdos clarus hētur et ioiade pontifex qui
solus post moysem vixit an̄s cxxx. Za
charias pontifex et propha occidit. Heliseus
moritur. De cartagine. Capl'm. xiiij.

Cartago hoc tempore fm quosdam cōdita est
de cuius cōdictione plura et diuersa tēpora
traduntur. quidam enim cōsiderant tēpus quo fo
rte designata fuit primū. Quidā tēpus quo
forte didon eam reparauit. quidā tempus q
mauris et menibus fuit cōstructa. Ponit oro
sius fm pompeiū cōgrophū et iustinū hystorio
grofos. q cōdita fuit albo sillā an̄s lxxij. ante
romā cōditā. hystoria romana ponit q cōdita

fuit an̄s vij. q euerteretur aromanis p sapionē
africanū fm. anō vrbe cōdite sexcentessimo et se
xto et hoc cōgruit cū orosio pompeio cōgpho.
Justino. Jeronimus aut̄ fm scripta aliorū alia
tempora ponit antiquiora. Ego aut̄ repu
to eam fuisse muris cōstructa ante vrbē cōditā
annis lxxij. ul' circiter. lxxxxiiij. Tarsus
cōditur a sardāpalo qui mox victus prelio ab
arbato incendio vitam explet. Finitū ē re
gnū asyriorū. babilon magna capit ab ārbato
p'fecta sardanapali regis asyriorū. 7 spoliat
huius agdictione sua. ā. mclxiiij. Ozias rex
ī iudea reg annis lij. Ligurgus jura lacede
monius cōstituit. Esyodus illustris habetur.
Fidon primus argiuus mēsuras et pondera
īuenit. Pphant Esayas. Osee. Amos et
Jonas. Atrilius rex xv. albanorū regnat
cuius frat maior numitor ab illo pulsus vixit
ī agro suo. cuius filia. Realia ul' rea noīe virgo
vestalis expatrus amulio geminos cōcep ob
hoc vna defossa est fm legem. Paruulos eius
iuxta ripā fluminis tibris apositos faustulus
regijs armenti pastor ad vxorē suā lauretiaz
detullit q pp pulcritudinē corporis. et rapa
citatē cōstus abicis apelabat lupa unde usq3 ad
nostrā etatem meretricum cellule lupanaria
dicuntur. Capitulū. xv.

Olympias prima po captiuitatē troye an̄s
cccvj. Erant aut̄ olimpiades agones lu
dorū celebres qui fiebant anō quīto iā exac
tis ab alia annis iiij. tē 7 magistratus cōdam
eligebantur. Capitulū xvj.

Anno ante vrbem cōditā xx. Lacedemonij cōtra
messenios ptinax bellū mouent q2 messanij vi
rgines illorū ī suis solempnijs cōtempserāt an̄s
xx. q messanios ī defesso furore bellant. deīde
se obstringentes sacramentis p an̄os x. messeni
os obsidēt nec uoti cōpotes erant. Porro
eorū vxores querel' viros solicitāt sup longa
viduitate et piculo sterilitatis viri cum obsi
dione nollent desistere et damna sobolis vide
rent cōsultatione hita selectos eos. qui po ius
iurāduz venerant spartam remittunt. quibus
promiscuos oīuz feminarū cōcubitus p misere
J piautez proposito īsistentes vrbē cepugnāt
et fraude victos mesenios futurō p'mūt q mox
iugū fuitutis excussere. Doctoris iuni egi
ptijs cōstituit sub quo locutus ē agnus. Johatz
rex ī iudea regnauit. ā. xvj. Capitulum. xvij.

Nō qd sit olimpias.

Romulus et remus generantur anno primo se olympiadis. Cirenem cyrene condiderunt. conditor battus. cui nomen primum aristoteles. sunt autem due cyrene libie iam dudum supius dictum est. Achaz regnat in iudea. a. xvj. Romulus et remus cum adolleuissent collecta pastorum et latronum manu patruum amulinus apud albam occidunt. auum eorum munitorem in regnum restituunt.

Explicit pars operis secunda. Incipit tertia

Capitulum .j. de conditione Rome.

Anno natiuitatis abraam. Mcclxij. anno iiij° sexte olympiadis anno tertio regni achaz regis in iudea. Primo anno osee regis israel post excidium troye. a. cccclxxviij. Ante natiuitatem xpi annis. dccliij°. xj°. kalendas maias parilibus. qui dies festus erat. Urbs roma conditur a geminis fratribus. Remulo et remo. Qui mox contendentes de nomine imponendo urbi conuenerunt ut scribit titus liuius. ut cuy maius augurium eueniret is urbi nomen daret. et cum remo. vj. vultures venissent augurio Romulo venere. xiij. facto demum super hoc tumultu. Remus percussus est rustro pastorali a fabio duce romuli. qua percussione occubuit. sicque romulus potitus est dominio et nomen imposuit urbi. Capitulum secundum de raptu sabinarum.

Romulus primus rex regnauit. a. xxxviij.

Anno quarto urbis condite. Romulus videns populum mulieribus deficere ex industria ludos instituit. Sabinorum virgines que cum matribus ad ludos spectandos venerant rapiunt et matrimonio assumunt. quarum forma prestantior. data est thalamoni. Inde dictus est thalamus. uel ei nomine talosso. Unde in nuptijs acclamabat talosso talasso. qui ita est populatur conueniret thalosso. Romulus asylum condidit. ob cuius impunitatem multi noxij confugiebant. Capitulum iij.

Hoc tempore tales milesius phisicus philosofus agnoscitur. Decem tribus iudeorum que erant apud samariam a caldeis captiuantur. Isaias prophetat et Osee. Cathina urbs in sicilia conditur. Hersilia tatij regis sabinorum coniugatur romulo quem tatium regni consortem factum. Romulus clam occidi fecit. Romulus. c. senes prudentes ellegit. quos appellauit senatores. quorum consilio regeretur et mille virorum robustos ad bella quos milites appelauit. cum vicinis quoque populis bella multa gessit. quorum quosdam subegit et rem publicam auxit. Erat autem

De Asylo

plebi gratus. senatoribus odio quondam dum in campo martio populum conuocasset orta est aeris vniuersa tempestas et turbo nubilus. ita ut alterum alter non videret et mortuus est aut interpres nec eius cadauer ulterius est inuentum anno regni sui. xxxviij. Capitulum quartum.

Inter regnum anno vno fuit quo senatores rexerunt rem publicam.

Mortuo romulo cum romani et sabini vnum populum fecissent volebant sabini ut eis eligeretur rex. quia romulus fuerit ex romanis. Contradicentibus romanis dilata est regis electio per annum vnum. quod tempus inter regnum appelauerunt. Senatores rexere rem publicam loco regis.

Capitulum v. Numa pompilius secundus rex romanorum regnat.

Numa ponpilius ex sabinis ellectus est rex oppinione iusticie. bellum nullum mouet leges et mores composuit cultu religionis intentus annum per. xij. menses distinxit. muros urbi construxit et templa virginum vestalium ordine instituit. |a. xlij. Capitulum. sextum.

Huius regis tempore excogitatum est ferri conglutinium. Sibila samia que et erophyla insignis habetur. Nicomedia condita que prius dicebatur astatus. Condite quoque sunt Croton et parion ac Sibaris urbes. Hij qui parthenij uocabantur condiderunt tarentum et corinthum. Corcyra agela in sicilia condita. Inphanfilia phaselis. Calcidon et cicitus condite. Et locris in italia. Capitulum vij. Tulius hostilius tertius

regnum rexit annis. xxxij.

Tullius hostilius rex tertius bellicosus plurimas urbes vicinas subegit urbem ampliauit celio monte addito. Primus purpura et fascibus vsus est. Huius tempore bellum trigeminorum cum albanis actum est. Ipse cum domo sua flumine flagrauit. Huius tempore sibilla samina fuit et viri illustres archilocus poeta grecus. Simonides. Aristoxenes musicus Caleucus legum lator et almeon. Urbes condite. Bizantium que nunc dicitur constantinopolis. Hystrus in ponto et boristenes. In sicilia Gelinus. Apud agrantinos phalaris exercet tyrannidem.

De bisantio

Capitulum nonum. Quartus regum romanorum Anchus regnauit annis. xxiij.

Anchus nume nepos ex filia successit in regno vir pacis ut auus eius numa. Auentinum montem urbi addidit Janiculum apud hostiam ciuitatem super mare miliario. xvj. ab urbe

condidit. qui postquam regnauerat annis. xxiij. mortuus est. urbe aucta in pace. Capitulum decimum.

Huius tempore regnabat apud ebreos. Josias prophetabat. Jeremias Olda mulier et Sophonias agnoscuntur tunc tales. Milesius terpander musicus. draco legum lator. phalaris athiranni de desunt. Apud corinthum periandes agit thyrannidem. Scithe penetrauerunt usque in palestinam. Urbes condite. Epidaurus que nunc dyrracium dicitur. cirene abacto in syria. Synope lupara et prusias.

Capitulum xj. Quintus regum Romanorum tarquinus priscus. a. xxxvij.

Tarquinus priscus succedit qui regnauit annis. xxxvij. Hic suppleuit numerum senatorum ludos primus ordinauit. Rome circum edificauit uicit Sabinos et agro multauit. Primus triumphans urbem ingreditur urbem muros fecit urbi cloacas construxit. et capitolium incepit a filijs anci occisus est ut regnaret post ipsum. Capitulum xij. incidentia

huius tempore Joachim in iudea regnat. Nabuchodonosor iudeos captiuat in babilon et uasa templi asportat. prophetat daniel. Solis defectio facta est. predicta a talecte milesio nunc sub... Acyaxere medo arion hymneus a delfino in thenarium transportatur. viri clari agnoscuntur. Solon et alij sex qui nominati sunt eo tempore sapientes. Esydorus poeata. Aleman Sappo et alceus greci. urbes condite. Messalia primum et camerina.

Capitulum xiij. Sextus romanorum regnum regnauit Seruius tullius annis. xxxiiij.

Seruius tullius succedit prisco qui regnauit annis. xxxiiij. hic natus ex ancilla captiua. sed nobili apprisco. et tanaquilus cuius uxore fuerat educatus. hic tres montes urbi addit. Quirinalem viminalem et exchilinum fossas urbi fecit circa muros: sabinos subegit Censum hominum primus fecit. in urbe inuenta sunt ciuium romanorum. lxxxiiij. occisus est a filijs prisci tarquini qui eius erant generi impellente ad hoc virum vna filiarum eius tullij. que occiso patre de uehiculo. que uehebatur cadauer patris insepultum calcare non horuit. Incidentia. Capitulum xiiij.

Hoc tempore balthasar caldeis regnat sub quo daniel scripturam misticam in pariete legens interpretatus est. Septem sapientes in grecia clari habentur. scilicet Solon chilon. et alij agnoscuntur. Xenophanes et sapho mulier poeta. Tales moritur phalaris itum tyrannidem exercet. qui fabrum in boue eneo exussit qui illud excogitauat tormentum ut reus in placeret. et sic incidit in foueam quam fecit.

de fallaris

Capitulum xv. Septimus et vltimus regum romanorum regnat tarquinus superbus annis. xxxv.

Tarquinus superbus socero perempto succedit. qui regnauit annis. xxxv. Hic crudelis tyrannus fuit et perfidus. occidit regem socerum. Excogitauit uincla taureas fustes carceres compedes catenas exilia metala fodere in penam. Regnum ui. et fraudibus ampliauit auctoritati ordinis senatorij derogauit. patribus mortuis alios noluit sufficere dum ardeam impugnaret filius eius tarquinus omissis castris uenit in villam vbi erat lucretia coniunx Colatini tarquinij. ibi nocte hospitatus. vi stuprum lucretie intulit. que cum prius obsisteret. ait ei tarquinus. nisi te michi consenseris. occidam te. et seruum tuum cumque iuxta te ponam in lecto. dicamque viro tuo patri que te cum inuenerim in coitu cum seruo. Hec timore huius passa est stuprum. abijt ille in castra. Hec nuntios patri viro et caris dirigit venjunt illi propere dimisso exercitu. Lucretia rem per ordinem aperit. Mox gladio. quem occulte sub ueste tenebat se confligit et occidit. Turbatus brutus pares collatinus vir et ceteri scelere tarquinij ac nece lucretie coniurant. tacto gladio cruentato se eam rem vindicaturos. cadauer lucretie ferunt in urbem. rem pandunt in populum. suadent ut superbum regem excludant et patriam libertatem. Annuunt vniuersi uoto. portas claudunt urbis. presidia locant locis oportunis. Exeunt mox urbem brutus et socij. petunt exercitum alia via. quia ea que erat directa ne obuium regem possent habere. Rex comperto negotio cum parte equitatus tendit ad urbem. portas reperit clausas. Imperat aperiri portas. ut hosti non ut regi respondent qui in presidijs erant. Iterum brutus et alij ad exercitum perueniunt. rem omnem actam in lucretiam et in urbe retexerunt tumultus exoritur. omnium consensu sed libertatem vendicant. abrogando regnum in vrbe Roma redeunt res cumponunt. Tarquinus rex hostis patrie et filij iudicantur. Exclusis tarquinijs. creati sunt primi consules. Junius. brutus et colatinus tarquinius vir lucretie. Ita rome regnatum est per septem reges. a. ccxliij. Incidentia. Capitulum xvj.

His temporibus agnoscuntur viri illustres Jesus filius iosadech pontifex maximus. Apud iudeos Judith honestissima. Prophetabant aggeus et Zacharias et Malachias. Pytagoras phisicus et philosophus. Armodius et Ariston hyparcum tyrannum occiderunt. leene meretrix eorum amica cum cogeretur tormentis ut socios proderet. linguam suam morsibus amputauit his temporibus cirus regnauit

apud psas. Istoria brevis ciri. Caplm. xvij.

ARtiages medorum cui sola filia erat proles
darium adoptavit in filium filiam eius viro impo
tenti coniugavit ne ea nasceretur potens filius qui
eum regno privaret ut metuebat per oracula. Natus
ex illa puer regi offertur. Jubet occidi alii eminus.
a ministro vivus feris exponitur quem inventum ca
nis ferra lactavit. inventus nutritur sociorum
pastorum sed dum facit opes firmat mox congregata
manu persarum avo certamen indicat. Porro astiages
oblitus sceleris quod in arpalum dudum comiserat
cum filium eius unicum et parvulum interfecerat epu
landum patri apposuit. in fames et epulas. ostensis
patri cum capite manibus properavit eum per suum
exercitus contra cyrum dirigit. immemor eius facti
quod impium arpalum fecerat. et belli sibi summam cu
mitit. Qui aceptum exercitum statim per pro
dictionem ciro tradidit. Quo comperto astiages
cum medorum copijs tendit in persas et acrius contra eum
instaurat preposito suis metu quod si quis prelio cederet
ferro exciperet. Instantibus medijs cum persarum
acies cederent. Matres et uxores eorum obviam
occurrunt orant ut in preliu revertatur cunctan
tibus. sublata veste corporis. obscena ostendunt
querentes num vellent in ueteros matrum et uxo
rum refugere. quo facto erubescentes revertuntur
in prelium. fugantes medos fugant prosternunt
et capiunt. Capitur astyages cui cirus nil ali
ud fecit. quam regnum abstulit. cum quem genti yrca
norum proposuit. dario matris fratri in eius vita
regnum medorum concessit. Hic cirus pater fuit ca
mbises. qui dictus est nabuchodonosor. qui sibi
successit. Cuius tempore fuit daniel. de quo
actum est supra. Cirus regnans in persida omnes vi
cinas nationes sibi subegit. Jam petit babilon
hic iratus fluvio gyndi. quia in eo submersus
eius eques cum equo sibi admodum carus fuerat
fluvium illum in .ccclx. rivos derivavit. Eufr
atem fluvium qui per babilon illabitur adeo rivis ate
nuavit. quod per alveum fluvius urbem ingressus est. et
cepit opibus eam evacuavit et succendit. Caplm. xviij. de babilone.

Fuit autem babilon urbs mirabilis
cuius ambitus stadijs. cccclxxx. latitudo mu
rorum cubitorum .l. Altitudo. cc. Porte eree. circa fosse
circum muros latissime. Inter superbis edibus refe
rta procerutate mirabili. de morte ciri. cap. xviiij.

Cyrus creseum lidorum regem qui subsidium babi
lonijs tullerat insequitur prosternit et capit
quem in patrimonio et vita donavit. Igitur Cirus
sequentibus temporibus scitys bellum intullit. quem tamiris
regina que tunc genti perat. cum prohibere tra
nsitum fluminis araxis posset transire permisit
Cirus scitiam ingresus procul a transmisso flu
mine castramentatus est ea castra vino et epu
lis instructa deserit quasi timens refugisset. Quo
comperto regina filium suum cum tercia parte copiarum ad
persequendum hostem misit. Barbari primum veluti ad ep
ulas invitati ebrietate vincuntur. Mox revertente
ciro cum adolosente obtruncantur. tamaris. exercitu
ac filio amisso dolorem sanguine hostium potius
quam suis lacrimis parat diluere. paulatim cedendo
hostem in insidias vocat. Ibi inter montes dispo
sitis insidijs. ducenta millia persarum cum rege cyro de
levit. ut nec nuntius cladis non superesset expersis
Regina caput ciri amputari atque in utre hum
ano sanguine oppletum comici iubet non muliebr
iter increpitans. Satia te inquit sanguine quem si
tisti et cuius per annos .xxx. insatiabilis fuisti.

Caplm. xx. Principium sexte etatis mundi.

ANno urbis. ccxliiij. et a nativitate abrahe. M. cccccxcvj.
Redificatur templum ierlm. anno secundo darij
regis persarum. post regressum a captivitate in babilonie
post exactos reges ab urbe rem p. administravere
consules et alij magistratus usque ad gaium cexarem per
annos fere. cccclxiiij. Caplm. xxj.

ANno ab urbe condita. ccxliiij. Primi consules lu
cius. Junius. brutus pater lucretie. et colla
tinsius tarquinius maritus lucretie qui autores
fuerant ad exterminandum tirannos. Secollatino sta
tim sublata est dignitas. ne nomen tarquiniorum esset
in urbe. Igitur acepto omni patrimonio suo ex urbe
migravit cui suffectus est lutius valerius publi
cona. Capitulum xxij.

BRutus duos eius liberos et totdam uxo
ris sue fratres securi perimi fecit. quia tarq
nos in regnum restituere moliebantur. Eo anno tar
quinius contra romanos duxit exercitum. Brutus et
aron tarquinij filius simul congressi contra se mutuis se
lanceis perimunt matrone recte per annum luxere
brutum eam pudicitie defensorem. Valerius pub
licola spurium lucretium tricipinum colegam sibi fe
cit quo morbo mortuo. Oratium pulvillum sibi
colegam constituit. Ita primus annus quinque consules
habuit. Caplm. xxiij.

ANno sequente tarquinus regem tuscie porsenam
ad urbis obsedionem. Induxit. cum diu infesta
rentur romani ea obsedione mutius. Romanus
iuvenis deliberato proposito urbe prodijt in castra
prosene. regem videre querit. Monstratur rex. cui
assidebat scriba iuvenis ad negotia decorus in ha
bitu. Mutius ut homo rudis propter ornatum vestitus
scribam. esse regem suspicatus. hunc petit gladio
sautiat et occidit. Mutij viri illustris. caplm. xxiiij.

MUtius statim a satelitibus capitur acclamantibus
quod scribam regis pheremisset. quod audiens mu
tius inquit. Ego non occidi regem. Satellites mox
acrius artabant mutium. ut audierunt eum regem
petijsse ad necem. trahitur ad regem. cum rex ab eo
Jnquireret quis esset. aut quod facinus egisset
et verbum nec redidit. Jubet rex ignem admoveri
quo mutius torqueretur. quo admoto mutius
pertinaciter dexteram igni intulit. dicens pro
sue penas quod quidam scribam occidisti pro rege
admiratus rex iubet eum igne detrahi. eumque
comminus appellans sciscitabatur ab illo. ut quid eum
expetisset occidere. Qui respondit. quia urbem
obsidione vexaret. et addidit perium mendatium
pro liberatione patrie. Quingenti inquit iuve
nes romani iuramento sumus astricti te quo
cumque modo perimere vitam discrimini exponendo
non vi sed insidijs rem perpetrando. quo m primo
sors obtigit. erravi inprudenter ergo. penas dignas
in me exige. Alij cuicumque mortem succedat in propo
sito equanimiter pro patriam vitam impendo
Rex eum reservari iubet custodia. Considerans
igitur sibi vitam potius. cavendum quam prudentia esse.
statuit vitare mortis discrimen. cum videret
sibi cavendum esse ab ignotis quibus mors non esset
formidini. pacatur igitur cum romanis. mutium
liberat et ab obsidione sunt aflicti romani. Tu
nc virgo coclia prosenne data est a romanis ob
ses. hec coruptis vinculis flumen tiberis trana
vit ad suos quam prosenne cum repeteret reddita est
Cumque eam romani rederent petijt. ut aliquid
utile concederetur. Equestrem illi statuam con
cessere romani. Cap. xxv. Anno urbis. ccxlviij.

ANno quarto post reges exactos mortuus
est valerius bruti colega quater consul qui
adeo pauper mortuus est fataliter. ut sumptu pu
blico haberet sepulturam quem matrone ut bru
tum sue pudicicie defensorem luxere per annum.
Primus dictator. Caplm. xxvj. Anno. cclij.

ANno nono post reges exactos cum gener
tarquini ad vindictam soceri magnum
exercitum aduceret rome nova dignitas est creata
dictatura maior. quam consulatus. et magister mi
litum creatus est. qui obsequntur dictatori.
nec quicquam simile dicatur post dictatori. sub nomine
namque dictature. prius Gaius cexar regnavit
deinde octavianus. et alij mox dicti sunt impera
tores et augusti dictator tunc fuit primus larg
us magister militum. spurius cassius. Cap. xxvij.

EOdem tempore sabini contra romanos be
llantes superati sunt et de eis quoque tr
iumfatum est. Anno. cclviij.

ANno sexto decimo post reges exactos se
dictionem fecit plebs a senatu et consulibus
tamquam ab eis premeretur obtinuerunt tandem
ut suos magistratus haberent et pro eorum defen
ssione et tribunos plebis fecerunt. Cap. xxviij.

ANno octodecimo post reges exactos quintus
Gneus martius romanus fortissimus qui
romanorum dux fuerat in subigendo coriolos
urbem volscorum ab urbe exulans contra roma
nos corialorum dux exercitum. et ad quintum lapidem
urbis consedit cum romani eius severitatem for
midarent. illius matrem et uxorem ad eum mi
tunt legatas quarum precibus reduxit exercitum
hijs secundus post bellum intullit. M. fabius
et M. manlius consules contra vehientes et tuscos
in bellum procedunt devoventibus se romanis non
redituros nisi hostes prosternerent pugn
atum est utrinque acriter. multi quoque perempti ceciderunt
eo prelio. Manlius consul et fabius consularis
vehientes eandem expugnati sunt. cum triom
phus. M. fabio foret oblatus id aspernatus est quia
viceruit tantis rei publice detrimentis. Caplm xxix. de fabijs.

GEnio flavio et lutio virginio consulibus. sex et. ccc. nobilles fabie fa
milie pro re publica bellum contra vehientes suscep
unt. cum roma duobus alijs bellis infestaretur
Profecti igitur fabij contra hostes insidijs circumve
nti sunt omnes quoque preter unum solum gladijs prostra
ti sunt. Capitulum. xxx.

SEquenti vero anno cum exercitus. R. mala
do monte. xij. ab urbe miliario obsideretur
lutius quintus. Cincinatus. dictator est fa
ctus. Is agrum quatuor iugerum possidens mani
bus suis collebat. Aranti in agro delata est di
gnitas. sudore deterso pretextam induit. venit
ad urbem. et acepto exercitu pervicit hostes. et lib
eravit exercitum. Equis hostibus iugum imposu
it et subiugatos ante se egit. Censum rome agi
tando inventa sunt civium romanorum. cxv.

PEr hec tempora fuerunt in civitate. Cap. xxxj.
viri clari demetrius philosophus Anaxagoras

phisicus. Pitagoras phs. Salius tragediarum scriptor. pannias. pindarus. cherilus. Simonides tirrincus. diagoras et eschilus poete. tunc etiam temistocles Sophocles. Euripides. herodotus bachilites et Zeusis pictor. Empedocles. Parmenides. Zeon. Eraclitus Ferecides. Crinitus Plauto comediarum. Aristarcus scriptor tragediarum. Socrates nascitur. temistocles moritur haustu sanguinis taurini. Anaxagoras moritur. Esdras sacerdos agnoscitur. Solis facta defectio. lapis huius forma caprina de celo cecidit in mare egeum. Rome due virgines vestales in stupro deprehense sunt legem vive defosse sunt.

Hystoria ad grecos convertitur. cap. xxxij. anno urbis ccxxxj.

Mortuo ciro rege persarum apud sithas Cambises eius filius qui dictus est nabucodonosor patri successit in regnum. qui regnavit annis. viij. hic ultimo tempore sui regni in egipto babiloniam condidit in egrotus rediens mortuus est damasci. huic duo magi fratres successerunt in regno qui menses septem regnaverunt. quibus successit darius ydaspis filius qui regnavit annis. xxxvj. Asirani et babilonis regno deficientes recipiant.

De casu darij agitur. Capitulum. xxxiij.

Darius igitur florens in regno a ciro regi sithiarum bellum intullit quod filiam eius uxorem poposcerat non obtinuit. decem millibus armatorum ingressus sythiam hostes pugne copiam non facientibus extrema copiarum lacerabant. Igitur timens ne hystri fluminis latransitu redeundo vagaretur omissis. lxxx.m bellatorum trepidus refugit. Inde rediens in athenienses qui contra eum ionas iuvarant impetum facit athenienses contra darium a lacedemoniis poscunt ausilia cum persas contra triduane religionis ocio vacharent athenienses hoc comperto. cum. x. civium. et M. auxiliarijs contra. dc. hostium arma capiunt maratonius campis prorumpentes dux atheniensium melchiades qui ducens exercitum repente lati hostium se applicuit antequam iactu sagitarum possent obsistere pugnatur. vincunt persas campis marathonijs in na. dc. millia persarum ea pugna ceciderunt victus darius areptis navibus fugit in persas. Cum autem exercitum mox repararet ulcisci cupiens in proposito condidit cadit apparatu olimpiade lxxiiij. hoc est post urbem conditam anno. cclxxv quo tempore roma porpilia virgo vestalis ad ea stupri viva defossa est.

De ruina xerxis regis persarum. Capitulum xxxiiij. Anno urbis. cclxxvj.

Xerses darij filius patri succedit apparatum contra grecos a patre ceptum per quinquennium instaurat. decem millia armatorum de regno. et ccc. de auxilijs et naves rostratas. Mcc. onerarias autem tria millia trax ingretiam. vix flumina sufficiebant ad potum. leonida dux spartanorum cum. iiij. in angustijs thermophilarum obsistit. pugnatur triduo persas contra ipsi sibi ipsis hostes erant ad mortem. quarto die leonida. cum videret persas difundi per omnes montes ait auxiliaribus suis socijs spartanos aiat. docet quod agendum. ut antequam moriantur. in hostes ulciscantur. movet diem non expetari noctis occasione amplectanda suadet armantur spartum morem deyoti. nocta nocte castra hostium invadunt. decem. iiij castra. decem irrumpunt tumultus castris exoritur. persas spartanos adiuvant mutuis cedibus. querunt regem cedunt prosternunt a principio noctis usque in magnam partem diei tamen est prelium deficientibus victoribus lassitudine et inedia sitique cum cadaverum acervos et cruores rivos fecissent. ex hostibus in caniso sanguine equaniter cesserunt morti.

Xerxes igitur navalem pugnam tentare statuit. instructa classe mansit spectator in lictore. ydola regina alacarnasi. que xersi auxilio venerat. Inter primos duces prelio immiscetur. temistocles greces classi dux persuasit. Ionibus qui arma xersis timore sequebantur. ut cum pugna inita fuit in partem difugiant se subducuendo a prelis. Cum anceps esset et pugna navalis. Iones a classe persarum secedunt. Facta est igitur trepidatio eo inspecto In ea trepidatione naves multe diverse. plures secutam regis timentes domum dilabuntur. anxium tot malis regem agredit mardonius. persuadet que. ut quantocius possit domum redeat antequam huius rey fama perveniat. sibi vero residuum exercitum relinquat vindicaturo in hostes. sin autem cedendum esset minus turpe fore sibi credere cedere. quam regi probato consilio Madonio exercitus traditur. Rex mabidum regressus. ubi pontem construxerat. pontem disolutum invenit. scafa igitur piscatoria transit pedestres que copie labore fame ac metu tabuerunt per vias passim qua iter erat. greges morientium

videntur dire alites et bestie cadaveribus persarum appulentur. Mardonius relictus dux exercitus olintuus grecie opidum capit. athenienses omnem apparatum in boetiam transferunt centum millia grecorum profecta sunt illuc. confitur prelium. Mardonius superatur et perditis copijs et castris direptis solus velut e naufragio fugit. Auro et rebus persicis locupletata est grecia quibus corruptor virtutis grecis accidit. In boetia oriente sole commissum est prelium eadie hora meridiana in asya quod tot terrarum et maris spatijs abstat prelij delatus est rumor. Xerxes bello in grecia infeliciter gesto contemptibilis suis factus. par(t)abanum suum prefectum in grecia circumventus occiditur. Cap. xxxv.

Anno urbis condite. cclxxxviij. lues populum romanum late stravit. Anno. ccxc. visum est celum ardere. et eo anno lues maxima populum afflictavit et delevit ambos consules. Ebutius et Sulius late facto concesserunt. multos nobiles. sed precipue plebem delevit. Rome agon centenarius clarior factus est. olympiade grecorum. xcv. Cap. xxxvj. Istoria ad romanos rediit.

Anno ab urbe condita uno et trecentesimo cessavit consularis potestas factum quod fuit ut decem viri qui rem. P. regerent. quorum princeps appius. Claudius vir fatiosus. doli non expers. Missi que sunt athenas legati romani qui leges solonis afferrent. Eo anno fames et pestilentia romanos aflixit. Regressis agrestia legatis cum. x. tabulis legum Solonis. decreto senatus actum ut due alie tabule ederentur et ut decem viri quo ad tabule perfecte essent fungerentur offitio. dilatum est negotium in dolo. ut magistratus decem viri sibi prorogarent et prius cedentibus alijs Solus appius sibi continuavit imperium statim coniurato aliorum secuta est. Appius sibi collegas novem elegit qui omnia secum proprijs libidinibus agitabant singuli cum duodenis fascibus procedebant ablegata religione consulum agmen tyrannorum emicuit. Maximam apij Claudij auxit. Invidiam qui ut virgini. Virgini filie stuprum inferret per suis causam servitutis a suo ministro fecit inferri. Hoc satagens ut virgo intum sequestrata maneret. Pater virginis dolore libertatis. et pudore decoris. protectam ad servitutem filiam in conspectu populi. prius patricida prostravit tumultus exoritur. contra superbam tirannidem acusant decem virorum. Alia quoque sceleris causa multiplicavit invidiam. Ea die cum reliquis colegijs appij exercitus romanus erat in castris. appius domi remanserat. Vir. R. in plebe insignis erat militie. hic plebis propugnator et libertatis spe decem virorum potentie urbis obstiterat. Novem igitur decem viri. qui exercitum preerant. hec composito morti destinant. Vocant igitur hunc. cui mandant. ut eques accedat in agros remotos contemplaturus. ubi comodius die sequenti castra possint transferri. cui xx. equites in presidium profectionis dant. Cohortes armis instructos. hic datum erat negotium ut in oportuno loco illum occiderent. pergunt igitur hi in fide. Satellites ad scelus parati. Cum perventum est ad locum insidijs ydoneum hunc adoriuntur. Ille qui animi et corporis erat prestantis propugnat sautiat et sautiatur. plures tamen eorum occidit et demum occiditur. redeunt reliqui non tamen illesi. pallam cunctis nuntiant se hostibus ocurisse. et cum ijs certamine inhisse accedere. secreto vero nuntiavit decem viris nove ordine vitatis. multitudo exercitus ad locum. cedis properant. ut cadaver illius maxime habeant. cum autem ad cedis locum pervenissent vident hunc in medio occisorum iacentem. ceteros circumstantes adversos. Nullum hostium cadaver repiunt hos confessos in spoliatis armis considerant cunctis que statim fluit suspitio. quod scelere decem virum. quibus ille adversabatur occisus fuerit. affertur cadaver in castra. tumultus exoritur. ab omnibus domi. militie que ac clamatur Quia necessitatis atrocitate et periculo libertatis populus admonitus montem aduentinum occupant armatus. nec tueri libertatem armis destitit. ii postquam se coniuratorium conspiratio ipsis honoribus abdicavit. Sublata est igitur decemvirum potestas ipsi que danati sunt. Capitulum. xxxvij.

Tertia et quinta post centesimam olympiadem. per totum ferte annum gravissimi in ytalia terremotus vel multis quassationibus ac ruinis villarum et opidorum. Roma assiduis nuntijs fatigaretur. deinde ita gravis siccitas fuit ut terre presentis anni et futuri spem gignendis fructibus abnegarit.

Anno urbis. cccxv fidenates adiunctis secum uehientibus cum eorum rege tolomeo contra romanos arma moverunt. Creatus est dictator mamercus emilius. magister militum lucius quintus cincinatus. victi hostes regem etiam perdiderunt fidene capte et excise.

Capitulum. xxxviij.

Anno urbis condite. cccxxxiiij uel quinto ut
alius aues regni apud Siciliam discordia
discederunt. post uia ab hyriea urbe uicana pre
sidium uocat. Ii qui auxilio uenerant primo eos
urbe eliminant, deinde quos uocati fuerant mox
cessis illis. quibus auxilio uenerant uxores
et res eorum occuppaue facinus et scelus
ausi nefandum.. Capitulum. xxxviiij.

Anno. ccc° 7 xxxviij. urbis condite rebellaue
runt romanis uehientam. contra eos dictator
missus est furius Camillus qui longissima
obsidione .i. decennali. ut quidam tradunt
urbem cepit et diruit fallisi eorum que ciuita
tem non minus nobilem cepit. Sed dictatori com
ta est inuidia quia predam non equaliter diuisit. eo relegatus
est extra urbem. Cap. xl. De roma capta et ince(n)sa a gallis.

(clusio)

Eo tempore Gali senones
duce Breno cum exercitu numeroso et
ualido urbem clusium tuscie obsidebant lega
tos romanorum. qui gratia conponende pacis illo
uenerant. galli quia se in acie congnouere pugna
ntes qua indignatione galli permoti. Clusi
opidi obsidione dimissa totis uiribus romam
contendunt. Hos ita ruentes fabius consul cum
exercitu excepit primo impetu apud aliam flu
men. Romani fusi prostrati et cesi. et xi miliario
ab urbe. Inde galli romam ueniunt quam imparatus
capiunt. spoliant diruunt totaliter et incen
dunt. solum capitolij ~~ar~~ arx cum iuuentute al
iqua seruata est. Galli demum ab obsidione capito
lij auri pretio. M. librarum dato discedunt cum
fames urgeret obsessos. Camillus relega
tus in agris. hijs auditis iuuentutem agrorum
congregat tendit eo quo audierat gallos
esse profectos. in cautos et securos. cibo et ui
no graues nocte adorit. infinitam multitu
dinem trucidat confodit et necat. Inde alios
gallos ab urbe. cum auro uenientes. quod pro li
beratione obsidionis recipiant. inuadit capit
prosternit. Aurum ipsum et signa militaria
que gallis erant aufert. et tertio triomfans in
urbem uenit et appelatur secundus Romulus mer
uit et patrie conditor. Eo tempore decemuiri sub
moti sunt. Iterum consules creati sunt. quorum
temporibus acta sunt ea que supra continentur abinde.
Capitulum. xlj. Incidentia.

Per hec tempora illustres uiri fuerunt ypocras
medicus. Socrates qui mox bibit uene
num. Gorgias. lysias prodigus. Geno et
parmenides philosophi. Sophocles poeta. Aristopha
nus democritus abderites. Empedocles. Tu
chites. Eupolis. Aristophones comedi. pericles
moritur. Plato nascitur olympiade. lxxxviij. So
focles athenis moritur. Democritus mo
ritur olympiade. xciij. Dyonisius amicus
agnoscitur. Xenofon et lysias philosophi. Hester regi
na. Dionisius in sicilia exercet tyrannidem
Gens campana in campania constituta. Exet
hna monte ignis egreditur terremotu. apud lo
gros fero sasso athlante. Facta est insula solis
defectio. Athenien. xxiiij. litteris uti ceperunt.

Anno urbis condite. ccclvij. Seuissimo te
rremotu ~~~~ gausa est achaya. et due ciui
tates in ea .i. Ebora et elice abruptis hiati
bus deuorate. Caplm. xlij. Tribuni militum.

Anno urbis. ccclxv. pro consulibus facti sunt
tribuni militum consulari potestate. Et res
romana est aucta. Nam eo anno Camillus
ciuitatem uolscorum capit. que arat annos
lxx. bellum romanis intullerat. Preterea
faliscos Equos et sub trinos subegit et
tres trionfos ex hijs egit. Quintius et a
ncinatus prenestinos qui usque ad urbis rome
portas. cedendo et populando uenerat perse
cutus eos ad flumen Albulam ~~et~~ uicit et ite
auit. octo ciuitates que sub eis erant. xx^ti
dierum spatio in dedictionem recepit et de hijs egit
trionphum. Presumpserunt iterum tribu
ni militares potestatem. et tercio modo sunt offi
tio functi rursus consules facti sunt.
Capitulum. xliij. Consules agunt.

Anno urbis. ccclxxxiiij. lutio genutio
et quintio Seruilio consulibus ingens pesti
lentia urbem afficit biennio. qua 7 mortuus
est Camillus honor ei delatus est secundus a rom
ulo. Sequenti anno secutum est triste prodigium
Nam in medio urbis uasto tritu hyatu ut in
ferna paterent terra disiluit. Dixerunt au
ruspices eam voraginem posse tolli unius ho
minis nece spontanea insilientis in eam. Mar
cus curtius eques armatus in eam insiluit lib
ande patrie sicque vorago conclusa est. Cap. xliiij.

Per hec tempora demostenes or
ator grecus agnoscitur. Alexander fe
rreus. Aristotiles nascitur. Olympiade. ciij.
Plato moritur olympiade. cviij. censu rome
agitato inuenta sunt. Romanorum ciuium centum
lx. milia. Capitulum. xlv. Incidentia.

Anno urbis condite. ccclxxxviij. terribilis ga
lorum inundatio iuxta anienem flumen ad qua
rtum ab urbe lapidem consedit titus quintus dictator
aduersus gallos prefectus est .l. manlius nobilis iu
uenis prouocantem gallum ad singulare certame
iuuene occidit. 7 torque exspoliauit. eo quod nomen
torquati adeptus est. galli uero fugati sunt mox
per gaium sulpitium dictatorem uicti sunt. Post pa
ulum contra tuscorum pugna sub gaio mar. dictatore
secuta est uicti tusci et cesi. Urbes contra tuscorum
sunt capta et de hijs trionphus est actus
Tertio hijs diebus Gali campos subiectos
albanis montibus per maritima predati sunt. habito
habito delectu rome decem legiones scripte .i. sexa
ginta millia armatorum negatis est auxilijs la
tinorum. Romanis dux erat .l. furius. In ea ex
pedictione gallus uiribus et industria frectus
armorum prouocauit unum ex romanis qui cum sing
ulari certamine congrederetur. Se ad illum mar
cus ualerius tribunus militum obtulit. cum
processit armatus ad pugnam coruus super bra
chium dexterum sedit. Mox comissa aduersus ga
llum pugna. idem coruus alis oculos galli uerba
uit adeo. ut cum rectum uidere non sineret ita a tri
buno Valerio gallus occisus est. Valerius non
solum uictoriam sed 7 nomen coruinum cum familia perpe
tuum tenuit. Hoc initio annorum tantum xxiij. mer
uit consulatum. qui legitime non erat etatis.
Capitulum. xlvij. de nomine coruini.

Anno urbis. cccc. legati carthaginensium
romam uenerunt cum eis fedus fecerunt. Eo
anno Philipus macedo pater alexandri regnum
macedonum adeptus est. Incidentia. Caplm. xlvij.

Hoc tempore nox ad plurimam partem diei te
ndi uixa est. Saxea etiam grando de nubibus
cadens terram lapidibus uberauit. Oritur alexa
der macedo olympiade. cvj. Ochus artaxxes
egipto sub acta rediens iudeos captiuat quos
in yrchaniam ad mare caspium habitare percepit qui
ibi usque in hodiernum diem amplissimis suis gentis
incrementis consistere atque exinde quoque eruptos
oppinio est. tunc etiam uidem rex sydonam urbem op
ulentam phenitie deleuit. Caplm xlviij. Oritur alexa
(n)der urb. cccc. iij.

Anno urbis condite. cccc
viij. Romani latinis bellum rebellantibus
intullerunt. Manlio torquato. et detio mure consulibus
in quo prelio detius occisus est. Manlius uero extitit pari
cida. Euenit uero ut hostis unus prouocaret. Ro
manos. unum. scilicet ad singulare certamen nullo
certamen suscipiente. hostis prouocans urbis insulta
bat in romanos. Capitulum. xlviiij.

Iuuenis romanus. manlij consulis filius ut compesce
ret hostis procatiam. instructus processit ad pugnam
hostem congressum superat occidit et spoliat. Cum
autem cum eo sodales eius ouantes uenirent in ca
stra. consuli ylares nuntiant natum eius uictoriam quo
compto tristis consul filium eius. quia contra disciplinam
militarem fecerat securi iussit percuti magis ra
tione considerans. quam lectum ciuium uicti certami
nis necque militum intercessio profuit. Cap. lj. de pie
tate torqui.

Narrat cicero libro offitiorum
quod hic Manlius adolescens a patre rure rele
gatus uiuebat tribunus quidam plebis huius ma
lij patrem acusauerat quod ille aliquot dies sibi
magistratum produxerat. Nuntiatum est filio ru
re moranti. Is nocte confestim ad urbem uenit
Mane domum tribuni petijt postulat uelle lo
qui tribuno. nuntiatur tribuno. tribunus exi
stimans hunc aliquid contra patrem allaturum admissit
in talamum pecijt ille arbitros abscedere. simulans
aliquid secreti dicturum. excluduntur arbitri. mox
iuuenis stricto gladio tribunum apetit. cumque tri
bunus uitam peteretur ab illo. Iurato impetrauit
in confestim. quod nil ulterius contra genitorem in caussa
ndo egeris. Ille ut necessarium erat iuniuit sta
tim que iuuenis in agrum reuertitur. tribunus cum in
uitareter dillactionem prosequi. ait non posse. quia
non procedere iuramento erat adactus. Ita mali
us torquatus inuentus est pius erga patrem qui
exacerbauerat. qui mox inuentus est seuerissimus
in filium. inclitum patrie propugnatorem pro quo
exercitus uniuersus pro libatione preces po
rexit. Anno hec sequente Minitia uirgo
uestalis ob incestum uiua defossa est in campo
qui nunc sceleratus uocatur. De matronis que
uenenauerunt uiros. Caplm. lij.

Post modico tempore Claudio marcello et
Valerio flaco consulibus. Multe matrone
Romanis uiris coxere uenena. quo alij interierunt. alij
turpi. tabe affligebantur. negotium ancilla indi
ce cognitum compulsse sunt. bibere multe matrone
que coxerant. que ut biberunt consumpte sunt. Ex
conscijs matronis proditis. ccclxx^a. dampnate.
De nece alexandri ferrei. Caplm. liij.

Anno urbis. cccexvij. Alexander frater
olympiadis matris alexandri epyrotarum
rex uenit in ytaliam ut bellum romanis inferret
cum aut sibi auxilia querere et ab hostibus sub

(Nō 8 ...)

trahare moliretur. A sãnitib; qui lucanie gentis
erant auxilio maximo bello i lucania victus ẽ
atq; occisus. Capitulum. liiij.

Anno. cccc.xxv. latini. qui auxilio roma
nis iam diu dũ ẽẽ noluerant a romanis ce
perunt expectare. ut vnus cõsul romanus ex eorum
populo crearet̃. Alter ex romanis. qd cũ ẽẽt
negatum adversus eos bellũ susceptũ est. In
genti pugna sup̃ati sunt. et de hijs p̃domitis
trionfatum est cõsulibus ob meritũ victorie i
rostris poite sunt statue decretũ erat p̃ sen
atũ q̃ dux exercitus romani. qui i p̃lio occi
disset quinq; millia hostiũ triõphandi haberet
et potestatem. Capitulum. lv.

Eo anno alexander p̃ri succedit in re
gno. qui anno septimo sui regni i egi
pto alexandriam cõdidit. Caplm. lvj.

Alexandria cõdit̃

Cum aut̃ romani potentes ẽẽ cepissent
bellũ q̃ sannitas centesimo et trigessimo
ab urbe miliario distantes susceperunt. q medij
sunt inter picenũ campaniã et apuliam gen
tem. erant aut̃ opulentes oĩum rerum. Roma
ni igit̃ cõtra sannites pro campanis et sedici
nis bellũ susceperunt. Lutius papirius dictator
q̃ eos p̃cessit quinto maximo fabio magistro
equitum ne se absente pugnaret p̃cepit. Ille
occasione oblata felicissime cũ hostibus dimica
uit et sannitas prostrauit. ob q̃ rem a dicta
tore cum venit. capite dannabat̃. Ingenti pa
uore militũ et populi libatus ẽ tanta ex h̃ invi
dia papirio illata est. ut pene ab exercitu occi
sus est fuisset. Cap. lvij. De caudinis furculis.

Anno. cccc.xxvj. ab urbe cõdita tito vetũo
et spurio postumo cõsulib; apud caudinas
furchas exercitus. R. ignominiose supatus
est. Nam cũ sannitũ. xx. cecidissent fabio ma
gistro equitũ pugnãte. circũspectõe cum. Sa
mnites ac mag̃ instructo apparatu caudinas
furculas obsederunt. Consules ac. R. exer
citus i agris. Samnitũ cõsiderunt pont9. Sa
minus exercitu. Samnitũ dux erat. cui p̃r
eius cõfectus herennius nomine domi manserat
quia nec usũ corporeo utebat̃. põtius sup i
sidijs delibato. x. milites pastorali hitu vestitos
et instructos i agendo. sibi comissa cũ armẽtis
dirigit i agros castris romanorum vicinos. Mi
lites. R. illos p̃cari discurunt p̃dam et pasto
res ad castra p̃ducunt sciãtant̃ q; ab illis quo
p̃xerit. Samnis exercitus. Illi ut erant in

structi ut at aiunt illos ẽẽ profectos. i p̃pugna
turos vicinã vrbem q̃ subsidio erat romanis a
cõsulibus et ab exercitu decitur. ut sine cuncta
illis succurrat̃ cũ duabus p̃tibus ẽẽt via vna lõ
gissimi itineris, altera breuis. s; insidijs apta e
ligunt tñ breuioi p̃gere ut q; totius succurrer
ent amicis. Locus caudinarũ furcularum pla
nitiẽ h̃t extentam. Montes abrupti circũquaq;
fauces arte i introitu tales q; i exitu. Samni
tes fauces. q̃ erant exitus mole roborum cesorum
obstruxerunt. locato p̃sidio reliq; copie exerci
tus. i sidijs erant cõposite i p̃te fauciũ que erãt
introitus. Romanus igit̃ exercitus p̃perãs
ne deesset amicis i locum i sidiarum deuenerunt
Cũq; forent progressi ultra priores angusti
as cõfestim Samnites illuc deuenerũt fauces
obstrunt roboribus et armis. Nichil hominus
obsident cũ uõ romanus exercitus ad fauces
exitus p̃uenissent i uenerũt eas obstuatas arbo
rib; et magno p̃sidio ẽẽ munitas. redeũt igit̃
ea qua it fuerit. cũ neq; possent diuertere ali
as q; fauces i uenerũt arborum et virorum obicib;
clausas. Circũspecti romani locũ pugne a sam
nitib; petunt. Negat̃ pugne facultas. Cũq;
delibarent pontius et exercitus. Sa. quid opus
fcõ ẽẽt. statuerũt hernnũ s; senem virũ tñ qu
ondam p̃ncipem et magni cõsilij cõsulere i tãto
negotio. legãt igit̃ prudentẽ nũtium ad illũ
ut refferat pontio cõsilij sententiã. qd agendũ
ẽẽt exercitui romano cõcluso. hernnus. cui me
tis oculi. nõ ut corporis caligauerant. Inquit
dicto pontio et ceteris, ut exercitũ. R. conclu
sum illesum abire p̃mitant. Refert cõsilium
nũtius. Mirat̃ universis p̃tius placuit.
Aliũ nũtiũ ad herniũ cõsultaturũ dirigere
Secundus nũtius tale cõsiliũ retulit. dic in
qt pontio ut omẽs i clusos p̃dat. relato cõsilio
mirant̃ sannites i tam aduersis cõsilijs unius
uij. placuit q; omib; ut ap̃rte, hernnio audiret
cõsiliũ. legati ad herniũ missi cõ uehiculo i castra
cõducunt exponũt mirantes qm̃ diuersa cõsi
lia ab eo nũtij retulerunt. quib; herennius mi
rari nõ oportere si ijs q p̃mo sanũ cõsiliũ sp
reuerant. et diuersum retullerat et cõsiliorum
causas ap̃uit. Si inquit. Nunc romanis pe
p̃ceritis i clitam pacem promeremini ab eis
quos hostes h̃ere p̃ponitis tantã virorum et rerum
damna inferatis. aliud cõsiliũ amplectendum
nõ video. Remissus igit̃ est hernnus e castris.

delibato a sannitibus neutrũ cõsilium placuit.
Nam nec p̃cere placuit eis qui tanta irrogaue
rant. nec homines cõclusos et qi captos occidere
laudabile visum est. decitur aprobat̃ exercitũ
R. et cõsules sub iugum ẽẽ mittendos. et dimittẽ
dos nudos. si uelent se dedere. Proponit̃ roma
nis cõditio ab eis i cõsulit̃ qd fcõ opus ẽẽt dix
unt aliqui prius moriendũ q; talem ignomin
iam pati. Alij cõditionẽ illam potius suscipiandã
nõ vt eis uita suaretur. s; ut rei publice uti
litati prospictur. decretũ est tandem eam turpẽ
cõditionẽ suscipi. Pax igit̃ a cõsulib; fit sannitib;
datis. vj. obsidibus electis. deinde cõsules et
omẽs milites nudi p̃ter uerenda corporis bini
de angustijs sub iugum mittunt̃. Inde cõsules
et exercitũs capuam deuenerũt. Capuani ro
manorum amici cõsulib; et nobilib; uestitu et que
decebant subuenerũt. Mulier vidua et locuples
multos romanorum suo sumptu uestiuit. Con
sules et exercitus nocte romã ingrediuntur
multis q; diebus domi cõclusi morant̃. Pax
cũ sannitib; fcã a senatu soluta ẽ. Anno seqnte
lutius papirius cõsul q̃. Sa. directus ẽ q adeo
erat vir paratus ad populũ bellũ a populo ro
mano q̃ alexandrũ electus ẽẽt. si cũ eo bellatũ
fuisset cum ceteros principes romanos bellorum
strenuitate p̃celleret. Cõgressiõe facta p̃rima
cit̃ pugnatũ est cũ Samnitium exercitũ. glo
ria victorie cõaret i romanos recens i famia
stimularet supant̃. Samnites ceduntur
capiunt̃. i vij. cũ duce eorum sub iugũ missi
sunt et de hijs papirius egit trionphum.

Hoc tp̃r appius claudi9 cen Caplm. lviij.
sor aquã claudiam i duxit i urbẽ et uiã
apiam strauit. q̃ suo noĩe appia noiat̃ in adus
põtifex ierlm. Hystoria breuis alexandri macedo

Anno ab urbe cõdite. cccc.xxv. nis. Cap. lviiij.
p ea. s. tempora q̃ supioribus bellis acta
sunt. Alexander macedo p̃ri succedit i regno
quo steterat annis. xxv. demostenes orator
auro p̃sarum corruptus suasit athenensib; ut
ab impio macedonũ deficerent. Alexander at
heniensibus precantibus. bellũ remisit the
banos deleuit et multos uendidit sub corona
Ceteras urbes achaie et thesalie uectigales
fecit. Illirios et trachas domuit. Inde ad p̃si
cum bellũ profectus secũ traxit peditum.
xxx. equitũ uõ. iiij. et qngentes naues.
Clxxx. Darius i exercitu. huit. dc. p̃sarum

qui mag̃ arte alex̃ q; virtute macedonũ sunt pro
strati. Infinita p̃sarũ cedes. de exercitu alex̃. cxx.
eq̃tes et nouẽ pedites tantũ defiuere deinde Go
rdiam ciuitate frigie q̃ sardis dicit̃ obsedit ce
pit diripuit. Inde nũtio aduentu darij celeri
ter angustias montis tauri occupauit. quin
gentis stadijs cursũ vna die tarsum venit. Ibi
cum sudãs incendiũ anime p̃frigidũ descendi
sset obriguit et cõtractu neruorum proximus
morti fuit. Darius cum. ccc. peditũ et cc
ntũ millibus eq̃tum. q̃ alex̃ procedit. Pugna
acris comitit̃. ambo reges vulnerant̃. Darius
tandem cessit deĩde fiut cedes i p̃sãs. cesa sunt p̃
sarum peditũ. lxxx. eq̃tum uõ. x. capita aut̃. xl. ex
macedonib; cecidere pedites. cxxx. Equites at̃
cl. in castris p̃sarũ multitudini reptum capte
mat̃ et sorores darij i uxor eadem soror. quas di
midia p̃te regni voluit redimere darius. s; nõ im
petrauit. Alexander i syriam p̃git. tyrum ur
bem antiquissimã et opulentam obsidione ce
pit et diripuit. inde egiptum subicit. mox ad
templũ amonis p̃git. monet ex secreto antisti
tem ut sibi cõsulenti responderat̃ eum fuisse fi
liũ dei Amonis ut matris aboleret i famiam
Anno septimo sui regni i egipto alexandriam
cõdidit. mox ad titum bellũ p̃sicum q̃ dariũ pro
cedit. Darius Alexandro reuertenti egipto
apud tarsum copias. cccc. peditum et centum
militũ equitum opponit p̃tinacit̃ pugnatum
est. maxima vtriusq; partis effusione sangui
nis. s; darius cũ suos vinci videret mori i
prelio paratus p̃suasu suorum fugere cõpulsus
ẽ. hoc p̃lio vires asie et regna ceciderunt. p̃se
qui ceteris i patienter iugum s̃uitutis acci
punt. Alex. xxxiiij. cõtinuis diebus castra
p̃sarum p̃censuit p̃sipolim nobilem p̃side ciuita
tem i uasit. Cum propinqui darij cũ aureis
cõpedibus obstrictũ tenerent. Alexander iusso
ut seqretur exercitus cũ sex millibus eq̃tum
p̃fectus. Inuenit dariũ solum i itinere relictũ
multis cõfossum vulneribus extremũ vite age
ntem. Hunc mortuũ i maiorũ sepultura cõdi
p̃cepit ip̃e filiam darij. Rosonẽ acepit i cõiu
gem. totam igit̃ siriam et asyam minorẽ ob
tinuit alexander. Per hec tẽpora alexander fi
olympiadis rex epiri bellũ i ytalia gerens. ut
occidentis i p̃ium obtineret abrutijs et lucanis
supatus et occisus est. Cuius cadauer i ẽ ue
nditum ad sepulturam. Zophirion alexandri

ĩ sathia ꝑfectus cum exercitu .xxx. miroꝝ as
athijs funditus usq; ad mitiaonez delectus est
¶ Alex post mortẽ darij petit hyrcanos. quos su
pat. deinde mandes post parthos diu obnitẽtes
subegit. Eas gentes que in radicibus cauchasi
montis hitant subegit. alexandriam sup tyna
im flumen cõdidit. ¶ Alexandro nõ minor cru
delitas ĩ suos. fuit q̃z ĩ hostes rabies. Amyntã
cõsobrinũ occidit. Nouicam fratres cõpeus neca
uit occidit ẽ parmenioẽz phyliotam atalũ pau
sinam ꝑncipes et multos macedonie. ꝑncip
es. celitum ueteranum virum ĩ cõuiuio. ue
nabulo transfixum occidit q̃ is uecti amicicia
frectus q̃ alexandrũ sua fctã fcis philipi
ꝑponentẽ pris gesta tueretur. Calistenẽ phm
sibiq; cõdam ap aristotilem cõdiscipulũz cũ plu
rib; alijs ꝑncipib; cũr cum de posito salutandi
more ut deum nõ adoraret occidit. Scribit
cõdam q̃ ꝑcib; alex ad deũ profusis porte cas
pie angustate sunt. ubi incluse sunt decem
iudeoꝝ trib; olim captiue ducte de palestina.
¶ Alexander ĩ Indiam ĩgressus ẽ. Nisam urbem
adijt dedalos montes et regna deophilis regĩe
expugnauit. q̃ cõcubit ꝑtio regnũ recepit
pagrata et ꝑdomita. India ad saxum mire al
titudinis ꝑuenit ĩ qd multi cõfugerant ppli.
cum ĩtellexisset herculem ab expugnatione ei
Saxu teremotu ꝓhibitum ut acta herculis
superaret cũ summo labore et piculo saxo potit
us est. et oms eius loca gentesq; ĩ dedictionẽ
accepit. ¶ Cum piro indoꝝ rege fortissimo
cõgresus singularit occisoq; deiectis equo
cõcursu satelitum ꝑnitiã mortis euasit. ¶ Por
rus multis uulnerib; cõfossus et captus ob
testimoniũ uirtutis ĩ regnuz restitutus ẽ. Du
as ibi cõdidit ciuitates. Niciam et bucafalem
qui nomine sui equi noiari ꝑcepit. Plurim
as deĩde gentes Indie subegit. Inde ad amnẽz
egysinuz ꝑgit. pħẽ mox ĩ oceanum uehit ibi
gesonas quas hercules cõdidit opsit. Hic ma
dros et subagras nauigat. qui copijs. lxxx.
peditum. et. lx. milib; equituz sibi occurunt
cruenta pugna fusis hostib;. Alexãder ꝑgit
ad urbẽ et cum murũ ꝑmus excidisset uacuã
ciuitatẽ ẽẽ ratꝰ solus retrorsum desilijt. quẽ un
diq; ĩ festi hostes circumdederunt telis apeten
tes &. ut se circum uentuz uidit posteriora muri
obice tutatꝰ aduersarios eo usq; sustinuit do
nec ad clamorẽ hostiũ ꝑfactis muris omnis

exercitus irrupet. ¶ In eo ꝑlio sub mamia trai
ectus fixo genu caternis pugnauit donec eũ
a quo uulneratus ẽẽt occideret. In cõscensis na
uibus cũ oceani lictora pagrasset ad urbẽ cui
rex ambira erat ꝑuenit cũ expugnatione ciui
tatis magnã ꝑtem exercitus sagittis hostiũ uen
eno illitis ꝑderet. ꝑ noctẽ ĩ somnijs ẽ ostensa
herba sautijs ĩ potũ eam dedit. cuz bñficio
herbe a ueneno libati ẽẽnt milites urbẽ expu
gnauit et cep. ¶ Alexander inde ĩ babiloniam
ꝑgit. ubi legatoꝝ multitudo euz opiebat pacẽ
expetentes ab ipõ. In qbus legati carthag. et
totius africe hyspanoꝝ galloꝝ sicilie sardinie
plurime ptis ytalie. Ibi totius mundi legationes
potuit intueri. ¶ Moritur ibi alexander haustu
ueneni a ministro dati et ut alij tradunt a sor
ore sua porecti. qui ꝑdito usu lingue ĩ scriptis
edidit ultimã uoluntatem. Anno impij suo. xijo
anno urbis cõdite. cccc xxx uij. Superstite matre
eius olympiade et uxore roxane ac filio suo ex
roxana heraule nomine. Caplm. lx. Incidentia.

Per hec tempora appius claudius cecus habe
bat illustris. In iudea omas Jadi filius cla
rus erat. cui successit eius filius Symon iustis
cognominatus. Menander comedꝰ. theophastrus
phs. qui ut ait cicero diuinitate loqndi nomẽ
accepit. Demetrius phalerius. Menedemus et
pseusippꝰ phi. ¶ Ptholomeus lagi filius captis
dolo ierosolimis plurimos ĩ egiptuz traduxit.
¶ Urbes hoc tpr cõdite a sauco. Antihochia laudi
tia. Euletia Apamia. Edessa beroea et pella
tradunt cõdam q̃ anthiocus ephifanes repauit
Emath et antiochiã nominauit. Census rome
uiroꝝ. cclxx. Bellũ cũ quatuor gẽtibus ytalias Caplm. lxj.

Anno urbis. cccl. fabio ma
ximo quinques. decio mure quat cõsuli
bus. quatuor cõsulibus florentissimi populi ita
lie ĩ unum fedus et agm coierunt hoc ẽ. Etru
sci umbri. Sannites et galli qui cõposito roma
nos delere cõnati sunt. hi cõtra romanos hebant
copias peditum. cxl. cccxxx. eqtum uõ. xlviij.
carpentarios mille. Romani artib; usi ptem co
piaꝝ miserunt ad populandos agros etruscoꝝ
et umbri ad tutationẽ suoꝝ agroꝝ uenire cõ
pulsi sunt. Romani cõ samnitib; et gallis pu
gnare properarunt cum decius galloꝝ impetu
ꝑmeretur pugnando acriter occisus est fabius
alter cõsul post stragem ptis decianẽ tandem hostes
protriuit. Ceciderunt ea pugna ex samnitibus

et gallis millia. xl. ex romanis. vij. ¶ Hanc cõ
uentam uictoriam secuta ẽ pestilentia et triump
hales pompas obiuere mortuoꝝ exequie. polue
runt. Capitulum. lxij.

Anno sequenti romani ab his hostibus uicti
ĩ castra fugerũt. Mox samnites nouum
hitum et arma de argentea sumentes in uincant
mori uolentes ꝯ romanos ducũt exercitũ. cõtra
hos papirus cõsul cũ exercitu procedit cõ auspi
cũ inditiuz. pugnans hostes ꝑstrauit cesa sunt
Samtium. xij. capta uõ. iij. Post hec statiz ĩ ge
ns lues adeo urbem corrupit ut libros sibilinos
cõsulendos putarint.

Altero anno fabius gurges cõsul ꝯ samtes
pugnauit cõ amisso exercitu fugit urbẽ
Sz cũ senatus euẽz libaret ab officio. Pr eius
fabius maximus ꝑ ignominia filij depcatus
obtinuit ut filio daret legatus. quo ĩpetrato
ꝯ pontiũ ducẽ samnitiũ ductus est. R. exercitꝰ
Cum pontio ĩsistente fabius cõsul concluderet
fabius maximus equo ĩuectus ĩ medios se ho
stes inicẽ. quo fcto ꝑmoti romani tota ĩ aciem
tribuere ĩ hostes. donec ipsiz pontiũ et exercitũ
samnitũ uictũ delectuq; cepunt. ¶ Cesa sunt
eo ꝑlio samnitũ. x. ¶ Capta uõ. iiij. cũ pontio
rege suo. ¶ Deĩ publius cornelius. Rufinuꝰ
et marcus curius. dentatus cõsules ꝯ samnites
missi ingentib; ꝑlijs eos strauerũt mox urbẽ
eoꝝ diripiunt. ita ut hodie nõ appareat ubi
fuit Samniũ terminatũ ẽ bellũ hoc. qd annis
xlx. maxime romanos afflixit. Cap. lxiij. Bellũ cõ quinq; ppl'os.

Anno sequente curio cõsule cũ sab
inis pugnatũ est. cõ hostes prostrauit et
qui ĩ senatu magnitudinẽ populi capti et mul
titudinẽ agr. sabini explicare nõ potuit.

Anno ab urbe cõdita. cccc lxiij. dollo bella et
domitio cõsulibus. Lucani. brutij. Sam
tes. Etrusci et galli Senones fca societate
ꝯ romanos cõiurant. Romani ad exorandos
gallos misse legatos quos illi occiderũt. Cec
lius ꝑtor cũ exercitu missus ad ultioẽz. Ab etru
scis et gallis oppssus interijt. Romanoꝝ. xiij
ea pugna prostrata ꝗ sunt Nobiles multi septẽ
ẽ tribuni militũ ceciderunt. Caplm. lxiiij.

Trãslaꝰ lxx iterpetũ

Anno urb. cccc lx legati ptholomei philade
lfi regis egipti romã uenerunt. Amici
ciam ppli romani petentes quã ut petebant
obtinuerũt. ¶ Huius studio trãslato. lxxꝰ intpr
etum fca est. ¶ Hic huit in egipto bibliotecam

libroꝝ qĩ infinitam. cui apfecto bibliotece respo
nsuz est. cc. in ea libroꝝ uiginti millia breui tem
pore posse designare. quinquaginta millia. ptho
lomeus scripsit. Symon onie filij pontifici iu
deoꝝ ut ẽ sacrã scripturã mitteret et peritos cõ
scirent ĩ tpetrari. qui eis optime ꝑuideret missi
sunt. lxxij. uiri. s. seni ex singulis tribub;. hi sacrã
scripturã intpetrati sunt ĩ alexandria nam nemo
ĩ fidelis potat eam scripturã transferre. Teoppo
mpꝰ cũ uolens eam ĩtpetrari cum suis ystorijs
uersus ẽ ĩ amnetiam ĩ qua mansit dies. xxx.
Thedotus idem eam uolens transferre cec ẽ fctus
sed penitẽtia corepto lux redita ẽ. De bello piri
regis epirotaꝝ cum romanis. Caplm. lxv.

Anno ab urbe cõdita. cccc lxiij. Tharentini
expectaculo sui theatri. Romanã classem
forte ꝑtereuntẽ hostilit inuadunt. uix quinq;
nauibus ꝑ fugam lapsis ceteram classem ĩ portũ
tractam ꝑfligant. cesi bello utiles relig pretio
uenditi. legati R. missi tarentũ ut de illatis in
iurijs cõquerent. pulsati ab eis aucta ĩiuriaz re
tullerunt. hijs causis bellũ ẽẽt cũ plurib; popu
lis ad augendas copias plectarij uiri hoc ẽ qui
ĩ urbe ad sup sufficiendã plem uacabant ĩ numo le
gioniũ cõscribunt. Emilius cõsul cõ exercitu. Rꝰ
missus agros tarentinoꝝ igne ferroq; popu
latur. opida expugnat iniuriam acceptã ĩ solent
et crudelit uindicant. Continuo tarentini ultim
ꝑsidia finitimoꝝ populoꝝ pyrum regẽ Epiri
aduocãt. qui uocatꝰ in ytaliam maximũ duxit ex
ercitũ. auxilio tarento ut pote ex lacedemonijs
cõdito grecie q; cognato. Hic ꝑmuz ꝑm delphicũ
de euentu belli cõsuluit a quo dubia respõsa pcepit
Aiunt eiz respondisse sic. Aio te eacida Romanos
uincere posse. ¶ Consul publius ualerius leuinꝰ
cũ exercitũ ꝯ pirum ꝑfectus ẽ qui cũ explorato
res pyri ĩ castris. R. captos hẽre et iussit eos
circumduci ꝑ castra. mox ad pirum remitti. Itaq;
apud eracleam urbẽ campanie fluuiũ q; lyriuz
prima pugna dimicatũ est grauissimo ꝑlio. cũ
utrũq; ꝑtinacit pugnarent cõsumpta est dies.
¶ Cum piri exercitus ia qĩ cederet bñficio elep
hantoꝝ. quos ĩ cognitos expauere romani.
hostes superatos fugauit noctis bñficio prelium
diruptuz est. xiiij militum. R. cecidisse dicunt.
¶ Capti. Mccc. signa amissa. xxij. quanti aut numo
fuerint cõ de exercitu pyri ceciderunt scriptũ nõ
ẽ. Ipe tñ pirus scripsit ĩ templo Jouis tarentini
quos ĩ pugna uici ab eis sum uictus. Cũq; in

exspiraretur sic dicere. Respondit. si alias sic vicero sine milite in epirum revertar. Captos igitur Romani benigne tractavit. mortuos sepeliuit. quos cum aduerso uul[n]ere et truci vultu mortuos iacere vidisset dicitur tulisse manus ad celum cum hac voce. se totius mundi dominum esse potuisse. si tales milites habere contigisset. Populatores romani exercitus. tempestas celi aborta fragore celi corripuisset. et dirus ex ussit fluminibus. xxxiiij. turbo prostravit duos et viginti semineces reliquit. Inventa sunt animalia plura exanimata cum illis. Pirus coniunctis sibi samnitibus lucanis et brutijs uersus romam perrexit. ferro et igne campaniam populatus. prenestem devenit miliario ab urbe. xviij. mox terrore consulum insequentium in campaniam se recepit. Legati Romanorum ad pirum missi pro redimendis captiuis honorifice suscepti sunt captiuos sine pretio romam misit. Unum ex legatis fabritius admiratus quem eum pauperem esse audiuisset. quem quarta parte regni sui promissa sollicitauit ut secum heret. A fabritio contemptus est. ob quod cum pirus ingenti admiratione teneretur romanorum. Legatum romam misit qui pacem equis conditionibus peteret. Cyneam nomine. ita ut pirus partem ytalie. quam armis ceperat obtineret. Cyneas legatus postero die quam ingressus est romam equestrem ordinem et Senatum proprijs nominibus salutauit pacis conditio romanis non placuit. tullitque ab eis Responsum pirum cum romanis pacem habere non posse. nisi italia recessisset. tunc Romani iusserunt captiuos quos pirus reddiderat. infames haberi. quia capi potuissent armati. nec ante ad pristinum statum posse reuerti. quam sibi notorum hostium occisorum spolia detulissent. Legatus piri regresus est a quo cum quereret pirus. qualem romam vidisset. dixit Cineas se patriam regum vidisse. scilicet tales illic fere omnes esse quales unus pirus apud Ciprum et reliquam greciam putaretur. Secunda pugna in apulia facta est missi sunt contra pyrum consules publius sulpitius et decius. Ea pugna pirus vulneratus est et fabritius ibi legatus. Elephanti interfecti. xx. ex exercitu piri ceciderunt. V. ex romanis. Pirus tarento fugatus est. Regis signa quinquaginta ablata. Terra a romanis. Vndecim non amissa.

Anno sequenti contra pirum missus est fabritius. cum castra vicina castris essent. medicus piri nocte ad fabritium venit. promittens pirum veneno extinguere si sibi premium daret. Fabritius medicum ligatum ad pyrum duci imperat. Tunc rex admirans Significans flagitium medici. Tunc rex admiratus cum dixisse fertur. Ille quippe est fabritius. qui dificilius ab honestate quam sol a cursu posset abduci. Pirus ad siciliam profectus est mortuo agathocle rege siracusano et in regnum rex suffectus est. fabritius non victis lucanijs et samnitibus trionfauit. Capitulum. lxvj.

Curio gurgite iterum. Gaio genutio consulibus romam consulibus in sueta lues urbem ac fines eius afficit. Nam mulieres precipue et pecudes corripiens necatis in utero fetibus vacuabat et cum periculo matrum abortus exorti precebantur adeo ut videretur defectura successio tam in hominibus quam in [animalibus] animalibus. Pirum ex sicilia reversum cum peditibus. dccc. et equitibus sex milibus. Curius dentatus consul excepit. Alter consul fuit cornelius lentulus. hoc tamen prelium apud lucaniam in ausinis campis gestum est cum acies utrimque forent in prelio. Pirus elefantes in subsidijs iussit induci. Romani vero qui iam cum beluis pugnare didicerant malleolos stupa involutos ac pice oblitos uncis et aculleis tenaces preparauere eos que flamantes in terga belluarum turres que vibrarunt sic furentes ardentes que bellua in eorum exercitu quorum venerant ad subsidia retroxerunt. Ex copia piri cesa. xxx. referuntur. Capti vero. M cccc. Pirus demum quinto anno quam in ytaliam venerat. victus aufugit. qui post multa gravissima bella que in grecia gesserat apud argos achaie Florentissimam urbem. in spartam regni auiditate seductus. saxo ictus occubuit. Apud romam sextilia virgo vestalis conuicta et dampnata in ceste apud portam collinam viua defossa est. Simoni onie filius pontifex in iudea cognomento iustus clarus habetur

Anno ab urbe condita. cccclxv. Cap. lxvij.

Tarentini morte pirri comperta iterum contra romanos noua arma sollicitauit. Carthaginensium in bellum contra romanos congrunt auxilia per legatos a carthaginensibus accipiunt consito prelio a romanis vincuntur carthaginensibus accipiunt. quia quamquam nondum hostes essent ad iudicati. Capitulum. lxviij.

Anno sequenti consul genutius iussu senatus octauam legionem romanam que quondam contra pirum presidio reginensibus missa fuerat in oppido regio expugnauit et victam ac ductam inde romam deleuit virgis cesis singulis et securi percussis. Nam scelus perpetrauerat vindicandum cum enim missi fuissent. Reginensibus presidio eos occiderunt et ipsum oppidum sibi tenuerunt in predam eorum regnum suum feminas et res in possessionem tenentes.

Anno urbis. cccclxxvij. Rome Capitulum. lxviiij.

Visa est et nunciata prodigia. Edes salutis ictu fluminis dissoluta est. lupi tres ante (?) muri eodem loco directa est. lupi tres ante lucem urbem ingressi semesum cadauer intulerunt. sparsumque membratim in foro ipsi strepitu hominum exterriti reliquerunt apud formas multis ictibus fluminum menia undique ambusta et dissoluta sunt apud agrum calenum flamma saxo terre hyatu eructata tribus diebus et totidem noctibus tibilis exestuans quinque agri iugera exhausto penitus succo ubertatis manere extorruit. et non solum fruges sed et arbores cum stirpibus absumpsit. Censum Rome facto. inventa sunt hominum. cclxxij. ccc xxxiiij. Quinto gulone et fabio pictore consulibus picentes bellum mouere romanis.

Sequenti anno publius sem Capitulum. lxx.

pronius et appius claudius consules fuere. Sempronius aduersus picentes duxit exercitum. cum directe essent acies proxime ad iactum teli. horrendo fragore. terra contremuit tandem cum aliquamdiu hesitassent inniere certamen. Triste prelium fuit cum maxima strage partis utriusque. Romani pauci qui eo prelio euasere victores demum fuerunt de his triumphatum est.

De arimini conditione. Capitulum. lxxj.

Arimini

Hoc tempore conditum est in galia ariminum a romanis. Conditur et beneuentum in sannio ab eisdem. Sostratus pharum alexandrie construxit.

Anno urbis. cccclxxx. prodigia multa visa sunt. Sanguis e terra et lac visum est manare de celo in specie pluuie. Tunc in apulia de salentinis et brundisinis triumphatum est Marcho atilio. regulo. lucio. Iulio labeone consulibus.

Eodem tempore carthagin Capitulum. lxxij.

enses contra fedus et ius iurandum tarentinis contulere presidium. Eodem que tempore uolsci etruscorum florentissimi pene perierunt. Nam servis eorum cum passim liberos facerent conione coniugiorum et matrimoniorum honestate. libertatem imparem potestatem accepti plenitudine presulis usurpare meditati sunt et fructus excusso iugo ambitu dominationis arserunt et quos dominos subditi equanimiter dilexerunt eos iam liberi. quod dominos fuisse meminerunt. execrati sunt. Itaque conspirauerunt in facinus libertinorum. quorum tanta manus fuit ut sine controuersia ausu potirentur. correptam urbem suo tamen genere uendicant patrimonia ut coniugia dominorum sibi per scelus usurpant. Extorres dominos procul ambigunt. qui miseri exules et egentes romam deferuntur. ubi ostentata miseria querela que deflecta per romanorum seueritatem vindicati sunt et restituti. Capitulum. lxxiij.

Anno urbis condite. cccclxxxj. Ingens pestilentiam urbem afflictauit in tantum ut de residuo census habitus sit. et libri sibillini consulti Responderunt eam pestem ira dei illatam. Rome virgo vestalis campania incesti conuicta se suspendio petijt corruptor et conscij supplicio sunt affecti. Primum bellum punicum. Capitulum. lxxiiij.

Anno ab urbe condita. cccclxxxiiij. Appio claudio. et quinto fabio consulibus. Romani contra hieronem regem sicilie et penorum coppias auxilio mamertinis quorum urbs erat messana ciuitas appium claudium cum exercitu misere qui celeriter de rege et penis acta victoria triumphauit.

Sequenti anno valerio marcho et Cotta consulibus in sicilia res magne geste sunt. Tauromenitani. Catinienses et preter has quinquaginta ciuitates in fide accepte sunt. Tertio anno contra hieronem regem sicilie paratum est bellum. hic cum omni nobilitate. Syracusanorum pacem a romanis optinuit deditque auri talenta ducenta. Consules aggentum sicilie ciuitatem ubi presidia erant penorum uallo cinxerunt. Cum inclusis in ea obsidione hanibal senior teneretur ad summam egestatem reductus. hanno nouissimus imperator. cartaginensis est. equitibus mille quingentis et triginta millibus peditum. et xxx. elephantis ex improviso intercessit expugnatione ciuitatis paulisper distulit. sed mox ciuitas capta est. peni maximo prelio profligati sunt. xj. elephanti capti. Aggentini. omnes sub corona venditi sunt hanibal senior facta cum paucis eruptione diffugit. Quinto bello anno belli punici. Gaio cornelio asina et gaio duilio consulibus primum classe preliatum est hanibal senior. cum lxx. nauibus rostratis quas liburnas apellant regionem illam uastabat. duilius consul intra. xl. dies quibus arbores erant cese. centum et xxx nauium classem in anchoris stare fecit. Cornelius asina consul. cum xvj nauibus lippariam insulam petit ibi ab anibale qui ad colloquium pacis euocatus punica fraude captus. et in uinculis necatus est quod ubi duilius alter consul audiuit. cum nauibus. xxx aduersus hanibalem profectus est. Commisso naualj prelio hanibal amissa naui qua uehebatur scafa subductus aufugit. XXXj. naues eius capte

Liburni

Xiij. m. se. occisa hominū. iij. Capitulum. vij. Ille q; illa victoria romanis gratior fuit. quē tra pelentibus maris eē victoriam. Gaio aquilio Floro. lutio. cornelio sapione ɔsulibꝫ carthaginēses iloc̄ū hambalis hannonē subrogauerunt qui pro sardis et corsis defendēdis profectus nauali prelio a sapione ɔsule victus. Sed millō exercitu dū int ɔfertos hostes se imiseret occisus est. Eodem anno. iij. fugiorū et. iiij. naualium socioꝝ i urbis excidiū guirauerunt. et n̄ p̄dita ɔiuratio foret. destituta presidio ciuitas. fuili manu p̄ijsset. Proxiō ab hoc anno. Calatinus ɔsul calatinā urbē sicilie petens temē i angustijs dux exercitus quē penoꝝ copie iam dudū processerant cum omino nulla ul' obsistendi ul' euadendi facultas esset. Carsurnij flamine virtute et op'a liberatus est. qui lecta trecentoꝝ viroꝝ manu in se uersum ab hostibus occupauit tumultū. Solus Carsurni' ɔ̄tus multis ɔfosus vulneribus et cadaueribꝫ obtectus euasit. hanibal senior classi penoꝝ p̄positus quia infeliciter pugnauerat sedictione orta ab exercitu suo lapidibꝫ ē occisus. Lutio manlio vulsone: Marcho attilio regulo ɔsulibꝫ. cccxxx^a naues i sicilia ɔtra penos sunt ducte. Conflicto p̄lio carthaginenses i fugam versi sunt. et naues. lxiiij^{or}. p̄diderunt. Romani. xxij. p̄diderunt. Amilcar dux erat. re carthag. victores ɔsules bellū i africham transtulerūt. Et Primū clipeam urbem i dedicatione receperunt iij. chartaginem petentes. cc^a. et et amplius castella populati sunt. Infesta carthagini signa circum tullerunt. Manlius victor romam redijt. et xxvij. captiuos redux. Regulus alt ɔsul i africa mansit ɔtra tres duces penoꝝ dimicans victor fuit. Xviij hostium cecidit. Et. v. cum. xiiij. elephantis cepit urbes. lxxxiij. i fidem acepit. Regulus ap̄ fluuiū bragadam castra ɔstituit. ubi cū plurimos militum ad aquandi necessitate ad flumen descendentes. Serpens mire magnitudinis deuoraret. Regulus ad expugnandam belluam cū exercitu profectus est. s̄ i tergo eius dura crate squalenti iacula nichil lexionis fecerunt. Serpens multos militū morsu i petu et pestifero hitu exanimauit. Regulus balistas afferi impat p̄ quas murale saxum spine eius i cussiꝫ ɔpagem totiu' corporis solut

[margin:] serpens mire magni[tudinis]

Corium eius. Romam delatū. cū centū. et. xx. pedū eēt. diu miraculo multis fuit. Carthaginenses bellis fracti pacem aromanis petierūt Sed cū duris ɔdictionibꝫ audirent eam h'ere posse nec alit'. elegerunt potius mori armati quā miseri viuere. Itaq; nō solū hyspanos 7 gallos quos dudū p̄tio h'ebant. s; etiā agreas auxilia sibi ɔparauerūt. xantippū ɔ^o lacedemonioꝝ regem cū auxilijs actitū ducē belli p̄stituunt appa ratu. In actiem ɔstructo. utrinq; pugna ɔseritur Vinat' Regulus et ex omi exercitu eiu' duo tantū aufugerunt. ex romanis. xxx. cesa. Regulus ɔ qngentis viris ē captus i catenas ɔiectus Detimo demū anno carthaginēsibus trionphū nobilem prebuit. Xantippus mutationē timens ē regressus i ɔretiā. Emilius paulus. et Seruius fuluius nobilior ɔsules audita hac calamitate cū classe nauiū. ccc. i africham p̄fecti clipeam petunt. Et cū festim cū p̄ir classe carthaginenses deuenilūt. Cōflit' nauale cētamen centū et quatuer naues carthag. inse. xxx. cum pugnatoribꝫ capte. Ex romanis naues noue depresse mille et cētum milites piere. Consules ap̄ clipeam castra posuere. Duo hannones penorum i p̄atores cū magno exercitu illo ɔuenerunt. Cōmisso p̄lio. viiij. militum p̄diderunt. Romani ɔsules ingenti p̄da milite suum locupletauerunt africā q; subegissent. n̄ ualida fames i ɔruisset. Cum Romana classis p̄da onusta i ytaliam rediret p̄p summā tēpestatem naufragiū passa ē. d. ccc. nauibus piere. cc. 7 xx. Lxxx^a. abiectis oneribus uix libate sunt. Almicar dux pēnoꝝ cū exercitu i numidiam mauritanā q; missus po'q; crudelit' uniuersos subegit. cur Reguli libent' suscepisse dicerent. Mille argenti talentis. et. xx. bouū reliquos ɔdēpnauit. Principes aut' omiū populoꝝ suffixit patibulo.

Inadentia. Capitulum. lxxv.

Per hec tempora nūmus argēteus p̄miū i urbē figuratus i bitinia. Nicomedes urbem amplians eam. Nicomediam apellauit. Aratus sycionius vir magnus agnoscitur. cui' sepulcrū admiratione ē dignuꝫ. Naꝫ saxa in p̄tu iacta nō resiluit. S; q̄ hic vir laudabilis fuit de eo dicatur. De arato sitionio. Capitulum. lxxxvi.

ARatus sycionius tiranno ei' patriā p̄mēte cū iā anis qnquaginta cū multis nobilibꝫ exul fuisset clandestino i introitu potitus est urbe. tirannū expulit. exules omēs redux. hoꝝ

exulum possessiones ut plurimū alienate erant cū de eoꝝ reditu spes ciuibus nō fuisset. Exules regressi bona q̄ sua fuerant repetebant. Id possessoribus molestū erat. ac prius statū tirani optabant q̄m hanc libtatem qua q̄ sua dixerat. oportēt relinq̄re. Aratus aut' ɔtenplans iniquū eē qui redierant sua nō recipe et molestū eē possessoribus ea p̄dere. cum multa emptioībus. multa testamentis et doctibꝫ herent' ɔsilium nactus est ut ciues pactos h'eret. Consilio ig' optinatū prouidens res ɔstionū i scriptis fecit redigi. eas q; p̄tio censeri fecit. hita ergo p̄tioꝝ sūma ad amicum suū ptholomeum cum regem egipti. qui tertius alexandro regnauit p̄fectus. et exposita causa mutuatus est pecuniam ad rem expediendam suffitientem. qui regressus reuocauit possesores. et eos qui res vendicare studebant. dataq; optatione alti res. alti pecuniā qua res queq; fuerat extimata. sic que et his satisfcō ciues ɔcordes huit. nec quisq; mali am huit regnū optare tirannū exclusuꝫ. Ex publico mox fisco deducta pecunie suma. q̄ fuerat mutata creditori comode restituta. ē. Cap. lxxvij.

TErtio anno ad cornaufragio classis R'. Seruilius cepio et sempronius blesus ɔsules cū nauibꝫ. cclx. In africam sunt p̄fecti captis et euesis ciuitatibꝫ plurimis cū ingēti p̄da redibant circa palinuri p̄muntoriū quod a lucanis mōtibus i altū excurrit. illi s; scopulis centū et qnquaginta naues onorarias et nobilem p̄dam p̄diderunt p̄rēs. R'. quibꝫ iam nautice reꝝ p̄tesum erat p̄p calamitates p̄teritas statuerunt ne amplius q̄m. lx. nauium classis ad defendendam ytaliam h'eretur. q̄d q̄dam decretū irritū fecerunt i breui. Cotta ɔsul i siciliam transgresus plurimis p̄lijs aduersus pēnos et siculos bellans tira mariq; p̄to tam siciliam p̄tim hostiū p̄tim socioꝝ i hume stras strages relinquit. Lucio cecilio metello Gaio furio placido ɔsulibꝫ. hasdrubal nouus carthag' impator cum elephantis. c. et xxx. 7 peditū et equitū amplius. xxx. lilibeū uenit ex africa. Continuo ɔsul metellus ap̄ pariōmū cū eo pugnauit cartaginēsiū. xx. In eo prelio cesa sunt. elephanti. xxvj. Int'fecti. centum et quatuor capti auxilio numidaꝝ qui erant auxilio. Metellus romā cū ingenti pompa redijt. elephantibus omnia itinera i p̄lelentibus et magnum spectaculum italicis prebuit

hasdrubalem cū paucas libeū profug'. at q; absens apenis Capitis damnatus ē. Capitulum. lxxviij.

Regulus captiuis mittitur romam:–

POst hec tot malis fessi cartaginēs' galijs legatis attiliū regulū qui iam anis quinq; captus fuerat Romā mittunt pro pace i petrianda. Ille cū romā venisset nichil q̄i romanus egit. dixit q; se nō eē romanū. postq; i potestate afroꝝ uenisset. vxorē ab amplexū summouit. Senatū p̄suasit. ne pacem facerent. aut captiuoꝝ p̄mutationē. Illos dixit tot calibus fractos se nō esse tanti cum senex eēt. ut tot milia captiuoꝝ p̄p se vnū senem rederent. Pax repudiata ē. Ipē carthaginē ut iurauerat redijt. Offerentibus romanis ut i vrbe maneret. Negauit se i ea urbe mansurū in qua postq; afris fuierat dignitatem honesti. ciuis h'ere nō potuit Regressus regulus i africam resectis palpebris illigatus machine vitam cruciatu finiuit. Alt' deinde attilius Regulus et Malius uulsco ambo bis ɔsules cū classe. cc. nauiū. et quatuor leonibꝫ libeonū p̄fecti q̄d opidum i promūtorio situm. Romani obsidere conati superueniente hanibale qui amilcharis filius fuit uicti maiore exercitus sui p̄te p̄dita ipi egre euaserunt. Claudio pulcho et Gaio iunio ɔsulibus claudius ɔ classe centū et xxx^a. nauiū adportum epam cū penis ɔgressus supatus est. ɔsul ɔ xxx^a nauibus lilibeum i castra ɔfugit. Reliq; xc^a. capte sunt aut demerse. viij. milium cesa / et xx. capta feruntur.

ANno sequti classis punica i ytaliam tradicta. fines eiu' late populata ē. Gaio lutatio catulo. aulo postumo albino ɔsulibꝫ. lutatius cū classe nauiuꝫ. ccc^{as}. i siciliam vehitur. Dū apud trepanū ciuitatem int' p̄mores pugnam ciet trasfixo femore cū iā obrueret', ereptus est pen cum nauibꝫ. ccc. duce hannone cucurrunt. Postq; utroq; classes ap̄ egades i isulam p̄ totam noctem in textis anchoris stetetrunt. luce orta prior lutatius signū pugne dedit. hanno dux. primus fugam rapit. Aliq̄ ps exercitus africham petit. alie ɔfugere lilibeū Naues. lxvj. capte. Centū. xxv. demse. hominum xxxij capta. Cesa. xiiij. Romanoꝝ vero demse sunt naues. xij. Pugnatū. vj. Idus martias Ingenti p̄da ditatus milles. R'. Mox lutatius ad Eritinā ciuitatem venit. ibi duo milia carthaginēsium ea pugna i terfecit.

Caplm. lxxix. Finis belli punici primi.

Carthagnenses pacem exposcunt a romanis
conditionibus primis data ē. ut. s. sicilia. Sar
diniaq; decederent. pro impensis bellicis. pu(n)ri. ar
genti tria millia talentorum. Ebanorum equis pen
sionibus. p xx. annos penderent. Carthagnien
ses petierunt. ut redimi captiuos liceret quos
ex afris romani tenerent. Senatus iussit eos
dari sine ptio qui ī publica custodia eēnt. q pua
ta custodia tenebant ut dnis ptio redito redir
ent carthag. atq; id ptiū mag ēfisco q; a car
tagnensibus soluerentur.

At huius pacis conditio habita est post in
num. xxiij. q; ceptum.

Incadentia. Capitulum. lxxx.

Per hec tempora symeonis iusti omasus fi
lius pōtifex ī iudea clarus hētur. Et gn
eus Eunius poeta ī tarento nasat. qui a catone
qstore romam translatus hītauit ī auentino mo
nte. Parco admodū sumptus otentus misterio
unius ancille. Virgo vestalis a suo corupta se
ppia manu occidit. Cap. lxxxj. de lue aquarum.

Anno ab urbe condita qngentessimo septimo
Luctatio catulo et. Manlio qsulibz. tiberis
ultra solitum ī tumescens omnia rome hedifi
tia ī plano posita deleuit. q segnior redundatio
tenuit madefacta dissoluit. ut q cursus toren
tis inuenit ī pulsa deiecit. Cap. lxxxij. de lue ignis.

Quarum cladem grauior ignis clades se
cuta est qui ignis unde egressus sit. nesci
tū est p uagus urbis magnā ptem hominū et
domorum stragem fecit plus opū cū incendio de
pijt. qm plurime victorie attulissent. Edem
ī uesta corripuit et igniem illum qui putabat
eternus temporaneus ignis oppssit. Unde cū me
tellus arsuros deos ēpuit uix. P hec tēpora
census hītus ē hominū. cclxx. Incadentia. Caplm lxxxiij.

Simon omei filius pōtifex maxim
us ī signus hētur. Ihs syrac filius librū
sapientie eddidit. Tito sempronio grocho. Ga
io ualerio falconi consulibus cū faliscis bellatū
ē a romanis. Pambos qsules sexto die supati
sunt. xv. faliscorum cesa vulnerati sunt dimi
dia pte agri. Romani legatos ad ptholomeū
regem egipti misiunt auxilia promittētes qtra
antiochum syrie regem. qui ei bellū intullerat
Ille gratias egit Romanis. nec auxilia recepit
qa iam pugna transacta erat. Eo tēpore po
tentissimus rex hiero sicilie. lucio cornelio.

lentulo et fuluio flaco qsulibz. Romā uenit
ad ludos spectandos. et. cc. modiorum furmenti
populo romano donauit. Caplm. lxxxiiij.

Eo etiā tēpore galli cisalpina ligures ī
italia noui hostes fuerunt supioribz qsu
libus ut tradit in hystoria romana Eutropij.
Fm uō Orosium qsulibz. Tito sepronio gracho
et Gaio ualerio Flaccone varia sorte pugnatū
ē primo. Nam g ī qflictu sub ualerio ceciderunt
Romanorum. iij. quingenti. Secūdo cesa
sunt gallorum. iiij. capta duo millia. Sz de his trion
phatum nō ē pp cladem priorē. Cap. lxxxv. Anno urbis. dx°.

Tito manlio torquato. Gaio
attilio bubulco qsulis. Sardinia insula
auctoribus penis rebellauit. Mox sardi victi
sunt et de his triōphatum ē. Carthagnēsibz
pacis violatoribus decretū est bellū inferri.
Carthagnenses pacem supplices poposcerūt
q negata est. so etiā p decem legatos q nec ex
auditi fuerunt. Nouissime oratōē hannonis
minimi hominis īter legatos eā obtinuerunt.

Hoc anno porta tēpli. Jani Caplm. lxxxvj.
cū nusqm eēt bellū clausa ē so. Nam
pmo clausa fuit sub Numa pompilio. Romuli
successore qd opertum steterat. nūquā cessan
tibus bellis. p annos. cccl. et quidē tantū anno
vno clausum mansit. sine vna estate. nec deinde
clausum fuit usq; ad tēpora octauiani augusti.
Duo virgines uestales ob icesti viue defosse sūt
Anno urbis. dxvij°. Amilchar dux cartagnēsium ab hyspanis ī bello occisus ē. qr cū iam bellū
q romanos portaret. Sequti anno. l. posthumo
albino et Gneo fuluio centuliano qsulibus
q illirios bellatū ē. Multis oppidis q; populisq;
subactis regem eorum ī dedictionem aceperunt. Ac
de his pmuz trionphatuz est. Tertio anno pon
tifices romani ac decē viri prisci supstitionem
egressi gallū virū. et Gallā mulierē cū muliere
simul greca in foro bouario viuos defoderunt.
Caplm. lxxxvij. de bello qū liguribus et gallis.

Lucio emilio. Catulo gaio attilio Regulo
qsulis qsternati sunt romani detentionem
gallie cisalpine. Cum ē de ulteriore gallia ingens
nūtiaretur aduentare exercitus. Consules to
tius ytalie vires ad id bellū qxere. In utriusq; qsu
lis exercitu sic scripsit fabius. q ea expeditione
intfuit fuerunt armatorum. dccc. Peditū. s. ccc
xlviij. et ducenti. Eqtum uō. xxvj. dc. Cetera
multitudo ex socijs fuit. Comisso prelio apud

Arett.

aretium attilius qsul occisus est. Lxxx. Roma
norum fugerūt cesis ex eis tantū. iij. Post hec
cū his gallis plium qstum ē. Gallorum fuerūt
xl. trucidati. Trionphus emilio datus. Se
qnti anno malio torquato et fuluio flacco qsu
lis qsules trāspadū primū romanus duxere legio
nes pugnatū est ibidem. In subribz q gallis quorum
cesi sunt. iij. Quinq; milia capta. Incadētia. Cap. lxxxviij.

Alto anno dira pdigia aparuere
In petino flumē sanguis efluxit. Apud
tuscos celū visum est ardere. Apud ariminum
distantibz celi regionibz. tres lune nocte magna
luce fluxerūt. Magno tremotu charia. Rho
dus. Insule cū aulle sunt tecta plurima corruer
unt. et colossus ille qrruit. Erat aut collossus
turris ī rodos ad formā hoīs fcā alta sin ser
omniū cubitis. ccvij. alij tradunt fuisse altam
ad iactū sagitte capit ei pforatū. chororum trita
xxx capax apede p medium intus usq; ad capd
erat via. Hoc anno Flaminius qsul qtemptis
auspitijs gallos pstrauit cesa sunt gallorum. viiij. et
capta. vij. Capitulum. lxxxix.

Marcho claudio marcello gneo cornellio
scipione qsulibz. Cū is marcellus ī pruidens
cadisset ī manus gallorum et omnia īfesta videret
ne qua posset euadere ī mediū hostiū rerupit
qbus ī opinata audatia paulum regem eorum
iurdamarū ī pmam aciem progresus occidit
et. xxx. gallorum deleuit ī et multa opida q in dedi
ctione cogerat. Mediolanū urbē florentissi
mā cepit. Predam ingentem romā tullit
postea colega gallorum copias deleuit. Marcelus
triōphans spolia galli stipiti īposita. humeris su
is uexit. Minutio tusso publio cornelio scipiōe
qsulibz. hystris illatū est bellum. qr pdati fuer
ant. Naues romanorum furmēta portantes
multo tandē sanguine romanorum domiti sunt.
Tunc fabius censorius filiū suū Cap. lxxxx.
Fabium puteōem furti ī simulatū occidit. qd
ne leges quidē n pecunie aut sntiam exilij circa
quēlibet hominē censuerūt. Principium belli
punici secundi duce Amballe. Caplm. lxxxxj.

Anno ab urbe condita qngentessimo. xxxiiij.
hanibal carthagnensium īpator. p Numi
diam et Mauritaniam et hyspaniam traxit exer
citū. Sagutum urbem florentissimā amicā po
puli romani obsidione uallat. qm fame excru
tiatam et ocisis a se ipsis et rebz suis igne qsumptis
prinq; se hostibus dederit. Legatos romanos

ad semissos aqspectu suo ī iuriosse abstulit. hic
pri suo amichari ad aras sacrificanti iurauerat
cū nouē ipē eēt anorum. se ut plurimū posset
Romanis bellū illaturuz. Ano urbis. dxxxv.
Publio cornelio scipione Gracho. Sempronio
longo qsulibz susceptū ē bellū q hanibalem
Nam legati romani regressi carthagnē. Ubi
ī senatu exposuerunt ī iurias hanibalis et fe
dera pacis irrumpi ab ipo senatu cartag. du
ra et supba responsā retullerunt. Scipio q
sul q exercitu ī hyspania pfectus est ī siciliam
Sempronius q penorum exercitus. Anibal
transiens pireneos montes. Nono die apir
eneo ad alpes puenit. dimisso ī hyspania frē
suo hasdrubale. Anibal gallos mōtanos obsi
stentes ei ī transitu alpiū bello supat. In vias
rupes igne feroq; rescindit quatriduū ibi
moratus quinto demū die. cū magno labo
re ad plana puenit. Fuisse ieui exercitū sm
paulū Orosium peditū. lxxx. Equitum. x.
Elephantos aut. xxxvij. ī ytaliam duxisse scr
ibitur. Interea multi ligures et galli seqūxē
hanibali. Sempronius cognito anibalis
aduentū ex sicilia ariminū duxit exercitum.
Primū prelium. Capitulum. lxxxxij.

Publius scipio qsul primus apud ticiniū
cū exercitu occurit anibali. Comisso
plio apd ticiniū ipē grauit vulnerat p scipi
onē filiū suū ad modiz ptextatū. qui mox
africanus dictus est ab ipā morte equo stra
tus est libatus. Romanus exercitus pene ce
sus est. Mox eodē qsule apud tebiā flumē pu
gnatū est. Iterum romani pari clade supati
sunt. Cap. lxxxxiij. Prelium apud trebiam.
Sempronius qsul ad trebiam duxit exercitū
erat q; flumen mediū castris utriusq; hanibal
omnia ī sidijs habens agens. nocte iuber milite
suū cibo et focos curare cōpora. mox ī remotis
aluei ptibus locat insidias. ut dato signo post
tergum hostes agrediant. ipē diluculo instruit
acies hostes tubarum clangore ciet ī plium. Rom
ani ī patient arma capiunt cibo nec sumpto fl
umen transeunt. Hanibal plium differt ut
romanos ī edia debiles et rigentes gellu agr
ediant. Nā romanus milles transitu flumin
is erat admodū madefactus. ut at stiuit roma
nos regere qfestim plium qserit. vincuntur
romani. tandē dato signo qui ī sidijs erāt. Ro
manos post terga impetunt ceduntur itaq;

romani. ipi non vix tella vibrare valentes
exciti difugiunt et ceduntur. amisso qui omni ex
ercitu consul euaxit. sautius tamen hoc prelio anibal
est. Tunc multi ytalici populi cum anibale sunt
guincti. Hanibal primo vere. cum in etruriam pal
pes transiret in summo apennino niuibus correptus
biduo mansit inmobilis exercitus et iumenta
frigore media obriguerunt. magnus militum
et iumentorum numerus ibi defecit. Elephanti qui omnes
perierunt. Alter scipio. scilicet gneus Scipio frater sci
pionis consulis in hyspania plurima bella gessit
Magonemque penorum ducem vicit et cepit. Cap[itulum] lxxxxiiii.
Inter hec dira prodigia visa sunt.
Nam solis orbis minui visus est. apud arpos
parme ince iuse. Solem quoque cum luna pugnasse
visum est apud capenas. inter die duas lunas
hortas. In sardinia duo scuta ignea sudasse
Faliscis celum scindi velud magno hiatu. Ap
ancium metentibus spicas cruentas. Hanibal igitur
sciens Flaminium consulem esse in castris fugatis
alpibus primo vere per palustrem viam qua sar
nus flumen redundat iter aripuit. ubi per disolu
tos campos et nebulis aspectum tollentibus
magnam partem sociorum et iumentorum. Ipse autem
vno elephanto qui solus super erat super sedens
vix euasit dificultatem itineris oculum tamen vnum
violencia frigoris et labore vigiliarum amisit
ut autem proximus consuli fuit uastatione locorum
circumstantium ipsum excitauit. Pugna ad
transimenum lacum fuit. Capitulum lxxxxv.
Hanibal instructis insidiis inter montes fugam
simulauit iter faciens inter montes et lacum
Cum autem exercitum R. subsequentem in angustiis
signa traxisset. signa retro conuertit romanos
agreditur. Insidie quoque quas inter montes disposu
erant. atque romanos inuadunt ceduntur rom
ani hostes a tergo et in faciem vrgent. Mo
ntes arctant in lacum plurimi se precipitant
acies pugna vincuntur tandem romani. xxv.
hominum R. ea pugna cesa sunt et suffocata
in lacu de exercitu anibalis duo millia ceciderunt
Hora igitur que pugna fuit adeo magnus ter
emotus ut urbes diruisse dicantur. Flumina
retro coegisse. Tonitrua ingentia et tamen pu
gnantes nil horum sensere tantus erat ardor
et metus pugnancium et fragor armorum illisorum
alterutrum. Capitulum lxxxxvi.
Rome nunciata clade ingens dolor et me
tus misse matres et coniuges suos lugent,
post plurimos dies multi regressi sunt roma
qui a clade inermes superant. Scribit titus lib
ius duas matres subito examinatas occubu
isse. vbi eis nunciatum est filios earum incolumes
in urbem esse regresos. Capitulum lxxxxvii.
Quintus Fabius maximus consul differen
do pugnam hanibal impetum substinuit
Nam pro summa montium abditos salutis tene
bat in castris exercitum eiusdem feruore An
balis mox inuenta occasione hostes superauit et
uicit victus hanibal suis dixit. Non dixi vo
bis quod nubes illa montana nobis aliquando cladem
infert. Nunc primum anibal superatus est hic
est maximus de quo Ennius poeta dixit vn
us homo cunctando nobis restituit rem.
Capitulum lxxxxviii. Prelium apud cannas.
Anno ab urbe condita. quingento et quadr
agesimo lucius emilius paulus et publius
terentius varo consules contra hanibalem cum exerci
tu missi sunt. quibus Fabius ex consul consulerat ut
anibalem ducem calidum et impatientem bellum
differendo sufferent. verum per impatientiam va
ronis contra voluntatem alterius consulis contra hanibalem
apud vicum. qui canne dicitur in apulia pugnatum
est. Hanibal cum audisset aufidum flumen ingen
tes arenas mane perflare sic duxit aciem. ut
tota vis atque suis romanis in ora et oculos
incederet eaque causa romanum exercitum strauit
Atrox pugna geritur in ea pugna penorum. iii
ceciderunt maxima sautiati sunt pars. Rom
ani summe prostrati sunt. xliiii. cesa. Periit in ea
pugna consul emilius cui iam equo lapso. cum
quidam equum alterum offeret. ut fugeret ho
stes effugere noluit. dicens se post tantam
cladem nolle ultrius uiuere. periit et uiri pretorii
xx. Senatores vel capti vel occisi. xxx. Nob
iles trecenti. Pedestrium militum. xl. Equitum
uero. iii. et d. Varo consul. cum quinquaginta
equitibus uenusium fugit. nec dubium est. ulti
mum illum diem romani status futurum fuisse si
anibal mox post victoriam ad peruadendum urbem
contendisset. Hanibal in testimonium victorie
sue. tres modios anulorum aureorum chartaginem
missit. quos ex manibus interfectorum equitum
Romanorum Senatorum que detraxerant. Cam
pania uero vel potius omnis ytalia ad anibalem
desperata penitus. Romani status reparatione
defecit. Varo romam rediit gratie ei acte a senatu
quod de re publica non desperasset. Non autem vite
cupiditate sed rei publice amore superfuisset quod
reliquum etatis sue tempore aprobauit. Nam nec
barbam nec capillos summouit et pre nunquam re
cubavit abum cep. honoribus cum ei defererentur
renunciauit. Hanibal romanis obtullit ut
captiuos redimerent. Rursum est a senatu eos
cives non necessarios qui capi potuerunt arma
ti. Illos ergo anibal uariis mortibus peremit. Acti
tatum est tunc in senatu de ytalia relinquenda et se
dibus nouis querendis. quod auctore cecilio me
tello confirmatum fuisset nisi cornelius scipio trib
unus militum. qui mox africanus dictus est distri
cto gladio deterruisset. ac potius pro patrie de
fensione in sua verba iurare coegisset. Romani
ad spem vite quasi ab inferis respirare visi deci
mum Junium dictatorem creant qui delectu habito
ab annis decem et septem immature inordinate
que militie quatuor legiones unde cumque contra
xit. Tunc etiam seruos spectati roboris ac uolun
tatis vel oblatos. vel si ita opus fuit publico pre
cio emptos sub titulo libertatis sacramento
militie adegit. Arma que derant templis de
traxerunt. Egenti erario priuate opes resinxe
runt. dictator et pro suplemento exercitus edi
to velud asylo patefacto homines quicumque scele
ribus ac debitis obnoxii essent impunitate
promissa militie mancipauit quorum numerum
ad. vi. uirorum fuit. Post hec lucius posthumius
pretor aduersus gallos pugnare missus cum ex
ercitu cesus est. Sempronio gracho et quinto
Fabio maximo consulibus. Claudius marcellus ex
pretore consul designatus anibalis exercitum prelio
fudit. primusque post tantas clades spem dedit
posse anibalem superari. Anno urbis quingente
simo. xliiii. Claudius marcellus syracusas urbem
sicilie opullentissimam oppugnatione cepit ex qua
spolia opima roma aduxit. Capitulum lxxxxviiii.
Scipiones fratres. scilicet gneus scipio et publius sci
pio in hyspaniam profecti contra exercitum hasdru
balem penorum imperatorem ad ytaliam exercitum tradu
cere parantem grauissimo bello opresserunt
xxxv. militum de exercitu eius vel occisa vel capta
numerantur. Celtiberos milites precio solicitatos
ab hostium societates in sua castra deduxerunt
mittuntur ad carthaginem hasdrubali ad suplementum
exercitus peditum. xii. equitum uero. iiii. Elepha
nti. xx. Sempronius grachus proconsulis ab
hospite suo lucano quidam in insidias ductus occi
sus est. Centenius penula centurio decemui
ultro bellum contra hanibalem petiit. atque cum viii. militum
cesus est. Post hunc gneus fuluius pretor cum ex
ercitu missus contra anibalem victus amisso exer
citu uix euasit. Capitulum C.
Hoc tempore Romani quatuor bellis fati
gabantur. vno in ytalia cum hanibale. secundo in hy
spania contra asdrubale duce carthaginis. Quarto in
macedonia cum potenti rege philipo. Nam cum ani
bal multa opida in apulia calabria et brutia oc
cupasset. Rex philipus ad eum legatos missit au
xilia contra R. promitentes sub ea condictione ut devi
ctis R. ipse ab anibale contra grecos auxilia acciperet
captis igitur legatis philipi. et recognita romani
in macedonia. Marchum valerium leuinium ire
iusserunt in sardinia uero titum manlium torquatum
pro consulem. Nam ea solicitata ad penos defecer
at. Titus manlius torquatus proconsul in sardi
nia missus sardos prelio prostrauit cesa ex eis. xii
capti. M. d. Hasdrubal viuus captus et roma
deductus est. Philipus in macedonia a leuinio
vincitur. In hispaniis a scipionibus fratribus asdrubal
et mago frater fratris hasdrubalis superantur. Capitulum ci.
Anno decimo postquam hanibal in ytaliam vene
rat. Gn. fuluio et publio Sulpitio consulibus
Anibal de campania mouit exercitum et cum in
genti clade omnium per Sedicinum. et Suesanum ag
rum via latina profectus ad amenum flumen tribus
milibus ab urbe consedit. Ingens metus romanos
inuasit. Ipse cum expeditis equitibus usque ad portam
collinam infestus acessit. Mox copias in aciem dire
xit. sed et consules nec detrectauere certamen. at ubi
expedite utrimque acies extiterunt in conspectu rome
tantus e nubibus ymber cum grandine mixtus effu
ndit. ut turbata agmina uix se armis retentis
in sua castra colligerent. deinde facta serenitate iterum
acies dirigunt utrimque. Rursum ualidior tem
pestas maiore metu mortalium audaciam cohercuit
territosque exercitus fuge in tentoria coegit. tunc
anibal in religionem versus. Fertur dixisse po
tiunde. quod rome modo voluntatem potestatem non
modo non dari. Inde anibal in campania recepit.
Capitulum cii. de morte scipionum.
Scipiones qui in hyspaniis bellum gerebant
hostes preuicerunt et cum iam celeriter finem
bello impositturos se putarent ex vno exercitu
duos fecerunt alterum ab altero secedendo. hasdru
bal dux penorum unitis viribus. in vnum scipionum
contendit. eumque superat. et exercitu delecto et duce
occiso. Inde statim digressi ad alterum scipionem

deuenunt. ipsi qui nichil cladis fuerunt ande
rant vincunt in castris et occidunt delectis exer
citibus romanis. Haldrubal omnem hyspaniam occu
pauit. Massinissa rex numidie tunc iuuenis
peis erat auxilijs qui mox populi romani am
icissimus sotius fuit. Cap. ciij. Capua obsessa capitur.

Hoc tempore post longam obsidionem
quinto fuluio consule capua capitur a romanis.
Principes capuanorum veneno sibi mortem consciue
runt. Senatum omnem capue prohibente senatu
romano fuluius supplicio occidit. Capuani iam dudum
solicitati fuerant ab anibale ad anibale ut afli
ctis romanis ab illis absciscerent. Porro capuani
de rebus romanorum desperantes illecti promissionibus
hanibalis agitabant in senatu de societate cum ani
bale facienda. cum tamen vnus pro romanis agebat
turpe dicens amicos deserere sotios in eorum rebus
aduersis. huic rei vehementer instabat decreue
runt tandem capuani a romanis non discedere
si eos equales sotios in honoribus habere vellent
Ita quod impium romanorum et capuanorum nominare
ntur commune. Alioquin abeis deficere quod soli sibi uellent
imperium nuntiaretur. Senatum .x. capuanorum decre
uit. Indignum hoc visum est romanis. et eos quere
re causas dissidij. capuani cum anibale fedus iungunt
quem vocant in capuam. Ea autem die aduentus ci
ci obuiam pergunt anibali. Solus ciuis ille qui
refragatus fuerat in federe anibalis cum filio mansit
in vrbe. deambulans per plateam. Anibal ingressus
post modicum sedit. et ad agenda negotia animum
conuertebat. Ciues non dixerunt. diem aduentus eius
festum duci debere. cumque ut urbem eorum contemplaretur
circumduxerunt. Sequenti die anibal ciuem illum
qui pro romanis intercesserat per satelites capi iuber
qui cum traheretur liberas uoces edebat. En ciues
capuani ego uir ciuis nullius facinoris reus tra
hor ad penam. En libertatem quam nobis compara
stis. ut optastis dominum habetis anibalem. Ciues
obmutescere nec quicquam hiscere ausi sunt. Anibal
autem eum captum carthaginem iubet adduci. Cum
uero nauis qua ducebatur piratis alexandrinis
occurreret. capitur nauis spoliatur. predam omnem ale
xandriam trahunt. ut uero illum ciuem capuanum
vinctum duci carthaginem iuberi aduerterent et causam
cumperierunt. Data ei optione abeundi quo ueller
uinculis soluunt. qui confectim profectus est
romam ibique amicicie susceptus. Romani quia
rebus prospere gestis contra hostes animum erexerant. Cap
uam obsidione circumdant fossis et uallo ut nec

quisque posset exire. Anibal tandem eis venit subsi
dio et vna hora vallum et castra Romanorum inpugnat ex
exterius. et capuani erumpentes interius ordinatis
in castris. Romani duobus ducibus ingenti virtute
castra vtrinque defensa sunt. Anibal vero nichil pr
oficiat ab expugnatione discedit. Romani in
obsidione pertinaces urbe capua potiuntur et iudicat
capuanos sic iam superius dictum est fuluij progsu
lis atrocitate. Capitulum ciiij. de scipione iuue
nem transeuntem in hyspaniam.

Infectis in hyspania scipionibus et cunctis
pauore cunctantibus publius scipio ado
lescens. eius scipionis filius qui in hyspania mortuus
est ultro se in hyspaniam militaturum obtulit.
Tunc claudio marcello et valerio leuino qui
consules erant auctoribus aurum argentumque sig
natum ad questores pala omnibus senatoribus contulle
runt. ita ut nichil preter anulos singulos bullas
que sibi ac filijs et deinum per filias et uxores suas
singulas tamen auri uncias et argenti non amp
lius quam singulas libras reliquerunt.

Scipio annos natus .xxiiij. pro consul cum ex
ercitu in hyspania pergit pireneum transgressus
us carthaginem nouam cepit in multa stipendia
presidia ualida copie auri argentique magne pe
norum tenebantur in ea que hyspani obsides seruab
antur. Ibi Magonem fratrem anibalis captum rom
am misit. Cap. cv. Exemplum notabile.

In obsidionibus hyspanis inuenta est virgo
adulta sponsata nobili iuueni sue urbis
hec erat aprime speciosa. cum eam scipio vidisset
et et audisset sponsatam viro. requiri fecit
parentes et sponsum. ut plurimam partem auri
pro redemptione virginis afferrent cum ea auri su
ma pro redemptione puelle ~~petentes~~ parentes
et vir dum aduenisset. Scipio in conuentu omnium
coram parentibus et sponso adducta virgine el
egantibus uocibus et contubus desponsa sponsum affa
tur. aurum tandem pro redemptione allatum ad eius
pedes poni impat quod allato fatur ad sponsum. re
cipe sponsam tuam aurum hoc augmentis dotis
esse uolo. Recepta igitur virgine. et auro redemp
tionis discedunt. nec mora ciuibus suis mox
suadent ut ad amicitiam Romanorum deueniant quod et
effectum est plurimeque ciuitates hyspanie hoc
illustri negotio cognito ad amiciciam scipionis
concesserunt qui iuuenis et victor virgine decora
et auro abstinuit. Cap. cvj. de bello in sicilia.

Interea leuinius rebus prospere gestis in macedonia

rege asye attalo et multis populis grecie in ami
citiam sumptis. in siciliam traxit exercitum aggen
tum vrbem. et. Annonem ducem penorum qui ea erat
cepit ac romam mittit. xl. ciuitates in dedictionem
accepit. xxvj. expugnauit. Hanibal in ytalia gn
eum Fuluium proconsule cum .xij. tribunis. et. xvij.
militum interfecit. Capitulum. cvij.

Marcelus consul cum hanibale ter dim
micauit. Primo die pari pugna discessum est.
Sequenti victus est consul. Tercio vicit hanibalem
viij. cesis. Ipsum quoque anibalem cum reliquis fugere
in castra compullit. Fabius maximus consul ta
rentum quod a romanis desciuerat expugnauit et
cepit ibi ingentes copias anibalis. cum ipso du
ce et Kartalone deleuit. xxx. captiuorum uendidit
precia eorum in fiscum detullit. Sequenti anno clau
dius marcellus consul ab anibale cum exercitu occisus est.

Scipio in hyspania penorum du Cap. cviij.
cem hasdrubalem vicit et castris exuit
preterea. lxx. ciuitates aut deditione aut bello
in potestatem suam redegit. afris sub corona
uenditis sine precio dimisit yspanos. Anibal ut
runque consulem marcellum et marchum crispinum
insidijs interfecit. Scipio tercio anno quam in hy
spania bellum gerebat res egregias fecit. Re
gem hyspanorum magno prelio victum in amicitiam
recepit. et primus a victis obsides non poposcit.
Cap. cviiij. de industria claudij neronis consulis.

Claudio nerone et Marcho liuio salinatore
consulibus. asdrubal frater suo anibale. euocatus
ab hyspanijs in hytaliam properabatur. ut anibali con
iungeretur magna secum auxilia hyspanorum et
gallorum deducens eum. ergo ueniens quod uenerat anibal
apud cesonum picene urbem. fluuium que metaurum
castra locauit. consul liuius. Salinator cum exer
citu illi occurrit et diu castra statiua tenuerunt
Claudius nero castris anibalis opposuerat sua
castra. Is ergo lectis optimis equitibus silentio
noctis castris exiuit et maturius conuessum pau
cis diebus peruenit in castra alterius consulis. quod profe
cto et anibalem latuit et asdrubalem. una tantum
die et nocte currendis fessis equis et militibus
est indulta. Eductis mane in aciem copijs nullo
nouo signo sublato noui equites ueteribus inmisce
ntur. hostes inpugna cieunt. Asdrubal rei no
ue inscius acies dirigit. Pugna ingens fuit
de exercitu. Asdrubalis cesa sunt. lviij. Capta
v. cccc. de exercitu Romanorum / viij. ceciderunt. iiij. ciui
um Romanorum in exercitu asdrubalis reperta sunt

et reuocata. quod victoribus consulibus fuit solatio.
Magnum pondus auri atque argenti habitum est. Cla
udius consul propero conuessu cum capite asdruba
lis in castra sua peruenit. quo viso et simul clade
penorum cognita. xiij. anno quo in italiam venerat
in brutios refugit. Anno sequente ut scribit
paulus orosius inter anibalem ~~et~~ Romanos be
lla cessauerunt propter inquietitudinem pestilentie
que utrinque aflictabat exercitum. Scribit
eutropius. quod eo anno. Q. cecilio. et. l. ualerio
consulibus ciuitates que in brutijs anibali erant au
xilio. Romanis se consciuerunt. Scipio subi
cta utraque yspania in ytaliam reuocatur. Anno
xiiij. aduentus anibalis in ytaliam. huic scipioni
quidam diuinum in esse videbatur. et cum numini
bus habere sermonem. hic conuictissimus lilij fuit
et pares amici fuerunt. Cap. cx. bellum in africa.

Scipione et lucino crasso consulibus idem scipio
cum se pugne anibal non committeret. para
ta classe in africam duxit exercitum. Ibi annonem
almicharis filium ducem penorum occidit. cum ex
ercitu eius. Castraque penorum cepit cum militibus
iiij. d. et. xj. eo prelio occidit. Sempronius
consul cum anibale congressus. victus est et romam
confugit. Scipio in africa agressus hybna penorum
atque alia numidarum. que utraque haud procul abautica
erant. nocte conubina fecit incendi cum ciui. a ad
ipse ignem putarent inhermes ad extinguendum
ignem cucurrerunt. quorum facile ab armatis oppressi
sunt. In utriusque castris. xl. igne ferroque consu
mpta sunt Capta. v. Duces ipsi mirabiliter
ambusti egre fugerunt. Asdrubal Imperator
chartaginem venit. Cap. cxj. Syfax capitur.

Syfax et asdrubal mox plurimum repara
uere exercitum atque iterum contra scipionem con
gressi sunt. uictique fugerunt. Syfacem fugi
entem. Lelius et massinissa ceperunt. cetera mu
ltitudo. Cirtham confugit. quam massinissa ad
expugnandam missus in deditionem accepit. Sy
facem catenis victum ad scipionem deduxit quem
scipio cum ingentibus spolijs plurimisque captiuis
perducendum lelio tradidit. Anibal carthagi
nem iussus redire ut fessis subueniret flens
reliquit ytaliam. Ita anno. xvij. Italia ab anibale li
berata est. Capitulum. cxij. Anibal exit italia.

Anibal omnes milites qui ex italia qui sequi
noluerunt iussit interfici. Anibal quondam
enauticas iubet in arborem. Nauis succendere ut
quam regionem tenerent. videret sepulcrum dirutum

Liberatur ytalia ab a[...]

se prospexisse respondit abominatus dictū anibal deflexo cursū ad opidū lepti copias exposuit. Interea anteq̄ rediret anibal legati carthag. pacez a scipione petierunt. ab eo ad senatū missi sunt xlv. diebus hijs indutie date sunt q̄ usq̄ ire romam et regressi possent. 7 xxx. pōdera argenti ab eis accepta sunt. Senatus ex arbitrio scipionis iussit pacem carthaginēsibus dari. Scipio his ꝯdictionibȝ pacem dabat ut nō amplius q̄ȝ xxx. naues hērent et quinquaginta millia argenti darent captiuos et profugos rederēt. Sz interim veniente in africham anibale pax turbata est. et hostilia multa fc̄a ab afris. Legati tūc eoꝝ romam venientes capti sunt et aducti ad scipionē. Sz iubente scipione dimissi sunt. Anibal etiā cū scipione ꝯgressus plijs victus ē. Mox ipē anibal pacem a scipione petijt tandē ad colloquium ꝯ scipione puenit. Hisdem ꝯdictoībus pax dabat quibus prius aditis pp noua pfidia quingentis milibus argenti ponderibȝ et centū milibȝ librarū. Codictiones chartaginensibus nō placuerunt. Iusiunt qȝ pugnare anibalem. Infert a scipione et amassinissa rege numidaꝝ q̄ amiticiam populi romani venerat bellū carthagini. Anibal tres exploratores in castra remissit qui capti ad scipionē producti sunt. Scipio iussit eos p castra pduci. et eis p⁹ dato prandio illesos dimissit ut renūtiarent anibali q̄ in castris vidissent. Capl'm. cxiij. De prelio inter summos duces.

Mox plium ab utroqȝ duce īstruit. quale nullum anī plium cū aptissim⁹ duabȝ instructū fuerit. Titus liuius ordinez pugne describit. Cōmisso plio victus ē anibal qui pmo cuz multis eqtibus effugit. Mox tantū cū. xx.ᵗⁱ demū cū. iiij.ᵒʳ tanī vix euasit. ardu mētuz ceciderunt de pers. xx. et quingenti. Elephanti. lxxx. ul' capti ul' cesi. In castris anibalis inuenta sunt pōdera argenti. ccxx. cetera suppelex copiosa. anibal carthaginem venit anno. xxxvj. ex quo pus cū patre exierat. Cap. cxiiij. Pax dat' carthag.

Gneo cornellio lentulo. p. elio peto ꝯsulibus ꝯ uoluntate senatus pax carthaginēsibus data est. Naues carthaginēsium pl's q̄ȝ qngente ī altū pducte ī ꝯspectu ciuitatis incēse sunt.

Scipio iam meruit appelari africanus in urbē trionphans ingressus ē cū curruz trionphantis. Terenti⁹ comicus scriptor nobilis carthaginēsis secutus ē pilliatus qd' signū fuit libtatis ī dultre. Nam captiui currum trionphantis precedunt.

Capl'm. cxv. De bello macedonio.

Anno ab urbe ꝯdita quīgentesiō quīquagesiō. finito bello punico sc̄o q̄d gestū erat p annos. xix. secutū est macedoniū. Quintus flaminius ꝯsul ꝯ philipū pspere bellū gessit ei uicto pacem dedit ꝯsul his legibus ne grece ciuitatibȝ bellū inferret q̄ auxilia romanis ꝯtullerant. ut captiuos et pfugas rederet nō solū l. naues teneret. reliq̄s daret romanis. p x. annos quatuᵒʳ millia pondera argenti pstaret et obsidem filiuz suū demetriū. Ipē et Titus qui tūc ꝯsul lacedemonijs bellum intullit. et naualī plio supauit. et quibus uoluit ꝯdictionibus ī fidē accep. Mox ingenti ꝯlia trionphauit anī currū suuz ducens demetrium philipi filiuz et armī nauidis filiū. Romani captiui q̄ p anibalem ī gretia venditi fuerant vniuersi recepti sunt. Rasis capitibus ob tollam ignominia currū trionphantis secuti sunt.

Eo tempore insubres boij a quibȝ ciuitas cenomanī ꝯdita ē 7 cenemanī ꝯtractis ī vnuz viribus duce pennoꝝ amilchare qui ī ytalia remanserat Cremonā placentiaqȝ uastantes difficilimo bello alutio fuluio ptore supati sunt.

Consul marcellus in Etruria Capl'. cxvj. a boijs oppssus magnā ptem exercitus pdidit. Cui postea alt' ꝯsul furius acessit auxilio et vniuersum boiorum gentem igne ferroqȝ uastātes ppe modū usqȝ ad nichilū deleuerunt.

Capitulum. cxvij. De bello ꝯ grecas.

Flaminius proꝯsul philipum rege et cū eo trachas Macedonas Illirios et alias gētes multas q̄ ei in auxiliū venerant bello subegit. Victi macedones castra amisiunt. viij. hostiū cesa. et. v. capta polibius. scribit valerius dicit. xl. trucidata. Claudius uō. xxxij. interfecta. Sempnius tuditanus ī hyspania citeriore bello oppssus ꝯ omī exercitu R°. interfectus est.

Incidentia. Capitulun. Cxviij.

His tpribȝ Neuius comic⁹ utice moritur pulsus roma fectioē metelli. Plautus exū bria Sarsinas rome morit'. qui pp annone dificultatē ad molas manuarias se pistori locauat. Ibi quotiens ab opere uacabat scribebat fabulas ac solatiis vēdebat. Capitulum. Cxviiij.

Antiochus rex sirie pace fc̄a cū ptholomeo Egypti Cleopatram filiam suam dedit vxorem tradidit qȝ ei noīe doctis siriam phenitiaz Samariam et iudeam ad anthiocū In festantē iudeī missi fuerant legati. Scipio africanus 7 Scipio nasica. Titus liuius tragediarum scriptor ꝯgnoscit' ꝯ aliuno salinatore libtate donatus ē pp ingenij sui ꝯsistentiā. Viri insignes erunt Ampolin⁹ tyrius. Ennius poeta. Cecilius comedus. Terentius comedus. Cap. cxx. de bello siriaco.

Transacto bello macedonico secutū ē syriacum. Lutio valerio. Flacho Marcho Portio catone ꝯsulibȝ. Anthiocus rex sirie ꝯ ppulū R. bellū struens ī Europam transiuit ex asia. Tunc anibal pp excitandi belli rumores qui de eo ap. R. serebant' exiberi. Romanus senatus iussu clam ex africha profectus ad anthiocū migrauit quē ap. Ephesum ī ueniisset cuz cunctantē in belluz intullit. Tūc lex q̄ ab oppido tribuno plebis lata fuerat naq̄ mulier plus qȝ semiunciam aurī hēret nec diuersi colore uestimento vteretur nec p vrbem uehiculo uteret'. po⁹ annos. xx.ᵗⁱ abrogata est. 7 Publio cornelio Scipione acilio Grabricē ꝯsulibȝ.

Grabrio ī achaia bn̄ pugnauit castra regē. Anthioci nocte capta. et ipē fugatus philipo. qui ꝯ anthiocū p romanis pugnauat reditus ē filius ei⁹ demetrius obsces. de exercitu anthiochi cesa sunt. xl'. capta uō ultra. v. Euaserūt aūt. xv. Et alt' ꝯsul ꝯ boioꝝ gente ꝯflixit. in quo plio xx. cecidit. Capitulum. cxxj.

P. scipione africhano itum. Tito sempnio lōgo ꝯsulibȝ ap. Mediolanū decē milia galloꝝ cesi et v. romanoꝝ. P. dignus ptor ī hyspania citeriore pene oēs amissit exercituz. M. fuluius ptor celtibos cū proximis gētibus uic' regem qȝ eoꝝ cep. Minutius aligurībȝ ī extremū piculum aductus ē et insidijs hostiū circūuentus uix numidaꝝ eqtum ī dustria libatus ē. Capl'm cxxij.

Lucio cornellio Scipione et Gaio lelio ꝯsulibȝ. Scipio africanus int' ceteros legatos legatus pro frē suo lutio cornelio scipione ꝯtra anthiochū. cui dux belli erat anibal profectus est. Scipio africanus int' ceteros legatos ad anthiochū missus familiare cologiū ꝯ anibale huit. Sz infecto pacis negotio ab anthiochio discessit.

Anibal cū anthiocho nauali prelio Cap. cxxiij. victi sunt. Ipē Anthiocus apū Magesiam asie urbē a ꝯsule cornelio scipione. Ingenti plio fusus ē. auxilio fuit ī ea pugna romanis. Eumenes et ali reges fr' qui Eumeniā ī Frigia ꝯdidit de exercitu regis cesa sunt, peditū quinquaginta millia Equitū uō. iij. pax regi petenti data his ꝯditionibȝ qbus anī offerebat'. ut ex europa asiaqȝ secederet atqȝ it' taurū monte se ꝯtineret. x. talentoꝝ et obsides. x. preberet qui filiū suū anthiocum ephifanē dedit q̄ anibalē cōcitatorē belli dederet. Anthiocus filiū africham. quez exploratorē vtruz an plio cepisset. incertuz est ultro remissit. Eumeni regi date sunt asienti oēs asie ciuitates quas anthiocus bello pdiderat. Et rodijs q romanis auxilio fuerāt plurime vrbes donate. Scipio romā redijt. Ingenti gloria trionphauit. et nom ipē ad imitationē frīs. Asyaticus acepit q̄ asyam vicerat ut frat' eius africam. Capl'm. cxxiiij. de moͦ te anibalis.

Anibal victo anthioco fugit ad prusiam regem bithinie. cū a senatu R°. peteretur aprusia et se sciret tradendum ne ī manus romanoꝝ pueniret bibit venenū apd' libissam bithinie ibi qȝ sepultus est. Anthiocus uō alio tpre ī psidia in do a sacerdotibus ī fano ꝯ nauee occisus est et inebratim ciectus.

In hyspania vlteriore. l. Emilius pꝯsul alusitanijs cū vniuerso exercitu cesus interijt. L. bebi⁹ in hispaniā proficiscens aligurībus circumuentus cū vniuso exercitu occisus nec vnus supfuit. Massilienses romanis nuntiauerūt

Fuluius ꝯsul de gretia ī gallo gretiam q̄ nūc ē galatia trāsuectus ad olympum mōtem p venit adquē vniuersi gallo grecia. ꝯ cum ꝯiugibus et libis ꝯfugerent ibi. xl. gallo grecoꝝ occisa refferunt'. Martius ꝯsul aduersus ligures pfectus supatus qȝ. iiij. militū amissit. Marcho claudio et marcello fabio ꝯsulibȝ. Philipus rex qui legatos p. R. occiderat. pp vetacū dissimas pces demetrij filij sui legatū quē missit romanis meruit. Eumdem ꝯtinuo uelū romanis amicum. suiqȝ prodictorē frē quoqȝ ipsius ad paricidum pris ministro nichil de vtroqȝ missum mali suspicantem ueneno necauit.

Capl'm. cxxv. De morte africhani.

Eodem anno scipio africhanus ab ingrata urbe diu exulans apud linternuz oppiduz in sabinis morbo ītijt. Vulcani insula q̄ anī nō fuerat hoc tempore edita miraculo manet usqȝ nunc. Fuluius Flactus ptor in Citeriore hyspania. xxiij. hostiū fudit. iiij. uō cepit. Tullius sempnius gracchus ī hyspania ulteriore. c. v. opida uacuata. et bellis quassata ad dedictioēz. Eadem estate lutius postumus ī citeriore hyspania. xl. hostiuz

hostiu bello interfecit. Gracchus pretor ibidem
ccc. oppida expugnauit et cepit. Cap. cxxvj.
De clade insolita.
Lepido et mutio consulibus
gens bastarnarum suadente perseo philippi filio
sine proelio flumen hystrum siue danubium transie
re copijs pedestribus cum esset crusta glatie sup
stratum. Cumque improuide et maximo agmine
simul incederent enormitate ponderis et con
cussione gradientium crusta dissoluit. Paucis eu
adentibus ad ripas ceteri aquis suffocati sunt.

Capitulum. cxxvij. de bello Macedonico.

Publio licinio Grasso gaio cassio longino
consulibus. Macedonicum bellum gestum
cum perseo filio philippi. Romanis erant auxilio
omnis Italia ptholomeus rex egipti. Ariarates
rex capadotie. Eumenes rex asie. Massinissa
rex numidie. Cum perseo erant rex tracie. Coth
Illirij cum rege gentio. Prusias rex bithinie
quamuis haberet sororem persei uxorem tamen utrumque
se equalem prebuit. dux Romanorum publius
licinius crassus consul proelio egreditur contra perseo a
rege graui proelio uincitur. Secunda pugna
par fuit in clade et dubia discessum est. Deinde
de perseus in illiricum Sulcanum oppidum cepit
pugnando romanorum qui erant in presidio mag
nam partem occidit. magnam eorum sub corona ue
ndidit. Romani quamuis pacem peterent. per
sus dare noluerunt. nisi perseus se et suos senatui
et populo Romano dederit. Mox missus est contra perseum
Emilius paulus consul. et illiricum Gaio anitius
pretor contra gentium sed gentius uno proelio finale ui
ctus est mox se dedidit. Matre eius uxor duo
filij. et fratre in potestate romanorum deuenerunt
belloque. In fine. xxx.ta dies pacto. prius rome
nuntiatum est. Gentium uictum quam bellum
ceptum. Emilius paulus consul tertio nonas
septembris dimicauit et uicit. xx. peditum
occidit. rex equitatu aufugit. Romanorum
c. milites ceciderunt. Sed Gentio captus
est rex et in triumpho cum filijs ante currum ductus
et postea apud albam in custodia defecit filius eius
iunior ob tolerandam inopiam fabricam generatiam
didicit rome. Ibique consumptus est. Emilius
paulus cum ei deditus fuit perseus ab amicis
non quasi uictum habuit nam et uolentem ad pedes
cadere non permisit. sed iuxta se in sella collocauit
et ut ait boetius pias lacrimas eius clamanti
tibus impedit. Macedonibus et illirijs he
leges date sunt. ut liberi essent et dimidiam

tributorum populo romano soluerent quam regibus
persoluissent. cepit et tunc. lxx.a ciuitates. Epyri que
rebellauerunt. Redijt naue persei maxima que
ordines remorum. xvj. dicitur habuisse. Post hec
pretor de gentio triumphauit. Gentius frater et filij
ante currum ducti. Capitulum. cxxviij. De triumphis.

Spectatis a regibus.

Sed et spectacula reges
multarum gentium romam uenerunt. In
ter alios attalus rex asie. et eumenes rex bith
inie. Prusias a senatu magno honore suscep
ti et magno honore et promitente senatu
dona que attulerunt in capitolio posuerunt. Pru
sias filium suum nicomendem senatui commendauit.

Anno ab urbe condita. dc. consul. Cap. cxxix.

Aulus licinio luculo et aullo postumo
albino. cum omnis romanos ingens metus cel
tiberorum inuasisset. Et ex omnibus. R. non esset
qui in hyspania uel miles uel legatus ire aude
ret publius scipio qui postea africanus fuit
ultro se militaturum in hyspaniam obtulit. cum
tamen iam in macedoniam deputatus esset. Itaque in
hyspaniam profectus magnas strages hostium dedit
sepius in militis. quam ducis offitio nam et bar
barum quendam prouocantem singulariter congress
us occidit. Sergius autem pretor a lusitanijs
magno proelio uictus est et uniuerso amisso exer
citu cum paucis uix euasit. Cap. cxxx. Incidentia.

Per hec tempora agnoscitur Cecilius scrip
tor comediarum. Appolonius princeps
tyrius moritur. Ennius poeta maior septu
agenario sepultus sepulcro scipionis uia appia
infra primum miliarium ab urbe Mediadensis
pocata cuius contribnalis est moritur. Terentius
in achaia moritur. Iudas Machabeus agnoscitur.
Hoc tempore censores theatrum Capitulum. cxxxj.
lapideum in urbe construi censuerunt. quod ne tunc
fieret. Scipio in africa Nasica grauissima oratione
obstitit dicens. Inimicissimum hoc fore bellatori
populo ad nutriendum desidiam. lasciuiamque conuentum
adeo mouit senatum ut non solum uendi omnia thea
tro comparata. sed et subsellia ludi poni prohibuerit
L. minutius pretor in luxitania bene pugnauit
Marcellus postea consul res ibidem prospere gessit
Sergius Galba pretor luxitaneos circa tragum
flumen habitantes in eum uoluntario in dedictio
nem recepisset proelium interfecit. Simulans enim
de comodis eorum se acturum fore circumpositis
militibus cunctos inermes prostrauit in cautos
que res postea uniuerse hyspanie per romanorum

persidiam causa maxima tumultus fuit. Capitulum
De bello punico tertio. cxxxij.

Anno ab urbe condita. dc. tertio. l. manlio ce
nsorino et marcho malio cotta consulibus
anno quinquagesimo et uno post quam secundum bellum fin
itum fuit. Tertium punicum bellum exortum est
nec iusta noua causa apparet cur nunc ea euerte
ndam statuerunt. cum non in aliquibus rebus lacessi
rit. Igitur consenatus delendam carthaginem censu
isset. profecti in affricham consules. et scipio tunc trib
unus militum per peritiam maioris africam castra
tenuerunt. Ibi carthaginensibus euocatis
iussis que ut naues et arma traderent. nec mora
tanta uis armorum repente tradita est. ut facile
ex eis tota africa potuisset armari. Traditus
armis preceptum est eis. ut urbe relicta procul
a mari. x. millibus passuum se cederent. Dolore
et desperatione comoti urbem defendere. et cum
ipsa et per ipsam potius sepeliendos statuerunt. duos
igitur asdrubales sibi duces constituunt arma aurea
et argentea facere agressi sunt ut ferum deficeret.
Consules oppugnare carthaginem statuunt cuius
situs erat huius modi. xxij. passuum muro ample
xata tota pene mari cingebatur absque faucibus
que tribus millibus passuum appiebantur. His locis
murum. xxx. pedes latum habuit. saxo quadrato
in altitudine cubitorum. xl. lxx. cui birse nomen
erat paulo amplius. quam. ij. passuum tenebat. ex
una parte muros communis urbis et birse imminens mari
quod mare stagnum uocatur. quoniam abiectu protente lin
gue stangulatur. Igitur consulis. R. aliquam partem
muri machinis quassassent. tamen a cartaginensibus
uicti ac repulsi sunt quos scipio repulsos in
tra muros hoste deffendit. Famea dux equi
tatus contra carthaginem perat. Igitur scipio africanum
scipionis nepos tribunus militum ibi militabat
Huius apud omnes ingens metus et reuerentia
erat. Nam ad dimicandum paratissimus et consu
ltissimus habebatur. per eum multa consulibus prospere
gesta sunt nec quoque uel asdrubal uel famea
magis uitabat quam contra eam partem. Romanorum com
mittere prelium. ubi scipio dimicharet. Massi
nissa rex numidie qui populi R. per xl. annos et ultra
amicus fuerat cum iam esset annorum. xcvij. reliquit
moriens Scipionem diuisorem regni inter tres
liberos. Scribunt quidam. hunc filios. xliiij. reli
quisse. Scipionem carthaginem reuerso. Malius
consul tegagam urbem expugnauit. xij. afrorum
cesa. vj. capta. Asdrubal peniorum imperator nepos

massinisse fragmentis subselliorum in curia per
suspitionem proditionis a suis occisus est. Cum
iam clarum nomen scipionis esset. Rome Iuuentus
consul est factus carthaginem profectus est quam infelicissi
me inpugnauit. Iuuentius pretor in macedo
niam aduersus pseudo philippum congressus cum
maxima clade totius R. exercitus interfectus
est. Capitulum. cxxxiij. de excidio carthaginis.

Anno urbis. dc. sexto gneio cornelio lentulo
l. mucino. consul. p. Scapio superioris anni consul
delere carthaginem suprema sorte molitus catonem
ingreditur. ii dum sex diebus et noctibus continuis
urbem expugnauit carthaginenses desperatione
ad dedictionem traxit. petentes. ut quos belli cla
des reliquos fecit saltem fuire liceat. Iussis exire
in fidem. xxx. uirorum egressi sunt mulierum. xxv.
Rex asdrubal ultro se dedit. uxor eius in amentiam
furoris uersam se et duos filios eius in incendium
precipitauit. Illum exitum uite ultima regina
carthaginis habuit. que et prima. s. dido. Transfuge
qui esculapij templum occupauerint uoluntario
precipitio dati. igne consumpti sunt. Quanto anno
quo ceptum est terminatum est. hoc bellum tertium punicum
Spolia multa ibi inuenta et ornamenta urbium
sicilie et italie. unicuique sua cognita redita sunt
Carthago. xvij. diebus continuis arsit miserum
spectaculum suis prebens diruta est. Cartago omni
murali lapide in puluerem cominuto. anno urbis
rome. dc. vj. anno. dccc.o quam condita erat. fin quo
sdam. dcc. et. xlix. secundum et alios. dcclxxviij. ut
scribit beatus Ieronimus. Scipio nomen africham
adeptus est. ut auus eius scipio uictor anibalis
Hoc anno et a mumia consul dirutum et incensum
corinthum achaie. Cap. cxxxiiij. Incidentia.

Per hec tempora senatus erat. ccc. xxx. se
natorum ut continet hystoria scolastica. Et Io
nathas princeps in iudeam agnoscitur. Aristarcus
gramaticus pacuuius brundusinus nepos ex
filia Ennij scriptor comediarum propenonagenarius
luculentus poeta. philipus pseudo in macedoniam.

Capitulum. cxxxv. de corinthij incendio.

Anno eodem euersionis carthaginis eisdem
consulibus cesum est corinthum spoliatum
et incensum ipso numio ibi consule contra iam quintus ce
cilius. Metellus pretor missus contra pseudo philippum
ipsum peruenisset et recepisset iam recepta macedonia
postea. xxvij. ex eis ceciderunt. Expugnauit
igitur numius consul corinthum urbem toto orbe
opullentissimam quippe que uel officina omnium

artium atque artificiorum tempore uoce asie atque europe post permissa multa secula fuit cedibus et spoliis actis de murorum ambitu qui ex uno camino in unum apicem coartatum. ¶ Captiues que cede superfuerant venditi sub corona. Muri in pulverem redacti. ¶ Preda ingens erepta propter multitudinem statuarum et simulacrorum que incendiis liquefacta sunt ex auro argento et ceteris metallis nouum genus metalli habitum est quod adhuc dicitur eis chorintum et chorintia uasa facta de tot metallorum confusione. Cap. cxxxvi. de tribus triumphis.

Triumphatum est igitur simul de carthagine per scipionem africanum ante cuius currum ductus est asdrubal per mummium ex corintho. ante quem signa tabule enee et alia carissima urbis eius ornamenta per metellum ex macedonia cuius currum precessit andriscus qui pseudo philippus est dictus. Caplm. cxxxvii.

Iterum in macedonia pseudo phelips qui se filium persei dicebat cum .xvi. armatorum quos collegerat a tremelio questore superatus est.

Capitulum. cxxxviii. Incidentia.

Per hec tempora visus est rome androginus utrumque scilicet sexum habens iussu aruspicum in mare proiectus est. scriptor agnoscatur ac fundus acchianus iuxta pensaurum dicitur quia illuc ex urbe inter colones fuit deductus

Caplm. cxxxix. de bello viriati in hyspania.

Isdem consulibus sub quibus dirute sunt carthago Corintum. bellum contra uiriatum lusitanum gentis in hyspania ortum est qui annis prope xiiii. Romanos infestauit. Fuit autem uiriatus homo pastoralis et latro qui collecta manu similium hominum hybum et tagum flumina peruagando sibi regionem subegit. Vecilius pretor contra eum missus.. amisso exercitu vix ipse pretor cum paucis fuga elapsus euasit. deinde plautium pretorem multis preliis fractum fugauit. Post hec claudius contra eum magnis copiis missus vindicaret clades illatas maximas copias uictus amisit. Viriacus trabeas fasces ceteraque insignia romana in montibus suis trophea prefixit. ¶ Eo tempore luxitani .ccc. cum romanis mille in quodam saltu congressi. ¶ Ex luxitaniis .lxx. ceciderunt. ex romanis .ccc. et .xx. cum luxitani victores securi sparsi abirent unus ex eis longe a ceteris segregatus cum circumfusis equitibus pedes ipse deprehensus unius eorum equo lancea perfosso ipsius equitis ad unum gladii ictum capud disseruit ita ceteris primis metu occisus euasit. ¶ Post annos plurimos fabius consul contra luxitanos et viriacum profectus est. buciam oppidum quod viriacus obsidebat liberauit pluribus castellis in deditionem acceptis fecit facinus execrabile quingentis enim principibus eorum. quos societate inuitatos deditionis iure susceperat manus precidit. ¶ Pompeius consul anni sequentis tunc fines illorum ingressus cum magnis copiis profligatus est. pluribus nobilibus qui cum eo erant interfectis. ¶ Vixit post annos xiiii. Insidiis suorum occisus est cum occisores ad ducem romanum. Scipione consule premium primum facinoris peterent. Responsum acceperunt non placere romanis milites duces suos occidere nec premia scelerum dare.

Appio claudio. quinto cecilio metello consulibus. Cap. cxl. Ante mortem viriaci per multos annos Appius consul contra sallassos gallos congressus est. Victus mox .v. hostium occidit. Sed cum iuxta legem. quia constitutum erat. ut quisque quinque millia hostium peremisset triumphandi haberet potestatem. Hic triumphum cum expeteret nec propter priora damna impetrauisset infami impudentiam atque ambitione usus priuatis sumptibus triumphauit. Cap. cxli. De pestilentia.

¶ L. cecilio. Metello. q. fabio maximo seruiliano consulibus visa sunt prodigia. ¶ Inter cetera androginus de quo supra scriptum est. Tunc tanta subito exorta est pestilentia ut primo ministri faciendorum funerum non sufficerent. Magne domus uiuis uacue plene mortuis remanserunt. hereditates multe quibus nulli penitus iusti heredes. ¶ Non solum viuendi in urbe. sed etiam appropinquandi negabatur. Facultas tam seuum per totam urbem tabescentium sub tectis et in stratis suis cadauerum putores exhalabant.

Caplm. cxlii. De patre occisore filii.

Superato demetrio rege babilonie mitridates contra omnes terminos qui sunt in parthia inter induz et ydaspem flumina sibi subegit. et capto in bello diodotus quidam cum alexandro suo filio regnum demetrii et nomen regium usurpauit qui postea filium ipsum alexandrum quem participem priuatum secum habuerat ne in obtinendo consorte haberet occidit. Cap. cxliii. de bello numantino

¶ M. lepido. C. hostilio mancino consulibus contra numantinos bellum est. ¶ Mancinus consul postquam a popilio accepit exercitum apud numantiam adeo infeliciter prelia cuncta gessit et in supremam desperationem adductus est. ut turpissimum fedus cum numantinis facere cogeretur. quamuis et pompeius paulo anterius eque infame cum illis pepigisset. ¶ Senatus fedus dissolui et mancinum Numantinis dedi precepit. Qui nudato corpore

Manibusque

Manibusque post tergum reuinctis ante portam Numantinorum expositus ibique usque in noctem mansit a suis desertus. ab hostibus autem non susceptus lacrimabile spectaculum spectaculum utrisque prebuit.

Caplm. cxliiii. De bellis in hyspaniis.

Interea brutus in hyspania ulteriore maximas copias gallicorum. qui auxilio luxitanis uenerunt aspero bello superauit. In eo prelio .l. millia cesa dicuntur. capta .vi. ¶ Pauci uero fuga euaserunt. ¶ In citeriore hyspania lepidus proconsul et senatu prohibente uacceos innoxiam gentem expugnare temptauit. sed improbe pertinacie penas luit. vi. militum romanorum cesa sunt et castra perdita. nec minus turpis clades hec fuit sub metello. quam fuit sub mancino. Caplm. cxlv. Prodigia.

Seruio fuluio. et flacho calphurnio pisone consulibus. Rome natus est ex ancilla puer quadrupes quadrimanus. oculos quatuor. totidem auribus. natura virili duplex. In sicilia mox Ethna uastos ignes eructauit ac fudit qui torrentium modo per prona precipites proxima queque corripientibus exurere flammis. longiora autem fauillis cum uapore graui late uolitantibus torruerunt. ¶ In bononiensi agro fruges in arboribus nate sunt. In sicilia .lxx. seruorum conspirantes ar- Caplm. cxlvi. -ma sumpserunt et urbem messanam quam seruos liberalitate in pace continuit. sibi tenuerunt. Cap. cxlvii. De obsidione et excisione numantie.

Anno urbis condite .dc.xx. Cum maior pene infamia de federe apud Numantiam facto. quam apud caudinas quondam furculas pudore romane frontis onerarentur. ¶ Scipio africanus consensu omnium tribunium consul creatus. Ad expugnandam numantiam cum exercitu missus est. Numantia autem citerioris hyspanie haud procul a uacceis et canthabris in capite gallecie sita ultima celtiberiorum fuit. Hec per annos .xiiii. iiii. milia suorum romanorum .xl. non solum sustinuit sed et uicit. pudendisque federibus affecit. ¶ Igitur scipio africanus hyspaniam ingressus non scilicet ingessit hostibus ut quasi incautos circumueniret. sciens numquam ad id genus hominum adeo in ocium corpore atque animo resolui ut non ipsa qualitate habitudinis sue apparatus aliorum precelleret. Sed aliquantum militem suum in castris in scolis exercuit. Et cum partem estatis totam quoque hyemem attentata quidem pugna transegisset. sic quoque parum prope modum hac profecit industria. Nam ubi copia pugnandi facta est. exercitus romanus opressus impetu. Numantinorum terga conuertit. sed increpatione et minis obiectantis sese consulis manuque retinentis tandem indignatus in hostem rediit. et quem fugiebat fugere compulit. Scipio quamuis quem preter occiderat spem. letatus et gloriatus esset tamen ultra bellum aduersus eos audendum non esse professus est. Itaque scipio insistendum inopinatis prouentibus censuit urbem ipsam obsidione conclusit fossa et arcum dedit. Cuius latitudo pedibus decem altitudo uero pedibus xx. fuit. Ipsum deinde uallum sudibus perstructum crebris turribus communiuit ut si qua ab erumpente hoste in eum temptaretur irruptio iam non quasi obsessor cum obsesso. sed uersa uice obsessus cum obsessore pugnaret. Numantia autem in tumulo non procul a flumine duerio tria millia passuum ambitu murorum amplexabatur. quamuis aliqui asserant eam et paruo situ et sine muro fuisse. Igitur conclusi numantini et fame affecti deditionem sui obtulerunt. si tollerabilia iuberentur. Capitulum. cxlviii.

Sepe etiam orantes iuste pugne facultatem ut tamque viris mori liceret. Ultime omnes duabus portis subito erupuit. larga prius usi potione non vini. cuius fertilis locus non est. sed succo tritici partem confecto. quem succum a calefactione celiam vocant. ¶ Suscitatur enim igne illa vis germinis madefacte frugis. ac deinde siccatur et postea in farinam redacta. molli succo admiscetur. quo fermentato sapor austeritatis et calor ebrietatis adiungitur. Hac igitur potatione post longam famem recalescentes bello sese obtulerunt. Atrox diu certamen et usque ad periculum Romanorum fuit. Iterum Romani pugnare se contra numantinos fugiendo probauissent. nisi sub scipione pugnassent. ¶ Numantini interfectis suorum fortissimis bello cedunt. compositis tamen ordinibus nec sic fugientes in urbem restituuntur. corpora interfectorum ad sepulturam data. accipere noluerunt. Nouissime desperationis in morte omnes destinati. Clausam urbem introrsum succendunt cunctique pariter. ut nemo superfuerit ferro atque igne consumpti sunt. Romani ex illis uictis nichil habuere preter securitatem suam. nam euersa numantia uicisse se magis Numantinos quam euasisse duxerunt. Unum numantinum uictoris catena non tenuit. ¶ Unde triomphum dederit roma non uidit. Aurum uel argentum quod igitur superfuisse potuisset ad pauperes non fuit arma et uestes ignis consumpsit. ¶ Ea tempestate dum hec Numantia gesta sunt apud romam gracchorum seditiones agitabant. ¶ Scipio autem deleta Numantia ceteris hyspanie ciuitates componeret thyresium

quidam celticum principem consuluit. quobrem numantia uite plus multa durasset aut post fuisset eius. Tyresius respondit. Concordia victorie discordia exitio fuit. quod romani tamquam ac de se dictum exempli loco acceperunt. quippe quibus iam de se dictionibus discordantes totius urbis nutabat. Carthagine Numantia que deleta. orit apud romanos utili de pervissione collatio et oritur infamis de ambitione gentio. Capitulum. cxlviiij.

Eo tempore attalus rex asie moriens populo romano Asyam pertestamentum reliquit. Jonathas frater iude Machabei magna operatur et insignis habetur. Decimus Junius brutus de galletijs et luxitanis magna gloria trionphauit. Et post Scipio africanus de numantinis secundum trionphum egit. xiiij. Anno postquam primum de carthagine egerat. Cap. cl. de seditione grachorum.

Gracus tribunus plebis iratus nobilitati cur inter auctores numantini federis notatus esset. Agrum a privatis catenus possessum populo diuidi statuit. Octauo tribuno plebis obsistente ademit imperium et successorem. Minucium dedit. his casibus senatum in superbia inuasit Grachus gratiam populi appetens legem tullit uti pecunia que fuisset. atalli populo distribueretur. Obsistente nasica et pompeus spopondit se grachum cum primum magistratum abisset accusaturum. Grachus moliebatur ut ipse tribunus plebis subsequente anno permaneret. cumque comitiorum die seditiones populi accenderet auctore Nasica inflamata nobilitate fragmentis subselliorum plebem fugauit. Grachus per gradus qui sunt super calfurnium fornicem detractato amiculo fugiens ictus fragmentis subselliorum coruit Rursus que asurgens alio ictu claue crebro impacte examinatus est. ducenti et in ea sedictione interfecti eorum que corpora in tyberim piecta sunt Ipsius que Grachi inhumatum corpus extabuit. Capitulum. clj. De bello seruilli.

Orta in sicilia belli seruilis contagio multas late infecit prouintias. Nam mentur interamne et ceccel. sunt in cruce acti. Et sinuesse .ij. suorum a quinto metello et gneio seruilio cepicone oppressi sunt. In metelli quoque athenensium idem tumultus seruilis ab erachito pretore discussus est apud deloem et seui nouo motu intumescentes oppidanis preuenientibus oppressi sunt. In sicilia post seruilium consulem pisone consul mamertinum oppidum expugnauit. viij. fugitiuorum interfecit quos autem cepit patibulo suffixit. Cui Rutilus consul successit. Tauromeniuz et Ethnam firmissima fugitiuorum refugia bello recepit. plus quam .xx. tunc suorum trucidata feruntur. Capitulum. clij. de bello aristo

Anno urbis. dcxxij. publius licinius macrassus consul. et maximus pontifex aduersus aristonicum. Attali regis asie fratrem qui asiam traditam per testamentum. populo romano inuaserat cum instructissimo exercitu missus est magni reges coadiutores bello. Nicomedes rex bithinie. Mitridates ponti et armenie rex.. Ariarethes rex capodotie et phylemenes rex phelagonie. hij cum magnis copijs erant auxilio. Consertoque prelio cum hostibus uictus est consul. et exercitus fusus. cum captus ipse duceretur. virgam qua equum agebat in oculum trachis impegit. barbarus cum ira et dolore exarsisset latus crassi gladio transfixit Ita inexcogitato genere mortis effugit et dedecus et seruitutem. perpena consul qui crasso successit. Aristonicum adoritur eumque diu obsessum stranice urbe et fame confectum in deditionem recepit coactum Consul apud pergamum morbo correptus diem obijt. Aristonicus rome iussu senatus incarcere strangulatus est. Cap. cliij. Incidentia.

Hoc anno ptolomeus alexandrinorum regis misera vita vite exitum dedit.

Is sororem suam stupro cognitam et in matrimonium mox acceptam nouissime turpius quam duxit abiecit. Puignam uero suam hoc est filiam sororis et coniugis coniugem adsciuit. filium suum quem ex sorore susceperat nec non et filium fratris occidit. Quamobrem tantis incestibus et parricidijs execrabilis ab alexandrinis regno pulsus est. Capitulum. cliiij.

His temporibus Anthiochus non contentus babilonia atque becbatana totaque medie imperio aduersus pharaonem regem parthorum congressus victus est qui cum exercitu suo centum milia armatorum habere videretur et et amplius calonum lixarum in multa scortis et ystrionibus trahebat. Itaque facile cum uniuerso exercitu suo parthorum uiribus gressus interijt. Capitulum. clv.

Gaio sempronio tuditano et marcho acilio consulibus publius scipio africanus minor pridie pro concione de periculo salutis sue contestatus est quod sibi ab improbis et magnis ciuibus esset timendum. Cum frequentia patrum et plebis a curia uespi reditus est domum. Mane in lecto exanimatus inuentus est hoc quidam uxoris sue sempronie grachorum autem sororis dolo necatum ferunt. Nec scelerata hec familia impunitatem patrie sue nata. Intemperias seditiones virorum quam facinoribus mulierum esset inmanior. Magno rei publice damno ingruit interitus africani. Nam eo viuo nec sotiale neque ciuile bellum posse exsistere credebatur.

Capitulum. clvj. De lue ethnis.

Marcho emilio. lutio horeste consulibus. Ethnam mons globis igneis exundauit. Rursus alio die lipa insula et vicinum circa eam mare in tantum aferbuit ut adustas quoque rupes dissoluerit tabulata nauium liquefactis ceris extorruerit. Examinatos pisces super nautes que excoxerit homines et nisi qui longius potuere diffugere reciprocato hanelitu calidi aeris adustis introrsum vitalibus sufocarit.

Capitulum. clvij. De clade propter locustas.

Marcho plautio. Pireo marcho fuluio flaco consulibus. Immensa locustarum per totam africam multitudo inualuit. que cum iam cunctam spem frugum abrasissent. herbas quoque omnes cum parte radicum folia arborum cum teneritudine consumpsissent. Amaras corttices atque arida ligna corrodissent repentino abrepte uento atque in globos coacte portateque diu per aerem africano pelago sunt immerse. Harum cum immensos aceruos longe undis urgentibus fluctus per extenta late litora perpulissent. tetrum nimis atque ultra opinionem pestiferum odorem tabida et putrefacta congeries exhalauit. Unde omnium pariter animantium tanta pestilentia secuta est ut auium pecudum ac bestiarum corruptione aeris dissolutarum putrefacta passim cadauera uirorum coruptiones augerent in numidia in qua tunc micipsa rex erat .lxxx. millia perisse traditum est. Circa horam maritimam que maxime carthaginensi. atque uticensi littori adiacet plus quam .cc. perierunt apud ipsam uticam ciuitatem. xxx. milium qui ad presidium totius affrice ordinata fuerant extincta et abrasa sunt Uno die uace per unam portam ex illis Junioribus plus quam .m. et quingentos ellatos fuisse narratur.

Capitulum. clviij. De restauratione kartaginis.

Anno urbis. dcxxvij. l. celio Metello et quintio tyto flaminio. Carthago in affrica iussa .xxij. Anno quam fuerat eversa deductis ciuium romanorum familias que eam incollerent restituta et repleta est. Capitulum. clviiij. de seditione grecorum.

Eodem anno .g. Gracchus illius grachi frater qui occisus fuerat tribunus. pl. per tumultum creatus magna rei publice pernities fuit. Grachus populum Romanum largitionibus et promissis in sedictiones excitauit maxime causa legis agrarie pro qua et frater eius occisus fuerat. Tribunatu tandem minutio successore. decessit minutius tribunus predecessoris sui grachi statuta et leges abrogauit. G. gracchus cum fuluio flacco ingenti stipatus agmine capitolium ubi contio agebatur ascendit. maxime tumultu excitato quidam preco a grecchianis occisus uelut signum belli fuit Flacus duobus filijs armatis cinctus comitante et gracho togato breuem gladium sub sinistra ocultante quam frustra suos ad libertatem uocauerat Janum tamquam arcem occupauit et decius brutus vir consularis a diuo publico cum ingenti certamine iruit. Flacus diu obstinatissime dimicauit. Gracchus postquam in templum minerue successerat gladio incumbere volens. Interuentu retentus est. Ita diu anceps prelium fuit. Sagittarij tandem missi confertam multitudinem disturbauerunt. Duo flacci frater filius que cum per Edem lune in priuatam domum dissiluissent. fores que obicassent. resecto craticio pariete confossi sunt. Grachus diu per amicos pugnantibus ac pereuntibus eger ad pontem sublicium peruenit Ibique ne caperetur uiuus ceruicem suo seruo prebuit. Caput Grachi excissum consuli alatum est. Corpus ad corneliam matrem miscenum oppidum delatum est. Hec autem cornelia africani maioris filia misenum ut dixi prius filij morte successerat bona grachi publicata sunt. Flacus adolescens in tribone necatus est. Ex factione grachi. cel. in auentino colli dicuntur. Opimius consul sicut in bello fortis fuit ita in questione crudelis. Nam amplius quam .iij. hominum suplitijs necauit ex quibus plurimi ne dicta quidem causa inocentes interfecti sunt. Capitulum. clx.

His temporibus Metellus baleares insulas piraticam exercentes. plurima incolarum cede compressit Capitulum. clxj.

Eneus domicius proconsul allobragas gallos iuxta oppidum vindalum vincit. xx. allobragum cesa et iij capta sunt. Capitulum. clxij.

Anno urbis dcxxxiij Martio portio catone et .q. rege consulibus. Narbona in gallia colonia deducta est. Capitulum. clxiij.

Per hec tempora alicinio Metello et quinto mutio sceuola consulibus de dalmatia trionphatum est duo metelli fratres. Eodem die per hec tempora alter de trachia. Alter de sardinia trionphauit. Capitulum. clxiiij.

Anno urb. dcxxvij. Ethna mons ultra so
litum exarsit et carinam urbem sicilie fines
que eius oppressit. et calidis cineribus tecta pressit
huius cladis leuande causa senatus x. annorum vectiga
lia remisit eidem. Cap. clxv. de clade pontifragij.

Anno urb. dcxxviij. Fabius consul bituito
regi aruenorum gallie magnus instructo
copijs cum paruo exercitu occurrit. Ut bituitus
paucitatem romanorum vix ad escas canibus quos
in agmine habebat sufficere posse iactaret qui cum
sibi ad transferendas copias unum pontem roda
ni fluminis paruum esse intelligeret. Alium cum pac
tis lintibus catenisque conexum supstratis con
xisque catubulis struxit. Conserta pugna et diu gr
auiter agitata galli victi consi que in fugam dumque
que sibi inuicem coaceruatis in consulte hominibus et propero
transitu pontis vincula dirupiunt. Ac mox cum
ipsis lintibus mersi sunt. centum et octuaginta
millia de exercitu bituiti perierunt uel cesa uel mersa.

Q. Martius consul gallorum gentem Capl'm. clxvj.
te sub radice alpium sita bello aggressus est quam
se romanis copijs circumseptos viderent et bello
impares coniugibus ac liberis occisis in flamas se
se proiecere. qui uero preocupantibus romanis pro
agende mortis sue copiam non habuerint capti
que fuerunt. Alij ferro. Alij suspendio. Alij ab
negato cibo sese consumpserunt. Nullus que omnino
uel paruulus superfuit qui seruitutis conditionem
uite amore tolleraret de his triomphatum est!

Capl'm. clxvij. De bello Jugurthe.

Anno urbis. dcxxxv°. Publio scipione
Nasica et lucio calfurnio bestia consulibus
Jugurthe numidarum regi bellum consensu populi
romani senatus indixit. Igitur Jugurtha non legi
timus filius fratris Micipse regis numidarum
adoptiuus interea heres factus naturales et legi
timos eius regis filios coheredes suos. i. hiemp
salem occidit adherbalem bello victum africha
expulit. Calfurnium consulem contra se missum pecu
nia corrupit et ad turpes pacis conditiones adduxit
preterea cum romam ipse venisset omnibus pecunia
aut corruptis aut attentatis sediciones disce
ssiones que permiscuit. Qua cum egrederetur infa
mi notauit elogio dicens. O urbem uenalem et
mature perituram. Si emptorem inuenerit. Se
quenti anno Aulus consulis frater qui cum xl. armatorum
bellum gerebat. bello oppressus est et ignominiosum
fedus exegit. tunc Jugurtham uniuersam pene
africham a romanis deficientem regio suo iunxit
postea a metelli consulis integritate et disciplina
correctus. duobus prelijs victus est. Cap. clxviij.

Gaius marius consul primo auctoritate ple
bis mox consulis ad id bellum gerendum mi
ssus est. quo coepto Metellus qui se prope victoriam
sentiebat atto Jugurta nec lacrimas tenuit
cum alijs messurus esset lobores suos quos sceuerat
Profectus marius urbem nomine captam in the
sauri regis fuabantur artibus cep. diffidens suis re
bus. Jugurtha societate cum rege maurorum Boccho
confirmat congregatis in unum copijs reges. Romano exe
ratu damna maxima intullerunt. Maxime
cum estus solis et sitis intolerabilis exercitum. R.
afflictarent repentina pluuia fuit insperate salu
ti romanis. instaurato mox prelio extitis numidis
ac mauris. Bocchus et Jugurta fuerunt mox
lxxxx. armatorum nouissimo bello ab isdem regibus
obiecta a vincentibus romanis usque ad internitionem
sunt cesa. Ex eo bocchus spem belli abiciens pacem
a romanis petijt. atque in precium pacis Jugurtham
dolo captum catenis obruptum per sillam legatum
misit ad marium de Jugurtha duo triomphi sunt
facti. Alter Metello/ alter mario/ Ipse iugurtha
cum duobus filijs suis ante curum ductus est mox
in carcere strangulatus est. Cap. clxix. Incidentia!

Per hec tempora varo phs. et poeta cicero
arpina matre eluia et patre equstris ordi
nis ex regio uollscorum genere et gneius magnus po
mpeius oriuntur. Symon machabeus princep
atur. post quem Johannes Jrchanus eius filius./

Eurpilius comicus senex moritur. Gaius lucius
satiricus neapoli moritur et publico funere effe
rtur. M. furius poeta cremonensis cognomento
bibaculus oritur. Cap. clxx. de ictu fluminis in
rabelli

His diebus triste prodigium uisum est
lucius eques. Romanus cum vxore ac filia de roma
in apulia rediens tempestate correptus. cum filiam
consternatam uideret. ut properioribus tectis succede
rent relictis ueiculis areptis que equis. filiam
virginem in equo insedentem in medium agmen accepit
puella continuo ictu fluminis exanimata est. omnibus
uestimentis sine aliqua scissura ademptis ac pecto
ris et pedum vinculis disolutis monilibus et anu
lis que discussis ipso quoque corpore illeso nisi quod obsce
num inmundum nuda exerta que iacuit. Equus ipse
quo utebatur stratis frenis et cingulis disol
utis passim ac dispersis exanimis parum iacuit. Cap. clxxj.

Parno post hoc tempus. lucius ueturius eques
Romanus. Emiliam virginem vestalem furtiuo/
stupro poluit. duas alias virgines uestales eadem
Emilia ad participationem incesti sollicitatas cum
tubernalibus suis corruptionis exposuit ac tradidit
indicio per seruum facto supplicium de omnibus sumptum est

Belli Jugurthini temporibus. Cassi Capl'm. clxxij.
us consul in gallia tigurinos usque ad occeanum
persecutus rursusque insidijs circumuentus occasus
est. Lucius que piso vir consularis legatus cassij consi
ulis interfectus est. Gaius publius alter legatus
ne residua exercitus portio deleretur. que in castra con
fugerat obsides et dimidiam partem omnium rerum
tigurinis turpissimo federe dedit. quod roma reue
rsus a celio tribuno plebis die dicta eo quod tigurinis ob
sides dederat in exilium perfugit. Capl'm. clxxiij.

Cepio proconsul capta urbe gallorum tullisija nomine
centum milia ponderis auri et argenti centum
tum decem milia e templo appolinis sustulit quod cum
ad massiliam urbem populi Romani. amicam cum presidijs
misisset interfectus clam. ut quidam intestantur. quib
us ea custodienda et puehenda comisserat cun
cta per scelus furatus fuisse narratur. unde etiam rome
post questio magna est acta. Capl'm. clxxiiij.

Anno urbis condite dcxlij. G. malius consul et
quintus. cepio proconsul aduersus cymbros et
teotonas et tigurinos ac ambronas gallorum
germanorum que gentes. que tunc conspirauerant ut
imperium romanum extinguerent missi prouintias
sibi rodano flumine medio diuiserunt. ubi dum
inter se grauissima inuidia et contentione discertant
cum magna ignominia et periculo romani exerci
tus victi sunt. Siquidem in ea pugnia Marchi
us. Emilius consularis captus interfectus est
Duo filij consulis cesi. lxxx. romanorum et sotiorum
ea tempestate trucidata sunt. xl. colonum atque
lixarum occisa decem tantum superfuerunt ad nunti
andum miserias hostes inusitate re usi sunt. Nam
omnem predam quam ex huius castris collegerunt
perssum dederunt aurum argentum in flumen abiectum
Uestes lorice et equorum falere discisse equi gur
gitibus consolli et summersi homines laqueis collo
inditis ex arboribus suspensi sunt. ita ut nichil
prede victor. nichil misericordie victus agnosce
ret. Maximus tunc rome luctus et metus cun
tos inuasit ne confestim cymbri alpes transgrede
rentur. italiamque delerent. Cap. clxxv. de pro. in pio.

His temporibus Quintus fabius ma
ximus filium suum adolescentem rus relegatum
cum duobus suis pariadij ministris. Interfecit
ipse seruos in premium sceleris continue manu misit
die dicta. i. accusatione facta gneio pompeio accusante
dana(?) pptus est. Cap. clxxvj de gestis Marij!

Marius post iugurtinum bellum secundo consul contra
cymbros profectus tercio. iterum consul perma
sit contra eos hostes. Itinum quarto consul collega. Q.
luctacio Metello continuando id bellum factus
est. Marius iuxta hysare rodani que flumina
ubi in se confluunt castra locauit. theutones
cymbri tigurini et ambrones. triduo circa
Romana castra pugnarunt. Ut quo pacto eos ua
llo excuterent et in equo refunderent. Non
facientibus belli copiam romanis hostes tribus
agminibus italiam petere curant. Mar
ius post digressum hostium castra mouit et co
llem ocupauit qui campo et fluuio ubi se
se hostes diffiderant iminebat. Cumque exerci
tui eius aqua ad potandum deesset et omnium que
relis argueretur aquam quidem in conspectu esse resp
ondit. Sed eam ferro vendicandam prius. Ita
que calonibus cum clamore in pugnam ruentibus
subsequtus exercitus mox iusto certamine
compositis ordinibus bellum gestum est et uicere
romani. quarto die quoque pugnatum est et pari
pugna usque in meridiem pugnatum. Mox ubi
incalescente sole fluxa gallorum corpora in modum
niuium distabuerunt. usque in noctem cedes potius
quam pugna protracta est. CC. armatorum in eo
prelio ceciderunt. lxxx capta. Dix. iij qui
effugerunt fuisse dicuntur dux que eorum theo
dobus occisus est. Cap. lxxvij. De nobili animo mu
lierum.

Mulieres eorum constantiore animo
quam si uicissent consuluerunt ut si inuio
lata castitate virginibus sacris ad deseruiendum
essent deputate vitam sibi reseruarent. Igitur
cum petita non impetrassent pullis suis ad saxa
collis cesis sese ferro ac suspendio peremerunt
hoc de tigurinis et ambronibus gesta. Capl'm
clxxviij. de subtili arte preliandi.

Teutones autem et cymbri integris corpus alpium niu
es emersi ytalie plana puaserunt. Marius
quinto consul et catulus aduersum eos missi die
ad pugnam et campo dato anibalis secuta inge
nium in nebula disposuere pugnam in sole pugna
uerunt. prima gallorum perturbatio fuit quod romanam
aciem prius offendere dispositam quam adesse sen
sserunt. cumque illico vulnerati equites retro
in suos cogerentur totamque multitudinem indisposite
adhuc uenientem conturbaret et sol quento ort
us ex aduerso emicuisset visus eorum pulius

oppleuit et splendor ebetauit tanta multitu
do minima romanorum clade delecta est. clx. cesa
et. lx. capta dicunt. Cap. clxxix. de insano furore.

Mulieres eorum plaustris pro castris dispositis
desup ppugnantes diu repulere romanos
s3 cu nouo gnē cedis terrerentur. abscissis eim cuna
bus cu crine i honesto satis vulnē turpes reliq
bant ferumq i hostes sumpserint in se suos q3 uerterint
Namq3 alie cu cursu mutuo jugulate alie dep
ense iuicem faucibus strangulate. Alie funibus
qbus equorum crura nexebant indidere ceruices
protratequ3 exanimate sunt. Alie laque de sure
ctis plaustrorum temonibus pependerunt. Inuenta
est ē q̄dam q duos filios tranectis p colla eorum
laqueis ad suos pedes vinxerit. et q se ipam sus
pendio moriturā dimisisset. secū traxit occidendos
Regilli q3 duo strictis i se gladijs cucurrisse re
feriunt. Lugius et boiorix reges i acie ceciderunt
unt. Claudicus et celorix capti sunt. hec
pugna apud padū flumen acta. In hoc pre
lio et supiori ad rodanū cesa sunt hostiū. ccc
xl. capta uo. cl. absq3 innumera multitudine
mulierū q se et suos puulos pemeriit utriq3
qsuli trionphus decretus est. Capl. clxxx. Iuci

Lucretius poeta nascit. qui mox sentia.
poculo amatorio i amicitiam versus p iter
ualla libros scripsit quos mox acero emēdauit
L. pompeius bononiensis attelanarum scriptor cla
rus habetur. Publius malleolus rome matrem
interfecit. damnatus patricidij insutusq3 in
culeū et i mare piectus ē. Caplm. clxxxj. de

Anno urb. dc xl. post cymbricū saturno.
et teotonicū bellū et qntū marij qsu
latum. Rome sediciones fierunt. Lutius ap
uleius saturnius tumultus auctor fuit. Nāq. me
tello numidico viro p mario acerrimus inimi
cus fuit. qui cu creatum censorem ptractū domo
atq3 i capitolliū fugientē armata multitudie
obsedit unde equitū. R. Indignatione deiectus
est plurima aut incapitolij cede fcā. Numiuz
deinde qtemptorē suū. Saturnius et glautia fr
aude gaij marij occiderūt. Caplm. clxxxij.

Anno seqnte marius sexto qsul et Glautia
ptor et saturnius tribunus. pl. qspirauerunt
runt metellū numidicū i exiliū quacuq3 via
regē die dcā apositis eidem factionibus inditijs
pfedus. Inocens metellus danatus i exiliū cum
totius orbis dolore discessit. Idem Saturnius
Neniū virū acrem et integrum fieri qsulē timēs.

orta subito sedictione fugientem pimentū satelli
tem iterfecit. Fermētē pentis rei publice malis
senatu populoqz r. Marius qsul accomodato ad
tēpus ingenio qsensu bonorum se se immiscuit com
otamq3 plebem orōne sedauit. Caplm. clxxxiij.

Saturnius infamibus ausis domi sue qtentioez
huit. Ibiq3 ab alijs rex ab alijs impator ape
llatus est. Marius manipulatim scripta plebe
altuz qsulē cu psidijs incolle disposuit ipe por
tas communit. In foro pliuz commissuz ē. Satu
rnius amarinis foro pulsus in capitoliū qfugit. Ma
rius fistulas quibus eo aqua deducebant. Incidi
jubet bellū deinde inaditu capitolij satis oridum
fuit. multi circa Sanfeiū et saturniniū cesi. Sat
urninus palam clamitans. Mariū auctorē eē
omniuz inolitorum suarum qrestatus est. Cū autez
ipē saturninus et Sanfeius et labienus cogente
mario i curiā fugissent p eqtes romanos effra
ctis foribus occisi sunt. Gaius glautia erectus de
domo claudij bona omniuz trucidatus ē. furius
tribunus plebis bona omniuz publicanda decreuit
dollo bella saturnini fr p forū olitorum fugiens
cu lutio gigamo interfectus est. Itaq3 auctoribus
seditionis occisis quies populo fuit. Tunc cato
atq3 pompeius rogatione de reditu metelli nu
midia totius urbis gaudio pmulgarunt q ne fie
ret amario qsule et furio tribuno plebis inter
cessum est. Cap. clxxxv.

Metellus vir integerrimus fidei et inocen
tie qstantia usus est. ut die sibi ab acilito
ribus dicta usq3 ad cognitionē neq3 capillum
neq3 barbam dimouit. Sordida veste ē q3
hitu suffragatores galiauit inimicos pmulsat
Judices tempauit. orationē q3 apstore cōcessam ni
chilo summissorē q3 animi huit. Cum euidenti op
ugnaretur calumpnia et opinione bonorum iure
absoluendus putaretur. piurio iudicum qdēnatus
ē. qui Smirnā qmigrans literarum studijs intentus
qsenuit. De bello sotiali. Caplm. clxxxvj.

Anno urbis dc lx. sexto iulio Cexare et lutio
Marcho philipo qsulibus sotiale bellū totam
comouit ytaliam. Lucius drusius tribunus plebis
latinos omēs spe libtatis illectos cu placita ex
plere nō possent i arma excitauit. Dira pdigia
urbē terruerunt. Apud arrinos cu panes p qui
uia frangerentur cruor emedijs panibus. qi cum
lnerib3 corporis fluxit. Preterea p septē dies q
tinuis grando lapiduz in mixtis ē testarum fragm
tis etiam uastissime uberauit. In Sānitib3 uasti

uastissimo hiatu terre flama prupit et usq3 in
celum extendi visa ē et alia plura prodigia his
diebus sunt visa. Drus tribunus domi sue icer
to qdem auctore occisus ē. Igitur picentes. Vesti
ni. Marsi. Peligni. Mauriani. Samnites. lu
cani. cu adhuc occultam defectionē meditarentur
gaiū seruiū ptorem legatū ase missuz apud aus
culuz occiderunt. statimq3 clausa ciuitate oēs
ciues romanos i dcā cede iugulauerūt. In ha
nc infamē pniciem dira pdigia pcesserūt. Nam
q3 oium animaliuz gnā. q mansus hominū ppe
ti blande atq3 inter homines viuē solent. relictis
stabulis. pascuisq3 cu balatu hynitu mugitu q3
miserabili ad siluas montes q3 fugerūt. Canes
q3. quorum nā ē ex hominis eē nō posse lacrimo
sis ululatibus uagi. luporum ritu oberrarūt. Igitur
Gaius pompeius ptor cu picentibus iussu senatus
bellū gessit et victus est. Iulius cexar. Sam
tum pugna qui sibi papiū. Mutiliū impatorē
pfecerant uictus ceso fugit exercitu. Rutilius
qsul mariū propinquū suū legit sibi legatum
Marius moram utilem eē bello monebat. et pau
lisp incastris exercitandū eē tyronē. Id mariū
dolo agere iudicauit. Cōtempto qsilio qsul se
exercitū q3 uniuersum in isidias marsorum i cautus
inieiat. Ibi et ipē qsul occisus. et multi nobiles
interfecti. et viij. Romanorum militū cesa sunt
arma et corpora interfectorum i qspectu marij
legati. tolenus fluuius ptulit. Marius raptis
qtinue copijs victores i spatos oppssit. viij
et ipē marsorum occidit. Cepio autē Vuestinus
i isidias i ductus cu exercitu trucidatus ē. Lutius
uō Julius cesar postq3 apud Esernia victus aufugerat
qtractis undiq3 copijs aduersum Samnites
et lucanos dimicans multa hostiū millia interfe
cit. Cumq3 ab exercitu impator appelatus eēt
Romaq3 nuntios de victoria misisset senatus
saga. hē ueste merores quā exorto sociali bello
sumpserat. hac spe arridente deposuit atq3 anti
quū toge decorem recupauit. Marius deinde
de. viij. Marsorū occidit. viij armis exuit. Si
lla cum. xxiiij. cohortibus. Esimo missus ubi ar
ctissima obsidione. Romani ciues et milites
pmebantur et maximo bello et plurima cede
hostiū urbem socios q3 saluauit. Gneius po
mpeius graui bello fudit. qua victoria sena
tus lati clauia et cetera dignitatis i signia re
cepit cu togas tantū mō victoria cexaris pmuz
respirante sumpsisset. Portius cato ptor et

tuscos. Plotius legatus umbros plurimo sa
nguine i penso vicerat. Pompeius diu obse
dit asculuz ciuitatem. nec tñ expugnauisset
n populū incampum prorūpentem grauissima
opressione vicisset. xix. marsorum in ea pugna
cu frauco impatore suo cesa sunt. capta. iij.
Quatuor millia aut ytalici viri ex ea cede p
fugi iugū mōtis coacto i unū agmine forte
qscenderunt ubi opssi exanimati q3 miserabili
mōte riguerunt. Nam q3 ita ut atoniti more
hostium steterunt. Alij stirpibus. alij saxis reel
ines. Alij armis suis innitētes. patentibus cum
oculis. dentibus nudatis uiuē cum i modum
videbant. nec ullū erat procul intuentibus
mortis i dicium nisi diuturna i mobilitas qua
nullo mō humana uelectatio diu ppeti potest
Eadem die picētes qgressi et victi sunt quorum
dux uidatilius quocatis pncipibus suis. post
magnificas epulas et larga pocula cunctos ad
exemplum sui puocans austo veneno asump
tus est. cunctis factum eius laudantibus s ne
mine subsequente.

Anno urbis. dc lxj. Cum ad obsidendos
Sānitas romanus isset exercitus et po
stumius albinus vir qsularis tunc lutij sile lega
tus intolerabili supbia oium in se odia suscitas
set. Lapidibus occisus ē. Silla qsul ciuilē
cruorē nō s hostili sanguine expiari posse te
status est. cu rei qscia pmotus exercitus ad pu
gnam adortus ē ut sibi unus qsq3 peundū
videret n venisset. xviij. Sānitum eo prelio cesa
sunt inuentiū q3 ducem italicum et magnū rp ius
populū pseatus occidit. Portius cato qsul
marianas copias hūs cu aliq̄ta strenua gexi
sset gloriatus est. Gaiū mariuz nō maiora fe
cisse etiā ab hoc cu ad lacum fucinū q marsos
bellū gereret afilio gaij marij i tumultu belli
qi ab incerto auctore pstratus ē. Gaius gabi
nius legatus i expugnatione castrorum hostiū in
terfectus est. Marrucini et uestini sulpitio le
gato pompei proseqnte uastati sunt. Popedius
et obsedius italici impatores ab eodem sulpitio
apud flumē theannuz oribili plio p opssi et oci
si sunt. Popeius asculuz ingressus pfectos centu
riones cunctos pncipes eorum virgis cecidit et
securi percussit. Seruos pdamq3 omnem sub hasta
vendidit. Reliqs libos qdem. s nudos egentes
abire pcepit. Et cu de hac preda opitulationem
aliquā in usum stipendij publici senatus fore x

sparet. nichil tamen pompeius ex ea egenti. Ce
cio gtulit. Namque eodem tempore cum penitus
exhaustum eet erariu et stipendiu frumenti
deeet. loca publica que in circuitu capitolij pon
tificibus. Auguribus decem viris et flaminibus
i possessione tradita erant cogente i opia ven
dita sunt. Et sufficiens pecunie modus qui ad
id tempus inopie subsidio eet acceptus e. tunc
roma turpi adigente i opia p capitas sui partes
auctionabatur. Hijs temporibus rex Sothin
us cum magnis trachium auxilijs grecia ingress
us cunctos macedonie fines depopulatus est. ta
dem agno Sintio pretore superatus redire i regn
um coactus est. Cap. clxxxvij. Incidentia.

Apud iudeos aristobolus rex pariter et po
ntifex dyadematis primus usus est i signo
Plocius rethor doctor ciceronis. R. C. valerius
catulus poeta veronensis agnoscuntur. Salustius
oritur in sabinis amiterni. Cicero annorum xxvij. orat
P. tarentinus uaro i provincia narbonensi nascitur
Vultatius polotius rector latinus agnoscitur. Ti
tus quintus togatarum scriptor moritur rome. Ce
nsu rome agitato. Inuenta sunt ciuium capita
ccclxiij. Capitulum. clxxxviij.

Anno urbis. dclxij. nundum finito sociali
bello quod annis decem fuit. Rome primum ciu
ile bellum commotum est. eodem quoque anno bellum mitri
daticum et si minus i fame nec tamen minus graue
ceptum est. cap. clxxxix. De bello ciuili inter sillam et marium

Marius silla gsule et gtra mitrida
tum i asia cum exercitu profecturo i campania
tum pp sociales belli reliquias gsistente affectauit
septimum gsulatum et bellum suscipe mitridaticum
Quo silla cognito i patiens Juuenis et inte
parata ira percitus g quatuor legionibus primum an
urbem gscedit. Ubi gratidianum marij legatum
qui primam victimam ciuilis belli occidit. Mo
x urbem g exercitu irrupit faces ad i flaman
dam urbem poposcit. Oibus metu abditis
p sacram viam cito agmine i forum venit. Ma
rius cum primouere nobilitatem i flamare plebem
equestrem denique ordinem armare aduersus sillam
frustra temptasset. Postremo suis spe libertatis
et prede ad arma soliciatis nequaquam repugnare
ausus tandem i capitolium gcessit. Sed cum
sillane cohortes irruissent magna suorum cede
difugit. Ubi tunc sulpitius marij colega suo
suo prodente prostratus est. Seruum uero
ipsum quod hostem indicauerat manumiti quod uo

domunum prodiderat. Saxo tarpeio deijci gsules decre
uerunt. Marius fugiens. cum prosequtum i stantia
circumspectus eet i minturnensium paludibus se abdidit
equibus i feliciter luto oblitus ignominiose protractus
turpi ante spetaculo i turmas deductus gclusus
que in carcerem. percussore ad se missum solo vultu ex
teruit. deinde lapsus est euinculis in africam transfu
git solicitato que ex utica filio i is custodia obserua
batur. gtinuo regressus romam. Cynne gsuli societa
te scelerum gvinctus est. Silla in futurum annum
ordinatis gsulibus. s. gneo. octauio et cornelio. Cy
nna ad asiam profectus est. Igitur ad profligandam
uniuersam rem publicam exercitum s. in. iiij. partes
diuiserunt. Tres quidem legiones Mario date
Parti copiarum gneius carbo prepositus e. Partem
sertorius accepit. Cetera exercitus portio cy
nnam gsulem secuta e. Gneius pompeius qui a se
natu cum exercitu accersitus ut rei publice opitu
laretur. et diu se ste nouarum rerum occupatione sus
penderet gtemptus a mario ubi cynna ad octauium
altum gsulem sese gtullit et mox cum strorio cum
flixit. Infelicem pugnam interuentus noctis di
remit. dc. milites ex utraque parte trucidati su
nt. postea die cum permixtim corpora militum ad se
pulturam discerneret. Pompeius fratris sui quem
ipse interfecerat. corpus agnouit in cursu cum
utriusque cognitione uultus galea gsiderationem
furor ademerat. Itaque victor victo Infelitior
ubi et fratris corpus agnouit et parricidium suum
execratus bella ciuilia. illico pectus suum gladio
transuerberauit. simulque lacrimas et sanguinem
fundens fratris sup fratrinum sese cadauer obiecit
Marius igitur coloniam hostiensem ingressus. omnia
ibi genera auaritie et crudelitatis exercuit. Po
mpeius flumine aflatus interijt. Exercitus
eius pestilentia coreptus pene totus asumptus
est. Nam xj. virorum de castris pompei mortua. //
vj. de parte octauij gsulis delecta sunt. Marius
antium. et caritinam ciuitates hostiliter irripuit
cunctos que in hijs preter proditores interfecit bona
suis diripienda permisit. Mox cinna gsul cum le
gionibus et marius gfugitiuis urbem ingressi
nobilissimos quosque esenatu et plurimos gsula
res viros Interfecerunt. In numeras quoque cedes
bonorum ciuium fecerunt. Sille domum euertit et
uxorem ac filios eius fugauit. Igitur cum marius
interfectorum ciuium capita lata gviuijs oblata
capitolijs collata rostris ad spetaculum ornatum
que gsereret ac septimum gsulatum cum cynna tercio

gsule p uaxisset exordio gsulatus. Impijs semi
tandem morte preptus e. Cynna bonorum necis
malorum cede supleuit. Nam g i troducta p marium
fugitiuorum manus. insaciabilis prede eet nu
llam que preterea auctoribus prede gsulibus ministraret
i forum qui stipendij ea solicitatum. multis que cir
circumdata i ermis extincta e. Cynna quarto
gsul ab exercitu suo occisus e. Interea residuj
senatorum qui potentia cynne marij crudelitatem
Insaniam fibrie. Sertorij que uindictam fuga cu
auant transuecti sunt grecia. Coegerunt preibus
Sillam g mitridatum bellantem. Ut pro ditautem. ymo
iam pene perdite patrie opem ferret. Igitur Sillam mi
tridati pacem petenti. pacem reddidit ut rebus
perditis subuenirret. Mox ut campaniam litus at
tigit. Noruanum gsulem prelio oppressit. vij. ibi ro
manorum romana ocaderunt. vj. ab eisdem capta sunt.
De exercitu Sille. c. et xxiiij. ceciderunt. Fa
bius adrianus cum iam africe regnum cum pretoro
re erat. affectaret manu suorum admis eorum
apud uticam gestis sarmentis cum oi familia ui
uus cumbustus est. Capitulum. clxxxx.

Damasipus pretor instigatore mario gsule
Quintum sceuolam. g. carbonem dominum
Pantilium i curiam qui ad gsiliandum uocatos cru
delissime occidit. Corpora interfectorum carnifi
cis in cotracta atque i tiberim missa sunt. Eo
dem tempore Sille duces plura prelia ad usus
marianas partes in felici felicitate gesserunt. Nam
et metellus caranadis copias cecidit et castra
prodauit. Et gneius pompeius carbonis equi
tum grauiter trucidauit. Sille et marij ado
lescentes maximum tunc prelium apud sacriportum fuit
In quo de exercitu marij cesa sunt. xxv. sicut
claudius scribit. Pompeius carbonem cum castris
exuit et fugientem insecutus e. Metellus
Noruanum agnum oppressit. ubi. viij. partis mari
ane occisa sunt. Locullus cum obsideret erripit
et repentina pugna obsessorem deleuit exercitum
Nam ibi plus quam decem millia cesa dicuntur. Silla
deinde cum campomo duce. Samnitum et carina
tes reliquis copijs arte ante ipam urbem portam
que colinam ad horam dici nonam signa gtulit gr
auiusque prelio tandem vicit. lxxx. hominum ibi fusa
dicuntur. xij. sese dedi derunt. Reliquum mul
titudinem i fugam uersam i satiabilis victorum
ciuium ira gsumpsit. Capitulum. clxxxxj.

Silla mox ut urbem victor intrauit. iij. homi
num qui se plegatos dediderant g fidem que fidem

datam inhermes securos que i terfecit. Plurimi
quoque ut non dicam inocentes. sed et ipsius Sillane p
tis occisi sunt. quos fuisse. viij. ferunt. Itali
bere p orbem cedes passionibus passim uagan
tibus. ut quemque uel ira uel preda soliciatabat agita
bant. Igitur cunctis iam. quod singuli timebant
aperte frementibus. q. catullus palam sille dixit. Cum
quibus tandem victores simus si i bello arma
tos. i pace i hermes occidimus. Tunc silla auc
tore lucio fursidio primipilarij. primus infam
illam tabulam proscriptionis i duxit. Prima pro
scriptio. lxxx. hominum fuit. i quibus quatuor
gsulares erant. Carbo. Marius. Noruanus
et Sapio. et inter ceteros Sertorius tunc maxime
pertimescendus. Item alia cum quingentis hominibus
proposita e quam cum lolius legeret quippe securus
nichil que sibi gscius. ubi suum repente nomen
offendit. dum se trepidus adoperto capite foro
subtrahit. Interfectus est atque alios quos pro
scripserant iugulabant. alios vero postquam iu
gulauerant proscribebant. nec vis hostium parabat
quamquam auctis preter vitam exigit. Cap. clxxxxij.
Marchum marium de caple casa de morte marij.
extractum uicari Silla iussit. ductum que trans tib
erim ad lutaciorum sepulcrum effusis oculis. me
mbris que minutim desectis uel et fractis trucidatum
Post hec publius lectorius senator. et uenuleius
trium virum occisi. Marchi marij caput penestre mi
ssum. quo uiso gaius marius ultima desperatione
coreptus. a lucretio obsidebatur ne i man
us inimicorum incideret cum telesino mutua mor
te cucurrit. Marius leuiter vulneratus in
terfecto telesino ceruicem suo suo prebuit. Car
rinacem pretorem Silla iugulauit. Inde preneste
profectus omnis mariane militie principes hoc
est legatos questores prefectos et tribunos Juss
it occidi. Capitulum. clxxxxiij.

Pompeius annorum. xxj. pp eius industriam
a silla magnis exercitibus prefectus e. Carbo
gsul ab arimino i siciliam fugit. Mox ipse po
pceius carbonem gsulem accessura insula i egiptum
fugere conantem. Siciliam ad se retractum
g plures que cum eo socios eius occidit. Silla
dictator creatus est. ut dnationis et crudelita
tis libido honesti papiu que nominis reuerentia
et uelaret et armaret. Capitulum. clxxxxiiij.

Pompeius i africam transgressus erruptone
circa uticam facta. xviij. hominum interfecit
quo bello domitius dux marianus dum inter priores

pugnat occisus est. Ideoque pompeius hierebam num idie regem persecutus fugientem atque abugude filio bo cci regis mauroz spoliari omnibus copiis fecit quem continuo bullam reversum tradito sibi opido interfecit. Capitulum. clxxxxv.

Post hec Silla de mitridate ingenti gloria trionphavit. Cap. clxxxxvi.

Gneus autem pompeius qui nulli romanorum tributum erat annum xxiiii. agens de affrica trionphavit. Creatis itaque consulibus. portio fulio et oppido cladio Silla in urbem concessit privatum et ut roma obtinuit post biennio moritur.

Hoc fine conclusa sunt duo bella funestissima. sotiale ytalicum et civile Sillanum hec per annos x. tracta romanorum lx millia consumpserunt. Preterea viros consulares xxiiii. pretores sex. edilicios lx. Senatores fere ducentos absque numeris italie populis qui passim sine consideratione delecti sunt. Cap. clxxxxvii.

Silla mortuo. lepidus mariane partis assertor adversus catulum. Sillanum ducem surgens redivivos bellorum civium cineres suscitavit. bis tunc acie certatum est plurimi romanorum ipsa paucitate miserorum et adhuc illo furore insanientium cesi sunt. Albanorum civitas obsidione opugnata atque fame excruciata ultima miserabilium reliquiarum dedictione servata est. Ubi tunc Sapio lepidi filius captus atque occisus. Brutus in cysalpinam galliam fugiens persequente pompeio apud regium interfectus est. hoc bellum civile non magis clementia catulli quam tedio. Sille crudelitatis ut ignis in stipula eadem incelle ritate qua exarsit evanuit. Cap. clxxxxviii.

His temporibus apud iudeos regnabat alexandra uxor alexandri que et salina dicta est mater yrcham et aristoboli. Cap. clxxxxviiii.

Anno urbis. dclxxvi. Marco emilio lepido et quinto catullo consulibus. quatuor bella romanos infestabant. Unum in hyspania. aliud in phanphiliam et cylitia. Tertium in macedonia. Quartum in dalmatia. Igitur sertorius partis mariane. Sillam fugiens ex africa in hyspanias concessit. ibi fortissimas gentes in arma excitavit. contra hunc missi sunt duo duces. q. celicius Metellus eius metelli filius qui Iugurtham vicit et l. domitius pretor. Qui domitius ab herculeio duce sertoriorum cum exercitu oppressus est. Malius proconsul gallie cum tribus legionibus et mille quingentis equitibus in hyspaniam transgressus inniquam contra herculeio pugnam conserit a quo castris copiisque nudatus in opidum ilerdam pene solus refugit. Metellus militis pluribus fatigatus per devia oberrans hostem maiori mora fatigabat donec pompei castris sociaretur. Capitulum. cc.

Pompeius contracto apud palantiam exercitu lauronem civitatem quam tunc sertorius oppugnabat frustra conatus defendere victus aufugit. Sertorius superato fugato que pompeio laurone captam cruentissime depopulatus est. Reliquum agmen lauronensium quod cedibus superfuerat captivitate tradiuxit. Pompeium illum romanorum decem amis victum consiliatus est. Fuisse tunc pompeio triginta milia peditum. c viii. equitum commemoratur.

Post hec herculeius cum metello congressus apud italicam beatice urbem xx. militum perdidit et vix cum paucis effugit. Pompeius belaciam nobilem celtibie urbem cepit. Sertorius mox cum pompeio congressus x. milium eius interfecit. Ex alio vincente eorum pompeio tandem pene ipse perdidit. Multa inter eos plura gesta sunt. Memmius questor pompei ideoque et sororis eius occisus est. herculei fratres interfecti sunt. Perpena qui se sertorio coniunxerat comminutus est. Postremo sertorius decimo anno belli inchoati a suis occisus est cum fine mensius quem et olim viriatus qui pastor et latro romanis de sertorio victoria sine gloria fuit. Perpenam pars exercitus eius secuta est qui a pompeio victus cum universo exercitu delectus est. Paulisores sertorii a romanis de illius nece premium cedis iuriati a romanis negatum. Cunctis civitatibus ultro ac sine mora in deditionem receptis due restiterunt. scilicet uxama. et galliguris quarum uxamam pompeius evertit. Caliguri affranius usque obsidione confectam atque ad infames escas miseranda inopia coactam ultima cede incendioque delevit. Cap. cci. Bellum de macedonia.

Interea ad bellum macedonicum appius claudius post consulatum missus contrarias gentes que rodopeis montibus effuse sunt bellum gerebat. he enim gentes macedoniam crudellissime populabantur. Nam inter cetera dictu auditu que orrida que in captivis agebant cum poculo opus esset raptis humanorum capitum ossibus cruentis capillis que adhuc per interiores cavernas male effoso cerebro oblitis avide ac sine orrore tamquam veris poculis utebantur quorum cruentissimi atque imanissimi cordisi erant. Claudius has gentes pellere macedonia molitus est. Sed cum per hoc animo eger curis circumseptus esset morbo correptus interiit. Huic successor missus est. q. scribonius curio post consulatum hic eas gentium iii. declinans in dardanios arma convertit usque ad danubium penetravit et infra trienium fine bello dedit et his trionphum meruit. Capitulum. ccii.

Portius vero fulius ex consul ciliciam et panphiliam adortus dum subdere studet pene deleuit. Ciliciam et urbes eius obsessas oppressit. Coricum diruit tauri que montis latera in ciliciam vergentia perscrutatus. ysauros bello confractos in dictionem redegit. Primus romanorum per taurum duxit exercitum ac limitem itineris fecit trienio emerso ex quo bellum ceptum est hisauria nomen accepit et trionphavit. Capitulum. cciii.

Seu gosehonius proconsul sortitus ylirium perstricta subacta que dalmatia. Sallonas urbem florentissimam post biennium expugnavit et cepit. Capitulum. cciiii. De quatuor trionphis.

Ita uno tempore multi simul trionphati fuerunt Metelli ex hispania. Pompei secundus ex hyspania suus trionphus. Scriboni ex macedonia. Servili ex ysauria. Cap. ccv. De bello gladiatorum.

Anno urbis. dclxxix. consulibus Cassio et M. Liciniio lucullo consobrino alterius luculli qui cum mitridate bellum gerebat. lxxiiii. gladiatores capue a ludo. G. lentuli diffugerunt qui continuo duobus ducibus criso et enomao gallis et spartaco trache vesubium montem occupaverunt. Unde erumpentes. C. clodii pretoris qui eos obsidione cinxerat castra expugnaverunt ipso que in fugam acto cuncta in predam converterunt. Nam circiter x. multitudo erat. Spartaco triplex numerus ut dicitur. fiut hii omnia cedibus incendiis rapinis et stupris miscebant captive matrone que se dolore violati pudoris necaverunt.

Deinde consules Gelius et lentulus contra eos missi sunt. Gelius crysum acerime pugnantem prelio oppressit. lentulus a spartaco superatus aufugit. post collatis ambo consules viribus gravi clade confugerunt. Deinde Gaium cassium proconsulem idem spartachus oppressum bello interfecit. Itaque extincta civitate non minore metu quam sub anibale circa portas fremuit. Crassum consulem cum legionibus et novo militum supplemento misit. hic contra fugitivus pugnam consertit scilicet vii. eorum interfecit decce. non cepit inde persecutus que ipsum spartacum ad capud sillari fluminis. et cum iam que in bello agrederetur gallos auxiliatores eius germanos que superavit ex quibus xxx. hominum cum ipsis ducibus occidit. Novissime ipsum spartacum disposita acie congressum. maximasque contra fugitivorum copias pertulit. lx. eorum cesa. vi. capta referunt. iii. civium romanorum recepta et ceteri qui ex hoc bello lapsi obarabant per plures duces frequenti indagine attriti sunt. fuerunt autem fugitivi contra his bellis accederunt plus quam centum millia. tertio demum anno quam cepit terminatum est hoc bellum. Doctrina ad intelligendum. Bellum mitridaticum ceptum fuit anno urbis. dclxii. co. scilicet anno quo civile bellum ceptum est inter Sillam et marium finitum fuit autem tempore consulatus tullii ciceronis et anthonii quod fuit anno urbis. dclxxxix. duravit autem hoc bellum circiter annos xxx. per quos annos gesta sunt bella que scripta sunt post principium belli civilis. quando silla urbe expulit marium. et ordinatis consulibus contra mitridatum profectus est. Cap. ccvi. De bello mitridatico.

Igitur mitridates rex ponti atque armenie. Postquam nicomedem bitinie regem amicum populi Romani regno privare molitus est. a senatu monitus fuit si id facere temptaret a populo romano bellum ei inferendum fore. Mitridates iratus cappadotiam continuo pervasit. atque expulso ab ea Ariobargene rege cunctam provinciam igne ferroque vastavit. bitiniam deinde pari clade corripuit paphalagoniam simili exitu afflixit. pulsis ex ea phylemene et nicomede regibus. Post cum venisset ephesum crudeli precepit edicto ut per totam asyam quicumque inventi essent cives romani sub una die omnes necarentur. et factum est ita. nec explicari verbis potest quot romanorum cesi sunt. Quiis meror plurimarum provinciarum. quis gemitus occidendorum. pariter et occidentium fuerit. cum singuli quique aut prodere innocentes hospites et amicos aut ipsi pericitari penas hospitum cogerentur.

Archelaus dux mitridatis cum ccc. peditum atque equitum in achaiam promissus. Athenas cunctamque greciam partim vi. partim dedictione obtinuit. Silla cui post consulatum mitridaticum bellum obvenerat. Archelaum apud pyreum atheniensium portum septemplici comunitum muro diu obsedit ipsam que atheniensium urbem vi cepit. Postea vallo prelio cum archelao conflixit. cx. de exercitu archelay interfecta sunt vix x. superfuisse dicuntur. Comperta clade mitridates lectissima lxx. militum archelao in subsidium missit ex asya. Secundo prelio ex his l. milia interfecta sunt ibique dyogenes archelay filius trucidatus est.

Tertio prelio omnes copie quas archelaus habebat extincte sunt. Nam xx. militum eius in paludem

pulsi ꝯ fidem Sille iplorarent insatiabilis
victoris ira interfecta sunt. totidemq; alia in
flumen coacta necata sunt, reliqui passim tru
cidati sunt. Mitridates autem in asia nobilissi
mam urbium principes occidere bonaq; eorum
publicare animo q; intenderat. Cumq; iam .MDC.
ita interfecissent. Ephesij exemplum verentes
excluso presidio eius portas obiecerunt. Sim
ilit Smirnei. Sardij. colopholernij traliamq;
fecerunt. perturbatus mitridates per Archelaum
ducem suum cum Silla de pace pepigit. Silla liben
ter conditiones pacis amplexus est. ut subveni
ret suis partibus que per marium urbe pulse erant
Redijt ergo Silla in ytaliam et urbe potitus
est. et supta ultione de mario et actis ijs que sup
scripta sunt. Rome mansit. et ut dictum est
post dictaturam privato iure vivens interijt.

Anno urbis .dclxxvj. lutio licinio **Cap. ccvij.**
mo luculo. Et Marcho aurelio Cotta con
sulibus. Mortuus est Nicomedes rex bithinie
et testo populum romanum heredem. **Caplm. ccviij.**
Secundum bellum cum Mitridate.

Mitridates pace rupta bithiniam et asyam
rursus invadere voluit adversus eum
ambo consules missi non unam habuere fortunam
Cotta apud calcedonem victus ab eo acie et intra
opidum coactus est et obsessus. deinde mitridates
se ciziacum contulit. ut eo capto totam invaderet
asiam quod longa obsidione afflixit. Interea
Finbria marianorum scelerum satelles homo omnium
audacissimus consulem Flaccum consulem superiorum annorum
cui legatus erat. apud nicomediam occidit.
Mox accepto exercitu mitridatis filium ex asia
ad methopolim fugavit. stationem regis invadit
ipsumq; pergamo pellit fugientemq; insecutus apud
pytanam obsedit. Et profecto cepisset nisi lutius
luculus civilibus discordijs curam rei publice
pretulisset cumq; mari coartare obiecta classe
voluisset. Inde fimbria illiensibus iratus a
quibus partes sillane partis studio obiectis portarum rep
ulsus videbatur ipsam urbem illinc antiquam
illam rome parentem funditus cede incendioq;
delevit. Set eam Silla continuo reformavit.
Inde fimbria cum ab exercitu Sille obsideretur
desperatione adactus in templo Esculapij ma
nu sua interfectus est. Fanius et Magius de ex
ercitu fimbrie perfugi mitridati sese adiunxer
unt quorum ortatu mitridates cum Sertorio
per legatos in hyspaniam missos fedus pepigit

Sertorius ad eum de marium firmandi federis causa mi
sit. que rex apud se retentum brevi ducem fecit in locum
archelay qui se ad sillam cum uxore et filijs contulerat
Marius et Eumachus duces a mitridate adversus
luculum missi magno exercitu brevi congregato cum p.
Rutilio apud calcedonem congressi sunt. Eumq; cum plur
ima exercitus ipsius parte ceciderunt. **anno urbis. dc**
Lutius luculus consul collega suo. Cotte **lxxxj.**
cizico a mitridate obsesso succurrit. Et fossa circum
data mitridatem obsedit. qui ipse etiam fossa cizenos
obsidebat nuntiumq; misit ad cizicenos ut bono
animo essent. Unum ex militibus nandi peritum qui duobus
utribus suspensus. mediam ipse regulam tenens pla
ntisq; subremigans septem millia passuum transme
avit. Mitridates inopia laborans. partem copiarum
armis instructam domum abire percepit. Quam luculus
lus excipiens universam dispdit. Nam amplius q;
.xv. hominum tunc interfecisse narrat. Tunc
et Fanius quoque qui se mitridati iunxerat. et metrophanius
nius regius pretor a marcho luculo alio victi
cum duobus milibus equitum in mesiam perfugerunt. atq; in
de in mecomam digressi in colles camposq; et in heremos
inciderunt qui non solum montes vite. vel saxa que quadam
fuligine effuscata continuitur. set et campi ambusto
solo squalidi. per .l. millia passuum sine ullo ignis vel
fornacis indicio. et penulo in profundo cinere putres
iacent. Tribus et locis torride voragines ostendu
ntur quas greci pisas vocant. in quibus diu oberrantes
inopinantesq; tandem periculis exempti sunt. Et
clam in regis castra venerunt. **Caplm. ccix.**

Interea mitridates apud ciziceum obsidens. et
obsessus eadem hora cum exercitu suo magna
penuria et pestilentia angebatur. Nam plus q; .iij.
hominum fame et morbo in ea obsidione amissa fue
runt. Ipse autem paucis abrepta navicula fugit aca
stris. Luculus incruento milite spectator cladis al
iene novum genus victorie adeptus est. Mox ma
rium adortus vicit et fugavit in quo prelio plus q; .xj.
milia et cum mario eodem navali marianorum militum
occisa sunt. Luculus et contra mario eodem navali prelio
congressus .xxxij. naves regias. et plures honera
rias demisit aut cepit. Multiq; ibi ex ijs quos silla
proscripserat perempti sunt. Marius postero die de
spelunca ubi latebat extractus. meritas hostilis
animi penas luit. Eodem impetu luculus appanias
vastabat. et sub monte olympo prusam muniti
ssimam civitatem captam et expugnatam diripuit.
Mitridates adversus bizantium instructa classe na
vigans tempestate correptus. lxxx. rostratas

naves perdidit cum ipse iam quassa navi mergeretur
in mioco paronem. Selici pyrate/ ipso pirata invi
ante transiluit. Inde Synopem. post amison civ
itatem ponti nobilem cum magna dificultate pervenit
it. Hoc anno apud romam Catilina incesti
accusatus quod cum fabia virgine vestali se commis
cuerit arguebatur. Catuli gratia fultus evasit.

Luculus Sinopem expug **Caplm. ccx.**
naturus obsederit. hanc selenchus ar
chipirata. et cleocharas spado qui presidij causa
erant expilatam atq; incensam reliquerunt
Luculus miseratus hostium intestina clade permotus
celeri cursu. inmissum restrinxit incendium
Ita misera civitas versa vice sociorum unde defen
denda erat dispdita et unde dispdenda servata
deinde etiam. Amison ponti civitatem vi cepit.
Capitulum. ccxj. bellum in macedonia.

Alius Marchus luculus alter qui macedo
niam acceperat post curionem totam bellorum
gentem bello apetitam in dedictionem accepit
quos ingenti prelio montibus et heremo supa
vit. Opidum musculda vicit quo bessi habitabant
eo die quo agressus est vicit. Cabilem vicit
cepit et usq; ad danubium penetravit. Exp
ugnavit et gentes que Rodopeios montes inco
llunt homines inhumanos. Inde super pontum
positas civitates agressus est. Illic appoloniam
evertit. Galathiam parthenopolim. thomos
hystrum. brugionem cepit belloq; confectum rom
am redijt. quo recedente rex collectis auxilijs
bellum reparavit. **Caplm. ccxij. bellum contra piratas.**

Eodem tempore Metellus sicilie pretor cum fedi
ssima illa contra veris pretura. Siciliam affli
ctam invenisset pyrgamonem archipiratam ne
farijs predijs et cedibus omnia dilaceravit. qui
pulsa classe romana siracusanum portum obtinu
erat navali et terrestri prelio comminutum sicilia
decedere compulit. **Cap. ccxiij. de bello cretico.**

His temporibus et idem quintus cecilius mete
llus ingentibus prelijs. Cretam insulam
triennio bello subegit legesq; minois roman
is legibus permutavit. appelatusq; est creticus
et de hac meruit trionphum.
Bellum contra mitridatem. Caplm. ccxiiij.

Lutius luculus secundo contra mitridate pugna
congressus est. apud canteram urbem quo rex
ingentes copias coegerat. Mitridates sup
eratus est. .xxx. de eius militibus cesa sunt. Ca
stra et direpta. Mitridates fugatus est. Armine

iam q; minor quam tenuerat sublata est eidem susceptus
tamen est a tygrane rege maioris armenie qui cum
magna gloria imperabat quoque et persas vicerat
Mesopotamiam occupaverat et syriam et phe
nicis partem. **Cap. ccxv. bellum contra tygranem.**

Luculus repetens hostem fugatum et reg
num tygranis agressus est ipsumq; regem
cum .vij. dc. clibanarius et centum milibus. Sa
gittariorum venientem habens ipse tamen .viij. m
ilitum ita vicit ut magnam partem armeniorum
deleverit. Idem transgressus eufratem et tigrim
apud tigranocertham urbem contra mitridatem et
tigranem congressus parvissima suorum manu ma
gnum hostium numerum occidit. .xxx. hominum
eo prelio cesa referunt. Tygres vix cum .cl. mili
tibus fugit diademate et tyara ne agnosceretur
abiectis. Tunc ad luculum totius pene
orientis supplices venere legati. Imminente yeme
per meniam in mesopotamiam pergressus. Nisibim ur
bem inclitam illis tunc locis expugnavit et cepit
cum fratre suo regis incluso. capta nisibi luculus
dum quam plus pareret bellum ei alienatu missus est
successor. **Capitulum. ccxvj.**

Luculus iste et alter luculus rome trion
phaverunt set maiore gloria luculus adversarius
mitridatis. Sed .ij. quos in ponto lu
culus relinquerat cum parte exercitus ut regiones
victas ut romanorum tuerent negligenter se et
avare agentes occasione iterum mitridati in po
ntum irrupendi dederunt itaq; bellum renovatum
est. **Caplm. ccxvij. Pompeius superat piratas.**

His diebus pirate per omnia spassim maria
non tamen interceptiones navium commeatus set
etiam insulas provintiasq; vastantes in punitate
sceleris et aviditate prede vulgo se associantibus
in inmensum agebant quos cnieus pompeius
post multam vastationem quam diu terra marique
egerunt. mira celeritate compressit. Nam in fine me
sem eos infedere et deditione recepit. quibus
firmam pactionem pompei data est terra ad coloniam fa
ciendam. **Caplm. ccxviij. de opido laude.**

Cum autem agitharetur in senatu de regione
pro colonia eis dandi decreto senatus aptum
est ut in liguriam coloniam ponerent ea .s. causa
ut .ij. feroces cum leguribus ferocibus colliderentur
et pruso concessum est ut coloniam ponerent in loco
qui pari spatio abstat a tribus urbibus .s. mediola
no. ticino. atq; cremona. eam coloniam nomi
naverunt laude in regione ligurie.

Capl'm. ccxix. bellū ꝯ̄ mitridatem p pōpeum.

POmpeius ꝯ̄ mitridatē ē missus luculo
regresso hic ī armenia minore iux̄ mōtē
dastracum castra regis obsidione gclusit. Rex
ꝯ omnibus copijs eruptione p nocte facta pse
qntem etiā bello repelere statuit. Pompeius
fugientes pseqtur itaqꝫ nocte ꝯmissuꝫ ē pluꝫ
luna tunc orta atergo romanis erat regi
milites longitudinē vmbraꝝ proximitatem
hostiū rapti cuncta ī irictū telle finderūt. Ro
mani veluti ī hermes agressi sine labore vi
cerunt. Nam de exercitu regis. xl. cesi ul' ca
pta sunt. Romani vulnerati mille vix aūt
xl. int'fecti. Rex aūt int' multos belli fuga
lapsus adiuctus ꝫ bīfitio sub lustris noctis
euasit. Relictis ꝙ oibus amicis phys scripto
ris reꝝ ul' carmiū ac medicis solus p deuia
equꝫ trahens et ad omnes nocturnos strep
itus trepidans ī quodā castellū diūtit atqꝫ
ī armeniā pexit. Pompeius regē ī secutus
ī tduo flumina q̄ ab vno monte diuersis spe
cub; oriunt' hoc ē Eufratē et araxē vrbem
Nicopolim senib; lisis et egris volentibus
addidit. Capitulum. ccxx.

EXeratū herodis regis albanoꝝ et eiꝰ
pfectos ter plio vicit. Pꝰ eplās hero
dis et munera ꝯ albanis ī staurāda libenter
accepit arthacē regem hybernie bello fudit
totam qꝫ yberniā ī dedictionē accepit. Inde
cū armeniā cholchos cappadotiam et siriā
ordinatis rebus ꝯposuisset pmouens de pō
to ī prothiā ad echaranā vrbem capud re
gni pthia quinquagō die venit. Mitri
date in bosforo cerealia sacra celebrante gra
uissimus teremotus factus ē ꝯ magnā cla
dē vrbibus atqꝫ agris ītulit. Cap. ccxxj

Clades de mitridate.

EOdem tēpore castor mitridatis pfe
ctus qui phanagorie perat. Int'fectis
amicis regis arcem ocupauit et quatuor
mitridatis filios ad psidia romana trāsmisit
Mitridates ira accensus ī scelera exarsit. Naꝫ
cū plures amicos suos et exypodrum filiū
suuꝫ int'fecat ꝯantea iā alio machrē paricidio
trucidasset. Pharnaces alt' filius eius exē
plo fratruꝫ territus exercitū ad psequenduꝫ
semissum sibi ꝯcitauit et mox aduersus pa
trē duxit. Mitridates diu ex altissimo muro
filiuꝫ frustra precatus ū ī exorabilem vidit

moriturus exclamasse fertur. Qm̄ phānaces
inqt mori iubet vos si estis dij patrij precor
ut qnqꝫ et ipē hanc vocem a liberis suis audiat
Statimqꝫ descendens ad vxores pellices ac filijs
suis venenū oibus dedit. qꝺ cū ipē nouissime
hausisset. nec cito veneno deficeret. Gallū qndā
millitem iam fracto muro discurrentē ī uitauit
atqꝫ iugulū pbuit. hē vite exituꝫ huit mitri
dates ꝯnos iā hns. lxxij.or Capl'm. ccxxij.

ANno vrbis. dclxxxixº. tullio cicerone et
Gaio anthonio ꝯsulis. Pompeius pꝰ mō
tem mitridatis dispoītis rebus ī pōto ꝫ asia mine
rē armenia deiotaro regi gallatie donauit. qꝛ soci
us romanis fuerat aduersus mitridatēꝫ. Atta
lo et phylomen paphaglonīam redidit. Aristar
cū regem cholchis īposuit. Mox ythureos et ar
abes vicē vrbem qꝫ eoꝝ petram nomine cepit
que nūc dicit' charach. et ꝯtransisset ī siriā. Se
leucham vicinaꝫ Antiochie libtate donauit
q regem tigranem nō recepisset. Antiochē
sibus obsides redidit. Aliquantuluꝫ agroruꝫ
damascenib; dedit. Delectatus amenitate eiꝰ loci
et ppꝫ aquaꝝ habondantiaꝫ ibi diu māsit donec
ī iudeaꝫ transiuit. Capl'm. ccxxiij. Inaðetia.

PEr hec tempori virgilius maro nascitū
ī pago qui dr̄ andes nō pcul amantia. Pō
peio et crasso ꝯsulis olympia. clxxvij. M. por
tius casto phs stoicus agnoscit'. Anthiochia et
siria capte aromanis. Senatus romanus erat
ccxxx. senatoꝝ. Oratius flaccus poeta nas
cit' olympia. clxxviijº. lidia potestatēꝫ appi
onis regis relicta populo romano. Cap. ccxxiiij

ANno pdicto ꝯsulatus ciceronis et Anthonij
hyrcanus et aristobolus frēs filij alexandre
int' sē de ipo dimicantes cām dedere romanis ut
iudeam ī vaderent. Pompeius igit' q apꝺ dama
scū ꝯsidebat ꝯ exercitu ī judeam pfectus ē. Aristo
bolus fratrē suū hyrcanū qui dieꝝ maior pontifex
simul et rex perat hyerosolimis regno priuauit
ui et ipē regno potiebat'. hijs auditis apōpeio
nō ēent delecti honores regij īdignatus īnscio pō
peio ab eo discessit et hyerosolimā sē ꝯtulit. Igit'
duꝫ pompeius appinquasset yrlm. Aristoboluꝫ
ad sē denuo ꝯuocauit nec mora statim ad Pompe
iū accessit. cū aūt impata et q pōpeio pmiserat
nō efficeret apōpeio deceptus custodie manci
patus est. Capitulum. ccxxv.

POmpeius vrbē ingressus apatribus ē susce
ptus. sꝫ aplebe muro tēpli repulsꝰ expugnatoē

ei intendit. Id nō solū nā loci uerū ꝫ ingentu mu
ro fossa qꝫ maxima erat munitū. Cū alie ꝫ alie
legiones dies noctes qꝫ succedere sine requie co
gerent' vix t'cio mense expugnauit. xiiij. iude
oꝝ cesa. Cetera multitudo in fide venit. Pō
peiani milites equos ī atrijs templi stabulati sꝫ
templū pompeius īgressus, admiratus ē hor
natuꝫ templi uasa et cultū religionis. tēplū ī uio
latū religt et atria templi iussit purgari. Mu
ros ciuitatis eūtit et solo equari ī parauit. Aliq
uot pncipes iudeoꝝ securi pcussit. hyrcano sace
dotiuꝫ restituit. Antipatruꝫ herodis prēꝫ pcur
atorem promanis ī palestina ꝯstituit. Aristo
bolū uō victuꝫ secū romā duxit. Hoc bellum
orientis. cū. xxij. regibus gexisse ipē Pōpeius
narauit. his gestis ī asiam se recepit ꝫ reb; dis
poītis mox romā redijt. Capl'm. ccxxvj.

HOc ꝫ anno. Catiline ꝯiuratō fcā quā desc
ipsit salustius qua patefcā ꝫ patria suata
diligentia ciceronis ꝯsulis Catilina ex senatu et
urbe aufugit. Anthonius alt' ꝯsul ꝯ exercitu
ꝯ Catilinā pfectus eum et exercitū suū cecidit
ī brutijs de ꝯplicib; sumptū est supliciuꝫ. Nā cā
cere strangulati sunt viri qdem nobilissimi len
tuluꝫ et cethegꝰ. Capitulꝫ. ccxxvij.

ANno vrbis. dcxcº. ꝯsulibus decimo Julio Si
llano ꝫ l. murena multi trionphi rome
acti. Metellus de creta. Pompeius de mitridatico
trionphauerunt. nulla umqꝫ pompa maior du
cta sunt añ currū pompei filij mitridatis filius
tigranis. Aristobolus rex iudeoꝝ plata ingens
copia auri et argenti ē. hoc anno nullū bellum
erat romanis p totū orbē traꝝ. Cap. ccxxviij.

PEr hec tempora appolodrus grecus oratō
pceptō augi agnoscit'. Cicero ī exilio anūꝫ
agens inde reuocatus ē et ꝯ honore susceptus.
Titus liuius patauinus scriptor ystoriaꝝ ab urbe
ꝯdita. Messala coruinus oratō romanus nasci'.
Virgilius mantuanus cremone studijs eruditur.
Catullus anno etatis. xxx. morit'. M. cladiꝰ ora
tor clarus hētur. q pꝰ ciuilis belli cesarianas ptes
secutus. cū togatam galliā regeret placentie mo
ritur. Acta ingallijs. Capitulꝫ. ccxxviiij.

ANno vrb. dcxciij. Gaio cesare et lucio bi
bulo ꝯsulib; lege uatinia cesari tres piun
tie cū legionib; septem ī qūinqnīuꝫ date, gallia
trāsalpina et cisalpina ꝫ illiricus. Galliā co
matam postea senatus adiecit. hanc ystoriam Su
etonius tranqllus plenissime explicauit cuius

portiūculas ꝯpetentes orosius decepsit. Ex his
etiā portiunculus aliq̄ colligemus. aliq̄ omitte
mus. alia quoqꝫ int'serendo exalijs libris q̄ cog
nitoē digna putauimus. Capl'm. ccxxx.

BIbulus ꝯsul hoc anno ante quā duorū pris
et filij mortuoꝝ ortos in pelegnis plu
ꝯnium vindicauit. Capitulū. ccxxxj.

GAius cexar anteqꝫ ī gallias transiret Cla
udium pmisit in galliam cisalpinā, quip
eam galliam viam pauit ab arimino p flami
niam et emiliam. q̄ dicta ē via clandia q̄ trāsit
p vrbes gallie bononiā et placentiā et ceteras
illius regionis. Capl'm. ccxxxij.

CExar in gallias transgressus pmuꝫ vicit
Elueneios. qui nūc seqndi dicūt'. Dein
de vincendo p bella grauissima usqꝫ ad occeanū
britanicū pcessit. Heluicioꝝ animos fortissi
me gentis omiuꝫ galloꝝ q p pete bella ꝯ ger
manis altcabant' aqbus reno tantū flumine
dirimūtur. Orgeto rex eoꝝ pncipes spe ꝑuadē
di totas gallias ī accenderat. hi ꝯiuratioē fcā
et die dicta exustis vicis ac domibus suis. ne
qꝺ desideriū ex spe reuertendi foret pfecti sunt
hos apud rodanū flumē obuios cexar habuit
quos dificili bello bis vicit et victos ī dedictioē
coegit. hoꝝ multitudo fuit. Heluicioruꝫ tuli
gnoꝝ latobogiorum rauracoruꝫ. ꝫ boioꝝ utr
iusqꝫ sexus ad clvij. hominū. Ex hijs. xlvij. in
bello ceciderūt cetera multitudo ad proprias
teras regressa est. Capl'm. ccxxxiij.

POstea cexar cū ario uisto regē ī nume
ros ꝯmanoꝝ copias secū trahente. hoc
est arudes. Marcomenestes. triboces, vagio
nes nemetes. eclusos qbus uniuersos galliaꝝ
populos se subigisse iactabat bellū ꝯfiuit apud
sqnos et acie vicit. Cum diu exercitus cexa
ris ꝯmanoꝝ multitudine et virtute pteritus
pugnā detractasset. Arioustus ī germaniaꝫ
arepta nauicula renuꝫ trāsuectus effugit.
Vxores eius due totidem qꝫ filie capte sunt
pugna grauis ex phalagē ꝯmanoꝝ fuit. qm̄
coato ī vnuꝫ agmine scutisqꝫ sup capita ꝯtextis
ad irrumpendaꝫ Romanoꝝ aciem. tuti undiqꝫ
pstruxerant. Sꝫ postqꝫ alibi romanoꝝ militū
agilitate audatiaqꝫ insignes sup obductā sa
liere testudinē scutisqꝫ sigilatim uelut squa
mis reuulsis desup nudos dephensorū detectoꝝ
qꝫ humeros p fixerunt. Territi hostes et ī
fugam versi. p. lª. milia passuuꝫ ī satiabiliter

cesi sunt. nec comitia nisi potuit germanorum qui
bello cecideranti. vel qui in collumnes servati sunt.

Post hec belingarum gens | Cap. ccxxxiiij.
que tercia pars galliarum est adversum in cesarem
exarsit. Bello vagi que ceteris minus et virtute
prestare viderentur habere lectissima. lx. armatorum
Suessones ex xij. oppidis quinquaginta millia
Nervii quorum adeo indomita feritas predicabatur
ut numquam in id tempus mercatores ad se admiserit
et .l. millia habuerunt. Atrebates xv. Et ambianos
x. Morinorum. xxv. Menapiorum millia ix. fr
cia .x. millia. Velochases et R. ueromadie
x. Aduetuti. xviij. Condurse Seborones
quo rosicemani que uno nomine germani vocantur
xl. Ita fuisse referuntur. cclxxij. armatorum
lectissima his repente silvis erumpentibus exerci
tus cesaris perturbatus atque in fugam actus plu
rimos suorum amisit tandem hortatu ducis resti
tit victores que agressus usque ad internecionem
pene delevit. Capitulum. ccxxxv.

Cesar magnis rebus gestis in gallia cum
in ytaliam profectus decrevisset. Galbam cum le
gione. xij. hominum ad ueragros. seduinos que
misit qui cum hiemando vico veragrorum qui
octodurus dicitur consedisset et mediam partem oppi
di teneret que torrente distinguebatur. Accidit
his concedentibus quadam die eos derepente discessisse
per noctem ac proximo insedisse colli vident quippe
illi paucitate vix medie legionis despectui ha
bentes ultroneam sibi predam nullo cessuram ne
gotio arbitrantur finitimos que suos in hanc ce
dis et prede societatem vocaverunt. Galli de
cellum montis effusi castra imperfecta circumdant
cumque iam castra irrupperent raros per vallum
propugnatores saxis telis que honerant. pacu
vii primi pilaris et voluseni tribuni consilio cuncti
romani portis erumperunt incautos que subito
agressi hostes primum perturbando deinde in fugam
versos infabili strage fuderunt amplius que
xxx. barbarum cesa dicuntur. Cap. ccxxxvj.

Igitur cesar cum iam pacatas universas galli
arum gentes putaret ad maximum bellum
retractus est. Nam dum portius crassus ado
lescens cum legione septima occeano tenus apud
andicanos hyemat veriti ceteri que confines re
pente in arma coniurant. Legatos romanorum vin
ciunt. eosdemque ita demum se redicturos si ob
sides suos recipiant romanis indicant. So
cios sibi ad id bellum constitissimos lesouios que

coniungunt. Nam vates ambiuariatos. Mor
inos. eliabites et Menapios adsciscunt auxilia
que abyranio arcessunt. Cesar per crassum de rebell
ione dediticiarum gentium certior factus quamvis in
telligeret quanta ineundi belli difficultas esset tam
tanti negotij non negligendam raptius ne ceteris
exemplo eius mox audendi licentia lusaret tere
stri prelio persequi hostes statuit et quia per intrinsecum
sua occeano hostia atque macessos recessus
tutis terrarum finibus muniretur. Naves lon
gas hedificari in ligero fluvio iubet per quem
in occeanum deducte. xx. naves eorum parte at
que omni genere armorum instructissime progresse
portu ex adverso constiterunt. Bruto navalis
belli duci hoc primum fuit auxilio quod falces acu
tissimas non præmaciat causatis prefixas finibus
ante subnessas paraverat quibus cum opus esset
aprehensas hemibus rudentes subductis hostili
bus per funem falcem retrahendo succiderent. his
celeriter expeditis rupi hostilium antennarum ar
mamenta precepit. Ita antennis ruentibus complures
illico naves velut capte inmobiles reddit.
Alij hoc periculo territi suspensis vellis qua
ventus intenderet fugare conati cessante
mox vento destituti. ludifirio fuere romanis
Ita incensis navibus interfectis que his qui pugn
averant galli reliquisse se omnes dediderunt. Sed
cesar maxime ob iniuriam legatorum et ut gen
ti ad omnia consilia mobili terribilis exempli nota
imitteretur cunctis principibus per tormenta inter
fectis reliquos vendidit sub corona. Capitulum. ccxxxvij.

His diebus titurius sabinus an
lertos eburomcos lisouios que qui primates
interfecerant suos quia auctores belli ressu
scitandi esse vellent eruptione facta incredibili
cede delevit. Publius vero crassus cum in aquitaniam
pervenisset bello exceptus est. Nam que societates
magno equitatu pedes tribus que copijs pervalli
dis romanos adorti diu graviter turbaverunt
post victi atque in oppidum sotiatum coacti obsisse
si que conse expugnari viderent armis traditis
in deditionem recepti sunt. Aquitani clade per
mare exercitum attrahunt de ulteriore que hysp
ania auxiliatores artes sunt. Duces bello
maxime eos preficiunt qui cum sertorio milites
erant hij omnes dum obsidionem crasso parant in
castris suis crasso obruente delecti sunt. Nam
ex aquitanis et cantabris quorum quinquaginta
milia tunc in auxilium evenerant. xxxviij. cesa
referuntur.

Cesar germanos qui renum cum | Cap. ccxxxviij.
inmensis copijs transmisissent simul et totas
gallias subiacere se probant bello ortus usque ad
internitionem cecidit quorum fuisse numerum .id. ccc. re
feruntur. Tunc cesar in germaniam. facto ponte
transgreditur. Sugambros et ubios obsidione li
bat. Suevos maximam et ferocissimam gentem
quorum esse centum pagos et plures prelios prodidere
totam que germaniam adventu suo terret. Capitulum.
Cesar in mox in galliam refracto ponte | ccxxxix.
te concedit. Unde ad morinos venit unde in
britanniam proximus et brevissimus transitus
est navibus onerarijs circiter. lxxx. preparatis in br
itanniam transvehitur. ubi acerba primum pugna fatigat
deinde adversa tempestate correptus plurimam classis
partem et non parvum militum numerum equitatum non pene
totum disperdidit. Regressus in galliam legiones
in hiberna dimisit ac .cc. naves utriusque com
modi fieri imperavit. quibus iterum in britanniam primo vere
transvectus. dum ipse in hostem cum exercitu pergit na
ves in anchoris stantes correpte vel collise inter se
vel arenis illese ac disolute sunt ex quibus. xl. pe
rierunt cetere cum magna dificultate reparate sunt
Cesaris equitatus primo congressu a britannis victus
ibique labienus tribunus occisus est. Secundo pre
lio cum magna suorum discrimine victos britanos
in fugam vertit. Inde ad flumen tamisim profectus quem
uno tantum modo transmeabilem fertur. In huius ulte
riore ripa Cassivella una duce inmensa hostium mul
titudo consederat. ripam que fluminis ac pene totum
sub aqua vadum acutissimis sudibus prestruxerant
quod vero a romanis deprensum ac vitatum est barba
ri legionum impetum non ferentes silvis sese abdi
dere. Unde crebris eruptionibus. Romanos gra
viter ac sepe lacerabant. Interea trinovantum
firmissima civitas cum Amdrugio duce datis. xl.
obsidionibus cesari sese dedit quod exemplum secute
urbes alieque plures in fedus romanorum vener
unt. Hisdem demonstrantibus cesar oppidum cesse
valle vino inter duas palludes situm. Insuper ob
tentu silvarum munitum omnibus que rebus fortissim
um tunc denique gravi pugna cepit. Cap. ccxl.

Exinde cesar a brictannis reversus in galliam
postquam legiones in hiberna dimisit repentinis
bellorum tumultibus undique circumventus et conflicta
tus est. Namque ambiorix cum Eburonatibus et atu
aticis conspirans animatus treuirorum consilio. Cottam
et sabinum legatos apud Eburonas cum tota fundi
tus legione insidijs circumventos occidit. Ambi
orix

hac victoria elatus. atuaticos. et Nervios plu
rimos que aliorum raptim in arma contrahit. atque ad
ciceronem legatum qui similiter tunc legioni hybernis
preerat contendit. Multitudo hostium que haberi colligi
potuit. que cum obsidione castrorum vallum circumdandum
esse acceptis romanis doceret et instrumenta ru
ralia non haberent gladijs concidendo terram et sagu
lis exportando vix tribus horis vallum pedum decem
et fossam pedum. xv. per millia passuum. xv. perfecerant.
Preterea. cxx. turres altas extruxerunt cum iam
septem dies noctesque succidui hostium cum ei pugnar
ent. advenientis subito plurimis exortis esset
testas ferventes intorsere fundis flamataque
faces tella ac mox concepto igne rutilantia. Intra
castra iecerunt. quo facto per culmea culmina rap
tim ventis insistens sparsum iam auit incendium
Sed nec sic quidem romani. cum undique obruer
entur vulneribus laboribus vigilijs incendijs ne
cessunt. Tandem cesari nuntiatum est unam delectam
esse legionem. altam iam pene confectam. Adventante
cum duabus legionibus cesare desunt hostes obsi
dionem atque in eum cuncti raptis copijs ruunt
Cesar parvissimis se castris conclusit condidit. equitibus
que premissis. ut fugam fingerent imperavit. ut ad
transitum vallis que media erat. sibi que periculosa vi
debatur hostes contemptu sui invitaret. quibus ad
ventantibus in super obstrui portas precepit. quo viso
galli qui iam viassent ad obducendum extrinsecus
vallum conversi sunt. Cesar totis repente portis
apertis sparsum effudit exercitum. versosque in fugam
gallos vastissima cede confecit. Nam. xl. tunc fuisse re
feruntur. equibus pauci per paludes in vias evaserunt
Indriomarus treuirorum princeps magnas armatorum
copias huius postquam de consensu totius gallie certior
redditus est. labieni castra lebionemque qui his preerat
quod facile factu arbitrabatur delere statuit. ac de
inde Eburonibus nervijs que coniunctus ad prim
endum cesarem pergere. Labienus horum potestatibus
timorem simulat. atque ita indutiomarum neglige
ntiorem cum insultantibus copijs per vallo obeuntem
repentina eruptione prostravit. hec victoria
labieni reliqui gallorum conatus compressi sunt
et cesar paulo quietior reliqua parte hyemis fuit.
Capitulum. ccxlj. Cesar petit auxilium.

Cesar quidem intelligens et maiora belli sup
esse negotia maxime quia plurima parte exer
citus amissa alijsque gravibus sautijs ne sustinen
dum quidem sibi ydoneus non dicam ad comprimendum
gallorum impetum videretur. A gneio pompeio

proconsule conscribi legiones sibique mitti in auxilium petit. Itaque ante exactam hyemem tres ad eum legiones in castra venerunt. Igitur Cesar priusquam in unum hostium copie coirent, ineunte vere aggreditur trepidos et opprimere sparsos in suis finibus parat. Primum igitur Nerviorum fines diripit et predam copiosissimam militibus permisit. Deinde Menapos qui se per immensas paludes munitissimi videbantur tribus agminibus invadit, magnaque cede vulgo agitata residuos supplices in deditionem recepit. Labienus Exercitu prelio omnes Treverorum copias interfecit, arte in bello provocatas priusquam Germanis advenientibus iungerentur; ergo continuo ipsam civitatem cepit. Capitulum .ccxlii.

Cesar ulcisci mortem Sabini et Cotte legatorum volens, Abiorigem et Eburiones auctores postquam ad Arduennam silvam refugisse comperit, que silva totius Gallie silvarum maxima est atque a ripis Reni finibusque Treverorum usque ad Nervios contingit et in longitudine plus quam .l. millibus passuum patet, pertimescens rem suis maximi periculi fore, super obstructas spatiosasque silvas ignoti dividerentur, hostem locis notissimum quererent, omnemque Galliam per nuntios invitat ut quisque sibi placitam sinum reconditam in Arduennam silvam predam querant diripiantque. Quo facto Gallis utrimque morientibus maximas Romanorum iniurias sine cuiusquam r. discrimine vindicavit. Ita hoc tutissimo vincendi genere in Italiam rediit. Capitulum .ccxliii.

Cesare igitur in Italiam reverso Galli rursus in arma coniurant, multique simul populi coeunt. Dux his Vergingetorix fuit. Cuius consilio Galli statim euntes suas ultro incenderunt. Prima Avaricus in censa Bitorigo. Inde ad Cesarem qui magnis itineribus per Narbonensem provinciam clam ad exercitum recurrerat impetum faciunt. Cesar tunc oppidum nomine Cenapum obsidione conclusit, quod diu oppugnatum tandem applicatis turribus captum atque delectum est. .xl. esse referuntur; equitibus lxxx. per fugam elapsis ad proxima Gallorum castra pervenerunt. Preterea Arverni ceterique confines sollicitatis ad se multis ex illis sedibus adversus Cesarem preliis bellaverunt; qui cum se pugnando in quoddam castellum recepissent, milites post inhiantes ad expugnationem oppidi animum intendebant, frustra Cesare de loci iniquitate causante. Itaque ibi Cesar erumpentibus desuper hostibus pressus, multa exercitus sui parte perdita victus aufugit.

Capitulum .ccxliiii.

Dum hec ad Alesiam geruntur, Vergingetorix, quem omnes consensu pari regem prooptaverant, suadet ut ex tota Gallia omnes qui arma ferre possint huic bello presto sint: hoc enim esse unum bellum, quo aut perpetua libertas aut eterna servitus aut mors omnium sequatur. Itaque absque eo numero quem infinitum ante congregaverat, equitum circiter .viii. peditum vero .ccl. congregata sunt. De hinc duos colles sibi invicem obversos Romani Gallique ceperunt. Unde multis se pre eruptionibus et variis proventibus preliantes tandem Romani per paucarum Romanorum equitum quos sibi iam dudum amicos nunc in auxilium acciverant virtute vicerunt. Vergingetorix alia die congregatis omnibus qui fuga evaserant dixit se auctorem bona fide defendende libertatis atque irrumpendi federis fuisse. Nunc sive Romanis sese ad mortem omnes offerant sive solum pro omnibus dedant, pati animo forte. Itaque Galli voluntatem quam pudore aliquamdiu texerant, quod ex consilio regis assumerent, illico sibi veniam precantes cum solum velut auctorem magni sceleris dediderunt. Capitulum .ccxlv.

Bellovagi omnibus Gallorum gentibus fortiores habebantur. Hi Choreo duce bellum instaurant sibique ad hanc suscepti belli societatem Ambianos, Aulercos, Saletos, Veliocasses, Sattabatasque coniungunt, et locum quendam cinctum et impeditum undique paludibus capiunt. Commissoque prelio magnam Remorum manum, que auxilio Romanis erat, trucidant. Deinde cum ipsi oportunum locum insidiis prelium occupavissent, et hoc cognito Romani ad insidiarum locum instructi ordinatique venissent, commisso prelio Romani Gallos fugientes hisdem locorum munitionibus quibus clausi fuerant incluserunt, cunctosque ad internecionem ceciderunt. Ibi Choreus vel fugam vel deditionem detractans Romanos ut vivus caperetur instantes occidendo ut occideretur coegit. Igitur cum pacatam esse universam Galliam Cesar neque ad futura fore ad aliquos aspirare motus arbitraretur, legiones in hyberna dimisit. Ipse tamen Ambiorigis fines qui tot bella excitaverat horrenda hominum strage vastavit. Capitulum .ccxlvi.

Item Gaius Caninius legatus bellum apud Pictonas invenit, ubi magna hostium multitudo impeditam in itinere legionem circumdedit atque in extremum discrimen adduxit. Porro autem legatus Fabius acceptis Caninii literis in Pectonas proficiscitur. Ibique accepturus de oportunitate locorum certior factus inopinatos hostes opprimunt, magnisque stragibus factis plurimas predas agit. Deinde cum Caninio signum adventus sui dedisset, Caninius totis castris subito exiliunt sese hostibus. Ita Fabio ex alia parte et Caninio ex altera insistente maximo et diuturno bello interea Gallorum copie trucidate sunt. Inde Fabius in Carnutes profectus est. Sciebat enim Dumnacum ducem antiquissimum rebellionis totius incentorem ad hoc bellum esse lapsum, si motibus gentibus adiunctos esset maximum iterum in Gallia tumultum esse moturum. Sed eos adhuc ipsa novitate trepidantes mira virtute et celeritate perdomuit. Capitulum .ccxlvii.

Interea Drapes unaque Luterius cum adesse Caninium et legiones in finibus suis viderent, undique collectis copiis oppidum velut unum occupant. Hoc oppidum quod in editissima montis arce pendebat duabus partibus abrupta latera non parvo flumine cingebatur. Medio deinde discessu largissimo fonte secarum plurima introrsum fluentium copia tutum intus, paulo discursus hostium despiciebat. Caninius quod solum Romana provisione potuit, ambos duces parte copiarum plurima in campum evocatos maximo prelio superavit. Nam uno ex ducibus interfecto alter cum paucissimis fugiens nullus in oppidum rediit. Sed ad id expugnandum Cesare opus fuit. Itaque Cesar per nuntios certior factus accurrit, circumspectisque omnibus videt si expoliare vi moliatur, ludo et spectaculo hostium delendum esse exercitum suum. Unum solum esse presidium, si quo modo hostes ab aqua arceantur. Sed et hoc quoque nisi Cesar non potuisset. Siquidem fons quo ad potum utebantur medio ex divi ex montis latere fundebat. Cesar ad proximum fontis admoveri vineas turrimque extrui iubet. Fit magnus ilico concursus ex oppido, quibus sine periculo preliantibus Romani quamvis pertinaciter obsisterent crebriusque succederent, cum plures tamen trucidantur. Igitur extructus agger turris pedum .lx. sunt, cuius vertex equare ad fontis locum posset, ut vel ex equo tela comminarent vel precipitata desuper saxorum volumina non tenerent. Oppidani autem examinati siti non solum pecora verum etiam et infirmiores hominum etates viderent. Cupas pice sebo et scindulis repletas ac deinde immisso igne in opera precipitant, easque ipso toto oppido effusi subsecuntur. Ardentibus machinis cum grave prelium suis Cesar ac periculum videret, cohortes in circuitu oppidi ire velociter imperat per occultum undique subito ingentem clamorem attollere. Quo facto consternati oppidani dum recurrere ad muniendum oppidum volunt ab oppugnatione turris vel demolitione aggeris tuti cuniculos recesfunt. Illi tamen qui ad incendendas fortes venas sub obtemptu aggeris tuti cuniculos perfodiebant reptos in abstruso quarum meatus per multa dividendo tenuari in semetipsis consumique fecerunt. Oppidani fonte siccato ultima in desperatione correpti deditionem sui faciunt. Cesar autem omnibus qui arma tullerant manus tulleri et vitam relinqui, quo testatior esset et posteris pena perhorrenda. Multum enim ad coercendam audaciam valet propositum punitionis exemplum, cum ipsa missi presens forma viventis et ad recordationem admonet conscios et ad scisitationem cogit ignaros. Capitulum .ccxlviii.

Edomitis Gallis Cesar securus cum legionibus in Ytaliam rediit, nullius Gallorum motus pertimescens, cum vel nemo movere audeant vel si moveant timendi non sint rebus eorum attritis. Domuit autem Cesar Galliam transalpinam que est Germania et Galliam comatam que ab Alpibus ad Oceanum et a Rodano ad Renum extenditur, cuius circuitus dicitur esse tercies centenorum milium passuum. Brictanos et subditione populus Romanus subegit, consumptis in his bellis annis novem. Gentes quoque victas acceptis obsidibus stipendiarios fecit. Gallie autem tributi nomine annuum imperavit sextertium quadringentes. Inter tot successus tunc male pugnavit apud Arvernos semel presens et absens apud Germanos bis. Nam duo eius legati per insidias occisi fuerunt, de quibus acerrime vindicavit. Capitulum .ccxlviiii.

Per hec tempora Curio Pompeius et popularis orator agnoscatur. Virgilius sumpta toga Mediolanum transgreditur et mox Romam petit. Capitulum .ccl. Crassus contra Partos pergit.

Anno urbis condite .dcxcvii. Crassus consul Latini collega Pompei provinciam est sortitus in Parthos, homo inexplebilis cupiditatis. In ... templi opulentia quam Pompeius intactam reliquerat, in Palestina divertit, Ierosolimam adit, templum pervadit, opes diripit. Inde per Mesopotamiam tendens in Parthiam quocumque abiit sociis civitatibus auxilia indicat, pretia exegit. Mox ut Eufratem transiit, ilico Bagosem legatum ab Herode rege Partorum ad se missum obvium habuit, a quo vehementer increpatus est cur contra fedus Luculli et Pompei avaritia ductus Eufratem

transisset q̄m obrem sine mora futurū. ut ꝑ
auro parthico sirico ferro honeraret. Itaq3
cū ꝑpe carras ventū eēt parthi subito ingru
entes cū surena 7 Silacea ꝑfectis sagittis op͛le
re romanos ceadere ibi plurimi senatores ali
quot 7 ꝯsulares ꝑtorij viri. Crassus q3 filius
cralli dilectissimus Iuuenis ī acie occisus est.
Preterea quatuor chortes cū vargūtio lega
to medijs campis deꝑense int͛fecte sunt. Su
renas rapto equitatu Crassus ꝑsequi ītendit
eumq3 circum uentū ac frustra colloquiū eiꝰ
petentē int͛fecit q3 uis viuū aufere maluisset
pauci bn̄fitio noctis libati careas ꝯfugerunt.
Cognita clade romanoꝝ multe orientis ꝓui
tie asocietate pp̄ romani defecerūt. Cassius
colectis ex fugientibus paucis ītumescentem
siriam et gretiam cū virtute ac moderatione re
ꝑssit qui et anthiocum copias q3 eiꝰ ingentes
ꝑlio vicit et int͛fecit. Parthos q3 ab erode in
siriam missos iamq3 ingressus anthiochiam
bello expullit ducēq3 eoꝝ osagem interfecit.
Capitulū. cclj. de ciuili bello int͛ cesarē et pompeium.
Anno vrbis. dcc. Maximo īcēdio
roma ꝯflagrauit nec certū fuit vnde
ignis exierit. vici. xiiij. cum vico iugario igne
ꝯsumpti sunt. nūq3 ut ait libiꝰ maiore īcendio
uastata est roma poꝰ plurimos annos. augu
stus p restauratione vicorū eoꝝ de pecunia
Erarij opitulari fecit passis incendij detrimē
ta. Hinc 7 bellū ciuille succedit lacrimabile
et execrandū q̄ pp̄ clamantes q̄ in ꝑlijs acci
derunt et pp̄ romani fortuna mutata est. Iam
enī dudum bellū hoc magnis dissensionibus
ac molitionibꝫ parabat͛. Nam rediens cesar
victor de gallia decerni 3 absenti altrum ꝯsula
tum poposcit. Contradictū ē amarcello ꝯsule
annuente pompeio. deinde decretū est asenatu
vt urbem cesar n̄ n̄ dimisso exercitu veniret
et. ex marcelli auctē ad legiones q̄ apd luceē
iam erant. Pompius cū imperio missus est
Cesar Rauennā sese ꝯtullit. Marchus ant
honius 7 ꝗcassius tribuni int͛cedentes ꝓ cesa
re. Int͛dicente lentulo ꝯsulatū curia foroq3
ꝓhibiti ad cesarem ꝓfecti sunt. Curione sim
ul celioq3 comitantibus. Cesar rubicone flu
mine supato q3 int͛ cesenam et ariminū defl
uens erat t͛minus finiū romanoꝝ it͛ galliā
et ausoniam mox vt ꝑuenit Ariminū ꝯ quiq3
cohortibus quas solas hebat ꝯ qbus ut ait

Ibi exercitus

libius orbem t͛raꝝ adortus est. qd facto ꝑ opus
eēt edocuit. deplorans īiurias suas cam ciui
lis belli. prestituendis īpatriam tribunis testa
tus ē. Ipē ꝑ anthoniū septē cohortes q̄ apud
salmonē morabant͛ alucretio recepit. Tres
legiones q̄ cū domitio q̄ apd cornifitiū mora
bant͛ ad suas ptes traduxit. Capl'm. cclij.
Pompeius atq3 omnis senatus cedenti
bus cesaris viribus tripidi brundasium
se ꝯtulerunt. Ibi stando legatos ad orientis reges
amicos misunt auxilia belli postulantes. Ce
sar citato agmine brundusium ꝑgit obsidioē
uallat urbem et cū frustra portum obstruere
molibus Saxoꝝ t͛ptasset molibꝫ lignoꝝ por
tum obstruxit. Pompeius machinis obiceru
pto noctis silentio ī structa classe. brundusio
cedit. sed cū nec fuga cesari ī cognita foret ad
fauces portus milites cū uncis ferreis iussit
adeē. Lipsa certa classe due naues nouissime
capte sunt et tiretibus se se ijs q̄ nauibus effu
gebant pugnatū est. et cesi qui nauibꝫ erāt
plurimi q3 milites cesari occubuert. hic ꝑmū
rubuit ciuili sanguine Nereus. ait lucanus
At uō pompeiꝰ ꝑdita italia ī gretiā tiuectus
durachium gerendi belli sedem delegit. Capl'm cclijj.
Cesar brundusio Romam venit
a qua ꝑmū ingressus est postq3 in gallias
bellauerat. et licet ꝯ dicente metello qui senex
iā domi mansit pecuniā ex erario fractis foribꝫ
īuasit. ꝑtullit q3 ex eo auri pondo. iiij. cxxx. ar
genti uō pondo ꝑpe decem. Et ut ait lucanus
pauptior q̄ fuit. tunc ꝑmū cesare roma cesar
ut plebis gratiā ꝯ ciliaret curionē iuris ꝑi
tum virū magne indolis ī siciliam ad firmēta
ꝯparanda legauit dictationē q3 se fecit. Inde di
gressus ad ariminū vbi erant legiones se re
cepit. ꝑposuit eī prius q3 ī sequendo pompeium
transiret ī gretiam cunctos exercitus amicos
pōpeij qui in hospia eēnt aut sibi ꝯciliare aut
vi profligare. Capitulum. ccliiij.
Ceterū cū Massilienses veteres aīci pp̄ romani
nō cū in vrbē eoꝝ recipe vellent cuiꝰ exitu co
mitante massiliensibus bellū indixit. urbē ter
ristri pugna machinis obsidet. Sed cū parū ꝓfi
ceret legato trebonio relicto ad vrbis expugna
torē ipē ī hyspanijs vadit legatus cesaris naual
ꝑlio massilienses ꝓfligauit et vicit tres tan
tum legiones hirs. Capl'm. cclv.
Cesar ꝯ residuo legionū ī hyspanias ꝓfectus ē.

Ibi exercitus ualidi erant. quos lucius afranius
M. petreus 7 M. barso regnabant. Exercitus
cesaris magna imbriū affluentia fame aliquot
diebus laborauit. At uō dum castra cesaris vi
cina eēnt hostiū castris milites romani ex utr
iusq3 castris mutuas ꝯfabulationes ꝯfiunt
cenas 7 inuicem hic inde illis stationibus celebrāt
causant͛ belli ciuilis auctores. et ī vrba priū
punt. Cesar is cognitis signo dato ꝯtionē uo
cat. 7 editiori tumulo stans dispositis militibus
armatis vrba ī milites romanos ī uehit. ut hijs
qui ei mortem minati fuerant. tandē lata sen
tentia plurimos ꝗ auctores seditionis securi
feriri fecit. Mox ꝯ plurima bellica cū duabꝫ
pompeij ꝯ gexisset eos supatos in patrone dimi
sit ī vlteriori hyspania duas legiones cum
rebo barone suscepit. Cap. cclvj. varia ꝓlia.
Vrio dux cesaris Citonem sicilia ꝯ pulit
Valerius cottam sardinia. Tuberonem
africa varijs eiec. Cesar massiliam rediens
obsidione domitam vitam tantū et libtatem
ꝯcessit ceteris rebus abrasis. At uō dolobella
ꝑtium cesaris illirico ꝑ octauiū et labaconē
uictus copijs q3 exutus ad Anthoniū ꝯfugit.
Basillus et Salustius singulas legiones
quibus ꝑerant similit͛ et Anthonius horten
sius q3 ab infimo mari ꝯ classe ꝯcurrens omēs
q3 pariter aduersus octauium 7 labionē ꝓfecti
victi sunt. Anthonius ꝯ se octauio cū. xv. coho
rtibus dedisset omēs ad pompeiū alabeone de
ducti sunt. Curio ex sicilia ī africam ꝯ exer
citu transgressus est. quē postq3 et iuriū sup
auerat iubas ꝯ omī exercitu eius triuadcit.
Octauius salonas oppugnare conatus est omīs
pene copias quas duxē dimisit. Celius desci
uit acesare ac se milloni exuli iunxit. Cūq3 am
bo fuoꝝ manu Capuam oppugnare molirētur
occisi sunt. Bubulus apud corciram pudore
uictus q̄ custodie eiꝰ. q̄m pelago et oppido ꝑte
ueb͛at hostes illusisset. Inedia sese vigilijs q3 ꝯfec.
Appius claudius censorinꝰ Cap. cclvij.
q̄ iussu pōpeij gretiam tuebat͛ iā abolitā
poetica oraculi fidem voluit expiri. cui de euētu
ciuilis belli ꝯsulenti Respōsum ē t̄ de bello ꝯsulenti
romane nichil ꝑtinet. Euboea cella obtinebis
cealea autē vocante. Euboicū sinū appius incē
to responso acepto discessit et regionē quā ad
regendū tenē putabat ī locū sepulture possedit
Nam ī ea mortuus ē. Romani q̄dem iā dudū

oracula ꝯtepnenda decreuerant ꝑp ī certa
dubia ul' uana ul' falsa Rnsa. Interea apud
drachiū multi orientis reges ad pompeiū cū
auxilijs ꝯuenerant q̄ magnis pompey auxe
rūt exercitum. Capl'm. cclviij. Cesar trāsit in gretiā.
Cesar uō rebus uō in hyspania cū ꝯ
positis statim maximis itineribus ī br
undusiū tracto exercitu ī gretiā transuectus
est. Ibi pompeius obsidione frustra cū cīxit
cū illi maria peteret q3 uis quidem milibus
passiuū fossam pompeius ꝑstruxit. Pompeius
castellū q̄dam mari ꝑpinquū. qd marcellinus
tuebat͛ euertit. Presidia q3 cesaris q̄ ibi mo
rabantur occidit. Cap. cclix. Cesar supabat͛ a pōpeio.
Cesar torquatū vnā q3 legi
onē vt expugnaret agressus ē. Hoc
picolo socioꝝ pompeius cognito oē̄s eo copias
ꝯtraxit. In quas se illico cesar omissa obsidione
ꝯuertit. Torquatus aut̄ uestigio prorūpens
aduersus ī secutus ē. Ita cesaris milites circa
ꝑiti piculo territi ipō cesare frustra obsistēte
fugerunt. Pompeius uō cesaris q3 testimonio
victor ꝑsequentem reuocauit exercitū. cx. mili
tibus cesaris eo die. iiij. ceciderunt. Profeshis
eum ē ipā die se potuissē supari 7 vinci. 7 pōpeiū
vincere nesciuisse. Capl'm. cclx. De prelio farsa
lie int͛ cesarem et pompeium.
Inde cesar citato agmine ꝑ epyrum ī thesa
liam pexit. Pompeius cū maximis copijs
eo subsecutus est. Et cesar q̄dem fortunā ꝑlij
expiri accelebrabat. cū 3 copia frumēti nō eēt
Pompeius id differe agebat sciens exercitū cesa
ris ꝑ maturis segetibꝫ exurie tollerare exercitus
barbarū causabant͛ ꝑlium differi apōpeio eūq3
vincē nolle ac gloriari q̄ tot reges et exercitus
sub suo ducatu ꝯspicēt. Cicero tn̄ pro ꝯ ratiōe lo
co ꝑ suasit legum. Pompeie pugnā ineundā
fore. Pompeius ū amicoꝝ exercitum vota cū
ꝯspexit acies ordinari iussit. fuerunt aut̄ pōpeio
peditū quatraginta millia equites ī sinistro coꝝ
sexcenti in dextero uō ꝗngenti. Preterea regēs
multi cū proprijs copijs. Senatores equites ro
mani plurimi absq3 leuiū armaturaꝝ magna co
pia. Cesar aut̄ peditū huit nō plena triginta mi
lia. Eqtes mille. prima ꝯgressione eqtatus pom
pei pulsus latū sinistrū nudauit. Deinde cū diu
utrinq3 dubia sorte cederetur. atq3 ex vna parte
pompeius mortandū diceret parce ciuibꝫ nec
tū faceret. Ex alia uō cesar hoc faceret ꝯ urgēt

dicens. Milit⁹ faciem feriti tandē, vniũsus
pompei fugit exercitus castra q3 eius direpta
sunt. Cesa sunt eo ꝑlio pompeianoꝝ .xv. et
centuriones .xxxiij. Hic exitus pugne ad pale
opharsalum fuit. hoc ꝑlio auxilio pompeio fuit
Antipat᷑ herodis pat᷑ mox regis. Pompeius
fugiens ĩ hostio nauem onerariam nactus in
asiam fugit. Inde ꝑ cyprũ ĩ egiptuz venit spans
ptolomeũ regem iuuenẽ cui a senatu datus tu
tor fuerat suis rebꝫ afflictis opẽ ferẽ. Sz co
gnito a ptolomeo de clade pompeij ꝑsuasũ est
ei a ducibꝫ eius achilla et photino mali ĩgenij
hominibꝫ ut ĩ amiciciã cesaris victoris ꝯcederet
ĩꝑeo põpeio. Aientes ut vobis lucani vrasie
Ius et fas fatiunt multos ptolomee nocẽtes
dat penas laudata fides cũ sustinet illos quos
fortuna premit fatis accede deisq3 miꝗos fuge
coſe felices. Cap. cclxj. Pompeius decolatur.

Ptolomeus scelestẽ secutus ꝯsiliũ ut igre
ciam cesaris accederet pompeiũ. Vbi ꝑ
mum alexandriam attigit in litore maris
a spadonibꝫ decapitari fecit. Pompei vxor cõ
nelia q̃ Crassi vxor fuerat filij q3 eius fuge
runt. Cetera pompeiana classis arrepta omi
bus q̃ ĩ ea erant crudelit᷑ trucidatis. Itaq3 et
pompeius bithynicus occisus est. lentulus uõ
vir ꝯsularis apd' polusiũ ĩt᷑fectus ẽ. Capl'.

Cesar ꝯpositis apd' tesaliã rebus cclxij.
ĩ alexandriã venit cui ptolomeus caput
et anullum põpeij fecit offerij ipi venienti.
quo viso fleuit Cesar. 7 nam et gener ex Julia
filia pompeius fuerat. Cũq3 se cesar ĩ regiam
recepisset eludebat᷑ a tutoribus ptholomei ne
pecuniã ab eis exigeret cesar templa alia spo
liantibus. ut regios thesauros vacuos esse
ostẽderent et in iuidiam cesaris ꝑplm ꝯcitarẽt
Preterea achillas dux regius semel sanguine
pompei imbutus cesaris q3 necem meditabat᷑
nam iussus exercitus dimitere cui ꝑerat
.xx. armatoꝝ ut nõ mõ spuit imperium ueruz
et acrem direxit. In ipõ ꝑlio regia classis forte
subducta iubet᷑ incendi. ea flama cũ partem
q3 urbis ĩuasisset quatuor cẽta millia libroꝝ
ꝓximis forte edibus ꝯdita exussit. singulare
ꝑfecto monumẽtuz studij cureq3 maioꝝ. q
tot tantaq3 illustriũ viroꝝ ingenia ꝯgesserunt
Cesar postea insulam ũ pharus ẽ cepit. Eo
achillas cum Gabianis militibꝫ venit. ingens
pugna comissã est. Magna ibi militũ cesaris

multitudo cecidit omẽs ꝫ pompei ĩt᷑fectores
ĩt᷑fecti sunt. Cesar in insistẽtiũ hostiũ ꝑss
us schafam ascendit. q̃ mox pondere subseqn
tiũ grauata ac mersa ꝑ ducẽtos passus ad nauẽ
vna manu leuata. q̃ cartas tenebat natando
ꝑuenit. Mox naualꝫ certamine pulsatus mag
na facilitate classem regiã aut cepit aut de
ꝑssit. Alexandrinis petentibꝫ regem reddidit
monitũ ut mag᷑ amiciciã romanã q3 arma ex
ꝑiri studeret. qui tam̃ ut liber fuit belluz ĩtulit
ꝯ ꝯtinuo ꝯ toto exercitu suo 7 ipẽ delectus est
Nam .xx. hominũ ĩ eo bello fuisse dicitur. xij.
de .dxx. nauibus longis dedita ex victoribꝫ qn
genti cecidisse dicitur. Rex et ipẽ adolescens
schapha exceptus ut fugeret multis ĩsilientibꝫ
mersus necatus q3 ẽ. corpus eiu⁹ a litus deuolu
tũ. Indicio lorice auree cognitũ est. Cesar ale
xandria potitus ẽ. Alexandrinos omẽs ad dedi
tionẽ desꝑatione ꝯpullit. Regnũ cleopatre soro
ri ptolomei ꝯtulit cum q̃ ꝯsuetudinẽ stupri
habuerat q̃ postea regio comitatu vrbẽ ĩgressa
est. Inde cesar siriam ꝑuagatus pharnacem
mitridatis ꝯdam filiuz qui ĩ thesalia põpeio sub
sidio fuerit rebellantẽ ĩ ponto 7 multas ꝓuĩro
mani ꝓuintias ocupantẽ ꝑlio vicit et ad mõr
tẽ coegit. Cap. cclxiij. Cesar romã reuẽtit.

Cesar post tot ꝑlia romã venit. Ibi ꝯsul
et dictator factus ẽ. M. Emilius lepidus
alt᷑ ꝯsul fuit qui eiu⁹ magr̃ militũ fuit et an
nuũ dictator fuit. Capl'm. cclxiiij.

Dispositis rome rebus cesar cũ exercitu in
affricham ꝑfectus ẽ ubi magna nobilitas
cũ Juba rege Mauritanie belliũ repabat. Du
ces aũt romani ĩ africa erant. Publius cor
nelius Sapio ex nobili ꝯgiẽ Sapionis africa
ni. hic ꝫ socer magni pompei fuerat. Mã. po
rtius. Cato. Q. uarius. L. Cornelius. faustus
sille dictatoris filius gener pompei afranius
et petreius eius filius apd' capsam vrbẽ. Cesar
cũ Juba et Sapione pugnauit maxiã q3 ibi
hominũ multitudo cesa est victor tñ cesar. Ca
stra utriq3 direpta sunt. lx. elephanti capti
Cato apd' Vticam se ocidit. Juba ꝑcussori jugu
lum ꝑcio dato ꝓbuit. Petreius se gladio suo
ꝑfodit. Sapio ĩ naui qua ad hyspanias fugẽ
ꝯtendens vento coatus ĩ affrichã redierit se
met ipẽ iugulauit. Eadem naui titus tõqua
tus occisus est. Cesar pompei magni nepotes
filiam q3 pompeiã cũ hijs faustũ sillã et

afraniũ 7 petreiũ filiuz iussit occidi. Capl'm

Mox in quatuõ triophis vrbem cclxv.
ĩgressus est ꝯtinuo cesar rebꝫ ordinatis
ĩ hyspanias ꝯ põpeij filios belliũ trax᷑. Septio
decimo die ꝗn urbe digressus est. Saguntuz
ꝑuenit. Statĩ q3 ꝯ ꝯ gn. pompeiũ 7 Sextum
pompeiũ frẽs magni pompei filios 7 labienũ
ut attium varũ belliũ ap multa ꝑlia uaria sor
te gessit. Vltimũ belluz apd' mũdam vrbem
gestũ est ũ tantis viribus dimicatũ ẽ. tanta
q3 cedes acta ut cesar q3 ueteranis ꝫ suis cedere
nõ erubescentibus. cum cedi cogi q3 aciẽ suã
cerneret ꝑuenire mõte futurũ victi dedecus co
gitaret. ne pò tantã rei militaris gloriã ĩpo
testatem adolosentiũ natus añõs sex 7 xl. veni
ret. demq3 aciatis suis hostes ꝓstrauit. et põpeij
filijs maior occisus est. minor fugit. hoc ꝯdem
belliũ eo die actũ est. quo põpeius pr᷑ ab urbe
belliũ gesturus aufugit. Quatuor annis ħ
belliũ ciuile ĩ desinẽter toto orbe tonuit. Tu
llius labienus 7 atti⁹ uarus ĩ acie cesi sunt ꝯn
eius fugiens q3 ĩt᷑fectus ẽ. Pompeius maiõ
filioꝝ põpeij ꝯtracta celerit᷑ ĩ parua lusita
noꝝ manu cũ Cesonio ꝯgressus 7 victus fugi
ens q3 ĩterfectus ẽ. Mũda ciuitas cũ in mẽsã
hominũ cede cesare oppugnante vix capta est.
Capitulũ. cclxvj. Cesar supatis filijs põpeij
de hyspanijs venit Romam.

Cesar postq3 pompeij filios expugnauit
ĩ hyspania alt'o occiso et alt'o fugato
Romã regressus est. dictaturẽ se fecit. sub cui⁹
dignitatis ꝑtextu deinde ꝑ augustos rome reg
natũ est. Rem. p. ex arbitrio gub'nabat plebi
maxime studebat eẽ aceptus. Marcelliũ q ꝯdam
ꝯsul auctor fuerat ꝓhibendi ei ꝯsulatũ. cũ victõ
venit ex gallia senatus sufragio ĩ vrbẽ recepit
Ciceronẽ q3 recepit 7 restituit plene qui mox
ꝓ ipõ marcello ꝓ deiotaro rege gallatie a nepote
acusato q' ĩ sua domo ĩsidias cesari struxerat
ac ꝓ ligario delato a tuberone defendẽdo coram
cesare. 7 ad cesarẽ orando meruit exaudiri plu
rimã q3 nobilitatem q̃ cũ pompeio ĩ bello fuerat
urbe admisit. Capl'm. cclxvij. Cesar occiditur.

Anno vrbis .dcc. decimo cũ cesar ꝯ maioꝝ
ꝯsuetudinẽ. Rem. p. administraret ex arbitrio post
ꝗn annos quatuõ et menses sex. rei publice po
ti⁹ fuerat a .lx. senatoribus et auctoribꝫ duobꝫ
bruto et cassio ꝯiuratũ ẽ. cum igit᷑ die sena
tus ad curiam veniret date sunt litere ei. Indices

sue necis quas cum clausas deferet ꝑgens in
curiam ĩ capitoliũ ꝑuenit. Ibi duo bruti et
Gaius cassius alijq3 nobiles senatores ei⁹ prin
cipatũ indigne ferentes strictis pugnibꝫ vigi
nti et tribus vulneribus ꝯfossum ꝑemerint
ydibus martijs. Litere mortis indices ĩ manu
eius clause ĩuente sunt. populus dolore necis
eius ĩstimulatus fragmẽtis sub selliꝝ tribun
aliũ eius corpus cremauit ĩ rostris. Cuius
corpus eius ĩ vrna ꝯditus est et sup posita
columne lapidis numidici ĩ foro erecte q̃ iu
lia dicta ẽ. hñs altitudinis pedes .xx. Nocte
ꝑcedente diem obitus cesaris fenestre talami
eiu⁹ tanto strepitu apte sunt ut exiliens cesar
strans domũ ruiturã putaret.
Capl'm. cclxviij. De laudibus cesaris.

Mortuus ẽ aũt vir strenuissimus ĩ artibꝫ
belli et parcus ĩ rebus bellicis nullus vir
magis ipõ enituit. Eiu⁹ ductu .cxcij. hostiuz
ꝓstrata sunt 7 occisa. signis collatis ꝯquin
ꝯes acie ꝯflixit. Marchũ marcelliũ solus
sup gressus qui .xxxix. vicibꝫ dimicauit. mi
litibus suis dicebat venite ĩ preliuz nõ ite hoc
viro nullus celerius scripsit nemo velocius
legit quat᷑nas epistolas simul dictabat. Vir tñ
fuit clementie de quo ait tulius q' nemo ho
stis eius sub eo cecidit nisi armatus. Antho
nius mox ordinauit ꝗntiliẽ mensem ĩ honorẽ
cesaris Juliũ appelauit. Capl'm. cclxix. In

Et hec tempora tres simul cadentia.
soles aparuerũt et paulatĩ ĩ vnũ or
bem coierunt. In sub vrbis rome bos locutus
est ad arantem nõ firmenta hominibus ß in
breui homines defuturos frumentis. Diodo
rus siculus grece scriptor istorie clarus ħetur
Sulpitius juris ꝯsultus et ꝑselmlius auri
cus publico funere elati sunt. Laberius minog
scriptor et publius mimographus sirus rome
cognoscunt᷑. Capl'm cclxx. belliũ apud mutinã.

Anno eodem .s. dcc. et .x. ab urbe ꝯdita
a mõtuo Jullio cesare ciuilia bella repta
sunt. ꝑcussoribus cesaris senatus fauebat.
Anthonius ꝯsul ꝑtium cesaris ciuilibus be
llis eos oprimere conabat᷑ ergo turbata. R.
p. Anthonius a senatu hostis iudicatus ẽ. q a
scelera multa comitebat maxime ĩ eos q ꝑati
occisoꝝ cesaris fauebant. Deciũ ꝫ brutuz apd'
mutinã anthonius obsidione ꝯclusat. Sena
tus ne ꝑncipatus ad anthoniũ ꝑueniret quẽ

videbant agere p vindicta cesaris. q occisores
illius qbus ipe senatus fauebat. Octauianuz
adolosentem annoz. xvj. filiuz octauij senator
is nepotem cesaris ex sorore Jullia quē testamē
to adoptauerat. ut eius nomen et hereditatē
pos eum ferret elegit ī pncipem. Utqz ꝫ inter
ipm et Anthoniū de pncipatu eēt discessio cum
exare occiso. Octauianus appolonia rediens
ingrederet urbem hora circit tertia repente li
quido et puro sereno circulus ad spem celestis
arcus orbē solis ambiuit. Ad libandū igit
brutū obsessum mutine et īpugnādū anthoniū
obsidentem missi sunt ꝯsules a senatu hyrcius
et pansa. 7 cū hys Octauianus adolescens. Pansa
pmo veniens exceptus ī īsidijs. int suoz clades
ipo qz pillo grauit vulneratus. eodē vulnere
paucis diebus Jntpositis mortuus ē. hyrcius
auxiliū ferens collego magnas Anthonij copias
magna strage deleuit. Cesar Octauianus inte
rius castra custodiunt. Secunda adūsus Ant
honiū pugna magna. utrinqz strages acte. Jbi
ꝯsul hyrcius occisus est victus fugit anthonius
Cesar victoria potitus est. Utrqz exercitus ce
sari paruit. cui decius brutus de ꝯiuratione
occisi exaris. Julli ꝯtessus pces pene dedit. Do
lo bella. treboniū vnū ex intfectoribꝫ cesaris
Smirne occidit. Dollobellam hostem senatus
pronūtiauit. Decius brutus ī gallia a sequanis
occisus est. Vasellus eque unus de percussoribus
cesaris. suoz suorum manu necatus est. Fugatus
anthonius amissoqz exercitu ī hyspanias ꝯfu
git ad lepidū qui cesaris magister equitū fue
rat. 7 tū magnas militum copias hēbat. aquo
Anthonius susceptus ē. Caplm. cclxxj.

Mox lepido satis agente. Cesar cū antho
nio pacem fecit. ut ad vindictā cesaris vn
iti pcederent 7 ut pax eēt firmior. Anthonius
filiam suam vxorem cesari copulauit. Jn cum
ad vrbē venissent. Cesar annoz. xx. obtinuit
ꝯsulatū hēre. Caplm. cclxxij

Mox coiter ad pscriptionē eoz q fauebāt
occisoribꝫ Jullij cesaris animū ꝯuerterēt
Cū rumor de pscriptione agitharet. Gaius tho
ranius vir ptorius nichil tale metuens domi sue
ī cursu militū intfectus est. Alij ꝯplures tru
cidati sunt. Jtaqz ne lati atqz efernatius ī circū
scripta cedes ageret. centū et ꝯginta duum
senatoz nomina ī tabula pscripta sunt. Pmuz
lepidi pcepto et nomine. deinde Anthonij. tō cio

cesaris. Jbi anthonius tulliuz ciceronē inimicū
suū pscripsit. quē pscriptū ī formiano suo an
thonius occidi fecit p hēnnium 7 pompilliū fa
miliares cicerones. anno illi etatis. lxiiij. cuius
caput 7 dextera apportata anthonio. posita sunt
ī rostris et iux ymaginē ciceronis occisi posita
ē ymago pompillij qui eū occiderat coronata
cathaū eius qdam noīe lamia tumulo dedit
Jbi lepidus lutiū paulū frēm suū pscripsit
Dollobella ī syria. multa cū cassio bella gessit
aquo victus ipe intficit. Brutus et cassius
magnis exercitibus ac paratis apd athenas
ꝯuenerant totāqz grecam depopulati sunt. Ro
dios Cassius. tra mari qz oppugnatus ad de
ditionē coegit. qbus pter vitam nichil reliqt.
Capitulū. cclxxiij. Preliū ī philipis.

Cesar et anthonius lepido rome ad defe
nsionē ytalie relicto ī macedonia ꝯ ma
gnis exercitibus pfecti sunt ap philipos. Ma
cedonie q Cassiuz et brutū p Anthoniuz
et cesarē pugnatū ē. Perijt ea pugna dux
nobillitatis cassius cū plurima nobilitate ro
mana ꝯiuuis pugna illa mag felicitate cesa
ris quā virtute anthonij ꝯfecta sit. Cesar
eīz tunc eger cū se ī castris capiende qetis cā
tenere statuisset ortatu et pcibus medici sui
artorij q psomniuz admonitū se se fatebat
ut ea die castris cesarē salutis ipius cā du
ceret ī campū egre int copias egressus ē. At
mox castra eius ab hostibus capta sunt. Sed
rursus cesari milites cassij castra ceperunt. Qua
re ad despationē ad acti brutus et Cassius
ī maturā sibi mōtem ante belli tminū coeger
unt. Nam ī vitatis pcussoribus caput br
utus prebuit.

Per hec tēpora flacus oratius poeta pres
Cassij secutus. hoc bello captus romaz
deducit et ī carcere trudit. Mox opera vgi
lij amecenate libat et ī amicitia eius asumitur.
Parta h victoria. Marchus An Caplm. cclxxiiij.
thonius et cesar int eos rem. p. diuiserunt. vt
Cesar ytaliam galliam et hyspanias teneret
Anthonius asiam pontū et orientē. Lepidus
africam. At rome. fuluia vxor Anthonij. So
crus cesaris dominatū ut mulier agitabat
ī certū ī hac mutatioē ꝯsularis. regijqz fastigij
utrū deficientis potētie. an ī sapientis prima
numeranda. Certe 7 ineos insolens p quos
insolescēt agebat. Nam et Cesarē reuersum

apd brundusiuz ꝯtumelijs fictionibꝫ. Insidijs
qz petijt aquo ppulsata ad anthoniū ꝯcessit
ī greciam. Cap. cclxxv. Sextus pōpeius fit pi
rata.

Sextus pompeius. postqz se ī pro
scriptoz nūm relatū copit. ꝯūsus ī la
trocinia. ocim oram ytalie cedibus rapinis qz
uastauit. Cōmeatibꝫqz īpeditis roma fame
affec. Nam ad eū ꝯfluxerāt. ij. qui supfuerunt
ab exercitu bruti et cassij. mox cū eo pacē fe
cerunt Cesar et Anthonius. Sz ꝯtinuo euz
q pactū pōpeius fugitiuos allegeret in hostis
hitus ē. Menna libtus pōpeij cū. lx. nauiuz
classe ad cesarem defecit. ei deinqz classi ipe
iussu cesaris pfuit. Idemqz cū statilio auro ad
uersus eosdem. Menacratē pompeianū ducē
nauelle bellū gessit. Deinde ipē cesar adūsus
eosdem pōpeianos ciuentissimū nauale bellū
ꝯfecit. Sz ꝯtinuo victricē classem pene ī mersaz
ap Sillaceuz naufragio amisit. Cap. cclxxvj.

Lutius anthonius fr marchi anthonij ꝯ
sul ī ytalliam bellū ciuille comouit. Is ap
pusium vrbem tuscie victus et captus ē nō tn
occisus. longa eīz obsidione et fame vrbē ad de
ditionē cesar coegit. M. Anthonius et
Cesar ī pcessu tēporis pluries int se rupuerūt
ꝯcordiam 7 pluries recūciliati sūt et forte iā
mōtua fuluia vxore anthonij p recūcilatioē
soror cesaris octauia tradita ē vxor. Anthonio:
L. ventidius bassus pīs 7 parth Cap. cclxxvij.
os ī siriam irrupētes tribus maximis plijs fudit
Pastorem regis orandis pluz filiuz iterfecit
eo. s. die qua crassum p ducem surenāz occide
rat. hic pmū de parthis iustissimū trionphū
rome egit. Anthonius vir vno expugnato ca
stello pacem cū antioco fecit ut ipē tantam
rem ꝯsumasse videret atqz ventidiū sine p
fecit. Jussitqz ut antigono bellū inferret qui
auxilio regis parthoz yerusalam cepat ī dolo
et herode ibi pro anthonio tetrarcham figē
ꝯpulleraṫ captis hyrcanio rege et pōtifice
cui tunc Antigonus aures dentibꝫ abscidit.

Antigonus ap fecto antho Cap. cclxxviij.
nij capit 7 ad anthoniū mittitur quē an
thonius snīa capitali dānauit qui mox dū
eēt ī vrbe vna cū cesare regnū Judeoz aucte
senatus herodi ꝯtulerunt. Caplm. cclxxix.
Menna libtus ꝯ sex nauibꝫ ad pōpeiuz redijt
aquo clement exceptus cesaris classem in
cendit. ꝯtinuis nuper aliam fo naufragio

pdidisset. Idemqz menna postea ab agripa nauali
plio circūuentus cū sex triremibus ad cesarē trā
sit. s hunc exar trio transfugam. Indulta tn
vita segnem reliqt. Deinde agrippa int milas
et liparas adūsus democham et pōpeiū na
nale pliuz gessit ac vicit. Jbiqz tē. xxx. naues
aut demisit aut cepit reliqs laceratis pōpe
ius messanā ꝯfugit. Cesar interea Taurome
niam traiecerat quem repentino impetu pō
peius afflixit uī multis demisis nauibꝫ sine
ac magna multitudiē suoz militū pdita in
ytaliam Cesar aufugit. Nec intueniente
mora ī sicilia redijt. Jbiqz lepidū ex africa
aduetantem obuiū huit. summas ibi ptes tro
re minis ac supbia vindicante. Pos paucos di
es agrippa iussu cesaris alittore ꝯ acie īstructa
pspectantis atrocissimo nauali plio q pōpeiū
ꝯflixit 7 vicit. Nam. clxiij. naues aut demisit
aut cepit. Pompeius ꝯ. xviij. nauibꝫ vix eli
psus euasit. Cap. cclxxx. Augustus et lepidus
bellant.

Lepidus magna. xx. tri legionū
ī solentia tumens cū messanā militibus
pmissam diripuisset ipm cesarem ad se venie
tem semel atqz itum spreuit. q ille collecta
ī leuū brachiuz lacerna repellendo vitauit
Mox īmissus eq ad suos reuūsus. Instructo
exercitu adūsus lepidū veniens plurimas
legiones lepidi paucis intfectis trāsire ī suam
ptem ꝯpellit. Lepidus tandē inteligens quo
uanitas sua tenderet deposito paludamēto. assu
mptaqz veste pulla suplex cesari factus. vitā
et bona īpetrauit. ppetuo qdem emendatus
exilio. Taurus cesaris pfectus totam pene si
ciliam ferro ptentatam ꝯteritaqz ī fidem rece
pit. xliiij. legiones sub uno impio ibi tūc erant.
Cesar aio ingens. xx. militū exauctorauit. xxx.
suoz dnis suis restituit. vj. quoz dni n exta
bant in crucem egit. Mox ouans vrbem igre
dit. ut ī ppetuū tribunitie pōtatis eēt a sena
tu decretū est. Cesar tūc omnia supiora pp ro
mani debita donanda litiriuz 7 moīmtis abo
litis censuit. 7 ipis diebus fons olei largissi
mus romo transtibim tru erupit et tabna me
ritoria. totaqz die largit. flux significhans
grām xpi ad gētes. Cap. cclxxxj. Acta anthonij.

Anthonius uō postqz araxē flum transiuit
de parthia p mesopothamia trahens oī
bus malis undiqz circūuentes vix tādem an
thiochiam ꝯ paucis redijt. Nam ꝯ multitudie

equitum et sagittarum ab omnibus preliis quam plura
temptauerat victus semper effugerat. Tum postea
rea incertis et ignotis regionibus locis impe
ditus grauissima fame ad nefandos cibos co
actus est. Plurimi hostium sese hostibus dedide
runt. Ipse in gretiam transijt. Iussit que pom
peium qui victus a cesare exercitum bellumque repa
rabat cum paucis ad se venire. Pompeius ad se
fugiens a tito et furnio Anthonianis duci
bus sepe terrestri nauali que prelio victus et captus
ac postea paululum interfectus est.

Cesar illiricum panoniam partem que ytalie
bello sub egit et domuit anno xj. Antho
nius et augustus fedus firmant. Et antho
nius arabiam cleopatre dedit. Eo anno antho
nius et augustus iterum discordant. quia repudi
auit sororem atque coniugem suam. Cap. cclxxxij.

Anthonius arthacubane armenie regem
proditione et dolo cepit. quem argentea
victum catena ad confessionem thesaurorum coegit
Expugnato oppido in quo esse conditos prodiderat
magnam vim auri argentique abstulit. qua ela
tus pecunia denuntiari bellum cesari que atque octa
uie sorori cesaris sue vxoris repudium iussit in
dici. et cleopatram sibi ex alexandria occurrere
imperat. Ipse accium. Vbi classem constituerat pro
fectus est. Ibi cum pene tertiam partem remigum fa
me sub absumptam offendisset nichil motus
inquit remi modo salui sunt. Nam remiges
non deerunt quo ad gretia homines habuerit.

Cap. cclxxxiij. Prelium acciacum.

Cesar ccxxx nauibus rostratis abrun
disio in epirum profectus est. Agrippa uero
premissus a cesare multas onerarias naues fru
mento atque armis graues ab egipto syria asia
que ad subsidium Anthonio venientes cepit pa
grato que pelopensium sinu. Mothonam vrbem
ualidissimo Anthonio presidio munitam expu
gnauit. Inde circam cepit multisque rebus cau
entissime gestis ad cesarem venit. Anthonius
defectu et fame militum suorum permotus bellum
mutare instituit ac repente instructis copijs
ad cesaris castra processit. et victus est.

Tertio post pugnam die Anthonius castra
ad accium transtulit nauali prelio confligere
statuens. Cesaris naues rostrate ccxxx et si
ne rostris triremes xxx velocitate liburnis pa
res. Octo legiones classi sub posite absque choorti
bus quinque pretorijs. Classis Anthonij fuit
nauium clxx. quarum numero excedens tantum
magnitudine precelens. Nam decem pedum altitudine
a mari aberat famosum et magnum hoc prelium fuit
ab hora quinta usque in horam septimam incerta vin
cendi spe. Grauissime vtrinque viri cedes acte
Reliquum diey in victoriam cesaris declinauit
Prior regina cleopatra cum velocissimis naui
bus fugit. Anthonius quoque detracto insigni preto
rie nauis fugientem secutus est vxorem. Illuce
scente die victoriam cesar consumauit. Ex vic
tis xij cecidisse referuntur. vj vulnerati sunt
ex quibus mille in curandum defecerunt. Antho
nius et cleopatra comes liberos cum parte regie gaze
ad brutum mare permitendos censuerunt. Ipsi presi
dijs dispositis circha duo egipti cornua pelusi
um parthonium classem et copias instaurun
do bellum parauerunt. Cesar sexto imperator appe
latus. et quarto ipse cum Marcho licinio crasso consul
brundusium venit. Ibi orbis terrarum presidia diuisis
legionibus composuit. Inde siriam profectus est.

Cap. cclxxxiiij. herodes venit ad Cesarem.

Herodes rex iudee qui ante bellum acciacum
a cleopatra cum hodio hunc missus fuerat
cum copijs in arabiam ad cesarem venit qui erat
apud rodum. Cesar nec victum reputabat. Ant
honium cum ei superesset herodes periculo occurens
Herodes deposito regio habitu in priuato cultu stetit
ante cesarem et ait. Fateor me vtilem fuisse anth
onio et fidelem. quod expertus fuisset. sub accio si ass
uissem. Vnde nec omnino defui frumenta et au
xilia mittens ei. nec modo deserem si michi acquiescens
occidisset cleopatram nostri odij fomitem. Vna ergo
cum victo victus sum. Coronam que cum for
tuna deposui. Ad te autem veniens spem salutis
de tua virtute presumo. Ad hec cesar. Immo saluus
esto et nunc regnato certius initus es ut plurim
os reges cum amicitiam tanta fide tuearis. Rec
te fecisti. Anthonius quod magis cleopatre quam tibi pa
ruit. te enim lucrati sumus per amiciciam eius
Expiar quoque tibi bene facere ne queras Anthonium. Cum
autem properaret augustus in egiptum non solum in preliis
virtus herodis enituit. Verum et et eunti et re
deunti ita exercitum in deserto parauit necessaria ut nec
copia deesset aquarum nec quicquam utensilium ita ut
miraretur cesar. Caplm. cclxxxv.

Cesar mox pelusium adijt. Vbi ab anthon
ianis presidio ultro susceptus est. Interea ga
llus cornelius premissus a cesare quatuor legiones
quas anthonius apud cyrenas presidij loco constituerat
suscepit in fidem. atque inde parathonium primam
egipti urbem a libia parte in victo cepit anthonio
ipsum que continuo apud parthonium vicit. Anthonius
equestre bellum aduersus cesarem inijt. ideo que misera
biliter victus aufugit. Kalendis Sextilibus. Prima
luce Anthonius cum ad instruendam classem in por
tum descenderet subito vniuerse naues ad cesarem
transierunt. Cum que vnico presidio spoliatus esset
trepidus cum paucis se recepit in regiam.

Caplm. cclxxxvj. De morte anthonij.

Cesar mox inminente turbata que ciuitate. Idem
Anthonius summa desperatione ac dolore actus
se ferro transuerberauit ac semianimis ad cleopa
tram productus occubuit. Mox cleopatra exorna
ta diuersis ornamentis uenit ad cesarem sperans eum
sua spetie ut ceteros ad libidinem allicere. Sed ille sem
per pudicitiam coarctans ad eius concupiscentiam
minime animum inflexit. Cesar eam custodiri
precepit. que mox elapsa custodia in spacioso sepulcro
quo conditus erat Anthonius se collocauit. prius
ad mamillas suas aspidibus appositis quarum vene
no extincta est. Cesar alexandria vrbe omnium
longe opulentissima et maxima potitus est. Nam
et roma in tantum eius opibus aucta est ut propter ha
bundantiam pecuniarum duplicia quam usque ad id
tempus fuerat possessionum. aliarum que rerum venalium
pretia statuerent. Occisi iussu cesaris maior an
thonij filius et p. canidius infestissimus quondam
cesaris. sed et anthonio infidus. et cassius parmensis.
vltima violentium patris cesaris victima. Et Ouium
ob eam maxime notam. quia ab obsenissime regine
lasciuie. testimonio que senatu per romam. preesse
non erubuerit. Capitulum. cclxxxvij.

Egiptus per octauianum cesarem imperio roma
no prouintia adiecta est preposito que ei est cor
nelius gallus qui primus populo romano egiptum pri
mus iudex rexit que per reges recta fuerat a tem
pore regis ptholomei lagi. Alexandri magni su
cessoris. Capitulum. cclxxxviij.

Cesar de hinc pedestribus copijs in siriam venit
atque herodem in amicitiam perpetuam recipiens
eo quod sibi in egiptum eunti et redeunti amplissime
rerum omnium copias suppeditauerat suffragio toti
us exercitus regnum ad iunxit tradens ei traco
nitidis regionem et yturream usque ad pyrgum
Stratonis quam postea in honorem cesaris cesaream
nominauit. fuit que de hinc post agrippam et mac
cenatem primus inter amicos cesaris. post hec cesar
in asiam ad yberna concessit. mox transiuit in gretiam
Inde brundusium post triophis vrbem ingreditur.
Inadentia. Capitulum. cclxxxix.

Per hec tempora quibus octauianus cesar
cum lepido et anthonio romanum rexit im
perium annis xij plurime sunt acta. Ouidius
naso nascitur in pelegnis. Falcidius tribunus
plebis legem tulit ne quis testamento plus le
garet quam ut quarta pars heredibus superesset
C. vitius salsus in insula arado cum quatuor cho
rtibus viuus combustus est. quia tributa grauius
exigeret. Quintum maximum designatum consu
rem agnouit dominus suus et abduxit et possedit
suum. Antygonus ut dictum est ab anthonio
occisus est. in quo usque in presens tempus rex iudeorum
regnum destructum est. Nam post eum constitutus
est a romanis rex herodes alienigena et nichil
omnino pertinens ad iudeos olympia clxxxv.
Salustius scriptor ystoriarum qui in vxorem
duxit vxorem ciceronis moritur. quinto nono anno
imperij Octauiani et Anthonij.

Explicit tertia pars. Incipit quarta.

Romanorum principum augustorum primus
octauianus Cesar. qui postquam cum Antho
nio et lepido annis xij principatum roma
num obtinuit. regnauit annis xliiij mensibus
sex solus. Capitulum primum quarte partis.

Anno ab urbe condita septingentesimo
vigesimo secundo. olympiade centesima
et lxxxvij. Octauiano cesare quinquies
et licinio apulio consulibus. octauo
ydus januarii quarta die est epiphania domini nostri
yhesu xpisti et qua die in Jordane baptizatus fuit
a johane baptista et vnctus a spiritu sancto in columbe
spetie. et constitutus pontifex summus uoce patris di
centis. Hic est filius meus dilectus in quo michi
bene conplacui ipsum audite. Idem octauianus aucto
ritate senatus et suffragio totius lecti romani
populi. Augustus et princeps romanus appe
llatus est et constitutus. et monarchia ei collata est
quam tamen renuebat. cum a senatu defferetur
sed instantia senatus assumpsit atque ex eodem die
summa rerum penes unum esse cepit et mansit quod
greci monarchiam vocant. Nam hactenus vi
et aliu vsurpatus fuerat apex principatus. Ro
manum per Julium cesarem dictature nomine. et palios
post ipsum. Ea igitur die qua octauianus Augustus
appellatus est ingenti gloria triumphans. vrbem
ingressus est. Ante currum. inter ceteris pom
pas ducti sunt filij cleopatre ex anthonio. quorum

masculo nom erat. Sol. femine uo nomen
luna. In hoc tco reditu augi ad urbe. Ipe aug
ustus portas templi iam. que p annos ducetos
apte steterant claudi fec. Non ipe pmo. Sz tco
Nam an eum Numa pompilius sucessor romo
li clauserat. et po bella punica sco clause fuerant
ipe porte iam. cum bellum nunqz cet. 7 tm ma
ta essent bella ciuilia qnqz q gessit ide octauia
nus po necem pris sui Gaij cesaris. Na ipse
cu romam appolonia venit occiso. g. cesare ad
modu adolescens i dolem suam ad vindictam
pris auunculi ciuilib bellis nouit. qnqz ig
ciuilia bella gessit. s. mutinense. q. M. antho
niu philipense q occisores cesaris Cassiu et
brutu. perusinu q lucium anthoniu. Sicu
lum q sextum pompeiu pompei magni filium
Acciacum q eunde Marchu anthoniu q orien
tale regnu obtinebat. Incidentia !—
Per h tepora nicopolis ciuitas iux acticu
gdita 7 agonactiacus gstitus e i honore augi
M. tentius varo phs 7 poeta nonagenarius
moritur. Tebe et egiptus usqz ad soluz erute.
Cornelius gallus forouiliesis poeta q pmus
egiptuz rexit ano etatis. xliij. se ipm intemita
Anno urbis. dcc. xxvj. De bello cancabrico.
augo cesare sexto. 7 sco Marcho agrippa
gsulib. ipe augustus pactu intelligens iam p. cc. tos
annos actu i hyspania q catabros et astures
duas fortissimas gtes hyspanie. aptis iam portis
cu exercitu pfectus e. ut 7 ignominia antiqua
expiaret et ut eoz supbia arceret. Catabri
et austures callecie puincie portio sunt. q ex
tentum phyrenei iugu no procul secus oceano
sub setemptrione deducit. hi no solu ppriam lib
tatem tueri parati uez 7 finitimoz prripe ausi
vacceos 7 turmogos et cautrigonas assiduis
eruptionibus populabant. Igit augustus ap
regis amne castra posuit. tribus agminibus
tota plene amplexus cantabriam diu fatigato
frustra atqz i piculum sepe ducto exercitu tande
ab aquitanico sinu p occeanu i cautis hostib
admoueri classem atqz exponi copias Jubet
Tunc demu cantabri sub menibus actice
maximo ggressi bello 7 victi i uiniu montez
na tutissimu gfugerut ubi obsidionis fame
pene gsumpti sunt. Vacchiliu deinde oppidu
magna vi ac diu opugnatu postremo captu
ac diruptu est. Vltiores igit callecie partes
q motibus siluis gtite occeano tminatur asturi
stius
et firmius legati. magnis gtubqz bell pdomue
rut. Nam et medelium montem nunio flumie
iminente in quo se magna multitudo hoiuz tu
ebatur. p xv. passuu fossa circuseptum obsidi
one cinxit. Itaqz gens hec na ferox u sem
tolerando obsidionez sufficiente et impio in
parem videt. fuctitis metu ad voluntariam
mortem gcurit. Na se certatim ferro igne ac
veneno necauerunt. De bello. Asturum.
Astures uo positis castris ap stura flu
men romanos n potti pueni qz essent
magnus gsilijs et viribus oppssisent. Tres
legatos q suis legionib intra castra diuisos
trib agminib obruere repente molim suoz
pdictioe detenti sunt. Hos postea carisius be
llo acepta no parua. 7 romanoz clade supauit
Pars eoz plio lapsa. lacham gfugit. Cuqz
milites circudata urbem incedio adorini pa
raret. Dux Carisius 7 asturibus cessationem
ipauit incendij. 7 a barbaris voluntate dedi
ctionis exegit. Studiose enim nitebat integri
tatem atqz incolumitate victorie sue testem
relinqre. Catabrice victorie augustus hc
honorem detulit. ut te qz iam portas claudi
faceret. quarto post urbe gdita, sco post ipm.
Intrea augo ap tracone citioris hyspanie ur
bem legati indorum. 7 Sciatarii toto orbe tru
smisso tande ibi eum iuenerut ultra qd qrere
n possunt. Refuderunt iam i cesarem alexa
ndri magni gloriam. que sic hyspanoz galloz
qz legatio i medio oriete apd babilonia gtem
platoe pacis adijt. Ita hunc ap hyspania in
occidentis ultio supplex cu gentilitio mune
Eous. Indus. 7 fet Scithaboreus orauit.
Catabrico bello pacto q annis quinqz tractu
est. Cesar romam redijt qbus 7 diebus multa
bella pse et p legatos et duces gessit. Nam in
ter ceteros et piso aduersus vendelicos missus
est quibus sub actis victor ad cesare lugdu
num venit. Anno. xxviij. imperij.
Claudius drusus priuignus cesaris ga
lliam Rethiam qz sortitus maximas et
fortissimas gentes gmanie armis subegit.
Nona illiria panonij dalmate Moesi. tra
ches. daci. Sarmate. Plurimi qz ppli gmanie
pdiuisos duces supati ul repsi sunt. ul 7 obiectu
maximoru fluminu rem danubij qz seclusi.
Anno. xxxj. imperij bella acta p drusium !—
Drusus i gmania pmo suspectus. deide

theencteros et chartos p domuit. Marcoman
os pene ad internitionez cecidit. Postea fortissimas
gentes 7 qbus na vires gsuetudo expletaz da
bat. cheruscos. Suenos. 7 u sygambres pariter
uno bello. sz 7 aspor supauit. quoz feritas pot
agnosci q eoz mulieres qdam aromanis gclu
se gpositis plaustris sectueri expte sunt. 7 q tella
defecissent puulos filios suos i humu collisos
et mortuos q hostes iecerunt. Tunc 7 i afri
ca Musolanos 7 Getulos latius vagantes cos
sus dux cesaris arctatis finib coercuit atqz
aromanis limitib abstinere metu compulsit.
De bello pannonio acto p tiberium !—
Pannonios qui nuc vngari dicunt no
uo motu i tumescentes. Claudius Ty
berius alter cesaris priuignus crudelissima ce
de deleuit. De bello germanico. Ano imperij
Idem qz gtinuo gmanos bello an xxxiij.
ipuit. equib. xl. captiuos Roma adux
qd bellu formidolosum quideqz legionib per
trienniu gestu e. 7 sic suetonius scribit nulluz
bellu post punicu mai h fuit. Sub eodem
tempore. Quincti uarus cu tribus legionibus
a gmanis rebellantib supbia in ira 7 auaritia
i subiectos agens funditus deletus est. Qua
rei publice cladem cesar augustus adeo grauit
tulit. ut sepe p vim doloris cap parieti colli
dens clamait. Quintiuare redde legiones.
Bosforanos uo agrippa supauit 7 signis ro
manis q illi qdam sub mitridate substulerat
recupatis victos ad dedictione coegit. Anno
Parti q oium inditio ad ulti urbis. decli.
gne uocabant ob cladem romanis illa
tam duce crasso et interfecto signa romana q
tunc abstulerant. Ad cesarem remiserunt regijs
qz obsidibus datis. firmu fedus fideli supplica
tione meruerunt. Iam porte clauduntur tertio
p augm. q clause manserunt annis. xij. longa
pace. Mox ultio tempore impij augi aperte
sunt pp tumultus orthos athenis 7 ap dacos
Romani cu viderent tanta gram hominum
erga augustu 7 eius successus eum dominum
appelare voluerunt. at ille renuit. et inducias
postulauit. Tunc gsuluit Sibillam tiburtina
sup pposito senatoz. Illa triu diez spatiu pe
tijt. et acto Jeiunio respondit augo sic. Judicij
signu tellus sudore madescet. E celo rex adue
niet p secula futurus 7 c. Illico celu aptu e
et nimius splendor ecelo irruit i euz et vidit
speciosam virgine stantem sup altare tenetez
pueru i vlnis et audiuit vocem. Hec ara filij
dei e qui pcdens interam adorauit. Mox se
natorib visione retulit. qui admirati sunt
Visio hec fuit talamo augi ubi nuc est ecclia
sce marie i ara celi. Incidentia que an et po
hec tempora acta sunt !—
Messala coruinus pmus pfectus urbis
fctus sexto die magistratus abdicauit in
ciuile potestate ee gtestans. Munatius plan
cus orator ciceronis discipulus clarus hetur
qui cu galliam comata regeret lugdunu g
didit. M. lollius gallatiam romanaz puitiaz
fecit. Quintilius cremonensis virgilij
et oratij familiaris morit. Pylades cylex
pantomimus. cum ueteres ipi caneret atqz salta
rent. primus rome chorum et fistulam sibi
pcinere fec. Artiatinus. a. etatis. xlvij. clar
orator. mox tedio morboz in balneo sponte
morit augo herede relicto. Virgilius bru
dusij morit olympiade. cxc. Ossa eius lata ne
apolim. 7 sepulta sco ab urbe miliario. titulo
que edidit ipe talem. Mantua me genuit
calabri rapuere tenet nuc partanope ceci
ni pascua rura duces. Herodes samariam
oliz in cineribus sedente suscitat. eam sebastia
i honore augi vocans. qd int petratur auga
In cipro plurime ciuitatu partes teremotu
ceciderunt. Germanos i arma vsos. M.
lelius supat. Varius 7 tucha poete. virgilij
et oratij gtubnales illustres hntur qui eneydum libros emedarunt sub ea lege vt nichil
adderent. Augustus Gaium agrippa ne
potem p filiam adoptauit i filiu. Emilius
macer veronesis poeta in asyam moritur.
Titus liuius patauii natus ab dictoe urbis scr
ibit ystoriam et illustris hetur i orbe. Aug
ustus asenatu pontifex maximus apellatur
Herodes cesaream i nomine cesaris codidit
que pus vocabat turis Stratonis Condidit
7 Anthidonam. et Anthipatridam i honore
pris 7 herodino i sui honorem. Innumera
biliaqz opera in syriaz urbibus quas gerebat
solertissime hedificauit. Horatius flacus
poeta venusinus anno etatis. lvij. moritur
olympiade. cxcij. Jullius hyginus polihistor
gmaticus illustris hetur. Albutius Sillo
nouariensis clar rethor agnoscit. Insula
choo tremotu plurima cadit. A. xxxviij.

Responsio da
la sibilla
tiburtina Otta
uiano augusto
n Romani volse
runt adorare cu
ch Deum

fu edificato leone
i francia ann 7051
doppo fu edificata di
roma da munatio
planco discepolo di
Cicerone

regni tiberius trionphauit de gentibus setemp
trionis 7 de armenia. Anno imperij xxxviij

Augustus filiam suam juliam i adulterio
dephensam damnat exilio. h erat illi filia ex
Scribonia quam repudiauit cu dux liuia
cu intea duobus Eunuchis custodiret. Julia
s. macula et filone. cu vtroqz comiscebat
Vnde fictus e s mo de ipo talis. Si macula
maculat filio absterget. Augustus glad
atorium ludu et nauale certamen exibuit
Mellisus spoletinus gramatic illustris he
tur. Herodes horchanu olim judeorum po
tificem qui sacerdotio fungebat fratre vxo
ris sue mariagnes. Ipam qz vxorem suam
et filios oes alexandru et aristobolu 7 matre
vxoris eius. 7 virum sororis sue. Salome
scribas 7 diuine legis interpetres crudelit occi
dit. Cyrinus ex glio senatus i judeam mi
ssus censu hominu ac possesione describit.

Ann natiuitatis domini nostri yhu xpi.
A principio mundi usqz ad natiuitate xpi anni.
A natiuitate abraam usqz ad natiuitate xpi anni
ii.ij.xv. Ab urbe gdita usqz ad natiuitate
xpi dni. dcclij.

Anno vrbis gdite. dcclij q compleba̅t mse apli sequte. et anno
imperij augi. xlij. qui complebat
mense martio sequte olympiade
cxciij. Indictione quarta octauo kl's. Jan
uarij clausis portis iani 7 toto orbe i pace
gposito et edicto p Augustu vt describe
rent vniusi homines orbis 7 i signu obe
dientie 7 subiectionis censum p capite ro
mano principi rederent. Natus e yhs xps
ex maria virgine i bethelem juda.

Octauianus igit ce de humanitate augi.
sar augustus eo anne rebi usqz gpoi
tis. 7 Jam portis clausis. que annos xij. clau
se steterut. ut mox armorum rubigo i ditantur
cu apte fuerunt pp sedictiones athenien
ses 7 dacorum. rem. p. ampliare studuit. et
leges plurimas edere p quas genus hum
anu gponeret. Hoc tempore augo ludos
spectante acclamatu est ab aliquo eu ee
dnuz equu 7 bonu qp acuntis exultantibus
succlamatu est ac aprobatu est. Ipe quidem
statim i decoris adulationes vultu manu
qz repssit et sequti die grauissimo coripuit
edicto illud nec post h dominum se appelari

aliis aut nepotibus ul' seio ul' ioco passus est.
Augustus tyberiu priuignuz Anno regni. xlij.
7 gaiu agrippam filiu filie sue adoptauit in
filios. Herodes occiso pmo genito suo Anti
patro misabilit morit. Hoc tempore septe
milia iudeorum rome hitasse gdam scripsserut
Sub regno augi gplent. lxix. ebdomade ada
niele dicte. cesante regno et sacerdotio iu
deorum. Archelaus i herodis pris locu ab au
gusto subtituit. 7 thettarche fiunt quatuo
fratres ei herodes. antipat lysias et philip
Asinius pollio orato 7 gsularis qui dalma
tis trionpharat. ano etatis. lxxx. i villa
tusculana moritur de quo virgilius. a. regni
xlvj. morit. Herodes 7 archelaus moit succe
dit. Phylistio Mimo graphus asyanus
natione rome clarus hetur. Messala corui
nus orator an bienu qm moreret ita me
moriam ac sensum amisit. ut vix pauca vba
gungeret 7 ad extremum ulce sibi circa sacra
spinam nato mediam se gfec anno etatis. lxxij
Anno regni. lv. Augustus g filio suo tibio
censu rome agitato in uenit ciuiu romanorum
Nonagies trecentena 7 sexaginta millia.
Sotio phs alexandrinus pceptor senece
clarus hetur. Archelaus rex iude nono anno
regni sui i vrbem uiennam relegatur.

Cesar augustus postqz pace orbe gposuit
Gaiu nepotem suu ad ordinandas egi
pti 7 syrie prouintias misit. qui ptiens ab egi
pto fines palestine apd yrl'mam i teplo deo
tuc sto 7 celebri adorare gtempsit. sicut Su
etonius tranqlus. qd cu augs audiuissz pru
dent egisse laudauit. Itaqz anno impij eius
xlix. adeo dira fames populo romano secuta
est. ut cesar lanistarum familias omsqz pegri
nos fuorium qz maximas copias exceptis me
dicis 7 pceptoribus urbe trudi pcepit. Anno
xij. quam clause fuerant Jam porte. vltimo
tpre augi apte sunt ipe pote obsidiaoes otas
apd athenienses 7 dacos. q porte apte mansemnt
usqz ad tps. quo euesis yerosolimis. Vespsian
et titus filius trionphauerut solis fcta defectio
p hec tepora est. De morte augusti Cesaris.

Augustus Cesar etatis ano. lxxvij. atbelle
i campania morit. 7 Rome i capo matio
sepelit anno natiuitatis xpi. xv. De moribus augi
Vit igit cesar augustus felix et actis
et iclitus pnceps an ceteros orbis. Nam

eius impio pax vniusalis fuit p orbe i rebus
bellicis clarus. Nam pter quqz bella ciuilia
que victor t'minauit multis prouintijs
auxe romanu impium adiecit enim romao
impio egiptu catabriam aquitania dalma
tiam Illiricum vandelios. tallasos in alpibus
morantes pannonios p tybium priuignu
7 pon maritimam oram. p drusum uo alteruz
priuignu gmanos. 7 gtes que circa danubiu
hitant. Armenia a partis acepit. A psis ob
sides. A psis signa romana pdita sub Crasso.
Gallatiam que regnu erat fecit puintiam
qua pptore. M. lolius primus administra
uit. Gratiosus 7 barbaris pncipibus fuit pro
uintia. Nam plures reges de suis regnis sp
onte roma venerunt 7 hitu Ro togati ad curu
ul' ad equu augi obsequia i honore fecerut.
Bella 7 sedictionis adeo execratus e ut nuqz
bellu mouerit n causis necesarijs arguebat
eos qui ardore triophandi. 7 ob laurea corona
i. folia arida i discrim p dubios euetus rerum se
curitate hominu papitarent. nz bono impatori
minus quicqz qm temeritatem gguere. Satis
celerit fieri aiebat quicqd comode fieret arma
qz n maioris emolumenti spe nequaqz ee moue
da ne gpedio tenuy iactura grauisit petita vi
ctoria nec simul sit hamo aureo piscatibus. Cui
abrupti amisi qz detrimeto capture lucrum
pensari no pot auunculum qz dictuz arguebat
qui adulatorio dicto milites comilitones suos
appellabat. n pfulus ad multitudine amicorum
suscipienda. s tenacis amoris i eos. Amauit
pcipue agrippam ob patientia laboris 7 mo
destiam. Mecenate ob taciturnitate. herodem
qz regem amicissimu huit. Virgiliu 7 orati
um poetas amauit. Liberalibus studijs pfertim
eloqntie i tm icubens. vt nullus ne i pnctu
laberet dies. quin legeret scriberet. declama
ret. ludo alee oblectabat cibi potus 7 som absti
nes fuit. Repudiauit aut vxorem sua Scribo
niam 7 liuiam matre drusi 7 tibij diuortio fca
auiro ei gsentiente hu duxit vxorem. Vitia qz
hic vir huit. Nam fuebat libidini usqz ad pro
bra vulgaris fame. Int. xij. pueros 7 totidez
puellas solitus acubare. Seuerus tn corepto
et ultor vitij turpis libidinis fuit more hoiuz
qui acrit aiaduertunt i vitia quibus ipi vehe
ment i dulgent. Fuit qz oculte i vidus 7 aliqn
tulum ipatiens. Jo 7 pceptor ei appolodorus phs

grecus cum admonuerat nequiqz statuet. ubi
cepisset irasci 7 ut elementa greca numeraret mete
ut aio ad alia traducto furor ille q e momenti
deficeret. 7 clemens fuit i subditos 7 ciuilitatis
benigne. ei namqz deambulanti p orbe quidam
dix qi increpans tyranne tyranne cui Cesar sub
ridens ait. Si tirannus eem no me tirannum
uocares. Exemplum pulcrum.

Hoc qz dicto intduz glabat dicens vrbe inue
ni latitiam. reliq marmoream. Humanitatis
ei Seneca qz testimoniu pbet. Inuitauerat
quide mecenas ad cena augustu. cuiqz mse pci
osis vasis eet decorate. cu ggruente fuulus ve
rna ministrij vas cristalinu gfregit. iratus me
cenas fuu iusit trudi maritimam aspidu 7 spen
tum quo audito fuus ille amarissimos eiula
tus edebat aduenies cesar hc audiuit 7 vidit
tractu agfuus eiqz sibi quid na hoc eet acepi
sset vocari fuos trhaentes impat 7 insinum
elibat. cuiqz iam puenisset ad mensas pciosis
vasibus supbat et virga quamanu tenebat plu
rima cristalina uasa deiecit 7 fregit. Increp
ans pro tam vili suppeletile dignissima creatu
ram hoiem ee pdendiz aprobantibus cunctis
hoc fcm 7 ipe Mecenas laudauit. Exm alterum.

Narat qz ide seneca i libro de clemetia que
scripsit ad nerone insigne augi exeplum
Cesar pluries g insidiatores sue vite penalit
egerat. Accidit tn po h ut pompeij magni
nepos agripa. que in vrbe restituerat cuz plu
ribus nobilibus necem cesaris struxissent vt die
certa sollmni sacru petens occideret. refato
hoc cesari agrippa victus carcere trusus hebat
Meditanti ergo ergo i gelaui secu. quid na de
agripa eet acturus. Videbat naqz eo puncto
i uidiam sibi crescere ab hijs maxime nobilibus
qui sanguinis giunctione necee agrippe moleste
sufferent. 7 ab hijs tande s fore cauendu. Cuz
modacibus curis ageret supueniens liuia vx
or. eiqz intuitus ait. q nam eet ca curarum an
cesar causas pandit angois. Ad hec liuia qu
gdem alias seueritatis expientiam tenes. q nec
pfecisti muliebre gsiliu paruipendes. nuc hic
expiaris clementia. cui cesar laudo gsiliuz qd 7
amplectar. Vocatis igit ministris impat duas
sellas sterni et agripa sibi aduca quo adiecto mi
nistros exclusit. sedens qz impat agrippe altira
pari sella insidere. ad q fari est orsus. exigo in
qt ate agrippa ut patient sine intuptione

fmonis me audias. Annuit ille. Miror in
quit agrippa. cur bn̄ficio℞ in te michi acto℞
sis ingratus 7 imemor. te eni exulem restitui
et in tanto gradu locaueram. Vij qui vic
tores fuerint tibi victo q̄dam i viderint ho
nesti loci i vrbe tenebas qd igit̄ necē mei
innocentis struxisti. His agrippa repente respō
dit absit eni cesar neq̧ suspicabile q̄dem est
cui augustus irritasti ingr. qd pactus fuisti
p̄seuerantiam i audiendo ß ecce si manibus
moueor q̄iecturis fuisti ingm tali die et hora
talibus edib. tali q̄clam his et illis i q̄uetu
in quo tu ipi q̧ struxistis insidias in die festo
ad sacra p̄genti nōinans q̧ loci ad occisionē
ad dictum et q̄bus vbis vinus q̄s q̧ insidi
antiū vsus fuerit. 7 qui se vltro cum gladijs
a pectore obtulissent. Agrippas hijs auditis
tabescentia oris testimonium sceleris redente
caput demisit. Tunc q̧ cesar itum ante agri
ppa exigo rem vnā q̧ ratam ducas p̄petuo
cui ille q̄cumq̧ p̄ optabis effitiam. Volo in
quit aug̃s agrippa. vt me i tuu̧ amicū ad
mittas. omissis quibusq̧ cumq̧ p̄teritis sit q̧
int te 7 me amicissime amititie fedus. Cui ag
rippa. 7 si indignus sum 7 fuus tuus eē n̄ de
dignor. Surgens igit̄ cesar agripam am
plexu 7 osculo amoris 7 grē testimonio susci
piens fouit. Acersiti ministri succedunt
hunc 7 illum hylari vultu prospectāt mani
bus manus ferentes libatur. fiunt. soluitur
fit quiuia fregns aug̃o. In nūo pauco℞
amico℞ taxat̄. Cū hanc clementiā vniue
rsi admirati fuissent nō vltra sibi isidiatōes
sensit aug̃s. Aiebant eni. 7 cui insonti tan
dū est ab illo qui nō solū sontib remissionē
ß officiositatē 7 meram necessitudinē p̄bet
Post hec cūctis amabilis vixit augustus
Agrippa nō cū viuens parentē coluit dece
dens. vt filiū genitū vniuersalem heredē
instituit. Hec reffert Seneca. ß elegantiori
fmone. Augustus nō mente tm̄. ß corpore
qi p̄ filijs hominū speciosus fuit maxīe facie
oculi q̧ eius qi duo sidera radiabant. Eius
aspectus ituentibus fuit voluptas i cunctos
liblis fuit. amicos magnis p̄fecit honoribus
ut qi suo equarent fastigio. Rem. p. beatissi
mam linquens q̄ sumo merore oīum mortu
us est. Dicentium vtinam hic aut natus
nō eēt aut nūq̧ fato esset q̄cessit. Quidā tam

eum extinctū dolo liuie vxoris opinant̄ hec cum
Aug̃s eger an̄ dies mōtis. Gaiū nepotem adop
tatū iam dudū quē iam p̄idem relegatū ut sa
tisfaceret liuie redire ad eum mādauerat.
Timens ergo liuia ne gaio regresso quem
nouercali zelo oderat. sūma impij deferēt̄ur ace
sare. ut neq̧ tiberius p̄sens alt̄ filius successio
nē impij expers esset an̄ reditū Gaij mortis
p̄uenit insidijs. huius necis ē suspitio nō dubita
tis asstio. Mortuus ē igit̄ postq̧ obtinuit mo
narchiam anno. xl°. cui tiberius p̄uignus. gener
et filius successit impio. De federe cur dicat̄ fedus.

Alte vrbē q̄ditam ut titus liuius ait. pri
sci viri accepta iniuria ab altera re. p. ple
gatos satisfactionē petebant ab hijs qui i iur
iam fecerant. si nō satisfaciebat. Iterū p̄ sacerdo
tes illis denūtiabant ut usq̧ ad xxx. dies sati
sfacerent. Alioquin eis bellū indicebant. Si eo
die℞ spatio nō erat satisfactū. Idem sacerdos
qui hoc dicebat̄ p̄ patres ibat i locum finiū
et ibi obtestabatur deos de i iustitia illo℞. Mox
hastam feratam qm̄ attulerat in fines illo℞ tran
iaciebat dicens bellū vultis bellū ex capite. tu
nc p̄mū licebat q̄ illos bellū agē. Cū aūt
postea ad pacem p̄ueniebat p̄tes q̄ueniebāt
in vnū. 7 lecta pacto℞ fie astipulatione f̄ca
7 dicto & ratum hēndo sacerdos q de pace trac
tauerat quos appellabant fetiales. ingens sa
xum deiciebat in cap̄ p̄orte seu fede q̄ ibi ad
pedes eo℞ iacebat pedibus q̄uinctis. 7 illo
saxo illius cap̄ fortit̄ q̄terebat. dicens sic
percutio hanc fedam hoc saxo sic percutiat Jupit
hui᷒ federis violatores. Eoq̧ in scripturis
dr̄ percussit fedus ul̄ fedus ictum est.

Romano℞ principum ß tyberius claudi
us regnat anōs xxiij. cap. ij. anō nat. xpi. xvj.

Anno ab urbe q̄dita dcclxvij. Tyberius
claudius nero p᷒ augm̄ impiū ade
ptus est. qd gessit annis viginti tribus
fuit hic filius libie vxoris aug̃i. Mox ge
ner et adoptiuus aug̃i filius. ortus ex ge
nere claudij appij hic io cularijs loco appe
labat̄ interdum. Claudius biberius mero
pro claudius tiberius nero. Nulla bella per
semetipm̄ q̄ssit. plurima p̄te sui regni cū
grani modestia. ß p legatos aliqua grauia
pecata seu bella q̄ssit. plurima parte sui re
gni q̄ grani modestia impauit. adeo ut quibus
dam presidib tributa augeri suadentibus

Nō

scripsit. Boni pastoris eē tondere pecus nō
deglutire. Hic herodi antipatri tetrarche Ju
deo℞ p̄ncipatū tenuit. Gallū oratorē asinij
polionis filiū cui᷒ meminit virgilius diris
necauit suplitijs. Anō. iiij regni tibij. Anō

Titus liuius hystoriographus nat. xpi. xx°.
ius patauii morit̄. anō etatis. lxxvij.
qui ab urbis q̄dite tēpore trāscripsit hystoriā
p̄ decadas digerens cui in scribendo hystoria℞
nemo q̄feri potuit. Ipsius q̄dem meminit
btūs Jeronimus i prohemio biblie dicens. ad
titū liuiū latteo eloq̄ntie fontē manātem et
cetera. Moritur ouidius.

Obidius naso poeta eloq̄ntissimus i exilio
moritur. anō impij tibij tertio. apd tho
mos oppidū sepelit̄. Anno quarto imperij
hui᷒ q̄rmanicus drusi filius p̄r galligulle de pa
rthis triumphauit. ad quos missus cesar fuerat
ab aug̃o. Tiberius multos reges ad se p̄ blan
ditias vocatos. nunq̧ remisit in quib arche
lauū regem cappadocum. cui᷒ regnō in p̄uintia
uerso. Magacham nobilissimā ciuitatē cesarea
appelauit. filiū suū drusum regni mox fecit
q̄sortem. anō regni. viij. Incidentia.

Hui᷒ tp̄r. xiij. urbes tēremotu cecidemnt
Ephesus. Magnesia. Sardis. Ostene. Ege
hiro. Cesarea. Philadelfia. Apoloīa. dya. hyero
ma. Anno. xij. impij hui᷒ apd sydentiū vrbem
accidit dira clades. Ludum gladiatoriū spect
ante pp̄° canea collapsum ē amphiteatrū 7 plus
xx. hominū interiit. Fenestella hystoria℞ et
carminū scriptor morit̄ 7 cumis sepelit̄. Seu
plautus corupti filij reus i iuditio semetipm̄
occidit. Philipus tetrarcha p̄eneadem cesar
eam philipi vocauit et altam juliadē appelauit
Herodes antipas tibiadem q̄didit 7 libiadē. Py
latus i judeam a tyberio mitit̄ procuratō. anō. xij.
regni ū p̄ses fuit annis. x. Anno. xv. regni tibe
rij. Septima etas mondi incipit.

Johanes filius zacharie p̄dicat i deserto
baptsm̄ 7 p̄niam anō impij tiberij. xv. Do
minus Jhs xp̄s a Johane baptizat̄ i Jordane. cui
putat̄ in p̄ntem anniū. xv. tiberij. ab instaura
tione templi. q f̄ca ē s°o anno regni darij. anni
dxlvij. Et ab hedificatione templi salomonis. anni
Mlx. Et ab egressu israel de egipto anni. Mdxxxviij.
Et a natiuitate abraam 7 nino regē p̄o asirio℞ anni
Mmxliiij. Anno. xvj. regni tiberij. quarto anō
magistratus pilati i iudeam olympiade. cciij. Dns

Jhs xp̄s p̄dicare orsus ē. De morte dni nri ihu xpi.

Anno. xviij. impij tiberij aug̃i. Dns
Jhs xp̄s sub pontio pilato p̄side judee jude
morti danat̄. Tunc solis f̄ca defectio hora sexta
p̄ vniuersum mundū nō lune obiectu fuit cū
tūc plenilunium eēt. quo luna oppositam partem
celi tenet a sole. 7 eo teremotu quē scribunt eu
angeliste urbes plurime q̄cusse sunt p̄sertim in
bithinia 7 Nicea edes multe dissolute. quibus
urbibus pro reparatiōe a tiberio tributa dimi
ssa sunt. Scribit nō sup hijs flego olympi
a℞ egregius supputator ita dicens. quarto anō
cciij. olympiadis magna et excelens int̄ oms
q̄ an̄ fuerunt solis f̄ca defectio ē. dies hora sexta
in tenebrosam noctem versus. ut stelle i celo vise
sunt 7 tēremotus i bithinia et Nicea. Josephus
vernaculus iudeo℞ scriptor de hijs scripsit. p hec
tempora die p̄etecostes sacerdotes p̄mū commo
tiones loco℞ 7 quosdam sonitus audisse testat̄
deinde ex adito templi repentina subito vocē eru
pisse dicentiū transmigremus ex hijs sedibus.
Scribit itē q eodē anō pilatus p̄ses secreto no
ctis ymagines cesaris in templo statuerit. h̄ p̄ma
cā cum ad sedictionē. Secunda aūt q a tesa
urū qm̄ corbonā vocant in aqductus expē
sas atenuabat i viris iudeis. p hec temporā
Saulus qui mox paulus apostolus dictus
est. ad fidem q̄uertit̄. Persius flacus satyri
cus poeta volateris nascitur. Etates mondi.

Prima ab adam ad diluuiū h̄t anos. MMccxlij.
Sc̄a a diluuio ad natiuitatē abraam. dccccxlij.
Tertia ab abraam usq̧ ad exitū de egipto. d. v.
Quarta ab exitu ipo usq̧ ad edificationē tem
pli per salamonem. cccclxxix.
Quinta ab ipā hedificatione usq̧ i stauratū
fuit s°o anō darij. dxij.
Sexta ab ipā instauratione usq̧ ad baptismū
xp̄i a Johane. xv. tiberij imperij. dxlviij.
Septima ab ipo baptismo usq̧ ad diē nouissimū
juditij. h̄t anōs q sunt i mente diuina. Pilatus
testimoniū probibet de xp̄o.

Pilatus p̄ses iudee ad tibiū atq̧ ad senatum
retulit de opibus xp̄i 7 de morte ac resure
ctione illius. et de miraculis q p ipm̄ palam f̄ca
fuerant ul̄ p discipulos i nomine xp̄i. 7 q plur
imo℞ fide deus crederetur. Senatus decreto
statuerat ne quis deus ab impatore q̄secraretur
nisi a senatu probatus. Tiberius q̄ magno su
ffragio retulit ad senatū. vt xp̄s deus haberet̄

& pylato

Nō & pylato

Senatus indignatione motus. cur nō sibi prius fm morem delatū eēt. ut de suscipiendo cultu ipe decerneret. Consecratione xpi recusauit. edito itaqz ꝯstituit. exterminandos esse urbe xpianos precipue cū 7 Seianus pfectus tiberij suscipiende religioni obstinatissime ꝯdiceret. Tiberius ꝯ edito accusatoribus xpianoꝝ mortem comminatus est. 7 mox processu tporis eundē Seianū res nouas molientē interfecit qui instanter ortatus tyberio fuerat ut gentem Judeoꝝ deleret. Tyberius Juuentutem iudeoꝝ p spem sacramenti i prouincias celi grauiores relegauit reliquas gentes eidem uł similia sectantes urbe submouit. ppetue futuris agabijs prophetat de fame q̄ fuit sub claudio. Herodes qui Johanē baptam occidit cū uxore sua herodiade ap uienam brugōdie relegati miserabilit moriunt. *De moribꝫ tyberij.*

Vir aut tyberius prudens i armis ꝯsilijs Arreptitius meliorqz meditatis ierat eu multa literaꝝ scia eloquio clarior. truci. aio auaro. insidioso simulās uelle q nollet. ijs qi infesus quibus ꝯsultū cupiebat. ijs quos oderat apparens beniuolus. Primos anis impij moderatū se prebuit. Mox i seuissimā bestiam exarsit. Multos senatoꝝ pscripsit et ad mortem coegit. Et xx. ꝯsiliarijs suis uix duos reliqt supstites. Drusum filiū nālem suū et germanicū filiū adoptiuū ueneno pdidit. filios qz eius germanici intfecit. Disolutis militie artibus armenia p parthos. Mesias p dacos pannonia sarmatis. Gallia afinitimis sunt directe. Mortuus est etatis eius anno. lxxviij. in campania ambiguus signis ueneni. Scripsit aliqs q instante tempore mortis eius ꝯsuli deos fecit ut ex suis ꝯ in regno succederet. Erat eni ei nepos ex filio mortuo. 7 altr filius germanici nomine Gaius. A dijs ꝯsilium fuit. ut q pmus illoꝝ mane ueniret ad eū illū sibi successorem instueret. Misit itaqz ad nepotē ut mane ad eū ueniret. hic ut delicatus tardauit aduentū. Alt fris heres puenit. Hunc cū uidisset tiberius illacrimatus est. qa potius ad prolem fris sui drusij. qz ad suū impij deueniret sucesio sic impij successorem i uite Gaiū reliqt. *Cap. iij.*

la lucullana tiberi) moīt

Romanoꝝ principū tertius Gaius gallicula regit annos. iij. meses x. dies. viij. anō xpi. xxxviij.

Anno urbis. dcc.xc. Gaius gallicula imparare orsus. hui genitor fuit germanicus drusi filius fris tiberij nō plenis quatuor anis imprauit homo an se omium flagitiosissimus. et qui uere dignus romanis blasphemātibus et iudeis psecutoribꝫ punitor adhibitus uideret. Hic ut breuit magnitudinē crudelitatis ei exprimam exclamasse fertur. Utinā populus romanus unā ceruicē hēret. Sepe 7 de ꝯdictione tpium suoꝝ cōqstus est. qz nullis clamitatibus publicis insigniretū qui uiuēti regali duxit uxorem eo uiuente. Hic magno aparatu profectus hostem uiribꝫ occisis germaniam galliāqz peruenis i ora occeani circa prospectum britannie restitit. cuiqz ibi belinū britanoꝝ regis filiū qui apre ob errabat i dedictioēz recepisset deficiente belli materia romā redijt.

Cui regni pmo tpre agrippam tetrarchā ~~i dom atla strin~~ quē tiberius ueniente romā et accusantem herodem tetrarcham i uincula strinxerat a uinculis libauit qui mox ꝯnis septē i judei obtinuit principatū. Ponti pilatus i multas incidens ~~calamitates~~ ꝯaio irrogatore. sua semanu occidit. Hijs diebus Judei qui iam tunc ob passionē xpi miris ubiqz cladibus exagitabat apud alexandriam sedictione excitata profligati [i. rupti] cede atqz urbe propulsi p expediēdis qrelis phylonē quēdam sane uirū impmis eruditū legatum ad cesarem misant. Philo iudeus pitissimus legatus p iudeis ad Gaiū. 7 appion legatus agrecis ꝯ eum 7 iudeos orat. sꝫ grauis hominibꝫ cunctis precipue iudeis infestis spreta legatione phylonis omnia iudeoꝝ sacra et precipue illud ierlimarū templū prophanari sacrificijs gentiliū ac repleri statuis simulacris qz impauit seqz ut deū coli pcepit et templū n. in suū nomen cōmutare ē ausus. Libidinibus suis 7 illud adiecē sceleris ut sorores suas pmū stupro polueret deinde exilio dānaret post omēs exules iussit occidi. ꝯ plurimos etiā nobiliū occiderat. In palatio aprotectoribus suis pheemptus ē anō etatis. xxix. Duo libeli in secretis eius repti sunt. quoꝝ altri pugio altri gladius pro signo nominis ascriptus erat ambo lectissimoꝝ uiroꝝ utriusqz ordinis. senatorij. 7 eqstris nomina et notas ꝯtinebat morti destinatoꝝ. Inuenta ē 7 archa ingens uarioꝝ uenenoꝝ qui mox claudio iubente i freto demersis. maria infecta traduntur nō sine magno piscium [i. destructio] exitio quos [i. necatos] nectos per proxima litora passus estus eiecit.

Romanoꝝ principū [quartus] claudius regit anis xiij. mēsibꝫ viij. die xx viij. Capl. iiij. Anō xpi xlij.

Anno urbis. dcc.xciiij. claudius Aquātius ab augō impium adeptus est mansitqz in eo qi anis. xiiij. Hic auunculus Gaij fuit uł sm alios patruus. Hoc tpre petrus apls dni nri yhu xpi romā uenit. et fide xpi pdicare cep romanis. Sensit roma beneficiū aduentus petri. Nam interfecto Gaio gallicula multa ꝯsules senatusqz agitabāt de abrogando impio. ut ꝯdam cicero psuasit post necem Jullij cesaris cui psuasioni p anthoniū et octauianū obuiatū fuit. ut necē eius cesaris uindicarent. Populus tam romanus claudiū impare optauit. Senatus legationē ad claudiū misit. ut decreto senatus i statum pstinū reformare. Ex legatis unus clam claudiꝫ affatus ē. Legationes fieri intimans et mādati. Eiqz mox psuasit ne renuntiaret ellectionē sꝫ aliud palam alijs legatis oraret. ut uoto obsecundaret senatus. Claudius audita mandati sie senatus peticionē nō annuit. Suffragio magno plebis impio ē potitus. Qui ut ꝯfirmauit impium i cognita clementia usus ē. ne intra nobiliū multitudine ultro si eēt capta cepta seuiret. biduū illud qd de re. p. statu infelicit ꝯsultatū actūqz fuerat memorie exemit omniūqz factoꝝ dictoriūqz i eo ueniā 7 obliuionē imppetuū sanx. Nam ꝯtiurs multo truculentiore cū in cedem cōspiratoꝝ insimularet. ultroneā tam clementiā. nullo expetante firmauit.

Anno. ij. impij. petrus apls papa eligit et marchus mittitur in egiptum. Accidit 7 eodem tempore grande miraculū. Siquidē furius camillus scribonianus dalmatie legatus bellū ciuile molitus legiones multas fortissimas a sacramentis pellexart. Itaqz die dato. ut in unū undiqz ad nouū impatorem ꝯuenirentur nꝫ aquile ornari nꝫ q qmō signa moueri ne potuerūt. Exercitus tanta 7 inusitata miraculi fid motus et ꝯsus in pniām Scribonias quarta statim die destitutū intfecit seseqz sacramento priōris militie continuit. *Anō natiuitatis abrahm. MMlx.*

Claudius quarto anno sui imperij cupiens se rei publice utilem pncipem ostendere bellū ubiqz p uictoriam. undeqqz qsiuit. Itaqz expeditionē in brictaniā mouit. qz trasfugas reddere nō uidebat q nꝫ an Juliū cesarē neqz po eū quisqz adire ausus ē. et ut ait suetonius tranquilus. sine sanguine ullo uł plio intra paucos dies plurimam insule ptem in dedictionē recep. Orchadas 7 insulas ultra bretaniā in oceano adieat imperio ac sexto qz pfectus tēse fuerat Romā redijt.

Eodem anno impij eius grauissima famesti psyrum facta ē in quā 7 pplie pnūtiauerūt. Sꝫ necessitatibꝫ xpianoꝝ apd Jerosolimā ꝯuectis ab egipto frumentis helena ad abenoꝝ regina ad fidez xpi ꝯuersa largissime ministrauit. Agrippa iudeoꝝ rex iam anis septē regnato morit cui succesit filius eius agrippa. Clodius quirinalis et domitius afer oratores insignes hntur.//

Censu rome agitato i uenta sunt ciuiū romanoꝝ capita sexagesies octies centena et quattraginta quatuō millia. Anō qnto impij hui inr theram 7 therasiam exp fondo maris orta ē insula stadioꝝ triginta. Anno hui impij. uij. sub procuratore cumano in ierlimis tanta sedictio i diebus azimoꝝ exorta est ut in portaꝝ exitu pplo coartacto. xxx. iudeoꝝ cede prostrata. 7 ꝯpressione suffocata ~~triginta~~ referent. Anno impij eius octo expulsos urbe aclaudio iudeos. Josephus refert Suetonius sic scribit Claudius iudeos. ipulsore xpō assidue tumultuantes romā expulit. qd utrū ꝯ xpm tumultuantes iudeos coercen et puniri iusserit. an 7 xpianos simul uelut incognite religionis homines uoluerit expelli nequaqꝫ discernit.

Veruntamen sequiti anō tanta fames fuit ut in medio foro impator coreptus a popalo ꝯuitijs et fragminibꝫ panis turpissime i festatis i palatiū fugiens furorē excitate plebis eu asit. Hui famis tpre. iacobꝫ apls ab herode agripa occidit. Pa ruo mox tpre intercedente. xxxv. Senatores. 7 ccc. simul eqtes romanos minis causis occidit. Morit in palatio manifestis signis ueneni. anō eius etatis. lxiiij. 7 int diuos relatus. Hui uxor summo igne libidinis estuauit de qua sic loqtur Juuenal Claudius audi ꝯtulerit dormire uirū cū senserat uxor. Ausa palatino tegentē pferre cubili. Sumēre nocturnos meretrix augusta cucullos. Intrauit calidū ueteri cētone lupanar. Ancilla comitē nō amplius una. Ostendit qz tuū generose britanice uentrem. Excepit qz uiros blande atqz era poposat. titulū mētita licisse. Et lassata uiris necdum saciata recessit. Tristis ad huc ardens rigide [prurigine] tētigine uulue. Hui tpre fenix auis i egipto aparuit. q an. dc. annos i arabia aparuerat uiuens annos. u. q magna ut aqlla est et cristata et penis speciosa nimis colore roseo. Hui tpre

palemon vicentinus gramaticus agnoscitur. qui interrogatus quid interesset inter stillam et guttam inquit gutta est quando deorsum stat stilla dum cadit. Simon magus a samaria romam venit. secumque habens selenem quam in postribulo tyri invenerat. Rome habitus est ut deus et templum ei structum. Intra duos pontes tyberis. ¶ Marius et Martha uxor et filij martirio coronantur. *Romanorum principum quintus portius Nero regit Annis xiij. menses vij. dies xxviij. Cap. quintum.* ¶ *Anno xpi. lvij.*

Anno ab urbe condita dccc viij. Domitius Aportius Nero domitij filius et agripine sororis caligule Imperio succedit. hic gener et filius adoptivus fuit. et ut alij scribunt et privignus. Non plenis annis xiiij imperavit. huius anno primo imperij marchus evangelista alexandrie martirio coronatur. Anno quarto rome solis facta defectio et terremotus fuit/ anno eius quinto in salam (?) decidit fulmen. Terme in rome a nerone hedificate. ¶ Persius poeta moritur anno eius etatis xxviij. ¶ Probus berutius eruditissimus gramaticus rome agnoscitur. ¶ Statius surculus tolosensis rethor in galijs insignis habetur. ¶ Festo magistratum iudee succedit albinus qui iudeis lapidibus obruitur. Albino Florus succedit. sub quo iudei contra romanos bellaverunt annis vij. Jacobus frater domini precipitatur de templo. ¶ Nero cornutum phylosophum preceptorem persij in exilium mittit. ¶ Musonius et plutharchus phylosophi insignes habentur. ¶ M. anneus lucanus cordubensis poeta in pisoniana coniuratione deprehensus brachium ad secandas venas medico prebuit. ¶ Junius galio frater senece egregius declamator propria se manu occidit. ¶ L. anneus seneca cordubensis lucani patruus Neronis preceptor incisione venarum et veneni haustu perijt. ¶ L. anneus melas frater senece et Galionis bona lucani poete filijs suis a nerone promeruit. *Anno xiiij imperij.* Vespesianus magister militum a nerone contra iudeos mittitur. ¶ Flavius josephus judeus scriptor ystoricus dux belli iudeorum cum a romanis interficiendus esset. Vespesiano pronuntiavit de morte neronis et de imperio vespesiani. ¶ Quintilianus rethor ab hyspania romam a galba adductus est. ¶ Simon magus a samaria agnoscitur. cuius fuit discipulus menander eo marte (?) pitor. *De pestilentia neronis.* ¶ Nero avunculum suum caligullam superavit in vitijs qui summe petulans libidinosus luxuriosus avarus et crudelissimus fuit. ¶ Petulantie tante fuit ut omnia pene ytalie ac grecie theatra plurimis assumptis varijs vestitus de decore cum cytharistis tragedijs et augurijs sepe contenderit et superasse gloriatus sit. *De libidine.* ¶ Libidine tanta fedatus est ut ne matre quidem sororibus aut ullo genere abstinuisse dicatur. Virum in uxorem duxit Ipse a viro in uxorem acceptus est. *De luxuria.*

¶ Luxurie tante fuit. ut retibus aureis piscaretur que purpureis funibus trahebantur. frigidis et calidis in laborabat unguentis. qui non minus mille carrucis iter fecisse dicatur. ¶ Urbis rome incendium quod per sex dies septemque noctes ardere fecit. sibi fecit voluptatis spectaculum. Horrea quadro lapide structa magne vetum insule ad quas flama discurrens adire non poterat magnis machinis ad extrema bella paratis labefecit atque inflamare fecit ad id infelice plebe compulsa. que ex altissima illa mecenatis turre prospectans letusque flamme ut aiebat pulcritudine tragico habitu iliadam decantabat. *De avaritia.* ¶ Avaritie autem tam prerupte fuit ut post hoc incendium fuit urbs. quam se augustus ex latericia marmoream reddidisse iactaverit. neminem ad reliquias rerum suarum adire permisit. Cuncta que ex flamme quoquomodo superfuerit ipse abstulit. Centies centena millia sextertia annua decreto senatus/ sibi conferri imperavit. ¶ Plurimos senatorum nulla causa bonis privavit. Negociatorum omnium sub una die tormentis quesitis adhibitis omnem penitus censum abrasit. *De crudelitate.* ¶ Crudelitatis autem tibie ita effrenatus ut plurimam senatus partem occiderit. Equestrem ordinem pene destituit. nec parricidijs quidem abstinuit. Agrippinam matrem. fratrem. sororem patris ceterosque omnes cognatos sine hesitatione perimit. Anno imperij xij. uxorem perimit. Octaviam auxitque hac molem facinorum eius/ temeritatis impietatis in dies. Nam primus omnium rome xpianos supplicijs et mortibus affecit ac omnes provintias pari persecutione excruciari precepit. Ipsumque nomen extirpare conatus est beatissimos xpi apostolos. Petrum cruce. Paulum gladio peremit. Mox acervatim miseram civitatem oborte undique oppresse clades. ¶ Nam anno sequente autumpno tanta urbi pestilentia incubuit ut triginta millia funerum in rationem venerint. In britania duo magna oppida civium et sociorum clade et cede direpta sunt. In oriente amissis armenijs romane legiones sub iugum parthicum misse. Syria egre retenta est. In asia tres urbes hoc est laodotia Jerapolis et collosse terremotu conciderunt. at vero postquam Galbam in hyspania imperatorem creatum ab exercitu cognovit, totus animo ac spe concidit. Cumque incredibilia perturbandę imo subruendę rei publice mala moliretur. hostis a senatu pronuntiatus est et ignominiosissime fugiens ad quartum ab urbe lapidem Inter salariam viam et numentanam sese ipse interfecit in domo sui liberti. atque in eo omnis cesarum familia consumata est. Erat autem pena ut ductus per publicum nudus capite eius furce inserto ac virgis cesus precipitaretur e saxo quod ut sanit afugit anno etatis eius xxxij. ¶ Eius quidem tempore imperij hij martires Coronam martirij meruerunt. *Nomina martirum eius temporis.*

¶ Petrus apostolus ¶ Paulus apostolus
¶ Torpes offitialis neronis. ¶ xl martires baptizati a petro apostolo. ¶ Processus. ¶ Martinianus
¶ Felix. ¶ Constantia. ¶ Ursianus medicus ravenne.
¶ Vitalis mediolanensis in puteo missus ravenne.

Galba octho et vitellius rem publicam occupant uno anno. Anno xpi. lxxj.

Anno urbis dccc xxij. Galba apud hyspanias usurpavit imperium qui mox ut mortem neronis comperijt. Romam venit et quintillianum rectorem secum duxit. Cumque omnes avaritia sevitia segnitia que offenderet. pisonem sibi nobilem industrium adolescentem in filium atque in regnum adoptavit. cumque mense imperij septimo ab Octhone occisus est. sane postquam Galba de hyspania veniens usurpavit imperium. Octho rome. vitelius in germania. Vespesianus in siria imperium reparaverunt. ¶ Igitur octho contra Galba et pisone rome interfectis inter tumultus cedesque invasisset imperium. Mox in gallia per germanicas legiones creatum vitellium imperatorem compulisset. et bellum civile molitus tribus primo levibus prelijs. hoc est primo apud alpes. alio circa placentiam. Tertio circa locum quem castores vocant contra vitellianos duces congressus victor extitisset. et quarto apud bedriacum prelio cum iam advertisset suos vinci. tertio mense quam imperare ceperat se se occidit. // Vitelius victor romam venit Cum multa crudeliter et nequiter ageret incredibili quoque voracitatis appetitu humanam vitam probris aggravaret. postquam de vespesiano comperit primum deponere molitus imperium. postea quibusdam animatus. Sabinum vespesiani nomine fratrem, nichil tamen mali suspicantem cum ceteris flavianis in capitolium compulit succensoque templo et mixta simul flamma in unum pariter interitum dedit. Postea deficiente vespesiani nomen exercitu suo destitutus appropinquantibus iam hostibus. trepidus cum se in quadam proximo palatio cellulam contrusisset turpissime inde protractus cum per viam sacram nudus duceretur. passim fimum mos eius coniectantibus in forum deductus. Octavo quo regnum perimpleverat mense apud germanias scalas minutissimorum ictum crebris compunctionibus excarnificatus atque inde unco contractus et in tiberim mersus etiam communi caruit sepultura. Multis hic et nefarijs modis per complures dies a vespesiani militibus ad illum senatum populumque romanum in secreta cede sevitum est. Vitellius digne sepultura caruit qui ad sepulturam neronis civis et contubernalis fuerat deferebat honores.

Cap. vj. Romanorum principum. xj. Vespesianus regit annos. ix. menses. xj. dies. xxij. Anno xpi. lxxij.

Anno urbis condite. dccc. xxiij. brevi perturbida tyrannorum tempestate discussa sub vespesiano duce tranquilla serenitas redijt. Nam ut paulo ante annus repetam. Judei post passionem xpi, inter omnem gratia dei destituti, cum omnibus undique malis circumvenirentur/ sortibus se ducti, quia portenderent eiusdem exortos duces/ regum potituros fore in rebellionem exarserunt. Extinctisque romanis presidijs legatum quoque syrie suppetias ferentem. rapta aquilla et cesis copijs fugaverunt. Ad hos vespesianus a nerone missus. Titum filium suum maiorem inter legatos habuit. Nam multas et validas legiones secum in siriam traiecit. Itaque multis iudeorum oppidis captis in urbe ierusalem precipue ob diem festum congregatos obsidione conclusit. Cognita ergo neronis morte ortatu plurimorum regum et ducum maxime Josephi iudeorum ducis sententia qui captus cum in vincula coniceretur constantissime dixerat. sic Suetonius refert continuo se ab eodem sub imperatore solvendum Imperium adeptus est. Vespesianus relictoque in castris ad obsidionem tito filio per Alexandriam profectus est romam. Sed cognita interfectione vitelly paulisper alexandrie subsistit, mox in urbem ingressus in principatu confirmatus est. Titus vero in obsidione perseverans strenue agit.

Incidentia. Per hec tempora capitolium rome incensum est. quod mox restaurare orsus est. Ignatius episcopus tertius anthiochie ordinatur. Prodigia magna apparuerunt. Nam in ierusalem stella cometa visa est. Noctis hora nona fulgor in templo et circa visus est per mediam horam. Vitula que parabantur ad sacrifitium in manibus ministrorum templi enixa est agnam. Porte templi eree ultro aperte sunt. que vix a xx viris aperiebantur. Armatorum acies in celo vise sunt. Atque currus et quadrige. Festo penthecostes nocte hora offitij matutinales audite sunt voces dicentium in templo. Transmigremus ex hijs sedibus. // Anno post

a Otho tertio imperij mense propria manu occubuit
b vitellius octavo imperij sui a ducibus vespasiani occisus in tyberim proiectus

impii Vespesiani Titus diuturna obsidione Iudeos pressit insistens cum machinis et multis aliis bellicis instrumentis tandem non pauco suorum sanguine muros civitatis irrupit. Sed ad expugnandam interiorem templi munitionem quam reclusa sacerdotum multitudo ac principum tuebatur maiore vi et mora opus fuit. Quod tamen postquam in potestate redactum opere atque antiquitate suspexit diu deliberavit utrum tamquam incitamentum hostium incenderet an in testimonium victorie reservaret. Sed ecclesia dei iam per totum mundum germinat. Hoc tamquam effetum ac vacuum nulli usui bono commodum arbitrio dei auferendum fuit. Itaque Titus imperator pronuntiatus ab exercitu templum Ierusalem incendit ac diruit. ¶ A passione Christi usque ad hanc eversionem fiunt anni triginta et novem. A captivitate quam perpessi fuerant sub Anthioco anni CCXXXVIII. ¶ Anno secundo Darii quo redificatum fuerat templum anni DXC. ¶ A prima hedificatione templi facta per Salamonem anni MCII. Anno secundo imperii.

Titus muros urbis toto solo equavit. De Iudeorum eo bello occisis referunt Cornelius et Suetonius. Iosephus vero Iudeus qui tunc bello prefuit et apud Vespesianum propter predictum imperium veniam gratiamque meruerat scripsit undecies centena millia gladio cum fame periisse. Reliquos vero Iudeorum diversis conditionibus actos toto orbe dispersos quorum numerus ad nonaginta milia fuisse narrantur. Titus omnia ornamenta templi Romam tulit et locavit in templo pacis ut ait Hyeronimus. ¶ Vespesianus et Titus de Iudeis magnificum triumphum agentes ingressi sunt urbem. Pulcrum et ignotum ante cunctis mortalibus inter trecentos et viginti triumphos qui a conditione urbis usque ad id tempus acciderant. Hoc spectaculum fuit patrem et filium uno curru triumphali gloriosissime vectos. Qui continuo domi forisque omnium tumultu compresso pacem totius urbis pronuntiant et iam portas sexto ab urbe condita claudunt. Iure enim idem honor ultioni passionis domini impensus est qui et nativitati fuerat attributus. ¶ Tunc deinde sine ullis bellorum tumultibus in immensum Romana res publica provehitur. Siquidem Achaia, Licia, Rodus, Bizantium, Samus, Tracia, Cilicia, Comagena tunc primum redacte in provincias Romanis iudicibus et legibus paruerunt. ¶ Colossus erectus habens altitudinis pedes CVII. Quidam tradunt habuisse altitudinis tantum quantum iactus sagitte ascenderet. Erat autem collosus in Rodos statua habens formam hominis cuius caput perforatum erat capax XXX corum frumenti. Ad pedes perforata qua ascendebatur intus usque ad caput. ¶ Asconius scriptor anno etatis LXXIII visum amisit. Mox annis XII in summo honore est habitus. ¶ Gabinianus rethor celeberimus in Galia docuit. Anno nono imperii huius tres civitates Cipri terremotu corruerunt. Rome quoque ingens pestilentia facta per multos dies. Eo anno in ephemeride decem millia hominum morte gelusit. Pars magna Romane nobilitatis extincta. De moribus Vespesiani.

Vespesianus obscure natus est, sed optimis comparandus est. In vita privata illustris, ut qui a Claudio in Germaniam, deinde in Britaniam missus bis et tricies cum hoste conflixit et multa imperio Romano subiecit. Pecunie avidus fuit ita tamen ut nulli iniuste auferret. Colligeret quam cum omni diligentia et provisione colligeret studiosissime largiebatur precipue indigentibus. Nec autem eum cuiuscumque principis vel maior est liberalitas comprobata vel iustior. Lenitatis placidissime ut qui maiestatis reos non facile puniret ultra penam exilii. Offensarum et inimiciarum immemor fuit. Convitia a causidicis et phylosophis in se dicta leviter tulit. Cum quoque eum multe coniurationes facte fuissent eas ingenti dissimulatione contempsit. Diligens coercitor militaris discipline fuit. Senatui et populo amicabilis fuit. Colonias multas deduxit. Anno etatis LXVIII in villa propria circa Sabinos profluvio ventris mortuus est et inter divos relatus. Hic cum mortem instare sentiret se erexit in lecto et ait stantem excedere decet imperatorem. ¶ Huius imperii tempore coronam meruit Ravene Appollinaris primus episcopus eius urbis. Rome Linus episcopus eius urbis. ¶ Rufus patricius a beato Appollinare doctus et baptizatus. Mox Ciprianus episcopus ordinatur. Quid erat triumphus.

Lex erat ut dux Romani exercitus posset triumphare si V milia hostium in bello cecidissent, aliter non. Et sumptu publico susceptus fiebat. Fiebat autem hoc modo: exercitus victor appropinquans urbi ordinatus incedebat in armis. Dux triumphans precedebat in curru decorato sublimis lauro coronatus. Equi elegantes faleratum currum trahebant. Ante currum ducebantur captivi ex hostibus subactis et spolia capta ex hostibus. Populus romanus tripartitus obviam exibat in pompa maxima: scilicet equites per se, pedites alio ordine, tertio matrone cum parvulis et virginibus ornate. Hinc et illinc tubarum clangor variorum instrumentorum musicorum strepitus et multiplex cantus erat. In curru cum duce triumphante solum erat vilis famulus qui illum sepius colaphizabat dicens: cognosce te ipsum ne extollaris. Ea die licebat cuilibet illi convitiari impune et illa convitia erant iocosa. Unde et Cesari triumphanti quidam dictum est: Celtiberose, id est tignose, et risit Cesar.

Romanorum principum XI. Titus regit annis II, menses II. Capitulum VII. Anno Christi LXXXI.

Anno ab urbe condita octigentesimo XXXII Titus Vespesianus [illegible] anno principum Galba, Octhone et Vitellio ab Augusto septimus post patrem biennio imperium tenuit cuius tanta tranquillitas in imperio fuit ut nullius omnino sanguinem in administratione rei publice fudisse referatur. Et tamen Rome orto incendio plurime edes publice cremate sunt. Vesubius mons vertice ruptus tantum incendiis eiecit ut regiones vicinas et urbes cum hominibus exureret. Rome Titus amphiteatrum edificavit et quinque milia ferarum in eius dedicatione occidit. Mosonium Rufinum phylosofum de exilio revocavit. Mores Titi.

Titus utraque lingua disertissimus fuit omnium virtutum genere mirabilis adeo ut amor et delitie humane nature diceretur. Facundissimus, bellicosissimus, moderatissimus, causas latine egit, poemata et tragedias grece composuit. Hic in impugnatione Ierusalem sub patre militans XII propugnatores in muris XII ictibus sagittarum confixit. Tante civilitatis in imperio fuit ut nullum omnino puniret. Convictos adversum se coniuratores dimisit et in eadem familiaritate qua prius habuerat tenuit. Facilitatis et liberalitatis tante fuit ut nulli quicquam denegaret et cum ab amicis argueretur respondit nullum tristem debere ab imperatore discedere. Cum quodam die in cena recordatus fuisset nulli die illa quicquam prebuisse dixit amicis: hodie diem perdidi. Hic in usitato favore dilectus morbo periit in ea villa qua pater anno etatis XLII. Mortuo eo tantus luctus publicus fuit ut omnes doluerint tamquam in propria orbitate. Senatus eius obitu ad vesperam nuntiato nocte in curia irruit et tantas ei laudes gratiasque congessit quantas nec vivo umquam egerat nec presenti summo favore omnium inter divos relatus est.

Romanorum principum XII. Domitianus regnat annos XV, menses V. Capitulum VIII. Anno Christi LXXXIII.

Anno DCCCXXXIIII ab urbe condita Domitianus frater Tito succedit in regno qui per annos XV adeo paulatim per omnes scelerum gradus crevit ut confirmatissimam toto orbe Christi ecclesiam usque crudelissime persecutionis edictis convellere sit conatus. Hic primis annis imperii satis moderatus fuit. Mox ad ingentia vitia est prolapsus: libidinis, iracundie, crudelitatis et avaritie. Tantum in se odia concitavit ut merita patris et fratris aboleret. Bellum per legatos adversus Germanos et Dacos gessit pari rei publice pernitie. Cum et in urbe senatum et populum laniaret et foris male circumactum exercitum et assidua hostes cede afficeret, tamen sub nomine hostium superatorum de extinctis legionibus triumphavit. Deum et dominum appellari se iussit. Uxorem suam augustam nominari precepit. Nullam statuam nisi auream aut argenteam sibi poni in capitolio passus est. Eunuchos fieri prohibuit et vites in urbe plantari. Templum in urbe sine admixtione lignorum construxit. Edificavit quoque capitolium, forum transitorium, divorum porticus, ysium, ascerapium, stadium, horea piperatoria, Vespesiani templum et pantheon. Anno X regni. ¶ Mathematicos et philosophos ex urbe expulit. Mensem Setembrem appellari Germanicum voluit et Octubrem Domitianum. Consobrinos suos occidit et plurimos senatorum. Invidie simul ac prede causa alios in exilium trusit quos mox iussit occidi. ¶ Persecutiones in Christianos secundus a Nerone impavit. Eius tempore Iohannes apostolus in Pathmos relegatus insulam. Hac persecutione coronantur martires Cletus papa, Eutropius in Galliis episcopus et Nicomedes, Dionisius Ariopagita cum sociis. ~~Et fecit~~ sanctus Lucianus Petri discipulus. Sed ut audivit de regno Christi non temporalibus dicta persecutione cessavit et perditum venit Christianos celavit. Item philosophos ex urbe expulit. Iudeos qui de genere David erant iussit interfici acerbis cruentis tormentorum questionibus exquisitis. Timebat namque ex eo genere esse venturum qui regnum posset adipisci. Continuo quoque eum facta coniuratione in palatio occiditur a Petronio prefecto pretorio et a Parthemio spadone anno etatis XXXV. Cuius cadaver populari sandapila per vispiliones portatum et ignobiliter est sepultum. Inadventia. ¶ Clemens urbis episcopus tertius post Petrum ordinatur. Anno regni XII. ¶ Iosephus Flavius Iudeus ystoriarum scriptor vigesimum librum antiquitatum scripsit. ¶ Quintilianus Hyspanus Calagoritanus primus Rome scolam habuit salariatus a fisco. ¶ Tres virgines vestales stupri convicte et dampnate. ¶ Maxima virginum vestalium Cornelia convicta stupri iuxta legem defossa est.

Romanorum principum XIII. ~~nomine~~ Nerva regit anno uno, menses IIII. Capitulum VIIII.

Anno urbis DCCCXLIX secundum [illegible] Anno Christi LXXXVIII. Iuxta Eutropium quinquagesimo, secundum Orosium XLVI post DCCC Nerva senex succedit imperio operam dantibus Petronio et Parthemio occisoribus Domiciani. Vir vita privata modestus et strenuus nobilitatis medie. Hic rem publicam egregium et civilissimum prebuit qui Traianum ob eius indolem adoptavit in filium. Exules primo cunctos exilio revocavit. Senatus decrevit omnia esse irrita que

Domitianus quotidie secretum gerere consuevit sumens in qua nichil aliud curabat nisi muscas stilo preacuto configere.

Nota bene

ac scripturis omnibus hoc primum dixerit: Dominus ac deus Domitianus sic fieri iubet.

domitianus statuerat. Multi reuocati exilijs. plures bona sua receperunt. Johes apls exilio absolutus est. Nerua anno imperij eius sexto die obijt etatis anno. lxxij. agnoscamr inter diuos relatus est. Hijs temporibus agnoscuntur viri. Ignatius eps anthioc. Papias eps ierlitanus. Policarpus. Smirneus. Victorinus eps Amiterni. Romanorum

principum. xiij. regnat Traianus an. xviij. menses vj. Caplm. x. Anno xpi. c.

Anno vrbis. dcccl. Vlpius crinitus traianus ytalice natus hyspania nerua tradente suscepit imperium qui regnauit anis. xviij. 7 meses. vj. apd agripinam vrbem hyspanie insignia sumpsit imperij exercitu conferente. Rem publicam ita administrauit ut merito omnibus principibus pferatur. Inusitate ciuilitatis et fortitudinis fuit. Romani imperij qd post augustum mag defensum fuerat. quam nobilitatem platum fines longe lateqz diffudit. Transdanubium gentes multas subegit. transrenum in germania vrbes reparauit. Decebalo rege victo daciam prouinciam fecit. Subegit hybos. Sauromatas. Alroenos turingos eorum prouinciam decies centena millia passuum tenuit. Armeniam aparthis vendicauit. Albanis regem dedit. In asia maiori usqz ad fines indie. omnes regiones imperio romano subdidit. In mari rubro classem instituit ut p eam fines indie vastaret. In persequendis xpianis errore deceptus. tercius anerone persecutione fecit. Plinius secundus cum quadam prouinciam regeret plures xpianos occidit multitudine eorum perteritus consulit atraiano qd facto esset. nuntians ei preter obstinationem non sacrificandi ante lucanos cetus. 7 ad canendum cuida xpo ut deo nichil aput eos reperiri. Preterea ad confederandam disciplinam abijs vetari homicidia / furta / adulteria latrocinia et hijs similia ad que commotus traianus rescripsit. Hoc genus quidem inquirendos non esse ablatos uero puniri oportere. Ait tertulianus. leuioribus illico rescriptis que xpianos temperauit edicta. Anno vij. regni et natiuitatis abraam. ij. cxx. Anno viij. regni. Tunc rome fulmine domus aurea anerone priuatis publicisqz sumptibus constructa repentino conflagrauit incendio. Pantheon qz rome fulmine crematum est. Terremotus quatuor vrbes asie sub uerse. Elea. Mirena. Pitane. Cyme. Et grecie due. opyntorium. 7 Oritorium. Et tres in galliatia eruere. Antiochiam qz pene totam subuertit. Iudei aut incredibili rabie efferati p diuersas terrarum partes exarserunt. Nam p totam libiam aduersus incolas atrocissima bella gesserunt. que adeo tunc infectis cultoribus

desolata est. ut nisi postea adrianus imperator collectis aliunde hominibus colonias deduxisset uacua penitus terra abraso habitatore mansisset. Egiptum uero totam et cyrenem et thebaidam cruentissime turbauerunt / in alexandria bello arctati sunt. Rebellantibus Judeis in mesopotamia precepit traianus ul' vellutio lisye quieto presidi ut eos exterminaret qui eos persecutus prostrauit 7 procurator Judee est factus. Salaminam vrbem cipri. occisis in ea accolis deleuerunt. a. xvj. terremotus antiochiam pene totam subruit. Traianus militarem gloriam ciuilitate ac moderatione superauit. Rome et per prouincias equalem se omibus prebuit. amicos causa salutandi frequentans. ul' egrotantes. ul' cum dies festos habuisset. conuiuia cum hijs indiscreta vicissim habens sepe in eorum vehiculis sedens. Nullum senatorem lesit. Nichil iniustum ad augendum fiscum agens liberalis inamictos publice priuatimqz dictans omnes et honoribus augens. quos ul' mediocri familiaritate cognouisset. orbem terrarum edificans multas immunitates ciuibus tribuens. Nichil non tranquillum et placidum agens adeo ut omni ei etate unus Senator damnatus sit atqz is tamen per senatum ignorante traiano. Ob hoc per orbem terrarum deo proximus / non nichil venerationis meruit et viuus 7 mortuus. Inter alia dicta. hoc ipsius fertur egregium amicis eum culpantibus. quod nimium circa omnes esset comis. Rndit se talem debere esse imperatorem priuatis quales esse sibi imperator priuatos optasset. Traianus expedicionem veniens post ingentem gloriam belli domi comparatam / pro fluxo ventris ap Seleuciam ysaurie / extinctus est anno etatis. lxiiij. mense. nono. die quarto. Inter diuos relatus est. Ossa eius romam portata / in vrnam auream in foro. qd edificauit sup columnam posita sunt. Solus qz omnium intra vrbem sepultus. huius memorie tantum delatum est. ut usqz in longa tempora non aliter acclamatum sit principibus romanis nisi felicior augusto melior traiano. Persecutio tercia. Nomina martirum. Hij martires coronati sunt. Ignatius eps antiochie romam perductus bestijs traditus est cuius tau herof successit. Clemens vrbis eps in sathia in mari est missus. Fochas eps. Simon apls annorum centum et. xx. suffixus in cruce cui iustus nomine ierlitanam rexit ecclesiam. Romanorum principum. xiiij. helyus adrianus. xxj. reg. anis xxj. Cap. xj.

Anno ab urbe condita. dccclxx. Anno xpi. cxxviij. Adrianus traiani filius adoptiuus natus ex consobrina traiani italice in hyspania opida date.

plotina vxore traiani successit ul' succedit imperio. non tamen traiani opera imperio potitus est. Hic per quadratum discipulum apostolorum et aristidem athenensem / virum fide sapientia qz plenum et per serenum granium legatum / libris de xpiana religione compositis / instructus atqz eruditus precepit per epistolam ad minutium fundanum proconsulem asie datam ut nemini liceret xpianos sine obiectu criminis aut probatione damnare. Idem continuo pater in senatu vltra morem maiorum appellatus est et vxor eius augusta. Adrianus glorie traiani inuidens statim tres prouincias reliquit. quas traianus addiderat. i. caldeam mesopotamiam et Armeniam exquibus reuocauit exercitus ac finem imperij uoluit esse. Eufratem. Id de dacia facere voluit sed deterruerunt amici ne ciues romani. que ea regione degebant barbaris essent preda. Anno sexto imperij. Sauromatas bello vicit. Judeos quidam Palestinam depopulantes vltima cede perdomuit. vltus qz est xpianos. quos illico celba duce. cur ad auxilio romanorum non assentarent excruciabant. precepit qz ne cui iudeo introeundi Jerosolimam esset licentia. xpianis tamen ciuitas permissa erat quam ipse in optimum statum murorum extructione reparauit. 7 heliam de proprio nomine vocari precepit omissa plurima parte soli vrbis 7 amplectens eam partem suburbiorum qua crucifixus fuit noster dns Jhs. Anno quinto imperij. In libia qz deduxit colonias que a iudeis vastata fuerat. Adrianus pacem omni tempore sui imperij habuit. semel tamen per presidem dimicauit. Orbem circuit romanum multa hedificauit. Alexandriam a iudeis subuersam publicis instaurauit expensis. Rem publicam iustissimis legibus ordinauit. Athenensibus leges dedit ex Solonis et draconis libris editas. 7 ibi hyemans. plurimas edes construxit et eis dona largitus est. Agonem qz edidit. Et bibliothecham miri operis extruxit. Nam fuit vtraqz lingua eruditissimus non magnam habuit gloriam clementie gloriam diligentissimus circa Erarium et militum disciplinam. In amore puerorum parum continens. Antinoum nimie pulcritudinis puerum. quem tenere amans. In delitijs habuerat in egipto mortuum inter deos retulit et templum construxit. 7 sacerdotes posuit et prophetas et vrbem suo nomine appellauit. ludos qz annuos fieri illi compulit. adrianus reliqua tributorum vrbis relaxauit. cartis publice incensis. Plurimos 3 libros ipsis tributis relaxauit. Anno quarto regni. Terremotu facto Nicomedia ruit

et Nicene vrbis plurima pars eius a est. ad quarum instaurationem adrianus impensas de publico largitus est. a. xiij. imperij. Nicopolis qz et cesaria terremotu ceciderunt. Adrianus maior Sexagenario moritur morbo intercutis aqua in campania apud baias. Senatus ei tribuere nolebat honores diuinos. tamen cum successor eius titus Aurelius. Anthonius hoc vehementer exigeret et vniuersi senatores palam obsisterent tandem obtinuit. Templum veneris rome factum. a. xiij. Saluius Julianus iuris consultus sub hoc principe perpetuum edictum composuit. Aquila interpres ex ebreo in grecum libros edidit. Bassilides heresiarches alexandrie agnoscitur. Sub hoc principe coronati sunt martires. Papa xistus. Alexander papa. Eleuterius eps et antia mater eius. Euentius et theodolus presbiteri. Getulius et alij tres. Simphorosa et septem eius filij. Seraphia virgo. Sabina virgo. Et rome tres sorores germane carnis et spiritu. s. fides spes et caritas et earum mater nomine sapientia. Eustasius et vxor et filij duo Fausti nus et Julita. Romanorum principum. xiij. regnat Tytus aurelius Anthoninus cognomento pius cum filijs suis Aurelio et lucio. Anis xxij. menses iij. Caplm. xij. Anno xpi. cxxxix.

Anno ab urbe condita. dccc. xc. Anthoninus pius cognomento cum filijs suis Aurelio et lucio non plene. xxiij. anis regnauit. hic claro genere. sed non ad modum veteri adriani gener. in filium adoptatus est. vir laudabilis et qui merito nume pompilio conferatur. ut traianus romulo equiretur. Vixit ingenti honestate priuatus in imperio maiore. Nulli acerbus cunctis benignus. In re militari moderatus gloria defendere magis prouincias qz ampliare studens viros equissimos ad administrandum rem publicam querens bonos honore habens. Improbos sine aliqua acerbitate detestans. Regibus amicis venerabilis quam terribilis adeo ut barbarorum plurime nationes armis depositis ad eum controuersias suas lites qz deferrent. Is ante imperium ditissimus opes suas stipendijs militum et circa amicos liberalitatibus minuit. verum Erarium opulentum reliquit adeo tranquille et sancte vixit. ut merito pater patrie nominaretur. Pius propter clementiam dictus est. hic ta le verbum edidit Scipionis exemplo. Malo ciuem vnum seruare quam mille hostes occidere. Obijt aut apud lorium suam villam. xij. miliario ab urbe

. plotina .

ano etatis. lxxvij. Int^r diuos e relatus. Huius
temporibus valentinus hesiarches. et cedron
magist^r maytorie roma venerunt. Justinus
phs librum pro xpiana relligione editum Anthonio tr
adidit ac eum erga homines xpianos benignum
fecit. Taurus platonice secte appollonius stoy
ce. Arrianus maximus basilides scitopolitanus
phy illustres hntur. Mesomodes cretensis poeta
carminum cytharicorum agnoscitur. Et crescens cyni
cus qui persecutione mortis moui xpi ultimo sane
secte phyo quia cum gulosum et puaricatorem
phyam arguebat. Policarpus romam venit et
multos ab errore correxit. Galienus medicus
pergamo genitus rome clarus hetur. Martires
fuerunt eo tempore. Tolomeus et lutius. —

Romanorum principum. xvij. regit Marchus Ant
honius verus et lutius Aurelius seuerus cum
fratre annis. xix. mense vno. cap. xiij. Ano xpi. clxij.

Anno urbis. dcccc. xiij. Marchus anthonius
verus potitus impio fratrem suum regni fecit
consortem. hij primum impium equo iure rexerunt
Nobilissimi genere fuerunt. Nam patrie origo a nu
ma pompilio Matria a solentino rege pependit. //
Anthoninus verus gener quidem fuit pij predece
ssoris eius veri lutius fuit et frater et gener. Bellum
contra parthos gesserunt mirabili virtute ac felicitate
Velogesus enim parthorum rex rebellans post traiani
victoriam grauem eruptione. Armeniam cappado
ciam syriam que uastabat ad id bellum profectus e lutius
qui et comodus dictus est. Orosius uero tradit
Anthoninum verum ad id bellum profectum. Ego potius
de lutio credo. Postremo duces magis rebus
gestis Selutiam assirie vrbem sup ydaspem flumen
sytam cum trecentis millibus hominum cep. et cum
fratre eodem socero de parthica victoria triomphauit
Lutius aurelius comodus seuerus anno impij
eius xj. in venetia. Int^r concordiam et altinum urbes
sedens in vehiculo pter cum fratre eius morbo quem greci appole
xim vocant diem obijt. qui vir ingenij parum aulis
fratris reuerentia nichil umquam atrox e ausus. Inter
diuos tamen relatus e. Quo defuncto Anthonius
solus impij potitus e post fratris mortem annis. viij.

Mores impatoris. Vir tranquillissimus fuit
qui nec ab infantia vultum suum gaudio uel merore
mutauerit. Phye stoice deditus. non solum moribus
vite s^3 et erudictione phs. Tante admirationis ad
huc iuuenis fuit ut cum successorem parauit adrianus
relinquere adoptato tamen Anthonino pio generum eius
adeo esse voluerit ut hoc ordine ad impium perueniret

Institutus fuit ad phyam per apolonium calcedonem
ad scientiam literarum grecarum per plutarchum nepotem
litteras aut latinas fronto nobillissimus orator edo
cuit. hic cum omnibus equo iure egit. fastigio impij
ad nullam insolentiam est elatus liberalitatis promp
tissime. Prouintias ingenti benignitate et moder
atione tractauit. Sibus belli parthia fratre vi
uente grauis quarta vice a nerone ma[...] et con
tra persecutio in xpianos e acta et plurimi marti
rio coronati. Secuta tunc lues plurimis in fu
sa puintijs italiam tanta mole uastauit vt pa
ssim ville agri et opida sine cultore et habitatore de
serta in mixtas siluas concesserunt. Exercitum uero ro
manum cunctas que legiones per longinqua late hi
berna dispositas, ita consumptas fuisse fert. vt Mar
cho manicum bellum quod continuo exortum est. in nouo
uo delectu militum quem trienio iugit^r marchus an
thonius huic gestum fuisse refferatur. Hoc quidem bellum
marco manicum quod solum gessit adeo durum fuit ut
posset bellis punicis conpari. Nam eo grauius que
romani exercitus lue defecerant. dei tamen prouide
ntia administratum est vt patet plurimis argu
mentis, tamen maxime epla grauissimi impatoris
ut apte contestatus e. Nam cum iugi trienio apud
carnutum ingenti labore perseueraret. Romanus
exercitus obsistentibus fortissimis gentibus
hec, Squadis vandalis, Sarmatis. Sueuis et
omni pene germania et in quadorum usque fines pro
gressus, propter aquarum penuriam circumuenirentur
ab hostibus. et ipam sitim potius que hostes substinent
Quidam xpiani milites aducti sunt ad inuoca
tionem nominis xpiani palam magna fide in preces dif
fusi. tunc tanta vis pluuie effusa e. vt romanos
quidem sine iniuria largissime reficerit. barbaros
autem crebris fulminum ictibus perterritos presertim cum plu
rimi eorum occiderent in fugam coegit quorum ter
ga romani cedentes usque ad internitionem gloriossi
ssima victoriam. et omnibus pene antiquorum titulis
preferendam, tudi puoque militum nimo sub deo auxi
lio reportarunt. Extiterunt post multa tempora
ipius impatoris littere contestantis inuocationem
nominis xpi per milites xpianos sitim illam depulsam
et collatam fuisse victoriam. Idem anthoninus
comodum filium suum cesarem fecit regni fecit conso
rtem. liberatis pannonijs post bellum marcomanicum
actum per carnutum. romam rediens cum filio triomphauit
Ibi preterim temporis per omnes prouintias tributa do
nauit. Comodus antenatu augustus pater Antho
ninus filius comodus appellatus e. Multis multa

largiti sunt. Qua simul fiscalium negotiorum calumpn
iosa monimunimenta congesta iusserunt incendi. Seue
riores leges nouis constitutionibus temperauit. Post
hanc victoriam adeo edictione nimium fuit magnifi
cus et centum simul leones exhibuerit. hic cum
olim ad belli iam dicti sumptum erario exhausto
largitiones non haberet, nec indicere prouintialibus aut
senatui quicumque uellet instrumentum regij cultus. fecit
inforo diui traiani sectione distraxi. Vasa aurea po
cula cristalina. Murena vxoriam ac suam sericam
et auream vestem et multa ornamenta gemarum
ac per duos menses continuus vendictio acta e. multum
que auri redactum post victoriam tamen pretia restituit
qui reddere voluerunt. Nulli fuit molestus. hic
permisit uiris clarioribus vt conuiuia eodem cultu
et ministris similibus exhiberent. Anthoninus
etatis eius. ano. lxj. Impij autem. xix. morbo apud
pannonias. vite terminum dedit et int^r diuos est
hitus. Ph tempora viri clari noti sunt. fronto
orator. huius impatoris preceptor, de quo ait Juuena
lis. Frontonis platani conuulsaque marmora clama
nt. Apud pisas pegrinus pbs qui rogo quem ligni
is construxerat ipe semetipsum iniecit. Opianus alex
poeta qui Eutica miro splendore conscripsit Atticus
platonicus pbs. Titianus bardesanes heriticus.
Smirna urbs asie terremotu ruit ad cuius instau
ratione decenalis immunitas tributorum concessa est.

Nomina Martirum. Hij martires fecere marti
rium. Policarpus eps. Alexander eps. Alexander
et Gaius germanicus. Justinus eps. Epodius vi
ctor et corona. Felicitas et septem eius filij. Car
pus epus et virgo papilus agnoscitur. —

Romanorum principum. xviij. lutius anthoninus co
modus regnat annis. xiij. Cap. xiij. Ano xpi. clxxxj.

Anno urbis. dccccxxxij. Lutius anthoninus
comodus patri successit impio. in quo. xiij.
annis mansit. hic nichil patrinum huit. nisi quod contra ger
manos feliciter expugnauit. Ceterum pomia lu
xurie et obscenitatis dedecora depuatus gladia
torijs que armis sepe in ludo pugnauit et in amphi
teatro cum huius moi hominibus dimicauit. et cum feris cum
gressus. Interfecit plurimos senatores animadu
ertit nobilitate industriaque excellere. Anno im
pij. viij. regis flagitia pena vrbis insequitur. Nam
fulmine capitolium ictum e, ex quo facta inflamatio
bibliotecham illam maiorum cura compositam edes que
alias iuxta sitas ignis rapacitas concremauit. a. xj.
Deinde aliud incendium mox rome exortum. Edem veste
et palatium et plurima vrbis partem solo coequauit

Termas comodianas fecit. Mensem setembrem suo
nomine appelari conatus e. Colossi capite sub
lato sue ymaginis caput iussit imponi. Comodus
omnibus in comodus in domo vestiliani strangula
tus interijt tanta execratione omnium vt humani
generis hostis et mortuus judicaretur. hoc tempore the
odotio effesius interpres. et herenius epus lugdun
ensis insignes hntur. Nomina martirum. Ele
uterius papa. Appolonius senator. Fanstinus.
Julianus senator. Cecilia virgo. Anastasius
Symphorianus. Eusebius. Pegrinus.
Vincentius. Pontianus. Romanorum principum
xviiij. helius pertinax regit menses. vj. Cap. xv.

Anno urbis. dcccc. xlv. helius | Ano x. clxxxxiij.
pertinax maior septuagenario cum urbis pre
fecturam ageret ex senatus consulto impare e iussus
obsecrante senatu ut vxorem suam augustam et filium
suum cesarem appellaret. quod dixit. testatus sufficere
sibi quod ipe inuictus regnaret. Pertinax seditione
militum pretorianorum auctore saluio Juliano in
rista. altius Juliani nepote in palatio occiditur.
Mox ipe julianus a seuero apud pontem miluium
interficitur. postque rem. p. inuasit mensibus septem
exactis. Ita per pertinacem et Julianum annus vnus
assumptus e et mense et addicto. Romanorum prin
cipum. xx. Seuerus annis. xviij. menses. uj. Cap
xvj. Anno xpi. cxcv.

Anno urbis. dcccc xlvj. Seuerus genere affer
tripolitanus ab opido lepti solus ex africa
omni memoria ante et post romanus impator fuit
qui regit annis. xvij. hic in honorem pertinacis
quem Julianus occiderat pertinax voluit nominari
hic primo fisci aduocatus. Deinde tribunus militum
Mox per varia officia ad regendam rem. p. venit vir
parcus. natura seuus multis bellis sepe lacessitus for
tissime s^3 laboriose rexit. Pescenium nigrum qui in egipto
et syria rebellauerat apud tignum interfecit. Parthos
vicit, et arabas interiores adjabenos et arabas eo usque
superauit. vt et prouintiam faceret. multa toto orbe
reparauit. Sub eo clodius albinus qui in occidendo
pertinacem socius iuliano fuerat. et se cesarem in gallia
fecerat occisus e apud lugdunum. Seuerus preter
bellicam gloriam et ciuilibus studijs clarus fuit
literis doctus. phye ad plenum scientiam adeptus est
Nouissimum bellum in brictania habuit. Vbi magnis
prelijs gestis receptam insule partem a barbaris in dom
itis gentibus distinguendam vallo et fossis putauit
Itaque magnam fossam vallum firmissimum crebris etiam
turribus communitum per centum et triginta duo milia

passuū amari ad mare duxit. Jnbrictaniā apd del
borum oppidum ad modū senex morit᷑ et iter
diuos relatus est. Libros duos reliquit. bassianū
et Getam. hui᷒ imperatoris temporibꝫ apd antioch
iam terme seuerianie facte sunt. Rome ꝯ terme
illui᷒ nominis et Septi domū extructū ē. Viri
illustres Clemens alexandrinus scriptor hystoric᷒
Mussianus nr̄e secte phȳs tertullian᷒ afer. Orige
nes. cui᷒ pr̄ leonides ꝑ fide gloriose transiꝛt. Pa
teni᷒ phē stoicus. Narcissus epūs urbn. policarpus
et bacillus epi asiani. victor epūs urbis. policrates
et hyreminius ecclīaꝝ pastores int᷑ quos orta
ē q̄stio an pasca celebraret᷑ ſm legem Moysis
xiiij m̄sis ul' alit᷑. Anno. xij. Impij hui᷒ urbi
antiochie. celj. īuentū est eē annū Jubileū. Qu
inta ꝑsecutio hui᷒ tempore acta ē in xpianos vi
ctor papa. Nomina martirū. Hyreneus epūs
Ppetua felicitas. Saturninus Secundolus
Andeolus subdiac̄. Romanoꝝ p̄ncipuꝝ. xvij᷒. re
gnauit Antonius caracalla aīs. vij. et m
nisꝫ. Cap. xvij. Año xp̄i. ccvj.

Anno urbis. dcccclxij᷒. imparuit seueri filius
nomine bassianus qui nominatus ē mā
chus aurelius. Anthoninus caracalla aūt dictus
ē agnīe vestimenti qd̄ rome īduxit et ꝯtrario gen᷒
uestis ex hui᷒ noīe dictuꝫ ē. Anthoniana Geta
fr̄ ei᷒ statim po᷒ scelera sua hostis publicus iudica
tus ē. hic paulo asprior patre fuit. et minax imp
atientis libidim̄ fuit. qui nouercam suā Juliā du
xit uxorem. Rome opus fecit egregiū qd̄ dictū
ē therme anthoniane. Cū mundū aīs septem
regnasset. Anno etatis. xliij. vix ex acto molies
ꝯ parthos Jnt᷑ edessā et carras occidit᷑ circūue
ntus ab hostibꝫ qui publico funere elatus ē. Hui᷒
tempore in hierico quarta edictio diuinaꝝ scri
pturaꝝ īuenta ē. Cui᷒ auctor nō apparet.
Romanoꝝ principū reg̃. xviij. Ophilus Macri
nus cum filio anīꝫ .j. mēses. ij. Cap. xviij.

Anno urbis. dccclxviij. reg Anno xp̄i. ccxvij.
nat macrinus et filius eiꝰ diadumenus.
hic Macrinus p̄fectus p̄torij īuasit impiū. Sequēti
anō apud archelaidem militari tumultu occidit᷑
Carcensibus rome amphiteatrū incensuꝫ. Abagar᷒
vir sctus regnat Edesse. Ro. prin. regnat. xix᷒
Marcus aurelius. Anthoninus. aīs. iiij. cap

Anno urbis dccclxx. Rex xix᷒. Anō xp̄i. ccxviij᷒.
gnat marchus aurelius Anthoninus aīs
quatuō. hic filius caracalle putabat᷑. qui dū eēt
helyogabali templi sacerdos electus ē p̄nceps. hic
cū ingenti expetatione et senatus et militū ro
mam uenisset ꝓbrijs omibus se ꝯtaminauit impu
dicissime et flagiciosissime uiuens militari tu
multu orto rome cū matre sua Syna seru occidit᷑
Eo tempōe nicopolis ī palestina q̄ dicebatū E
maus ē ꝯdita. legationis industria ꝑ ea suscī
piente iulio africano scriptore tpꝝ. Sexta
edicto īuenta in neapoli. Sabellius hēsiar
ches apparet. Ro. prin. xx᷒ regnat mamee
filius aīs. xiij. Cap. xx. Anno xp̄i. ccxxiij.

Anno urbis. dccclxxiij. Aurelius alexa
nder ab exercitu cesar. a senatu augustus
ē dictus cui᷒ mat᷑ Mamea xpiana origenē pre
sbiterū audire curauit. hic ad modū Juuenis
xerxem regem ꝑsarum gloriosissime uic qui
militaris disciplīne tam seuerus coercatō fuit
ut quasdam tumultuantes legiones integras
exauctorauerit. Jn mameā matrem unicepius
fuit. eoqꝫ acunctis amabilis militari tumultu
cū annis. xiij. Jmpasset in gallia occisus ē. Vl
pianus iuris ꝯsultus hui᷒ fuit assesor cū rex
p. moderatione alexander comisit therme ale
xandrie rome fcē sunt. Origenes de alexan
dria ad palestinā ꝓgressus ē. Rome Julius afri
canus scriptor agnoscit᷑. Germanus p̄sbiter
antioche᷒ et ypolitus et uerilius epūs arabie
clari hītur. Origenes uocatus uenit ad mameā
quā instruxit. Origenes ut fatet᷑ apl's. vj. lib
rum pret᷑ epistolas ex suis legit qui ut prou
biū talis erat uita q̄l' simone. nam nec lecto ia
cebat. Carnes nō edebat nec uinū bibebat. cal
ꝯeo nō calceabat. Eusebius cesariensis et Ru
finus presbit᷑ aqlegenses de eo scripsit Jeronimo.
Romanoꝝ. prin. xxj᷒. regnat Maximin᷒. Cap
xxj. Anno xp̄i. ccxxxvj.

Anno urbis. dccclxxxvij. Maximinus pr
imus ex corpore militari sine auctē sena
tus ab exercitu imperator ē factus. bello ꝯ germ
anos gesto felicit᷑ ap aqlegiam cū filio suo am
bitibus ꝯsiis deftus apupieno occisus ē hic odio
mamee xpiane matris alexandri qꝫ occiderit ꝛ
origenis ꝯ xpianos et maxime ꝯ sacerdotes
cleros et doctores ꝑsecutionē sextam exercuit
post neronē. Po᷒ h̄ tres simul electi sunt. S.
pupienus et balbinus frat᷑ eius int᷑fectores
maximū obscuro ꝯnē nati rome electi sunt. gor
dianus nobili ꝯnē natus prē gordiano q̄ i africa
ꝑ ꝯsulatum gerebat ibi ab exercitu cesar electus
est. Nomina martirum eiu᷒ ꝑsecutionis.

Pontianus papa. Hyrenus epūs. Antherus
papa. Panphilus presbit᷑. Juliana virgo. Ci
riacus papa q̄ post pontianū sedit. licet nō heat᷑
cathalogo episcopoꝝ romanoꝝ renūtiato papatu
cū bta ursulina. ꝛ c. xj m virginū martiriū fecit.
Romanoꝝ p̄ncipum. xxij᷒ regnat Gordianus
aīs. vj. Cap. xxij. Anno xp̄i. ccxl.

Anno urbis. dcccxcj. Gordianus ad modū
adolescens imperator romā uenit. statim qꝫ
pupienus et balbinus qui rem. p. inuaserant
ī palatio sunt occisi. hic iam portas apuit. q̄s
utrū post uespesianū et titū aliqs clausit. nō tr
aditur. Cornelius tacitus scriptōꝝ tradit eas
portas a uespesiano po᷒ anīꝫ apuisse ut clausit
eas post euisionem yersin. Apertis igit᷑ iam portis
ꝯ parthos dux exercitū quos felicit᷑ supauit
Jnde rediens nō longe a finibꝫ regni romani fra
ude philipi qui post eū regnauit occisus ē. Go
rdiano milites tumulū erexerunt. xx. miliario
a circesso qd̄ iminet Eufrati. Eius ossa romā
lata et int᷑ diuos relatus est. Hui᷒ tempore Fa
bianus urb epūs ordinatus, spū scō ī spetie colū
be sup caput ei᷒ descendente ī testimoniū electiois
adeo. Africanus scriptor ad huc floret et the
odorus q̄ dictus ē gregorius epūs ponti. discip
ulus origenis Romanoꝝ p̄ncipum reg̃. xxiij᷒ phi
lipus cū philipo filio aīs. vij. Cap. xxiij. Anō
xp̄i. ccxlvj.

Anno urbis. dcccxcvij᷒. Philipus
imperio potitus ē qui filipū filiū suū regem
fecit ꝯsortem in quo annis septē mansunt. hic ꝑ
mus augōꝝ xpiane fidey cultor fuit. Exercitū
ex siria ī ytaliam traduxit incolumē. Jn trachia ur
bem sui noīs ꝯdiderunt. theatrum pompey ince
nsum est rome. Post tantum impij horum annū
millessimus annus a ꝯdita urbe impletus est. ꝓpt
qd̄ rome ludi maximi celebrati. ambo tū fraude
detij ab exercitibus sunt occisi. phy᷒ pr̄ uerone.
alt᷑ rome. ꝛ int᷑ diuos relati sunt. phy᷒ filius adeo
seueri animi fuit. ut nullo cui᷒qꝫ comito ad riden
dum soliu potuerit. prēm qꝫ ludis iocularibus
petulanti᷒ chachinantem uultu aduso notauit
Augusta nō nominabat᷑ seuera. de hoc traditur
qꝫ in vigilijs pascalibus offitijs intesse uoluerit
s̄ epūs urbis illius eum ꝓhibuerit. n̄ penittuerit
et int᷑ penitentes staret. nec alit᷑ copiam misterioꝝ
sacrōꝝ hrē nisi culpas ꝑ penitentiam diluisset
Jniunctā penitentiā humilit᷑ tulit et equanimit᷑
adimpleuit. Hoc tempore agnoscit᷑ Jeronimus
presbit᷑ alexandrinus uir appme eruditus ꝑhia
xpiana et doctor exiui᷒ et africanus qui cronichaꝝ
diligenti studio edidit. quā ꝛ Jeronimus huic exe
mplar. hoc tempore Origenes iam sexagenari᷒
comentat᷑ et scripsisset eplās imperatori ꝛ Seuē auge.
Romanoꝝ p̄ncipū. xxiiij᷒. Decius reg̃ anō uno
m̄ eses. iij. Cap. xxiiij. Anno xp̄i. cclij.

Anno urbis. M. quarto decius epanonia
inferiore budalie natus fuit. filiū suūꝫ
Cesarem fec̄ cū quo tribꝫ aīs regit. Rome hedi
ficauit lauacrū. Jbi amphiteatrū incensuꝫ ē. Ob
odiū xpianoꝝ ꝑsecutionē septimā fecit. sub quo
multi martirio coronati sunt. ꝓpt eiu᷒ ꝯ xpianos
edicta ferulia. Jpi aūt bello barbarico sunt occisi
ī cuiuito eqbus decius gurgite paludis ē mersus
ita ut nec cadauer eiu᷒ potuerit inueniri. hui᷒
uxor fuit trifonia augō xpianissima q̄ mox mar
tirij palmā adeptus ē. Nouatus qꝫ ꝑbit᷑ cipam
epi romā ueniens nouū ērorem comouit. spem
penitus salutis adimēs elapsis ī peccatū. ꝛ si mox
digne penitērent. ob hoc rome fcō ꝯsilio damna
tus eror est eoꝝ qui chatharos ī mundos se ape
llarunt. Hui᷒ tpr̄ nascit᷑ Anthoninus mona
chus. qui mox vix aīs. c. ꝛ v. Hac ꝑsecutione co
ronati sunt hij. Fabianus papa. Laurentius
diaconus ecclie romane. Serapion. Romanus
miles. Polioronius epūs. Alexander epūs. Me
litor epūs. Olimpis et maximus. Calocerius
et parthemius. Aggatho ꝓgentus ꝛ laurētus
frēs. Abdon et senen. Cornelius papa. Ma
charius et virgo victoria. Hij epi clari erant
Dionisius alexander. Demetrianus anthioc.
Teorilius cesaree. Machabenes yrlm. Fir mili
anus cappd. Helenus tharsi. Romanoꝝ p̄ncipum
xxv᷒ Gallus hostilianus ꝛ uolusianus filius re
gnat. aīs. ij. Cap. xxv. Anno xp̄i. cclvj.

Anno urbis millimo septo. Gallus hostilia
nus ꝯ filio suo uolusiano vix aīs duobus
imperium obtinuerūt. Hij ad ꝑsequendū ecclīaꝫ. detij
edicta ꝑsecuti sunt. Qui aduersus emilianum
ꝑfecti res nouas ī mesia molientem ī foro flami
nis siue ut alij putant. Jnt᷑ amne int᷑fcti sunt
Emilianus qꝫ tercio m̄se īuase tyrānidis occidit᷑
horū cesarū tpr̄ incredibiliū morboꝝ pestis exte
dit᷑. nulla ferre puincia romana nulla ciuitas
nulla domus fuit q̄ n̄ illa ꝯnāli pestilentia corre
pta atqꝫ euacuata nō sit. Maxime egiptus ꝑfli
gata ē. Ciprianus magnus rethor et humi
lis xpianus agnoscit᷑. Origenes anno etatis
lxx᷒. morit᷑ cui᷒ corpus tiri ē ꝯditū. Philipus

Nicopolis

nō longe a magūtia

ꝑsecutio 7ma xpianoꝝ

eps p(ost) sanctae eugeniae Alexandriae martirio coronat(ur). Sabellius heresiarches agnoscitur. Ro(manorum) pri(ncipum) xxvj. reg(nat) Valerianus et galienus filius annis xv. Cap(itulum) xxvj.

Anno urbis Millesimo nono | Anno xpi. cclviij.

Valerianus in retia et norici agens ab exercitu cesar factus. Mox a senatu augustus est dictus. Horum imperium romano nomini perniciosum fuit et exitiale in felicitate vel ignavia principum. Valerianus igitur assumpto imperio octavam a Nerone persecutionem agens ad ydolatriam xpianos arcebat ab negantes in fecia(?) fatiebat. Unde per omnes imperij fines sanguinem sanctorum effudit. Nam primo xpianorum amicus depravatus et magus factus est et xpianorum occisor. Valerianus in mesopotamia bellum gerens a sapore persarum rege superatus et captus apud parthos ignominiosa servitute consenuit. Nam quamdiu vixit humi acclinis regem in equum ascensurum non manu sed dorso attolere aptabatur. Galienus post hec factus augustus claro dei iudicio territus tanquam misso premotus exemplo. pacem ecclesijs trepida satisfactione restituit. Sed non pensat deus unius impij iniurie ultionis quam emensuram. Contra tot millia excruciata sanctorum. Iustorum quoque sanguis ad deum clamans in ea terra qua fusus est vindicari se rogat. Non enim de solo constitutore precepti iusto supplicium iudicio flagitabatur. sed et executores delatores accusatores ad iudices postremo omnes qui in tabilissime crudelitati vel tacita voluntate assentiebantur quia deus secretorum cognitor est. quorum maxime per omnes provincias pars hominum versabatur. Eadem ultionis plaga corpi(?) iusti erat. Solvuntur repente in fines romanos circumposite gentes laxatis habenis Galieno qui primo feliciter mox comode ultimo perniciose regebat imperium in omnem lasciviam dissoluto. Germani alpibus rethia tota quoque ytalia penetrata. Usque Ravennam penetraverunt. Alamanni gallias penetrantes. et in ytaliam transierunt. Grecia Macedonia. Pontus asia Gothorum inundatione delentur. Dalmatia transdanubiana imperpetuum aufertur. Quadi. Vandali. et sarmate. Pannonias depopulantur. Parthi. Mesopotamiam auferunt siriamque corodunt. Igitur impio romano labente per aliquot duces subsistentium est. Postumius in gallia obscure natus assumpta purpura annis x. imperavit et provincias ingenti virtute reparavit mox a militibus est occisus. Marius vilissimus opifex purpuram accepit secunda die interfectus est. Victorinus vir strenuus galliarum accepit imperium cum nimie libidinis esset et aliena matrimonia

corrumperet anno secundo eius imperij est occisus. Tetricus senator qui equitaniam ut preses regebat absens a militibus electus apud burdigalam purpuram sumpsit magnamque militum seditionem est passus. Per Odovaciu in oribieti(?) sunt per se. siria defensa. Mesopotamia recepta et usque ad tesifontem penetravit. Odovacar ista galieno rem. pu. deserente imperium in oriente per odovacium in occidente per postumium est defensum. Galienus post annos sex quibus cesar fuit sub patre et post alios novem qui augustus imperaverat fraude duas sui areoli. Mediolani cum fratre suo occiditur. Anno tertio imperij valeriani ciprianus carthaginensis episcopus coronatur martirio qui multos libros pro fide xpiana edidit. Elutius papa. Dyonisius episcopus alexandrie. Çeno episcopus veronensis. Agapius et secundinus episcopi. Pontius qui convertit philippum imperatorem et filium. Asterius senator. Protus et iacintus. Domicila et Maxima. Rufina et secunda virgines. Bassila virgo. Iovinus et basileus. Priscus et malchus. Alexander. Eugirius et eulogius. Trecenti martires igne consumpti Kartagine. Romanorum principum xxvij. reg(nat) Claudius ann(is) ij. Cap(itulum) xxvij. Anno xpi. cclxxiiij.

Anno urbis Millesimo vigesimo quinto Claudius a voluntate senatus assumpsit imperium. Statimque Gothos per xv annos. Illiricum Macedoniamque vastantes bello adoritur et in misa strage delevit adversus. ccc. almanorum non procul a lacu benaco. in insula que ligana dicitur dimicans tantam eorum multitudinem fudit ut egre pars dimidia superesset. Intra biennium morbo correptus interijt et inter divos relatus est. *: firmi* Senatus cum ingenti honore decoravit. Nam et in curia clipeum eius aureum. in capitolio statuam eius auream imposuit. Fuit autem vir parcus modestus. iusti tenax ac rei. p. tuende ydoneus. Quintilius eius frater post eum imperator electus a militibus a senatu augustus est dictus vir unice moderationis et civilitatis fratri et preferendus. xviij. die impij eius occisus est. Dionisius papa. Felix papa. Marius Martha uxor audifax et abachum filij eorum. Valentinus presbiter. Eusebius monachus. cclx. martires rome. Cirilla filia decij imperatoris. Cesarius et Iulianus presbiteri. Paulus samus hereticus agnoscitur cuius error antiochie sancto galio condempnatur urgente alchione presbitero eius ecclesie viro fideli et peritissimo.

Romanorum prin(cipum) xxviij. reg(nat) Aurelianus ann(is) v. menses vj. cap(itulum) xxviij. Anno xpi. cclxxvj.

Anno urbis Millesimo xxviij. Aurelianus dacia ripensi oriundus suscepit imperium quod gubernavit annis quinque mensibus sex. vir industria militari excellentissimus ad crudelitatem propensior. Expeditione in danubium suscepta gothos magnis prelijs profligavit. Ditionem romanam antiquis terminis statuit Magno alexandro seu cesari dictatori non obsimilis. Nam romanum imperium triennio ab invasoribus receptavit cum alex. annis xiij. per ingentes victorias ad indiam pervenisset. Et gaius cesar decennio gallias subegerit. adversus cives quatriennio congressus. Çenobiam que occiso viro suo Odenato syriam sibi vendicaverit, magis prelij terrore quam in prelio in potestatem redegit. In ytalia tribus bellis victor fuit. Uno apud placentiam, altero tycanensibus campis. ultimo iuxta amnem metaurum ac fanum fortune. Tetricum militum tumultus sustinere non valentem sibique scribentem. Eripe me his invicte malis. ac per hoc proditorem sui exercitus sine labore superavit. Hinc mox de magnatu(?) providit sic recuperator finium imperij in urbem triomphans ingressus est. Provintiam daciam quam traianus ultra danubium fecerat intermisit vastata omni illirico et mesia desperans eam posse teneri abductos quoque romanos ex urbibus et agris datie in mediam messiam collocavit. Appellavitque daciam eam que nunc duas mesias dividit. et est dextera danubio in mare fluenti cum ante leva fuerit. Iste urbem muris validioribus cinxit. Porcine carnis esum populo instituit. Primus apud romanos diadema capiti suo inposuit. Gemmis et aurata veste, quod adhuc fere incognitum romanis moribus videbatur instituit. Monetarios qui vitiatis pecunijs in urbe rebellaverant, victos ultima severitate compescuit, Severus et sanguinearius fuit ac necessarius magis. in quibusdam tamen amabilis. imperator trux omni tempore qui filij sororis occisor. plurimos nobilium capite dampnavit. discipline militaris et morum dissolutorum corrector fraude servi sui occiditur. qui ad quosdam militares viros. amicos eius ipsorum nomina pertulit falso anotata manum illius imitatus tamquam Aurelianus ipsos pararet occidere. Itaque ut preveniretur ab ipsis occisus est in itinere medio quod est inter constantinopolim *et heracleam* [cancelled word], mors tamen eius non fuit inulta. Meruit tamen inter divos referri. Paucis diebus ante diem eius necem, fulmen magno pavore ante eum decaderat, digne adeo et hominibus punitus. qui nonus a nerone in xpianos persecutione seviebat. Huius tempore coronati sunt. Euticianus papa. Revertanus episcopus et paulus presbiter basilides et alij duo et viginti. Quirinus tribunus. Sabianus. Theodora soror hermetis martiris. Speusippus et eulesipus

gemelli. Thomon(?) et filius eius et teulus. Paulus samius episcopus antiochie convictus erroris. Ciriacus episcopus de ecclesia sua eicitur remittens aucte anham(?).

Romanorum principum xxix. reg(nat) tacit(us) menses vj. Cap(itulum) xxix.

Tacitus vir egregie moratus et rei. p. gerende ydoneus suscepit imperium nil dignum memoria gessit. sexto mense imperij occisus in ponte. Florianus successit. nil acto insigni apud tharsum tertio mense occiditur. Romanorum principum xxx. reg(nat) prob(us) an(nis) vj. menses iiij. Cap(itulum) xxx. Anno

Anno urbis Mxxxiij. probus in xpi. cclxxiij. imperium adeptus est, qui annis sex et mensibus quatuor imperavit vir illustris gloria militari gallias a barbaris occupatas ingenti preliorum felicitate liberavit. Vineas gallos et pannonios habere permisit almam montem apud syrmium et aureum apud mesiam superiorem vinetis conseruit et provincialibus dedit colendas. *probus occiditur apud sirmium turri que vocatur ferrea* Rom. prin. xxxj. regnat Carus et filij numerianus et carinus an(nis) ij. Cap(itulum) xxxj. Anno xpi. cclxxxviij.

Anno urbis Millesimo xl. Carus Narbone natus in gallia factus augustus statim filios suos Numerianum et carinum cesares fecit. qui biennio imperavit. Cum bellum adversus sarmatas gereret nuntiato parthorum tumultu in orientem profectus est. ibi res gessit feliciter. Chocem et thesifontem urbes parthorum nobiles cepit. Cum castra super tygridem haberet ictu fluminis perijt. Numerianus filius eius cesar quem secum adduxerat egregie indolis adolescens cum oculorum dolore correptus in vehicula vectaretur. Impulsore socero eius apro peremptus est. Et cum dolo mors eius occultaretur quousque aper invaderet possit imperium fetore cadaveris mors eius est prodita. Milites enim qui sequebantur odorem sentere cadaveris. Revelantes igitur palijs post aliquot dies mortem illius prodita habere. Carinus qui in illirico et itallia cesar remanserat omnibus se sceleribus inquinavit plurimos innoxios fictis criminibus perdidit. Matrimonia nobilium corrupit. Condiscipulos quoque qui eum in auditorio ubi fatigatione vexaverunt perniciosus fuit. atque omnibus invisus hominibus non multo post penam dedit hoc quoque augusto plures martires coronati. Victorianus Victor Nicoforus. Claudianus. Dioscorus. Papias Seraphion. Crisantus et daria qui regij requiescunt. Claudius et hylaria uxor et filij Jason et Marius et alij. lxx.

Romanorum principum regnat. xxxij. diocletianus.

et heracleam [margin]

Diocletianus 7 Maximianus herculius primo
et mox Galerius 7 Constantius illis viventibus
annis xx. Cap. xxxiij. Anno xpi. cclxxxxj.

Anno urbis. Mxlij. dyocletianus dalma
tia oriundus succedit imperio obscure natus
ut scribe filius vel ut ferunt alios anulij. Senatoris
libertus fuisse traditur, annis xx. regnavit. primum in con
ventu iuravit. Numerianum sine dolo eius perem
ptum. 7 cum iuxta eum esset aper qui mortis insidias
numeriano struxerat in conspectu exercitus eum
occidit. Carinum deinde, quem carus cesarem in
dalmatia liquerat flagitiose viventem difficili be
llo superavit ab exercitu suo destitutum. Dehinc
cum in gallia amandus et eliandus collecta rusticanorum
manu perniciosos tumultus excitassent. Maxi
mianum cognomento herculeum cesarem fecit. mi
sitque in galliam qui facile agrestium imperitam ma
num militari virtute compescuit. Deinde Carau
sius quidam genere infimus sed consilio. 7 manu pro
mptus cum observanda occeani litora que tunc fran
chi 7 saxones infestabant positus plus in perniciem
quam in provenctum rei p. ageret et ereptam predam
ibus predam nil restituendo dominis sed soli sibi vin
dicando suspitionem accederet quod ipsos quoque hostes
ad incursandos fines artifici negligentia permi
teret ab maximiano iussus occidi purpuram
induit. et brictaniam occupavit. Igitur per omnes
fines imperij romani subditorum turbationum fragor
res concrepuerunt. Carausio in britania rebelan
te. Achilleo in egipto. Quinque Gentianis
in africa 7 in oriente narseo. hoc periculo dyocletia
nus permotus. Maximianum ex cesare fecit au
gustum. Constantinum et Maximianum galerium
cesarem fecit. Constantius claudij imperatoris ne
pos fuit per filiam. Gallerius in dacia non longe
a serdica ortum traxit. Constantius theodoram privignam
Maximiani herculey duxit uxorem, ex qua sex filios
Constantini fratres suscitavit. Gallerius dyocleti
ani filiam valeriam duxit. Ambo uxores quas habe
bant repudiare compulsi sunt. Carausius bri
ctania est per septem annos retenta fortissime tan
dem fraude alectij socij sui interfectus est. Allecti
us ereptam insulam per triennium tenuit quem
asclepio doctus prefectus pretorio oppressit, sic bri
ctaniam post decem annos recepit. Constantius
circa ligonas pugnans contra almanos una die adu
rsam fortunam et prosperam est expertus. Nam primo
prelio superatus aufugit exercitu profligato. Nam
cum repente barbaris irruentibus intra civitatem

esset coactus tam preceps in necessitate ut clausis
portis in muro funibus tolleretur vix quinque horis
medijs adveniente exercitu. lx. millia almanorum
occidit. Maximianus quoque augustus quinquegentianos
bello in affrica domuit. Dioclitianus achilleum
in alexandria octo mensibus obsessum cepit et interfe
cit. sed inmoderata victoria usus civitatem direp
tioni dedit. egiptum totam proscriptionibus cedibus
que fedavit. Gallerius Maximianus cum duobus prelijs
contra narseo conflixisset tertio inter gallinicum et carras in
cautus cum paucis adversus copiosum hostem pugnans
superatus amissis copijs ad dioclitianum aufugit
a quo arrogantur exceptus est. ita ut per aliquot milia
passuum purpuratus ante vehiculum eius pedes cucurri
sse dicatur. Verumtamen contumelia quam cote ad virtutem
usus est. per quam detersa regij fastus rubigine acuem
mentis expedijt. Ita per illiricum mox 7 mesiam undique
copias traxit. rursumque in hostem conversus. Narseum
magnis consilijs viribus que superavit. Sepe enim munus
speculatoris cum altero vel tertio milite susceperat. uxo
res sorores liberos infinitam quoque nobilitatem et
gazam persicam cepit. et castra diripuit. Reversus
in mesopotamiam a dyocletiano plurimo honore su
sceptus est. Postea per eosdem duces strenue adversum
carpos bastarnas que pugnatum est. Sarmatas deinde
vicerunt quorum copiosissimam captivam multitu
dinem provinciarum finium dispersere presidia. Interea dio
clitianus in oriente. Maximianus herculius in occi
dente vastari ecclesias affligi interficique xpianos
decimo loco precepiunt post neronem que persecutio omni
bus ante actis diuturnior et immanior fuit. Nam
per decem annos incendijs ecclesiarum proscriptionibus
innocentium cedibus martirum incessabiliter acta est. libris
sacre scripture toto orbe exustis. Tunc 7 terremo
tus in syria exquo apud tyrum et Sidonem passim labe
ntibus tectis multa hominum millia prostrata sunt.
Dioclitianus cum ingravascente evo. parum se ydo
neum moderando videret imperio. Post annos perse
cutionis ab inmoto exegit. herculio et iunioribus
ad administrationem imperij substitutis. Ipsi privato
octio consenescerent. Itaque sub una die dioclitia
nus apud nicomediam. Maximianus apud mediola
num potestatem imperij simul cultumque posuerunt
Herculeus lucanie vivebat. Dioclitianus vero
privatus in villa non procul salone octio preclaro con
senuit qui dum post ab herculeo 7 Gallerio genero
ad recipiendum imperium rogaretur tamque pestem aliquam
detestatus in hunc modum Respondit. Utinam salone po
ssetis visere olera nostris manibus instituta profecto

numquam illud tentandum iudicaretis. Dioclitianus
moratus callide fuit sagax subtilis ingenio. 7 qui
severitate sua aliena expleret invidia diligenti
ssime tamen solertissimus princeps. Imperio romano
primus regie consuetudinis formam magis quam rom
ane libertatis induxit. Adorari se iussit, cum ante eum
cuncti salutarentur. Ornamenta gemarum vestibus
calciamentisque indidit. Nam prius imperij insigne in
clamide purpurea tantum erat reliqua vero communia
Maximianus herculius per palam ferus. incivilis as
peritatem suam. vultus terrore significans dyocletiano
in omnibus 7 severioribus consilijs obsecutus est. Vix
it autem dyocletianus annos. lxviij. cuius uxor fuit seta
serena augusta. Cum a constantio 7 licinio vocatus esset
ad nuptiarum festa per senectutem excusavit adire. Re
ceptis mox minacibus dictis ab illis a quibus increa
pabatur favere maxentio herculij qui regni gu
bernacula resumere ambiebat timore bibit venenum
et vita excessit 7 quamvis vita annuata excessisset
inter divos tamen relatus est. Scribit Eusebius anno
xix. imperij facta sunt edicta ut omnes ecclesie dirim
antur. Scripture ecclesiastice incendantur xpia
nis qui uis cassus honore haberetur infamis. Servus
xpianus non posset libertatem consequi. sed exacto bienio
persecutionis detime. Dioclitianus imperium depos
uit 7 convenio Maximianus herculius licet invictus. S
ubstituti sunt. Maximianus Galerius 7 consta
ntius qui in ea parte qua imperabat nichil molestie
fidelibus intulit. ac Galerius post illos duos annos
octo annis continuavit persecutionem non minus crudeli
ter suis predecessoribus 7 ita hec decima persecutio annis
decem duravit donec deus ei Gallerio intulit cru
ciatus intolerabiles in corpore eius quales herodi
intulerat. 7 quibus se interemit. Nomina m
artirum qui sub isto tempore. xx. annorum coronati
sunt sub dyocletiano 7 Maximiano 7 Galerio
et Constantio mox augustis sub illis et mox
sub Maximiano cesare. Gaius papa. Marce
linus papa. Vitus et modestus. Virgines.

Marcelus papa. Agnes. Lucia.
Pantaleo. Barbara.
Primus et felicianus. Cresentia.
Petrus episcopus alexandrie. Beatrix.
Largus et smaragdus. Susana romana.
Felix et fortunatus fratres. Anastasia romana.
Siluanus episcopus. Theodosia.
Genesius. Eufemia.
Pancratius 7 dyonisius. Iulianus episcopus. Sergius
et bachus. xvij. Martirum in nomine. Anthimus
episcopus cum multis. Felix et Audactus. Ceriacus
Mauritius. Victorinus episcopus. Cosme 7 dami
anus. Albinus et hermolaus. Metodius episcopus tyri
Sebastianus. Simplicius 7 faustinus. Felix presbiter
Petrus cubicularius diocletiani. Eleuterius cum innumeris
Crispus. Johannes presbiteri. Teodorus. Crisogonus
Januarius presbiter. Bonifacius apud tharsum. Theo
dorus. Victor miles. Ruffus romanus cum domo
sua. Cenobius presbiter. Menna. Adrianus et
alij xxx. Dorotheus et Gorgonius. Ma
uritius cum alijs thebeis sexcentis sexaginta sex.
Johannes qui lamavit libros ubi erant edicta perse
cutionis. Lucianus presbiter anthiocenus. Blasius episcopus
Georgius cappadox. Galerius et Constantius augusti
rem p. administrant. annis ij.

Igitur postquam dioclitianus 7 Maximianus
herculius dignitate imperij posita se in ocium
contulerunt. Galerius et Maximianus 7 constantius
ab eis rem p. gubernandum suscipientes diviserunt
imperium. Galerius Illiricum asiam et orientem. Consta
ntius italiam africam et gallias obtinuit. Sed
Constantius vir tranquillissimus gallia tamen hyspania
que contentus. Galerio ceteras partes cessit. Italie ac
africe administrandarum sollicitudine recusata. vir
egregie moratus civilitatis magne divicijs pro
vincialium et privatorum studens fisci commoda non
multum affectans. dicens melius esse publicas opes
a privatis haberi quam intra unum claustrum servari. adeo
vir modice cultus ut feriatis diebus sic amicis nunc si
oribus epulandum esset privatorum argento hostiatim
petito triclinia sterneret. Hic non modo amabilis
sed venerabilis 7 gallis fuit. precipue quod dioclitiani
suspectam prudentiam et Maximiani sanguinariam
temeritatem imperio eius evasit. Obijt in brictania ebo
raci anno principatus. xiij. 7 inter divos relatus est
qui vivente gallerio filium suum constantinum obscuro
matrimonio natum ex helena concubina reliquit ad
ultum qui in brictania imperator factus imperio patri
successit. Igitur Galerius in re militari strenuus
post designatam administrationem imperij a dioclitiano
et Maximiano 7 sibi a Constantio collega Imperio
resignatis italia et africa duos cesares fecit. Ma
ximianum quem in oriente constituit 7 severum cui permi
sit italiam ipse illirico uxoritus est. Interea rome
maxentius maximiani filius. nuncupatur augustus
quo audito Maximianus vivens privatus in villa
ad spem imperij est erectus. E lucania Romam advolat
per litteras persuadet dyocletiano ut depositam potestatem
resumat, quas irritas habuit. dioclitianus Maximianus

heraculius post hinc contentionē venit filiū qz suū
Maxentiū nudare imperio iussus est. q seditionē
et querela a militibus tulit. Inde ad gallias pfectus
ē dolo composito tamquam a filio eēt expulsus ut Consta
ntino genero iungeret. Moliens eū constantinū ob
lata occasione occidere qui iam in gallijs militum
et provincialiū ingenti favore regnabat cesis
francis et alamanis eorum regibus captis quos
7 bestijs cū magnifici spectaculum iveneris par
asset obiecat. Detectis igitur insidijs p fausta filiaz
q dolū viro nūtiaverit. aufugit heraculius. //

¶ Severus cesar a gallerio augusto q̃ maxentiū romā
missus ē. qui urbē obsidens militū suorum scelere
ē destitutus. Maxentij opes sunt aucte et imperiū con
firmatū. Interea a gallerio licinius imperator ē factus
dacia oriundus. notus ei antiqua familiaritate in
bello et pace. Mox gallerius nē concessit. post cuius
mortē. res. p. a quatuor imperatoribus agebatur. scilicet a con
stantino et maxentio filijs augustorum 7 a licinio
et maximino novis hominibus. ¶ Maximianus
heraculius a constantino genero fugiens. Massi
liam venit. Ibi oppressus imperatore creavit. ¶ Max
imianus gallerius vero qui p. x. annos omni gente
hominū exausit punitas. putrefacto introrsū pe
ctore et vitalibus dissolutis. cū etiā ultra horrorē
humane nature. vermes eructaret. nec medici ultra in
fectorē ferētes crebro iussu eius occiderentur. a quodā
medico constanciā ex desperatione sumēte i cepit us
iram dei eē penam suam atque ideo a medicis nō po
sse curari edictis late emissis xpianos de exilijs re
vocavit et ecclesias construē vel reparare pmisit. Ipē
aūt cruciatus nō sustinens vim vite sue attulit.

Romanorum principum. xxxiij. Constantinus reg. anni
xxx. mēses. x. dies. xj. Cap. xxxiij. Anno xpi. cccxj.

Anno ab urbe condita. M. lxiiij. Constantinus
H apre suscepit imperium quod 7 annis uno et
triginta gubernavit feliciter. Eo tpr tres. res. p. sub
quatuor principibus fuit constantino 7 Maxentio fi
lijs augustorum. licino et Maximino novis hoibus
Constantino pacem ecclesijs post decem annos. quam
a psecutoribus vexabatur indulsit. Anno quinto impij
sui. Inter constantinū Maxentiū bellū civile exo
rtum ē. Sub hoc Maxentio bta Kterina fecit mar
tiriū. Maxentius idem multis plijs congressus cō co
nstantino sue viro sororis fusus ē. Ultimo rome ad
pontē miluiū undis sufocatus ē. nā fraude navi
bus pontē construxerat in pniciē constantini. si ascende
ret cū exercitu. Sed divino iudicio dementatus exiēs
urbē i ocursum hostis pontē ascendit. ponte dissoluto
submersus ē / fraudeque pstruxerat constantino. Licinius
7 hoc bello q̃ maxentiū bellū agebat. Maximinus
xpianorum psecutor infestus dū civile bellū q̃ licinium
parat apud tharsium interijt. Ipē enim dei judicio corre
ptus qui in sectores debachatus fuerat viscerū tru
sione ideo vexabatur q ne instructo quidē posset psi
stere. 7 homo quondam edax / nunc ne cibū tenuit. capiēs
amisso visu misabiliter vite terminū dedit. Hoc tn
pfecit i ultimis q dei vindictā in eum iustam esse
professus ē et se pro sceleribus digna pati. quintianus
quondam vehemens huius minister fuit i scolis psequendo

¶ Licinius repentina rabie suscitatus omēs xpianos
e pallatio suo iussit expelli. tum ex oi militia et q
aū psecutores fidei pdiderat ne qui se xpianos pro
fiterent in carcerem iussit trudi 7 alimonia dene
gari. sacerdotes fictis criminibus sine iuditio pimes
ecclesias quoque quas construi fecerat fecit subrui 7 leges
i xpianos edidit pscriptorum coniuges suis satelitibus
coniugebat. virgines nec viri potentes corrupe
fecerit cēso movare itollerabilia tributa exigē
ubi omnia sibi subiecta psligaret. Mox bellū inter
eum constantinū efferbuit. Sed constantinus licinium soro
ris sue constantie virū i pannonia pmum vicit de
inde apud cibalas oppressit. 7 omni messia dardania
7 Macedonia ē potitus 7 numerosas puintias occupa
vit varia deinceps. Inter eos pax fuit. nunc reconci
liata nunc rupta. licinium crebris bellis terra marique
assurgentē. 7 repulsum tandem ad dedictionē coegit apud
Nicomediam. Sed heraculij soceri sui motus exe
mplo ne iterum depositam purpurā i pniciē rei. p.
sumeret privatū iussit occidi apud thesalonicē contra
religionē sacramenti vir ~~irrequietum~~ avarū asperum
impatientē literis 7 industrie forensi infestum
qui aulicos tineas sorices que dicebat. Constantini
filius crispus 7 constantinus 7 licinius adolescens li
cinij augusti filius. Constantini autem ex sorore nepos
cesares sunt creati. numquam alio tpre fuit res. p. cū
uno augusto et tribus cesaribus. liberi constantini gallie
ytallie que 7 orienti prefuerunt. His diebus arius alex
andrie ecclesie psbiter alexandrie exitiale dogma co
nstituit. quē eius ecclesie eps alexander ecclesia ex
pulit. Tunc apud Niceam urbem bitinie conventus
episcoporum. ccc. et. xviij. factus est quo arrianum
dogma reprobatū est atque dannatū. Constantinus
crispū suū filiū. 7 sororis filiuz licinium commode in
dolis iuvenē 7 uxorem propriam interficit 7 nō pa
ucos amicos innumerē. In eo animi 7 corporis cla
ruere virtutes. Militaris glorie appetentissimus
fortuna ei fuit / in bellis psperrima fet nō superavit
industriam. Gothos post civile bellū varie psflig
avit. his tandem pacem redidit. Calocerum
quondam incipientē novis rebus aspirantē oppssit
Tricenalibus suis elegit dalmatiū filiū fratris
civilibus artibus 7 studijs liberalibus deditus affe
ctator multiamoris amicos opibus et honoribus
augebat. Hic multas leges rogavit. Urbē sui
nominis que bizantium dicebatur construxit i tracia
quā constantinopolim nominavit et eā ad tm fa
stigiū sublimavit. ut scā roma sit dicta. Tunc
deinde pmum sine cede paganorum claudi iussit te
mpla 7 licentiā xpianis contulit. ut i honorē xpi
ecclesias fabricarent. Per id tps eius mater helena
crucē dni i yerosolimis conquisivit que i loco
passionis xpi ecclesiam decorā construxit. ubi gen
tiles dee veneri templū fundaverant. Tradit in
letus i chatalogo suo augustorum. quod hic ultimis
vite diebus ab Eusebio epo Nicomedie baptizatus
i arrianū dogma delapsus ē. quod nō dicit is q ecle
siasticam scripturā sive ystoriā scripsit. Cūmque
bellū in psas moliretur qui mesopotaniā fatiga
bant primo 7 trigesimo impij anno etatis autem
lxvj. Iuxta nicomediam i via publica. bene dispo
sita. re. p. vite subtractus ē. liberis de sucessione
orbis romani testamento scriptis heredibus. sed
aberat constantius. qui orientis imperiū regebat et
inter divos relatus. Ante tps mortis eius stella cri
nita quā greci appellant comettam multis di
ebus apparuit nūtia eius mortis. ¶ Hoc tpr dog
ma donatistarum aparuit. ¶ Paulus eps constantino
politanus. 7 Kterina virgo sub maxētio principe
qui coregnavit constantino coronati sunt. Hoc
tpre india ulterior et gens hyberorum que sub axe pon
tico ē. ad xpi fidē est cōnversa.

Romanorum prin. xxxiiij
reg. Constantinus. 7 Constans. xxiiij. Capitu
lū. xxxiiij. Anno xpi. cccxlj.

Anno urbis. M. nonagimo scdo Imperatori cū
stantino defuncto tres liberi eius. Constantius
Constans 7 Constantinus. 7 fratris eius filius dalmatius
pspera indole patruo nō absimilis. nō multo post oppre
ssus ē militari factione. Constantio patrueli suo sine
cōnte potiusquam iubente. Constantinū poro bellum
fratri inferentē / 7 apud aquilegiam iuxta flumen alsam
i conflictus plium agressum interemerunt duces con
stantis 7 ad duos augustos devenit res. p. ¶ Con
stantis imperiū aliquamdiu strenuū fuit et iustū
Cū amicis pravis uteretur ad gravia vitia cōnversus
et intollerabilis cō provincialibus eēt 7 militibus
factione magnetij occisus ē. Nō
longe ab hyspanijs castello cui nomē est helena impij
anno. xviij. etatis vero. xxx. Hic cō sapore rege psarum
novē plijs nō feliciter dimicavit. Decimo plio quo
victorie proximus fuit intemperantia militū nocte
adoriri pugnā coactus paratam pene victoriam
insuper victus amisit. Per omne vite tempus hic
fuit sine gravi crudelitate terribilis. Hic 7 arrianus
factus / toto orbe xpianos psecutus ē. cuius 7 favore
arius fretus cū i constantinopolim ad ecclesiam pgre
ret adversus nostros de fide dimicaturus divites p
forū constantini ad necessaria cum viscere eius
repente simul cū vita effusa sunt. ¶ Hoc tēpore
athanasius et hylarius epi doctrina cō defensione
fidei celebrantur. Terremotus in oriente terribilis urbes
plurimas solo stravit. Magnentius usurpans imperiū
gallias africham 7 italiam tenuit. In illirico vet
ranionē grandevū etate imperatorem ēē sui millites
creaverunt. Virū vō simplicē cunctis que iocundum
sed qui ne quidē pma elementa didicisset. Itaque cum
primas literas. literarum que sillabas imperator senex
meditaretur interdum i victus a constantio qui tunc
i magnetiū ultione fratris accensus bellū parabat
depositus ē iussus imperium. abiciens cū literis purpu
ram palatiū simul 7 scolam dimisit. ¶ Nepotianus
deinde rome constantini sororis filius gladiatorum
manu fretus invasit imperium qui cū improbus et
p inde i iustis cunctis eēt. xxviij. die a magnetia
nis ducibus ē oppressus / caput eius pilo p urbē circulatū
est. Nobiliū que cedes et pscriptiones multe sunt
facte. nō multo post apud mursam urbē maximis
~~plijs~~ copijs cū magnetio conflixit constantius quo prelio
romane vires maxime corruerēt. Magnentius tn
victus aufugit nec multo post insequente constantio
apud lugdunū ppria se manu occidit. frater eius decen
tius quē ad tuendas gallias cesarē fecerat apud
Senonas laqueo vitam explet. Continuo constan
tius gallū patrui filiū cesarē legit quē rursus
tyrannice agentem 7 ob egregiam indolem suspec
tū iussit occidi. ¶ Silvanus in gallijs res novas mo
liens. Infra diē. xxx. occiditur. Constantius solus augustus
Julianū patruelem suū galli fratrem apud mediolanū
cesarē facit et mittit in gallias. barbari opprimerēt
sorore i matrimonium sibi data. Cum iam gallias
barbari opprimerēt. Julianus magnas eorum copias
apud argentariū oppidū gallie fudit summotique ultra
renū barbari et gallie liberate. His elatus successibus
fastigiū usurpavit augusti 7 mox italiam illiricum
que pvadens constantiū parthicis plijs occupatū. scelē
cōpto regni pte pvavit. Constantius scelere cōpto

dimissa expeditione parthor. du ad ciuile bellu
reuertitur in itinere. Mosdrenis int' ciliciam 7 cappa
dotiam defunctus est cum iam quatuor 7 viginti annos
regnasset etatis anno .xlv. 7 int' diuos relatus e
Vir egregie tranquilitatis placidus amicis familia
rib; credens quos 7 auge opibus 7 honorib; decorare
studebat. quam laboriosa fuisset exptus officia
ad seueritate tu pponsior si suspitio impii moueret
Mitis alias. 7 cui maiulibus qua i externis bellis
sit laudanda fortuna. Arriane tu fidei fuit 7 pse
cutor fideliu. Hui temporibus claruerut viri illustres
Donat gramaticus pceptor Jeronimi. Euatius
gramaticor eruditissimus. Victorin rethor ro
me i foro traiano statua ob sciam meruit. Eusebius
eps vercelensis. Hilarius pictauiesis eps libros scrip
sit p fide catholica. Macedonius gstantinopoli pelli
tur. Oms pene toto orbe ecclie sub noie pacis et
regis arrianor gsortio polluunt. Galla p hylariu
ariminensis pfidie dolos damnat. Sinodus apd ari
minu 7 seleutia ysaurie fca. inqua fuit btus Nicolaus
eps mireor. Anthonius monachus moritur eta
tis anno .cv. liberius .r. eps i exiliu mittitur. Macha
rius discipulus anthonii agnoscit. Sarachem in
Mon bti anthonii irruentes sarmata occidunt. Re
liquie apli Andree Luce euangeliste 7 thimotei i
gstantinopolim i uente 7 miro fauore suscepte
Paulinus eps treuerorum i frigia exulans morit
Eccia maxima gstantinopolitana dedicat. Hilari
7 athanasius epi celebrant. Hui impatoris tpre
felix fit urb eps. Eusebius eps coronat martirio.

Romanor principii .xxxvi. Julian regn ann .i. m
ses .viii. Cap. xxxv. Anno xpi. ccclxv.

Anno vrbis gdite .M.cxvi. Julianus ia dudu
cesar solus impio potitus anno vno. mses
viii. xpianam religione arte potius qua potesta
te i sectatus e. Vt negaret xpi fides et ydolorum
cultus susciperetur honoribus magnis puocabat
mag qz tormentis apto tu pcepit edicto
ne quis xpianus docendi libalia studia eet profe
ssor. Plurimi pcepti gditiones amplexati offin
potius qz fide desere maluerut. Julianus militie
cingulum nullis dari ii ymolantibus studia in
ctorum gentiliu xpianos gdire phibuit ludos literarum
illis solis qui deos deasqz colerent patere decre
uit pauitione prouintiarum unisqz dicendi xpianis
strauit no debe committi. Cum Julianus specialit
p heresio athenienti sophiste gcederet ut scolam
ipe teneret xpianus scolam sponte deserit. Hui
tepore Gorgius ab arianis i locu athanasii epi

Alexandrini qui Athanasius po dudu alexandriam
e reuersus. Lucifer Paulinu Eustachii epi pbitiz
qui se nuqz hereticor coione polluerat Anthioce epm
fec. Eclesia anthiocie diu clausa fuit sed dei vo
luntate sopita e pcella. Julianus amphiteatru
i ierlimis extrui fecit. Inquo reclusos a parthis
epos monachos omsqz eius loci scos bestiis seui
oribus obiceriit spectaretqz obiectos qz xpianor
odio Julianus Judeis gcessis ut templu ierlima
redificarent qui ex omibus pruintiis i vnu colle
ctis noua templi fondamta ponebat. cu subito no
cte teremotu oborto saxa ab vno fundametorum lon
ge lateqz dispsa sunt. Igneus qz globus ab itio
ri ede templi egresso plurimos eor suo pstrauit
Incendio q terrore reliqui pauefacti xpm gfitentur
inuiti et ne hoc casu fctiz crederet sequti nocte
i uestimentis cunctor crucis signu aparuit. h scribit
Miletus et Ruffinus qui eclesiasticam scripsit
hystoria. Julianus aduisus parthos bellu parans
xpianor sanguine diis suis vouit postqz subactis
parthis atesifonte castra dimouit remeans victo
aqdam transfuga dolo i desta pductus e. Ibi cu ar
dore solis et labore hermicariz gfectus pirret exe
citus tanto rex picule anxius Julianus diu p uasta
desta i cautius euagat ab obuio qdam hostium
equite conto ictus interiit fossos pha .vi. Klendas
Julias anno impii .vii. postqz cesar fuit etatis ann
or .xxxii. et int' diuos relatus e. Eclesiastica hy
storia ponit hunc eqtem qui Julianu transfixit
de setiz vnu celistis militz a virgine matre xpi fu
isse quia xpm i sectabat potissimu. Qs gromana
hystoriam scripsit se huic expeditione Juliani i par
thos acte testatur affuisse pntem. Julianus si fu
isset fidelis vir erat dignus impio. fuit naqz mode
ratus libalib; artibus apme eruditus. grecis tam
literis doctior qz latinis ingenti facundia memo
ria tenacissima et amplissima. i quibusdam pho pro
prior i amicos libalis. h nimis diligens quantu
decuit pncipem i prouintiales uelitissimus tributor
quatenus fieri posset oppsssor. auidis i amictos. Me
diocre erarii curam hns glorie auidus ac ppterea
plerumqz animi i modica. M. Anthonio no absimilis
que e eum emulari studebat. Ingratus tam fuit
erga Custantiu nam cu aquo promotus fuerat
moliebat opprimere fidei xpiane psecuto ut tam
acriore 7 cedibus abstinuerit. Eius tpre. Emili
anus quidam abararum cussione drostori aucta
rio incendit. Hoc impante hii corona martirii
Pigmenius eps. Julian doctor. Quiriacus eps

Donatus eps. Johanes et theodorus pbri. Gall
icanus Johanes et paulus. Gordianus epymach
Bibiana virgo. Bassiliu eps floret. Et marti
nus militabat corpore impatori. deo spu.

Romanor pncipii .xxxvi. Iouinianus regn mis
viii. Cap. xxxvi. Anno xpi. ccclxvii.

Anno urbis .M.C.xviii. Iouinianus pre
varonio genitus apuintia panoniae sucedit
impio. hic dum se impatorez amilitibus fieri gspi
ceret se xpianuz afirmans paganis pesse no posse
sfuit. Et nos inquit oms exercitus qui pulianu
xpi nome obiciamus tecu xpiani ee volumus. qbus
auditis ipe inra suscepit impii qui inparthia lo
cor inigtate captus et hostibus circuuentus. cu
nullam euadendi facultate nasceret. fedus gsapore
rege psar 7 siparu dignu ut putant et satis nece
ssariu pepigit qppe ut tutu 7 i columne romanu
exercitu no solu ab i cursu hostiu ueru 7 alocoru
picule libaret. Nisiboi oppidu 7 ptem supioris me
sopotamie psis gcessit. Inde cu ad illiricu rediens
p gallatia it faceret et i cubiculuz quoda nouu
se se cubitu recepisset Callore prunar 7 Nidore
parietu nup calce illitor agrauatus sufocatus octa
uo demu mese impii vitam finiuit. danastre etatis
eiu anno .xxxiii. decio Klas martias. ac benignita
te principas qui ei successit int' diuos relatus est
fuit aut corpore formosus letus ingenio literis
studiosus ciuilis 7 na admodu libalis. Sinodus
anthiochie fcta. Romane hystorie scriptor ut gdi
dicunt. Eutropius q i expidictoe Juliani i parth
os fuit. ut testat ab urbe gdita ad hoc tepus scrip
sit. Deinde paulus diaconus usqz ad tpa Karoli
magni geniti ex pipino psequtur. 7 Orosius usqz ad
tpa theodosii minoris archadii filii.

Romanor pncipii .xxxvii. reg. Valentinianus anis
xi. Cap. xxxvii. Anno xpi. ccclxvii.

Anno vrbis .M. cxviii. Valentinianus epa
nonia cibalensi ortus cu eet senatoriu tribu
nus. ap Niceam Impator fctus frez suu valente
Constantinopolim i coionem regni assumpsit. hui
tpr Gratianus medioci stirpe ortus apd cibalas
funarius appellatus e eo q venaliciu fune potanti
qnqz milites nequerint extorqre. Eo initio adsci
tus i militia usqz ad pfecture ptoriane potentiam
gscendit ob cui apd milites gmdationez. Valenti
niano resistenti impium ee collatu. qui cu sub iu
liano augo xpianitatis integra fidem gereret. cuz
ut iam dictu est. scutarior eet tribunus. Jussus
ab impatore sacrilago aut ymolare idolis aut mi
litia

excedere sponte discessit. nec mora iuliano iterfecto
7 iouiniano mortuo qui p xpi nomine amisat tri
bunatu i locum psecutoris sui accepit impiuz. hic
cu annu tertiu impii ageret cu fre valente. Gra
tianu filiu suu nec diu bn p urbe ortatu socius
et vxoris creauit augustu. Procopius qui apd gsta
tinopolim tirannide i uaserat. apd fugam e extinc
tus. plurimi ptis ei cesi 7 proscripti. Eo anno ipii
apd trabatas uera lana de nubibus pluuia mixta
defluxit. Valens interea ab eudoxio ariane here
seos epo baptizatus i seuissima heresim delapsus
e cunctosqz catolichos psequi fris auctte gpssus
e. Ea tempestate teremotu p totu orbe fcto
mare littus agredit 7 sicilie multarumqz insular
urbes gcusse innumerabiles populos oppssere
Tanta gstantinopolim e orta tempestas ut mi
re magnitudinis decidens grando no nullos occi
deret hominu. Eis e temporib; magna fames
in phrigia. Valentinus i brictania anteqz tirannide
i uaderet e oppssus. Damasus urb eps ordina
tur. Vrsinus 7 pp hoc cedes diac ei se papa fec
g damasiu 7 pp hoc cedes multe fcte rome. Atha
nasius eps alexandriae morit. Moriunt etia
hylarius eps pictauiesis. Eusebius eps verle
nsis et lucifer carabetan. Aquilegiensis
cleria qi chorus fr scor hetur. fortunus. Eu
nomius 7 Appolinaris heretica cognoscuntur
Hytanaricus rex gothor xpianos ingente sua
crudelit psequens ad palma pduxit martirii. Va
lentinianus saxones gentem i occeani lictorib;
et paludibus inuiis sitam virtute atqz agilitate
terribilem 7 piculosam romanis finibus eruptio
ne magna mole meditantes i ipis francor finib;
oppssit. Burgundionu quoqz nauor hostium
nouu qui plus qz .lxxx. m ripis ripe Reni ul
rodani fluminis i sederant oppssit. qui mox fcti
sunt xpiani cultores. hi qdam subacta intiore
germania adruso et tibio adoptiuis filiis cesa
ris augusti p castra dispositi fuerunt at uo i ma
gna gentem coalentes nomen ex ope adepti
sunt qa crebra p limitem gstituta burgos uul
go nocant. Anno impii Valentiniani undecimo
cu sarmate se se p pannonias difunderent easqz
uastarent. bellu i eos parans diu apd brigitoem
oppidum legatis qdorum respoderet inna cu suo
Lv. subita effusione sanguinis qua greci appoh
xiam nocant sufocatus est 7 mortuus uoce ami
ssa integro tu sensu qd qdam i tempantia cibi ac
securitate qarto diffiderat acidiose plures detulerut

Po⁹ hui⁹ morte Gran⁹ impium occidentale tenuit
Valente eius patruo i orientis ptibus gstituto qui
Gran⁹ frem suu Valentinianu gsorte fecit ipij.
Fuit at Valentinianus defunctus vir egregius
pnceps dignus vultu decens soles ingenio ani
mo gravis aureliano moribus similis. Smone
cultissimus qq pcus ad loquendu. Severus ve
hemens vitijs infectus avaritie maxime. Cui⁹
severitatē 7 parcitatem quida crudelitatē 7 avaritia
interpetrabant. Similis adriano insupius noiato
pingē venustissime meminisse nova arma me
ditari. fingē cera vel luto simulacra prudenter locis
7 tpribus uti. Pfectissimus princeps eius fuisset
si omisisse sue gentis hominib, qb⁹ fidelissime se co
misit viris probatis uti licuisset. Hui⁹ tpre Didim⁹
alexandrinus multa de nro dogmate p notarios
comtatur q po⁹ quintum sue nativitatis annu
luminibus orbatus elementoru qz fuit ignarus
Hui⁹ tpre Ambrosius eligit mediolani eps ante
qz xpianus fuisset :~ Romanoz prin. xxxviij.
Valens reg. ann. iiij. Cap. xxxviij. Anno xpi ccc lxxviij.
Anno xp. Urbis. M. cxxix. Vales
anus qi quatuor i oriente po⁹ fratris mortē
impium gubnavit. Grano suo fratueli i occide
te relicto. Valens igit impator i oriente i pie
tatē qua diu meditatus fuerat. fre vivente
opibus expletis legem tulit ut monachi milita
rent. Nolentes ptribunos 7 milites fustibus
iussit occidi quoz innumera multitudo pvastas
egipti solitudines erat offusa. hoz maxima mu
ltitudo celesti regi potius parentes qz. Ro principi
martiriu fecit. Interea i africe ptibus firmus qda
excitatis mauroz gentibus se regē gstituens afri
cam mauritaniaqz vastabat. Et Cesaream urbē
mauritania ~~urbem~~ nobilem barbaris dedit i pre
dam. Igit Comes theodosius theodosij qui mox
augus fuit genitor a valentiniano missus effu
sas mauroz gentes multis plijs fregit. Ipm
firmu afflictu et oppssum coegit ad mortē. et
africam ad pstinu statum reformavit. Mox
stimulante i vidia a valente e iussus interfici
apd carthaginē qui g deberet occidi, baptizari p
optavit. ac demu gloriosa occumbens morte
pcussori iugulu ultro pbuit. ¶ Anno xiij ipij
valentis postqz ecclesiaz lacerationes 7 scoz
cedes fecerat gens hunoru diu i accessib mon
tibus seclusa exarsit i gothos et ab antiqs sedib
expulit. Hi transito danubio seu hystro bifarie
i frigiderno 7 athanarico sunt divisi. frigidernus

athanarici auxilio valentis supavit. hui⁹ bnfitij ca
et catholico cu omi gente sua arrianus est factus
Na petenti a valente epos qbus baptizaret gen
tis. Valens epos arrianos ad eu direx. Tunc gu
lfilas eoz eps gothicas literas adinvenit qui u
truqz testamentu i lingua suam transtulit pmuz
Gothi igit transito danubio a valente qdem sine
ulla federis pactione suscepti sunt. nec arma qdez
quo tutius barbaris crederet tradidē romanis
valens i syriam copias duxerat. Tunc gothi pp
i tollerabilem avaritiam maximi ducis fame ac
i iuditijs adacti i arma surgentes victo valentis
exercitu p traciam totam miscentes sese omia ce
dibus incendibus rapinis qz fecerunt. Valens
his coptis de antiochia egrediens sera peni ma
ximi pena stimulatus epos cetos qz sanctos re
vocare de exilijs impavit. Itaqz qnto decimo
impij sui anno lacrimabille bellu i trachia cuz
gothis gfuit gothoz impetu pturbate roma
noz equitu turme nuda peditu desuere presidia
Mox peditu legiones undiqz eqtatu hostiu an
cte ac pmu nubibus sagittaz obrute deinde cu
amites metu sparsim p devia cogerent funditus
cesi gladijs insequntiuz aciteqz pierunt. Ipe im
pator cu sautius sagitta versum i fugam ob dolore
nimiu equo sepe laberet atqz i vilissima casulam
deportatus eet. supvenientibus gothis igneqz
supposito gcrematus e. Iusto dei iuditio ut ab illis
ca cremaret corpore quos p arrianos epos ad
eternu ignē paverat 7 ut eius punictio ceteris eet
exemplo coi 7 caruit sepultura. Gothi securi iam
ad urbē gstantinopolim trahunt exercitu. Ibi
tē dnica augā valentis uxor multa pecunia plebi
largita ab urb vastatioē hostes summovit 7 regnu
cognatis fideli viriliqz fuavit ¶ Fontin⁹ he
ticus morit. ¶ Et Athanasius dormivit in pace
annis xlvj. sacerdoctio functus i fugis et angustijs
¶ Basilius eps cesariensis ¶ Gregorius eps nazangen⁹
illustres hntur ¶ Gregorius petrus fres basillij.
Rom. prin. xxxix. reg. Gratianus 7 frat eius
annis vj. Cap. xxxix. Anno xpi. ccclxxxij :~
Anno urbis. M. cxxxiij. Gratian⁹ po⁹ patrui
mortē sex annis impiuz tenuit. qn iis iam
dudu cu patruo valente et fratre valentiniano
regnasset. Gratian⁹ gl admodu iuvenis cu ma
ximas hostium copias cerneret romanis finibus
i fusas & fretus auxilio longe impari militu nro
sese dedit i hostem et gtinuo apd argetariaz oppi
dum galliaz formidolosum bellu incredibili fe

licitate

prostravit. na plus qz xxx. almanoz minimo
romanoz detrimēto ieo plio cesa dicitur. Hoc
ei deniqz recta fidei cultura gtribuit. Na cu iu
qz ad id tps italia ariane pfidie morbo languer
et po⁹ auxencij seviam mortē cu expagano iu
dee. subito apd mediolanu divino nutu fuisset
electus moxqz chatolicho baptismate tinctus
ordinatus e psul. Cumqz p chatolica fide libros
Gratiano impatori porexisset 7 veneratione
qua debuit eet suspectus universa statim italia
ad fidē rectam convertit. Satino 7 Eucerio
gsulibus. ¶ P hec tempora erant illustres. Ma
rtinus eps turonesis. Jeronimus apd palesti
na. Pristhilianus hereticus agnoscit. Igit gra
tianus cu gothos aliasqz gentes i pio romano
i festas videret. eadem pvisione qua olim nerva
traianu hyspanu viru elegerat. theodosiu eque
viru hyspanu 7 tuende rei. p. nectim. Annu
tertium et trigesimu agentē elegit sibi gsortē
impio cui apd sirmiu purpura inducto orie
tis et trachie pfec impio. Itaqz theodosius af
flictam rem. p. iri dei mia eius reparanda credidit
omem fiduciā sui ad opē xpi gferens maxim
as illas sathicas gtes cuctis maioribus formida
tas. Alexandro qz illi magno evitatas ac tm
extincto exercitu romano. equis romanis ar
misqz instructas hoc e halanos hunos gothos
i gtat agressus magnis multisqz plijs vicit
urbē gstantinopolitana victor intravit. Et
ne pvam manu. r. exercitus assidue bellando
detereret. fedus cu athanarico rege gothoz
pcussit ¶ Deniqz athanaricus cu urbē intra
sset et tam edificia urbis qua exornati qi ad die
festu populi freqntiam videret 7 p singula mte
inhereret. cumqz i patoris regiam i gressus
obsequia 7 officia divisa gspiceret sine dubio
inquit. deus terrenus e impator. et quē quicuqz
manu levare psumpserit ipē sui sanguinis reus
erit nec mora infra xv. dies gcessit vite. Cuius
exequias Impator pcedens digne eu tradidit
sepulture. At univise gothoz gtes aspicientes vir
tutē theod. romano se impio tradiderut. His dieb,
parthi et cetere barbare nationes pri⁹ romano
infeste impio ultro ad theod mise legatos pacē
suplices deposcentes et fedus g eo iunxerunt
His rebus i oriente dispositis theodosius archadiu
pmo genitu regni fecit gsortem trachis ab hosti
bus liberatis honori⁹ nasci. De maximiano tiranno.

Aximianus vir strenuus 7 pncipatu dignus
ni q fidem sacramenti emisset. Eo anno i brictā
nia i vitus ab exercitu e creatus. qui clam a grati
ani duabus i gallias vocatus e. Nam gratianus dum
exercitu negligeret et paucos halanos quos in
genti auro transtulerat veteri 7 romano exercitu
anteferet coitatu eoz et amititia vteris et intedu
eodem hitu ut faceret odia q se militum excitavit
Maxim⁹ uo ab infensis Gratiano legionib, exce
ptus eundem subita i cursione p terum atqz i italiaz
transire meditantē dolos circuventū i terfecit annu
xxix. etatis agentē. Merobaudes uo eiu⁹ mag
militu h machinatus fuit parisius. Gratianus
fugiens patina pietate suscepit. lugduni captus
7 occisus e. Maxim⁹ victore filiu suu regni fecit
gsortē et Valentinian⁹ gram frem i italia expulit
qui ad theodosiu fugiens patna pietate suscepit
¶ Fuit aut Gratianus lris ut mediocrit eruditus
carmi facē. ornate loqui rethoz more gtroversias
explicare in specul meditari destinari ferire po⁹ abi
sonijqz libidinis victor. cunctisqz eet plenus bonis
si ad gubnanda rem. p. animu gvtisset aq ferre
alien⁹. in mo volutate s 7 exertijs fuit.
Rom. prin. xl⁹. reg i occidente Valentinian⁹ s anno
viij. q reg theodosi⁹. cu a. vj reg Cap. xl⁹. Anno
Anno xpi. M. c. xxxix. Re xpi. ccclxxxviij.
gnat i occidente valentinianus frat Gra
tiani Eo mortuo theodosio i oriente impante iam
diu qui galliam sororem Grani et valentiniani
uxorem duxerat mox matrem placidie filie the
odosij. Nam por valentinianus dudu uxore sua
matre Grani laudante pulcritudinē Iustine sibi
cam i matrimonio iuxit ex qua genuit hunc
valetinianu 7 sorores illius. s. Grata. Iusta ac
Gallam mox theodosij uxorē leges qz pmulgavit
idē Valentinian⁹ in excusationē bigamie ut quis
vir geminas uxores posset hēre. Nam eo gtes po
pulosiores eent. Hec Iustina po⁹ mortem viri fi
lio impante vehementi vexatione ambrosium
e psecuta. Nam ariana pfidia erat polluta. et
ea q acta fuerunt arminesi galio arianoz volebat
vigere. ¶ Valentiniano a theodosio beigne susce
pto po⁹ fugam a maxio idē theodosius iustis et
necessis causis ad bellu civille p motus cu e duob,
augis fribus et⁹ uxoris 7 ultionem unius⁹ interfe
cti sanguis exigeret. 7 restitutionē insa altius
exulantis ornret posuit i eo spem sua seqz ad
versus maximu tiranuz sola fide maior appatus
bellica gparatione exponit. Aqlegie tē maximus
i sidebat ne q theodosio pateret aditus introeudi

italiam. Andragatius comes eius summam belli
administrabat qui cum largissimis militum copijs
astuto consilio omnes alpium ac fluminum aditus
communisset et nauali expeditione incautum
hostem preuenire paret obruere destitit. Ita the
odosius sponte ea que obstruxerat claustra destituit.
Ita theodosius nemine obsistente, i. uacuas al
pes intrauit atque aquilegiam improuisus ad
ueniens. Maximum hostem magnum ac trucem
suo terrore agminaris tributa exigente conclusit
cepit et occidit. Spoliatus enim tertio lapide ab
aquilegia depositis regis indumentis sistitur et capi
te a theodosio et valentiniano dampnatur. hanc
predictionem maximi beatus Martinus ei predixerat
Nam beatum Martinum sibi quondam habuit in
galijs. Maximus multa per eum rogitum. Andra
gatius comes cognita maximi nece se preceps
enaui in undas in iecit. et suffocatus est. Valenti
nianus regno occidentali potitus est theodosius
in cruenta victoriam deo prestante suscepit vi
ctorem quoque maximi filium quem pater imperatorem
in gallijs infantili etate reliquerat extinxit. Igitur
Valentinianus iunior regno restitutus transijt
in galias theodosius est in oriente regressus. At
ualerianus cum tranquillam rem publicam ageret in pace
apud vienam dolo arbogastis sui comitis ut fertur stra
gulatus est atque ut voluntariam mortem sibi consciuis
se putaretur laqueo suspensus inuentus. Hoc exti
ncto arbogastes tirannum creauit Eugenium
hominem cui nomen imperatoris imponeret ipse
acturus imperium. Vir barbarus animo consilio ma
nu audacia nimisque potentia que sibi undique innu
meras inuictasque copias vel romanorum presidijs
vel auxilijs barbarorum alibi potitus alibi cogna
tione sub nexus. Post hec tempora Jeronimus clarus
habetur. Prisilianus hereticus in burdugalensi
synodo prouocauit ad maximum quo auditus treu
eris ab Eudosio prefecto pretorio a iam deo maximo
gladio peremptus est. et cum erroris socijs urbica
prisiliani disciplina ab erroris pertinatiam dampnata
est. et lapidibus obruta. Itatius et Vrsatius episcopi
ob necem presiliani cuius accusatores fuerant ecclesie
comunione priuati sunt. Caput Johannis baptiste constanti
nopolim platum est et septimo ab urbe miliario
est humatum. Rom. prin. xlj. reg. theodosius post
patribus annis. Cap. xlj. Anno xpi. ccc.xcvij.

Anno urbis. M.cxlvij. theodosius qui iam cum
Gratiano et valentiniano fratribus annis xiiij.
imparauerat nunc solus potitur imperio quo cum filijs
annis tribus regnauit. Theodosius contra necem valen
tiniani et occupatione imperij per Eugenium et Arboga
stem copias in italiam et in galliam producere molitur
Eugenius et Arbogastes instructas acies campis
expedierunt. Arcta alpium latera et indictabiles tran
situs premissis callide insidijs occuparent et si nimio ac
viribus impares essent solicitum belli dispositione vic
tores. Theodosius Johanem Anachoritam de belli euen
tu consulerat a quo audiuit se futurum victorem. Igitur
theodosius in summis alpibus constitutus expers cibi
ac somni se a suis destitutum sciens quod ab alijs circu
uentus esset nesciens. Dominum xpm qui solus posset
omnia corpore humi fusus mente celo fixus orabat. De
hinc post insomnem noctem precum continuatione trans
egit. Relictis lacrimis quas impretium celestis presidij in
penderat fiducialiter arma corripiens crucis signo in si
gnum preposito se in prelium detulit et si nemo sequeretur
victor futurus immisit. Prima salutis via extitit
hostilium partium comes arbito qui cum ignarum impera
torem circumpositis excepisset insidijs, conuersus ad reu
erentiam presentis augusti non solum periculo liberauit. verum et
instruxit auxilio. at ubi ad inmiscende pugne spatia peruen
tum est. inefabilis ventorum turbo in hora hostium ruit
ferebantur per aerem spicula missa nostrorum. atque ultra
mensuram humanam iactus in prius quam impingerent
cadere sinebantur. Poro ille turbo continuus ora pecto
raque hostium nunc illisis grauiter scutis verberabat nunc
in pressis pertinaciter obstricta claudebat. nunc auulsis vi
olenter destituta nudabat. nunc oppositis iugiter in
terga trudebat tela et que ipsi uehementer intorserant
excepta ventis impetu supinato ac retrorsum
coacta. ipsos infeliciter configebant. nec mora par
ua data. fusorum strage victor theodosius hostiles prostrauit
exercitus. Eugenius captus atque interfectus est
Arbogastes se propria manu percussit ita ut hic du
orum sanguine bellum ciuile restinctum est. absque illis
decem milibus gothorum auxiliatorum quos ab arbogaste
comite funditus sunt deleta quos perdidisse lucrum magis the
odosio fuit. de huius victorie testimonio loquitur poe
ta eximius claudianus licet infidelis qui ait. Om
nium dilecte deo tibi militat aer. et coniurati veniunt
ad clasica venti. Idem poeta de gestis eius et filiorum plu
ra conscripsit. Ita celitus indicatum est inter partem sine
presidio hominum de solo deo humiliter sperantem et partem
arrogantissime de suis viribus et ydolorum suffragio
presumentem. Theodosius etatis anno quinquagesimo
rectis libris suis archadio et honorio augustis. Et pla
cidia virgine apud Mediolanum fato concessit. re. p. in
utroque imperio feliciter disposita. cuius corpus in post

crudum filius eius honorius Rauenam transtulit. ac in
ecclesia sancti laurentij in cesarea extra muros in speciosso
mausoleo collocauit. cui lapis marmoreus in scri
ptus est apud sepulcrum quo leguntur litere sic dicentes
Theodosius imperator ipsam autem ecclesiam construi fecit
honorius per laurencium. cuius sepulcrum fuit illud quod
in ecclesia ferrariensi iacet atrianus quem ferrarienses
venerantur ut dei amicum. Fuit autem theodosius rei
publice propagator et defensor inuictus. Traiano simil
a quo et traxit originem. sic eminens status menbra
eadem par cesaries. clemens animis misericors communis
solo habitu ab alijs differe putans. in honorificus be
ne in bonos effusius simplicia ingenia diligere eru
dita mirari. Innoxia largiri. aid magno. ciues
amare vel priuato contubernio cognitos eosque honori
bus. pecunia et benefitijs ampliare. presertim quorum
erga se vel patrem aspero casu fortuna probasset. Illa
autem quibus traianus aspersus est in uolentiam et tri
umphandi cupiditatem usque adeo detestatus est ut
bellum mouit sed inuenit. Ministria lasciua sal
trias comessationes adhiberi lege prohibuit. Con
sobrinarum nuptias tanquam sororum inter dixit. prophana
gentium toto orbe eo iubente sunt diruta. literis
mediocriter doctus. Sagax plane. multumque dili
gens ad maiorum gesta noscenda. Execrabatur cum
legisset superbia damnatum precipue perfidos et ingratos
Irasci sane rebus indignis sed subito flecti. Vnde quoque
dilatione mediocri emoliebatur. Interdum seueria pre
cepta fracte. huic autem munere quod augustus a philosofie
doctore appollodoro quo cum vidisset augustum facile
commoueri monuit. ut ubi irasci cepisset nichil sta
tueret aspum. Quatuor et viginti literas gre
cas memoria recenseret. ut illa gratatio quam moniti
est mente alio traducta parui temporis interiectu langu
esceret. Auri et argenti pondera a tyrannis sub
lata multis restituit. In erat ei cura pietatis exi
mie colere patruum tanquam genitorem. fratris mortui
et sororis liberos habere pro suis. Cognatos et affines
ad parentis amplecti. Elegans et letum dare conui
uium. nec tamen sumptuosum. Dulce colloquia pro
mis condignum edere sermone grauitate iocundum. bla
ndus pater. coniux maritus. nec adillecebrum neque ad
lassitudinem ambulationibus. cum esset otium animum
reficiens regebat. Continere etiam uescendi ad ualitu
dine referens. Quanta apud deum et homines eius
mansuetudo fuit. hoc monstratur exemplo. Cum
apud mediolanum missarum frueretur solemnijs ue
llet intrare basilicham cuique beatus Ambrosius non
ad missarum se diceret per quoddam facinore in publice

peniteret. et prohibitionem humiliter pertulit et sati
sfationem non erubescens. Indictum ab episcopo penite
tie modum excepit. Apud tesolonicam quidam ex mi
litibus eius impetu furentis populi est extinctus. the
odosius eo successus populum ad ludos circenses fe
cit inuitari tamen ex improuiso milites circumfusi gla
dijs et passim trucidari imperat quicunque occurreret
mox hoc publice penituit et legem tullit ut sen
tentie principum in animaduertendo dierum. xxx. dilatio
haberetur. hoc peccato facta fuit prohibitio ab beato Amb
rosio. Huic coniugata fuit placella ex qua archadium
et honorium genuit. Qua defuncta gallam valen
tiniani maioris filiam et Justine valentiniani mi
noris sororem In matrimonium duxit que ei placidiam
peperit. cui postea defunt que Rauenne quiescit.
Huius imperatoris temporibus claruerunt viri famo
ssi. Hyeronimus presbiter. Ambrosius episcopus medio
lani. Augustinus ypponensis episcopus. Paulus oro
sius scriptor. Martinus episcopus turonensis. Claudianus florentinus
poeta. Rom. prin. xlij. reg. Archadius in oriente anni
xiij. honorio in occidente. per id tempus regnante. Cap. xlij.

Anno urb. M. cl. Archadius Anno xpi. cccic.
in oriente et honorius in occidente rem. p. admi
nistrauit. Theodosius decedens potentissimis viris
curam regni cum filijs mandauit habendam. Ruffino aule
orientalis. Stilicon uero occidentalis socero honorij.
Ruffinus idem malo perfidie deprauatus cum barbarum
auxilio regnum temptaret inuadere. morte iustissima
penas luit. Archadius postquam regnauit post patrem
cum fratre annis. xiij. quo tempore multa dicenda infra sunt
acta. relicto filio suo theodosio facto. concessit cui theo
dosius in eo successit imperio. Temporibus imperij archa
dij. Seuerinus episcopus virtutibus insignis habetur qui sputo
oris ingentem necauit draconem quem octo iuga bouum
uix ad incendij locum traxere. Interea Gildo comes afri
ce qui initio imperij archadij et honorij africe preerat
ut defunctum comperit theodosium maiorem minimam in
puris spem fore arbitratus africam a societate rei. p.
sibi usurpare est ausus. huic frater Mascezel fuit qui
fratris multorum aborrens relictis filijs apud africanam
militiam in italiam venit. Gildo et absentiam fratris et
pietatem filiorum eius suspectam habens dolo captos occidit
Contra hunc ut hostem insequendum Mascezel frater est
missus. quem ydoneum peruitorem rei. p. fore proprie
orbitatis recens dolor pollicebatur. Igitur Mascezelia
inde a theodosio sciens quantum in rebus desperatissimis
oratio hominis per fidem xpi ad diuina impetraret capriam
insulam adijt. Vnde secum sanctos seruos dei adiutores
prabuit suis supplicationibus. et cum his orationibus Jeiunijs et psalmis

dies noctesque continuasset meruit victoriam ac sine
cede vindictam. Ardalio flumen nomen est, quod fluit
inter tebesten et ad medium civitates. Ubi cum parva
manu, hic cum quinque milibus militum ut aiunt contra lxx
hostium castrametatus, cum interiecta mora excedere
loco et per oppositas interiacentis vallis angustias
transgredi vellet, incurrente nocte beatum Ambrosium
episcopum mediolani paulo ante defunctum per somnium
vidit significantem manu et impacto ad humum
terre baculo et dicentem: hic hic hic. Quod ille prudenti
coniectura intellexit merito annuntiantis fidem vic-
torie, verbo locum, numero diei significari. Subsistens
ac tertio decim demum die post noctem orationibus, hym-
nis pervigilem ac ipsis celestium sacramentorum misteriis
in hostem confluentes concessit. Et cum ad eos qui primi occu-
rerant pia pacis verba iactaret, signiferum quendam
insolenter obsistentem et iam pugnam excitantem gla-
dio percussit in brachio, cumque manu debilem ipso vul-
nere coegit pronum inclinare vexillum, quo viso reliquie
cohortes declinationem iam priorum fieri existimantes
certatim sese ad Mascezel signis tradidere. Gentes
barbari quorum magnam multitudinem Gildo ad
bellum deduxerat, defectu militum destituti in diversa
fugerunt. Gildo et ipse fugam moliens arrepta
navi in africham profectus est. Post aliquot dies stran-
gulatus interiit. Mascezel idem post posito dei timo-
re et sanctorum consortio cum quibus ante deo militans vicerat,
regum sedarum insolentia ecclesiam temerarie ausus
atque ex ea quosdam extrahere non dubitavit. Se-
cuta est sacrilegio debitam penam post aliquantum tempus
ipse solus punitus est. Anno quinto imperii archa-
dii et honorii Salioe et aurelliano consulibus Go-
thi in italiam alarico et Radagaiso ducibus ingressi
sunt. Septimo imperii anno cum Gothis in italia
pugnatum pari clade archadio quinto et honorio quinto con-
sulibus. Hoc anno Innocentius urbis episcopus ordinatur
qui sedit annis xv mensibus ii diebus xxi. Sanctus Ale-
xius claret anno imperii x et urbis condite mclx
consulibus Stilicone secundo et Anthemio. Radagaisus
Rex Gothorum barbarus Scitha qui omnem ro-
manum sanguinem diis suis voverat cum cc gothorum
repentino discursu totam Italiam inundavit. Fit
metus in urbe. Aiunt urbem destitutam et maxime
picturam quia deos in sacra perdiderint, xpi nomen blasphe-
mat. Agitur de repetendis sacris et celebrandis.
Romani duces duos paganos, scilicet Uldin et sarum
hunorum et gothorum duces copiis suis preficiunt.
Sed deus urbem hiis ducibus liberari nolens Rada-
gaisi infatuavit consilium qui pertitus nutu dei
in fesulanum montis vertice se arctavit cum copiis quas
tunc habebat. Cum fame ac siti eius laboraret exerci-
tus, Radagaysus sibi soli volens consulere fugam
molitus est solus, qui captus romam perducitur. Mul-
titudo illa barba et carcere trusos mox privatur. Mu-
ltitudo illa barbarorum more vilium pecudum venun-
data est, que apud emptores et possessores brevi interim
titione pene consumpta est. Anno sequenti xi imperii
archadio vi et probo consulibus vandali traiecto Reno
in gallias sunt diffusi pridie Kalendas Januarias.
Altero anno honorio viii et theodosio secundo consulibus
Constantinus in britania tirannus exoritur et ad
gallias transit. Interea Stilico comes vandalorum
imbellis avare perfide et dolose gentis editus genere
parvipendens quod sub genero imperatore regnabat
Eucherium filium suum iam dudum xpianorum persecutionem
meditantem in imperium quoquomodo substituere nite-
batur. Quamobrem alaricum cunctamque gothorum
gentem pro pace optima et quibuscumque sedibus supplican-
tem ac simpliciter orantem occulto federe fovens pub-
lice autem et belli et pacis copiam negans ad terren-
dam Rem publicam reservavit. Preterea gentes alias co-
piis viribusque intollerabiles hoc est halanorum, Su-
cviorum, vandalorum ipso quoque simul motu impulsorum
burgundionum ultro in arma sollicitavit. Eas quoque
interim Reni ripas pateret et pulsare gallias vo-
luit sperans misere sub hac necessitatis circumstantia
a genero imperium extorquere ad filium. Igitur ubi
imperatori honorio exercitui que Romano hoc tantorum
scelerum scena patefacta est, quo moto iustissime
exercitu occisus est Stilico qui ut unum puerum pur-
pura indueret totius generis humani sanguine effusi-
onem exposuit, occisus est. Eucherius quoque qui ad con-
ciliandum sibi favorem paganorum restitucione templorum
et ecclesiarum eversione est imbuturus. Regni primordia
minabatur paucique cum his satellites tantarum mo-
litionum puniti sunt. Ita minimo negotio et
paucorum pena ecclesia xpi cum imperatore religioso et
liberate sunt et vindicate. Anno xiii imperii
Archadii et honorii a morte patris eorum theodosii
basso et philipo consulibus Archadius moritur constan-
tinopolim ut supra narratum et theodosio eius filio
sibi regni successore constituto. Ro. prin. xliii. reg.
honorius in occidente. theodosio fratris filio in oriente re-
gnante, quod honorius post mortem fratris regnavit ann. xv.
Cap. xliii. Anno xpi. cccxii.

Anno urbis conditae. M. clxiii. Honorius cum iam annis
xiii cum fratre regnasset, post regnavit cum theo-
dosio minore annis xv. Eo anno ipso honorio viii

Et theodosio tertio consulibus Vandali hyspanias oc-
cupaverunt. Eodem anno attalus rome imperator est factus
qui mox privatus gothis adhesit. Anno sequenti
Flavio Ravenne vicario consule roma a gothis capitur.
Nam ut supra videatur Alaricus rex gothorum in-
gressus ytaliam cum ab honorio expeteret sedes
quibus cum suo exercitu posset consistere, honorius de-
liberato consilio ei gallias concessit. Qui dum ad gallias per-
geret ob restaurationem iumentorum apud aliquam diu
substiterunt. Stilico comes in perniciem rei publice Gothos
pertemptans dum eos insidiis aggredi cuperet belli sum-
mam Saulo duci pagano commisit, qui ipso sacratissi-
mo die pasce Gothis nil tale suspicantibus super eos ru-
it et eorum magnam partem prostravit. Nam primum Gothi
propter diei religionem cedentes demum arma corripiunt
et victorem virtute potiori prosternunt exercitum.
Hinc in rabiem furoris excitantur, ceptum iter deserunt
et romam contendunt cuncta que ibant ferro igneque
vastantes, nec mora urbem capiunt, spoliant, vastant,
incendunt. Dato tamen precepto prius ut si qui in sancta
loca precipue apostolorum petri et beati pauli basilicas
confugissent, hos in primis inviolatos securosque si-
nerent. Tunc deinde in quantum possent preda inhi-
rent a sanguine temperantes. Illis diebus innocen-
tius urbis episcopus dum esset apud ravennam peccatori populi
non vidit excidium. Discurrentibus per urbem Gothis
ex eis xpianis unus virginem etate provectam in
ecclesiastica domo repperit, quod ab ea aurum et argentum
honeste peteret, apud se plurimum et mox proferen-
dum spopendit et protulit. Cumque expositis opibus
atonitum barbarum magnitudine, pondere, pulcri-
tudine, ignota etiam vasorum qualitate intelligeret, vi-
rgo xpi ait ad barbarum: Hoc petri apostoli sacra sunt
utensilia, presume si audes, de facto tu videris. Ego quia
defendere nequeo tenere non audeo. Barbarus ob re-
verentiam religionis timore dei et fide virginis
motus ad Alaricum pro hoc nuntium retulit, qui continuo
ea vasa ad petri basilicam reportari imperavit. Vir-
ginem etiam simul quoque omnes qui se adiungerent xpianos
eodem cum defensione deduci. Ea domus a beati bea-
ti petri magna intercapedine abstabat. Itaque magno
spectaculo omnium per singula loca super capite lata sunt
vasa, exertis undique ad defensionem gladiis, coeunt
unt omnes ad vasa petri visenda et et pagani. Vasa
ad locum suum reddita sunt. Capta est igitur roma a go-
this anno urbis conditae M. clxix. anno nativitatis xpi. cccxiii.
Fauio varane vicario consule anno secundo imperii theodo-
sius iunioris post primis excessum post modico cla-
rissima urbis loca que inflamari ab hostibus non potu-
erunt

a fulminibus dirupta sunt. Gothi deinde per campa-
niam, lucaniam bruciniamque que simili strage debacantur
cupientes in siciliam pergere regnum pervenire. Cum navibus
ascensibus transmearent passi sunt naufragio
pluribus suorum amissis. Alaricus dum inter hoc deli-
beraret quod acturus esset apud consentiam subita mor-
te preventus est. Gothi basentum amnem de alveo suo
captivorum labore derivantes Alaricum in medio
alveus eius cum multis opibus sepelierunt. Amnem
priori alveo redentes ac ne quis locum scire posset
captivos occidunt. Deinde athaulphum alarici affi-
nem Gothi regem constituunt. Romam redeunt, si
quid residuum erat more locustarum abradunt. Vi au-
ferentes gallam placidam theodosii augusti filiam soro-
rem honorii, quam sibi athaulphus apud forum cor-
nelii coniugio sociavit, cum qua sicut prosperum scriptorem
vixit quinquennio. Hec multo comodo mox rei
publice fuit. Nam mariti acerrimo ingenio subtilibus
blandimentis deflexit ut ultro a romanis pacem
expeteret, qui ad gallias profectus fraude suorum
apud barcilonem occisus est anno v. post romam cap-
tam et placidam abactam. Post quem Segericus regnum
cupiens dum pacem romanis servare disponit a suis
perimitur. Vallia deinde regnandi iura suscepit, ad hoc
electus ut pacem infringeret, ad hoc adeo ordinatus ut
confirmaret. Ante bienium irruptionis excitate ut dictum
est Stilico comes plurimas gentes barbaras, id est al-
anos, suevos, vandalos et burgundiones in arma su-
scitavit, qui transito Reno Gallias Franchosque in-
vadunt directoque impetu pyreneum usque pervene-
runt cuius obice ad tempus repulsi per circumstantes pro-
vincias refunduntur. Multi tiranni dominantur.

Anno alto post Romam a gothis captam the-
odosio augusto quarto consule apud britanias
Gratianus municeps eiusdem insule tyrannus cre-
atus occiditur. Huius loco Constantinus ex infima mi-
litia propter solam spem nominis sine merito virtutis
eligitur, qui continuo ut invasit imperium in gallias tr-
ansiit, ibi a barbaris incerto federe illusus detrimento
rei publice plurimum fuit. Hic misit in hyspaniam iudices
quos cum provincie obedienter accepissent duo fratres iu-
venes nobiles et locupletes Didimus Verinian-
us non assumere quidem adversus tyrannum tyrannidem sed im-
peratorem iustum adversus tyrannum et barbaros tueri
se se patriamque moliti sunt quod ipso geste rei ordine
pactuit tirannidem nemo nixi celeriter maturatam
secrete invadit et publice armat cuius summa est alium
pro dyademate ac purpura videri amique sacri. Hii
non plurimo tempore suos tamen suos ex propriis predis

colligentes tabernaculis alentes sumptibus eorum ab
seque cum suaque inquietudine ad pyrenei claustra tene
bant. Adversus hos constantinus constante filium suum
ex monacho cesarem factum cum barbaris quibusdam
qui quondam in fedus recepti atque in militiam allecti
honoriani vocabantur in hyspaniam misit. Constans
barbarorum fultus presidio eos fratres qui privato
presidio pirenei alpes tuitabantur. Prelio primo
interfecit his barbaris quibus in premium victorie
primum predandi in palatinis campis licentia data de
hinc supradicti montis claustrorum quoque eis cura permis
sa est remota rusticanorum fide et utili custodia. Igitur
honoriani preda imbuti quo magis scelus impuni
tum foret predicta pirenei custodia claustra usque pa
tefactis cunctas gentes que per gallias vagabantur
hyspanorum immittunt provintijs. hisque ipsi adiungu
ntur. Itaque post multas strages et incendia et ra
pinas tandem divisis sedibus barbari ad aratra conversi
sunt et romanorum residuos ut amicos et socios fo
vere ceperunt.

Anno urbis .M.clxv. honorius imperator videns rem
publicam tot malis oppressam et tot tirannis oppo
sitis nichil adversum barbaros posse agi ipsos ti
rannos prius deleri iubet. Constantio comiti
huius belli summa commissa est. Constantius comes
in galliam cum exercitu profectus. Constantinum im
peratorem apud arelatem urbem clausit cepit occidit.
Constantem constantini filium gerontius comes suus
vir nequam magis quam probus apud vienam interfecit
atque in eius locum maximum quendam substituit. Ipse
vero Gerontius a militibus suis occisus est. Altero
anno Maximus exutus purpura vita donatus
est quia modestia et humilitate usus fuerat mox in
hyspania egens exulavit. Eo anno athaulphus
cum gothis in gallias sunt ingressi. Tertio anno
lutiano et heracliano consulibus idem heraclianus
sabinus gener cum tribus milibus et septem gentis na
vibus ex africha romam veniens in occursu comitis
marini territus in fugam conversus arrepta navi solus
carthaginem redijt. ibique peremptus est. Sabinus
gener eius constantinopolim fugit unde retractus
exilio dampnatus est. Jovinianus apud gallias mox
assurgens occiditur. Sebastianus eius frater
solum ut tirannus moreretur eligitur. horum continuo
ut creatus occasus est. Sequenti anno honorio
x. et theodosio. vj. consulibus. Attalus a gothis ad
hyspanias migrantibus neglectus et presidio ca
rens vivus capitur et constantio patricio traditur
cum occasi inter tirannos honor et morum lucrum fuisset

qui iussus honorio manu truncatur et liparis
relegatur. quem anno tertio sequenti honorius trionph
ans ante currum duxit mox quoque dampnavit ipso honorio
xj. et constantio secundo consulibus. Tertulus consul qui
ausus est in curia dicere loquar vobis patres conscri
pti consul et pontifex quorum alterum teneo alterum
spero male partus est. Anno. vij. imperij horum ho
norio x. et theodosio. vj. consulibus. Athaulfus go
thorum rex vir placidie assensu vulneratus interijt.
Anno sequenti theodosio septimo et paladio consulibus
vallia rex Gothorum pacem ab honorio expectens
Gallam placidiam sororem honorij quondam athaulphi
coniugem apud se honeste habitam constantio reddidit cui
mox in nuptias promeruit. Anno altero ut dictum
est honorius trionphans urbem ingressus est ante cu
rrum eius attalo ducto. Anno altero honorio. xij.
et theodosio. viij. consulibus. Constantius in urbe
vicario multa pro fide mira contra pelagianos egit. Eo
anno papa Zosimus concilium chartagine huit
eporum. ccxiiij. Eo concilio heresis pelagiana dan
nata est agente contra eum augustino episcopo. Et valen
tinianus constantij et placidie filius sexto nonas
Julias nascitur. Maximo et plincta consulibus eli
gitur Bonifatius qui sedit annis tribus mensibus. viij
dies sex. Eo anno Constantius pacem firmat
cum vallia rege Gothorum data eis ad habitandum
acquitania galijs civitatibus vicinis provintie.
Anno proximo theodosio nono et constantio tertio
consulibus honorius cernens se virtute et fide consta
ntis tempore pacis et belli tueri cunctis sufra
gantibus apud Ravennam consortem regni adsciscit consor
tiorum qui nec dum mensibus septem exactis moritur.
Anno quinto quoniam huius uxorem placidam. Hoc
anno moritur beatus hyeronimus etatis anno. xci.
pridie kalendas octobris. Anno hinc proximo
honorio. xiij. et theodosio. x. exercitus contra van
dalos in hyspaniam mittitur duce castino. qui castinus
bonifatium virum preclarum bellicis artibus qui
ibidem diu dux fuerat inepto iniurioso quoque imperio
ab expeditionis sue societate avertit. Bonifatius
vero periculosum sibi et indignum ratus sequi eum quoniam
discordem superbientem quoque expertus esset celeriter se ad por
tum urbis deinde in africham tendit magnum post rei
publice detrimentum totius quoque africe exadij cum fuit. Cast
inus vero ob suam intemperantiam tanto collega pri
vatus nichil dignum in hyspanijs gessit. Anno ul
timo imperij honorij mariano et asclepiadoto consu
libus placidia augusta a fratre honorio pulsa ad orientem
cum filijs suis honoria et valentiniano proficiscitur

Eo anno papa Celestinus eligitur qui sedit annis
viij. mensibus. x. dies. xvij. Honorius postquam cum minore
theodosio fratris filio annis. xv. imperavit. cum ante eum
prius annis duobus et cum fratre Archadio. xiij. regnasset
Roma occidit liberis orbus. re. p. bene in pace dis
posita. cuius corpus in mausoleo pulcro apud basi
licam beati petri apostoli est locatum. Fuit autem honorius
patri moribus et religione non multum absimilis cuius
temporibus multa bella civilia et extra modica
effusione sanguinis conquievit. huius tempore hedi
ficata est apud ravennam in cesarea et ab ipso suisque su
mptibus quoque basilica beati laurentij martiris opera lau
rentij procuratoris illius. Romanorum princeps xliij regnat
theodosius junior annis. xxvij. cum quo imperavit
in occidente valentinus gener et consobrinus annis
xxv. Capitulum. xliij. Anno xpi. cccxxvij.

Anno urbis. M.clxxvij. Mortuo honorio
theodosius archadij filius regnat in oriente
annis. xxvij. cum iam post mortem patris regnasset
annis xiij. et cum patre viventi annis. vij. qui pla
cidum valentinianum amite sue placidie et constan
tij filium cesarem fecit et cum matre ad occidentale
misit imperium obtinendum. Johannes tirannus qui sub
honorio in gallijs magister filii militum fuerat presidio
castini magistri militum fulctus occidentis Imperium
invaserat. Placidia cum filijs placido valentiniano
et honoria per mare veniens periculo tempestatis
et naufragij. beati Johannis evangeliste vovit basi
licam sui nominis struere si ravennam pervenire(t) inco
lumes. que exaudita ea urbe in honorem ipsius he
dificavit ecclesiam speciosam. cuius altare mar
moreum idem beatus Johannes sacravit nocte videnti
bus ea placidia et barbato barbatiano presbitero
capelano ipsius auguste. cuius altaris celebritas agi
tur. iiij. Kalendas martias. Theodosio. xj. et valentin
iano consulibus placidia et valentinianus contra Johannem
duxit exercitum. Johannes dum africam quam bonifa
tius tenebat bello repeteret ad defensionem sui in
firmior est inventus. denique venientes placidia et
Valentinianus cesar. Johannem mira felicitate pre
munt. et regni gubernacula victores arripiunt.
Castinum Magistrum dampnant exilio quia eius fictione
arripuisse imperium credebatur Johannes. data venia
Etio qui hunnos eius studio removissent ad propria
quos per ipsum Johannes acceperat. Valentiniani mili
tes Ravennam crudeliter populati sunt eo quod eius
cives parti tyrannice favere multum favissent. Hoc
placidus valentinianus decreto theodosij appellatus
est augustus. Dum hec acta sunt. Arelata nobile

oppidum galliarum a gothis multa vi oppugnatum
est. donec imminente. Etio non impuniti abscesserunt.
Computatio annorum vera.

Anno tertio imperij theodosij. eo theodosio. xij. et va
lentiniano. ij. consulibus. anni ab abraam anno. ij. cccxl.
ab urbe condita. M.clxxx. ante xpi. cccxxviij. Patro
clus arelatensis episcopus a tribuno barnabo multis vul
neribus laniatur quod facinus iussu felicis magistri mili
tum perpetratum creditur.

Anno sequenti hiero et ardabure consulibus adversus
bonifatium apud africham gloria et potentia
pollentem mittuntur Maurotius et Galbio qui dum boni
fatium obsidere parant ab ipso vincuntur et occiduntur.
Rursum contra eum mittitur Sigisvultus comes. Boni
fatius sentiens se totam africam tenere non posse. Vanda
lorum et halanorum gentes cum eorum rege Genserico ab hyspa
nis in africam intromittit qui africham ingressi cun
cta cedibus et rapinis vastant et fidem catholicham subu
ertere presidia. Anno altero Nestorius episcopus constanti
nopolitanus novum errorem induxit predicans xpm ta
ntum hominem et divinitatem collatam huius pro merito
A papa celestino et Cyrillo episcopo alexandrino
rome convincitur. Eo anno pars galliarum propinqua
Reno quam franci possidebant occupata armis etij
comitis recepta est. Pelagianus hereticus novum
herorem disseminat. Celestinus papa Germanum in
brictanis dirigit qui deturbatis hereticis brita
nos ad chatolicam fidem direxit.

Anno natus xpi. cccxxix. theodosio. xiij. et
valentiniano. iij. consulibus quinto Kalendas septemb
ris moritur augustinus episcopus ypponensis summus doctor
ecclesie annis. lxxvj. etatis actis et xl. clericatus. qui
omnes tam grece quam latine lingue scriptores ingenio
superavit. Etius comes cum uxore sua padusia
et Gruntium diaconum quos sibi insidiari comperat occi
dit. Anno sequenti apud ephesum synodus congrega
ta est. in qua papa Celestinus errorem nestorij et
pelagiani dampnavit. Ad scotos in xpm credentes
ordinatur primus episcopus palladius et mittitur. Etio et
valerio consulibus ordinatur Sixtus urbis episcopus. qui
sedit. a. viij. dies. xix. hoc anno totius orbis mi
rabili pace Bonifatius ab africa ad italiam venit
accepta magistri militum dignitate qui cum resistentem
sibi Etium prelio superasset paucis diebus post morbo in
terijt. Etius vero deposita dignitate: cum in agro suo
degeret a quodam suo Emulo repentino incursu
opprimi tentatus est. qui inde profugus tendit
in urbem inde dalmatiam deinde in pannonias tendit
ad hunnos quorum amicitia auxilioque usus pacem.

Scot

principatum Etius in tota potestate obtinuit. Theodosio xv et Valentiniano iiii consulibus iii idus Februarii pax facta cum Vandalis, data eis per xxx annos ad habitandum portione Africe Ypponie. Eo anno Gandigarium Burgundionum regem inter Gallias habitantem Etius non bello perimit pacemque ei supplicanti dedit, qua non diu gavisus est. Nam Hunni mox eum cum stirpe et suo populo deleverunt. Anno xpi. cccxxxv.

Isidoro et Senatore consulibus anni sequentis Gothi pacis bona perturbant, urbes sedibus suis vicinas infestant maximeque oppidum Narbonense obsidione affligunt. Litorius comes adveniens hostes in fugam convertit, civitatem obsidione liberat, eo maxime frumenti copia allata. Etio ii et Sygisvulto consulibus anni sequentis bellum contra Gothos geritur auxiliantibus Hunnis. Anno xpi. ccc.xxxvj.

Gesericus rex Vandalorum in Africa fidem catholicam ariana peste molitur subvertere, episcopos nostros sedibus et urbibus expulit. Eo anno barbari federum destructores Siciliam et alias insulas predantur. Valentinianus etiam augustus ad Theodosium augustum consobrinum proficiscitur hoc anno eiusque filiam matrimonio accepit. Gesericus in catholicos viros sevit tormentis et suppliciis quos ad arianam sectam convertere nequivit. Theodosius xvii et Festo consulibus Litorius qui secunda ab Etio potestate Hunnis auxiliantibus preerat dum etiam gloriam superare appetit cum Gothis congressus vincitur et capitur. Pax deinde cum Gothis humilis facta est et in gloria Gothis optabilis. Eo anno Etio rebus que degerebantur intento in Galliis Gensericus de cuius amicicia nichil metuebatur Kartaginem dolo pacis invadit, omnesque opes eius excruciatis atrociter civibus in ius suum convertit, nec ab expoliatione ecclesiarum abstinuit, quas et sacris vasis exinanitas et sacerdotum administratione privatas non iam divini cultus loca sed suorum habitacula esse iussit. Capta est igitur Kartago anno dlxxxv. Anno xpi. cccc.xxxviij.

Valentiniano augusto v et Anatholio consulibus anni sequentis Leo diaconus legatus ad componendum in Galliis inter Etium et Albinum, mortuo Syxto papa, expectatus ab ecclesia romana urbis episcopus eligitur. Eo anno Genesicus in Siciliam ducit exercitum sed accepto nuntio quod Sebastianus vir bellandi peritus de Hyspania in Africam tenderet ad Africam celeriter rediit. Qui Sebastianus volens se magis amicum quam hostem videri de regis barbari amicicia presumens ab eo in Sicilia necte peremptus est. Ciro viro clarissimo consule Theodosius rebus Africe volens succurrere tres duces scilicet Ariobindum, Ansilam et Germanum cum exercitu in Siciliam mittit. Hi contationibus res agentes magis Sicilie oneri quam Africe fuere presidio. Et quia per id tempus Hunni Trachias et Illiricum vastabant, duces qui in Sicilia erant ad defensionem orientalium partium revocantur. Rome terremotus qui edes magnas fecit corruere. Eo anno pax confirmata est inter Valentinianum augustum et Genesicum regem Vandalorum certis spatiis in Africa positis. Genesicus de rex successibus elatus quod suos superbit, conjuratur in eum a suis. Detecta conjuratione multos variis extinxit suppliciis, magisque talibus processibus eius est atenuata potentia quam si acri prelio conflixisset. Maximo et Patherio consulibus papa Leo plurimos secte Manicheorum in urbe latitantes in auditum adduxit, erutos de latebris eorum, quos dogmatis sui turpitudinem dampnare fecit et prodere consentientes, quorum codices adducti sunt in ecclesiam, et non solum urbi sed et universo orbi prout divinitus provisum est. Cum patefactum fuit quibus perfidie laterent huius pravi dogmatis creduli. Theodosio xviii et Albino consulibus Athila rex Hunnorum Boblam fratrem suum et regni consortem perimit et universam Hunnorum gentem sue subiecit ditioni. Altero anno sequente fuerunt consules Valentinianus vi et Nomius cum eo. Moritur Theodosius filius.

Anno xxvii imperii Theodosii ut regit post Honorium patruum cum iam annis xxi cum eo regnasset moritur Theodosius iunior Archadii filius apud Constantinopolim, cum quo regnavit Valentinianus consobrinus et gener annis xxv, et ibi cum patre sepultus est. Huius temporibus ut supra continetur Synodus apud Ephesum facta. Nestorius et Pelagianus heresiarches apparuerunt. Gens Scotorum fidem xpi accepit a Celestino. Et dyabolus in specie Moysi Judeis in Creta apparuit, qui eos per mare pede sicco ad terram promissionis promittit perducere. Plurimi eorum iter tale attentantes in mare sunt suffocati. Reliqui salvi facti ad xpi fidem convertuntur.

Romanorum principum xlv. Placidus Valentinianus annis v cum regit in oriente. Martianus hos annos et duobus ultra. Cap. xlv. Anno xpi. cccclij.

Anno urbis M.cciiij post mortem Theodosii regnavit Valentinianus in oriente et occidente annis quinque cum iam annis xxv cum Theodosio regnasset. Et Martianus in oriente succedit Theodosio qui cum Valentiniano regnavit annis v et post eius mortem annis duobus. Interea rex Hunnorum Atila dum cum fratre suo regnum inter Panonias et Daciam gereret, Macedoniam, Misiam, Achaiam et utrasque Tracias profligabat ut solus dominio potiretur fratrem suum regni consortem perimit et sibi soli populos subicit. Fultus igitur tantarum subsidio gentium ad occidentale imperium demoliendum intendit. Eius siquidem imperio erant subiecti Ardaricus rex Gepidarum, Gothorum rex Valamir, Marcomanni, Suevi, Quadi, Eruli, Turgilungi, Sive Rugi omnes cum propriis regulis aliaeque plurime barbare nationes in aquilonis plaga morantes. Atila quamque sic viribus validus astutia tamen res attentat et dolo. Ne igitur Romanis et Gothis unitis bello sibi dimicandum esset scribit Romanis se Gothos velle appetere hostes suos. Gothis quoque suggerit velle congredi contra Romanos. Etius dux exercitus Romanorum in Galliis non minori astutie providens legatos dirigit ad Theodoricum Visogothorum qui apud Tholosam regnabat, et cum eo pacis federa sotiavit, qui sibi suisque rebus ab Atila timebat. Promittunt igitur socialiter contra Atilam pugnare. Romanis et Gothis fuerunt auxilio Burgundiones, Halani, Franci, Saxones, Riparioli, Sarmate, Armoritiani et pene omnes populi occidentales ad dimicandum parati quos Etius ad belli societatem constitui (?) erat. Conveniunt igitur in campos Cathalaunos. Atila primo impetu regem Burgundionum sibi occurrentem perimit. Deinde cum ad locum certaminis ventum esset aruspices consuluit de belli eventu. Is Atile infausta denuntiat ut tamen de hostili parte ductor occumberet. Atila dum Etii necem quam sciebat denuntiari putat, non dubitavit suorum pernitie committere prelium dummodo Etium suis motibus fortiter obsistentem posset extinguere. Committitur itaque pugna iam in vesperum die urgente ut si superaretur ab hostibus imminentis noctis tenebris se posset occultare. Conveniunt hinc et inde gentes fortissime, diriguntur acies et fero pugnatur. Fit prelium acre et pertinax quale vix ulla narrat hystoria. Nox superveniens pugnandi facultatem ademit. Eo siquidem prelio clxxx hominum cesa referuntur tantumque sanguis est effusum ut rivulus qui illuc labebatur subito torrens non modicus sit effectus. Atilam sane de morte de morte Etii sua fefellit opinio. Nam incolumi Etio rex ibi Gothorum Theodoricus occubuit, in quo prelio quamvis navit (?) cessisset exercitus, constat tamen Atilam superatum fuisse, qui cum die altera inter plaustrorum munimenta se continens erumpere non auderet nec cessaret tubis clangore perstrepere, Thorismundus Theodorici regis filius dolens de paterno funere statuit Atilam obsidione artare ut eum eiusque exercitum usque ad internecionem deleret. Tunc Atila de vite fiducia iam desperans ex equitatoriis sellis ingentem pyram construxit ut ibidem se a Gothis imminentibus supposito igne cremaret, ne aut quisque de eius letaretur vulnere aut rex tantarum gentium in potestatem hostium perveniret. Etius vero incaute perpendens Romanos a Gothis perempto Atila deprimi ne deinceps adversus Gothos si necessitas incumberet solatium non haberet, Torsimundo quasi rebus eius consulens persuadet ut domum reverteretur, regnum paternum acciperet ne si abeuntem invaderent germani et acerbius ei esset cum suis quam cum hostibus dimicare. Hoc ille consilium tamquam pro sua salute prolatum libenter amplectens domum reversus est regnumque paternum suscepit. Ceterum Etius talia machinatus est ut Atilam ab eius sumptione subduceret. Inscius heu in visu hominum quantum hac persuasione detrimentum patrie intulit dum avertere cepit. Acrior Atila cernens se relicto hostes ad propria remeare, erectis animis ac spe salutis elevatus Panonias repedavit multumque potiorem exercitum eo acervans Italiam furibundus intravit ac primum Aquilegiam civitatem in ipso Ytalie sitam principio expugnare agressus est. Quam cum continuo triennio obsidens cum adversus eam strenue dimicantibus civibus nichil prevaleret, longumque in mora sui exercitus non valentis famem tolerare audiret, cum die civitatem circuit ut ex qua parte eam facilius expugnare posset ingrederet, cernit repente aves in hedifitiorum fastigiis nidificare solitas quas ciconie uno impetu ex urbe migrare fetusque suos sublatos rostris. Prura forinsecus deportare aspicite inquit ad suos aves futurorum prescias perituram relinquere civitatem, statimque adhibitis machinis ortatur suos acriter insistere pugne. Expugnat urbem et sine mora capit, diripiuntur opes, trucidantur vel captivantur cives. Residuum direptionis igne sumpto flamma consumpsit. Fuit in ea urbe mulier nomine Digna forma corporis venusta sed animi decore precellens, genere claro sub urbis menia habitacula tenens. Hec eversa urbe ne barbarorum libidini suo corpore obsequeretur se exaltaturi in fluvium pudicitie conservatione deiecit.

Anno nativitatis xpi. ccccxlv. Aquilegia est subversa. Huius obsidionis tempore condita est urbs Venecie in diocesi que Castellum dicitur. Nam locupletes viri Venecie fugientes direptiones exercitus Atile cum familiis et preciosa suppellectile relictis propriis sedibus navibus succedentes honusti sedes posuerunt in insulis ubi dicebatur Rivus altus securi ab impetu barbarorum quibus non erat navium usus ad inimicis inferendam, et cum aree ad habitacula non sufficerent navibus vehentes harenas eduit areas sunt

moliti mox hedifitia posuerit. Atilla diruta a
quilegia illius regionis opida diruit et i cendit
Concordiam urbem altinum sive patauinu vici
nas aquilegie urbes illius ad instar demoliens solo
coequauit. Exinde pdiuisas venetie urbes hoc ē
vicentiam veronā. brixiam pgamum. seu reliqu
as nullo resistente bachatr. Mediolanū et ticinū
pari sorte diripuit. ab igne tn̄ abstinentes et ferro.
Mox emule urbes eodem modo diripiunt. Rauene
tamē hoc mō pepcit. Johanes eius urbis eps suo clero
comitatus i albis ex urbem ad atilam in suburbijs
obsidentē cū suo exercitu supplex accelerit. Orat
ut urbi pcat et ciuibus. Atila viri audita opin
ione nutu dei delibato respondit parcere uolo. Sz ne
ciues tui glorientur suo consilio uel uiribus nrē obstiti
sse potentie urbis portaz postes deposite sint ut un
gule nrī exercitus equoz illos calcent. Quā
conditionē sint ciues Rau libent amplexati. trans
iuit igit p urbem cunctis in uiolatis. Tandē pue
nit ad locū ubi Montonus flumē intrat in padū ibi
qz castrametatus ē. Ibi atila aīo uolutat an erit
hostis ad urbē romā cui animo hostis erat metu
eius sortē alarici regis Gothoz qui ut urbē diripuit
modico tempore sup uix. Interea cū aīo talia agitan
ti Romanus eps leo pmus occurit legatioē decē
nti. qui cū ad regem barbaroz introgressus ēēt
cūcta ut optauerat obtinens nō solū rome sz totius
italie reportauit salutē. Tantus naqz fuerat atila
dei nutu nec aliud a sacerdoti eloqui ualuit, ni
qd ipē poposcerat. Ferunt itaqz post discessuz pō
tificis interogatū fuisse atilam a suis cū ultra morē
solitū tantā reuerētiam romano epō exhibuerit. qm̄
qdam pene ad omīa q ille imparasset obtemparit tū
regem respondisse. Nō se eius qui aduenerat psonam
eē reuerētuz. Sz aliū se viruz iux cū i habitu sacerdocta
li astantem vidisse forma augustiorē canicie vene
rabilē. Illū qz euaginato gladio sibi terribilr morē
minantē nisi cuncta q ille peteret explesset. Igr
atila tali mō a sua repulsus sententia relicta ytalia pān
onias repetit. Ad quē honoria valentiniani pncipis
germana. dū astre ob decus pudicicie districte seruaretur
retur suū Eunuchū ad atilam dirigit quatenus
eam i matrimoniū extorqret. Accepto igr atila
hoc nūtio qr iam ytalie fines excesserat. nec statim
fatigato exercitu ingredi poterat mandat valenti
niano pncipi peiora minitans si inproximo illaturū
italie nisi mox ei germanā suā cū pte regni debi
ta transmisisset. qui regressus ad proprias sedes
sup plurimas qs hebat vxores puelam ualde de

corum. Ildico nomine sibi matrimoniū iuxit ob
cuius nuptias pfusa exercens gaudia. dū tantuz
uini quantū nuqz ana simul bibisset. cū supinus
quiesceret eruptione sanguinis qui de eius nari
bus solitus erat effluere suffocatus ē. Ei demqz
nocte ap constantinopolim Martiano imperatori in
somnijs aparuit dns. Archū atile fractū osten
dens quo. s. armoz gnē gens illa i bello maxime
solet cōfidere. De miraculo fidei xpiane pro san | ctis epistolis.

Dum hec geruntr pelagiane
heresis assertores brictanioz fidē moliebāt
subuertere. A galloz gō optis petentes auxiliū
Sanctissimū virū germanū altisiodorensem
epm̄ multis clarū virtutibus acceperunt et eque
aplice gnē virū lupū epm̄ tretasenam qui nō mi
nus signoz miraculis quā doctrine vbis omēs
ad sane fidei confessionē reduxē. His ibidē epis exi
stentibus ingens et ualida saxonū pictoz qz ma
nus i uadit brictanias. Brictani arma corripiunt
et hostibus obuiā pgunt. Cū quib; bts Germa
nus sponte se offerens vna pgit inpliu. cūqz acies
directe ad dimicandū starent tub hinc et inde cla
ngentibus. Impat scts Antistes ut nō fiendo tu
barū clangoribus ul gladijs. in deo sz spē ponāt
Cūqz ipē prior inclinaret omīs vna voce gloria cū
dem rnderiut sinonē. Mox eleuata magna voce
sonuit Alleluia. Cūqz omīs exercitus sublato
clamore ad sidera Alleluia rnderet. cuncta qz
p circuitum loca resultarēt continuo tantus pauor
hostes i uadit. ut dissoluta acie fugam arriperit
ac si singuloz ceruicib; gladius i mineret et tre
mebundi ad propria confugerunt. Igr quia pluri
mū i iuidiam virtus parit. valentinianus impator
quantū res edocuit psperos etij sucessus ptimescēs
eūqz simulqz quendam Boetium senatorē occidit
Ita vir bellicosissimus Etius et qdam atile regis
teror ocubuit cū quo parit et occidentis impium
salus qz re. p. corruit nec ultra ualuit releuari sz
neqz mors etij valentiniano cessit impune. Nam
et ipē anno sequenti a trasilla etij milite rome ad
locū qui dicitur ad laurū confussus interijt cū iā annis
xxx. rexisz impium equib; xxv. cū Theodosio so
cero cū martiano uō anos. v. impauit. Sz iā rome
placidia matr interierat. v°. Klendas decenbris.

Romanoz pncipum. xlvij°. Regn martianus anni
ij. Cap. xlvij. Anno xpi. cccclvij.

Anno urbis. Mccviij. Martianus mortuo vale
ntiniano cū iam cū eo anis quinqz regnasset
successit impio qd mox gessit anis duobus. Igr occiso

placido valentiniano. Iura regni maximianus ap
urbē i uadens nec dū duobus expletis msibus
a romanis peremptus occubuit. Gensicus continuo
aduectus nauib; ex africa cū ualidissimo exercitu
vandaloz atqz mauroz adē. Exterriti romani
urbem deserunt. Vrbem omī psidio vacuā itrat
Gensicus rex cui portā illi occurrit ptius roma
nus eps leo iā dictus. cuius atrociam idē eps sir
moliuit. ut ab igne et cedibus abstineret atqz
supliciis diebus. xiiij. urbē spoliant optima qz
inde auferentes. Roma suis opibus vacuata
ē. multaqz milia captiuoz. pro ut quisqz etate
aut arte placuerat cū regiā Eudosia q Gensicuz
ad hoc facinus inuitarat duob; qz eius filijs
ex valentiniano Kartaginē sunt aducta. cap
ta ē igit roma a uandalis hoc anno mō. Rege ge
nsico a. xliiij. exactis. postqz cū alaricus rex
Gothoz cepat ab urbe cōdita ā. Mccviij. anat
aut x. ā. cccclvij. Relicta igit urbe p cam
paniā se se vandali. mauri qz difundunt cū
cta ferro flamis qz consumunt oculis speciosa di
ripiunt. Nobilissimā ciuitatē capuā capiūt
et usqz ad solū deiciunt pdantr captiuant
Nolam alias qz plurimas ciuitates pari mō
pfligant. Neapolim et quas capere nō potuit
agrauis rebus exinanitas relinquunt. quicū
qz gladio supat captiuitatis iugo subicitur
Intr has pcellas vir pijssimus paulinus nola
ne urbis eps postqz qcqd hēre poterat in
captiuoz redemptionē expendit. Nouissime
se ipm̄ helemosinā fecit. Nam cū qdā vidue fi
liū suū captiuū flentis lacrimas cōferre nō po
sset nec hēre qd ei erogaret cū ea vidua i afri
cā est pfectus. seqz barbaro dnō p eius vidue fi
lij cōmutatione dedidit. Futurus cuius sctitas
cū apd eos barbaros dei nuptu cognita foret
demū cū omibus ciuibus suis ad urbē propam
ē reuersus. Gensicus uō postqz italias opib;
locupletatus ē i africam ē regressus. valenti
niani pncipis filiam quā ab urbe captiuita
tis sorte deduxerat. transmūdo filio suo i matr
imonio copulauit ex qua mox Ildericus ē na
tus qui quartus a gensico mox bandalis apd
africam rex fuit. Romani igit recedente
ab urbe Gensico sequente mise exinanite rei. p.
impatorem auitum pficiunt. Visagothe cir
ca tempora cū rege suo theodorico filio supatis
iugis pireneis i uadunt hyspanias anō. vj. ex
quo regnare cep Marcianus augs. Mar
tianus

impator cū apd constantinopolim septē anis regna
sset. s. post valentinianū fcā suoz conspiratione occi
ditr. Cuius tpr corpus helisey pphe alexandriam
transfertur. Et corpus Marchi euangeliste venec
Et prosp aquitanicus pp leonis notarius mox
eps regij floret. Romanoz pnn. regn leo cū filio suo
leone annis. xvij. Cap. xlviij. Anō xpi. cccclviiij.

Anno urb. Mccx°. leo ap constantinopolī augli
dignitate potitur. qui mox pgressu tpis
filiū suū leonē regni fecit cōsorte. Exempto reb;
humanis auito Maioranus ap Rau iuadit im
perium qd cū prope quatuō annis obtinuisset
nō procul a terdonensi ciuitate iux flumē hyrium
ē occisus. Seuerus impator statim Rauen
efficitr et appelatr augs. huius anno tercio impij bi
orguis rex halanoz cū exercitu veniens occurente
patricio Ricimē supatr nō longe a pgamo ciui
tate venetie atqz extinctus ē. Seuerus uō cū
apd urbē a. iij. regnasset ppria morte apd urbē
occubuit. Hoc tpr constantinopolim congresso in
oppinate igne magna edium strages ē fcā. Post
Seueri mortem totius milicie consensu iura impij
suscepit anthemius. Sequenti anno Seruandus
galliaz pfectus tentans impiuz i uadere iussu
anthemij pncipis i exiliū trusus ē. Rursus
annali emso spatio romanus patricius impr ia
fraudulēter satagens arripe impij dignitatem
pcipiente anthemio capite cesus ē. His dieb;
Gensicus vandaloz rex africam possidens ad yta
liam nauibus aduentans a Basilisco patricio
nauali supatus certamine i glorius Kartagi
nē redijt. In orientis ptib; aspar patricius le
oni augō insidias tendens filiū suū cesarē fac
leo victorem exercitū ex sicilia reuocans asparē
patriciū cū Nouello filio cesare alioqz eius ger
mano digno iure mulctauit exadio.

De bello inter imperatorem et Generum.

Hoc tēpore int Anthemiū principē et eius qz gene
rū Recimērem patriciū qui tunc mediolani positus
ligurie p erat magnus discordiaz fomes exortus
ē. quib; vir sctitate conspicuus Ephyfanius eps
urb ticinēsis eos pmū ad concordiam reuocauit
deīde barbarica pfidia fedus Recimer irupens
erat enī Gothus psapia cū manu ualida ad ur
bē contendit et ap Anitionis pontē castra cōposuit
diuisa itaqz roma ē. et qdam naqz fauebant An
themio qdam uō Recimeris pfidiam seqbantr
hec int olibrius a leone augō missus ad urbē
uenit. Vnoqz ad huc anthemio regnum adeptus

e potitem. Bilimer galliarum rector cognita adversus Anthemium conspiratione Recimeris, Anthemio subsidium ferre cupiens romam properavit. Is cum iam apud adriani pontem confligens superatus, itaque occiditur. Extincto Bilimere victor Recimer urbem invadens quarto iam anno regente imperij iura Anthemium gladio detruncavit. denique preter famis morbique cladem quibus eo tempore affligebatur Roma gravissime predata est. et exceptis duabus regionibus in quibus Recimer cum suis manebat cetera omnia predarum sunt aviditate vastata. Sed non diutius de perfidia letatus est Recimer. nam post mensem tercium interijt ex acutia tus langoribus. Mortuo itaque Olibrius imperator Gundibaldum eius nepotem patricium efficit. Olibrius quoque dum septem menses gessisset imperium rome fato cessit. Glicerius domesticus post illius finis a Gindabaldo patricio inopinate cum exercitu veniens totius et voluntate exercitus apud Ravennam imperator efficitur. Anno sequenti nepos patricius inopinate cum exercitu veniens. Glicerium regia exuit potestate eumque apud Salonas urbem dalmatie episcopum ordinavit. *De lite inter nepotem et Gothos.* Eo tempore cum apud tolosam visegotharum populis Euricus regnaret ac per italie gallieque finibus inter Nepotem et Euricum litium fomita crevissent belliique eduilo utrique parent. Interveniente ephiphanio episcopo ticinensi federis inter eos sunt iura firmata. Haud procul ab hijs temporibus theodoricus cognomento strabo triarij filius cum magna ostrogotharum multitudine usque ad quartum urbis miliarium armatus advenit. nulli tamen romanorum noxius continuo in illiricum reversus extinctus est. *Cur visogothe et ostrogothe dicantur gothi.* Si exquiritur cur Gothorum gens nunc Ostrogothe nunc visogothe dicantur expedium. Sed animum ad superiora revoca paruper. Temporibus primi valentiniani augusti fratris primi valentis cum inter fines tracie gothorum gens coniter habitaret bifarie per allaricum ac frigidericum divisi decreverunt utrumque imperium. i. frigidericus cum suis orientale allaricus vero cum suo exercitu occidentale subiecit. Ii ergo qui cum fratri in orientali remanserunt parte lingua patria ab oriente ostrogothe. i. orientales gothi sunt dicti. Isti vero qui occiduas patrie regiones ab occidente visogothe. i. occidentales appelati sunt. Unde nunc hi visogothe alij ostrogothe sunt dicti. qui mox varium steterunt. Leo igitur augustus postquam annis. xvij. rexit imperium die clausit extremum. Phuius tempore apud egiptum emersit dioscori heresis. et heresis acephalorum sic dicta quia caput ipsius illius heresis penitus ignoretur quod calcedonensem concilium impugnavit. *Ro. prin. xlviij. Zeno regnavit an. xvij. C. ap. xlviij. Anno xpi. cccclxxvj.*

Anno urbis. Mccxxvij. Zeno leonis gener gente ysauricus succedit imperio qui annis. xvij imperavit. leonem vero leonis filium quem pater regno constituerat mater sua Zenonis formidans impetum oculte clericum facit. Exigente vero vehementer Zenone ut filium proderet pro eo alium forma similem obtulit qui leo in clericatu vixit usque ad tempora iustini augusti. Augustulus apud italiam adversus nepotem cum exercitu veniens effugato eo imperij regnum invasit. Anno sequenti cum rege vandalorum Genserico fedus initum est ab horeste patricio. Hec dum apud romanos geruntur, Odoacer cum firmissimo herulorum nec non turcilingorum sive sirorum exercitu in italiam ab extremis panonie finibus pararet contendum per Noricorum rura exercitum duceret cognita severini fama xpi ihesu domini famuli, qui tunc illis degebat in locis ad eum sibi benedictionem accepturus accedit. a quo audivit regrediens. Vade nunc ad italiam Odoacer vilissimis nunc animalium in dictus pellibus, multis cito plura largiturus. Hec ille verba verarum exitu comprobavit. Nam aliquantis annis revolutis totius italie ac urbis est potestate potitus. Ingresso igitur italiam Odoacer statim ei apud ligurie terminos occurrit horestes patricius qui adversus fortissimam multitudinem nichil se prevalere conspiciens maxime cum quidam suorum iam eum desereret metu trepidus intra ticinum fiducia munitionis se gelixit. Mox adveniens cum exercitu Odoacer expugnatam fortiter ingreditur civitatem vastantur universa rapinis sevit ubique gladius diurna quoque privataque edifitia ignis assumpsit. Captus igni horestes ab hostibus placentiam usque perducatur, ibique gladio detruncatur. Exinde per universas urbes barbari diffusi cunctam sine aliqua tarditate italiam iuri proprio subdidere. Odoacer igitur prosperos sibi successus accrescere cernens. statim regiam arripuit dignitatem augustulus qui imperij presumpserat dignitatem cernens cuncta odoacris iuri subdi metu peritus sponte purpuram abiciens cum vix rem. p. mensibus. xj. obtinuisset imperialem disposuit dignitatem. Ita romanorum apud romam imperio toto terrarum orbe venerabile et augustalis illa sublimitas que ab augusto quondam Octaviano cepta est cum hoc augustulo perijt. *De regno odovacris annis. xiiij. Annorum computatio vera est hic.*

Anno urbis condite. M.ccxxix. a principio principatus Gaij cesaris qui primus sibi imperium vendicavit. anno vero. xxiiij. Anno autem xpi. cccclxxviij. Odouacer de augustali dignitate augustulo urbem ingressus est et totius ytalie imperio est potitus quod dum per annos. xiiij. nullo inquietante tenuisset adveniens ab orientis tunc partibus rex Gothorum theodoricus italiam possesurus initiavit. *Hystoria theodorici regis Gothorum qui pro imperio regnavit in ytalia.*

Ut quis fuerit et unde theodoricus agnoscatur oportet aliqua preterita rememorare. Valamir Ostrogotharum rex ut supra agitur in obsequiis atile regis hunnorum in ytalia militavit. Ubi vero atila occubuit ab hunnorum se suosque dominio pristine libertatis memor abduxit. Idem quoque ardaricus rex gepidarum ceterique huius gentes subiecte fecerunt. At hunni dolentes valamirem eiusque exercitum non solum se a sue adominationis iugo excussisse sed et ceteris gentibus ut similia facerent fuisse incentores gothos ut fugitiva mancipia sequentes armis in scaunt ut ad servitutem denuo subiugant. Conglobatis igitur suis valamir irruit super hunnos tantaque cede debachatus est ut deceteto hunni ostrogotharum arma metuerint. Leo imperator iam dictus cum gothis mox illiricum vastantibus fedus iniuit. Ac theodoricum thyodimeris filium ex concubina nomine Arileuva genitum a valamire eius patruo obsidem accepit. Occiso in assirijs valamire tyhodimeris eius germanus regia iura suscepit diviso demceps regno tyodimer orientis vyadimer vero occidui potitur imperium devastandum. Sed mox ut vidimer in ytaliam ingressus est rebus excessit huamis successorem regni vidimen filium relinquens. Vidimer acceptis a Gliterio imperatore muneribus contendit in gallias. sicque se cum propinquis visogothis iungens unum efficit populum. Interea tyhodimer dum sua imparta victoria domum revertitur theodoricum filium a leone imperatore reditum gravius excepit. Theodoricus annum xviij. agens patre iniussu aliquantis ascitis satellitibus vicinam sibi sarmatorum gentem invadens optima exeorum manibus spolia patri predam portavit. thyodimer mox vita excedente cunctorum suorum favore ad regni gubernacula theodoricus ascendit. Quod factum denunciatum Zenoni ipse letanter audivit. Ipsum quoque ad se constantinopolim evocatum magno honore et divitijs extulit in tantum ut cum et fascibus sublimaret que dignitas post imperiale fastigium est prima. Eream quoque illi statuam ante suum palatium collocavit. At vero dum huiusmodi delitijs theodoricus affluerent apud constantinopolim illius gentes ostrogothe. dum eis propter fidei sanctionem pacis agere more solito non liceret nec ab imperatore oblata stipendia sufficerent ceperunt egere. Exacantur fedus violant pant in utilem pactionem mittuntque continuo ad theodoricum qui dicerent quod dum ipse grecorum epulis superfluit ipsi inopie miserie sublinerent. Ortantur ut si se suisque velit consulere. citius redeat quatenus ne cuncta gens pessundetur. Novas ad habitandum terras exquirat his theodoricus auditis ad Zenonem accedit. augustum quam stris suorum penuriamque exponit. Italiam sibi dari postulat ad solutionem efflagitat. adiciens quia si superaret Odouacrem Italiamque obtineret ad eius gloriam redundaret. a quo fuisset directus. si superatus fuisset bello. eius nichil hominus lucris accresceret quia quem quotidianorum stipendiorum exactoribus careret. Talia quidem Zeno audiens contristatus est. eo quod illum nollet amittere delibaro tandem consilio. et rei. p. utilitate previsa eius peticionibus annuit eique italiam per pragmaticum tribuens sacri et velaminis dono confirmavit. Senatum illi populumque. R. commendans abire permisit. Egressus constantinopolim theodericus ad suos revertitur ostrogothas. Ortatur ut quoque primum parati sint ut inde migrent italiam possessuri. At vero prius usque italiam venerit. Trasillum gepidarum regem insidias sibi molientem bello superans extinxit. Ursinum quoque bulgarorum regem magna simul cum suis agminibus cede prostravit. Egressus itaque innumera cum ostrogotharum multitudine universa suppelectile per Sirmium panonias que iter faciens ad ytaliam venit ac primum iuxta Sontium flumen quod ab aquilegia modico abstat castra posuit. dum ubi ei mittis que eo loco habent pascuis fatigata ex itineris longitudine aliquantum diu iumenta reficeret. Ibi mox ei cum grandi suorum exercitu totis quoque viribus Odouacer occurrit. Quem theodericus libenter excipiens magno superatum prelio postremo in fugam convertit. Exinde veronam parat theodoricus ubi odouacer non minori exercitu illi occurrit in pugnam theodoricus iterum non procul verona confligit cum odouacre in acie. Ipsum etiam nimia cede perimit et cum suo exercitu dare terga compellit. quidam metu fuge precipites se in athesim flumen mergit ex magna parte illius undis implicati suffocantur. theodericus insequitur fugientes et Veronam illico eius civibus consternatis invadit et occupat. Odouacer cum suis quos evaserant Romam contendit. Sed obstinatis portis excluditur qui dum sibi ingressum vetari videt. omnia per circuiter fuit gladio flammisque consumpsit. et inde ravennam se confert. ut que ibi se tueri adversus hostes posset munitionum prepararie obstacula cepit. Theodoricus verona degrediens mediolanum pervenit. Ibi dum consisteret magna ad eum multitudo militum plures italie populi convenerunt. Sed paucas interiectis diebus. Rursus

deditituis exercitus quodam Tuffa noie instiga
te Odoacris se ptibus tradidit. Ea res in tm̃ the
odoric' ptiut ut se simulqz exercitu apd ticinẽsiũ
urbẽ muniret. Burgundionũ rex Gundibat'
taliũ rex varietates aspiciẽs Liguriã cũ ingenti
exercitu ẽ ingressus cuncta q̃ repire potuit p
voluntate diripiẽs Infinitã secũ ad gallias cap
tivorum multitudine trax. Theodoric' aliqm̃ diu
exercitũ int' munitiones retinẽs dem̃ relictis ibi
matre sororib; et innũsa vulgi multitudie. nichil
plane dubius de Ephiphanij viri sctissimi fide
cũ expeditis armatorum cuneis ad odoacris obsidi
onẽ pexit Raueñ. Dũ eo loco cu nõin pmetũ ẽ
castra posuisset p trienniũ ferre gtinuũ Odoacre
obsedit. qui dũ freqnter ex urbe gsins egrediẽs
eiu' exercitũ ingetaret novissime noctu ĩ castra
irruens magnã theodorici exercitũ cede pstrauit
victus ad extremũ fortissime resistentib; gothis
ĩ urbẽ gfugit. nec multo post a theod' ĩ fide suscẽ
ptus ab eo truculẽte pemptus ẽ. Egressis a ti
cinẽsiũ urbe gothis p' trienniũ eandẽ mox urbẽ
Rugi ĩuasẽ. cuncta p circuitũ loca simul et ci
uitatẽ p gtinuũ bienniũ populatoẽ uastites cũ
ad huc brõs ephiphani' supẽẽt. cui' intãtis piculi
sctitate cives replebant' afflicti. Ephiphani'
igit' eps a theod' in gallias ad Gundubatũ p cap
tivis redimẽdis directus excepta ĩnumẽã mul
titudine p qbus ptiũ tribuit. vj. captivorum ob so
lam sctitatis sue reuerẽtiam gcessã secũ reduxit.
Theodoric' extincto ap Raueñ odoacre totiu'
italie ditoẽm ẽ nactus. Mox Romã pfectus a
Romanis g gaudio susceptus ẽ gbus ille ad
subsidiũ tritici singulis annis. cxx. modiorum
cõcessit. Dum h' in italia gerũtur a bulgaris
univ'sa tracia devastatur. Urbs gstantinopo
lim magno gflagrauit incendio. Corpus bti
barnabe apli et euanzelũ matei ei' stilo scriptũ
ipõ reuelante reptũ est. Apd africã hũric'
q genserico pri in regnũ successit. Ariana pfidia
trusis ĩ exiliũ fugatis qz epis amplius qz. ccc
xxxiiij. chatolicis ecclesias eorum clausit plebẽ
uõ varijs affec' suplicijs. 7 inumeris manus ab
scidens linguas eorum abscidit nec tñ loqllaz cha
tolice gfessionis eripe potuit. Saxones gbri
ctanis diu mari terãqz accapiti palma pugnaue
runt tandem potentiores facti plongũ insula
sunt potiti. Theodoricus intra ut sui regni
vires stabiliret Andepledam lodoyci franchorum
regis filiã sibi ĩ matrimoniũ iugit. Vandalorum

regi hunrico amalafredam germanã suã ma
trimonio socat. Cui' amalafrede filiã malab
gam turigorũ regi Erminefredo. Theodorico qz
et Ostrogotho filias ex gcubina altera halarico
visogothorum regi alteram Sygismundo burgun
dionũ regi gsotiat. Amalasuithã uõ tciaz
filiam Eutharico ex almanorum stirpe uẽnti
evocato de hyspania tradit. Sic italie nulla gẽs
affinis pximiã q̃ theodorico aut gunctionis affi
nitate aut pactionis federe sotiata nõ fuerit.
Zeno igit' augs' q ap gstantinopolim p. xvj. anos
reg' facto gcessit. fuit aut ysauri' giẽ pminitatis
pedũ ultra naturã humanã. Romanorum pncipũ
xlix' reg' Anastasius ann̄. xxvij. Cap. xlix. Anno
Anno urbis gdite. Mccxlvj. xpi. cccxcij.
Anastasius p' Zenonis excelsum purpu
ram induit. Eo tempore Trasemundus g frĩ
hunrico ap Africam vandalorum regi successit prĩs
ut frĩs pfidiã psecutus clausis chatolicorum ecce
sijs. ccxx. epos ĩ sardinia exilio relegauit. qbus
btõs papa Symachus quottidiana subsidia mini
strare nõ desistit. Int' has tempestates btũs Falgẽ
tius ĩ xpi gfessione pfloruit. Ante hoc tps Ro
me pp electionẽ eius Simachi 7 laurencij dissidẽ
tibus civibus magne sedictiones et cedes fuẽ. ut
nõ solũ cives nobiles verũ 7 plurimos clericos
gladius gficeret p plateas romanas. His die
bus ap affricã dũ arrianus qdam olimpius no
mine blasfemias trinitatis baptizando pferret
ignito celitus gladio subito veniente visibilit' est
gbustus. Barnabas qz arianus eps regulã fidei
pũsẽ pferens minorẽ prẽm filiuz 7 spm sctm̃ asse
bat. cũ aut' baptizaturus diceret Baptizo te ego
barnabas in noĩe prĩs p filiũ ĩ spũ scto. statĩ aqua
q̃ ad baptizandũ allata fuerat. nusqz cõpurit. qd
aspiciens qui baptizandus erat gfestim ad chato
licam ecclesiam gfugiens iux' morẽ fidei baptisi
mũ suscepit. Anastasius imperator ĩ Euticis hẽ
rẽsim ẽ delapsus negans ĩ xpõ divinitatis et hu
manitatis ẽẽ nãs. Ormisda igit' papa q succe
sserat Simaco. Enodiũ epm̃ ticinẽsem. alios qz
legatos ad eũ gstantinopolim dirigit. cũ fidei cha
tolice scripto ut Anastasiũ ad unitatẽ fidei re
uocaret. Js nõ soluz monita salutaria sp̃uit. sed
et agspectibus nõ sine gtumelia expulit. Namqz
in frangibili ĩpositione ĩpositione mandauit ne
vspiã p totã greciam ad aliqz civitatũ accedant
quã et impiam temeritatẽ divina mox ultio su
bsecuta ẽ. Nã cũ ã. xxvij. imparasset ui fulminis

perussus occubuit. Theodoric' uõ p idez tps dum
pacifice ap italiam regnaret p singula queqz loca
celebriora regia sibi habitacula gstruxit. E quiũ
qz ereũ fecit Raueñ quẽ Karolus inde abstulit
ut defferet ĩ franciam. s; nõ pduxit. Nã pmansit papie.
Romanorum pncipũ. l'. reg' Justinus maior. ã. xj.
Capitulũ. l. Anno xpi. v. xix.
Anno urbis. Mcclxx. Justinus maior huic
successit ad quẽ ob fidem integrandã. Orm
isda urbis eps vir sctitate gspicuus 7 Germanu'
eps capuane urbis pfecti digne suscepti sunt q
multorum corda ĩ fide dubia solidarunt. Eo tpre
ap africam defuncto trasimũdo vandalorum rege
arriane pfidie hildericus cui' filius ex captiua
valentiniani pncipis filia ortus vandalorum ad
eptus ẽ regnũ. qui n patrẽ hereticũ s; semp ma
tris catholice merita merita seqns recte fidei
cultor enituit. Hic pat' moriens q' cernebat
eũ catholice fauẽ sacramto astrinx' ne unqz in
suo regno catholicis gsuleret qui postqz regni
iura rex. omis epos quos pr' exilio ẽẽ fecerat
regredi fecit eis qz ecclesias reformare pcepit
annis ca. lxxiiij'. euolutis ex quo a Genserico
pmitus ap africã ecclie fuerunt destitute. Ju
stinus uõ ĩ orientis ptibus omĩ studio nomen
hereticorum extinguit statuit qz ut arrianorum ec
clesie catholica religione gsecrarent'. qd cuz
theodoric' rex ĩ italia gpijsset. Hoc tpr' Francia
ad xpi fidem guertitur. Ariana lue pollutus
Johanẽ papam simulqz cũ eo theodorũ 7 duos
Agapitos viros gsulares et patricios ad Justi
niũ pncipẽ gstantinopolim dirigit. Mandat
qz p eos intminas ut nisi quã toti' hereticis
suis ecclesias rederet eos qz in pace degẽ sineret
univ'sos italie populos gladio ipẽ puniret
Cum pvenientes ad augm̃ cũ ab eo ẽẽnt di
gne suscepti mags eũ de salute sua et cetoruz
soliciti flectib;. postulant ut legationis fiem
qqz in iustã exciperet. Jtalie qz pituire gsuleret qz
flectibus imperator p motus eis q' petebãt cõce
ssit. Arianos qz suo iuri pmissit. De morte bo
etij phi. Dũ hi hac pfectione morant' theodo
ricus Rabie sue iniquitatis stimulatus Sima
chũ ex gsulem et patriciũ ac Boetiũ eiu' gen
erũ senatorẽ et ex gsulem viros catholicos gla
dio trucidauit. P hos dies extincto afriarico
halarico rege visogothorum theodoric' p ybbam
suũ comitẽ pluraqz. xxx. francorum cedens thio
tidem armigerum p' mortẽ alarici nepotẽ regẽ

gstituit. Johanes pontifex gstantinopolim rauen
redtens a theodorico. q' a iustino augõ digne
susceptus fuerat. cũ hijs q secũ ierant carcens
afflictione pimunt'. Sed hanc crudelitatẽ divina
ultio ẽ secuta. Nam p' id scelus diebus. xcviij. mo
rte quidam apd liparam ĩsulam vir magne vir
tutis aspex' int' Johanẽ papã et Symacũ patriciũ
deduci 7 in vulcani ollam q̃ ei vicina erit demgi
Jgit' theodoric' tali mõ punito gothi s; regem
pficiunt. Athalaricũ ex amalasuitha filia theod'
genitũ. Justinus uõ p' ã. xj. Jmpij sui ap gstã
tinopolim in pace qeuit. Ro. pnn. lj'. Justinianu'
reg' ann̄. xxxviij. cap. lj. Anno xpi. v xxx.
Anno urbis gdite. Mcclxxxj. Justinianus
sororis iustini filius succedit imperio. qui
ad rei. p. reparationẽ intendens. Primũ belisa
rium patriciuz virũ ingentẽ ad psas misit. qui
int' inimicos romanorum cũ exercitu exierant. hic
pluo psas pstrauit 7 occupata vendicauit mox
gstantinopolim triomphans ingredit'. Athala
ricus rex gothorum nudum quadriennio regno po
titus interijt. Cui' mat' amalasuentha p' illi'
finis theodatũ sibi ascivit ĩ regnũ. S; theodat'
illi' bñfitij ĩmemor eam p' paucos dies ĩ bal
neo strangulari pcepit. Et q' ipã adhuc viue
nte filio se simulqz filiuz imperatori comẽdauerat
Audita ei' nece. Justinian' gravi ira ĝ theoda
tũ exarsit. sentiens uõ theodatus imperatorẽ hẽre
infensum papã agapitũ gstantinopolim dirigit
quatinus sibi ap imperatorem facti ĩpunitatẽ im
petraret. Agapitus apd imperatorẽ manẽs ĩuenit
eũ ĩ eutichijs erorem ẽẽ delapsum aquõ ipẽ pa
pa plus magnas minas audiuit s; cũ papa fi
aret gstantiam nec minus deterretur ab ipõ pon
tifice hec vba audiuit. Ego ad Justinianuz
imperatorem Justissimũ venire desiderani s; dio
clitianũ inueni tandẽ dei voluntate ei' moni
tis acqescens ad catholice fidei unitatẽ g mu
ltis qui despuerant ẽ regressus. Anthimũ
ei' cunctis epm ei' hẽseos defensorẽ g iunctu
publice cotione pvauit ac psuaso pncipe ĩ exi
liũ coegit nec multo p' eidẽ papa ibidẽ ĩ xpõ
quieuit. Anno quito impij hui' magna fuit
boni initio. Jnsea ad africã quã iã multis
annis labentib; vandali possederãt cũ exercitu
v bãlisarius ab imperatore ẽ missus q vandalos
magnis plijs fudit. Regẽ qz eorum Gelismerũ
viuũ capiens gstantinopolim misit. catthago
uõ p' annũ sue excisionis. xcvj. recepta est

belisari'

belisari'

bellisarius

Per hec tempora imperator Belisarium rebus gestis inclitum contra Theodatum transmisit ut Italiam a servitio liberaret Gothorum. Dum apud Siciliam modicam moram contraheret Theodatus extinctus est. Huius in loco Vitiges successit qui mox ut regnum invasit Ravennam profectus est, Amalasuinthe regine filiam per vim auferens sibi in matrimonium iunxit. Conceptas igitur contra Theodatum vires in se Vitiges convertit.

bellisarius

Belisarius egressus Sicilia venit Neapolim, quem cives illi admittere noluerunt. Quam acriter indignatus ad eius urbis expugnationem totis viribus se erexit, aliquot diebus urbem impugnatam capit. Tanta quoque ira in Gothos inclusos et cives deseuit ut non etati, non sexui, non sanctimonialibus nec ipsis sacerdotibus parceret. Viros in conspectu coniugum perimens superstites matres ac liberos captivitatis iugo abduxit. Cuncta rapinis diripit nec ab ecclesiis spoliandis abstinuit. Inde egrediens Romam pervenit. Quo Romam ingresso Gothi qui ibidem morabantur noctu egressi portis relictis patentibus Ravennam confugiunt. Vitiges ut talia comperit adversum Belisarium Romam cum ingenti venit exercitu. Belisarius videns non sibi aptum tempus bellandi se in urbe continuit, munitiones construit. Gothi urbem obsidentes omnia per circuitum direptionibus et incendiis absumunt. Quoscumque Romanorum reperiunt gladio extinguunt, urbem quoque impugnant. Sed cauta Belisarii industria tutatur. Tunc non solum Rome et apud Liguriam fames excreverat ut beatus Datius Mediolanensis episcopus scripsit plures matres natorum propriorum esse membra depastas. Cum per annum Gothi Romam obsidentes sedissent, demum pertiti Ravennam venerunt. Belisarius inde Neapolim pergens ut expediebat ordinatum reliquit. Romam quoque regressus est. Tunc statim a Theodora augusta preceptum est allatum, ut papam Silverium accusatione convictum falsorum testium in exilium trudat, eo quod Anthemium hereticum Constantinopolim recipere noluisset. Quod Belisarius licet invitus explevit. Pulsus igitur est in exilium papa Silverius ad insulam Pontianam ubi obiit exulans. Mox Vitiges Gothorum exercitu congregato contra Belisario confluxit. Factaque suorum strage maxima in fugam convertitur. Quem vero Johannes magister militum insequens vivum comprehendit Romamque ad Belisarium adduxit. Belisarius parta victoria ad imperatorem rediit secum Vitigem adducens, quo viso valde gavisus est imperator. Eumque non multo post patricium effectum administrationem illi iuxta Persarum terminos tribuit ubi Vitiges degens vitam finivit. Belisarius iterato dignis evectus honoribus in Africam mittitur adversus Guntharith qui Vandalos rursus sollicitans post eos regnum arripuerat. Belisarius ut Africam attigit Guntharith sub dolo pacis peremit. Residuos Vandalorum rei publice iugo subiugavit. Victor exinde Belisarius Romam venit. Auream crucem centum librarum gemmis exornatam, in qua suas victorias descripserat, beato Petro per manus pape Vigilii obtulit. Hoc tempore apud Cassinum beatus Benedictus monachus et abbas futurorum prescius irradiabat. Ubi quoque Anthonii monachi corpus dei revelatione repertum Alexandriam perducitur et in ecclesia sancti Johannis baptiste locatur.

Papa Vigilius ab urbe Constantinopolim iussu auguste per Anthemium scribonem ductus in exilium mittitur. De Longobardis et de rege Albuino tangitur.

Longobardorum quoque gens populi Romani amica apud Pannonias sub Audoino rege eorum degebat. Is eo tempore cum Turisimundo Gepidarum rege confligens per Alboyn suum filium iuvenem strenuum victoriam nactus est. Denique Alboyn inter ipsas acies Turismundum Turismundi regis filium appetens alacriter et aggressus extinxit et suis victoriam peperit. De regibus Gothorum.

Capto ergo Vitige Gothi transpadani Heldebaldum sibi regem constituunt qui eo anno perimitur, cui successit Eraricus. Ipse necdum anno completo iugulatur. Demum sibi Baduilam qui et Totila dicebatur in regnum preficiunt. Mox collecto exercitu universam invadunt Italiam. Exinde per Capuanam, Lucaniam et Bruciorum fines iter facientes, Regium pergunt. Fretum transgressi Siciliam invadunt. Inde revertentes Romam perveniunt eamque obsidionibus cingunt, que tum fame, peste laborabat, adeo ut matres natorum carnes comederent. Romanis non valentibus urbem fessis tueri Totila a porta Hostiensi urbem ingreditur, qui parcere Romanis cupiens per totam noctem clangere buccinam iubet, quo se a Gothorum gladiis aut ecclesiis tuerentur aut quibuslibet modis occultarentur. Habitavit aliquanto tempore cum Romanis velut pater cum filiis. Elapsi inde aliqui senatorum ad imperatorem confugiunt, clamitantes narrant ut subveniatur implorant. Justinianus statim Narsetem suum cubicularium eunuchum cum manu valida Romam mittit ut Rome subveniat. Is ad Italiam veniens cum Gothis confluxit, quibus ad internecionem deletis regem eorum Totilam qui iam ultra x annos regnaverat interfecit et universam Italiam ad rei publice iura reduxit. Imperator per Johannem ex consule Mauros in Africa infestantes contrivit. Justinianus pp. eius magnificentiam Alamanicus, Gothicus, Francicus, Germanicus, Anticus, Halanicus, Vandalicus et Africanus iure nominari.

Justinianus leges Romanorum quarum prolixitas nimia et inutilis dissonantia erat mirabili brevitate correxit. Omnes principum constituciones multis libris dispersas infra xii libros arctavit. Idque volumen codicem appellari precepit. Rursusque singulorum magistratuum sive iudicum leges que usque ad duo milia pene librorum erant extense intra quinquaginta librorum numerum redegit. Eumque codicem digestorum seu pandectarum vocabulo nuncupavit. Quattuor etiam institucionum libros in quibus breviter universarum legum textus comprehenditur noviter composuit. Novas quoque leges quas ipse statuerat in unum volumen redactas id est codicem novellam nuncupari sanxit. Extruxit quoque in urbe Constantinopolim domino Christo qui est sapientia dei patris templum quod greco vocabulo agyan sophiam id est sanctam sapientiam nominavit cetera opera mundi excellens. Edificavit quoque in urbe Ravenna ecclesiam sancti Vitalis martiris fabre structam greco scemate in qua fuit sumptus xxvi solidorum aureorum. Et extra eam urbem ad duo millia passuum aliam basilicam que dicitur ecclesia sancti Apollinaris in Classe latino scemate in qua sunt cetera admiranda columne marmoree cum capitulis et epistiliis mirabiles, quarum ecclesiarum opus perfecit Julianus et Baucada contra tunc fecerunt in ea urbe ecclesiam sancti Michaelis in Affricisco non longe a ponte marino que eodem eius imperatoris tempore consecrate sunt per Maximianum episcopum Ravennatem. Narses igitur Bucellinum diripientem Italiam ut regi suo Theodoberto spolia ferret in Campania hyemare disponentem prostravit et perimit. Amingum ducem Vidinum a Narsete superati Gothorum comiti qui Narseti bellanti auxilium ferre conatur et ipse Vidinum a Narsete superati sunt. Vidinus captus Constantinopolim exiliatur. Amingus qui ei auxilium prebuerit gladio Narsetis perimitur. Tertius quoque Francorum dux nomine Lautharius Bucellini germanus dum multa preda onustus ad patriam redire cuperet inter Veronam et Tridentum iuxta lacum Benacum propria morte defunctus est. Habuit etiam Narses certamen adversus Sindual regem Brentorum qui adhuc de Herulorum stirpe superat quos Odoacer in Italiam veniens secum adduxerat. Huic Narsis sibi fideliter adherenti multa beneficia contulit. Sed novissime superbe rebellantem et pugnare cupientem bello superatum et captum celsa trabe suspendit. Hoc tempore Narses patricius per Dagisteum magistrum militum virum bellicosum et fortem universos Italie fines obtinuit. Hic Narses prius quidem Cartularius fuit. Deinde per virtutem meriti patriciatus honorem promeruit. Erat autem vir piissimus, vigiliis et orationibus ad deum profusis quam armis bellicas victorias obtineret. Erat enim in religione catholicus, in pauperes munificus, in reparandis ecclesiis satis studiosus. De obitu Justiniani.

Stella cometa nuntia fuit Justiniani interitus, que ante id tempus aliquandiu est visa. Igitur Justinianus postquam annos xxxviii imperavit vita in pace excessit, vir fide catholicus, in operibus rectus, in iudiciis iustus, eo quoque ei in omnibus succedebat. [illegible]

His temporibus Cassiodorus qui Theodorici regis Gothorum cancellarius fuit apud urbem tam secularis quam divina sapientia claruit, qui primum consul, deinde senator, ad extremum monachus fuit. Arator poeta.

Arator diaconus Romanus et poeta actus apostolorum versibus scripsit. Beatus quoque Benedictus apud montem Cassinum virtutibus claruit. Agnellus episcopus Ravenne cancellum argenteum cum suo ciborio ecclesie Ravennatis acquisivit. Priscianus.

Priscianus Cesariensis apud Constantinopolim grammatice profunda rimatus est. Longobardi qui Pannonias habitabant Romanis confederati auxilium Narseti prebebant contra Totilam et Gothos et Gethas ut supra narratur. Romanorum principum [illegible]. Justinus minor regnavit annis xi. Capitulum lii. Anno Christi dlxviii.

Anno urbis mcccxix Justinus Justiniani nepos succedit imperio. Huius temporibus Narsis plurima rerum que superius narrata sunt gessit, qui dum multum auri et argenti ac diversarum opum acquisivisset, magnam ab his invidiam pertulit ad quorum utilitatem profecerat. Qui Justino imperatori et auguste in hec verba scripserunt: expediebat Romanis potius Gothis servire quam Grecis ubi Narsis eunuchus imperat et nos premit servitio, et hoc piissimus princeps noster ignorat. Aut libera nos de manu eius aut certe et civitatem Romanam et nosmet ipsos gentibus tradimus. Cumque hec Narsis audisset, hec breviter verba dixit: Si male contra Romanos feci, male inveniam. Tunc augustus intantum contra Narsetem motus est ut statim in Italiam misit Longinum prefectum qui locum obtineret Narsetis. His cognitis Narses multum timuit. Nam et augusta Sophia in eum hec verba prorupit: Ut eum quia eunuchus erat faceret in genitio lanarum pensas dividere. Ad que verba Narsis sic dicitur respondisse: talem telam se ipsi esse orditurum qualem ipsa dum viveret non posset deponere. Itaque odio metuque agitatus Neapolim secedit, legatos ad Longobardorum gentem dirigit ut paupera Pannoniarum deserant et Italiam cunctis opibus plenam deveniant possessuri. Simulque multimoda pomorum genera quorum ferax est Italia mittit, quatenus ad veniendum possit animos illicere. Longobardi leta nuntia que et ipsi prius optabant suscipiunt, futuris commodis animos attollunt

Tunc apd italiam tibilia nctu visa sunt signa Ignee acies in celo apparuerūt. Marsis de neapolim Romā regressus po9 paucos dies vita decessit cui9 corpus i locello plūbeo positū est et cū onibus ei9 diuitijs ɔstantinopolim ē delatum. Justinus vir omīs auaritie ɔtemptor paupum Senatorū spoliator in tm̄ i oriente impabat adeo tenax et rapax ut archas ferreas faceret, ubi multa auri talenta fundebat. Lapsus ē i heresim pelagianā et mādatis dei aurē ɔtēpnēs. oio iusto dei iuditio rōme intellecto pdito factus ē amens. Hic tiberiū fim fec qui ei9 palatiū et cunctas puītias gubnaret virū iustū et vtilem strenuū sapientē. Juditijs clarū Elemosinariū et qd his oibus pest verissimū, xpianū hic cū multa de thesauris quos iustin9 ɔgregauerat paupibus erogaret. Sophia augā eū sepius increpabat dicens qd rem p. i paupertatem redigeret 7 qd multis annis ɔgregaui, tu infra parū tēpus prodige dispgis. Aiebat ille. Spero i deo qm̄ nō deerit pecunia nrō fisco tm̄, ut paupes helemosinā accipiant aut captiui redimātur. 7 uerba euāgelij alegabat. Justin9 po9 amentiā quā incurrerat ia anis xj. regnato vita excessit. Incidentia. Per tpra papa bndicto sedente roma famis peste plurimū laborauit pmentibus italiam longubardis ob id multa frumti milia romā ab egipto delata sunt. Longubardi affligunt italiam veneta alōgubardis capta. Libigild9 rex gothorū aliquas hyspanie ptes sibi bello subiecit. Rauēne apd classez edificata ē basilica sci seueri p petrū seniorem eiu9 urbis archiepm. Bndicto papa defuncto Pelagius subrogatus est absqz imparoris ɔsensu eo qd longobardis romā obsidentibus nuntius inde exire nō potuit q pgeret ad augm̄. Et qa de lāgobardis fcā ē mentio de eis dicant aliqua ut vnde venerunt 7 q fuerint et aliq q egerint sciatur.

De longobardis vnde fuerint.

Gens q prius dcā ē vinuli nūc lāgobardi olim de sca insula i septētrionali occeano sita i pannoniā sedē fix. Jnde A narsete accti in italiam venerūt. et ex eis regnauerūt reges i italia usqz ad tpra karoli magni. qui regno priuauit desideriū regē eorū papie regnātē po9 quē defecerūt reges eorū. Verū anqz pannoniā excederent longobardi. Angilmundus eorū rex cū nō pro comitatu armato iter faceret ad aquandū cū equos i piscinā dedux. Ibi septē infantulos nudos uno partu a meretrice editos inuenit expositos. quos cū rex hasta quā manu gestabat admirans reuolueret vnus eorū hastam regis manu apphendit quē rex intuens aliqd magnū opinatus de illo iussit tolli. atqz nutriri. qui mox adultus cū nobilis indolis eēt i regis et populi gratiā puentus mox rege mortuo rex lōgubardis eligit 7 regnauit p tpra 7 mox vita defunctus ē. Temporibus aut Justini hui9 impatoris nuduz egressis pannonia longubardis eis rex perat. Albuin9 vir armis strenuus hic cū viano rege gepidarū ɔgressus eū occidit cui9 filius dū ad patris necis vltionē ɔiungit ab albuino ē supatur 7 occidit ei9 filiam. Rosymūdaz albuinus sibi matrimonio sotiat. Ac de occisi regis cranco capitis ad poculū calicē fabricari fecit argēto cū positū. Jnterea Albuinus a narsete cui9 sup fcā est memoria nūtios 7 literas recepit 7 deliberato cū suis pncipibus i ytaliam possessurus cū suo exercitu pannoniā derelicta sub Anno dni. quīgēsimo septuagesimo octauo. dicti sunt aut lōgobardi qr barbas nutrirent rictu grecorū et eorū lingua barbam dicunt bardā. Jdem lōgobardi .i. lōgobardi. Jngressi igit fines ytalie cūcta oppida 7 agros rapinis 7 cedibus pfligabant. Nam et idē rex iurauerat i xpianos cede vltima debachari cū aūt urbē papiam foret ingressus equs quo i sidebat an urbis portam poplites figens stetit i mobilis, nec quicquā poterat equū calcaribus pūrgere suasione tandem hominis xpiani voto mutato equs solitū fecit offitiū. Mediolano igit papia et ceteris vrbibus ytalie pter Romā breui tēpore sunt potiti. Post h iam dudū pollens opibus et honore dū verone ɔuiuiū grande fecisset ministris impat calicē quē ex osse capitis soceri hebat afferi et eo potū circūstantibus dari cūqz et vxori sue poculū eēt allatū bibe inqt ɔ prē tuo quo audito regina animo vulnus letale accepit diu igit ea necis i sidias machināte ɔsiliū repit quo voti sit ɔpos optati. Porro ei9 ministri strenui militis Jacebat amplexu nec hō latebat reginā. Vocata ergo ministrū pcepit ut ceteria nocte virū illū adie more solito assidebat fruiturū amplexibus nec mora pagit qd regina mādauit. Nocte igit statuta regina mutato hitu i cubiculū ministrare descendit. virū quē totius potuit silenti i opus i qd aduocauerat intromitit q ait pacto. Scis ne que sim. cui ille nequaqz inquit ymo Rosimūdam. Expauenti igit illi rem exponit vt qd eam rem fecerit 7 mariti regis exponit. Jniuriam quāobrem vir esto 7 obtempera voto meo vt regem pimas et simul vxore 7 regno potiaris alioquī nichil tibi sup ē nisi mori. Cū aūt vir egris angoribus estuaret scelus phorescens et mortē metuens pcunctat q tādez pacto id possit efficere ait illa. regis ensem cū mecū erit i thalamū quo ne possit vagina exeri circūnexis capulo loris ligabo tu esto paratus ut cū accubet tu igredieris 7 negotiū pagas captataqz oportunitate p nūtiuz illū inuitat ut veniat pficere id qd debet nec mora facturus facinus talamū regis armatus ingredit rex exiliens ensem corripit ut desultaret quē videbat ad sui necē venisse qui dū ensem nō posset exere scabello se cessit tutari sz cū impar armis licet viribus nō eēt inferior tandē ɔfodit obtruncat occidit q pacto Rosymonda thesauris collectis verona cedens puenit rauenā acepto i virū sui adij iudice. ibi cū nobilē iuuenē forma elegantē vidisset i ɔcupiscentiā ei9 exarsit. pato igitur balneo viro suo venenatū illi poculū ppinauit qd ubi vir hausit sensit id eē mortiferuz. Exiēs igit arepto gladio Rosimūdaz i uitat et cogit i potū que ɔ diu recusaret i minētis sibi gladij metu bibit q potu hausto ɔ viro suo parit imgrauit ad iferos.

Romanorū pncipū. liij. regnantibus ann. vij. Cap. liij. Anno xpi. vlxxix.

Anno urbis ɔdite. Mcccxxx. Tiberius ɔstantinus Justino mortuo succedit impio. Hic cū multas et sub iustino et post iustinū helemosinas faceret deambulans p palatiū vidit i pauimēto domus marmoreā tabulam i qua crux dnica erat insculpta et ait Cruce dni frontez nostraz et pectora munire debemus 7 ecce eā sub pedibus ɔculcamus. Mox tabulā inde iubet auferi qua sublata altam inueniunt hoc signū hntez q et ipam iussit leuari. qua amotta inueniunt 7 tertiam tale signū hntez eam ē iussit auferri hec dū fuisset ablata magnū thesauruz inueniūt hntem sup mille auri talenta. Sublatū aurū abūdantiu9 qz ɔsueuerat paupibus elargit. Narsis patricius dū preesset italie i domo sua fodi fecerat magnā cisternam i qua ɔdidit imensos thesauros occisis qz onibus ɔscijs ei9 rei. vni seni aq sacramētuz celandi id egerat cōmēdauit. Mortuo Narsete senex ad thiberiū venit cui ait. Si michi pfuturū erit rē tibi magne vtilitatis aperiam. Dic inqt tibi enī pfuturū erit. Jndicauit senex locū thesauri quā Narses ɔdiderat. Letatus Tiberius pueros suos ad eū locū transmisit apta cisterna vix potuit vaciari h pene oiā manu largiflua dispsit paupibus. Tiberius cū augalem coronā eēt accepturus eum qz sm ɔsuetudinē populus expectaret ad circū ei pstesunt i sidie ut Justinianus Justini nepos impio potius potiret. Jlle p loca scā pus pcedens deinde vocato ad se pontifice ei9 urbis ac pfectis palatiū ingressus i dutus 7 est purpura et diademate coronatur throno impiali ipositus magnis laudibus i regni ē gloria ɔfirmatus quo i sidiantes ɔpto egro aiō tabuerunt. Mox paucis exactis diebus Justinianus se pedibus impatoris subiecit cui ob meritū ɔtie auri .xv. centena deportans donauit quē ille sm patientie sue morē colligens sibi i palatio iussit assistere. Sophia augā pmissionis quā ei fecerit i memor ille retendit i sidias. Nā eo ad uillā dū ɔrediente vt iux rictū impialem .xx. diebus ad vindemiā Jocūdaret vocato clam Justiniano uoluit eū sublimare i regnū quo ɔpto ɔfestim tiberius ɔstantinopolim regredit. Augāz ap enssam oibus ei9 spoliauit thesauris solū ei victū quotidianū relinquis segregatis qz pueris ab ea alios de suis fidelibus posuit q eis parent mandās eis neqs de antis oribus ad eā aberent accessum. Justinianū tm̄ vobis obiurgatuz impostiz amorē dilexit. Hui9 exercitus i psas directus eā feliat debellauit. Victor qz regrediens tātam molē pde ɔ .xx. elefantis detullit ut humane crederet cupiditati posse sufficē. Tiberius moriens ɔsilio sophye augē. mauritiū ɔnē cappadocie ei filia i matrimonio data impio reliqt heredem dicens sit tibi ɔ filia meū impiū vtere eo felix memor ut semp iustitiā collas 7 vitatem. Per hec tpra visigothe acquitani p hermigildū regē suū. v Libigildis regis filiuz mutua se cede pstrunt. Pelagius papa helie epō aquilegiensi nolenti susscipe tria capla galij calcedonēsis eplam satis vtilem misit quā scripsit gregorius tūc ei9 diaco9 qui sibi papatu successit.

Romanorū pncipū. liiij. reg mauriti9 anis. xix. Cap. liiij. Aīo x. vlxxxvj.

Anno urbis ɔdite. Mcccxxxv. Mauritius gnē cappadox pdecessoris gener succedit impio. Hic pimus ex grecis impio functus ē qui Gildebto regi franchorū p legatos .l. milia solidorū exercitu suo lōgobardos ex italia pelleret. His francorū multitudinē i italiam misit. lōgobardi se cautatibus munietes legatis francorū oblatis muneribus pacē ɔ rege franchorū fecerūt. et in franciam exercitus sunt regressi. Mauritius

hoc cognito a rege francorum occepit expectem. quod obtulerunt. Sed rex francorum nec Renhum his dedit. Authari rex longobardorum Bresillum civitatem super padum magnitem sitam expugnare aggressus est. In qua drutulfus dux a longobardis aufugerat. sequentibus partibus imperatoris tradens militibus sociatis longobardorum exercitui fortiter resistebat. sed cum non posset resistere Ravennam aufugit. Bresilus est capta muri quoque sunt diruti. Authari rex cum Smaragdo patricio qui erat ravenne usque in annum tercium pacem fecit. Childebertus rex francorum extimans sororem suam adhuc vivere apud constantinopolim ad peticionem Mauritij contra longobardos in italiam missit exercitum. Sed dissidentibus inter se francis atque alamanis Infecto negotio sunt regressi. Per hec tempora Gothi Rethiaredo principe omissa eorum heresi ad fidem catholicam sunt regressi. De diluvio in Ita(lia)

Hoc tempore ingens diluvium fuit pertum apud liguriam et venetiam quale non fuit post illud. Noe ferte sunt possessionum et villarum lavinie destructa itinera hominum et animalium magnus interitus. Flumen athesis apud veronam intantum Intumuit. ut aqua circa basilicam beati Cenonis usque ad summas fenestras excreverit nec tamen intrarent ecclesiam ut beatus Gregorius describit. muri eius tamen urbis aliqua parte sunt diruti facta est autem hec inundatio. xvj. K(a)l(endas) novembris tamen quoque tonitrua et coruscationes ultra solitum fuerunt. Mox post duos menses ea urbe magna incendij dampna substinuit. Eo quoque tempore rome fluvius tiberis intantum intumuit. ut aqua super muros in urbem influerent et maximas in ea regiones occuparent. tunc per ipsum flumen maxima serpentum multitudo et ingens draco in mare descendit. pestis inguinaria statim subsecuta est que magnam in populo stragem dedit ut vix pauci superessent. Primus quoque papa Pelagius sanctus hac lue interijt mox pallios devagata est. Post pelagium gregorius diaconus urbis episcopus ordinatur. Is letanias septiformas ordinavit. que dum fierent. lxxx.ta ex eis subito animam exalarunt. In primo coro fuit omnis clerus. Secundo abates cum Monachis. Tertio abatisse cum suis congregationibus. In quarto infantes. In quinto layci omnes. Sexto vidue. Septimo coniugate. Gregorius ad gentem anglorum convertendam ad fidem christi. Augustinum, Johanem et Mellitum episcopos cum pluribus Monachis. Ecclesia aquilegiensis in duos presules est divisa quorum unus ad gradus presicitur. Mauritius hunos qui et avares dicti sunt plene superavit. Gregorius episcopus postquam annis. xvj. sedit vita hac est defunctus. Anno christi. dcv. Indictione viij. Mauritius utilis imperator cum filijs suis

x Anni salutis 597 Maumethus qui postea tanquam magnus dei propheta leges saracenis dedit. in arabia nascitur

Theodosio et tiberio a Fochace occiditur. Huius temporibus et Gregorij rex longobardorum adolacath christi fidem suscepit. Regina et drudselina fuit devotissima fidei christiane. ad quam beatus Gregorius libros dialogorum transmissit. que fide plena virum suum agylulphum regem ad fidem convertit et pacem cum imperatore romano suasit habere. Sicque festo sanctorum Gervasij et protasij facta est pax inter Romanos et longobardos. Quam obrem eo festo in offitio missae beatus Gregorius cantari instituit. loquitur dominus pacem et cetera. x

Romanorum principum. lv. regnavit phocas annis. v.

Anno urbis. Mccclvj. | Capitulum lv. Anno christi. dcvj. v. Phocas occisis mauritio cum filijs potitur imperio. Hic papa bonifatio regnante decrevit ut ecclesia romana caput esset omnium ecclesiarum. cum usque tunc ecclesia constantinopolitana se primam nominaret. Idem imperator alteri bonifacio pape concessit in romana phanum pantheon quod consecravit in honorem beate marie et sanctorum omnium. Huius tempore persini et veneti civile bellum facientes per egiptum et orientem mutua se cede prostraverunt. Agynulfus rex hoc tempore imperat longobardis. Per hec tempora huius augusti fuit in mensium frigus et lues ab uredine. et messes anuribus sumpte eis quoque fames fuit nimia. Heraclius qui africam administrabat in hunc insurgens cum regno privavit et vita.

Romanorum prin. lvj. Regnavit Eraclius cum filijs suis an. xxxj

Anno nativitatis christi. dcx. Indictione. xiij. Heraclius succedit imperio. hic cum filios suos secum alevit imperio. Huius anno tertio. Cosdroa rex persarum provintias multas imperio romano subditas profligavit ierusalem et venerabilia loca incendit. populi multitudinem ductavit cum Cacharia patriarcha et ligno sancte crucis duxit in persidia. Sed mox ipsum lignum crosidem superato vendicatum est. Veri annorum computatio.

Anno quinto imperij Heraclij constantinopoli moriturus fertur ydropicus. a principio mundi ut ponit militus anno. v. dccc. xiiij. Anno autem christi. dcxiiij. Indictione. s(ecunda). Eo tempore triginta unius annorum. Constantinus eradij filius post patris mortem annis quatuor imperavit. Erichonas cum matre Martina post illum annis imperavit duobus. Constantinus sanctus ex ea familia eo tempore septem mensibus imperavit. Per hec tempora regis persarum uxor nomine cesarea privato habitu cum paucis fidelibus constantinopolim venit amore fidei christiane. hec ignota que est ab augusta et de fonte levata baptismatis comperto a rege persidis quod eius uxor ibi esset ad imperatorem legatos dirigit qui peterent. quod regi persidis. quod eius uxorem redderet. Ad hec imperator respondit se ignorare quid dicerent. ait tamen mulierem privato

habitu apud augustam degere. poscunt legati eam videre adducitur. qua prospecta primi ad eius procidunt pedes, orant ut regrediatur ad virum. Renuntiate inquit regi vestro et domino nostro eius thori fore consortem nisi fuerit christianus. ea omissa regrediuntur legati rei ordinem regi renuntiant. Rex cum. lx. viris ad imperatorem pervenit pacificus ab eo digne ac lectanter suscipitur cum universis qui cum eo erant baptizatur. Rex ipse ab augusto fonte levatur. Augustus illi munera tribuit et recepit. Rex assumpta coniuge et vale dicto consius letus ad propria est regressus. Per hec tempora Sisebuthus rex gothorum in hyspania multas civitates imperio romano subditas vi occupavit. Et abinde cepit deficere romanum imperium. hic etiam rex gentem iudeorum in hyspania habitantem ad christi fidem convertit. his etiam temporibus agnoscuntur ysidorus in hyspania episcopus et beatus Gallus beati columbani discipulus. De ortu secte Saracenorum.

Horum cesarum tempore monachus propheta saracenorum surrexit. qui a fide catholica multos avertit et fidem fedam seminavit astute. Nam idem monachus nomine Sergius ut traditur in errorem nestorij incidens a monachis fratribus expulsus. In arabia venit et maumeto adhesit. Ipsum quoque de novo et veteri testamento plura edocuit. Maumetus enim parentibus orbatus tempore pueritie sub cura patrui fuit. et multo tempore in arabia fuit ut cultu ydolorum quemadmodum in algorano suo testatur se deum dixisse. Orphanus fuisti et suscepi te. pauper eras et locupletavi te. Arabum gens venerem pro deo colebat. Idem est quod sexta feria apud eos est celebris. sicut apud iudeos sabbatum. et apud christianos dies dominicus. Maumetus etiam in tantam prorupit audatiam ut regnum arabum usurpare cogitarit. Cum videret id absque non posse maxime cum eius contribules et potentia prevalerent propheta se esse confinxit ut quos vi cogere non posset simulata religione illiceret. Cum igitur Sergius in omnibus consilio inherebat quem occulte secum habebat confingens quod Gabrielis archangeli affatibus frueretur. sic brevi tempore eius gentis principatum obtinuit Maumetus. Idem Sergius maumetum edocuit ut monachali habitu uteretur gens illa. scilicet cuculla sine caputio. et ut ritu monachorum genuflexiones plurimas orando facerent. et ut diligentia orarent. Et quoniam iudei versus occidentem, christiani versus orientem orarent illos voluit orare versus meridiem. quod et hodie servant. Leges etiam plurimas promulgavit et a sergio traditas ex veteri testamento. Nam lotionibus utuntur frequentibus maxime oraturi cuncta corporis membra lavant ut cum

fidentius orent. De lege saracenorum.

Orantes unum deum confitentur sibi comparari et maumetum illius prophetam. Illum sibi celitus missum. aiunt ut christum christicole et Moisem iudei. has tres sectas aiunt in suo propheta salvari. si legis sue traditesse sint observatores. circumcisiones observant et abstinent a carnibus suillis. Inde in anno integrum mensem ieiunant. lucis tempore in edia peragunt nocturno tempore quecumque voluntas suggerit utuntur ab hora prima usque album a nigro possit distingui usque in noctem abstinent alimonia et cubitu mulierum. post solis occasum usque in lucem sequentem. mulierum permixtione utuntur et quibuslibet ad nescendum debiles in hoc minime obligantur. Semel autem in anno cum recognitionis dei in urbem mecham arabie ubi est sepulcrum maumeti adire properant. Ibique templum inconsutilibus vestibus circuire et lapides per medium femora pro dyabolo lapidando iactare. Eam domum dicunt adam construxisse. et omnibus eius filijs et Abraam et ismael in locum orationis fuisse ac maumetum eam ipsis et eorum gentibus assignasse. Omnibus carnibus nisi porcinis et morticino licite vesci possunt. Uxores simul quatuor legiptimas eis licet habere. et quamlibet usque tertio repudiare. et rursum repudiatam admittere modo quaternarium numerum non excedant. Concubinas licet habere pro voto nec licet suam vendere quam aliquando impregnaverit. Eis licet de propinquitate sua habere uxores. ut propinquitatis vinculum arctius colliget. in possessionum litibus observant. ut actor testibus probet quod asserit. ut reus iuramento se comprobet innocentem. Adulter et adultera pariter lapidantur. Qui cum alia fornicatur. xxx.ta verberibus vapulat. Maumetus suggessit populo sibi a deo nuntiante Gabriele fuisse indultum. ut causa parandi filios virtutis prophetis sibi liceret aliorum uxoribus commisceri. Servus eius quidam gelotipie stimulo uxori sue prohibuit. ne cum maumeto verbum conferret. Eam igitur cum maumeto loquentem servus abiecit. ut adulterij suspectam. Eam maumetus et statim assumpsit. et inter uxores tenuit. Metuens autem populi murmur membranam et delatam confinxit in qua continebatur quod si quis uxorem repudiat eius uxor foret ea qui eam susciperet. quod hodie saraceni habent pro lege. fur prima vice. et secunda verberibus plectitur. tertio manus privatur. quarto pedis mutilatione punitur. a vino semper abstinere iubentur. De beatitudine et premio legem

Observantibus hec et alia ut asserunt lex observantium. gens mandata promissit deus paradisum .i. delitiarum ortum aquis preter fluentibus irrigatum in quo sedes habebunt perpetuas nec frigore aut estu, vel ulla caeteris molestia turbabuntur. Omnibus ciborum generibus

uescent quicquid erit voto eo confestim potientur. Sericis vestibus ea varietate qua volent utentur. Speciosarum virginum vel uxorum concubitus si libebit habebunt. Et quod gemis britudinis ducunt, in accubitu mulierum non deficient nec fastidium eis erit. In lectis aureis occubantes apincernis elegantibus aureis calicibus pocula porrecta libabunt. Lacte vel vino referta et dicent. Comedite et bibite in letitia. In eo amenitatis loco tria flumina sunt visum. s. melis. lactis. et vini fragrantis odore suave et angelos speciosos eo usque magnos quod inter dextrum oculum et sinistrum eorum sit intercapedo quanta sufficeret ad iter diei. His fidem non adhibentibus eternum cruciatus fuant. Quibuscunque criminibus homo sit reus. si hora ultima in maumetum crediderit eius intuentu apud deum salvus erit. Aiunt etiam xpm nostrum maumeti inventu apud deum locum amplissimum habiturum. Sed maumetum omnibus prefuturum. Aiunt et maumetum prophete spiritum habuisse. eo presertim. quod viderent lupum frequenter inter homines venisse. nec idem aderit qui dixerit hic lupus ab eorum conspectu. ut vitas erit. Dicunt et decem angelos huius ministerio abstulisse adeo collatos et quanto dentes quam deus rerum mattam creaverint. maumeti nomen in illius erat conspectu. Et nisi maumetus futurus fuisset nec celum nec terra nec paradisus fuissent et quod lunam in sinum recipiens. In partes duas divisit. Venenum quoque in agnina carne proprinatum asserunt. et agnum locutum dicentem. Cave messias quia in me habeo venenum et tamen post plurimos annos dato veneno interiit. Dicunt etiam non esse ominibus de eorum fide disputandum. Sed statim ense trucidandos qui sine fidem contradicerent. Credunt in unum deum solum omnipotentem omnium creatorem. In quo cum xpianis conveniunt. Sed eorum pseudo propheta maumetus. vera quedam falsis immiscuit videlicet quod moises magnus propheta fuerit. Sed xps eo maior et summus prophetarum extitit ex maria virgine dei virtute absque virili semine. Ait etiam in suo libro alchorano. quod xps puer adhuc dum esset de limo terre volucres pera[...] quod volaverunt. Sed his venenum immiscuit quia xpm non vere passum. nec vere resurrexisse testantur. Sed hominem alium ei similem hec egisse vel passum fuisse. totam evangelij seriem veram esse dicunt usque ad locum quo de xpi passione agitur. Cristiani et iudei quorum maiores presentes ipsi passioni fuerunt testantur xpm penaliter passum et examinatum. Saraceni absentes quorum fides extitit post xpi passionem per annos ultra .dc. xpm non passum fuisse testantur. Utrum tandem fides adhibenda est super hoc a duabus gentibus in hoc concordantibus in aliis dissensionis partibus rei loco et tempore distanti testimonium perhibet.

Romanorum prin. lviij. regnat Constantinus tertius. anni. xxviij. Capitulum. lviij.

Anno nat. xpi. dcxlij. Constantinus tertius cum fratre suo vraclona una suscepit imperium. qui mox ut imperare cepit. Italiam de potestate longubardorum eripere est conatus. Is ab athenis per mare pervenit tarentum mox ut Italiam attigit. Beneventanorum fines invasit. omnes quoque civitates a longobardis possessas. per quas venit Nuceriam firmam apulie civitatem inpugnans cepit et diruit. Mox beneventum diu obsedit ubi Romoaldus Grimoaldi regis filius iuvenis ducatum proprie gerebat. Rhodoaldus igitur subsidium postulat qui celeriter beneventum cum suo exercitu venit. Imperator prius pace facta cum rhodoaldo et accepta obside Gisa illius sorore obsidione dirupta inde abscedit. Neapolim pervenit. Mox romoaldus cum exercitu insequitur. Pugnatur cum longobardis sub rhodoaldo duce per ducem constantini augusti et exercitus imperatoris prosternitur. Rhodoaldus victor trionphans ad patrem in beneventum revertitur. Constantinus imperator cum contra longubardos nichil proficeret Romam pergit. Sexto ab urbe miliario papa vitalianus cum omni populo illi occurrit. Imperator cum ad altare beati petri pervenit ibi palium obtulit auro textum. Et rome dies. xij. manens omnia que fuerant antiquitus ex ere constructa in ornamentis civitatis deposuit templum pantheon sacratum in honore beate Marie. et omnium sanctorum coopimento nudavit. Ereas tegulas inde abstulit. eas quoque cum ceteris ornamentis Constantinopolim misit. Inde rediens Neapolim venit. Inde per mare regium. Mox in Siciliam devenit. v. annis circiter sex mansit et manens Syracusia tales ibi stando crudelitates exercuit per Calabriam Siciliam africham et Sardiniam qualesnunquam ante audite fuerunt. ita ut uxores a viris et filij a parentibus discederent. Hic etiam Papam martinum occidit. Ecclesie quoque sub hoc sunt suis utensilibus spoliate. Ibi tandem manens a suis in balneo est occisus. Huius tempore indictione. vij. solis facta est defectio. Maxentius occiso Constantino seu constante apud Siracusas regnum arripuit. Sed absque consensu exercitus orientis quem quidem milites alij per istriam. alij per partes campanie alij a partibus africe et Sardinie venientes Syracusas cum regno et vita privarunt. Multi ex complicibus trucidantur. alij constantinopoli perducti. cum his etiam est caput falsi imperatoris allatum.

Hec audiens gens saracenorum que egiptum iam et alexandriam occupaverat in Siciliam multis navibus devenerunt. Syracusas capiunt. cedunt prosternunt. Paucis evadentibus qui per munitissima castra et iuga montium confugerunt. Predam maximam inde tollunt precipue ornamenta urbis Rome que imperator inde abstulerat. Regrediuntur mox alexandriam. Filia regis Grimoaldi obses data in Sicilia vita decessit. Mortuo sic impatore constantino et sic punito Maxentio qui regnum invaserat eius constantini filius constantinus succedit imperio. Per tempora vitaliani pape theodorus episcopus et adrianus abbas viri optimi a papa vitaliano in angliam missi sunt qui ibi pro fide utilitatem plurimam contulerunt. Idem theodorus scripsit iudicia peccantium. s. quanto tempore debeat quis satisfacere pro singulis peccatis. Hic etiam vitalianus primum episcopum ferarie constituit ubi ordinavit et misit ex fratribus suis cardinalibus Marinum natione Romanum.

Romanorum principum lviij. Constantinus quartus regnat anni. xvij. Capitulum lviij.

Anno nat. xpi. cclxx. Constantinus quartus superioris augusti filius succedit imperio. Huius tempore orta est Constantinopolim heresis que unam in domino yhesu xpo voluntatem et operationem asserebat. hanc heresim excitaverunt Gregorius patriarcha constantinopolitanus. Macarius antiocenus episcopus. Pirrus Paulus et Petrus. Quam obrem constantinus augustus .cl. episcopos congregari iussit. inter quos etiam fuerunt legati ecclesie romane missi ab agathone papa. Johanes diaconus et Johanes episcopus portuensis qui omnes dictam heresim damnaverunt. Ea hora tante araneorum tele in medio populi ceciderunt. ut omnes mirarentur ac per hoc significatum est quod depulse sunt sordes heretice pravitatis. Et gregorius quidem correctus est. ceteri in sua pertinacia indurati anathematis sunt ultione paulsi. Eo tempore damianus episcopus ticinensis sub nomine Mansueti episcopi mediolanensis, hac de causa satis utilem recte fidei epistolam edidit que in ipsa sinodo non mediocre suffragium tullit. Recta autem et vera fides habet. ut in domino yhesu xpo sint due nature. hoc est dei et hominis. Sic etiam due traduntur voluntates sive operationes. Vis audire de eo quod deitatis est. Ego inquit et pater unum sumus. Vis audire humanitatis. pater maior me est cerne eum secundum humanitatem In navi dormientem. Cerne eius divinitatem. Surgens imperavit mari et ventis et facta est tranquilitas magna. Hec est sexta sinodus universalis constantinopolim celebrata, et greco sermone conscripta tempore agathonis pape in palatio constantini augusti et ipso presente. Moritur imperator in pace cui succedit eius filius minor Justinianus secundus. Per ista tempora theodorus archiepiscopus Ravennatensis qui successit mauro et reputato qui romanam ecclesiam contumacibus cum agathone papa in concordiam venit et plenius illi obedivit.

Romanorum principum. lviiij. Regnat Justinianus secundus anni decem. Capitulum. lviiij.

Anno nat. xpi. dclxxxvij. Regnat Justinianus secundus filius constantini de familia eraclionum minor filius succedit imperio post mortem heraclij omnes principes qui imperaverunt de eius fuerunt progenie. Justinianus iste africam liberavit a saracenis et eius terra marique pacem fecit. Hic Sergium papam quia merorem illius synodi quam constantinopolim fecerat favere et subscribi noluit. misso Zacharia prothospatario suo iussit constantinopolim deportari. Sed militia Ravennatensis et vicinarum partium. Iussa principis nefandi contempsit. cum quoque zachariam ab urbe roma cum contumelijs et iniurijs detulit. Per hec tempora. s. anno xpi. dclxxx. in Anglia claruit Venerabilis beda homeliarum scriptor. Cuius oculi senio caligaverunt. Cuius corpus Janue est translatum. Cuius epithaphium ceptum fuit ab homine sed cum consonantem nesciret explere ab angelo est finitum. Est autem sic scriptum. Hac sunt in fossa bede venerabilis ossa. De hoc legitur etiam quod dum beda iam cecus per valles transitum faceret cum suo duce ait ductor eius illudens. Hic est populi multitudo silentis predicatoris tue expetantis verbum. Ille credulus in fide predicavit cum finem faceret terminavit verbum secundum morem. In nomine filij dei dicens Qui vivit et regnat cum deo patre per omnia secula seculorum. Tum alta voce lapides Amen clamaverunt. In quo ostenditur quantus fuerit in dei conspectu.

Romanorum principum. lx. regnat leo secundus annis tres. Cap. lx.

Anno nat. xpi. dcxcvij. leo secundus imperialem arripuit dignitatem. Justiniano de regno expulso quem exulare fecit in ponto filium non eius tibium nares truncavit. Eo tempore ingens tremotus factus turres multas subvertit. Ratboldus rex frisonum cum iam unum pedem proferret ad baptismum interogavit astantes ubi plures hominum essent In inferno. Ego inquit malo esse cum pluribus et noluit baptizari. quarta de hic die migravit ad inferos.

Romanorum prin. lxi. regnat tibius tertius anni. vij. Capitulum. lxi.

Anno x. dcc. Tibius tertius dictus hysmarus

c̃ leone insurgente regnū eius inuadit postq̄ tres annos regnauerant. Eūq; toto tempore quo regnauit in custodia tenuit. Hoc tpr̄ fc̄a est aquilegie sinodus obpitiam fidei sup huius modi olim fc̄a sunt. Constantinopolim tpr̄ vigilij pape sub iustiniano principe c̃ theodoru et alios hereticos, qui btam mariā solū hominē nō deum, et hominē genuisse asserebant. In qua synodo catholice institutū ē, ut btā maria semp virgo theothocos diceret: qz sicut chatolica fides ht̃ nō hominē solum s; vere deū et hominē genuit. Regnat iterum Justinianus annis. vj.

Anno nat. xpi. dccvij. Justinianus iā dictus filius cōstantini quarti de prosapia Eraclionū qui relegatus a leone sō ī ponto degerat resumit imperium. hic eos patricios qui eū de regno expulerant, occidit leonē qz, qui eū summouerat et tiberium qui se leoni subrogauerat cep et ī medio circo coram omī populo iugulari pcepit. Galianū nō patriarcham cōstantinopolitanū erutis oculis romā missit. Ciru abatē qui eū exulē ī ponto aluerat epm̄ ī loco Galiciani cōstituit. Hic cōstantinū papam ad se venire iubens honorifice suscep quē pstratus in terram p suis peccatis intercedere orauit cui cuncta eius ecclē priuilegia renouauit et cū honore dimisit s; an qz eū impr dimiteret missit milites idē impator ad cōphendēduz filippicū ī poto quē ibi relegauerat cui multū psuasit pp idem ut ab eo desisteret s; nec pfecit. Exercitus aut̄ cōmissus fuerat ad philippicū cōphendēduz ad ptes illius se cōtulit eūqz impatorē cōstituit. philippicus cōstantinopolim c̃ iustinianū veniens cū cō. xij. ab ea urbe miliario pugnauit et vicit et illo occiso eius ē regnū adeptus. Impauit aut̄ Justinianus sō cū filio suo tibio annis. vj. hic tiberiū leo ī expulsione regni nariū detruncatione deformauit s; mox ut ī regnū cōrediit quotiens defluentem guttam reumatis manu detersit pene totiens aliquos ex his qui c̃ eū fuerant Jugulari pcepit. Romanoz prin. lxij. reg. philippicus annis. ij. Cap. lxij.

Anno xpi dccxiij. Philippicus q et bardanes dictus ē succedit impio qd rexit anō vno et mēs. vj. Hic statim Cirū quē Justinianus ī pontificatu cōstantinopolitano posuerat electū ad gubnationē sui monastij redire pcepit. Constantino pape litas prui dogmatis missit quas ipē urbis eps cū cōcilio suo respuit et huius rei cā picturas fecit fieri ī porticu scti petri que gesta sex synodarū vniūsaliuz cōtinet. Nam et huius modi picturas cū heret ī urbe cōstantinus philippicus iussit auferri. Populus Romanus statuit, ne heretici impatoris nomē aut carta aut figura solidis susciperet. vñ nec eius effigies in ecclesia intus ducta est. nec nomē ad missaruz solempnia ē platuz. hic cū annū vnū et sex menses regnū gexisset ab anastaxio regno expulsus oculis qz priuatus ē nec tamē occisus.

Romanoz principū. lxiij. reg. Anastasius sō annis. iij. Capitulum. lxiij.

Anno xpi. dccxv. Anastasius qui et arthemius dictus ē ī surgens c̃ philippicū oculis eum et vita priuauit. Constantino qz pape romā p scolasticū patriciū et exarchū italie direxit lras quibus se fautorē chatolice fidei et scti sexti cōcilij pdicatorem eē declarauit. Hoc tpr hic impator classem ī alexandriam c̃ sarracenos direxit. Cuius exercitus ad aliud uersus cōsiliū ab itinere medio cōstantinopolim ē reuersus theodosium orthodoxum ī quirens impatorem elegit. atqz coactū ī solio impij cōfirmauit. Hoc tpr̄ pp Gregorio sō cōmani cōuertuntur ad fidem. Romanoz prin lxiiij. Reg. theodosius tcius anno vno. Cap. lxiiij.

Anno xpi. dccxvij. Theodosius tcius impator factus ē apud Niceam. bithinie. Anastasiuz grauī plio vicit et capto datoqz ei sacramento eū clericum fieri et fecit pbiterū ordinari. Ipē uō ut impio potitus ē. In regia urbe cōstantinopolim ymaginē illā reuerendaz. In q̃ scē synodi erant picte q̃ a philippico deiecta fuerat pstino loco erexit. Huius tpr̄ flumius tiberis ī undauit ita. ut alueo egressus multa ciuitati ītulerit. Nam ī via lata ad vnā et semis hoīs staturā ī tumuit atqz usqz ad scti petri pontē miluū aqz descendentes cōiugerunt. durauit aut̄ dieb septē donec crebris letanijs actis tandem ī alueū ē receptus. Romanoz principū. lxv. reg. Leo tcius ysaurus. ann. xxv. Cap. lxv.

Anno xpi. dccxix. leo tercius ysaurus succedit impio q cōstantinū filiū suū regē fec consorte. Hoc tpr Saracenoz gens cū ī menso exercitu p cōtinuū trienū cōstantinopolim obsedit. donec ciues multa instantia ad deū clamantes libati sunt. post qz multi eoz fame ac frigore et pestilentia sunt cōsumpti. Saraceni inde digredientes bulgaroz gentē c̃ secus danubiū sita est agrediuntur s; ab eis sunt victi. q et ad mare fugerunt. cūqz redirent orta tempestate et cōtritis nauib plurimi pierūt. Intra cōstantinopoli uō. ccc. pierunt. Hoc tpr̄ quidam syrus aparuit pseudo xps et multos iudeoz peruertit hoc et tpr̄ gens saracenoz transito mari angusto occupant yspaniā. Et cū post p decem annos uallem vellent occupare aquitaniam a Karolo martello prē pipini supati sunt plio de saracenis. ccc. lxxv. ceciderunt in plio de francis uō tantū mille quingenti.

Leo impator apud cōstantinopolim sctoz ymagines depositas incendit Romano pōtifici mandauit ut similia faceret si eius gratiā carā duceret Pontifex romanus cōtempsit hoc facē omnisqz rauenne et venetie exercitus talib iussis vno animo obstiterunt. et n̄ pontifex phibuisset aliuz impatorē sup se cōstituissent. Leo ad peiora plapsus ē. Ita et ut cōpelleret omēs cōstantinopolim habitantes tam vi qz blanditijs ut deponerēt ubicūqz hērent ymagines tam saluatoris qz eius genitricis marie ac cunctoz sctoz. eas qz ī medio ciuitatis incendio fec cremari et qr plurimi tale scelus fieē decertarent capite sunt puniti alij pte corporis sunt mulctati cui etiā Germanus patriarcha nō cōsentiens a sede ppria pulsus ē et ī eius locū pbit Anastaxius ē suffectus. Eo tpr̄ longobardoz rex liuprandus rauenā obsedit classem oppidū ī uadit. atqz destruxit. Tūc Paulus patricius missit ex Rauenā q pontificem occiderent. Sz longobardis tuscis et spolentinis resistentibus dissipatū ē cōsiliuz Rauenatū Rursus cū ildebrandus rex et peredeo dux vicentinus obtinerent Rauen irruentib subito venetis Ildebrandus ab eis capit peredeo viriliter pugnans occidit. Romanoz principū reg. Constantinus. v. annis. xxv. Cap. lxvj.

Anno nat. xpi. dcclvj. Constantinus quintus dictus pscicutor ecclie leonis supioris filius rem. p. gubnauit impietates pris secutus ē psequēdo fideles maleficia et magicis artib vacans clericos monachos et lucos fideles occidit. hic sibi cōsentientem ī omib hēbat Anastaxiū falsi nominis patriarcham Anno vij. huius impatoris. Rachis longobardoz rex dū rupto federe romanos ī quietare niteret. app Cacharia nō solū a malo remittitur s; et cū vxore et filijs romā veniens suasu Cacharie pp monachus efficit. Hoc aistulfus longobardoz rex romanos pmebat exigendo tributa c̃ quē pp Stefanus sō pipini auxiliū ī uocauit. Anō xpi. viij.

Anno. xij. huius impatoris. Pipino ī ytaliā ingresso aistulfi exercitus a pipino supatur. post obsidionē ī dedictionē receptus et datis. xl. obsidibus et ecclesie virib restitutis dimissus ē. Juramēto prius facto q ecclesiam nō vexaret s; mox ut pipinus discessit fecit irrituz. Juramētuz et ī festauit ecclesiam. De monastio nonantulano. Hoc tpr̄ Anselmus dux frater vxoris regis aistulfi relicto seculo et pompis eius agro mutinensi nonantulanū cōstrux monastiuz et ecclesiam ibi dedicauit ad honorem omīuz apostoloz. Id monasteriū ex suis dotauit oppibus et ex alijs acquisiuit ex quo mon de cc. monachis pat fuit qui mox ad pontificē Romanū pfectus. Int cetera ab eo obtinuit corpus btī siluestri cōfessoris qd ī ea ecclesia hodie cōditū resuatur. Vbi et adriani pp et martirū senesi ac theopontij corpora in pace quiescūt.

De Genologia Pipini et Karoli.

Pipino pmo ex francis principe mortuo. Karolus martellus ex cōcubina filius pris successit in principatu vir armis strenuus q saxones armis subegit. Lanfridū alamanoz ducez deuicit. Suenos et bauerios debellauit. Eudonē et aquitanie ducē supauit. Aquitaniā et burgundiam sibi subiecit. Hic cū bellis vacaret ecclesias spoliauit decimas militib cōferendo cuius animā mox sctūs Eleuterius eps ī inferno vidit torqri. Eius corpus apud sctūz dyonisiuz cōditū ē. Sz mox post tpūs eius sepulcro apto nichil ī eo inuentū est nisi quidam maximus serpens. Mortuo Karolo martello successit ī principatu eius Karulus augustus pmo genitus et pipinus sō. Karolus obtinuit in sortem turingiā et austrinā. Pipinus uō burgundiam et prouintiam. Karolus anō quinto principatus sui deuotionis cā ad limina apostoloz romā pfectus ē. Ibi corā papa Cacaria mondo renuntians fcūs ē monachus et cessit ī monte sorapte fcō qz cenobio ī honorē scti siluestri et alio monastio scī Andree nō longe ab eo monte et biū deuotatis illis ibidē religiose cōuisatus ē. Sz cū multa francoz et theotonicoz romā venientes eū inquietarent transiuit ad montē Cassinū ibiqz post laudabilē vitā quieuit ī xpō. Eo tpr̄ claret btūs Bonifatius maguntinus archieps qui ī silua bethanie cenobiū vuldensi fondauit ī partibus germanie qd ceteris monastijs extat pclarius.

Igit Karolo a seculo abdicato pipinus sō frat eius illi in principatu successit q pp eius strenuitatē vice ildeira regis franchoz desidis et ignaui regnū gubnabat et maior ī aula p alijs hēbatur Misit ergo ad pp Cacharia qs potius rex eē deberet an ille q otio deditus solo noīe regnabat an

ille qui omne regni onus portaret. cui papa Re(s)pon
dit q potius regnare deberet qui valuit i regno
p(r)esset. Mox francia rege suo Ilderico 7 uxore mo
nasterio iclusis. Pipinu sibi rege (con)stituit. que sa
nctus bonifati(us) Maguntinus archiepus iussu pape
unxit in regnu. Mortuo Zacharia papa Ste
fanus ss (con)secrat(ur) in papam. Hui(us) tpr Aistulfus lo
gobardor rex i festus omnibus p valle spolletina
roma p(er)uenit loca venerabilia populatus e igne
ac ferro (con)sumpsit capitis a buno q3 exigendo. Ste
fanus igr pipinu ex francia vocat tunc i p(ri)ncipa
tu Romanor pipinus ellectus e. Compresso p
pipinu Aistulfo ut supi agit(ur) pipinus i franciam
e regressus. S3 mortuo Aistulfo ei(us) filius desideri(us)
rex longobardor creatus e. Eo tpr corpus bti
Viti p Abbatem sti Dionisij noie fulcandu aro
ma defertur i franciam. Finito bello et acqtanico
et i a(le)mania 7 guasconia morit(ur) pipinus apd sctm
dyonisiu3 tumulat(ur) Anno xpi. dcclxviij. Indict
sexta. Cui Karolus magnus ei(us) filius i regno su
ccessit. Conuocata sinodo ap (con)stantinopolim de
positiones ymaginu iussit. et ecclesiam maxime
infestat. ita ut videretur diocleciani qdam ipa
toris inp(er)sequendo ecclia3 ee vicarius. Ide (con)sta
tinus (cum) leone filio suo 7 pipino rege francho(rum)
7 patricio Romanor ei(us)q3 filijs Karolo 7 Karolo
magno annis xvj. imparuit. His tpribus imparator
(con)stantinopolitanus solo nomine impabat. q3 i ori
ente 7 meridie saracenor gens p(re)mebat p(ro)uintias
Vn cu fideles ibi nom maumeti basphemare(n)t ma
xima p(er)secutione afflicti sunt 7 plurimi martirio
coronati. Regnante i francia Karolo. Adrianus
p(ri)mus R(omanus) pontifex pp molestias desiderij regis
longobardor. Karulu ad subsidiu uocauit ecce
Karolus copiosu3 i ytalia duxit exercitu. De
sideriu i papia obsessu3 i deditione acepit. Rege
uxore liberos ac quosdam ei(us) proceres captos mi
ssit in gallias. Cucta q3 longobardi acceperant eccle
sie sibi restituit. In cui(us) exercitu erant amicissimi
sodales amicus et melius quor nulli actus le
gunt(ur) q apd mortaria ubi p(ra)elio (con)flixit Karulus
occiderut (cum) longobardis pugnando. Capto de
siderio rege t(er)minatu e regnu3 longobardor. Na
deinde (cum) regem hu(er)unt que cesares ei(us) dederut
Karolus mox roma p(er)git cui(us) instantia papa
adrianus sinodu coiri epor. cccluj. huit quo
sinodo (con)cessu e. Ius karolo elligendi urbis epm
et ordinadi apostolica sedem et difinitu e archi
epos et epos p singulas p(ro)uintias an (con)secratione

i(n)uestitura ab ipo recipe filij q3 ei(us) i reges sunt vnti
Pipinus sup ytaliam et ludouicus sup eqtaniam
Sed mox pipinus de (con)iuratione (contra) patre facta qui
etus monasterio trucidat(ur) 7 ibi (con)secratur. Eo tpr
Alchim(us) pbr p(rae)ceptor Karoli illustris hetur quor
opera studiu p(h)ilo(sophi)e q(uo)d agrecis roma translatu fue
rat. Roma parisius e translatu. Defuncto adri
ano papa ut tradit(ur) apd spina lambti agro mutin
ensi et ei(us) corpore secudu3 ei(us) dispositione locato mo
nasterio nonantulano leo illi successit. Vir p omia
reuerendus. cui(us) sublimatione p(ro)pinqui predecesso
ris ei(us) indigne ferentes cu letanias maiores age
ret (contra) eu pplo (con)citato ei oculos eruerut. et lingua
p(rae)ciderunt. At deus illi lingua mirabili i dulge
tia visu q3 restituit q mox (con)fugit ad Karulu3
ille vo eu3 i sua sede restituit et sontes puniuit.
Anno nat. xpi. dccclxxxiiij. Romano pplo
suadente 7 omnu3 assensu relicto impio orie
tali cui(us) sedes erat (con)stantinopolim. Impatorias
laudes Karulo acclamantes cesare 7 augustu3
appellant q mox p manu pape leonis tercij diade
ma suscepit. Tunc impiu3 romanu diuisu3
e ut impiu3 occidetale diceret(ur) Romanor. Ali
ud vo orientaliu nec deceto e vnitu hoc uero
cessit i francie reges p(ri)ncipe Karulo. Constanti
nus vo hui(us) impio cedens moriente impabat
qui ut scriptu inuenit(ur) excecatus fuit amatre
anno xpi. dcccxcvj. quarta i dict. qui mox annis
sex sup uixit. Ierene vo mater ei(us) po(st) hoc i parat
i oriente post eam. Nicephorus po(st) illu Micha
el s(ed) de his q post hos imparaueriut i oriente no fit
fino i cathalogo Romanor augor. Romanor
p(ri)ncipu. lxvij. reg(num) leo q(ua)rtus. anni. v. Cap. lxvij.
Eo q(ua)rtus dictus Mechazarus filius (con)stanti
ni q(ua)rti imparauit annis qnq3. hic cu i sanire
(con)cupiuit cuidam ecclesie corona hntem carb
uculos qua cu po(rta)ret capite morit(ur) febre core
ptus. Rom. prin. lxviij. reg. (con)stantinus vj. leonis
filius cu matre hyerene. anni. x. Cap. lxviij.
Onstantinus sextus leonis | Anno xpi. dcclxxiiij.
filius (cum) hyerene matre sua imparauit anis. x.
hoc tpr qdam i uia publica fodiens archa i(n)uenit
lapideam qua cu ap(er)uisset (re)p(er)it cadauer (con)sumptu
et litis sic dicentes. xps nascetur ex maria virgine
et credo i eam. sub (con)stantino et hyerene imparatorib
O sol iterum me videbitis. Constantinus post hoc
matre p(ri)uauit impio et annis septe regnauit
Mat(er) ei(us) qnq3 sine mia solus regnauit. Mat(er) ei(us)
feminco simulato dolore filiu exoculauit et sola

quinq3 annis regnauit. P hoc tpe sol. xxvij.
diebus obscuratus no aparuit ita ut multi dice
rent pp excecatione hoc acidere. Irene aut ut
se securius regnaret oculos filior Constantini
fecit euelli ne q(ui)d mali adusus ea pp prs exce
catione qua mors secuta fuerat machinarentur.
Taurutius Irene filius po(st) matrem i cu
stantinopolim annis duobus regnauit.
Nicephorus impator i (con)stantinopolim post
hunc annis. vij. regnauit cui(us) tepore
impium orientale ad nichilu est redactu.
Michael impator i (con)stantinopolim annis d
uobus regnauit vir orthodosus amabilis
omnibus q omes quos nicephorus leserat (con)sola
tus e. 7 omes recte fidei aduersarios conabat(ur)
extinguere. hic vo tpr lodouica Imparauit ut i su dicet(ur).
Anno xpi nat. dcccxcvj q(ua)rta indictoe Ex
cecatus e Constantinus impator q mox
cecatus annis sex sup vixit matre imparante.

Sermo de diuisione Imperij.

Quatuor regna maxima huit prs eu(nti)u(m)
p(ri)mu i oriente q(uo)d dictu e regnu assiror
siue medor seu p(er)saru que gens hitant regi
one sitam int(er) indum et tigrim Flumina mon
te caucasu3 7 sinu3 p(er)sicu maris rubri. Sdm i
septentrione q(uo)d dictu est regnu macedonu seu
grecor. In q(uo) monarcha fuit alexander philipi
Tertiu fuit Kartaginesiu3 i meridie q po(st) gre
cos regnauerut p(rae)sertim i libia. Quartu Rom
anor q(uo)d fuit i occidente. 7 hoc fuit robustiu(s)
ac diuturniu(s) alijs. regnu hoc a populo romano
ceptu e et auctu po(st) punica bella 7 Macedonica
re. p. Romana libera existente po(st) bellu ciuile po(st)
int(er) Cesare et Pompeiu. Cesar vo victor se dic
tatore fec(it) inuicto senatu qr dictatura magistra
tus erat potestis plenissime nec se cesar ab illo
offitio abdicabat. Quam obre cesar est senator
(con)spiratione occisus ut libertate solita potire(n)tur. Ma
rchus Anthonius (cum) exercitibus cesaris et fauo
re plebis i surgens cepit p(er)sequi cesaris occisores
Senatus times illu et ad itsum illius ceptis obui
are decreuit. Et (con)sulto Octauianu nepote cesa
ris et herede ut int(er) eos q ad vindicta cesaris stude
bant eet dissidiu p(ri)ncipe ellegerut. Octauianus
igr 7 senatus iudicauerut Anthoniu hoste pu
blicu qr senatus decreta calcaret p(er)sequens cesaris
occisores. Mortuis (con)sulibus ap mutina ubi bellu
inferebat(ur) (contra) Anthoniu. Octauianus p(ri)ncipatu
legionu acepit. Tande opa lepidi q fuerat magi(ster)

militu cesaris. Octauianus et Anthonius i (con)cor
diam deuenerut. Et p(er)ditis occisoribus cesaris diuis
unt int(er) se romanu impiu3 ut octauianus occidetale
Anthonius orientale teneret impiu3. Mox disco
dantibus illis facti sunt hostes. Octauianus sup(er)ato
anthonio et a se ipo occiso Roma redijt ano. xij(us)
q(u)o fuerat p(ri)nceps electus. tunc ei a populo 7 asen
satu romano collecta e dignitas augustalis 7 e factus
Monarcha. hoc est p(ri)ncipiu Romanor augor. et
ab hoc sunt alij nominati augti hactenus erat cesar
octauianus. nc aut augtus. Et maius e ee augtm
qua Cesarem. Cesar e ab exercitu p(ri)nceps electus
augtus e cui senatus romanus (con)sensum 7 auctorita
te (con)tulerit. Augtus cesare pot creare no cesar au
gustu. 7 augtus augtum creare pot. Vt dioclitianus
Maximianu augtum. 7 cesares et Galleriu 7 Consta
tinu. augtus q3 successore vnu et plures impio in
stituebat. ut augtus tiberiu3. Tiberius Gaiu. Theo
dosius filios. Tiberius (ver)o mauritiu generu. Si
augtus successorem no reliq(ue)rat aut culpis maior
descendentes ex gne augor romani respuebat tunc
exercitus eligebat cesare et senatus si sibi placebat
illu appelabat augtm. Et licet interdu3 duo vel plres
eent augti. tn impiu vnu erat. s3 augti ut facilius
possent (com)primere barbaros orientis. Secudam aro
ma sede posuerut i trachia urbe (con)stantinopoli et ibi
plurimu hitabant. S3 cu tpribus p(ri)mi adriani pape
Romanis p(er)ssis alogobardis ope no ferret augusti
i oriente morantes. Romani (con)sensu Impatoris et
opa pontificis urbis diuidentes impium (et) impato
rem i occidentis impio q(uo)d dicit(ur) romanor impiu3
creauerut. Et p(ri)mo Karulo pipini filio francie re
gi 7 in successores illius impialis dignitas e collecta
et ab hoc tpr diuisu3 e impium romanu i duo im
pia. nec ultrius e vnitu 7 successit in impio p(ro)les
karoli usq3 i lodouicu tertiu3 arnulphi filiu tunc
illius ignauia hoc impiu occidentis p(ri)ncipium est
aliquo tpr ut aliqui imparent i gallia aliq i italia
aliqui in theotonia usq3 ad p(ri)mu Othone3 theoto
nicu gne. Nam theotonici uiris eor. deficientibus
francis 7 italicis ad opem eclesie romane obtinu
erunt Ius 7 potestatem eligendi augtm. S3 cu olim
de i(n)stitucione succederet impator volunte dece
dentis. nc p electione p(ro)cerum Ius i hoc hitum im
pator eligit(ur). Quesitu e hor duor impior vtru
dignius. Nam qdam dicunt q orientis impiu. qr
i potentiores. R(esponsio). te monarche eam portione im
pij sibi p ellegerunt potentissimu. occidentali pri
renitentes. 7 augtus integer i oriente remansit

Mea qdem sententia e hoc occidentale dignius illo fore, qppe R. ppls et senatus impiu gstituere romanu 7 ubi roma et senatus ibi est stirpes imperij. In gstantinopolim uo est ramus. Occidentale impium pr est. orientale e filius. et qr ex patre filius e. 7 no pat ex filio pat dignis approbat Occidentis siue romanor impator pp 7 senatus r. ac R. potificis auctoritate silectus e. hic e stirpes et radix impij. In oriente e truncus 7 ubi radix ibi vigor. Ramus a stirpe cesus arescat absciso ramo viret stirpes et pullulat. Quaobre hoc occidentali est dignius iudicandu. Romanor pncipum lxix. regnat Karolus magnus annis xiiij. mense vno diebus quatuor. Cap. lxix. Anno xpi. viij.ij.

Anno nat xpi. dcccij. anno uo octauo potificatus leonis tcij pape q sedit i romana sede pmu anno xpi. dcccxciij. Karulus magnus impio Rno potitus e et a leone tcio papa coronatus e. tuc diuisum e Romanu impiu nec ultius e vnitu. Nam Karulus romanor impator e dictus. Cstantin uo sextus. 7 ei successores orientalis impij cesares appelati sunt. Karulus aut qo impator eet desiderii rege logobardor. ut sup legit cap. Cui tpe fuerunt comites palatini. Rotholandus ei sororis filius et alij de qbus gesta hntur qi hyspania pcierunt. Karulus bis subegit hyspanos. saxones subiugauit. 7 gente germanor. sup renu duos pontes gstruxit. Roma pgens longe ab urbe miliario pedes accessit i urbem loca urbis venerabilia pedes visitauit. postes ecclesiar humilit osculando et munera larga largitus e. Omnia q pr suus pipinus p ecclesia statuerat gfirmauit adito ducatu Spoleti. Hic 3 tuam sctaz a saracenis occupatam comitatus legatis impatoris 7 patriarche custantinopolitanor vendicauit cultu xpiano. Mox ad ipm impatore puenit. qui Karulo auru et gemas obtulit multas. Sz eis spretis Karolus ab impatore solu voluit sacra donaria. Recepit itaqz ab illo ptem 3 crucis dominice. Sudariu dni. Camisiam bte marie et brachiu sci simeonis q oia secu detulit in aqsgrani. Karulus barbam plixam ad pectus ferebat. formosus corpore visu ferus, octo pedu fuit eius statura facies ei palmu 7 dimidiu hebat. frons pedis vni. Equite et equu vno ictu spada armatu dissecuit. quatuo feramenta pedu equor manibus extendebat. Milite armatu stante sup manu supina atra ad caps sola manu velocit eleuabat. Lepore integru, aut duas gallinas, ul ansere vna refectione edebat. parcus i potu. raro ultra t'nam vice potabat incena. Satis literis doctus. Ingbus psingulos studebat. Monastia multa gstruxit. Int q ecclesiam bti Jacobi i galitia. tot aut monasteria gstruxit quot e nus literar. In singulis eor incrépidine seu fornice sup altaria dvnu ex elementis aureu fecit impingi. 7 primo qdem. A. Fo. b. tertio. C sic qz de ceteris. pp quod post discerni quotu fuerit ingstruendo qdlibet eor cenobior. de hoc tanto viro mirabili dicit. q nulla duar filiar. quadiu vixit gniugio tradere voluit dicebat se ear gtubnio care no posse. Et ut Alanus ei doctor scribit de eo. licet alias felix eet i hoc aduerse fortune malignitate expertus e. Satis declarans quid sup hoc vellet dice. qd tn impator ita dissimulauit ac si de eo nulla heretur suspitio. qzuis de eo multus smo haberet p hoies. Vnde quocuqz it faciebat eas 3 comites sue pfectionis hebat. Karolus pmo genito filio suo ludouico coronato et de regno disposito morit. 7 i aquis gr anis i basilica bte marie qua gstruxerat sepelitur. Anno uo qo moret aduocatis platis quos here potuit oes thesauros suos tradidit p ecclesias distribuendos mortuus e aut etatis anno. lxxj. qnto Klas febr. Anno regni franchor. xlvij. Italie subacte anno. xliij. ano Impij. xiiij. // Scribit torpinus epus Reun qi castris Karuli du eet i hyspania Miles qdam moriens cuida comilitoni ppinquo suo infide comisit ut equos ei 7 cu armis utensilia venderet 7 ptia pie paupibus erogaret. Acto fune ei. Ille auaritia tentus 3 ea tenebat cu aut plures i somnijs eet increpitus de pfidia nec tn ea q male tenebat uellet exibere ut i fide pmiserat. de die a demonibus omibus videntibus de castris ereptus e. 7 licet clamaret i aere 7 demones rugitus ederent ad sportatus e longe illinc. Cui cadauer discoptum mox inuentu est. Inde eminus spatio qtuor dietar. De adinuentionibus diuini offitij.

Hui impatoris tpr eo suadente omissum e offitiu ambrosianu et Gregorianu venit i vsu. Nam ambroxius merore affectus psecutione iustine auguste matris Gratiani augi arriane isolatu ecclesie instituit hymnos 7 psalmos scdm more orientaliu decantari qui mox p cetas repsit ecclias. Gregorius sup viuens veniens plura mutauit demonit 7 adidit. Scti eum pmi no statim omnia ad decorem ecclesie videre potuerut. Sed diuersi diuersa ediderunt. I Nam misse incepcio tres huit varietates. pri eim alectione i choabit sic sabato scto ad huc. Uo celestinus papa psalmos ad itroitum misse cantari instituit. Gregorius uo introitu misse cu cantu ordinauit et illum vsum ex illo psalmo q cantatur cantari retinuit psalmos eni olim circa aram i modu corone circu stantes gcordit gcanebant. Eo qp dictus e chorus Sz Flauianus 7 theodorus qp altnatim cantarentur instituerunt ab Igiatio hoc hntes q sup hoc diuinitus doctus fuit. Jeronimus psalmos epl'as euagelia et ex magna pte offitia diuina 7 nocturna pter cantu ordinauit. Gelasius et Gregorius orones 7 cantus addiderunt 7 lectionibus 7 euagelijs coaptauerunt. Gradualia tractus 7 alleluia Ambrosius Gelasius. et Gregorius ad missam cantari instituerunt. Hylari adidit ad glia i excelsis deo. Laudamus te et cetera q secuit. Notherius abas scti Galli seqntias p neupmijs ipius. Allia pus gposuit. Sz nicolaus pp ad missam eas cantari gcessit. Hermanus gtractus theotonicus fec. Rex omipotens 7 aue maria. Alma redemptoris 7 Symon bari ona. Quida scripsit qp robtus rex francie fec Scti sps asit nobis gra. Petrus uo de gpustella eps edidit Salue regina mie. 7 c. Rom. prin. lxx. lodouic reg anni xxv. Capl'm. lxx.

Anno nat xpi. dcccxvij. Lodouic Karuli filius succedit impio q annis xxv impauit. Hic duos fres huit vnu q theothodam regebat aliu q hyspania hos ambo sibi adusantes supauit vltimo. malo fine vita finierunt. Lodouico tres nati sunt. s. lotharius cu cesari facto pat Italiam comisit regenda. Karulus scs filius apre aquitanie rex factus e. Lodouicu filium tertium Bauarie et germanie pncipam fecit. Hui tpe in tritorio tulensi puella annor. xij. post sacram coionem a sacerdote i pasca susceptam p mses sex pane et aqua. deinde ab omi cibo 7 potu ptriennu abstinuit. Hui tpr ingallia in solstitiu estiuale orta tempestate cu grandine ingens fragmentum glatie de celo cecidit cui latitudo sex pedum et longitudo. xv. altitudo duor fuit. Huic michael impator gstantinopolitanus int cetera munera misit libros. xxxvij. bti dyonisij de gerarchijs angelor i latinu translatos. qui g gaudio sunt recepti 7 ea nocte i ei ecclesia. xix. infirmi curati sunt. Epi lodouici clementissimi pncipis. Epi et clerici uestes exquisitas. 7 auro textas aliaqz ornamenta secularia deposuerut. Lodouic theophilum aureliensem epm falso acusatum Andagauis custodie mancipauit. cu die palmar clerus 7 impator cu pcessione pgerent ea ubi erat domus custodie. Ide theophilus apta fenestra factoqz silentio pulcerimos illos usus a se editos psnte impatore cantauit. s. Glia laus 7 honor tibi sit rex xpe 7 c. qui i tm impatori placuerunt qp eu absoluit uinculis et i ppria sede restituit. Morit lodouicus relictis tribus libis lothario. Karulo. 7 ludouico. Rom prin. lxxj. reg. lothorius pmus. a. xj. Cap. lxxj.

Lotharius senior lodouici filius pr succedit usurpando impiu ei fres id egre ferentes g eu armis gtendunt. et in pago altisiodorensi p lio sunt ggressi. tanta strage utrinqz acta qp ante ingentem francor tata no fuit. 7 cu atenuatis viribus aduersarijs eor no possent resistere post dana gponunt. regnu diuidunt. Lodouicus obtinuit germania. Karulus franciam lotharius italiam et ptem francie q dicit lotheringia. Lotharius mox g filio suo lodouico annis. v. impauit anno impij. xv. ptito int filios regno renutiauit seculo 7 i pmia monastio suscepto hitu monachali obdormiuit i xpo. De cui aia maxima int angelos 7 demones altcatio fuit. ita ut cuctis adsistentibus corpus distrahi videbat sz orones monachor demones fugati sunt.

Anno nono impij impij ei corpus beate helene matris gstantini maioris qd rome in ecclesia sctor Marcelini 7 petri gditu erat in francia e translatu 7 i diocesi renesi excolitur. Rom. prin. lxxij. reg. lodouic scs annis. xxj. Anno xpi. viij. l.

Lodouicus scs lotharij filius post prez annis. xxj. Impauit q a Sergio scdo papa coronatus e. Hui tpe i brixia italie tribus diebus et totidem noctibus sanguis fert de celo pluisse. Eidem tpe locuste innumerabiles i gallijs aparuerunt alas senas hntes senos pedes 7 dentes duos duriores lapillis turmati uolantes ut acies castror. spatiu diuturni itineris 7 quatuo aut qnqz miliu p amplu extendentes. omia viridia herbar 7 arboru deuorantes ad mare britanicu tande puenientes ventor flatibus i mese sunt mari. Sz cu fluctuu estus eas reiecisset i litus ear fectore aerem corupunt. eo qz tanta i finitois lues subsecuta e. ut fere tertiam hominu partem deleuerit. Hui lodouici filius Karulus ptres dies i prs et optimatu psntia vexatus e demone. qui mox fassus e hoc sibi accidisse. qr gurauerit g patre. In parochia qz Maguntina malignus sps domor parietes qi malleis pulsans

manifeste loq̄ns 7 discordias seminando adeo uexabat homines q̄ quicūq; intrasset statim de mus illa exurebat. presbiteris letanias agentib; et aquā bndictam aspgentibus lapides iactabat et aliquos cruentabat. tandē gfessus ē q̄ dum aqua illa aspgeretur latitabat sub capa unius ex illis sacerdotibus sui familiaris. qui filie sui paratoris stupū intulerit. ¶ Per hec tpra quidam rex francoꝝ ad fidē guersus tante pfectiois fuit. ut tradito regno pmogenito ipē monastio se dicaret. cū aut̄ filius ei⁹ rex gentiliū cultū tenere cepisset. pr̄ regpta hītum monachalem deposuit 7 psecutus filiū cepit 7 effosis oculis eum trusit incarcerem.. Mox regno tradito filio minori hītum monachalē resumpsit. ¶ Saracem pitaliam discurentes ecclīā beati bndicti incenderunt tpr̄ Johanis octaui urbis episcopi. Lodouicus italia morit̄. cui patruus ei⁹ Karulus successit impio. Romanoꝝ pncipū. lxxiij⁹ reg̃ Karulus s̄s. anis. j. mē. viiij. Cap. lxxiij. Karulus s̄s dictus caluus Anō xpi. viijlxxj. pmi lodouici filius 7 frat lotharij supioris successit impio q̄ impauit annis ij 7 mēsib; nouem. Hic romā pgens. Johanē octauū papā 7 romanos placauit muneribus pp imperiū obtinuit. Multa i ytalia et i francia gstruxit cenobia et demolita restaurauit ac largis possessionibus ampliauit. Cui⁹ tpr̄ Saraceni pellunt̄ Sicilia. Ro. prin. lxxiiij⁹ Karulus tertius anis. xij. Cap. lxxiiij⁹ Anō. xpi. viij. lxxiij.

Karulus t̄tius dictus grossus ul̄ simplex succedit q̄ regnauit anis. xij. Hic anō s̄o impij. a Johanē. viij. pp̄ coronat̄ qui galliam et germaniā possedit pacifice. ¶ Hui⁹ tpr̄ quinq; milia romanoꝝ 7 ultra a gallicis pimitur. Anō xpi. dccclxxxv. Rollo cū gente de dacia uenit i locū ubi ē nūc normandia. Karulus simplex rex francie. fcō federe po⁹ bellū illi⁹ eam t̄ram gcessit et filiam Rollo i giugē dedit q̄ baptizatus ē anno x. dccccº. Et uocatus ē Robtus. q̄ pmus fuit pncipum romanoꝝ q̄ obtinuerūt apuliam ex q̄bus fuit Robtus Guiscardus qui uicit Alexium impatorem gstantinopolim in mlxxxviij. gregorio viij. pp̄. Rom. prin. lxxv⁹ reg̃ arnulfus anis. xj. cap lxxv. anō xpi. viij. lxxxv.

Arnulfus po⁹ anis. xj. impauit q̄ longa alue pediculoꝝ coreptus adiuuari nō potuit quin ab ei⁹ cōsumeret̄. Arnulfo successit fili⁹ ei⁹ lodouicu⁹ ad coronā tn̄ impij nō puenit.

Rom. prin. lxxvj. reg̃ lodouic⁹ tertius. a. vj. Cap. lxxvj. Anno xpi. viij. lxxxxvj.

Lodouicus arnulfi filius anis. vj. ul̄ q̄tuor s̄m alios impauit hic coronatus nō fuit impio et ultimus fuit ex pgenie Karuli 7 pipini q̄ regnauit i francia 7 impiū gubnauit. hoc regnante trāslatū ē impiū ad ytalicos. 7 diuisū ē ita ut aliqui i ytalia aliqui i alemania imparēt usq; ad tpā pmi othoīs q̄ utrobiq; impauit impium solidando. Cap. lxxvij. Impat i italia Beregarius primus.

Berengarius pmus i ytalia impat anis. iiij. ul̄. vj. s̄m alios. Hic i armis strenuus cū Romanis bellatus ē. // Hoc tpr̄e a Guielmo pio pncipe brugundis cluniacen⁹ monastiū ē fonda tum. Caplm. lxxviij.

Hoc tpr̄ Conradus i alemania anis. vij. impauit. hic int impatores nō ponit̄ q̄ā benedictionē nō habuit papalē nec i ytalia impauit. ¶ Hoc tpr̄ Saraceni Siciliam apulliā 7 pene totam ytaliam posserunt. Caplm. lxxviiij.

Berengarius secundus annis duobus uel quatuor in ytalia imperauit.

Henricus saxo annis. xviij. in almania imp auit. unde int̄ impatores nō ponit̄ q̄r nec coronatus fuit a papa. nec i ytalia impauit. ¶ Hoc tpr̄ Spitigens dux boemioꝝ ad fidem gūtit̄. qui religiose. lz rex ēēt guersatus ē cui successit i ducatu filius ei⁹ hyencela⁹ uir pollens iusticia i sctitate gspicuus. hic fr̄ ei⁹ stimulatus i inuidia occidit anno pmo Othonis pmi et pncipatū fr̄is iuasit. ¶ Otho impator annis xviij. hic psecutus ē. fr̄is ultione. et eū magna ruina pstrauit. Scs itaq; hyencela⁹ uiuens tante humilitatis fuit, lz eēt pnceps 7 dominus q̄ cū uno suo clam de nocte ad pxima silua ibat. de qua lectis lignis ea pprijs humeris ad fores uiduaꝝ relinq̄bat et paupum. De agro q̄q; ppo spicas legebat. 7 granis pprijs manibus. excussis ex eis. hostias gficiebat et p ecclesias dispēebat humiliter Hic post anōs. ccc. sue passionis. Regi dacoꝝ henrico quiescenti p uisum aparuit. ei q; cū suo gnē mōtis monturū eē reuelauit. papiens ei ut i honorē ipius qui hyencelaus dicebat̄ monastium faceret. Rex a somno gsurgens de uisione stupefactus de s̄cto illo de q̄ nūq̄ audiuerat ab epis et alijs cepit exquirere. 7 audito q̄ fuisset pnceps boemie et a fr̄e occisus. cep illi et ad honorē illius. 7 noīs illi⁹ in ualba cystarien̄ ordinis monastium magnis p dijs & adotatū s̄ an q̄ opus pficeret. frate suo dicto abel pcurāte sicut p reuelauerat est pemptus.

Vgo rex pmus francie q̄ regnauit Caplm. lxxxj. post descendentes a Karulo. his tporib; i galijs anis. xxvij. Impauit. hui⁹ tpre ungari usq; i hyspaniā trāsierunt armis omniā oppmendo. Caplm. lxxxij.

Berengari⁹ t̄tius anis. vij. i italia impauit cui⁹ tpr̄ fuit i ytalia magnū sisma. Caplm. lxxxiij.

Otharius s̄s anis impauit duob; i ytalia. hui⁹ tpre sol factus ē sanguineus mox post paucos dies lucē hominū ē secuta. Caplm. lxxxiiij.

Beregarius quartus i ytalia galbto filio anis xj. impauit. Hic nimia feritate pssit italiā dauildam q; uxorem lotharij impatoris carceri i clusam fiauit quā mox otho pmus impator auxilis liberauit eā q; sibi giugē acipiens. Natalis domini festū celebrauit papie mox otho beregario recepto i gratiam ei logobardiā restituit exceptis marchia triuisana 7 ueronēsium et aquilegia. deinde post modico apps 7 longobardis ad othonē legati uenūt de tyranide beregarij gq̄rentes. Otho igit̄ p corona impij romā pgens a logobardis reuerent̄ excipit̄. et i baueriā relegato Romā pfectus ē ubi a papa 7 a romanis deuote recapit̄. ¶ Hoc tpr̄ due mulieres i guasconia uise sunt unū corpus ab umbilico isra hn̄tes quaꝝ alta dormiente alta manducabat nec tn̄ uno die defuncte st̄ uita. Rom. prin. lxxvij. Otho pmus anis. xij. Caplm. lxxvij. Anno xpi. dcccl.

Otho pmus henrici regis supioris filius pmus ex theotoꝝ gente impium occidentis solus obtinuit qui impauit anis. xij. Hoc impante defierunt italici impare. Hic cū multa potentia in saxonia regnasset pp malū statū pape Johāis. xij. a q̄busdam Cardinalib; clam uocatus ē ut necessitati romane eclesie subueniret et impij gubnacula possesurus adiret. Iter igit̄ faciens p longobardiam 7 tusciam. Romā puenit ubi a papa et a populo i urbe honorifice susceptus dyadema impiale adeptus ē. et multa donaiā eclesijs ēlargit⁹. Rom. prin. lxxviij⁹ Otho s̄s regn̄ anis. viiij. Caplm. lxxviij. Anno xpi. dccclxij.

Otho s̄s supioris filius cū othone filio suo annis. viij. impauit. Hic dū italici pacē sepe uiolarent. Romā uenit apd⁹ gradus eclesie pōtificibus et pcerib; grande parauit guiuium q̄bus epulantibus latent̄ oms̄ cingi fec̄ armatis militibus mox deuiolata sepe pace grimoniā pfert et nomina eoꝝ q̄ sontes erant fecit edici q̄bus noiatis statim eos decapitari fecit. Alios epulari iussit. ¶ Otho dū grecos calabriā cuite pro

segtur

amissis militibus. de naui exiliens euasit. mox collecto exercitu bn̄uentū obsedit. quo capto bti bartolamei apli ossa inde asportauit. 7 in insula colocauit in tonba. ut ea inde trāsferet in patriā s̄ eo ibi i breui defuncto p̄aosis thesaurus ossiū rome remansit usq; i diem psntem. Hic impator belicosus fuit 7 strenuus adeo ut sit nominatus pallida mors saracenoꝝ. Rom. prin. lxxiij⁹ reg̃ Otho t̄tius. a. xix. Cap. lxxviiij. Anō xpi. dcccc

Otho t̄tius filius othonis s̄i impauit lxxj a tpre pp̄ bn̄dicti sexti usq; ad tpr̄e silusti s̄i pape anis. xix. Hic Romā ueniens a papa gregorio q̄nto coronatus ē mox ordinata italia p galliā in saxoniā ē reuersus. Cresentius uō romanoꝝ gsul fugato gregorio papa. Johanē greciū placentinū epm̄ pecuniosisim ordinauit i papā qd̄ audiens impator romā g furore reuersus. Cresentiū tam diu i castro s̄cti angeli obsedit quousq; castro et homie ē potitus Cresentiū captū decapitauit. Ipm̄ uō pōtificē ex oculauit prius debilitatos et mēbris alios nobiles sontes secū traxit i saxoniā mox breui migrauit a seculo. Hic ob sui strenuitatē dicebat̄ mirabilia mondi ¶ Hic ut l̄r̄ur ystorijs giugē huit q̄ cuidā comiti impatoris uoluit comisceri. Ille aspnatus ē scelus. Illa ceco furore stimulata i odiū illius uiro detullit qd̄ eam ille ad turpitudinē solicitabat. pp qd̄ iussu impatoris decollatus ē. Sz pus q; mori tenderet̄ rogauit uxorem ut iuditio cadentis ferri eū pbet inocentem adest dies quo impator i auditorio se offert pupilis et uiduis audire delata a fuit et uidua mariti caput hns i ulnis q̄sinit q; ab impatore qua morte dignus eēt q̄ aliquē iniuste occidisset. Cui respōdit capitis obsisione. Tu es inquit es ille q̄ uirū meū inocentem uxoris tue sugestione occidisse. ecce ut me uerū assere gprobes hoc cadentis ferri Juditio aprobabo qd̄ audiens impator obstupuit et i manus femine qd̄ acceperat caput sepeliendū dedit. Intueuntu tn̄ pontifico et pcerū dieꝝ decem mox otho tertio sepre q̄rto sex a uidua decepit i ducias examinata demū causa 7 ueritate apta uxorē uiuā uiuam fecit igne cremari. pseu uō redemptione uidue q̄tuor castella exibuit et uocant̄ inditijs dieꝝ decimū octauū septimū sextū. Romanoꝝ principum lxxx⁹ henricus primus regnat anis. xij. mēses. vj. Caplm. lxxxviij⁹ Anno xpi. dcccxcvij.

Henricus primus dux bauarie imperauit annis .xij. mensibus sex. qui imperare orsus est tempore siluestri secundi urbis episcopi usque ad tempus benedicti octaui Romani episcopi. hic henricus primus dictus est inter imperatores. quia superior henricus non computatur inter augustos in regno aut alamanie nominatur solus. huius tempore luna visa est colore cruento. Hic henricus sororem suam nomine Vngariam ad christi fidem conuertitur. Gallam coniugem dedit regi vngarie adhuc gentili. propter quod ipse rex et eius gens ad christi fidem conuersi sunt. quia rex stefanus tante virtutis fuit ut multorum miraculorum illustrem deus illum redideret. henricus uero cesar et eius vxor Kenegandis virgines permanserunt et vitam agentes celibem facto conuenerunt post cuius interitum annis duobus vocauit imperium. Robertus rex francie vir sanctus agnoscitur quo orante in ecclesia muri castelli quod obsidebat corruerunt. Romanorum principum lxxxj. regum Conradus primus annis .xx. Capitulum lxxxix. Anno christi .M.xix.

Conradus primus dux exfrancorum gente. vir nepos superioris henrici successit imperio qui annis .xx. imperauit hic pacem intra fuare capiens statuit qui pacem violaret capite puniretur. Huius tempore visa est trabs ignea in celo mire magnitudinis currere super solem iam ad occasum vergentem et interram cadere. Hic imperator quosdam episcopos de italia concat in uincula et quia episcopus mediolanensis aufugerat eius ciuitatis igne consumpsit suburbia die igitur penthecostes dum imperator apud romam coronaretur ad missam tam grauia tonitrua sunt audita et fulgura visa sunt ut aliqui mente excederent aliqui spiritum exalarent. Bruno episcopus augusti familiaris qui missam celebrabat et alij dixerunt se beatum ambrosium tunc ibidem vidisse. Imperatori fortiter comminantem. Huius augusti tempore comes lupuldus iram regis metuens cum vxore in silue tigurio latitabat. In qua silua dum imperator venaretur nocte superueniente in eo tigurio eum oportuit hospitari cum hospita pregnans vicina partui decenter ut potuit ministrauit et lectulum strauit. Ea nocte mulier masculum peperit. Cesar tertio vocem ad se venientem audiuit hoc modo Conrade hic puer nunc genitus gener tuus erit. Mane igitur surgens duos armigeros sibi secretarios uocat. Ite inquit confestim et puerum illum de sinu matris ereptum per medium scindite et illius cor michi afferte. Illi coacti regis mandatum explere festinauit de sinu matris infantulum

eripuunt quem videntes elegantis vultus misericordia moti ipsum super quandam arborem ne aferris deuoraretur aponunt et cor leporis cesari detulerunt. Ea die dux quidam ei iter faciens qua erat puer audiuit puerum vagientem eum ad se portari imperat et dum liberis orbus esset illum nutriri mandauit. Confingens illum ex uxore progenitum eum quo cauit henricum. Igitur cum puer esset adultus erat corpore elegans ore facundus et omnibus gratiosus quem imperator tam prudentem et decorum videns a patre expetit ut illum sibi haberet ministris assistentem. Cum autem illum cunctis amabilem cerneret et ab omnibus commendari dubitari cepit ne hic esset ille quem occidi preceperat et qui post eum regnaret. Volens igitur eis occurrere manibus suis literas scribit vxori in hunc modum. In quantum vitam caram habes mox ut literas illas receperis puerum illum perimi facias. Dum igitur puer literarum gerulus iter faciens in quadam ecclesia labore fessus quiesceret et dormiret super bancum decubans loculus quo ferebat literas dependebat. Sacerdos curiosus loculum aperit literas regis sigillo signatas aperit atque legit quas cum legisset scelus oborruit et radens subtiliter ubi dicebant hunc perimes scripsit sic. filiam nostram dabis. abijt Iuuenis et literas regine porexit que cum literas imperatoris et sigillum vidisset conuocatis principibus nuptias celebrauit et filiam illi matrimonio copulauit. que aquisgrani celebrate sunt. que cum imperatori nuntiata sunt obstupuit et sciscitatus ab armigeris rei veritatem et duce et sacerdote. et comperto omni negotio ordinationi dei non esse resistendum professus est et mitens pro puere in generum tenuit et moriens imperio successorem instituit. Loco autem silue ubi fuit henricus mox constructum est monasterium nobile quod usque in hodiernum diem vrsina vocatur.

Romanorum principum. henricus secundus regnauit annis .xvij. Capitulum .cxc. Anno christi .M.xxxix.

Henricus secundus conradi gener successit imperio tempore pape benedicti noni qui imperauit annis .xvij. secundum alios annis .xj. henricus omnes joculatores a curia sua remouit. et que eis dari debebant pauperibus erogabat. Huius tempore Normanni romam vi sunt ingressi. Eo quoque tempore rome corpus cuiusdam Gigantis incorruptum inuentum est cuius vulneris hiatus fuerat quatuor pedum et semis. Altitudo uero corporis altitudinem muri vincebat. lucerna quoque ad caput eius ardens inuenta est. que flatu extingui non poterat nec liquore. sed cum stilo facto foramine subtus flamam extincta per illud foramen aere introducto Aiunt quod Tirenus hunc occiderit. et hoc ipsius erat ephytafium. Filius euandri pallas quem lancea turni militis occidit more suo iacet. Hoc tempore in apulia erat statua marmorea circum caput habens circulum cum literis huiusmodi Kalendis maij oriente sole habebo caput aureum. quod quidam Saracenus a roberto Guiscardo captus quid loqueretur in kalendis maij oriente sole tinino migrante illuius thesaurum infinitum reperit quem pro sui redemptione exibuit. Huius henrici tempore fuit in ecclesia maguntiensi grande scisma. quia tunc essent romani pontifices. Quidam tamen Gratianus presbiter multa pecunia papatum obtinuit. Dum imperator hoc negotio romam pergeret. Gratianus ei occurrens auream illi coronam obtullit. Imperator conuocata synodo Gratianum de simonia conuicit. et illum alijs subdidit. In libro tamen deouit. quem misit ad comitissam Mathyldam dicitur. quod cum dictus presbiter simplicitate ductus pontificatum sibi per pecuniam acquisiuisset. ut scismati obuiaret ipse mox errorem suum cognoscens suadente imperatore se abdicauit offitio. Romanorum principum. lxxxiij. Henricus tertius regnauit annis .xxxix. Capitulum .xcj. Anno christi .M.lvj.

Henricus tertius superioris filius successit imperio qui imperauit secundum quosdam annis .xlviij. Huius tempore Bruno in papam eligitur. qui leo nonus est dictus qui dum iret ad sedem obtinendam audiuit voces angelorum canentium. Dicit dominus Ego cogito cogitationes meas pacis. Hic de multis sanctis cantus composuit. Hoc tempore Lanfrancus prior beccensis Anselmi cartusiensis magister insignis doctor habetur. qui sibi in prioratu successit. Hoc tempore ossa beati Nicolai ad barensem vrbem transferunt. Hoc tempore quidam potens dum sederet in conuiuio repente a muribus impetitus est. quorum maxima multitudo nichil preter illum appetebant. Sed cum a muribus defendi non posset in pelagus ductus est. Naui muros quoque ipsam Nauim insecuti sunt et rodebant omnio. intra terram tandem ductus a muribus delaceratus est et consumptus Hoc illi tradit euenisse. propter eius nimiam auaritiam Nam anonam colligebat annue et seruabat usque quo maximo vendebat. Hic henricus creditur fuisse genitor matris comitisse Mathilde. que virgo aufugit a patre conuiuente ex quo conubiatus est Bonifatius marchio ipsam accepit Mathildam. Imperator uero filiam suam marito primisit. et illi magna in italia conduit. quibus mox Mathilda successit. Romanorum principum lxxxiiij. henricus iiij. annis .l. Capitulum .xcij. Anno christi .M.cv.

Henricus quartus patri succedit qui annis .xl. imperauit qui patrem suum cepit et mori fecit in uinculis. Ideo dei iuditio sine liberis decessit cui successit lotharius dux saxonie. Anno christi .M.xcvj. tempore pape vrbani secundi christicole cruce signati duce boamundo transmare profecti sunt per constantinopolim et niceam. M.xcviij. anno capta est antiochia ab ipso exercitu christiano. Anno sequente capta est urbs yerusalem que mox fuit in potestate christicolarum usque ad tempus Saladini Soldani quam habuit anno christi .M.clxxxvij. et mansit usque in presens tempus per hec tempora fames et mortalitas ingruit toto orbe. Anno christi .M.c. comitissa mathilda obsedit Feraram que mox post annum xiiij. migrauit asecculo. Eisdem temporibus dicte comitisse Ildebrandus prior cluniacensis factus est vrbis episcopus. hic ante papatum apostolice sedis legatus apud lugdunum Archiepiscopum ebroniensem de simonia miraculose conuicit. Nam cum idem archiepiscopus omnes accusatores suos conuiceret nec posset conuinci. Legatus imperauit ut diceret. Gloria patri et filio et spiritui sancto. Ille gloria patri et filio expedite dicebat. spiritui sancto dicere non poterat quippe quia in spiritum sanctum peccauerat qui mox peccatum suum confitens. ut priuatus est offitio. spiritum sanctum expedite nominauit. Hoc miraculum refert Donzo in libro ad comitissam Mathildam. Anno christi .M.cvj. apparuit stella cometes. Per hec tempora Robertus Guiscardus vicit alexium imperatorem constantinopolitanum. Anno christi .M.cxj. henricus pascalem papam cum tota curia cepit. et conicat in uincula quos conuinxit exegit ab eis episcoporum inuestituram et abatum per baculum. Per hec tempora Robertus monachus cum alijs .xxj. egressi de suo monasterio preuoto mutato habitu nigro in album. monasterium cistercij fundauerunt ut vitam agerent artiorem qui ordo adeo auctus est in tantum ut sub se habeat illud monasterium abbates mille ducentos et plures. Anno christi .M.cxv. moritur comitissa mathilda. Hoc tempore beatus Bernardus cum fratribus germanis monasterium est ingressus. Et in parthia legiensi porca porcellum enixa est faciem hominis habentem. Mortuo henrico quarto spire cum patribus sepelitur. Cui est illud ephitafium. Filius hic pater hic. auus hic. proauus iacet istic. Romanorum principum lxxxv. lotharius iij. regnat annis .xj. Capitulum .cxciij.

Lotharius quartus dux saxonie. Anno christi .M.cx. annis .xj. Imperauit temporibus honorij secundi et innocentij secundi urbis episcoporum. hic zelo dei et ecclesie uerus catholicus fuit. et ecclesie aduocatus. Huius tempore in finicia tanta fuit siccitas. ut flumina lacus fontes et putei sicarent. Ignis quoque primas sub intrauerat ut nec biennio frigore imbribus uel alia posset arte extingui. In yspania quoque mulier genuit monstrum

corporis ē cmxa in ꝑietibus diuersis aucrsis
vultibus sibi corpora coherebant. In pte ante
riori facies hominis erat integro corpore 7 m̄
broꝝ miro ordine tota cōpago retro nō caiūs
facies 7 integra ꝓprietas corporis 7 mbroꝝ./
P hec tpr̄a ordo hospitalitatis sc̄i Johan̄s bapte
in ierl'm ordinatur. Anno xpi. M.cxviij. tirus
a xpianis ē capta. Anno xpi M.cxxvij. ordi
natus ē ordo militū sc̄te Marie de templo p ho
noriū scdm papam. qui mox ab Eugenio tertio
papa signū crucis rubre obtinuerunt anō xpi
M.cxlvij. Rom. prin. lxxxvj.⁹ Conradus sc̄s reg.
Conradus sc̄s succe | a. xv. Capl'm. lxxxxiij.
dit impio qui annis xv. Impio potitus ē
tprib; pōtificum Romanoꝝ. Inocentio sc̄o. Cele
stino sc̄o. Lucio sc̄o. Eugenio tercio. Tpr̄ dicti
Conradi 7 inocentij sc̄i qdam Magist Arnaldus
i urbe predicauit rephendens supfluitates cle
ricoꝝ. Cui⁹ dicta multi optimates romani la
udabāt. tandē a clericis captus. morte suspendij
est dampnatus. Eo qz tpr̄ fames validissima fuit
i urbe ita ut pruis sextarius frumēti i. x f gro
ss ueni uenderet. Ascaloiā urbs palestini a cri
stianis ē capta. Anno xpi. M.c xxxix. defun
ctus ē Johanes de tprib; qui annis vixit. ccclxj.
cū armiger fuerit Karuli mag̃ filij pipini. His
tprib; morit Ugo de sc̄o victore doctor egregi⁹
qui cū i vultimis ēēt 7 uomitu lassaret Eu
caristiā postulauit. Fratres ut ei satisfacerent
cū dnicū corpus pp vomitū ei dare nō uellēt
simplicem hostiam obtulerūt qd ille cognoscens
ait misereat⁹ uri deus. cur michi voluistis illu
dere. hic nō est dns meus. Fratres mox ei verum
hostiam obtulerunt cū nō videret illam nō po
sse pape ait maibus subleuatis. Ascendat filius
ad prēz. 7 sps ad deū qui fecit illū Interea sp̄m
emisit. 7 corpus dnicū disparuit. Gilibtus qz
porrectan⁹ magnus magr̄ agnoscit. Anno
xpi. M.cxlvij. Hui⁹ impatoris tpr̄ inocētius
papa cū aliū latani huit. Gilibtus qz porre
tan⁹ magnus magist agnoscit. Anō xpi. M.cxlvij.
Conradus Impator 7 rex francie p uoto trāsmare
pfecti sunt. Anno. M.cxlviij. bt̄s thomas car
turien archieps in ecclesia apd altare occidit iussu
regis anglie. Eugenius tertius papa urbe
pulsus a senatoribus alio pp suffecto i gallias
est pfectus et Bernardū monacū cistiensē an
se pmisit. qui viam dni pdicabat 7 mira multa

deus p illū agebat./ Eugenius tcius signū crucis
militibus i dulget sc̄te marie de templo.// Senatus
romanus inouatus ē. Anno xpi. M.cl. Gratia
nus monacus de clusio ciuitate tuscie natus de
cretū cōposuit apd bononiā monastio sc̄i felicis.
Romanoꝝ pncipum. lxxxvij.⁹ Fridericus pmus
reg. annis. xxxviij. Cap. cxcv. Anō xpi. M.clij.
Fredericus pmus nepos Conradi succedit
impio. q annis xxxviij. impauit. sedenti
bus i sede apostolica. Eugenio tcio. Anastaxio
quarto. Adriano quarto. Alexandrio tertio. et
lutio tertio. Hic impator largus fuit et strenu
us ac trionphator. hic spoletū destruxit et anō xpi
M.cliij. Terdonā opidū subuertit. Anō xpi. M
clvj. inuentus ē sanguis dni nr̄i yhu xpi man
tue. M.clviij. Cremonā urbē obtinuit cuius
plateam arari 7 fecit laude oppidū et cremonā
hedificauit. M.clxij. mense martij mediolanū
subuertit q. lxxxij. hominū Alexander tcius
papa. galiā gtraxit q alexandrū papa octauian⁹
Johanes cremēsis tituli sc̄i Calisti. 7 Johanes str
umensis sucessiue eligit in papā 7 impatoris
fulcāt fauore durauit hoc sissima annis. xviij.
Infra qd tpe theotonici q ap tusculam p impatore
morabant. Romanos apd ponte porcim iuadūt
et tot. a. hora nona i uespum cedunt et tot vix
umqz ulla etate occisa sint. Anno xpi. M.clxx.
morit Rugerius rex sicilie. Et argenta opidū
eclesie rauen pmū a ferarrensibus capit. Anno
xpi. M.clxxj. Vicentia urbs magno incendio ē
cremata. M.clxxxj. Morit hemanuel impator
gstantinopolitanus. P hec tpr̄a Petrus lombar
dus titorio Nauarie agnoscit clarus ingenio q
librū sentēciaꝝ gposuit vir pitus 7 humilis. Hic
cū ēēt eps parisius qdam optimates illi⁹ paci q̄
fuerat genitus cā salutandi g matre illi⁹ quā cū
eis ducebant parisius sunt pfecti 7 qa mat pau
pcula erat eum ut decere opinabant uestibus
ornauerūt gbus illa ait. Ego noui filiū meum
qui nō gaudebit hoc cultu. pfecti igit ad epm pe
trum matrem offerunt quā ille intuitus ait hec
mat mea nō est. Nam ego fui paupcule filius et
oculos auertit ab ea mat tandem comitib; vie dix
vobis dixi noui filiū meū 7 mores eis date michi
vt uestiar vestes solitas tunc me noscet. Resum
pto g̃ solito cultu ad filiū reducit. At petrus ut
eam sic aspexit ait. Hec mat mea est. hec ē pau
pcula mat que me genuit lactauit fouit et edu
| cauit

et surgens eam sinu suo suscepit et se iuxta fecit sedere
hic 7 pauli apl'i epistolas virilit gpilauit. P hec
tpr̄a Guilielmus de marchesella agnoscit vir pnce
ps i populo ferariensi qui pio voto terā scitz aduint
hic studiosius fuit ad opus maioris eclesie ferarien
hic sine libis obijt. ex frē ei⁹ thedelgardo supestes fu
it filia. Marchesella quā fraude petrus trauersaria
de rauena de domo Salinguere gsilio aduersarioꝝ
Salinguere et cōposito eam tradiderunt virginē
ferre octenē a gom marchioni estensi qua hita ma
rchio hereditatem illius adeptus ē et i feraria ve
nit capitaneus ei⁹ paratis q̄ fouerat. Guielmuz
qui Marchionib; adūsarius fuerat obijt Marchase
lla an tps nuptiaꝝ an tps gdendi testamētuz. Jocali
nobiles ciues ferarienses qui iure sue cedebant
i hereditate eā vendicare voluerunt lz adiutores
hērent gtenti ut eam marchiones hērent 7 capita
ei sue ptis ēent ferarie. ei⁹ guielmi hitacio fuit fe
rarie parochia sc̄i petri secus padū.// His tporib;
vise sunt tres lune et i medio signū crucis. nec mu
lto post tres soles sunt visi./ P hec tpr̄a lucij tcij
pape agnoscit petrus comestor q ystorias vtriusqz
testamēti virilit digessit libro q dicit ystoria scola
stica. His tprib; viri agnoscunt illustres. s. Guli
elmus rex Sicilie. Philipus rex francie. Ricardus
Anglie. Conradus marchio mōtis ferrati. Tem
pore alexandri tcij pp nimis teremotib; atrite sunt
urbes. Antiochia. Tripulis. et damascus in siria
i Sicilia chatanēsem urbs penitus ē euersa. et ul
tra. xx. hominū pierunt ea clade. Mare qz ultra
solitū gcussum ē itaq i sicilia. v. hominū sunt exti
ncti. Anno xpi. M.clxxxvj. Iudei gnti. Salald
inus babilonie Soldanus ciuitas ierlm i potestem
suam redegit multis xpianis pemptis et oi illa re
gione palestine et phenicis potitus ē. Acon 7 bibliū
i dedictionē huit. Acon aūt modice post obtinue
rūt xpiani usqz ad tps cessionis ei⁹. M.clxxxxij. fe
cit. Jerl'm aūt usqz ad pns tps nō paruit xpianis
fuit nō Soladinus pnceps Saracenoꝝ vir sine fide
catholica tante pstantie 7 virtutis ut 7 orre xpi
colaꝝ i clitus hēatur nec qsqz illi pbitate pferat
adeo fuit nobilis ingenij et pstantie./ P hec tpr̄a
Nix alta fuit pedib;. viij. 7 ultra tempori lutij tcij
cui⁹ etiā tempore dicit fuisse pmas vsificator egre
gius ult humanū ingeniū.// Fridericus pmus tra
nsiens p traciam i subsidiū terre sc̄te flumine fer
ro suffocatus interijt. Relictis duobus filijs. hen
rico seu friderico sc̄o pmo genito 7 philipo illo iu
niori. P hec qz ptita tempora Agnitus fuit

Gulielmus de marchesella pnceps ferarien cui⁹ he
reditas p filiam fris illius marchesellā deuenit i ma
rchiones estenses. Romanoꝝ pncipū. lxxxviij.⁹ hen
ricus. qntus reg. vij. anis menses. v. Cap. xcvj.
Henricus qntus supioris fi | Anno xpi. M.cxc.
lius succedit impio. ā. viij. m. v. hic aqbus
dam dictus ē fridericus sc̄s. Hic a celestino tcio dr̄
coronatus fuisse. die sc̄o pontificatus illius misis
apllis. feria sc̄a post pasca q̄ anno nono Kal's Julij
facta ē solis eclipsis fere a tertia usqz i nonā. he
nricus iste neapolim obsedit. sz i urbe affecto ex
ercitu inde discessit et i alemaniā ē pfectus. Mox
anno impij. iiij. rediens totū regnū sicilie subiu
gauit. rebelles penis affecit. filiū tancredi regis
siculoꝝ cū matre 7 margarito rege epirotaꝝ se
cū i germaniā trax captiuos. Mox ecce fuit in
festis. Eoqz inocentius tcius. qui illi celestino
successit mortuo hērico dedit opam ne frat ei⁹
philipus illi succederet. sz pellegit othonē ducē
saxonie. eūqz apd aqs granis fecit coronari i re
gem. Hui⁹ henrici tpr̄e tante aeris tempesta
tes fuerunt q nulla etas tanta meminerit. Nam
pluuie tonitrua et fulgura crebra fuerunt. Gr
ando quadrangula ad quātitatem ouoꝝ cū plu
uia mixta de celo cecidit et vineas 7 segetes et
arbores p flegauit 7 homines plures occidit. P
hec qz tempora ugutio eps ferraren librū deri
uationū cōposuit. Hui⁹ inocentij tertij. tpr̄e
galiū actū ē eclesia q diat Constantiam. hic
hedificari fecit. ut aiunt turim mirabilē rome
q nūc diat turis comitis Johanis pauli sumptib;
ecc̄e. Ob cui⁹ rei satisfationē gstruxi fec hospita
le sc̄i sps rome. Renouauit 7 eclesiam sc̄i sixti
Composuit librū decretaliū. librū de misia ho
minis smones hunc scripsit. Gualfredus librū
qui dr̄ poetria nouella orator regis anglie. Et
aliū librū de officialib;. R. curie qui incipit pa
stor aplicus. Anno xpi. M.cxcvij. moritur
henricus relicto filio friderico qui mox fuit in
clitus impator. Anno xpi. M.cciij. urbs cō
stantinopolim capit a francis 7 uenetis ac alijs
pncipibus petētib; tēram sctaz duce balduino
comite flandrie. qui mox fuit impatō in ea.
Romanoꝝ pncipuz. lxxxix.⁹ Otho. iiij.⁹ dux sa
xonū reg. anis. ij. Cap. xcviij. Ano xpi. M.ccix.
Otho quartus dux saxonū Rome i eclesia
b'ti petri ab inocentio tertio coronat im
pator exacto iuramēto ut iura eclesie tueretur
Ipe nō ea die irritū huit iuramētuz. Na romi
| petas

spoliavit. et regnum apulie invasit contra voluntatem ecclesie
Eo quoque statim anathemate percussus est. et imperio est
privatus. et hi anni imperij non computantur eidem. quia
statim fuit privatus imperio. Anno xpi. Mccxj.
Indictione nona Fridericus henrici filius suffragio eccle
sie a principibus alemanie imperator eligitur. Per hec
tempora helisabeth filia regis Ungarie que langravii
uxor fuerat vita sanctissima miraculis coru
scavit cuius meritis deus mortuos suscitavit et
hominem natum cecum illuminavit de cuius corpo
re usque in diem hodiernum oleum affluere dicitur.
Anno. Mccxij. Moritur Azo estensis qui sepultus
est Mon. Vangaditie pago qui dicitur abatia dioc.
adriensis. Hic Azo primus fuit Marchionum estensium
qui vi principatum Ferarie habuit. Nam huic nu
pserat Marchesella filia fratris Guielmi de marche
sella viri optimi summatis in Feraria. Eo quoque anno
moritur comes sancti bonifatij pater ricardi. Anno
Mccxiij. Cremonenses prelio superant mediola
nenses. Anno Mccxiiij. Mortuo innocentio
tertio honorius tertius ordinatur urbis episcopus. Anno
Mccxv. paduani turrim baybe obsederunt sed in
perfecto opere inglorij sunt regressi. Anno Mccxvj.
ordo predicatorum ceptus est a beato dominico. Et modi
co post ordo minorum a beato francisco subsecutus
est. Anno Mccxx. a xpicolis capitur damiata
que tertio anno sequente devenit in potestatem saracenorum.

Romanorum principum lxxxx. regnavit Fridericus secundus annis xxx. Ca
pitulum. Anno xpi. Mccxx.

Fridericus secundus henrici imperatoris filius anno
xpi. Mccxx. Rome in ecclesia beati petri ab ho
norio tertio coronatur. qui mox annis xxx. regnavit
hic insuper rex erat Sicilie et yerusalem ac Suavie
dux. Anno sequente perdita est damiata cum vendi
cationibus saracenis. Anno. Mccxxij. appar
uit stella cometes. et obijt rex Francie ludovi
cus cui eius filius alter ludovicus successit qui mox
sanctus est habitus. Anno Mccxxiij. in italia teremo
tus qui civitatem brixiam vexavit potissimum
in die natalis domini. hora prandij. Mccxxiiij.
Marchio estensis contra mantuanis et Ricardus co
mes de sancto bonifatio cum veronensibus castra
posuerunt apud Feraram pado medio existente
Acto de pace receptus est comes cum veronensibus in Ferr.
Sed cum matronis dicerent quod eos haberent hospi
tio facere bonam cenam. quia novas nuptias hac no
cte haberent. Sallinguera princeps altius pertrans
hoc audiens. Iubet arma corripere. Veniens igitur
manu armata in regionem occidentis contra veronensibus

pugnam commisit. quos fugat capit et spoliat. tunc com
es captus est apud ecclesiam sancti Iohannis. Salinguere
coniunx cuius idem comes privignus fuerat. eum sue a
ssumpsit tutelle ac domum suam perduxit. Anno. M
ccxxvij. moritur honorius cui successit grego
rius nonus. Eo anno magna in italia fuit ano
ne caritas. Orta inter Fredericum et gregorium papam
discordia magnarum cladium fuit initium. Aiunt
quidam hanc fuisse causam dissidij. Gregorius ut
aiunt affirmante cum Frederico contrahere voluit. ut
eius neptem pro filio suo imperator assumeret. persuadere
filijs non potuit. ut id eis placeret. imperfectum
ergo est inceptum. papa imperatori mandavit ut cum
exercitu succurreret terre sancte Imperator mandatum
executus est. dum ageret contra xpi hostes papa per du
cem suum qui totam apuleam de potestate illius eripuit. quo
audito imperator de treguis cum saracenis composuit
Et celeriter una galea transmare vectus recepit
pauca opida que suis non paruerant ad usarijs. Mox
omnem regionem recepit vel expugnat. de hinc fuit
hostis summi pontificis. Anno Mccxxviij. Rex
castelle saracenos pellit yspania. Et rex ara
gonum armis obtinuit insulas Maioricam Mino
ricam et valentiam. Anno. Mccxxxj. Frideri
cus henricum filium suum primo genitum carcere tru
sit. quia contra patrem res novas moliens cum papa tracta
verat abiecto patre potiri imperio. qui carcere finivit
vitam. Hoc quoque anno beatus Anthonius de ordi
ne minorum defunctus est vita seculi urbe padua
ubi corpus eius coruscat miraculis. Inter cetera.
Ego Ricobaldus Ferariensis anno xpi. Mccxcij.
padue aderam vesperis sollemnitatis. quendam vir na
tus mutus. ut omnium civium erat assertio dum omissis
vesperis sub illius sepulcro loquella et auditum recepit
quem vidi et audivi loquentem. Sed nesciebat loqui nisi
que verba quem audierit recitabat. Anno. Mccxxxij.
imperator transiens per venecias in forum iulij cum E
celino ibi fedus contraxit. Anno Mccxxxiij. Frater
Iohanes de ordine predicatorum multos populos
convenientes in unum in agrum brixie contraxit cum eorum
cariotijs. et paces plures inter eos firmavit. hic
vir fuit plena gratia in sermone. ut facile homines
quecumque persuaderet amplecterent. Per hec te
pora michael scotus agnoscitur. Frederici in mon
tanis bon. Italie vise sunt due puelle uno cor
pore infra umbliculum. que diversis die sunt mor
tue. Per hec tempora Michael scotus agnoscitur
astrologus Imperatoris Friderici familiaris. qui
usum invenit armature capitis que dicitur cervelerium

Anno. Mccxxxiiij. hyemps fuit asperrima. Nam
aruit pinetum Ravennatis. ficus vites et olive plurimi
anno sequente quidam nuptiarum agentes vini defectu
aquam potum ponebant. De rudibus moribus in ytalia.
Per huius imperatoris tempora rudes erant in ytalia ritus et
mores. Nam viri infulas de squamis ferreis ca
pite gestabant insutas biretis. quas apellabant mai
atas in cenis vir et uxor una manducabant par
aside. usus in asoriorum non erat in mensis. unus vel
duo scyphi in familia erant nocte cenantes lucer
nis vel facibus aut mensas illuminabant. facem tene
nte uno puerorum vel servo. Nam candelarum de sepo
vel de cera usus non erat. viri clamidibus pelliceis
sine opimento vel laneis sine pellibus. et infulis de
pignolato utebantur. Mulieres tunicas de pignola
to et quidem veniebant ad nuptias viris suis con
iugate. viles tunc erant cultus virorum et mulierum
et argentum rarum vel nullum erat in vestibus. pecus
quoque erat victus. plebei homines ter in septimana
carnibus recentibus vescebantur. Tunc prandio ede
bant olera cocta carnibus cenam autem ducebant. ipsis
carnibus frigidis reservatis. non omnibus erat usus
vini estate. modica denariorum summa se locupletes
habebant. Parve tunc erant celle vinarie. orea non am
pla penuarijs contenti. Modica dote nubebant femi
ne. quia earum cultus erat parsimonius. virgines in domibus
patrium tunica de pignolato que apellatur Sotanum et
paludamento lineo quod dicebant xoccam erant conte
nte. ornatus capitis non preciosus erat virginibus
aut nuptis. Coniugate lattis vittis et tempora et genas
sub mentum vitabant. virorum tunc erat gloria esse
in armis et equis comodos. Nobilium locupletum erat
gloria. turres habere. quo tempore urbes italie singule mu
ltis turibus inclite visebantur. Anno. Mccxxxv.
beatrix nata aldrovandini marchionis estensis
et Antoniam andree regi ungarie iam grandevo
matrimonio traditur. Anno sequenti moritur rex. vox
eius habens in utero. in alemaniam fugit timens insidias
privignorum. Ibi peperit filium quem nominavit and
ream. Hic habuit neptem pualis traversarij de Ravenna
in coniugem que moriens filium superstitem reliquit qui pri
us mortuus est. Idem Stefanus mox migravit
Venecias. Ibi quoque coniugatus est thomaxine de maurisi
nis que illi peperit filium Andream nomine qui hodie
ungarie regno potitur. Anno. Mccxxxvj. Gui
dottus parmensis prosapia de coriga episcopus mantua
nus diem rogationum dum cum populo esset ecclesia beati
Andree sub more orando ab advocatis nobilibus
viris mantue est occisus. quamobrem urbe illa excommunicati

sunt. nec umquam ultius sunt admissi perpetuo exula
tes. Anno sequente imperator vicentiam urbem in vene
tia occupatur et in alemaniam transit. Anno. Mcc
xxxvij. Imperator alemania rediens contra mediolan
enses duxit exercitum. quos fortiter expugnavit. Eorum
rectorem filium ducis venecie. familia teupoulorum
bellum captum. romam in signum victorie titulo tali tra
nsmisit. Urbs decus orbis Ave victus tibi destinor.
Ave currus ab augusto Friderico cesare iusto
Fle mediolanum iam sentis spernere vanum impijs vi
res perpetuas tollere vires. Ergo triompho
rum potes urbe memor esse priorum. Quos tibi mittebant
reges qui bella gerebant. Anno Mccxxxviij.
brixiam obsidione cinxit sed ea potiri nequit. Eo
etiam anno Ecelinus de romana in marchia tarvisij ty
rannus obsedit Montagnanam inde fugam discedente
Azone Marchione estensi. Anno Mccxxxviij. In
burgundia in priali circiter quinque milia hominum su
focati sunt ruina unius montis ab alijs scissi cuius
partes per plura milia passuum per vallem unam dilapse
sunt. et plurimas casas villarum operuit. Tempore
quoque huius imperatoris et ferandi regis hyspanie in to
lecto quidam rupem saxeam comminuens pro via
amplianda in medio saxi cum cavitatem invenit nu
lla aparente sasura. que contra cavitate librum reperit
psaltij magnitudine. qui folia lignea habentem scri
ptum. litteris grecis ebraicis et latinis. Loquebatur autem
liber de triplici mondo ab adam usque ad antixpm
cuiusque mundi proprietates loquendo. Principium vero
tertij mundi posuit de xpo sic dicens. In tercio
mundo filius dei nascetur ex virgine maria et
pro salute hominum patietur. quod ut iudeus percepit cum
tota domo sua baptismo est renatus. In illo libro
scriptum etiam erat quod tempore ferandi regis castelle
liber ille inveniri debebat. Simile inventum est tempore
constantini quinti imperatoris dicens. quod quedam lami
na aurea in constantinopolim inventa est in quodam sep
ulcro cum defuncto ibi iacente cum tali scripto. xpus
nascetur ex virgine et credo in eum. Mccxxxix.
imperator paduam venit. papa autem gregorius nonus contra
eum sententiam excomunicationis promulgat et pceres
omnes absolvit a iuramento fidelitatis quod prestiterant im
peratori. Gregorium quoque de monte longo legatum consti
tuit in ytalia ut totis nisibus imperio obsistat. Imperator
cum Ecelino et Salinguera confederatur sponsis marchionis estensis
et Comite veronensi. quos prius habebat perpetuos. Hoc
anno mense Iunio Feria sexta hora nona solis facta
est eclipsis. et celum diu visum est stellatum ut
horis nocturnis. De obsidione Ferarie.

Anno xpi. Mccxl. Gregorius legatus ecce dux venec. bon. Mantuani et exules ferariensi obsederunt Ferariam a festo purificationis usq3 ad p̄ma ebdomadam Junij. Salinguera p̄sidio quigentoz equitu ab imperatore datoz urbē eam tuebat. diu p̄lijs actu est naualibz maxime et machinis. Seductus tandē ugo de Rambtis in spem pacis dix̄ omīo pacem hēre velle ne et segetes instantis anni p̄deret. ē presidiu paruu3 qd hēbat in agris castellulo. cu Salinguera Nam et ego pacem popto maturam bnō eam qua hostes supiores nobis freti tot p̄sidijs inimicissimis hac urbe potiant. eo anno ut se victores putantes audeant impune q̄cumq3. Jra odiu3 aut libido ppetrandu suasit. Ceteru si pares viribus nobis admittetur ī urbē ceteres exules michi nō eēt timori. Cum ille qui ab illo fe eēt imp̄ncipatu ī urbe. illectus polliatationibz multis ab ijs quoz intererat. ut uoti cōpotes eēnt mōtes aureos polliceri. Volo inqt p̄sus hanc urbē pace Gaudere. Cui Salinguera si hanc pacem p optas ego nec abnuē possum. Nam hostes potentissimi plurimi ciuiū cohabitantiū hostibus aiō Fauentes. tu qui actenus ppugnator es defcas. Fiat igit sic optas. Veru scire tibi expedit q huius pacis gladio in genitalia tibi uō nares abscidis. Ego qdem genitalibus opimentu honeste p̄tendam. At tu deformata naso facie id opimento uellare nō poteris. Acto igit defedere. Salinguera venit in castra stipulationibz pacta firmant. Cum mox legatus ex ceteris agerent irrita p̄missa ducē. Aço marchio scelus p̄fidie hores detestabat efficere aliquid ḡ fidem. cui legatus p̄suasit. ut calcato honesto 7 Jurame̅to amplecteretur. qd utile sibi foret. ut s. urbem potiret illo excluso. Sim igr pacta legatus. dux venec. Potestas bon 7 Aço marchio cu omi comitatu castroz. Secu Salingueram iam octuagenariu q̄ ducunt ī urbem. 7 atria eius Salling. petunt directe. ut fidem Suarent que promiserant eū incolumē ī domu sua traducē et Suare. Cuncti igit aula discumbunt. Vina ut moris ē miscent. fit aliq3 diu s̄mo festiuus. Mox paulus trauersaria surgit. Orat Salingueraz ī multis acusat. quo Xobis fine dante. Salinguera mox surgit. purgatq3 se ab obiectis. tu multi pedibz strepe, itum et itum. ut ne ille posset audiri. qd ut Salling notauit eger aiō Certus ad mō eo q suspicabat locu sessionis petit tu omes subsellia 7 aulla desunt secu ducut. Salling

ad Flumen et naui eum uenti imponentes traduxere venetias 7 carcere Suant. ubi 7 vita finiuit Vgo pacis suasor ī urbe remansit. s3 cu post paucos dies cōsilijs secretis nō admitteretur aiō rabuit. Ruri tandē relegat. Jnde metu mōtis abscessit et proscriptus. Judicatus ē hostis. ceti ei factiois cōsortes cōstinati diffugiunt. aut supplices se regnatibus subiciunt. Eo anno mise ango. Friderici impator Rauen obtinuit defuncto paulo iā dcto. Anō. Mccxlj Fridericus impator obscedit Fauentiā quā tandē obtinuit. Eo anno mortuo Gregorio pp. Celestinus succedit qui dies paucos sedit pontificatu Deus q3 tartaroz Vngariam p̄fligauit. Anno xpi. Mccxlij. Jnocentius quartus gnē Januensis pontificatu eligit ex cardinali. Nam cu qdā impatori cōgratularentur. eo q hic qeu fauebat sublimatus eēt papatu. ergo vultu ait, amicū pdidi. q qdam michi amicus fuit, aduersarius dirus erit, nec fallsus loqutus ē. nam vix bieno latuit int eos si multas. mox apte infensum fuerut alt'utriq3. Anno Mccxliiij. cum iam impator. duos ex cardinalibz Suaret ī uinculis pp cu in ytalia impatori nō posset obsistere Januā petit. Jnde lugdunu3 quo galliū gnocauit. impator cardinalibus aliquot et curie romane ad galliū p̄gentibz, tetendit mari Jnsidias quos et cepit. Citatus igit impator eo anō ut psonalit adesset eo gcilio Jre gtempsit. Anō xpi Mccxlv. lugdum celebrat gciliū. q ḡ impatorem fertur sententia qui tanq3 male de fide sentiens p̄uatur impio. Alto anno seqnte Langrauius princeps ī alemania. opera romane ecclie ellectus impator ḡ conradu Friderici filiū dux exercitu3 Anno seqnte Langrauius Fato gcessit. po quem elligit Guilielmus comes halandie. qui mox in breui a frixonibus ē occisus. Fridericus uō de apulia venit ī lombardiam ciuitati pārmēsiū īfestus.

De obsidione ciuitatis parme.

Anno xpi. Mccxlviij. Fridericus maxio exercitu parmā cinxit statuens aiō eam urbē subuertere un̄ in suburbijs ubi castra posuerat ciuitatem fossi et uallo edibusq3 cōstruxit. quā nominauit victoriam. Duceris aiō urbe pme subuersam cū inclitam 7 populosam facere multitudine ciuiū ciuitatis subuse. Ei maxime cremonenses erat subsidio. At Mantuani ferarienses et ceteri q aduersebant Friderico parmēsibus erant auxilio Jnterea du Friderici solatio aucupij abeēt aca striis. Ciues pmenses vno agmine portis erūpunt. Nouā ciuitatē impugnant capiūt et diripiunt 7 incendunt. Jnqua opima spolia

hūerunt. Curru q3 cremonensiū ī eoz urbē traxerunt captiuū. Fridericus viso eminus fumo et re cōpta. Cremonā aufugit.

Rex hunantius a bononiensibz capitur

Anno xpi. Mccxlix. Bononienses ī agru3 mutinēsem duxerunt exercitū. hunantius rex Sardinie Friderici filius ex caibina de cremona illo repentinu dux egtatum. 7 modica rege lassis equis indulta mutine. Bononiensiu petijt exercitū. cōserta itaq3 pugna huius exercitus vincit. Jpē rex captus longa carceris honesta custodia. Bononie terminu vite dedit. Capit Eo anno ludouic rex Francie cu cruce damiata signatis trāsmare ducto exercitu damiatā urbē in dedictionē accepit. quā anno seqnte ipē captus a saracenis p redemptione sui et ceteroz Saracenis ea restituit et domu ē reuersus federe adiuratus. Capitu De morte Friderici.

Anno xpi. Mccl. Festo btē luciae virginis moritur Fridericus ī regno anno coronationis ei. xxx. etatis sue anō. lvij. Relictis liberis Conrado rege et duobus filijs henrico sui p̄mogeniti carcē mōtui. hintio q3 rege Sardinie ī cluso carcē bononie et Manfredo p̄ncipe tarentino et alijs sex p̄missi. Fridericus ex p̄ma cōiuge genuit henricu3 p̄mo genitu iā p̄nominatu. Ex sa filia regis Johanis gradum genuit. pp quā regnū verlitanū huit. Ex tertia filia regis anglie 7 sobolē vidit Ex sorore uō Marchioniū lançoni ei cōcubina Manfredu genuit q mox ī ualle regnauit.

De moribus et gloria Friderici.

Fuit aut Fridericus nō pceris obeso corpoē subrussus sup homines prudens satis litteratus linguaz doctus omnu3 artiu mechanicaz qbus cunq3 aduertit artifex pitus. Aucupijs auiu3 maxime oblectabat satis libalis dignis nō p̄sisus donando opibus exuberauit. Nam p̄ter impij iura rex erat Sicilie p genus maternum Rex Jerusalem p cōiugē. Rex alemanie p ellectionē dux suauie iure pauoz. Muliebriū amplexum amator nimius. Nam speciosaz feminaz gregem Suabat. Modice clementie ī offensos bn̄ficis ī familiares dilectos. quos plurimu sibi p̄fidos eē compijt. Jmple inclitus. Nam inter ceteros Conradus alt absalon iudicatus ē. huius ī armis strenuus 7 nobilis indolis quem et omes aduersarij nobilem laudabilē viru testātur. Manfredus qui regnans omes vna 7 summa libalitate respexerit. qui tito vespesiam imperatoris filio ingenio ī omibus arguto et cunctis bn̄fico videtur iure posse cōferri. Cap. xcix. Jmperij vacatio annis circiter. xxiiij.

Anno xpi. Mccli. Vacauit impiu3 circa circiter xxiiij. usq3 ad pontificatu Gregorij decimi. Jgi innocenti pp hoc anno cognita morte Friderici ī ytaliā uenit. diuertens Januam. Mox mediolanu inse tandem octubri festo bti Francisci Feraria appulit ubi ut vidi puer. populo p̄dicauit. deinde p bononiam intusciam ē p̄fectus. Hoc anno conradus Friderici p̄les Jerusalem 7 Sicilie rex. p verona de alemania veniens ī apuliam p̄git. Anno seqnte Gregorius de monte longo patriarcha aquilegie ordinat. Anno Mccliiij. xiiij. Klas Junij morit rex conradus cu annis duobus regnasset Opinio plurimoru est q fraude Manfredi fris ei fuerit veneno extinctus. Hoc anno morit inocentius. Alexander quartus succedit. De obsidione Mantue et captione padue.

Anno xpi. Mcclvj. Ecelinus de romano ī humanus tiranus q tūc dnābat verone vicentie ac padue ad obsidendu mantuā maximas copias trax. cu auxilio erant cremonenses cu duce suo vberto Marchione palauicino. Jn ea q3 obsidione. xj. paduanoz ī armis suburbia igit mantue igne populat 7 fero. Jnterea alexander pp philipu Rauenatem archiepm legatu p̄ficit ḡ tirannu qui cōgregato exercitu cruce signatoz venetoz ferariensiu3 et exuliu paduā petit. leui ī pugnatoē qui p̄sidio ei urbis relictus fuerat urbem desit. quia sine cōflictu victor potitur exercitus. die xj. exeunte Junio. Ea urbs summe opibus ē exausta. Ecelinus mantuā obsidēs audito clam nuntio repente ī notis castris. veronā trax exercitu. xj. viroz paduanoz ī eruiiu medibus quiescentiu capit et carcere trudit. Mox oēs media et igne cōsumpsit. Jnd petit paduam s3 nichil p̄ficit. Anno xpi. Mcclvij. Festo bti Simonis apli. maxima tempestas fuit mari. classis eleugien rediens de marchia bonis multis honusta ī portu elugie ē passa naufragiu. Naues fracte opes pdite viri undis submersi. Eo anno philipus archiepiscopus Rauen legatus sedis apostolice a brixiēsibus ē urbe receptus. qui mox eoz fraude Ecelino ea urbe recepto captus apd turisclas ē, et ī uincula trusus. Jpō q3 anno laurenti thupulo dux naualis exercitus venetoz. in mari ḡ exercitu Januensiu cōflingunt. Victor venetis exercitus Januenses urbe Ancon expellunt 7 eoz turrem mirabilem a fundamentis euertunt. Anno xpi

ubertus palauicinus

Mcclviij. Veneti apud padum districtu Ravenne castellum de lignis construxerunt. quod ipsi castellum sancti alberti appellant. ab aliis dicitur Marchamor. situm eo loco quo fluentum capitis urcei in padum labitur longe a mari circiter quinque miliaria vel sex. Eo anno estate fuit hominum magna mortalitas.

Per hec tempora moritur accursius legum comentator bononie natione tuscus urbe florentia. Cum paucis annis supervixit. Odofredus natione bononiensis iuris peritus accursio non inferior. hi ambo sepulti bononie apud fratrum minorum ecclesiam quibus fabricate sunt in sepulcra pyramides speciose in optimitatem mausoli.

De morte Eccelini de Romano.

Anno Mcclix. facta confederatione contra Acelinum tirannum per cremonensium duabus eorum. Uberto marchione palaviano et bossio de duaria ex una parte et mantuanis et ferariensibus duce eorum Azone Marchione estensi ex altera Eccelinus cum magno exercitu equitum Mediolanum tendebat sperans inde ... Rediens ergo inde, spe cassus ad flumen aduam pervenit. sperans transitum facere per pontem, cui presidium imposuerat pontem igitur invenit ab hostibus occupatum. et ibi prope miro sinum exercitum. Cremonensium Mantuanorum ac ferariensium insidentem Eccelinus tunc ibi pede spiculo sauciatur. Brixiensis equitatus qui cum eo erat. primus flumen vadavit die quarta exeunte septembri. Mox confestim eccelino relicto. motis signis propero gressu aufugiunt. deinde Eccelinus equitum persuadens transflumen traduxit quibus hostes inseccuntur. Capitur Eccelinus clava ictus in capite, paucis post diebus moritur et sepelitur apud palatium sultini territorio cremonensi. cum iam annis xxxiiij. in Marchia trivisiana tirannidem exercuisset infamem. Hic ultra tirannos sanguinarius fuit. Gladiis sontes et insontes nullis causis perdebat Carceres plenos pueris et mulieribus singulis habebat in urbibus pueros excecabat. et presentibus patribus, filios genitalibus privabat. fratrem eius captivum esset et illius inmanitates horrebat carcere trusum premit. Sororis filium qui nomen eius gerebat consumpsit in vinculis. Eius impia acta vix sufficerent ad exponendum facundo poete. Horreo multitudine et magnitudine truculentie eius de ipso amplius scribere victus mole inmanitatis illius.

De morte Albrici de Romano. Anno xpi Mcclx. Albricus de romano Eccelini germanus cum iam diu sevam tirannidem exercuisset in trivisio adeo ut omnia abrasisset cognita fratris nece cum uxore et quatuor liberis in Castellum sancti zenonis aufugit paduani trivisini. Et azo Marchio estensis obsidione cingunt castellum. Cum diu obsessum esset et rebus inclusi deficerent. Hi qui erant presidio loci dedictione faciunt invito albrico. Eductus igitur Albricus cum uxore et filiis in eius aspectu primo filii trucidantur. Matri tiranne vestes tenus inguina abscinduntur ita ut obscene partes paterent. deinde rogo cremantur cum filia. Ultimus albricus pulsatus fatiem menbris natorum tante cladis spectator infrustra secatur. Iudex quoque eius assessor scelerum illius adiutor eodem calice est potatus. Hic licet minus debachatus sit in sanguinem innocentium. iniustior tamen fratre eius Eccelino asseritur. Nam nemo sub huius tirannide vivere potuit, hi medium quibus nec erat facultas patriam defendi. **De Verberamento hominum pie Acto.** Eo anno inaudita novitas fuit per omnes ytalie partes. Nam omnes prima hyeme nudi longo agmine, bini euntes tecto corpore, infra umbilicum, per urbes vicos et villas villicole incedebant se flagellis et loris cedentes. et psalentes dei laudes. et beate Marie clamitantes pax pax. Pax eo infinite discordie et hostilitates pacate sunt. Mulieres in turmis hoc noctibus faciebant. Sacrilegus habebatur, quicumque id non ageret. Sed post Januarium paulatim defecit ea novitas que appellata est Verberamentum.

De clade Florentinorum apud montem aptum.

Anno xpi. Mcclxi. Florentinis et lucensibus cum maximis copiis euntibus ad subveniendum oppido montalcino per agrum senensium. Ipsi senenses apud locum qui dicitur Mons aptus magnam cladem intullere. Gibellini tunc florentia sunt pulsi. Auxilio senensibus erant equites regis Manfredi, duce illius. Comitte Jordano et exules Florentini. In exercitu florentinorum fuisse tradiderunt. alii iumentorum que appelant salmarios. Eo anno imperator balduinus et veneti de urbe constantinopolim secesserunt. Alexander quartus papa. viterbij moritur cum iam annis sex et mensibus totidem sedisset. Eoque anno die octavo octubris ferarie magna seditio. Nam ubaldinus de Fontana et complices ea urbe pelluntur. Ipso anno festo beati Nicolai audita sunt magna tonitrua. Anno xpi. Mcclxiij. xvj. februarij moritur azo estensis Marchio ferarie et ea urbe apud minorum ecclesiam est sepultus. In cuius funere et qui adversarij erant factione pretium non lacrimas aut gemitus continebant. Vir liberalis inocens tirannidis inscius, quem summe pudebat quicquam postulantibus non prebere. Cui successit Obizo filij filius. qui anno precedente duxit in uxorem neptem Cardinalis Othoboni de Fliesco Januensis nomine Jacomina. Hoc anno alphonsus rex Castelle Saracenos qui in hyspaniam transierant prelio stravit et superat. Ipso quoque anno festo beate lucie mense decenbris civitate mutina seditio facta est, qua pars que appellatur Grasulfarum est ea urbe extrusa. **De adventu Karuli regis in ytaliam.**

Anno xpi. Mcclxv. mense Januario. Karulus comes provintie frater lodovici regis francie vocatus ab ecclesia romana parvo comitatu navi per mare clam Romam appulsit. Hoc anno magna fuit in ytalia bonum inicio. Mense setembris diu aparuit stella cometes quam vidi sepissime in aurora in regione celi, qua est sol hora tertia lucas cui stelle ab occidente erat cauda firmea desinens in acutum longitudine haste militis equitis. Eo anno mense decenbris exercitus francorum duce comite Flandrie per Ferariam transivit Bononiam. Inde ad Karulum apud urbem morantem.

Comet[a]

De prelio inter Karulum et Manfredum.

Anno xpi. Mcclxvj. prima sexta feria mense marcij. Karulus quondam regis francorum filius. et Manfredus friderici imperatoris proles qui per usurpatione Sicilie regnum natus est. apud sanctum Germanum agre beneventano acie pugnant. In ipso conflictu. Jacobus comes de Casto. et thomas comes de certu consilius acierum Relicto Manfredo ut compositum erat licet sororum Manfredi viri essent in bello aufugiunt. Manfredus cum persuadebatur ut fuge consuleret. potius inquit. hodie volo mori rex quam vivere exul et miser. et procedens cum suis fortissimis pugnando aliquamdiu hostibus obstitit. In ipsa pugna hic equus cui insidebat manfredus transfixo pugione oculo dolore insurgens super circumstantes equos differtur. Rex ipse illico confossus pugione equo delabitur. pedibus quoque equorum proteritur de hinc pugna declinat. Victor Karulus hostes cedit et fugat parta victoria cadavera spoliant. edicto ne quis cadavera sepeliat donec de manfredo an vivo an mortuo vitis haberetur. Tertia de hinc die cadaver manfredi nudum a suo suo indice monstrantur. Allatum igitur in castra Karuli agnoscitur et ignobili sepulture mandatur. Nam rex Karulus iussit tenorem fieri secus pontem sancti Germani. et ibi eius corpus condi sine ritum vilium hominum. Karulus confestim toto regno potitus est fortissimos pugnatores Manfredi comitem Jordanem. Petrum asinum de ubertis. Bernardum castaneam captos prelio in galliam dirigit. Ibi cum iam diu carcere maceratos esse crederet, fugam de carcere meditati custodes occiderunt fugientes igitur sunt comprehensi et significato regi negotio. Rex ipse mandavit ut singulis pes unus et manus una absciderentur et oculi evelerentur. quod cum factum esset mortem sibi media consciverunt. Italia ex francorum uti ceperunt pugionibus, hoc tempore et enses obsoleti sunt.

De bello inter Karolum et Conradum.

Anno xpi. Mcclxvij. ultimo augusti gradus frater Corradi filius filij federici quondam imperatoris heres eius in regnis verstano. et Sicilio cum exercitu theotonicorum veronam pervenit. et ea hyeme ibi mansit. tum Karulus rex cum electo exercitu obsidione vallavit oppidum tuscie. quod podium bonici dicitur. Eo se contulerant universi optimates factionis Gibilline. cum obsessos hyemis sevitia premeret. tandem actum est. ut milites inclusi cum equis et armis et eorum supelectile oppido dedito incolumes possent abscedere. Rex potitus est eo oppido obsessi liberi sunt digressi. Eo anno Amatinus de amatis cum complicibus Cremonensium legato agente ea urbe pace recepti sunt. et Bosius de duaria alterius partis princeps cum suis eius legati opera expulsi sunt mense febr. Ipso anno die resurrectionis mense marcij. Guelfi de florentia Gibillinos expellunt.

De bello inter Karulum et Conradum Reges.

Anno xpi. Mcclxviij. Rex Conradus cum exercitu suo relicta verona papiam pervenit. Mox pisas per mare Romam deinde. Ibi henricus frater regis castelle urbis erat Senator. Hic cum prius karulum multe pecunie ope et manus in plurimum adiuvisset Karulus creditam pecuniam redderet nec promissa adinpleret ergo Karulum animum gerebat hostilem contra gradinum confederatur in Karulum mensis contra augusti. xxiij. die inter flumen quod campo palatino [xiiij] proeliatum est plurimum confluunt. Conrado copiosior erat exercitus Nam cum eo erant thehotonici. Romani lombardi et tusci. Karulus se minor imparem cernens usus est artibus ele delegit quoque ex omni exercitu suo equites quingentos probatissimos ad certamen ceteros equites aciebus instructis ad plurimum confendum premittit. Arma quoque eius et insignia induit quidam militem in acie prelianti Constat pugna diu cedes utrinque aspirma. ceduntur tandem milites franci sternuntur non valentes hostium subsistere. Ipse quoque vir regijs armis ornatus notatus in acie ab hyspanis et eorum duce henrico occiditur fussis hostibus et prostratis. Conradi milites maxime germani diffundunt ad predam. gradus in acie

integra eminus plij spectator erat. Intrea Ka
rulus i offitio mille suplex orabat. u uo ab his q
i specculis montiu erant, audiuit suas acies esse
cesas. 7 stratas qqngentis optimis eqtibus de mote
digreditur. qd ut hostes difusi uiderunt, magno
sunt metu pculsi uidentes Karulu aduetare q̄m
putabant interemptum i campo iacere. Karulus
igit dispsos agreditur. s cu tps instaurandi acies
no daret. fessi plio et i coposin hec nuo plures
acem integram 7 uegetoz uiroz impetu sub
stinere minime potuerunt. grado q Karulo uolen
ti qfligere oblatu e qsiliu ne se pugne comitteret
cu uiris fortissimis. qs rex despatio fortiores age
bat. qm idi i ancipti eet euentu. s dispositis reb;
alias cu rege multu inope qgrederet. aquo sicul
regni ps magna desciuerat grado q maxima
pte sui exercitus inde digreditur. henric hyspan
us urb senator plio captus e integer. Karulus
cruenta uictoria huit. Nam pene omis exer
citus plio cecidit. Conradus igr qduce austrie
ac paucis nobilib; statuit furtiuo aditu i regnu
pdire qd p maiori pte i Karulu se cresserat pmi
tunt igit nutiuz ad castellu maritimu. qui qdu
cat liburna. q ueheant in regnu. Et qa no pui
d qducta e nauis suspitio fuit castelli dno q ma
gne fortune uiri hanc forent assensuri. debiles
igr remiges eidem naui assignati sunt. fortiores al
ia nauigallie suros fuauit. Conradus q comi
tibus plebeio hitu naui ascendit. 7 i altiu remig
ant. qfestim alta liburna. q uehebat castelli dns
subseqtur, nec mora ad pmam apropiant impat
is remigibus. ut regrediantur qfestim. gradus et
sotij sahtant qs na sit is. Incu potestatu pueне
runt ut aut audierunt ee de gente romana fami
lia francipaniu. q quodam friderici impatoris fu
isset amicissima clam illu affant. hec ee gradu
pdunt. qui impatrium 7 auitum regnu possessu
rus accedat. orant ne ipediat ceptu iter. Ipe qsad
iuuet. 7 q eis uenat pmia grandia possesurus
tu ueteri amicitia. tu bnfitio nouo. exclusis pa
bus. pdo maris eos i castellu reduo res diffunditur
Karulus hoc qpto illo. cu suo puo properat eqta
tu captos petit, 7 recapit ac inde aducit. Sunt
qui dicant p pontifice 7 cardinales, ut gradus
et ceti i coz potatem 7 carcerem uenirent fuisse
decretu. Clemens quartus Karuli amicissimus
tuc erat urb eps. qd ne accidet Karulus satagit
Conuocat igr iuris pitos quos qsulit si gradum
7 ceteros legit tunc possit dannare alegans q q

cum iustu regem arma mouerint. 7 q monastia
pdauerint et quedam succenderint. diu de eo iu
ditio acto plurimoz erat sententia 7 maxime Gu
idonis de Sugaria eo tpr pstantissimi legu docto
ris. Conradu no ee mortis reu. captu fugiendo
a plio. tum 3 quia regnu qd patmu et sui iuris
credebat armis peteret ut eo posset potiri. 7 cu
Karulus insisteret aiens. hi monastia incederunt
Rndebatur no costat q hi iusserint id fieri. cu sepe
pham homines qui castra secunt talib; oblectentur
Quida iuris pitis hoc posse iuste fieri. qd Karu
lus alegabat. assuit Karulus hui qsiliu amplex
us gradum et ceteros morti addixit. ludendo igit
schachis gradu ei defert regis iuditiu 7 modicu
tps assignatur. ut aie saluti possit qsulere. Condito
igit testamto qfessione acta. vj. Klas nouebris
urbe neapoli i litus ducitur. Mortis sententia legit
gradus supius uestimtum exuit. 7 genib; flexis
orato ceruice lictori porexit, hanc ultima uoceз
edens ha genitris qz pfundi meroris nutiu ex
me suscipies. dux austrie ut uidit gradi ppinqui
ceruice ferui. qzta potuit i dignatis aie uocem
rugitu emisit. 7 doloris despatione. nec erga deu
culpam uoluit pfiteri. 7 cesi sunt deinde dux au
strie. Comes Gerardus depisis filius filius Gal
uagni Comitis. que Karulus rei spectatore iussit in
sinu pris occidi. Ultio ipe Galuagnus. pauci spe
ctatoz lacrimas qtinebant, pserti equites frana
qui qr timebant nimis regis Karuli detestabantur
seuitiem. Cadauera maris litore sunt humata
more cadaueru pelago nectoz. nec licuit cuiqz re
ligioso ea cimitio qdere. Hec ego q scripsi accepi
a Johachio iudice ciue Regino, tunc i comitatu
7 familia iam dicti Guidonis de Sugaria q his psi
ens, ut dix se h audiuisse et uidisse michi retexuit
At uo hui pij Karuli nutu supioris. K. filij sup
illoz tumulos constructa est eclesia. qua fratres
de carmello qcelebrant. Hoc anno tartari q
saracenis qfligunt in parthia. 7 supatis sarace
nis urbe baldach sunt potiti. Anno. Mcclxix.
Karulus rex Nuceria obsidione i dedictionem
recepit. Eunc magnus teremotus. 7 mons an
cone sasus i mare dissoluit. De excidio aps Karta

Anno xpi. Mcclxx°. Rex Francie lo
douicus. uir scts. Rex sicilie Karulus eius
frater rex nauarie 7 Rex anglie obdouardus ca
stra i litore Kartaginis posuerunt. ut tunitio
potirent. Ibi tandem Rex Francie. Ac rex na
uarie decesserunt 7 maxima hominu intitio

gnem.

fuit i castris fca demu pactione. 7 auro recepto
a barbaris discessit exercitus xpianus. In reditu ar
ca portu trapani. Naufragiu triste fuit. homini
bus et nauibus ponto mersis. Rex anglie acastris
nauigauit. Ancon subsidio tre scte. ibiqz qu ma
sit triemo. q mox q saracenis acto de belli indutijs
p italiam regressus e eques. Eo anno mense Jullio
moritur Aldigerius de Fontana, qui dominiuz
Ferarie qtulerat obigioni. Eo mense festo beati
Alexij. frater 7 filius aldigerij turdi ac plurimi
potentes illius factionis, res nouas molientes
nec ualentes effice Feraria aufugerunt. Ipo
Autumno bononienses i portu pmarij litorio
Rauenati qstruxe castellu. ueneti i alta ripa
Fluminis padi castra ponentes machinis ne id
fieret obstiterunt. po multos labores q uiri qibi ca
ant psidio meruerunt. bon op impfectu reliqrunt.
Phec tpia uiri illustres nominantur. Magr alb
tus theotonicus de ordine pdicatoz phys inscrip
turis mirabilis. Thomas de aquino ei ordis
ingenio et scientia alt Origenis. Bonauentura
de bagnoreto de ordine minoz. generalis minister
uir magne pstantie. que Gregorius. x. i cardi
natu ascivit q breui tempore functus e.

Initiu Cladis bononie.

Anno xpi. Mcclxxij. Se
dictio magna bononie. cu una ptiu fim
decretu suu qd impetri scripsant exercituz
uellent ducere i mutinenses. ut exules suos
reciperent. qzmadmodu actu fuerat tpre pacis
pterite. et alta priuacit phiberet. obtinuit
tande ps Jeremiaz et egit ut petra illa q dec
etu qtinebat demuo euulsa qfrigeretur omio
Et qa lucenses usi sunt aio fauere pti lambertinoz
pposite sunt dure qdictiones leuensib; imparen
do coi bon lucenses pon bellu pati statuerunt
qua ei eas qdictiones subire. ai fustinere iugu
sibi uiderent in nocti. Igitur anno segnti ps
Jeremiaz alta pte obtinuit exercitu ap luiuz
sistere. ubi castris positis. Rex anglie odouar
dus Rediens Ancon. du it p italia faceret ad ea
castra puenit. qui audita belli causa de copositione
tractauit. s infecto abscesit negotio. cu nullo mo
ptes bellu agentes de fede qtiuncret. Mantue
Eo anno mense iullio. mantue magna sedictio.
sedictio. factio qz marchioni fauebat extrusa. Eo
qz mse ultima hora diei ultimi sedictio magna
Ferarie int obicone marchi 7 fontaneses ea sedi
ctione pijt ubaldinus de fontana reliqui aufuge
runt. Rodulfus comes eligit impator q reg. a. xx
Cap. C.

Anno xpi. Mcclxxiij°. Rodulfus comes. al
amanus gnte, eligitur impator q regnauit in
alemania annos circa. xx. hic regem boem
emie sibi obsistente plio supauit. quo 7 e occasus
cu filio rodulfus pacem redidit. que fecit et
generu. hic iura impij i alemania uendicauit
fuit aut uir iustus. simplex 7 deu timens. Cuius
et pcus q mortuo i ei locu eligit adulfus i regno.

De concilio apud lugdunum.

Gregorius decimus ipo anno apd lugdunu
qciliu huit. uir dignus pontificatu urbis
ut pote iustus. Int cetra eo galio actu e. ut xpi
cole teraz scaz uendicarent cultu xpiano. ob hoc
census maximus eclesijs indictus e, p annos plu
rimos ex quo i extimabilis argenti qztitas e qge
sta. Sed cu puo po tpre fato qcessit ca pecunia
e expensa ut successorib; placuit. U no dico. hic
qgg piites quatuor sapientia uiros. sin ei opini
one. 7 qsaliu captu ad Cardinalatu ascivit. q
qsilio agebatur. s. qndam Magistru i ordie pdicatoz
qui sibi i papatu successit, Magistru ordis minoz
fratrem bonauentura de bagnareto. Magistru petru
yspanu q mox papatu e functus dictus Johannes
xxj. Et quartu aliu uiru scia eque psimilem.

i Sede cardinal... ... [illegible]

De extermino lambertinoz a ciuibus bononie.

Anno xpi. Mcclxxiiij°. Bononie dissidenti
bus ptibus maxima clades fuit. Na ps Je
remiaz decreto sue urbis obtinuit ut itiz urbe
forliuiu obsiderent. 7 eoz curru i platea aduxe
runt. Alta ps lambertinoz aiebat no sic. s potius
exercitu debere duci i mutina ut exules suos re
cipent. sic pacis federe tenebantur. hac causa bellu
int ciues e captu. xl. diebus qtinuis die noctu
qz ferro machinis 7 igne pugnatu e. multi perie
re, edes plurime succense. uix qes dabatur ad som
pnuz. Ipe matre sucurrere. pugnantib; ferebat
supetias. Plurime tabescebant. summa mesticia. cu
hinc prez 7 fres. illic uiru et filios pugnates ui
derent. Tribuni plebis tande dolo decernunt ut
dem optimates ex ptib; queniant i palatiu. nec in
de discedant. si reb; qpositis. uocati igit dece 7 dece
fuo parent potati. U. uo quenerunt dimissi sunt
decem ex factoe Jeremiaz reliq decem retenti. In
ter quos erat ei pitis pnceps Castelanus de anda
lais ciuis illustris. pugna denuo i staurat. Co
uocant subsidia hi et illi cu tande i pares essent
Lambertanij urbe dessunt. 7 fauentia fugiunt. hec
acta sunt mse maio 7 iunio. Eius autumno u
ani. ps uitrix obsidioe cinxit fauentiam machinis

maxime opugnantes. B defensa urbe in exu
lium bon fuit negotiu imperfectuz. Bononienses
tandem sunt regressi. De clade bononiensium apd sctm
paulum.

Anno xpi Mcclxxv. mense junio bono
nienses cu eorum subsidijs ad populandos agros
faventie maximu duxere exercitu. Eis dux erat Mala
testa de arimino. Livienses sibi ducem prefecerant
Guidone de monte feretro viru bellandi peritum
ad defensione igitur faventie pperant. die g° beati
Antonij bononie ultra ponte scti pauli copias
educunt 7 mullis populatoribus. qui falcibus sata
secarent. acies equitum instructas in cospectu urbis
duxerunt. peditu vo globus maximus illinc ma
gna int capedine aberat. Guido dux liviensiu
et exuliu bon. copias longe nuo impares ex urbe
educ. aciem una ex omni equitatu cu pediti
bus instruit 7 in hostes pcedit. quos ita apro
pinquare viderunt stipendiarij eqtes locum
deserunt. Ita metu gallis omis equitatus fu
ge consulit. Jam acies populi bonon advetabat
leo cu suos eqtes fugere viderent sistit gradu
hostes sup venientes petunt ut prius se dedant
qz cede pdant. abnuut dedictione facere. Conglo
bati igr siti metu et more tabescentes fin p
sistebant. tu aductis balistis stinunt. Consilio pdoe
poro potius qz ferro hostiu se se gficiunt. Inanes
demu cu nec vires ad gladios vibrandos haberent
ceduntur. nulla illic hostilis humanitas. os devor
at gladius. potius sileo ne narrando 7 hodie ani in
tenti male paccati. hostes ex hostiu spolijs locuple
tati sunt. Eo ano Raven sedictio. Guido mino
de polenta psidio sibi delato arimino adversarios
cives pvenit. 7 eius urbis potitus e. Ph tps pp Nico
laus. iij. fratre suu bertoldu de ursinis Roma
nu in Romaniola pmu comite misit ut pacaret
puintia. Latinu qz Cardinalez et propinqu geo
direxit. qea legioe legatione decrevit ut no lice
ret mulieribus p publicu incedere n capite velo co
pto. Na prius mirus 7 matrone vittis aut seri
cis funiculis crines gpoite p publicu incedebat.

Anno x. Mcclxxix. Exules Mediolani gillos
Aeturi bellantes Franciscu de turi apd oppi
du qd desiu dr. occiderut cui capud abscisum.
Mediolanu pillo. 7 p eam urbe portatu e. et ea
die mediolano potiti sunt captis plurimis de fa
milia eorum et i carcere trusis Reliqui aufugerut
Ph et tpra Anthonia mulier mutinesis an annuz
etatis eius. xl. Filios. xlij. peperit ex viro exule
mutine denes et pluries gemellos pepit. plures

quatuor intdum sex. intdum vo tres. Bonifa
tius archieps i argenta. Albtino et Guelmo de fo
ntana exulibus ferar. g obigone Marchione bellu
egit. po paucos mses pax acta e int eos. Ano
xpi. Mcclxxix opa bertholdi pmi comitis i roma
niola pcca Romana pax immatura acta e inter
bon cives exules. 7 in bon sunt reducti. Eo ano
po paucos mses. vigilia s. natalis dni bellatu e
bon implatea dui lambtatij obtinuerut platea
pugnantes viriliter. cedunt tande multitudini
pluz capescenti. fugi igitur dui fugiunt urbe relicta
lic fortiter itiuz ingut. Plurimi difugientiuz
p gaiuu domos fuati sunt et humanitate tracta
ti. 7 aducti ad loca tuta. Anno. Mcclxxx. facta
e fovea et ager int Argenta et agros de gsan
dalo a flumine pado usqz in paludes p milia pass
uu plurima. Mcclxxxi. Filia Rodulfi impa
toris nupta filio regis Karuli tnsivit ad vir
ferr. Veneti g acontanos bellant mari ea ur
be obsidentes et Machis ex navibus ea urbem
vexantes. pax tande acta int eos. postqz utrosqz
belli presuz est. Preliu apud forliviuz.

Anno x. Mcclxxxij. Martino tao pptu fugre
te. Johannes de apia comes i romaniola fau
entie i clitu ggregavit exercitu. Nocte g pcede
nte Klas maias i sub urbiu forlivij lic fossa et
vallo mutinu trax exercitu. Mane exeunt livi
enses, duce Guidone de Monte ferato. qui i acie
coibus latebat i armis. alto milite gsuis armis
exposito te pempto. Impleta fovea q media erat
int acies adversas pugna gsitur. Primo ggre
ssu. utraqz ps vicit 7 vincitur. pugna diu duri
ssima fuit tande victores livienses pda hostiu
potiti sunt. In hoc Johannes comes po strages suor
cu. xxi. eqtibus n fugiens campu deserit 7 pvenit
faventiam. Ipo anno sicili a rege Karulo defeci
erut. desaneruut occisis omibus francis q erat i re
gno. Monachi qz ei gentis casum similem sunt expti
Mulieres sicule pugnantes ex francis eua Mcclxxxij.
cuate sunt fetibus ferro uteros discante et petrus
rex aragonu i siciliam e ingressus. Mcclxxxiiij.
Pisanus exercitus navali plio mari pisano a janue
nsibus supatus e. xiij. capti. iij. i pugna pierunt fero
et undis. Anno xpi. Mcclxxxiij. civitas forliviu
comite romaniole Johane de appia viro i armis stre
nuo 7 studio pape martini dedictione sui faciens
i potitem eclesie cessit foss 7 aggeres equati st
portaz postes ablati licentiati de eo sunt. Guido
de monte ferrato 7 lambtacij exules bononie.

Ipo anno Gerardus de camino i vasit tervisiu. et ex
truso adversario ei Girado de castellis pncipe adiu
ptis dnio eius urbis potitus est. tirannus eqssimus
7 tolerabilis satis. Tunc i romaniola et lombardia
magna bonu intictio. Anno xpi. Mcclxxxiiij.
Karulus pnceps filius Karuli regis sicilie a sicu
lis captus e cu classe sua. apd portu neapol. geo
capta e magna pceru multitudo 7 aducti i siciliam
Suato ipo Karulo g alijs nove. quos elegit arbi
trio. Reliq pceres nuo. cc. 7 ultra gladio cesi su
nt i vindicta coradi regis. multitudo plebea cla
sse cu eo capta male pdita e. Eo anno venetijs a
quaz magna i undatio naves p plateas ducte m
de danna multa.

Anno xpi. Mcclxxxv. Rex francie i arago
niam dux exercitu et urbem girunda in
cepit fame tande 7 lue musconum. qi defecat exe
rcitus. Ipe rex francie in castris morbo pijt. po
modico morit petrus Rex aragonu pro vulne
re qd i plio hunt. Anno seqnte mse Januario
Rex Karulus morbo pijt i regno ei. Aiunt q
merciore rex adversariu s ingruentiu apoco
pata sit vita ei. Nam pnceps Karulus pmo geni
tus ei captus ab hostibus tenebat. thesauri et
pecunia ei in belli sumptus exausti. cc. nobiles
capti cu filio i vindicta necis comdi regis quez
occiderat ipe Gladio dissecti nutiati erat. Mense
martio seqnte morit papa martinus domitor forli
vij. cui successit honorius qrtus qtribus anis papa
tu est functus. Anno x. Mcclxxxviij. Nicolaus
qrtus i papa eligit gne Esculanus ordie minoz
cu ia diu Cardinalatu functus fuisset. Eo anno
mense decenbri obigo eligit mutine dns. Anno
seqnti Aretini apud bibiena a florentinis supant
plio ubi fortissimi viri pierunt et eps aretinus
ibi armatus occubuit. Anno x. Mccxc. civitas
sirie tripol a saracenis subvertit. xpianis qui ibi
erant cuctis pemptis. Eo anno Marchio motis
ferati ab alexandrinis dolo capit et trusus carce
ibi veneno pijt. Stefan qz de dinazano roman
comes Romaniole p ecclesia. Ravene captus est
ab Eustaxio et lambto filijs Guidonis de poleta
te potatis florentie fuatus e 7 carcere ibi diu do
nec hita missione et remissione ab aplica sede re
laxatus est. De subversione ancon.

Anno xpi. Mccl[xxx]xc. Civitas ancon a sa
racenis funditus e subversa bello pinacia
victa quia urbe infinita barbaroz manus diebus
xlij. sagittis et machinis ipugnavit. Ano. Mccxcij.

paduani apd flumi atican castellu baldu gdiderut
Anno x. Mccxciij. Obizo esten Marchio ferr. mo
rit mse februarij posqz dominiu tenuerat. a. xxxix.
Anno x. Mccxciiij. paduani bellu moverut. Azoni
marchio filio obigone 7 pace feta obtinuerut pagu
abatiam 7 tertiam portione lendenarie iure s cesso
ab aldrovandino filio tao ipius obigionis Marcb.
Eo anno Celestinus vir anachoritha pp eligitu
qui ano seqnte archa quadragesima ut libius
deo vacaret. papatu se abdicavit. In cui locum
eligit Bonifatius. viij. qui hodie sedet. Adulphus
rex alamanie 7 imperator eligit q hodie reg. Cap. g.

Anno xpi. Mccxcv. Adulfus comes alaman
nie rex alamanie 7 imperator eligit q hodie
regnat. Hoc anno morbo defecit bononie. Magr
thadeus medicoz magist peritissimus tuscus nactoe
7 apd locu minoz gditus e sepultus. Mccxcvi. Ma
chio Azo expulsis parma viris sue ptis. q castellu
cavriacu habebant. ipos parmenses bello agressus
e. pstantibus bononiensibus opem parmensibus q gfede
ratis Ipe Marchio gfederat nobilibus Romaniole
qui perat faventie forlivij et Cesene. 7 eoz ope
ymolam ocupant. u erat psidiu bononiensiu. Mox
ipos bononienses bello agressus e. 7 Bagnu caste
llu gda dirutu restauravit. qd eo anno bononienses
obsidione i dedictione receperunt abeuntibus cu equis
et armis obsessis. Hoc tpr Guido comes de mo
te ferato dux belloz strenuus qdam g bononienses
liviensibus ductor belli. 7 pisanoz po clades repa
ratoru depositis honoribus secul. minoz ordinem
ingressus e. u hodie militat i castris francisci.

Anno xpi. Mccxcvij. magna rome sedictio inter
bonifatiu papa 7 duos cardinaliu de colonna
qbus mandavit. ut pileos deponeret cardinala
tus i signia. Eos qz cu no parerent ac ceteros cle
ricos illi genesis. usqz i quarta gnatione priva
vit ecclesiasticis bnfitijs. 7 honore palatia qz eoz
dirui fecit i urbe. Castella eoz i pugnari fecit
7 q vinci no potuerunt p pessa sunt populatione
agroz. hinc cedes i urbe et plia. Nepam 7 coluna
postea obsidione subactas duces belli i deditione
receperunt. Hoc anno opa ei bonifatij feta est
pax int Karuluz siu regem 7 regem aragoniz
triplici nodo afinitatis. hinc inde firmato. Mccxcviij.
Bonifati pp sextu libru decretaliu edidit. quo
multa utilia sunt ggesta. Oppidu coluna diu
obsessum muris sub fossis i dedictione hitu lib
tatis obsessis opidu e subversum. Hoc ano qrto
die Julij bonifati pp Karulu fratre philipi regis

Francie et filium altius philippi elegit et confirmavit dominum et Rectorem Romaniole. Marchie Ancone ducatus spoletani et patrimonii sancti petri. Pontifices Romani.

Petrus apostolus.
Linus
Cletus.
Clemens
Anacletus.
Euaristus
Alexander primus.
Sixtus primus.
Thelosforus.
Yginus.
Pius.
Anicetus.
Sother.
Eleutherius.
Victor primus.
Cepherinus.
Calistus primus.
Urbanus primus.
Pontianus primus
Ciriacus.
Antheros.
Fabianus.
Cornelius.
Lucius primus.
Stephanus primus
Sixtus secundus.
Dionisius.
Felix primus.
Eutichianus.
Gaius.
Marcelinus.
Marcellus.
Eusebius.
Melchiades.
Silvester primus.
Marchus.
Iulius.
Liberius.
Felix secundus.
Damasus
Siricius
Anastasius primus
Innocentius primus.
Cosimus.
Bonifatius primus.
Celestinus primus.
Simplicius
Felix tertius
Gelasius primus
Anastasius secundus.
Simachus
Ormisda.
Johanes primus.
Felix quartus.
Bonifatius secundus.
Johanes secundus
Agapitus primus.
Silverius.
Vigilius
Pelagius primus.
Johanes tertius
Benedictus primus
Pelagius secundus.
Gregorius primus
Sabianus.
Bonifatius tertius
Bonifatius quartus
Deus dedit
Bonifatius quintus
Honorius primus
Severinus
Johanes quartus
Theodorus primus.
Martinus primus
Eugenius primus
Vitalianus.
Deo datus.
Donus primus
Agatho.
Leo secundus.
Benedictus secundus
Johanes quintus.
Cenon.
Sergius primus
Leo.
Johanes. vj.
Johanes. vij.
Sisinius
Constantinus primus
Gregorius secundus
Gregorius iij.
Zacharias.
Sixtus tertius.
Leo primus.
Hylarius.
Stefanus tertius.
Adrianus primus
Leo tertius.
Stefanus quartus.
Pascalis primus.
Eugenius secundus.
Valentinus.
Gregorius iiij.
Sergius ij.
Leo iiij.
Johanes mulier.
Benedictus iij.
Nicolaus primus.
Adrianus ij.
Johanes. viij.
Martinus ij.
Adrianus. iij.
Stephanus. v.
Formosus.
Bonifatius. vj.
Stefanus. vj.
Romanus.
Theodorus. ij.
Johanes. viiij.
Leo. v.
Xpoforus.
Benedictus. iiij.
Sergius. iij.
Anastasius. iij.
Lando.
Johanes. x.
Leo. vj.
Stephanus. vij.
Johanes. xj.
Leo. vij.
Stephanus. viij.
Martinus. ij.
Agapitus. ij.
Johanes. xij.
Benedictus. v.
Leo. viij.
Johanes. xiij.
Benedictus. vj.
Donus. ij.
Bonifatius. vij.
Benedictus. vij.
Stephanus secundus.
Paulus secundus.
Constantinus. ij.
Gregorius quintus.
Johanes. xvij.
Silvester ij.
Johanes xviij.
Johanes xviiij.
Sergius iiij
Benedictus viij.
Johanes xx.
Benedictus ix.
Silvester iij
Gregorius vj.
Clemens. ij.
Damasus. ij.
Leo. viiij.
Victor ij.
Stephanus. x.
Benedictus. x.
Nicolaus. ij.
Alexander. ij.
Gregorius. vij.
Victor. iij.
Urbanus. secundus
Pascalis. secundus.
Gelasius. ij.
Calistus. ij.
Honorius. ij.
Innocentius secundus.
Celestinus. secundus.
Lucius. secundus.
Eugenius. iij.
Anastasius. iiij.
Adrianus. iiij.
Alexander. iij.
Lucius. iij.
Urbanus. iij.
Gregorius. viij.
Clemens. iij.
Celestinus. iij.
Innocentius. iij.
Alexander. iiij.
Urbanus. iiij.
Clemens. iiij.
Gregorius. x.
Innocentius. v.
Adrianus. v.
Johanes. xxj.

Johanes. xiiij.
Johanes. xv.
Johanes. xvj.
Nicolaus. iij.
Celestinus. v.
Bonifatius. viij.
Benedictus. xj.
Clemens. v.
Johanes. xxij.
Benedictus. xij.
Clemens. vj.
Nicolaus tertius.
Martinus. iiij.
Honorius. iiij.
Innocentius. vj.
Urbanus. v.
Gregorius. xj.
Urbanus. vj.
Bonifatius. viiij.
Innocentius. vij.
Gregorius. xij.
Sixtus. iiij. de ordine minorum.

Incipit pars quinta de provinciarum discriptione. Cap. primum.

Honiam igitur regionum situm scriptam habere ad intelligendas ystorias utile est discreptiones earum ponere duxi. sin quas paulus orosius ab aliis notatas accepit. Capitulum. j.

Maiores nostri orbem totius terre occeani limbo circumseptum. triquadrum statuere eiusque tres partes. Asiam Europam et Africam vocarunt. quamvis aliqui duas hoc est Asiam. ac deinde Africam. in europam accipiendam putaverunt.

Asia tribus partibus occeano circumcinctam | Cap. ij. per totam transversi plagam orientis extenditur. Hec occasum versus ad dexteram sub axe septentrionis incipientem contingit Europam. A sinistra autem africam dimittit. sub egypto vero et siria mare nostrum quod magnum generaliter dicimus habet. Capitulum. iij.

Europa incipit ut dixi sub plaga septentrionis a flumine tanay. qua Ryphei montes sarmatico aversi occeano. tanay flumium fundunt. qui preteriens aras ac terminos alexandri magni in robascorum finibus sitas meoticas auget paludes. quarum immensa exundatio iuxta theodosiam urbem in euxinum pontum late ingreditur. Inde iuxta constantinopolim longe mittuntur angustie. donec eas mare hoc quod dicimus nostrum accipiat. Europe in hyspania occidentalis occeanus terminus est. maxime ubi gades insulas herculis columne visuntur. Capitulum. iiij.

Africe principium a finibus egypti urbeque alexandrie ubi paretonium civitas sita est. super hoc mare magnum. quod omnes plagas terras medias inter luit. Inde per loca que accole chatabathmon vocant haud procul a castris alexandri magni. et super lacum chalearcum deinde super iuxta superiorum fines abasitarum missa in transversum per ethiopica deserta mediamum contingit occeanum terminum africe ad occidentem idem sunt. que et europe. i. fauces gaditani freti. Ultimus autem finis eius mons athlas et insule quas fortunatas vocant. Et quia breviter generales tripartiti orbis divisiones dedi. ipsarum quoque partium regiones significabo. Cap. v.

Asia ad mediam frontem orientis habet in occeano eoo hostia fluminis ganges. A sinistra promuntorium caligardamana cui subiacet ad eurum insula taprobane. ex qua occeanus indicus vocari incipit. A dextera habet imaum montem ubi caucasus deficit. promontorium samara. cui ad aquilonem subiacent hostia fluminis octorgorse ex quo occeanus sericus appellatur. in hiis finibus india continetur. que habet ab occidente flumen indum. quod rubro mari accipitur. a septentrione montem caucasum. reliqua ut dixi Eoo et indico occeano terminatur. hec habet gentes quadraginta quatuor absque insula taprobane que habet decem civitates et absque reliquis insulis habitabilibus plurimis. De regione parthis. Cap. vj.

A flumine indo quod est ab oriente usque ad flumen tigris quod est ab occidente regiones sunt iste Arocosia. parthia. Assiria persia et media. situ terrarum montuose et aspero. Hee a septentrione habent montem caucasum. a meridie mare rubrum et sinum persicum. in medio sui flumina papua. ydaspem et arbim. In his sunt gentes triginta due. Sed generaliter parthia dicitur. quamvis scripture sancte universa sepe media vocent. De mesopotamia. Capitulum. vij.

A flumine tigri usque ad flumen eufratem mesepotamia est incipiens a septentrione inter montem taurum et caucasum cui ad meridiem succedit babilonia. deinde caldea novissime Arabia. Eudemon que inter sinum persicum et sinum arabicum angusto terre tractu orientem versus extenditur in qua sunt gentes viginti octo. De sirie finibus. Cap. viij.

A flumine Eufrate quod est ad orientem usque ad mare nostrum quod est ab occasu deinde a septentrione. i. a civitate de dausa que in confinio capadotie et armenie sita est non procul a loco ubi Eufrates nascitur usque ad egiptum et extremum sinum arabicum qui est ad meridiem longo angustoque sulco saxis insulisque crebrimo a rubro mari. i. ab occeano occasum versus occidentem. Siria generaliter nominatur habens maximas provintias comagenam phenicem et phalestinam habet saracenis et Nabatheis quarum gentes est duodecim. De cappodotia. cap. viiij.

In capite syrie cappodotia est. que habet ab oriente armeniam ab occasu asiam ab aquilone themiscyricos campos et mare cymericum. A meridie taurum montem cui subiacet cilicia et ysauria usque ad cilicum sinum qui spectat contra insulam ciprum. De asia regione. Cap. x.

Asia regio vel ut proprie dicam asia minor absque orientali parte que ad cappodotiam siriamque progreditur undique circumdata est mari. a septentrione ponto euxino. ab occasu propontide. atque elesponto

ad meridie mari nro ubi e mons olimp9. De egipto
Egiptus inferior ab oriente ht sinam | Cap. xj.
palestina ab occasu libiam. A septentrione mare no
strum a meridie monte qd dr climax. Cap. xij. De nilo.
Et egipti supiore fluuium qz nilum q de litore
incipientis maris rubri emergere uidetur in loco
q dicit moxolon emporia dui dein ad occasum
pfluens faciens insulam nomine merorem in me
dio sui nouissime ad septentrione inflexit temp
estiuis auctus incrementis plana egipti rigat
hc aliq auctores ferunt no pcul ab athlante
habere fonte 7 gtinuo areus mgi. Inde interiecto
breui spatio uastissimo lacu exudare atqz hinc
oceano tenus oriente uersus p Ethyopica deserta
plabi. Rursusqz inflexus dexteram egiptum
descendere. qd qdem uerum est/ ee huiusmoi flu
uium magnum q tali ortu taliqz cursu sit./ Et
reuera omnia Nili monstra gignat. Quem utiqz
barbari dara nominant. ceteri no accole. Nuchul
uocant. Sz hic in regione gentium q libio egiptie
uocant: no pcul ab illo fluuio quem alictore ma
ris rubri primpe diximus i menso lacu acce
ptus absumit/ n forte oculo meatu in alueum
eius q ab oriente descendit eructat. Cap. xiij. De
Egiptus supior in oriente plon | Egipto supiori.
gum extendit: cui e a septentrione sinus arab
icus/ a meridie occeanus. Nam ab occasu ex infe
riore egipto incipit. ad oriente mari rubro termi
natur. Ibi sunt gentes uiginti quatuor/ et quia diana
ptem uniuerse asie descripsimus sup ut ut ab or
iente 7 a septentrione ps q restat expediatur.
De Monte caucaso. Caplm. xiiij.
Mons concasus int colchos q sunt sup cymi
cum mare/ et int albanos q sunt ad mare caspium
primum attollitur. cuius qdem usqz i ultimum oriente
unum uidetur iugum. Sz multa sunt noia 7 multi
hoc ipm iugum tauri montis credi uoluit. qr
reuera parchobratras mons armenie int ta
urum et caucasum medius gtinuare. taurum cum
caucaso putatur. Sz hoc ita no ee desfuit flumius.
Eufrates q radice parchohatre montis efusus
cu tendes i meridie ipm caucasum ad sinistram
taurum excludit ad dexteram. Ipsaqz ipe caucasus
int colchos et albanos. ubi 7 portas ht. mons
caucasus dicitur a portis caspijs q ad armenias
pilas ul usqz ad fonte tigridis fluminis inter
armenia et hybiam. montes acroceraui dicunt
a fonte tigridis usqz ad carras ciuitate int ma
ssegethas 7 parthos. mons ariobarzanes a carris

ciuitate usqz ad opidum catippi int hyrcanos et
bactrianos. Mons memamali u amomum nascitur
a quo pximum iugum mons parthu dr. Ab oppido ca
tippi usqz ad uicum saphrym int dacalbricas 7 par
thenas/ mons oscubares u ganges fluuius orit
et laser nascit. A fonte fluminis gangis usqz ad
fontes fluminis otthogare. q sunt a septentrio
ne. ubi sunt montani parepanisade/ mons taurus
a fontib; octogoride usqz ad ciuitate otogoram
int hunos et sithas 7 gangaridas mons cauca
sus ultimus aut int eos et phassiadias mons i
manus. ubi flumine chorsoraris 7 pmutoriu samara
orientali excipit occeano. De scithia et hyrcania. Cap
Igit a monte imauo/ hoc e ab ymo caucaso | xv.
et dextra orientis pte/ qua occeanus syricus ten
dit usqz ad pmutoriu boreum. 7 flumi boreum Inde
tenus sythico mari. qd e a septentrione usqz ad mare
caspium qd e ab occasu. 7 usqz ad extremu caucasi
Iugum qd e a meridie. hyrcanorum 7 scytharum gentes st
quadraginta tres. pp terrarum i fecunditate diffusione
late oberrantes. De mari Caspio. Caplm. xvj.
Mare caspium sub aqlonis plaga ab occeano orit
cuius utraqz circa occeani litora et loca deserta
inculta cgbitur. Inde meridie uersus plongas an
gustias tendit donec p magna spatia dilatatum
caucasi montis radicib; terminetur. Regio alia i scithia.
Itaqz a mari caspio qd e ad orientem pora Cap. xvij.
occeani septentrionalis usqz ad tanaym fluuium
et meotidas paludes q sunt ad occasum plitus
americi maris qd est ab africo usqz ad casp 7 por
tas caucasi. q sunt ad meridiem gentes sunt triginta
tres. Sz gnalit regio pximo albania ultior sub
mari 7 monte caspio amazonum nominatur.
Explicati sunt qz breuissime fines asie. Nunc Eu
ropam in quantum cognitionis hois ccedit: puagabor.
De Regionibus europe. Caplm. xviij.
A montib; riphers a flumine tanay meotijs pa
ludibus/ q sunt ad oriente plitus septentrional.
occeani usqz ad galliam bellgicam. 7 flumine re
num qd e ab occasu. deinde usqz ad danubium que quem
et hystrum uocant. q e a meridie et ad oriente
directus ponto acipit ab oriente halana e. In me
dio dachia. u et gothia. dein germania e. u plu
rimam ptem sueui tenent. quorum omnium sunt gentes
quinquaginta quatuor Regio circa danubium.
Nunc quicqd danubius a barbarico mari usqz
ad nrm secludit expediam. De Moesia. cap. xix.
Moesia ab oriente ht hostia fluminis danubij
ab euro trachiam. A meridie macedonia. ab africo

dalmatiam ab occasu hystriam. A circio panonia
a septentrione danubium. De trachia. cap. xx.
Trachia ht ab oriente ppontidis sinum. 7 ciuita
tem constantinopolim q prius bicantium dca e/ a septe
trione ptem dalmatie/ et sinum eusim ponti ab occasu
et africo macedonia. a meridie egeum mare. Cap. xxj.
Macedonia ht ab oriente egeum De macedonia.
mare/ a borea trachiam. Ab euro euboeam 7 ma
cedonicum sinum. A meridie achaiam. A fauonio mo
tes acroce raunios i angustijs adriaci sinus qui
montes sunt contra apuliam atqz brundusium. ab occa
su dalmatia. a circio dardania et a septentrione
mesiam. Capitulum. xxij. De Achaia.
Achaia undiqz ppe modum cincta e mari. Nam
ab oriente ht mirtoum mare. Ab euro mare cr
eticum. a meridie Jonium mare ab africo et occasu
cephaliniam 7 cassiopias insulas/ a septentrione
sinum corinthicum. ab aquilone angustum terre dorsum
q macedonie gungit ul potius attice. qui locus
hysthmos uocat ubi e corinth'. hns i attica ad bo
ream no longe athenas ciuitate. Cap. xxiij. De dal
Dalmatia ht ab oriente macedonia/ ab aq | matia.
lone dardania. A septentrione messiam. ab occasu
hystriam. 7 sinum libmcum 7 insulas libmcas a me
ridie adriaticum sinum. Cap. xxiiij. De panonia.
Pannonia noricus 7 Rethia ht ab oriente me
siam a meridie hystriam. ab africo alpes apenninas
ab occasu galliam belgica. A circio danubij fonte
et limite/ qui germania a gallia int danubium
et germania. hec nc ungaria dicit. De italia. cap
Italia sinus i circio in eurum tendit. hns ab | xxv.
africo tirenum mare/ a borea adriaticum sinum. Cuius
ea ps q gtinenti terre cois 7 gtigua e/ alpium obicib;
obstruit q a gallico mari sup ligusticum sinum exur
gentes primum narbonensium fines/ deinde gallia. Re
thiam qz secludunt donec i sinu libirnico defin
gantur. Caplm. xxvj. De gallia belgica.
Gallia belgica ht ab oriente limitem fluminis Reni
et germania ab euro alpes apenninas. a meridie
puintia narbonensem. ab occasu puintia lugdune
sem. A circio occeanum britanicum/ a septentrione bri
taniam insulam. Cap. xxvij. de gallia lugdunensi.
Gallia lugdunensis ducta plongum et pangustum
i flexa aqtanica puintiam semicingit. hec ab or
iente ht belgicam. A meridie ptem puintie Nar
bonensis qua archas arelas ciuitas sita e. et
mari gallico Rodanus flumen acipit. Cap. xxviij. De
Narbonensis puintia ps galliarum | gallia narbonensi.
ht ab oriente alpes cottias ab occidente hyspania

a circio aquitania. a septentrione lugdunensem. ab
aquilone belgicam galliam. A meridie mare gallicum
qd e int sardiniam et insulas stycadas. Cap. xxix
Aqtania puintia obliquo cursu ligeris De aqtania.
fluminis/ q ex plurima pte terminus eius est. In orbem
agitur. hec a circio occeanum. qui eqtanicus sinus dicit
ab occasu hyspanias ht. a septentrione 7 oriente
lugdunensem. ab euro et meridie narbonensem puin
tiam gtingit. Caplm. xxx. De hyspania.
Hyspania uniuersa terrarum situ trigona 7 circumfusione
tirreni pelagi occeani qz insula efficitur. Huius angu
lus prior spectans ad oriente a dextris. Aqtanica
puintia. a sinistris belearico mari coactatur. Narbo
nensium finib; inserit. Scds angulus circium intendit
u Brigantia gallatie ciuitas sita altissima pharum
et int pauca memorandi opis ad speculum brita
nie erigit. Tertius eius angulus e quo gades in
sule intente i africum athlante monte interiecto si
nu occeani pspiciunt. Cap. xxxj. de hyspania citerior.
Hyspania citeriorem ab oriente incipiente pyrenei
saltus. a pte septentrionis usqz ad cantabros. Altu
res qz deducit atqz inde p uacceos 7 oretanos
quos ab occasu ht. posita i nri maris litore. Karta
go determinat. Cap. xxxij. De hyspania ulterior.
Hyspania ulterior. ht ab oriente uacceos celtibos
et orectanos. ab occasu occeanum fretum unde mare
nrm qd tirenum dr inmittitur. Cap. xxxiij. de insulis.
Et qm occeanus ht insulas. q's britania et hib
niam uocant. q in aduersa galliarum pte ad pspec
tum hyspanie site sunt breuiter explicabuntur.
Britania occeani insula. p Cap. xxxiiij. de britania.
longum i boream extenditur. A meridie gallias habet
cuius pximum litus transmeantib; ciuitas aptior q dr
Rothibi port'. unde no pcul amorinis/ i austro po
sitos. Menapos/ batauos qz pspectat. hec insula
ht in longo millia passuum octingenta i lato duce
nta. A tergo uo unde occeano infinito patet. orcha
das insulas ht. quarum uiginti deserte sunt trede
cim colluntur. Cap. xxxv. de tyle insula.
Deinde insula tyle. q p infinitum a ceteris separa
circium uersus/ medio sita occeano uix paucis no
ta habetur. Cap. xxxvj. de ibnia insula.
Hybnia insula int bretania 7 hyspaniam sita
longiore ab africa i boream spatio porrigitur. huius
ptes priores intente cantabrico occeano Brigantia
gallecie ciuitate ab africo i circium occurrentem
spatioso interuallo pcul spectant. ab eo papue pro
muntorio/ u scene fluuius hostium e. 7 bellabri
lucenique gsistunt. hec prior britania. spatio terrarum

angustior. Sed celi soliquæ temperie magis utilis. A Scotorum gentibus colitur. Cap. xxxvii. De Meuania insula.

Hinc et Meuania insula proxima est et ipsa spatio non parua, solo commoda, eque a Scotorum gentibus habitatur. Hi sunt fines totius Europe. De regionibus Africe.

Africam ut dixi cum tertiam orbis partem maiores nostri accipiendam descripserunt, non spatiorum mensuras, sed diuisionum rationes secuti sunt. Mare hoc siquidem magnum, quod ab occasu ex oceano oritur, in meridiem magis uergens angustiorem intelligentes inter se et oceanum coarctate Africe limitem fecit. Unde et aliqui quamuis eam longitudine parem, tamen multo angustiorem intelligentes, inuerecundum arbitrati tertiam partem uocare, sed potius in Europam eam deputantes, hoc est secunde portionem appellare mererentur maluerunt. Preterea cum multo amplius terre in Africa ardore solis quam in Europa rigore frigoris inculta atque incognita sit, quippe cum omnia pene animantia uel germinantia patientius et tollerabilius ad summum frigoris quam ad summum caloris accedant. Ea scilicet causa est quod facit Africam situ et populis minorem uideri, quia et natura sui minus habet spatii et celi inclementia plus deserti. Cuius descriptio per prouincias et gentes hec est. Cap. xxxviii. De Libia.

Libia Cyrenaica et Pentapolis post Egyptum in parte Africe prima est. Hec incipit a ciuitate Parthonio et montibus Cathabathmon. Inde secundum mare usque ad oceanum meridianum gentes Libio Ethiopum et Garamantum. Huic ab oriente Egyptus, a septentrione mare Libicum, ab occasu Syrthes maiores et Troglodite, contra quos insula Calypso est, a meridie Ethiopicus oceanus.

Tripolitana prouincia, que Cap. xxxix. De Tripolitana. et Subuentana uel regio Arzugum dicitur, ubi Leptis Magna ciuitas est, quamuis Arzuges per longum Africe limitem generaliter uocentur. Habet ab oriente aras Philenorum inter Syrtes maiores et Troglodytas, a septentrione mare Siculum uel potius Adriaticum et Syrtes minores, ab occasu Bizantium usque ad lacum Salinarum. A meridie barbaros Getulos, Natabres et Garamantes usque ad oceanum Ethyopum pertingentes. Cap. xl. De regione Bizantii, Zeugis et Numidie.

Bizantium, Zeugis et Numidia. Zeugis autem prius non unius conuentus, sed totius prouincie generale nomen fuisse inuenimus. Bizantium ergo ubi Adrumetis ciuitas, Zeugis ubi Cartago Magna, Numidia ubi Yppos Regius, Rusicada ciuitates sunt. Habent ab oriente Syrtes minores et lacum Salinarum, a septentrione mare nostrum quod spectat ad Siciliam et Sardiniam ~~hyspa~~ insulas, ab occasu Mauritaniam Sitifensem, a meridie montes Uzare et post eos Ethyopum gentes peruagantes usque ad oceanum Ethiopicum. Sitifensis. Cap. xli. De Mauritania Sitifensi et Cesariensi.

Sitifensis et Cesariensis Mauritania habent ab oriente Numidiam, a septentrione mare nostrum, ab occasu flumen Maluam, a meridie montem Astrixim, qui diuidit inter uiuam terram et harenas iacentes usque ad oceanum. In quibus oberrant Gangines Ethiopes. Capitulum xlii.

Singuntania Mauritania ultima est Africe. Hec habet ab oriente flumen Maluam, a septentrione mare nostrum usque ad fretum Gaditanum, quod inter Habena et Calpis duo contraria sibi promuntoria coarctatur, ab occidente Athlantem montem et oceanum Athlanticum, sub Africo Hesperium montem, a meridie gentes Autololum, quas nunc Gangines uocant, usque ad oceanum Hesperium attingentes. Hic est uniuersus terminus Africe. De insulis nostri maris.

Nunc insularum que in nostro mari sunt loca, nomina et spatia metiantur. De Cypro insula. Capitulum xliii.

Insula Cyprus ab oriente mari Syrico, quod Issicum sinum uocant, ab occidente mari Pamphilico, a septentrione Auloe Cylicio, a meridie Sirie et Phenicis pelago cingitur. Cuius spatium in longo millia passuum centum septuaginta quinque, in latitudine ~~millia quinquaginta~~ centum uiginti quinque. Cap. xliiii. De Creta insula.

Insula Creta finitur ab oriente Carpathio mari, a circio ab occasu et septentrione mari Cretico, a meridie mari Libico, quod et Adriaticum uocant. Habet in longo millia passuum centum septuaginta duo, in lato quinquaginta. Cap. xlv. De insulis Cycladibus.

Insule Cyclades quarum est ab oriente prima Rodos, a septentrione Thenedos, a meridie Carphatos, ab occasu Cythara, ab oriente finiuntur litoribus Asie, ab occidente mari Ycario, a septentrione mari Egeo, a meridie mari Carphatio. Sunt autem omnes Cyclades numero quinquaginta tres. He tenent a septentrione in meridiem millia passuum quinquaginta, ab oriente in occasum millia ducenta. Cap. xlvi. De Sicilia insula.

Sicilia insula tria habet promuntoria, unum quod dicitur Pellorus et aspicit ad aquilonem, cui Messana ciuitas proxima est. Secundum quod dicitur Pachinum, sub quo ciuitas Siracusana, respicit ad eurontonum. Tertium quod appellatur Lilibeum, ubi est ciuitas eiusdem nominis sita, et dirigitur in occasum. Hec habet a Pelaro in Pachinum millia passuum centum quadraginta nouem, a Pachino in Lilibeum centum septuaginta septem. Hec ab oriente cingitur mari Adriatico, a meridie Africo, quod est contra Subuentanos et Syrtes minores, ab occidente et septentrione habet mare Tirenum, a borea usque ad subsolanum fretum Adriaticum, quod diuidit Tauromenitanos Sicilie et Britios Italie. Cap. xlvii. De Sardinia.

Sardinia et Corsica insule paruo freto, hoc est milium uiginti duorum, diuiduntur. Ex quibus Sardinia habet a meridie contra Numidiam Caralitanos, contra Corsicam insulam, hoc est uersus septentrionem, habet Ulbienses. Cuius in spatium tenet millia passuum ducenta triginta, in lato millia octuaginta. Hec habet ab oriente et a borea Tirenum mare, quod spectat ad portum urbis Rome, ab occasu mare Sardinum, ab Africo insulas Baleares longe positas, a meridie Numidicum sinum, a septentrione ut dixi Corsicam. Cap. xlviii. De Corsica.

Corsica insula multis promuntoriis angulosa est. Hec habet ab oriente Tirenicum mare et portum urbis, a meridie Sardiniam, ab occasu insulas Baleares, a circio et septentrione Ligusticum sinum. Tenet autem in longum millia passuum centum et sexaginta, in lato milia uiginti sex. Cap. xlix. De insulis Balearibus.

Insule Baleares sunt due, maior et minor, in quibus sunt bina oppida. Maior Tarraconem Yspanie ciuitatem, minor Barcilonam septentrionem uersus contra se habent. Maiori subiacet insula Ebesus, deinde ab oriente Sardiniam, ab aquilone mare Gallicum, a meridie et Africo Mauritanium pelagus, ab occasu Hybernicum spectant pelagus. He sunt insule ab Hellespontico usque ad oceanum per totum magnum pelagus constitute, que et cultu et memoria magis celebres habentur. Huc usque Paulus Orosius de situ regionum orbis exposuit. Uerum quia de Italie partibus quam colimus nichil diuidendo discripsit, de ipsa Italia secundum quod libro Papie annotatum inueni, exponam aliqua tamen in medium, secundum quod celebres auctores scribendo ystorias de eius Italie partibus conscripserunt. De partibus Italie secundum scripta auctorum. Cap. L.

Italia olim a Grecis occupata Maior Gretia appellata est, deinde a rege Saturno Saturnia. Mox Latium, eo quod ibidem Saturnus a Ioue filio sedibus pulsus inde calatuit. Postremo ab Ytalo Siculorum rege ibi regnante Italia nominata est. Cuius situs tam per longitudinem quam per latitudinem a circio in eurum extenditur. Ab oriente mari Ionio iungitur, a meridie mari Tireno, ab occasu Alpibus Apenninis, quibus adiacent Gallia Narbonensis, in qua est Marsillia, et Uoiorum regio, que Sabaia nunc dicitur, et pars Gallie comate seu Belgice. A septentrione Alpes eedem Apennine, quibus adiacent ea Gallia et Rethia donec in sinum Liburnicum terminentur ipse Alpes. Terra hec omnibus prestantior, quippe que in medio orbe posita est. Aere temperato, solo spatioso et rerum utilium ferax, utputa annone, uini, olei, pomorum ac salis, campis, montibus et alpibus speciosa, pabuli ubertate commodissima ad pecora et greges alendos uberrima. Noxiis animalibus satis libera. Hec fontibus, fluminibus et speciosis lacubus abundat, metallis. Hec in sinu pelagorum urbes habet in mari potentissimas et commodas, ut Ianuam, Pisas, Neapolim, Messenam et alias urbes Siculas, Brundusium, Anconam, Rauenam, Uenetias et Aquilegiam. He urbes classium ditissime ad ceteras terras maritimas subigendas portus commodissimos habent, absque his portibus quibus donatur he urbes. Hec Italia prestantibus equis est locuplex. In hac mores cultiores. Uiri prudentes, bellicosi in armis, speciosi et strenui, officiatorum opifices cum liberalibus artibus eruditi. In hac preter urbes maritimas nominatas et preter ipsam Romam caput orbis sunt florentissime urbes. In Uenetia Padua, Brixia et Cremona. In Liguria Mediolanum et Ticinum. In Emilia Placentia, Parma et Bononia ortis amenis. In regione Piceni Firmum et Asculum. In Tuscia Florentia uiris et opibus, Luca et Sena. In Aurelia Perusium, Urbs Uetus et Uiterbium. In Campania Capua. In Sannio Beneuentum. Hec quoque sanctorum religiis preceteris inclita. In qua principum apostolorum Petri et Pauli corpora requiescunt. Bartolamei quoque apostoli corpus in urbe seruatur. Ibi illustres martires Stefanus et Laurentius, uirginis Agnetis et corpus. Uenetiarum quoque urbs Marchi corpore euangeliste letatur. Barium urbs corpore Nicolai, et Cassinum corpore Benedicti abbatis. Hec quoque inclita est corporibus quatuor preciporum doctorum ecclesie et duorum ducum ordinum Minorum atque Predicatorum. Nam Rome gaudent Gregorius et Ieronimus, Augustinus Papie, Mediolanum Ambroxius, Franciscus Assisii et Bononie Dominicus. De ceteris sanctis sileo quos esset enarrare plurimum. Quoque ius prerogatiue domini gratie non sit pretermittendum, quod dum in eligendo urbis Rauenne presules uidebat columba missa celitus indice palam cunctis eam urbem peculiari gratia insignitam donum quod semel tantum urbi Rome attribuit in suo episcopo Fabiano. Nunc de Italie partibus disseratur et primo a regione orientis in latere aquilonis. Cap. li. De Ystria.

Prima huius prouincie Hystria est, que habet ab oriente Dalmatiam, que nunc Sclauonia dicitur, a borea Panoniam, que Ungaria nunc appellatur, ab occidente Uenetiam, a meridie sinum maris Adriatici. Hec ut plurimum montuosa, uino optimo, oleo et pecoribus felix, uiros incultos et rudes. Hec prouincia olim fuit diffusior, habet intra

se polam urbem. Cap. lij. De venetia.

Secunda ē venetia. q̄ his finibꝫ t̄minat᷑. ab oriēte hystria. a m̄idie padi fluenta. ab occasū flumen adua a septētrione alpes apennine q̄bus Noric⁹ adiacet. In hac sunt urbes inclite. Aquilegia. Venetie. Padua. Tarusiuz. Vicentia. Verona. Brixia. Pergamū. Cremona. mantua. Feraria. ⁊ clugia et alia plurima oppida. Hec omibus bonis habūdat. ⁊ ē hominū satis referta. Veneti ei i t̄petuum sunt deliciosi. Cap. liij.

Tertia ē liguria dcā aligonibꝫ q̄bꝫ | De liguria. habundat. ꝑ hanc mediam labit᷑ padus. hec regio hꝫ ab oriente venetiā. ⁊ emiliā ab occiduo. alpes apeninas q̄ adiacent gallie comate. A meridie alpes apeninas q̄ adiacent cotie. A septentrione regio quā q̄dam dixerūt eē duas Rethias. ut q̄dē videt᷑ s̄m orosiū. ⁊ alios eē eam regionē hominū quos subres nominauit. Afines liguribus. In ligurie pte q̄ adiacet venetie ē. Florentissima urbs Mediolanuz et alia oppida. In alt̄a pte afini emilie est ticinum siue papia. Cap. liiij. De regioē subrium.

Quarta puīcia. quā fuisse subriū dixi hꝫ ab oriente venetiā. ab occidente galliam. A meridie liguriam. a septentrione rethiam. apeninis mōtibꝫ medijs. In hac tridentū ē ⁊ alia oppida nō multū illustria. De cottiarum alpiū puīcia. caplm. lv.

Quinta q̄ appellat᷑ cottie alpes. hꝫ ab occasū galliā nerbonēsem i q̄ ē massilia. ab oriente tusciam. a meridie tirenū mare. A septentrione liguriā ticinū. Hec regio mōtuosa gtinet Januaz ⁊ alias urbes plurimas. hec nūc dicit᷑ machia Januensis. Cap. lvj.

Sexta ē tuscia. q̄ hꝫ ab occiduo cottias | De tuscia. alpes iā dictas. ab oriente flumen tibrym, q̄ ꝑ romā labit᷑. A meridie mare tyrenū. A septentrione vrsus occidentez. Emiliam umbriā ⁊ aureliā. h est lata regio mōtuosa. nō multū fecunda frugꝫ. virorum hūdat ⁊ pecunijs. hꝫ hec ꝓuīcias. Florentiā. Lucam. Pistoriū. Senā et alia multo oppida ppulosa. huiꝰ et ptes sunt vmbria et aurelia. de q̄bus dicet᷑. De vmbria. Caplm. lvij.

Septima ē vmbria, q̄ mōtuosa ē q̄i tota. q̄ in se hꝫ Sarsinas teste Jeronimo ⁊ mōtes filtros. vrbinum et fossebrunū ut vulgo loq̄mur. ab oriente aureliam. ab occidente et m̄idie tusciam. a septentrione flaminiā ⁊ picenū. Vmbria dcā ē, q̄a sup fuit imbribꝫ alicuiꝰ diluuij. Inde vmbria q̄i imbria. De aurelia. cap. lviij.

Octaua aurelia dicit᷑ regio mōtuosa in q̄ Pusium Spolitū et alia oppida plurima. hec hꝫ ab oriente valeriam. occidente tusciam et umbriam. A septentrione alpes q̄bus adiacet picenū a meridie tusciam. hec ab aurelio ꝓside dcā ē aurelia.

Nona picenū a pico. q̄ri insig | De piceno. cap. lix. nis romanorum i ea regione insidit. h hꝫ ab oriēte Samniū medio flumine piscaria. ab occiduo flaminiā. a septentrione mare adriacū. A m̄idie umbriā et aureliam. In hac sunt asculū. firmū ancona. fanū fortune. ⁊ pensaurū et oppida plurima. hec rebꝫ escalibꝫ maxime hūdat q̄ nūc marchia anconitana apellat᷑. De Flaminia. Cap. lx.

Decima Flaminia a Flamino ꝓside. In qua sunt Rauena et q̄nq̄ alie ciuitates. ut fauentia forūliuij. forūpōpilij. cesena et ceruia. de arimino ē i dubio. Nā q̄dam scriptores tradunt eaz urbē a romanis i gallia q̄ditā ⁊ sic eūt i flaminia Lucanus aūt dic flumē Rubicone q̄d labit᷑ int̄ arimenū et cesenā eē t̄minū int̄ galliā ⁊ ausoniam loq̄ns de rubicone sic dicit. Et gallica certus limes ab ausonijs discerminat arua colonis Ausoniā enī dicit regionē Italie. q̄ hꝫ rubicone ab occiduo. galliā uō dicunt eam regionē Italie i qua liguria Emilia, et Flaminia sunt ⁊ hec gallia cisalpina, ul' togata dicit᷑. In hac Flaminia

Metropolis ē rauenā dcā q̄dam pentapl'. a q̄nq̄ ciuitatibꝫ q̄bus preuit. Fines aūt Flaminie sunt hi. ab oriente picenū. Ab occiduo emilia. A m̄idie alpes in medie int̄ eam umbriā a septentrione mari adriatico t̄minat᷑. hec regio ē vbima cunctis bonis. frugibus. vino oleo panis, piscibꝫ pectore et sale. hec hꝫ montes felices campos ꝑ plana porrectos. Flumina. mare paludes ⁊ siluas ⁊ viros armorum pitos et felices gflige plio.

Vndecima ē Emilia. ab emi | De emilia. cap. lxj. lio ꝓside olim recta. ab oriente Flaminea. ab occiduo liguria ticinū. A meridie alpes apennine q̄bus adiacet tuscia. a septentrione padi flueta. In hac sunt placentia. Parma. Regium. Mutina. bononia. ⁊ ymola q̄ q̄dam cornelia dicebat᷑. hec ē pulcherime ps orbis ⁊ felix fructibꝫ ⁊ plantia morū. hec In hac sunt montes comodi. plana feraria ⁊ paludes ad pisces. In hac sunt viri regnū cor hntes. De valeria. Caplm. lxij.

Duodecima ē valeria a valerio ꝓside dcā cui est nursia anexa. hē int̄ umbriam campaniā et picenū. In hac sunt. tibur. Reathe. Amiternuz. Marsorū. Regio ⁊ alia oppida multa. ⁊ lacus fucinus.

Tertia decima ē samniū | De samnio. Cap. lxiij. i q̄ bñuentuz ē. hoc hꝫ a septentrione mare adriacū. A meridie canpaniā. ab occiduo picenū medio piscaria flumine ab oriēte apuliā. De cāpania. cap. lxiiij.

Quarta decima ē campania. q̄ hꝫ ab horiente lucaniā. A meridie mare tirenū. ab occiduo tusciā medio tibi. A septentrione samniū. hec ē regio speciosa et culta p ceteris in q̄ sunt capue. Neapolis et Capua. Roma q̄o ꝑ maiori pte i hac sita ē ps minor i tuscia tibino flumine t̄minate.

Quinta decima ē lucania q̄ ē | De lucania. cap. lxv. int̄ canpaniā ⁊ calabriā ⁊ mare tirenū ⁊ apuliā i q̄ sunt, Nuceria. ⁊ simpor⁹. De apulia. Cap. lxvj.

Sexta decima ē apulia. in q̄ sunt tarentū. brundusiū ⁊ barleta. h hꝫ occiduo sinū. A meridie lucaniā ⁊ calabriam. ab aq̄lone mare adriaticū. Cap. lxvij.

Septīa decīa ē calabria q̄ parū culta. De calabria. ē. hec mari tireno ⁊ adriaco t̄minat᷑ ab oriente ⁊ meridie. ab occiduo lucania. In hac ē regiū urbs i regione q̄ brutia dicebat᷑. De sicilia. Cap. lxviij.

Octaua decima ē sicilia. q̄ modico freto a calabria diuidit᷑. In ea pte q̄ hꝫ tauromitanos aduersos brutijs calabris. ubi ē regiū. alijs ptibꝫ Jonio mari ad orientē et tireno, ad meridianā et occidētalē ambit᷑. De Sardinia. Cap. lxix.

Nonadecima Sardinia tradit᷑. q̄ ꝓpior sit africe q̄m italie. h a sardo filio herculis ē Sardinia nominata. hec omibus ptibus mari tireno ambitur.

Vigesima ē corsica, a corso | De corsica. Cap. lxx. duce suo sic dicta. undiq̄ cincta ipo freto. h est int̄ Sardiniā ⁊ italiam longe breuior. q̄m Sardinia mōtibꝫ aspa et inculta. De hesperia. Cap lxxj.

Sciendū ē tn̄ q̄ q̄nq̄ Italia cū hyspaniā ⁊ gallia. Narbonensi apellatū hespia. Sitū dicatur, ultima hespia, de hyspania dicit᷑. si de citeriori de Jtalia dr̄. Capitulum. lxxij.

Illud q̄z sciendū ē. q̄ ea ps italie q̄ gallia dicit᷑ in q̄ liguria. Emilia et Flaminia sunt. nominata ē gallia a gallis belgicis. qui eā regionē tenuerunt. et urbes quatuor i ea q̄diderunt. s. Mediolanū. ticinū. pgamū. et brixiā. pannū forte poꝰ urbes rome q̄dictionē ducentos. Nā ipi galli missi a rege corum eā regionē occupauerunt. cū aūt ide rex i Italia uellet ingredi cū exercitu. ut ea potiret᷑. hi galli gfederati q̄ regē eorum i transitu alpiū obstiterūt. rex nō admissus turbatus regressus ē i regnū suū. hi uō eam ptem italie sibi vendicantes. In ea q̄diderūt. diuersis sedibus. Mediolanū. Pgamū. brixiā ⁊ ticinū. De triū galliarū differentia. Caplm. lxxiij.

Illud ē atendendū ē. q̄ tres sunt gallie pncipales. Pma gallia italie. q̄ ⁊ dicit᷑ cisalpina. ul' gallia togata. Sa gallia trāsalpina. seu bracata. q̄ est int̄ danubiū a septentrione. ⁊ renū flumē et alpes apeninas a meridie, Tertia dicit᷑ freqntiꝰ gallia. q̄ dicit᷑ gallia comata a breui coma ul' belgica. In qua plures gallie nominant᷑. hec ē int̄ renū. yspaniā et italiam. ⁊ mare ps maritima dr̄ Narbonēsis. ps media lugdunēsis. Alia gallia belgica apd' renū. Explicat ps q̄nta totius operis de prouintiarum descriptione.

Finita q̄nta pte. Restat absoluē sextam. In q̄ agit᷑ pmo de sepulturis sctorum. Secūdo de romanis ꝓsulibus. Tertio de epis anthiocen̄. Quarto de Jerl'tanis. Qnto de alexandrinis. Sexto de pastoribus ecclesie Rauennatis. Incipit ps sexta opis et pmo de ortu et obitu patrū prophetarum ⁊ aplorum postea agit᷑ de ꝓsulibus ecclesie romane et aliquatuor ecclesiarum.

Adam pr̄ gnis humani dei manibꝫ ex terra creatus. vix anis. dcccxxx. sepultus i cariatarbe q̄ distat ab Jerl'm millibus. xxij. ad plagā australez.

Enoch septimus ab adam poꝰ. ccclxv. a. reductus uiuens i paradisuz. In fine seculi. mortē cū helia passurus ē.

Noe filius lamech decimus ab adam dcꝰ anno etatis archam ingredit᷑. q̄ nūc ē mararath monte armenie anno etatis. dcccl. moritur.

Melchisedech rex salem. quē ebrei dicunt eē Sem filiū. Noe positus ē i ciuitate sua, que tūc salem mox Jebus. nūc Jerl'ma hic pmus panē ⁊ vinū deo obtulit.

Abraam filius thare pr̄ genitū natiōe caldeus de stirpe Sem obijt anno. clxxv. Sepultꝰ i ebron. q̄ q̄dam cariatharbe, ciuitas apellabat᷑ eo q̄ ibi tres patriarche ⁊ adam ꝑ the plaustris sepulti sunt.

Isaac filius abraam natus i geraris obijt. clxxx. anō. sepultus iuxta patrem eius.

Jacob filius Isaac natus in terrā canaam obijt in egipto anno. cxlvij. sepultus i cariatharbe i spelunca duplici.

Joseph filius iacob obijt in egipto cuiꝰ ossa transtulerunt filij israel in sichen urbē pris. q̄ nūc dicit᷑ neopolis urbs Samaritanorum.

Patriarche. xij. nati in mesopotania q̄diti sunt in egipto.

Job exemplar patientie post plagas uixit annis. clx. obijt anorum. ccl xix. sepultus i regione

Moises filius arami ex tribu leui. xl. a. i suachia. in egipto. xl. in madiam. ⁊ xl. in deserto obijt i monte abraam. sepultus a dnō i ualle moab q̄ ē i arabia.

Aron frat᷑ moisi sacerdos pmus i lege obijt. anō cxxiij. sepultus i monte hor. q̄ est iuxe petrā urbē

Josue filius Num ex tribu efraim obijt i arabie.

ā. cx. sepultus ī tamanatsera ciuitate sua.
Gedeon filius Joas ex tribu manasse obijt senex ī sepulcro patris sui
Jepte iudex isrl' ex tribu gad regescit ī ciuitate sua galaad. q̄ est in dimidia tribu manasse
Sanson filius Janue ex tribu dan regescit ī sepulcro pris sui ī ciuitate Esthabol q̄ ē in tribu iuda.
Samuel pph'a filius helcana de tribu efraim requiescit ī ciuitate sua remathà, q̄ est secus bethelez mox archadius imparator ī traciam gessit.
Dauid pph'a rex filius iesse de tribu iuda natus ī bethelem reg. ā. vij. in ebron. xxxiij. ī ierlm obijt. lxx°. etatis anno sepultus ī arce ierlm q̄ ē sion:
Salamon filius dauid, natus ī ierlm reg. ā. xl. obijt. lij etatis ī Jerusalem.
Helias telbites sacerdos magnus atq3 pphetā igneo curru leuatus ē ī celū morte in fine seculi ab anticristo passurus.
Eliseus elye discipulus ex tribu ruben regescit ī sebaste q̄ qdam dicebatur Samaria.
Isaias filius amos natus ī Jerlm socer manasse regis q a cū extensuz a uertice p mediū secari fecit. iacet sub quercu rogel.
Jeremias ex tribu sacerdotali ortus ī anathoc qui ē tribz milibz ab ierlm ī egipto lapidat' ibi sepultus ē ubi rex habitauit.
Ezechiel filius Rugi sacerdos cū Jobachim ī babiloniā ductus a duce populi isrl interfectus est sepultus a populo ī agro mauriū ī sepulcro arphaxat.
Daniel de tribu Juda sub Jobachim ductus ī babiloniā, iux usq3 ad tpa darij regis. ā. cx. sepultus ī spelūca regia. 7 tres pueri ī babiloniā sub specu.
Osee sub tribu Jsachar nat' ī bethele ī tra sua gescit.
Joel de tribu Ruben natus ī agro brethon ibiq3 ē sepultus.
Amos pastor 7 oppido thecue. qd distat a bethlem. ad australem plagam milibus. vij. ī samaria pphetauit. quē ozias filius amasie uecte p tempora transfixuz necauit et semiuiuus in patriam deuectus ē 7 ibi sepultus.
Abdias de tra sichem ortus ī agro bethacar regescit in samaria q̄ nc̄ sebaste dicit'.
Jonas filius amathi de geth q̄ ē iofir ibi gescit
Michea de tribu Efren ortus ī morasti sub ioraz filio acab de precipitio missus occubuit sepultus ī tra sua iux poliandriū. qd ē iux nau.
Naum de tribu symeon ī agro bethacar ortus ī agro sebaste defunctus
Sophonias filius chusi de tribu simeon ī agro sarabantus et sepultus est.

Aggeus natus ī babilonia iuuenis uenit ī Jerosolimā in sepulcro sacerdotū sepultus.
Zacharias de caldea senex ī patriā reuersus ē iuxta eguū sepultus ē.
Malachias post regressum populi in sophi mortuus In agro ei' qditus.
Natham pp dd regis ex gabonitis ortus senex in terrā sua detulit 7 sepultus est.
Achias silonites de ciuitate heli regescit iux q̄rcū ī silo
Jodolo q ad Jeroboam missus a leone necatus ī samaria natus ī bethelem sepultus.
Azarias filius ioade sacerdotis. et a rege Joħas lapidatus iux patrem eius sepultus est.
Tobias ex tribu neptalim de ciuitate chiel. q̄ ē in galilea captiuatus a salmanasar ī niniue ē ī pace sepult'.
Tres pueri qui fornacis vicerunt incendia in babilonia vno specu positi sunt.
Esdra scriba repator ystorie et populi reductor ex caldea in Jerusalem iacet.
Zorobabel et Neemias ex tribu iuda requiescūt
Hester regina filia fris Mardochei capti ī Jerusalem: nata de ierlm regescit in sulis urbe medoz ū regnauit.
Judith filia merari de tribu Simeon vixit. cv. anīs sepulta ī spelunca viri sui manasse ī baciu ciuitate. ī tribu iuda. Viri noui testamenti.
Zacharias et helisabeth parentes Johanis bapte quiescunt in Jerusalem.
Johanes baptista ex tribu leui decollatus ab herode quiescit in Samaria. nc pulius corpis sui saū ē et cap' rome
Simon petrus fi' Johaīs ortus vico bethsaida puincie gallilee apl's dni nri yħu xpi. anthiocēsis eclesie pastor. Nox Romane. xxxvij. anō po' xpi passionē a nerone Rome crucifigit'. Sepult' ī vaticano secus via triumphale t'tio ab urbe lapide.
Paulus q ante saulus ex tribu beniami. apl's gētiū q barnaba electus, 7 ipē a nerone decollatus sepultus via hostiensi t'tio ab urbe miliario.
Andreas fr' petri achaie crucifixus ab egea p cōsule
Jacobus fr' Zebedei euangelizans hyspais ab herode rege filio aristoboli gladio cesus ē sepultus ī achaia marmoicā nūc ī galliam hyspanie.
Johanes euāgelista ī asia pdicans po' passionē dni nri yħu xpi. ā. lxxvij. ephesi regescit tpre traiani.
Philipus a bethsaida in ieropoli frigie crucifixus lapidatus q3 erecto sepultus cadauē simul cū filiabus suis ibidem requiescit.
Thomas parthis medijs psijs hyrcanis ac abaranis euangelizans lanceis transfixus occubuit ī calamiā ciuitatē 7 Indie sepultus est.

Bartolameus licaonie pdicans apd indos euāzelizans ad ultimū albano maioris armenie urbe ī tiens a barbaris decoriatus siequ t're qditus ē.
Mateus ex tribu leui primū in iudea mox ī macedonia pdicans ī montibus parthoz quiescit.
Jacobus frat' dni eps ierlm pcipitatus de templo ibi iuxta humatus ē.
Judas frat' ei' iacobi ī mesopotamia et ponto pdicauit inde ī uerito urbe armenie iacet.
Mathias iudex seba rioch successor in apostolatu in judea euangelizauit.
Simon cananeus Egiptijs pdicans et po' Jacobū chatedre Jerl'imariū psidens annoz. cxx. sub traiano crucifixus requiescit ī bolfaranis.
Lucas euāgelista natioē sirus. lxxuij. ā. ī bithinia obijt. cui' ossa tpr' cōstantini cōstāntinopoli sunt trāslata.
Marcus euāgelista. petri ī baptismate filius. vij° Neronis morit' Alexandrie. cui' corpus fat' venetijs.
Barnabas q et Josephe natoē ciprius pauli comes mox pdicauit ī cipro.
Thimotheus ephesiorū. eps ea urbe requiescit ī monte qui vocatur phion.
Titus pauli discipulus et ī baptismate filius natione grecus cretēsius eps ibi gescit. Tabula supputationū neccīa q̄ pmo ponit' ad h'ndaz doctrinaz.

Anno a constitutione mondi. vcxcviij°. pacto. natus ē dns yħs xps de Maria virgine ī bethelem iuda. anno impij augi cesaris. xlij. anno regni herodis. xxxv.
Sunt ergo ut diximus. ab adam usq3 ad natiuitatē cristi. anīs. vcxcviij.
A diluuio usq3 ad nat' xpi. anīs. ij. dcccvij.
A nat' abraam usq3 ad nat' x'. anīs. ij. xv.
A moyse 7 egressu isrl' de egipto ad nat' x'. ā. ij. dx.
Ab unctoē dauid in reg° usq3 ad nat' x'. ā. j. lxxv.
Ab edificatoē tēpli. Salomis us3 ad nat' x'. ā. j. xxxij.
A captiuitate, x. tribuū. ad nat' xpi. ā. dccxlij.
A captiuitate babilonis. ad nat' x'. anīs. dlzz.
A pontificatu jude Machabei ad nat' x'. anīs. clxxij.
A troia capta usq3 ad nat' xpi. āj clxxix. anīs.
A pma olympiade ad nat' xpi. ā. dcclxxvij.
A gdictione rome ad nat' xpi. anīs. dcclij.
A morte alexandri ad nat' xpi. ā. ccc.
A bello īt' romanos 7 anibalē ad nat' x'. anīs. ccx.
A plio qd fuit īnt' cesarem et pompeiū ad natiuitatē xpi. ā. xlvj. Dominus yħs xps pmus pontifex uniuersalis ī orbe Anno primo

Anno ab urbe gdita. dcclij. cesar augs ab oriente. In occidentē. A septētrione ī meridiez ac p totū oceani circuitū. cunctis gentibz pace gpositis cuz Romani ei diuinos honores atribuē uellēt sedeum appellari prohibuit. Anū nat' xpi.
Eunte anō imprij eius. xlij. Indictoē quāta natus ē dns yħs xps dei pris et marie virginis filius ex ex semine dauid regis ī bethelez iuda diei solis nocte
Herodes rex iude anō alt'o fecit occidē |Anno ij°. pueros ī bethelem ut ī euāzelio narat'. cū iā maiā mat' yħu timore herodis ī egiptū fugisset. Anō. xij.
Yħūs puer duodecenu' ī templo ierl'm cū scribis 7 sapientibus sacerdotibz iudeoz disputās int'ogat 7 R'det prudent' 7 mire. Anno xxx°.
Dominus yħs a Johāe bapta ī Jordane baptizat' et spū scto ī columbe spē demostrat'. Et dei patris voce firmat' pontifex summus. Mox pacto Jeiunio cep' facē 7 docere que ad dei regnū ptinent 7 ggregare discipulos. Anno. xxxj°
Dns yħs xps aquā guertit ī vinū anō reuoluto postq3 fuerat baptizatus et unctus ī pontificē, Johanes bapta ī carceratus ī pascā occidit'. Anno. xxxij.
Anno. xxxij° mēsibus tribz pactis ei' etatis. Dns yħs xps iudeis accusatus 7 volentibz admiss ē morti et crucifixus ē sub pontio pilāde iudex sub tibio cesare anno ei' impij. xviij°. Qui dns yħs t'tia die surexit a mortuis. 7 die. xl°. multis videntibus ascendit ī celuz. Sedit ergo ī pontificatu suo anīs tribz mēsibus circit' tres. Vix aut' omē tpa. ā. xxxij. mēsibz tribus fuit aut' ī carne a die cōceptionis usq3 ad diē q° spm emisit ī cruce annis integris. xxxiij. Nam octauo Kalēs aplis cōceptus fuit 7 ex ea die acme exutus ē.
Petrus ei' apl's po' xpi passionē annis |Anō. xxxviij°. quatuō in ptibz orientis ī bethelem rex eclesiaz ubi pmā missaz celebrauit. Dicendo tm mō pr' noster Deinde uenit anthiochia. ā. nat' xpi. xxxviij°. ū sedit cathedrali sede. ā. vij. Mox Romā pfectus est ū factus eps vitam in carne finiuit.
Incipit ystoria epoz urbis Rome successoruz petri apostoli vicarij xpi. Anno. xlv.
PEtrus apl's Johanis filius puincie gallilee de vico bethsaida ī urbe roma pmus epus fuit. ū sedit annis. xxv. mēses. vij. et diebz. viij. diebz claudij ac Neronis impatoz coronatus ē aut' martirio p crucē a nerone anno impij eius. xiij. etatis ei' anno. lxx. 7 rome gescit. Dum viuebat eccliaz lino comendauit. 7 clero quos eps ordinauit. Ipē uō pdicationi uerbi vacabat. In morte chatedrā comisit eo Clementi. Hic scripsit duas epistolas q cānonice noiātur. et Marchū filiū suuz pbaptismuz et auditorem de euangelio instruxit. ordinau

qz epos qnqz p̄sbiteros decem 7 diacones septem.
Linus natoē tuscus ꝑre erculano sedit. Anō xpi. lxx.
annis. xj. ul' noue mēsib3. trib3 dieb3. xiij. Impa
ntib3 Galba. Mox Vespesiano 7 po' tito. hic ex p̄ce
pto btī petri ↄstituit ut mulieres intrarēt ecclesiaz
capite copto. Coronat' ē martirio nono. k̄lis oct
ubris et qesāt ī uaticano Iux̄ corpus btī petri. di
cunt q diligentius pscruptati sunt ueriū. q linus 7
cletus nō sederūt pontifices. s̄ ut sumi pontifices
coadiutores. quib3 credidit ī uita sua btūs petrus
curā ecclesiaz credidit. 7 rez dispensationē. Ipē
uō tm̄ orōi 7 p̄dicationi vacabat. iō pp tantā aucto
ritatē meruerūt ī chatalogo poni pontificū. clemē
tē uō ipē btūs petrus sibi successionē ↄstituit. Anno
Cletus natoē R°. vico patricio se xpi. lxxxj.
dit. ā. xij. mīs. j. dieb3. xj. Hic p̄cepto btī petri
xxv. p̄sbiteros ordinauit Rome. sepultus ē aūt
iux̄ beatū petrū. vj° k̄las maij et cessauit mox
epātus diebus. xxxv. hic pontifex populis scribēs
ap̄bat et comēdat peregrinationes ad sctōs. Ma
xime ad limina btōz petri 7 pauli. asserens. q ua
lidior ad salutē ē scī petri visitatio quā duoz
annoz Ieiuniū. Anno xpi. lxxxx.
Clemens natoē R°. Monte celio sedit anōs
ix. mēses. ij. dies x. Impantib3 domitiano
Mox Nerua. Hic quartus a petro eēt electus
tm̄ coegit linū 7 cletū ante se pontificari p̄mus
po' petrū p electionē ꝑ gradū uō tertius. Vnde
ipē ad btm̄ Jacobū epm̄ ierl'm scribens dixit.
Pleaitio Fa. Simon petrus tp̄re q° vite sue
finē iminere sensit, ī ↄuentu fratrū positus aph
ensa manu mea sic dixit. fr̄es hunc clemētez epm̄
urbis ordino. q ab initio usqz in finē comes ī omi
bus m̄ fuit. Cuiqz ego ad pedes ei' pedens decli
narem honorē cathedre R̄dit. Tu peccā piculuz
timēs fugis cathedrā: certus esto q amplius pec
cas q populū dei iuuare cū possis ul' ī fluctib3 po
situ subt'fugis. tui tm̄ mō ↄsiderationem hn̄s. 7 nō
qd ī commune expedit puidens. hui' corpus arca
cersonā ubi relegatus fuerat exilio. In mare pōn
cū dui piectuz iacuit. Tpr aūt p̄mi Nicolai pp̄
btūs Cirilus epūs illud corpus romā transtulit et
ī eccīa scī clementis ꝑ papam 7 populū romanū
honorifice ↄditū ē. ū 7 btūs Cirilus tumulatus est.
Hic Clemens ↄstituit ut cathedra epal' ī eminē
tiori loco statui debeat. ut ī ea stans epūs oms possit
ↄspitere et ab omibus circūspici. Anno x̄. lxxxxix.
Anacletus natoē grecus Atheniēn sedit ā. ix
mīs. ij. dies x. et cessauit dieb3 xiij. Impante
traiano. hic ↄstituit. ut clerici nec comā nutri
ret nec barbam. 7 p ep̄lam monuit oms fideles
ut p̄sbiteri p̄ ceteris honorarēt'. dicens q deo
sacrificantes nō debent vexari. s̄ portari atqz ab
omibus venerari. et q p̄sbiteri quaten' sacrifi
cent testes secū habeāt maxīe epī. ut dnō sacr
ificare pfēc pbentur. hic cū posuit vitā beati
petri 7 iux̄ eū sepultus ē. Anno xpi. cviij.
Evaristus natione grecus prē iudeo noīe iu
da de ciuitate behelem sedit. a. ix. mīs. ij. dies
v. et cessauit epātus dies. xviij. Impante traiano
7 po' adriano. hic titulos rome diuisit. 7 septē diaco
nēs ordinauit q custodirent epm̄ p̄dicantē. pp stiluz
ueritatis. et ↄstituit ut ↄiugiū publice p̄ntibus
ptib3 parentib3 fiat. 7 q būdictionē a sacerdocte re
capiant coronatus mr̄io apd btm̄ petrū quiescit.
Alexander p̄mus natoē R°. Anō. xpi. cxix.
regioē capud tauri. sedit. ā. x. mīs. vij. et
cessit diebus. ij. Impante elyo adriano. hic ↄstituit
aquā ↄ sale būdici. 7 p domos aspgi. hic addidit ī mi
ssa qui pdie quā pateret'. usqz ad hoc ē corpus
meuz. hic 7 ↄstituit hostiā modicā ex agimo fieri.
Sixtus natoē R°. de regioē Anō xpi. cxxvij.
via lata sedit. a. x. mīs. ij. die. j. 7 cessit. ij. im
pante adriano 7 mox Anthonino. Hic ↄstituit di
ci ī missā. Scūs Scūs scūs dnūs dēs sabaoth. 7 ↄstitu
it ut misteria sacrata nō tangant' n̄ a ministris
7 ut mulier vasa altaris 7 palia nō tangat. et ut
corporale nō fiat ex sirico. s̄ ex lino mūdissimo n̄ tin
cto. 7 q quicūqz epūs vocatus eēt ad sedem aplicam
nō reciperetur rediens cū literis papalib3. decolatus
ex porta apiam. ū dnūs aparuit petro. quaten' p
qū dix. dnē q° vadis. ei' corpus iux̄ btm̄ petrū qesit.
Telesphorus natoē grecus Anno x. cxl.
sedit. a. xj. mens3. iij. dies. xxij. et cessit di
ebus. vij. Impante Anthonino hic ↄstituit ie
iuniū. xl. dierū an pasca et ī natali dnī tres mi
ssas dici sm̄ morem p̄ntem. 7 missam celebrari
an tertiā et ī missā dici ymnū. s. glīa ī excelsis
deo 7 cē. coronatus mr̄io iux̄ btm̄ petrū quiescit.
Iginus atheniēsis sedit. a. Anno xpi. clj.
iiij. mīs. iij. dies. vj. et cessit di. iij. Impante
Anthonino. hic ↄstituit ut patri' ul' patrina su
scipiat leuatū a fonte baptismatis, ul' ī ↄfirmatioē
ul' cathetizatione. clerū opposuit et distribuit gr
adus. Martir apd btm̄ petrū qesit. Anō xpi. clv.
Pius natoē ytalicus urbe aquilegia sedit
a. xix. 7 cessit dies. xiiij. Impante Antho
nino. Hic sanxit. ut pasca dnī die dnīco celebraret'
Nam aliquib3 sup hoc dubitantib3. angl's hītu pa
storali aparuit btō hermeti dicens ut dies pasce ce
lebret' dnīco die. qd ipī epō urbs nūtiauit. ↄstituit
7 ut hereticus iudeus suscipiat' 7 baptizet'. hoc tp̄e
fuerūt due v̄gines potentiana et praxedis. Her
mes 7 tunc librū edidit pastoralē iacet apd beat
um petrum idem pius. Anno xpi. clxvj.
Anicetus natoē sirus sedit. a. xj. mīses. iij.
dies. iij. et cessat. di. xv. Impante Anthonino. 7 po' lutio co
modo. Hic ↄstituit ut clerici coronas portent in
modū sperule. ut epūs nō sacret' nixi tres epī ass
uerūt. 7 q qū archiepūs ↄsacrat' oms epī puinti
ales ibi adsint. sic oms ei obedire tenent'. appia
via cimiterio calisti qesit. Anno xpi. clxxvj.
Soter natoē campanus de fūdi sedit. a. ix. mīs. ij.
dies. xxj. et cessit dies. xxv. Impante Mar
cho Anthonio cū frē suo lutio comodo. Hic ↄsti
tuit ut nulla monacha palia sacrata tangeret nec
incensuz ī eccīa portaret 7 ut uelū portarent
7 ut vxor nō hēatur legiptima n̄ fuerit a sacē
docte būdicta 7 a parentib3 sollemnyter tradita
et apharanifis 7 custodita via appia iacet cimi
terio calisti. Anno calisti. clxxxv.
Eleutherius natoē grecus oppido Nicopolis
sedit. a. xv. mīs. vj. dies. ij. et cessit. vj dies
Impante comodo 7 po' elyo ptinace 7 Seuero
hic ↄstituit ut nulla esca usualis q r̄onalis romanis et hu
mana xpianis repudiaret'. 7 lutiū regem britanie
xpiānuz fieri fecit coronatus martirio iuxta bea
tum petruz quiescit. Anno xpi. cc.
Victor natoē Afer sedit. a. x. mīs. ij. dies. x.
et cessit dies. xij. Impante ptinace Seuero
Hic conciliū fuit ī alexandria palestine. ū fuit nā
cisus patriarcha ierl'm, et Theophilus epūs cesa
ree. 7 ibi firmatū est pasca debere celebrari die
dnīco. A xiiij° luna martij usqz ad xxij. aplis
Et ↄstituit posse baptizari flumine mari ul'
fonte ob necītatē. Iux̄ btm̄ petrū iacet. Anō xpi.
Zeferinus natoē R°. sedit. a. ix. mīs. vij ccx.
dies. x. Impante Seuero 7 po' Anthonino
caracalla. Hic ↄstituit ut ī pn̄tia omīuz clericoz
7 laicoz fideliū quilib3 anōz. xij. ul' plurimus. E
ucaristiam die pasce accipiant. 7 q omīa vasa al
taris eēnt vitrea ul' stagnea. sepult' cimitirio calisti.
Calistus natoē R°. sedit. a. vj. Anō xpi. ccxx.
mīs. ij. dies. x. Impante Macrino et po' Ant
honino et Alexandro. Hic ↄstituit ieiunia qua
tuor tēporū et fec basilicā scte. Marie. transtibim
sepult' via aurelia. iij° ab urbe miliario. Anō xpi. cc
xxvij.

Urbanus natoē R°. sedit. a. iiij. mīs. x. dies. xj.
7 cessit dieb3. xxx. Impante alexandro. Hic ↄsti
tuit vasa altaris debere eē aurea ul' argentea. ul' sa
ltē stagnea. hic multos nobiles ad fidē ↄuertit. In
tēp's valeriū sponsum btē Cecilie q's ad martiriuz
pduxit via apia cimitirio p̄textati qesit. Anno xpi
Pontianus natoē R°. sedit. a. viiij ccxxxv.
mīs. v. dies. ij. 7 cessit. dieb3. x. Impante Maxi
mino. 7 po' Gordiano. Hic in sardinia exulauit mox
mr̄io coronatus ē Cimitirio calisti. Quidā scribit
de ordīe p̄dicatoz q Cyriacus papa successit pon
tiano et sedit. a. j. ebdomadis. xj. mox renūtiās
offitio, ↄ btā vrsulina. 7 xj. milib3 v̄ginib3 corona
tus ē martirio. Anno xpi. ccxl.
Anteros natoē grecus sedit. ā. xij. uel. iij. mīs
j. dies. xij. Impante Maximino. Hic gesta
martirū fecit colligi p notarios 7 ī ecclesia regdi
Constituit 7 ut epūs ad aliam sedem possit transferri
Martirio obijt 7 iacet calisti cimitirio. Anō. xpi. cc
Fabian' natoē R°. sedit. a. xiiij. mīs xliij.
xj. dies. xj. et cessit. dies. vij. Impante Gor
diano. 7 po' philipo cū filio suo philipo. Hic ↄsti
tuit sez crisma fieri ab epō. sctō die cene dnī. Re
giones diuisit diacones et p notharios 7 gesta mā
tirū īuenit. Iste cū papa defuncto, int' epōs loq
ret', de epī urbis electione subito columba candida
sup capud ei' descendit de celo dicens. Rome or
dinabis clericos, laudabilit' gubnauit po' vitā
laudabilem mox p fide a decio decollat' cimitirio qz
calisti qesit. Anno xpi. cclvij.
Cornelius natoē roman' sedit. a. iij. mīs. ij.
dies. x. Impante decio. Hic ↄstituit ut sacer
dos si uellet' p certa cā posset iurare. Hic corpora
aploz de catacūbis leuauit. Pauliū posuit via
hostiensi. P̄fatio. vij. ubi decolatus ē. Petruz
uō iux̄ locū ubi fuit crucifixus. int' corpora
sctoz epoz in templū apolinis ī monte aureo
ī uaticano palatio Neroniano, btā agatha sub de
tio martir fcā est. Anno xpi. cclx.
Lucius natoē romanus sedit. a. iij. mīs. iij. Im
pante Gallo cū uolusiano. hic ↄstituit ut
duo presbiteri 7 tres diaconi semp fuit sint ↄ epō
omī loco pp testimoniū ecclesiasticū. Martirio co
ronat' tēpore valerij capitis truncatioē. Anō xpi
Stefanus p̄mus natoē. R°. sedit. a. vj cclxij.
mīs. vij. dies. ij. Impante valerio ↄ gallerio
Hic ↄstituit sacerdoctes. et leuitas nō uti vestimētis
sacerdoctalib3 ad usus coēs. decolatione martir fcūs est
7 ib' ualeriano cimitirio calisti qesit. Anno xpi. cclxviij.

Sixtus .ij. natõe grecus. sedit. a. ij. mẽs. xj. dies vj. et cessł dies. xxij. Hic gstituit missam celebrari sup altare. hic cũ Felicissimo et Agapito dẽo psitis capite sunt puniti. quos btũs laurentius et ypolitus ⁊ alij sunt secuti cimiterio calisti iacet. Anno xpi. cclx.

Dionisius ex monaco sedit. a. ij. mẽs. ij. ⁊ cessł dies viij. Impante valeriano. Hic ordinauit et diuisit Cimitirio et parochias sacerdotibꝫ ⁊ leuitis ⁊ terminos parochijs posuit ⁊ qꝫ qliber eẽt gtentus sua parochia martir g alijs iacet. Anõ xpi. cclxxij.

Felix natõe Rº. sedit. a. iiij. mẽs. iij. dies. xxv. Hic gstituit missam cantari sup memoriã martirũ iacet martir ecclã quã fecerat via aurelia ꝯo miliario ab urbe. Anno xpi. cclxxv.

Euticianus natõe tuscus sedit. a. j. mẽs. i. dies. j. Hic gstituit vuas ⁊ fruges bñdici sup altare suis manibꝫ sepeliuit martires. cccxlij. gstituit ut nullus martirẽ sepeliret absqꝫ dalmatica ul' collobio Martir coronatus qescit via appia cimitirio calisti. passus. viij. kl's augũ. Anno xpi. cclx xbiij.

Gaius natõe dalmata ex gnẽ diocliciani sedit. a. xj. mẽs. iiij. di. viij. ⁊ cessł. di. x. Impante pbo, mox Floriano. deinde caro g Carino filio po. dioclitiano ⁊ Maximiano. Hic gstituit ut gradatim clericus p ordines ascendat. Et ut nemo epm, aut clericũ acuset apd iudices seculares sb dioclitiano martir iacet. cimitirio calisti. Anõ xpi cclxxxviij.

Marcellinus natõe Rº. sedit. a. ix. mẽs. ij. di. vj. et cessauit epatus. ã. vij. mẽs. vj. dies. xxv. Impante dioclitiano ⁊ maximiano. Hic cõpulsus a dioclitiano incensũ dijs posuit ydolis. mox sinodo facta i campania penituit corã epis. clxxx. anẽ capud aspsus pniten tiã postulauit p erato dicens se obediturũ quicqd mandaret. Illi Rñsum ẽ. absit ut summus pontifex ab aliquo iudicet. Negasti tu negauit et petrus tuus magister. ⁊ qs aplõꝝ ausus ẽ eũ iudicare. Sꝫ egressus fleuit amare. tu ergo in te ipõ congre cam tuam ⁊ ore pprio te ipm iudica. Ad hec marcellinus. obscelus inquit ydolatrie me iudico deponendũ ⁊ Anethamatizo ꝫ qcũqꝫ corpus meũ tradiderit sepulture. ⁊ flens dixit Heu me auarũ, aurũ corupit ⁊ nõ possũ sacerdotio fungi. Sicqꝫ pgens ad dioclitianũ gfitẽs se xpianũ esse. capitalem, cũ claudio ⁊ quirino acepit sententiam. Et iratus dioclitianus pcepit illius corpus nõ sepeliri i metum xpianoꝝ. Cuiqꝫ illius corpus p dies. xxx. i humatũ stetisset no cte. aparuit petrus apls marcello qui illi sucessit qui dixit illi. Marcelle quare corpus meũ i humatũ nõ sepelis. Ego petrus sum. ⁊ dedit inteligere qd de marcellini corpore diceret et addidit. Nonne legisti. q qꝫ se humiliat exaltabit multũ se humiliauit qui se indignũ sepultura iudicauit. Vade ergo ⁊ sepeli eum iuxẽ me. ut quos iustificauit grã nõ diuidat sepultura. Hoc tpr passus ẽ apd valentiam i hyspania btũs vicentius leuita. Anno xpi. ccc.

Marcellus natõe romanus uia lata sedit. a. vj. mẽses. viij. dies. xxv. et cessł dies. xxv. Impante diocliciano cũ maximino et po Gallerio hic gstituit i urbe cardinalatꝰ. xv. ul'. xxv. pp hominũ sepulturam ⁊ bapm tpr Maxentij passus ẽ via salaria.

Eusebius natõe grecus ex medico sedit. a. ij. mẽses. ij. dies. xxv. Impante Constantino huiꝰ tpr iuenta ẽ scã crux. io ipẽ instituit i uentionẽ crucis celebrari cimiterio calisti quiescit. Anno xpi. cccvij.

Melchiades natõe afer, sedit, a. iiij. mẽs. ij. impante gstantino. Hic gstituit ut nulla ratiõe die dñico ul' Jouis Jeiuniũ ageret. q quia pagani eos dies qꝫ sacrũ Jeiuniũ celebrant.

Silvester natõe Rº. sedit. a. xxiij. mẽses. x. dies xj. ⁊ cessł diebus. xij. tpre gstantini. Hic i Nicea bithinie ggregauit galiũ Ibi exposita ẽ fides catholica ⁊ multa sunt acta decreta. Hic gstituit ut nullus laicus crimẽ clerico iferre audeat. et ut crisma scm, tm ab epõ gficiat. ⁊ ut diaconus dalmatica utens i ecclã. linea pallia leua gtegant. nec clericus qualibꝫ causa incuria iuret nec aliũ iudicẽ cinctũ cinctũ crimẽ diceret. n̄ i ecclesia. ⁊ ut sacrificiũ altaris nõ i serico nec pãno tincto. s lineo tereno celebrari. sic cõpus dñi i sindone munda sepultũ ẽ. Hic baptizauit gstantinũ inpatorẽ inde virtute a lepra mundauit Hoc tpr gstantinus via tiburtina hedificauit btõ laurentio basilicam i agro verano. ⁊ hoc tpr multi quersi. Vnde libtas data ẽ ecclesie. Cimitirio prisille sepultus fuit. cuiꝰ corpus nc Monasteriũ Nonãtule est gditũ. Anno xpi. cccxlvij. Anno xpi. cccxxiij.

Marcus natõe romanus. sedit. a. ij. mẽs. vij dies. xxj. ⁊ cessł dies. xx. Impante gstantino et filiis. Hic gstituit ut eps hostiensis, q Rm̃ pontificem gsecrat palio uteret. ⁊ ut simbulũ in missa alta voce cantaret. via ardeatina ecclia quã fecẽ sepultus ẽ. Anno xpi. cccxlix.

Iulius natõe rº. sedit. a. xv. mẽs. ij. diebꝫ. viij. ⁊ cessł octo. diebꝫ, Inpante gstantio ⁊ filiis

Huiꝰ tpr celebrata ẽ sca synodus apd Niceam epõꝝ. cccxviij. q dannata ẽ heresis ariani q asserebat filium minorẽ prẽ. his tporibus fuerunt btũs Nicolaus eps. Eusebius eps. Scs Ilarius pictauẽsis. btũs Epiphanius ⁊ Grisogonus. Cosmas ⁊ damianus gemelli florent. Julius papa via aurelia cimiterio calopodij iacet.

Libius natõe Rº. sedit. a. vj mẽs. iij. dies. iiij. et cessł diebꝫ. xxv. Impante Constantio. Hic gstituit giugiũ bñdici a sacerdote q i exilium missus ẽ a cõstantio qr heresi ariane noluit gsentire. Clerus Rº de gsilio libij ordinauerũt felicẽ i papaꝫ venerabilẽ pbiteꝝ quo celebrante galiũ iuenit intẽẽ duos pbiteros ariana lue infectos. et familiares gstantij impatoris. s. vrsatium ⁊ valentẽ quos de gcilio xlviij. epõꝝ eiecẽ. Illi g felicẽ gcitati opam dederunt g constantio ut libius magꝰ eis gsentanꝰ de exilio reuocaret. Libius uõ impatori gsentiẽs reuocatꝰ ẽ. Impator quo cito gcilio cũ vrsatio et valente felicẽ catholicũ de papatu deponunt. Libium uõ arianis asentientẽ i papatũ restituunt q post felice papatũ tenuit anñs. v. clericii multi. libio giij passi sunt martiriũ. psertĩ Eusebius q libium arianũ dicebat libius sepultꝰ cimiterio prisille. Anno xpi. ccclxv. Anno x. ccclxiiij.

Felix sẽs natõe Rº. sedit. a. j. mẽs. iij. dies. ij Impante Constantio. Hic declarauit gstãtiũ eẽ hereticũ arrianũ. ⁊ sẽo rebaptizatũ ab Eusebio Nicomedie epõ. pp qd de papatu electꝰ capitis truncatiõe martirio coronatus ẽ ⁊ via aurelia ẽ sepultꝰ ecclĩ quã pbr gstruxerat. Anõ xpi ccclxxj.

Damasus hyspanus natõe sedit a. xv. mẽs. viij. dies. xj. ⁊ Cessł. xxj diebus Impante Juliano apostata poꝰ Joiuiniano poꝰ valentiniano poꝰ. ualente eiꝰ frẽ. vltimo Gratiano ⁊ valentiniano sẽo et theodosio pmo. Hoc tpr btũs Ambrosius eps mediolani ordinat. Florent etiã tunc basilius cesariensis. Gregorius nazangenus. btũs Martinus. Jeronimus corexit psaltium lxxª. inteptum qd i omibꝫ ecclijs cantabat. Damasus pp rogatu btĩ Jeronimi istituit ut i fine psalmoꝝ diceret i ecclã glia prĩ ⁊ filio ⁊ spui scto. Via ardeatina qescit g matre ⁊ germanis ecclã quã fecẽ. Alij scripserũt q iacet ecclã scti petri. Vrsinꝰ diaconus i tantã prupit audatiã ut gtra damasum se urb epm faceret. Inde orta sedictione magne cedes facte sunt i urbe ⁊ ecclijs.

Anno xpi. ccclxxxix.

Siricius natõe Rº. sedit. a. xv. mẽs. xj. dies xxv. ⁊ cessł. diebꝫ. xx. Impante theodosio g honorio. Hic sam sinodũ ggregauit apd gstantinopoli ccc. epõꝝ. Hic gstituit manicheũ redeuntẽ ad ecclesiam nõ debere comunicari n̄ i morte. ⁊ hereticũ p manꝰ impositionẽ recipi pnte cuncta ecclĩ. Iacet cimitirio psille. Hoc tpr btũs Jeronimus transtulit bibliam de hebreo i latinũ. tũc Rufinus pbr aquilegiẽsis agnoscit. In castello Emauꝰ nati sunt duo pueri vno corpore i fra vmbilicũ. qꝝ vno dormiente alt comedebat q annis duobꝫ vixerunt et triduo alt alti pmortuus ẽ. Anõ x. cccciiij.

Anastasius natõe Rº. sedit. a. iij. dies. x. Impantibꝫ archadio ⁊ honorio. Hic gstituit hominẽ mbro carentẽ nõ fieri clericũ. ⁊ nullũ clericũ ad supiores ordines pmoueri n̄ i delicẽtia sui epi. et quotiens euãgeliũ recitat sacerdotes nõ sedere sed stare curuos. rome sepultꝰ. Anno xpi. ccccvj.

Innocentius pmus natõe albanus sedit. a. xv. mẽs. ij. dies. xij. Impante Archadio g honorio et mox theodosio sẽo. hic gstituit natũ de xpiano renasci baptismate ⁊ Jeiuniũ sabato. qr dñs positus erat i sepulcro ⁊ ieiunauerũt discipuli. ⁊ q homo carens mbro aliquo nõ possit clericus fieri. hic gstituit oleo gsecrato uti ad usũ infirmoꝝ nõ tantum pbitis. s ⁊ alijs xpianis. hoc tpre btũs alexius degebat in carne. Anno xpi. ccccxxj.

Zosimus natõe grecus sedit anõ. j. mẽs. ix. ⁊ cessł. diebꝫ. xxvj. Impantibꝫ honorio et theodosio archadij filio. hic gstituit cereũ bñdici in pascap parochias ⁊ diaconos leuã tectã hẽre de palijs linostinis et clericũ i publico nõ uti poculo ⁊ q nullus fuus ullo mõ clericꝰ fiat. Anõ x. ccccxxiij.

Bonifatius pmus natõe Rº. sedit. a. iij. mẽs viij. dies. vij. Impante honorio et theodosio poꝰ euꝫ valentiniano genero suo. hic gstituit ut nulla monacha ul' mulier palia sacrata tangeret nec fuũ fieri clericũ ul' obnoxiũ curiẽ ul' cuiuslibet rei. Anno xpi. ccccxxvij.

Celestinus pmus natõe Rº. sedit. a. j. x. mẽs x. dies. xvij. ⁊ cessł. di. xxj. Impantibꝫ theodosio sẽo. ⁊ valentiniano tertio genero suo Iacet cimitirio psille. hic gstituit ut psalmi dauid añ sacrificiũ cantent. ⁊ antiphonariũ ex psalmis. q añ nõ fiebat. s legebant tm eple pauli ⁊ euãgeliũ Hic misit sctũ patriciũ filiũ Chotes sororius scti martini turonẽ i ybniaꝫ ⁊ oẽs ad fidẽ quertit.

Conuersio ybernicoꝝ fidem xpi

Sixtus tertiꝰ natõe Rº. Anõ xpi. ccccxxxvj. sedit a. ix. dies. xxviij. ⁊ cessł. die. xxij. Impãte

theodosio i°. Jacet iuxta corpus beati laurentij. Hic constituit ut nullus clericus in alterius parochia ordinari presumat. Anno xpi. cccclxv.

Leo primus natione tuscus sedit annis xxj. mensibus j. dies xxviij. Imperante theodosio et valentiniano. Jacet ecclesia beati petri. Hic etiam sanctam synodum Calcedonie celebrauit episcoporum cc. et defendit contra Euticem et Nestorium duas in xpo esse naturas. Hic scripsit ad Martianum imperatorem epistolas xij. ad leonem imperatorem epistolas xiij. ad multos alios episcopos. Hic mitigauit atillam. mox gensericum regem vandalorum. huius notarius fuit beatus prosper mox regiensis episcopus. leonis pape natalis agitur vigilia apostolorum petri et pauli. Anno xpi. cccclxvij.

Hilarius natione Sardus sedit annis vj. mensibus iij. dies x. et cessauit dies x. Imperante martiano cum valentiniano et post leone. Hic constituit ut nullus clericus inuestituras accipiat a laycis et confirmauit tres sinodos. Jacet ad sanctum laurentium. Huius tempore in brictania regnabat Arthusius qui sua probitate et benignitate franciam Flandriam. Nouergiam daciam et ceteras insulas et regiones suo sceptro regebat. Idem in prelio vulneratus. pro curando vulnere se cessit in quandam insulam nec ultra apparuit.

Simplitius natione tiburtinus. Anno xpi. cccclxxij. sedit annis xv mensibus j. diebus vij. et cessauit dies vj. Imperante leone et post Cenone. Hic constituit ut nullus inuestituras a laicis accipiat. nullus pontifex successorem constituat. Jacet ecclesia sancti petri. Hoc tempore merlinus propheta in brictania natus est ex filia regis sanctimoniali et incubo demone. Nam mater eius filia regis demetie inter monachas degebat in ecclesia sancti petri in urbe Kaemdin. que asserit se numquam virum cognouisse sed quendam in specie pulcra nimis. Ipsam frequenter deosculans. et euanescens et rursum apparens. et eam amplectens ipsam pregnantem reliquit. cum vero Rex brictanie mire magnitudinis edificium strueret et nocte euanesceret quod in die hedificabatur admirans rex responsum a magis accepit. quod hedificium non perficeretur nisi calx cruore unius nati sine patre misceretur. cum talis quereretur per regnum. Merlinus puer ab alio puero sedi grandente, talis notificatur. Merlinus captus Magos dixit esse mentitos. et ostendens subtus voraginem. dixit ibi esse duos dracones qui opus demoliebantur et ita inuentum est. propter quod merlinus mortem euasit. Anno xpi. cccclxxxviij.

Felix tercius natione Romanus. sedit annis viij. mensibus xj dies xxvij. et cessauit diebus quinque. Imperante Cenone. mox anastaxio. Jacet ecclesia beati pauli

hic constituit ecclesias esse consecrandas. et dampnauit petrum episcopum alexandrinum. et achatium episcopum constantinopolitanum. Eutitianistas. Hic etiam constituit quod accusato dandae sunt indutie ut se possit deffendere et quod accusatores et iudices tales sint qui omnino careant suspitione. Anno xpi. cccclx.

Gelasius primus natione afer sedit annis iiij. mensibus ix. Jacet ecclesia sancti petri qui sedit imperante Anastasio. Hic in missa addidit. Vere dignum et Justum est et cetera. ymnos et libros composuit sicut ambrosius. Huius tempore regnabat theodoricus rex gothorum in ytalia. et boetius florebat et hoc tempore facta est inuentio ecclesie sancti Michaelis. Anno xpi. dj.

Anastasius secundus natione Romanus. sedit annis ij. mensibus xj. dies xxvij. et cessauit diebus ix. Imperante Anastasio. Jacet ecclesia sancti petri. Hic constituit ut nullus clericus omittat suum offitium propter iram vel rancorem preter missam. tempore theodorici regis gothorum fuit.

Simmachus natione sardus. Anno xpi. dviij. sedit annis xv. mensibus vij. diebus xxvij. et cessauit spatiis diebus vij. Imperante Anastasio. Jacet ecclesia sancti petri. Hic constituit ut diebus dominicis et solennibus diceretur in missa. Gloria in excelsis deo. quod ante non fiebat. Hoc tempore Ildericus rex Francie propter insolentem vitam et luxuriosam de regno eiectus. eiectus aliis annis viij. mansit apud Basinum regem turingorum quo reuocato in dominium suum. Basina vxor basini regis secuta est illum Ildericum. qui eam accipiens in vxorem ex ea genuit clodueum qui mox baptizatus est per sanctum Remigium. et effectus xpianissimus martirio coronatus est. beati vero Remigij filius fuit per spiritum sanctum lehardus. Anno xpi. dxix.

Hormisda natione Campanus sedit annis ix. dies xvij. et cessauit diebus vj. Imperante Anastasio post Justino. et Jacet ecclesia sancti petri. Anastasius hereticus huius nuntios ad se missos releauit et statim fulmine periit. Vero missi ad Justinum imperatorem ab eo gratanter recepti sunt. vnde grecos qui excomunicati erant papa absoluit. et bonis bona multa operatus est. Anno xpi. dxxviij.

Iohannes primus natione tuscus sedit annis ij. mensibus ix. et cessauit diebus viij. Imperante Iustino. hunc theodoricus fecit occidi quia cum missum ad imperatorem ipse imperator deuote susceperat. Hoc tempore Boetius occiditur et Simachus eius socer Romanus illustris. Et Francia ad fidem conuertitur. Anno xpi. dxxx.

Felix iiij. natione sabinus sedit annis iiij. mensibus ij. et dies xiij. et cessauit dies xlv. Imperante Iustiniano Jacet ecclesia beati petri. hic atauus fuit beati

gregorij. pape magni doctoris. Anno xpi. dxxxiiij.

Bonifatius secundus natione Romanus. sedit annis ij. mensibus ij. dies xiij. et cessauit dies xlv. Imperante iustiniano et atalrico filio filie theodorici regis gothorum. Hic constituit. ut clerici sint diuisi a laicis, dum missa celebratur. Jacet ecclesia sancti petri. dxxxvj.

Iohanes secundus natione Romanus. qui merchurius dicebatur. sedit annis ij. mensibus iij. dies vj. et cessauit diebus vij. Imperante Justiniano et tempore athalarici. Jacet ecclesia sancti petri. hic dampnauit athenium episcopum arrianum. huic pape Justinianus per ypatium et demetrium episcopos cyrographo fidem suam catolicham misit. Hoc tempore floret beatus benedictus et maurus eius discipulus. dxxxviij.

Agapitus primus natione Romanus. sedit mensibus xj. dies xxviij. hic constituit processiones fieri die dominico. hic missus est ad Justinianum a theodato rege gothorum culpato quod occidi fecerat amalasuintam reginam matrem athelarici que eum in regnum consortauerat. ut imperatorem placaret. Imperator huius precibus remouit Athenium ab episcopatu constantinopolim et Mannam subrogauit papa ibi mortuus est. et corpus eius aductum romam. Jacet ecclesia sancti petri. dxxxix.

Siluerius natione Romanus. sedit ex patre hormisda episcopo sedit annis j. mensibus v. diebus xj. Hic a iustiniano fuit in pontum relegatus. quia reuocare noluit anthemium hereticum episcopum depositum. vbi est confessor mortuus et sepultus. dxl.

Vigilius natione Romanus. sedit annis xvij. mensibus vj. dies xxvj. et cessauit mensibus iij. et dies v. Imperante Justiniano. theodora imperatrix fautrix athemij persecuta est vigilium. et de mandato eius ductus est vigilius in constantinopolim. Ibi cum athemium non vellet restituere. alapis cesus de ecclesia sancte sophie quo confugerat est extractus. Sed per gratiam populi romani reuocatus et rediens Siracusis mortuus est. cuius corpus rome conditur via salaria apud sanctum marcellum. Huius tempore Roma a gothis est capta. Et quinta sinodus facta est contra theodorum et alios qui dicebant xpm solum hominem. dlvij.

Pelagius primus natione Romanus. sedit annis xj. mensibus x. dies xviij. et cessauit mensibus iij. et diebus xxv. Imperante iustiniano. hic constituit ut heretici comprimerentur per iudices seculares. culpatus quoque de morte vigilij pape coram omni populo tacta cruce euangelio se purgauit. Hoc tempore sanctus brandanus in scotia clarus habetur. Ossa quoque beati stefani prothomartiris Roma allata sunt et locata cum corpore beati laurentij. dlxvij.

Iohanes tercius natione Romanus. sedit annis xij. mensibus xj. dies xxvj. et cessauit diebus xxxiij. Imperante Justiniano et post iustino i°. Hic temporibus Fortunatus poeta vir ingenio et vita laudabilis de italia turonum veniens gesta beati Martini conscripsit. mox demum fuit episcopus pictauensis. Hoc tempore moritur sanctus Maurus discipulus beati benedicti Hoc etiam tempore claret sanctus German[us] episcopus parisiensis Johanes papa cimiteria construit et restaurauit ecclesiam apostolorum in qua corpus eius est conditum. dlxxviij.

Benedictus primus natione Romanus. sedit annis iiij. mensibus j. dies xix. et cessauit mensibus iij. et diebus x. Imperante tibio ij°. huius tempore longobardi in ytaliam sunt ingressi comitante multa fame et peste. quibus laboribus obijt. iste papa. qui ecclesia beati petri quiescit. dlxxxj.

Pelagius ij° natione Romanus. sedit annis x. mensibus ij. dies x. et cessauit mensibus vj. et dies xxv. Imperante tibio et post Mauritio. hic fecit domum suam xenodochium pauperum. Jacet ecclesia sancti petri. huius tempore tiberis in tantum intumuit. ut aqua ascenderet muros vrbis. et secum traxerit in mare innumerabiles serpentes cum ingenti dracone. quibus mari necatis facta corruptione aeris, multi perierunt. Inter quos papa qui beatum Gregorium suum apocrisarium in constantinopolim legauerat ad Augustum. dxcj.

Gregorius primus natione Romanus. sedit annis xiij. mensibus vj. dies x. et cessauit spatiis mensibus v. dies xvij. Imperante Mauritio cepit sedere iiij. idus martij. Hic doctor eximius diuinarum scripturarum fuit. et pontifex mansuetus. hic fecit omelias xl. Job et Ezechielem moraliter et mire exposuit. Registrum pastoralem scripsit pro eruditione Maureliani episcopi Rauennatis Dialogum et composuit. Primo monachus domum suam fecit monasterium. Eius studio gens anglorum ad fidem conuersa est. addidit in missa. et dies nostros in pace disponere. Et licet tantus sapientie et sanctitate fuerit. multos tamen aduersarios habuit. post mortem maxime adeo, ut propter detractionem ipsius. omnes libros eius vellent facere cremare. nisi petrus eius diaconus per spiritum sanctum, quem in columbe viderat super ipsum sedisse libros scripsisse. Juramento et morte sue quam predixit continuo. scilicet legendo in publico euangelium confirmasset. Jacet gregorius in secretario beati petri. dcv.

Sabinianus natione tuscus sedit annis j. mensibus v. dies ix. et cessauit mensibus j. et diebus xxv. Imperante phoca Jacet ecclesia sancti petri. Hic constituit ut hore diei per ecclesias pulsarentur. dcvij.

Bonifatius iij° natione Romanus. sedit mensibus ix. dies xxj. Imperante phoca. hic constituit vt vivente

epõ nõ eligat supstite. 7 q mundus pannus sup altare ponatur. dcviij.

BOnifati⁹ iiij⁹. natõe marsorũ/de ciuitate valeria. sedit. a. vj. mẽs. viij. dies. xij. Impante phoca. hic obtinuit ab impatore. ut romana ecclia caput ẽet omniũ ecclĩaꝝ. Nã eccĩa constantinopolitana se pmã scribebat. hic ꝫ obtinuit ab impatore ut templum panthẽn gsecratũ ad honorẽ cibeles matris deoꝝ. ubi sepe xpiani a demonib; pcutiebant. gsecraret ad honorẽ dei 7 scõꝝ. qd nũc dicit scã Maria rotunda gsecrauit ergo illũ ad honorẽ btẽ marie 7 omniũ scõꝝ Kl's nouenbris. 7 gstituit ut ea die pontifex romanus ibi missã celebraret. 7 populus acipiat cõpus et sanguinez dñi yhu xpi. sic ĩ die natalis dñi. et dies illa fit celebris beate marie. 7 omĩb; sctĩs. 7 ppl's xpianus festiuitatẽ agat. Sequẽti uõ die p fidelib; defunctis q p omẽs ecclesias sacrifitiuz fiat. dcxv.

DEus dedit natõe R⁹. sedit. a. iij. dies. xxj. 7 cess̃ mẽs uno dieb;. xxvj. Impante eradio hoc osculante leprsum statĩ mũdatus ẽ a lep. vj.

BOnifati⁹. v⁹. natõe Campan⁹. urbe neapoli sedit. a. v. dieb;. xiij. 7 cess̃ mẽs. vj. dieb;. xiij. Impante Eradio. hic gstituit. ut fures ecclesiaꝝ anathematizarẽt. 7 ut acolitus reliqas martirũ nõ audeat leuare. vj. xviij. |xviij.

HOnorius pmus natõe campan⁹ sedit. a. xiij. mẽs. xj. et dies. xviij. 7 cess̃. vij. dies xviij. Impante Eradio. hic gstituit ut omĩ sabato pcederent lethanie ad sctm petrũ. hoc tpr̃ sctũs Anestasius monacus cõpnat mãio. vj. xxxvj.

SEuerius natõe R⁹. sedit. a. ij. 7 cess̃ mẽs. iiij. dies. xxviij. Impante Eradio. hic fuit scẽs et benignus amator cleri ac paupum Jacet apd ecclesiam scti petri. vj. xxxviij.

IOhãnes. iiij. natõe e dalmatia sedit. a. j. mẽs. x. dies. xix. et cess̃ mẽs. uno. dies. xiij. Impante Eradio. hic de thesauris eccẽ multos captiuos redemit q p ystriam 7 dalmatiaꝫ fuerãt. vj. xl.

TEodorus pmus natõe grecus ex prẽ teodorico epõ de ciuitate yerlm sedit. a. vj. mẽs. v. dies. xviij. et cess̃. dieb;. lij. Impante gstantino tcio cũ Iradona frẽ suo hic gstituit benedictionẽ cerei sabato sancto. vj. xlviij.

MArtinus pmus natõe tuscus. ciuitate tudertina sedit. a. vj. mẽs. j. 7 cess̃ dieb;. xxviij. Impante gstantino tcio. hic dũ missam celebraret olybriy spatarius ab illo missus eũ voluit occidẽ sed ut eũsem leuauit statĩ fcs̃ ẽ cecus. vj. liij.

EUgenius pmus natõe R⁹. sedit. a. ij. mẽs. ix. et cess̃ mẽs. j. dieb;. xxix. Impante gstantino tcio. hic ĩ omĩb; fuit bonus. Jacet eccĩa scti petri. his tpib; eccĩa Rauen̄ ecclesie romane omnino nõ obediebat. vj. lvj.

UItalianus pmus natõe campan⁹ ciuitate signensi sedit. a. xiiij. mẽs. vj. 7 cess̃ mẽs. ij. 7. dieb;. xiiij. Impante gstantino tertio. hic cantũ romanũ gposuit. 7 dulci sono organo gcordauit. Hic papa fecit ĩe pmũz epm̃ gtulit Marinũ fiem cardinalẽ natione Romanũ. vj. lxx.

DEudat⁹ natõe R⁹. ex monacho sedit. a. iiij. mẽs. ij. dies. v. Impante gstantino. iiij. filij gstantini tcij. hic tante benignitatis fuit. ut hominẽ omnẽ ad se venientẽ gsolatũ dimitteret. 7 dum oscularet leprsum statim mũdatus ẽ a lepra Jacet apd sctm petrũ. hui⁹ tpr̃ trãslatũ ẽ corpus btĩ bñdicti a monte cassino ad cenobiũ Floriacen̄ ĩ aurelianã diocesi. vj. lxxiiij.

DOnus natione roman⁹ sedit año. j. mẽs. v. dies. x. et cessauit mẽs. ij. dieb;. xv. Impante constantino quarto. vj. lxxv.

AGatho natiõe siculus sedit. a. ij. mẽs. vj. dies. iiij. et cess̃. a. j. mẽs. iiij. dieb;. xv. Impante gstantino. iiij⁹. Hoc sedente Rauennas q diu nõ obedierat pontifici Romano ad obediẽtiaz eccẽ romane deuenit. theodato archiepõ Rauẽ ut defuncto epo Rauen̄ electus ĩ curiam romanam veniat ordinandus ab epõ romano. hoc tpr̃. vj. sinodus acta gstantinopoli est. vj. lxxviij.

LEo scs natiõe siculus sedit mẽs. x. dies. xvij. 7 cess̃ mẽs. xj. dieb;. xxij. Impante gstantino iiij. hic fuit eruditus apprime grecis litis 7 latinis. eloquentissimus q gstituit ĩ missa post agnus dei pacem dari ĩt xpianos. vj. lxxix.

BEnedictus. ij⁹. natiõe R⁹. sedit. a. x. dies. xij. et cess̃ mẽs. ij. et dieb;. xv. Impante gstantino quarto. hic vita sctũs et bonus. Jacet apd ecclĩaz sancti petri. vj. lxxxix.

IOhanes. v⁹. natõe sirus urbe antiochia sedit. a. j. dieb;. ix. Impante constantino quarto. et cessauit diebus. ij. vj. lxxxx.

COnon natõe R⁹. sedit mẽses. xj. diebus. ix. et cess̃. j. dieb;. xviij. Impante gstantino. iiij⁹. hic vita comẽdabil' iacet apd scm̃ petrũ. vj. xcj.

SErgius pmus natiõe sirus urbe antiochia sedit. a. ix. mẽs. viij. dies. xxiij. 7 cessauit mẽs. uno dieb;. xx. Impante iustiniano. so hic vita laudabil'. gstituit dici ĩ missa. t Agnus dei. vij.

LEo tcius natõe R⁹. sedit. a. ij. mẽs. xj. Impante iustiniano so. hic p patriciũ romanorũ fcs̃ ẽ papa. vñ aliq nõ scribunt papã pp malũ ĩtroitũz. 7 seqns leo appelat leo tcius ꝫ ĩ decreto.

IOhanes. vj⁹. natõe R⁹. sedit. a. ij. mẽs. ij. dies. xxiij. 7 cess̃ mẽs. j. 7 dies. xviij. Impante leone so 7 tib'io tertio po⁹. hic martir Jacet ĩ cathacũbis ĩ ecclĩa scti sebastiani. dccvj. |dcciij.

IOhanes. vij⁹. natõe R⁹. sedit. a. ij. mẽs. vij. dies. xxvij. 7 cess̃. mẽs. vj. Impante tibrio. ij⁹. hic fuit sciã eruditus et facundus eloqo. dccviij.

SIsinius natione Romanus sedit dieb;. xx. et cessauit mẽs. vj. Impante tiberio. hui⁹ tpr̃ magnũ scisma fuit ĩ ecclesia. dccviij.

COnstantin⁹ natõe sirus sedit. a. vij. dies. xv. et cess̃. dieb;. xl. Impante ipõ tiberio. 7 po⁹ iustiniano iterũ Jacet ĩ sctõ petro. dccxvj.

GRegorius scs natõe sirus sedit. a. xvj. mẽs. ij. dies. xxij. et cess̃ diebus. xxv. Impante philipo so 7 po⁹ Anastaxio so. 7 po⁹ theodosio tcio. 7 po⁹ leone tcio cũ gstantino suo filio. Jacet eccĩa sancti petri. hic p bonifatiũ epm̃ Maguntinũ gmanos ad fidẽ guertit. Et gstituit qntã feriã ieiunari ut quadragesimã qr nõ ante fiebat. dccxxxij.

GRegori⁹ tertius natõe R⁹. sedit. a. x. mẽs. viij. dies. xxij. 7 cess̃ dieb;. ix. Impante leone cũ filio suo gstantino. hic cũ Roma obsideret a rege longobardoꝝ misit nauigio ad Karulũ patrem pipini claues gfessionis btĩ petri rogans ut romanã ecclĩam libaret a longobardis. dccxlij.

ZAcharias natõe grecus sedit. a. x. mẽs. ij. dies xv. et cess̃ di. ij. Impante leone quarto cũ filio suo leone. et gstantino. vj. po⁹ g Jerene mrẽ sua. hic pacem fecit g longobardis. 7 librũ dyalogoruz trãstulit ĩ latinũ de greco. hic Karulũ maynũ frẽz pipini fec monachũ. 7 eũ misit ĩ casinẽse cenobiũ ut monachus fieret cu monastio dona et puilegia aplice sedis gtulit. hui⁹ moniõe. Rachis rex longobardoꝝ cũ uxore 7 filijs relicto seculo monastiũz ẽ ingressus. Ad hẽ papã monachi mõtis cassini adiuncto ẽ frẽ Karulo mayno romã venerunt. Rogantes papã quatẽ pipino regi francoꝝ literas dirigeret. ut corpus btĩ bñdicti qd Floriacẽses monachi furtĩ hũerant loco cassinẽsi restitueret. Rex pipinus mandauit. Monachis Floriane ut illud restituerent ieiunantib; 7 flentib;. Nuntij uõ qui cõpus auferẽ debebant sunt cecitate pcussi et hoc cognito ibidẽ remansit. Çacharias papa. morit omĩ virtute ornatus. hoc tpr̃ btẽ marie magdalene ossa a Gerardo comite burgundie vezeliacũ translata sunt. qm̃q aliĩ scribant ea esse apud Ephesum. dcclij.

STephan⁹ scs natõe R⁹. sedit. a. v. mẽs. uno. dies xxviij. Impante gstantino. v⁹. hic ob ĩfestatiõnẽ astulfi regis longobardoꝝ p gens ĩ franciã vnxit pipinũ in regem francoꝝ cui pipinus occurit pedes p tria millia passuũ. 7 offitiũ stratoris adhibuit illius equũ p habenas dirigens usqz ĩ aulaz suã. hic ultimo anno sui pontificatus romanum impiũm ĩ francos transtulit. in psonã Karuli filij pipini de qua trãslatiõe tangit codice decretalium.

PAulus natõe R⁹. sedit. a. x. mẽs. j. et cessauit. a. j. 7 mẽs. j. Impante gstantino gfilio suo leone. hui⁹ tpr̃ Gengulfus ĩ burgũdia claret. qui cũ uxorẽ adultiam spuisset a clerico adulto ẽ occisus. qui miraculis ei⁹ vita laudabili coruscabat. uxor ei⁹ miraculis ei⁹ derogans ait. si Gengulfus fiat miracula ms̃ anus cantet. Id qdm mox cõpletuz ẽ. nam semp ea loqnte an⁹ ei cãtabat. dcclxvij. |dcclvij.

COnstantinus scs natõe R⁹. sedit. a. j. mẽs. j. Impante gstantino. vj. hic ex layco subito fcs̃ est pbit et tirãnica ambitione ĩuasor magno scandalo ecclie fuit. sz gelo fideliũ ab eccĩa ẽ detrũbatus. dcclxviij.

STephan⁹ tcius natõe siculus sedit. a. iij. 7 mẽs. v. dies. xxviij. et cessauit dieb;. viij. Impante gstantino. vj. pipinus morit. hic pp g uocata ex gallia ĩ ytalia synodo cũcta ordinata p gstantinũ papaz exauctorauit pter baptisma 7 crisma. et omẽs p illũ ordinatos degradauit. dcclxxj.

ADrianus pmus natõe R⁹. sedit. a. xxiij. mẽs. x. dies. xviij. et cess̃ dieb;. ix. Impante Jrene matre gstantini cũ leone filio ei⁹ gstantini. 7 po⁹ Nicephero po⁹ Michaele. hui⁹ pab; Karulus uocatus obsedit papie regẽ longobardoꝝ Desideriũ g uxore et filijs quos captiuos duxit in franciã. Inde romã pexit. 7 gfirmauit ecclie omĩa acta p pipinũz. addito ẽ ducatu spoletino 7 bñuentane. pp qd romanus patricius factus est. hic papa restaurauit eccĩam scti anastasij ad aquã salinaz. po⁹ incendiũ muros qz 7 turẽs urbis rome hedificauit portas ereas btõ petro pcedit. hui⁹ tpr̃ celebrata ẽ gstantinopoli. vij. Sinodus epoꝝ. ccc. Aliam qz sinodũ rome celebrauit psente Karulo epoꝝ. cliij. et alioꝝ plãtoꝝ q̃ Sinodo datũ fuit Karulo Jus eligendi pontificẽ romanũ. et sedẽ aplicaz ordinãdi. 7 ut archiepĩ pos puintias ab ipõ Karulo ĩuestituras reciperent. et anathematizati sunt oms̃ huic decreto rebelles nisi resipicerent

et eorum bona confiscavit. Hoc tempore claret Alanus Anglicus phylosophus non solum scientia sed et vite honestate perclarus qui preceptor Karuli persuasit eidem ab urbe Roma in Franciam phylosophie studium transferri quod a Grecis fuerat Romam translatum. Alcuinio Karulus monasterium sancti domini Turonensis regendum commisit. Nam monachi preterite religionis obliti adeo defluxerant quod sericis induti incedebant et de auratis calciamentis carnis oblectamentis vacando. Viso uno monacho vidente duo angeli dormitorium intrantes omnes monachos extinxerunt uno excepto qui angelos videbat qui ne occideretur sed ad penitentiam agendam reservaretur vix ab angelis obtinuit. Post laudabilem alchimiam eius monasterio tumulatus est. dccxciiij.

Leo tercius natione Romanus sedit annos xx. menses v. dies xvij. et cessavit dies iij. Tempore Constantinus vij imperator excecatus est. Mamertus Vienne episcopus ob imminentem cladem ante diem assensionis domini per tres dies letanias constituit. Leo papa vero die sancti Marchi cum letanijs quas ipse constituerat ante assensionem ad sanctum Petrum pergeret captus est et excecatus lingua praecisa. Sed deus illi reddidit loquellam et visum. Mox ad Karulum profectus in Franciam ab illo magno honore suscipitur. Inde Romam cum Rege devenit et facta est de inimicis eius vindicta. Idem Rex Karulus tunc ab eo coronatus est imperiali dyademate anno Christi dcciij. Hic papa fecit construi porticum sancti Petri et civitatem Romanam muris cinxit propter Saracenorum incursum. dcccxiij.

Stephanus iiij. natione Romanus sedit menses vij. et cessavit diebus xvij. Hic honorifice ab imperatore Lodovico in Gallia susceptus est et captivos multos per Franciam rediens Romam reversus ibi sepultus in ecclesia sancti Petri. dcccxv.

Pascalis primus natione Romanus sedit annos vij. dies xvij. et cessavit diebus xvij. Imperante Lodovico. Hic ante aditum ad corpus sancti Petri arcam hostia erea altrice construxit et ibi corpus sancti Sixti primi recondidit.

Eugenius secundus natione Romanus sedit annos iiij. dcccxxij. menses viij. Imperante Lodovico. Hic prelatos Romanos cecatus est et in suo conatus. Jacet in ecclesia sancti Petri.

Valentinus primus natione Romanus dcccxxvij. Annus sedit dies xl et cessavit dies iij. Lodovico imperante. dcccxxvij.

Gregorius quartus natione Romanus sedit annos xvij. Imperante Lodovico et post Lothario. Huius tempore orta turbatione inter christianos quidam scelerati miserunt ad Soldanum Babilonie ut in Italiam accederet eam possessurus. Propter quod Saraceni per portum Centumcellensem intrantes ut locuste impleverunt superficiem terre. Roma obsessa capitur. Ecclesia beati Petri spoliatur et equorum fit stabulum. Omnes Tuscia in solitudinem redacta est. Tandem ad petitionem huius pape Guido marchio cum Longobardis veniens post Lodovicum cum Gallicis cum multa sanguinis christianorum effusione fugati sunt. Ipsi Saraceni Apuliam et Siciliam fuerunt populati. Hic papa iacet in ecclesia sancti Petri. dcccxliij.

Sergius secundus natione Romanus sedit annos iij. menses ij. Imperante Lothario. Hic vocabatur os porci. Unde mutatum est nomen ab inde omnibus romanis pontificibus. Hic Sergius Lotharium coronavit in augustum. dcccxlvj.

Leo iiij. natione Romanus sedit annos viij. menses iij. dies v. Imperante Lothario et post suo filio Lodovico. Huius tempore Adulphus rex Anglorum qui primus Anglie obtinuit monarchiam devotionis causa Romam veniens coram Leone papa tributum obtulit beato Petro de unaquaque domo annuum nummum argenteum et hoc tributum hodie persevererat. Hic ornatus multis virtutibus vigilijs et orationibus erat intentus et scripturarum persedulus perscrutator. Hic a parentibus ob studia litterarum positus fuit apud monasterium sancti Martini confessoris iuxta ecclesiam beati Petri apostoli. Hic non solum scientia sed ut perfectus monachus conversatione apparuit. Hunc mox Sergius episcopum faciens titulo sanctorum quatuor assignavit quo mortuo nec sepulto omnis clerus et populus Romanus una voce Leonem in suum pontificem elegerunt. Qui fecit ipse Romanus omnes ecclesias quas Saraceni deformaverant honorifice restauravit. Hic pro Neapolitanis contra Saracenos orando fecit orationem. Deus cuius dextera beatum Petrum ambulantem in fluctibus et cetera. Saraceni autem cum locupletati spolijs italicis redibant in Africam ecclesijs expoliatis in mari sunt mersi. Leo papa moritur Rome et sepelitur ecclesia sancti Petri cuius festum agitur xvij. Kalendas augusti. dccclvj.

Post hunc Leonem Johannes Anglicus natione sedit annos ij. menses v. dies iiij. et Rome mortuus est et cessavit episcopatus mense uno. Hic ut asseritur femina fuit et in puellari etate a quodam suo amasio in habitu virili Athenis ducta sic in diversis scientijs profecit. dccclvj.

Benedictus tercius natione Romanus sedit annos ij. menses v. et cessavit diebus xv. Imperante Lodovico secundo. Hic constituit clericos honeste incedere. Jacet ecclesia sancti Petri.

Nicolaus primus natione Romanus sedit annos ix dccclix. menses ij. et dies xx. Imperante Lodovico secundo. Hic post beatum Gregorium in sede romana parem non habuit cuius oratione idem Lodovicus ij. imperator sua presentia laborant. Huius tempore orta colonie tempestate populo in basilicam sancti Petri confugiente subito fulmen instar ignei draconis cecidit. Scindens basilicam et tres homines diversis locis occidit et sex semivivos reliquit.

Tempore huius sanctus Cyrillus pene omnium Sclavorum apostolus corpus beati Clementis pape a Cersona ubi in mare Ponticum precipitatum fuerat mari exiccato Romam adduxit quod per papam et Romanos reconditum est ecclesia sancti Clementis ubi idem Cirilus mox sepelitur miraculis coruscando. Nicolaus papa ecclesia sancti Petri tumulatur.

Adrianus secundus natione Romanus sedit annos v. dccclxviij. Imperante Lodovico secundo. Hic post multa bona que fecit apud sanctum Petrum sepelitur. dccclxxij.

Johannes viij. sedit annos x. diebus v. Imperante Karulo secundo et post Karulo tertio. Huius tempore Saraceni per Ytaliam discurrentes ecclesiam beati Benedicti in monte Cassino sitam incenderunt. dccclxxxiiij.

Marinus secundus sedit anno uno menses v. et cessavit diebus ij. Karulo tertio imperante.

Adrianus iij. natione Romanus sedit dccclxxxiij. anno uno menses iiij. Imperante Karulo tertio.

Stephanus v. natione Romanus sedit annos dccclxxxv. vj. dies ix. et cessavit dies v. Imperante Arnulfo. Huius tempore timore Normanorum qui Dacas sibi iunctis populabantur Galliam corpus beati Martini de Turonis Altissiodorum est portatum. Sed monachis propter oblationes litigantibus et ascribentibus suo sancto miracula que fiebant per determinatione leprosus inter corpora illorum sanctorum positus est qui ea parte que coherebat beato Martino curatus est. Alia nocte aliam partem non curatam applicuerunt corpori beati Martini et ab eodem est curatus. Non propter impotentiam beati Germani sed Martinum hospitem honoravit Germanus.

Formosus episcopus Portuensis sedit annos dcccxcj. v. menses vij. et cessavit diebus ij. Imperante Arnulfo. Hic per picturas renovavit ecclesiam sancti Petri apostolorum principis. Hic aliquando timore Johannis pape fugiens episcopatum Portuensem dereliquit. Postquam non convocatus redire nollet anathematizatus est. Insuper iuravit nec ad episcopatum nec Romam se venturum. Post a Martino secundo successore Johannis viij. in integrum restitutus non solum Romam reversus est sed et papatum suscepit. Propter quod seditiones multe fuerunt ut infra agitur. dcccxcvj.

Bonifatius vj. natione Tuscus sedit diebus xv. Imperante Lodovico tertio. dcccxcvj.

Stephanus vj. natione Romanus sedit annos j. menses iij. et cessavit diebus iij. Imperante Lodovico tertio. Hic a Formoso papa ordinatus episcopus Anagnie ipsum Formosum persecutus est et omnes illius ordinationes irritas esse decrevit. Legitur quod ipse corpus Formosi in concilio positum et papali veste exutum induit laycali et duobus digitis dextere eius abscisis manus eius in Tiberim iactari precepit. dcccxcvij.

Romanus natione Romanus sedit menses tres dies xxij. Imperante Lodovico tertio. dcccxcvij.

Theodorus natione Romanus sedit diebus xx. Imperante Lodovico tertio. dcccxcviij.

Johannes ix. sedit annos ij. diebus xv. Imperante Lodovico tertio. Hic contra Romanos pugnavit synodum que Ravenne habuit ad confirmandam Formosi ordinationem. Ubi reprobata est synodus quam Stefanus papa contra Formosum papam fecit. dcccxcviiij.

Benedictus iiij. natione Romanus sedit annos iij. menses ij. et cessavit diebus vj. Imperante Lodovico tertio.

Leo v. sedit dies xl. Imperante Lodovico tertio dcccciij. post dies xl. presulatus eius Cristoforus eius presbiter hunc capiens et carcere trudens sibi usurpavit presulatum qui cum ei mensibus vij. prefuisset a Sergio papa deponitur et in carcere tamquam invasor retruditur. dcccciij.

Christoforus sedit menses vij. Imperante Berrengario primo. Hic de papatu eiectus factus est monachus.

Sergius tertius Romanus natione sedit annos dcccciiij. vij. menses iij. dies xvj. et cessavit diebus vij. Imperante Berengario primo post Conrado Almano. Huius tempore ecclesia Lateranensis corruit quam papa a fondamentis reparavit. Hic Sergius diaconus a papa Formoso a papatu reprobatus. Tandem papa factus ad Francos se contulit quorum auxilio Christoforum invasorem papatus incarcerans Romam ingressus papatum obtinuit et in ultionem sue repulse Formosum de sepulcro extractum et in sede pontificali sacerdotaliter inductum decollari precepit et iactari in Tiberim. Omnes que ordinationes per illum factas exauctoravit Formosi corpus a piscatoribus inventum et in basilica beati Petri positum quedam ymagines adorasse et venerabiliter salutasse palam omnibus vise sunt. dcccxj.

Anastasius tercius natione Romanus sedit annos ij. menses ij. et cessavit diebus ij. Imperante Berengario secundo. dcccc

Lando natione Romanus sedit menses vj. et cessavit mensibus uno xiij. Imperante Berrengario secundo. dcccxiiij.

Johannes x. sedit annos xiij. menses ij. dies iij. Imperante Henrico. Hic fuit filius Sergij pape et episcopus ecclesie Ravennatis qui invasor ecclesie fuit et depositus ab omni populo Ravennate. Huius consilio et auxilio Saraceni qui tunc dominabantur in Ytalia primo prope urbem victi sunt. Demum ipse papa cum marchione Albrico intrans Apuliam contra Saracenos apud Garilianum dimicavit durissimo prelio et in pugna obtinuit. Post victoriam a populo Romano cum gaudio sunt recepti. Mox discordante cum illo marchio urbe depellitur. dcccxxvij.

Leo. vij. natoe R. sedit mis. vij. diebus. xxv. et cessavit dies. x. Imperante henrico theotonico. dcccc

Stefanus. viij. natione R. sedit annis ij. mensibus. ij. dieb. xij. et cessavit dieb. ij. Imperante henrico theotonico. dcccc.xxx. | xxvij.

Johanes. xj. natoe R. sedit. a. iiij. mis. x. dies xv. Hui anno pmo i ianuensium urbe fons olei largissime effluxit. forte portendes ipius cladem iminente. Nam eodem anno a sarracenis ex africa venientib capta e. 7 hominib atq thesauris exhausta. dcccc.xxxv.

Leo. vij. natoe R. sedit. a. iij. mis. vj. dies x. et cessavit mense vno. Imperante berregario tertio. po lothario. dcccc.xxxviij.

Stephanus. viij. sedit. a. iij. menses. iiij. dies xxv. et cessavit dies. x. Imperante berrengario tertio. po lothario. so. dcccc.xlij.

Martin. iij. natoe. R. sedit. a. iij. mis. vj. dies xiiij. 7 cessz. dieb. iij. Imperante berrengario qrto.

Agapitus. ij. natoe R. sedit. a. viij. mis. vj. dies. x. 7 cessz dies. xij. Imperante berengario quarto. et po othone pmo. huis tpre Oddo abas primus Non clunien obdormivit i xpo. | dcccc.xlvj.

Johanes. xij. de regione vialat sedit. a. vij. mens. x. dies. v. et cessavit diebus. xij. Imperante Ottone primo. dcccc.liiij. dcccc.lxij.

Benedictus. v. sedit mens. ij. dieb. v. et cessavit diebus. xx. Imperante othone so. hic vivente Johane pp a romanis eligit pp qd imperator otto cu roma obsideret tradit benedictus. dcccc.lxij.

Leo. viij. sedit ano. vno. mis. iiij. et cessz. dieb. vij. Imperante Othone so. dcccc.lxiij.

Johanes. xiij. sedit. a. vij. mis. xj. dieb. xv et cessavit. die. xiij. Imperante Othone so. dcccc.lxx.

Benedictus. vj. sedit. a. j. mis. vj. Imperante othone so. 7 po Othone tcio. dcccc.lxxij.

Donus sedit. a. ij. mis. vj. Imperante Otone ij. dcccc

Bonifatius. vij. sedit mse. j. diebus. xij. et cessz. dieb. xx. Imperante Othone tertio. | lxxiij.

Benedictus. viij. sedit. a. viiij. mises. vj. 7 cessavit diebus. v. Imperante othone tertio. huis tpre i remen eccia fuit archieps vir honorabilis noie Rodulfus psapia Karuli magni genitus. cui genus i francia regnare cessaverat. Nam vgo por ex genus Karuli regnavit in francia. Vgo g Rodulfum odio hns q vocatis epis allegans eu no ee legiptimu deponi pcuravit Cilbtuz vo phm et nigromanticu substituit. qd pp R. audiens legatu misit. 7 Remis quocato | dcccc.lxxiiij.

galio. Cilbtus deponit 7 rodolfus restituit. Cilbtus depositus ad Othone tertiu que erudierat se ptulit. 7 nacta oportunitate pmu epm ravenate post Romanu epm diabolo instigante fieri pcuravit qui infra dictus e silvest. so. dcccc.lxxxij.

Johanes. xiiij. sedit mis. viij. et cessavit epa tus. dies. x. Imperante othone tcio. dcccc.lxxxiij.

Johanes. xv. natoe R. sedit mis. iiij. et cessz die. vno Imperante Eodem. dcccc.lxxxiij.

Johanes. xvj. natoe R. sedit. a. x. mis. ij. dies x. et cessz. dies. xij. Imperante othone. tcio.

Gregorius. v. sedit. a. ij. mens vj. et cessz. dieb. xv. Imperante othone tcio hic pmo dictus bruno ad instantiam ipius imperatoris factus e pp. s po imperium. Crescentius gsul urb epm placentinu de legatione cu magna pecunia redeunte i papatu instituit. s hoc factuz p imperatorem mox e gravit iudicatu. | dcccc.xciiij. dcccc.xcvij.

Johanes. xvij. sedit mises. x. et cessz dies. xx. hic natioe grecus placentinus eps. vivente pp Gregorio p gsulem vrbis papatuz huit. q mox p imperatorem exoculatus est. dcccc.xcviij.

Silvest so sedit a. iiij. mis. vno et cessz. di. xxiij. Imperante othone tcio. 7 po henrico pmo. hic natoe Galicus nomine pprio Cilbtus mortuus fuit rome ad scam cruce in yerlm. Hic pmu iuvenis cenobij Florien Floriacen monachus fuit. mox omisso Mon diabolo fecit homagiu. ut voti sui cpos adiabolo fieret. 7 diaboli familiaris aloquio multu pipin obtinuit. studuit itaq i yspalim ypanie. 7 intm pfecit i Nigromantia. q sua doctrina maximis placuit. huit q Othone imperatorez discipulu 7 robtu rege francie. qui int alia gposuit. Sequentia scti sps adsit nobis gra 7 c. 7 neotheri cu q mox fuit archieps senonen. Cetium ide cilbtus nimiu honores ambiebat. Diabolus vo eu voti gpotem fec. fuit eni pmo archieps Remesis po Ravennas 7 tande urbis eps. Et papatu fungens gsuluit adyabolo q diu viveret i papatu. Rnsum huit qm diu no celebraret i yerlm. tuc valde gavisus est spans multu amote abee. sic multu erat longe avoluntate pegrinationis i yerlm ultra mare. cu aut quadragesima ad ectam q dicit in yerlm apd latranu celebraret strepitu demonu sensit mortem ad ee. Suspirans igit ingemuit. 7 lz eet sceleratissimus. de dei mia no despans coram omib peccatu suu gfessus e. Et mbra oia qbus diabolo obsequiuz fecerat. sibi iussit pcidi et demu truncu corporis sui exanime sup bigam poni et quocuq aialia

illud pducerent.

illud pducerent ibi sisterent. atq ibi sepeliret qd et factu e. Sepultus est igit in lateranesi eccia i mie signu. cu ad transeuntes sepulcru eius tam ex tumultu ossiuz qua ex sudore psagium e morituri pape sicut eode sepulcro e tris exaratu.

Johanes. xviij. sedit mis. x. dies. xxv. 7 cess. die. xviij. Imperante henrico pmo. h nichl gstituit. | Miij.

Johanes. xix. natoe R. sedit. a. v. et cessz dieb. xxx. Imperante henrico primo huis tpre floruit Robtus rex francie vita et scia pclarus qui tante devotionis fuit. q i festis i aliq monastrio pp offitiu ee voluit. et no solu c monachis cantabat. s 7 capasoria erat i ductus chorum regebat. unde cu quoda castellu obsideret dimisso exercitu pp festu scti Damiani aventinis venit et cu ibi 7 choru regeret alta voce cantando agnus dei gcib poitis muri castelli qd obsidebat funditus corruerut. | Mviij. Mviiij.

Sergius qrtus sedit. a. ij. mis. iiij. Imperante henrico pmo. hic fuit vita laudabilis.

Benedictus. viij. natoe tusculanus sedit. a. xij. et cessz anno vno. Imperante henrico pmo. 7 po Conrado pmo. testante petro damiano depapatu fuit electus et alius substitutus. pp qd fuit magnu scisma. Hc bndictu mortuu qdam eps equo nigro i sidente vidit 7 ait illi. Nonne tu es bndictus papa q pridie. Ego sum ille infelix. Et ille ait qlit te e. Gravit inqt torqor s de mia dei no despero si michi adiutorium pbeat. Vade ergo ad successore meu Johane papa et dic ei ut in tali techa summam pecunie accipies in paupes distribuat q quicqd alias a p me datu est paupibus nichil michi adiumento fuit. q a de rapinis fuit ggestu q eps explevit madatuz et epatu cedens monastiu e ingressus. | Mxj. Mxx.

Johanes. xx. sedit. a. ix. Imperante grado pmo huis tpre almeric filius scti stephani pmi regis vngaroz virgo gsposa sua obijt miracul coruscando. Mxxvij.

Benedictus. ix natoe tusculanus. sedit. a. xij. Imperante grado. 7 po henrico so. Iste elect e de papatu et factus e sabinesis eps. qui infra vocatus e silvest tertius 7 iste 7 electus et bndictus recupavit papatu. 7 iste mox electus e 7 datus est papatus Johani archiepo scti Johanis an portam Latina qui infra dictus e Gregori. vj. Et hic cu eet litteraz rudis altum i papa ad vices eccliasthici offitij exeqndas fecit gsecrari fecit. qui cu multis no placeret. tanus sup inducit q solus vices duoz explerct. Unus itaq q duos roma gtendit 7 eis canonica et imperiali censura depositis Sindegeriuz babergen epm q infra dictus e clemens. ij. in papatu p vi substituit. aq henric imperator coronatus e. Romanis illi pmitentib et iurantibus se sine ipius gsensu nuq Romanu pontifice ellecturos. Iste bndictus nepos supioris bndicti apparuit iux molendinu cuidam i spe cuidam monstruosi aialis cui cap et cauda erat asini reliquum corpus ut ursus. Cuq aspector aufugeret clamans monstru po ipm dix. Noli me expavescere scito me homine fuisse sic tu es. s sic me psento sic olim i felix papa bestialit vixi. Mxlv.

Silvr. iij. sedit dieb. lvj. Imperante herico. so.

Gregori. vj. de scto Johane an potaz latinaz sedit. a. ij. mis. viij. hic cu henrico imperatore bellu huit. hunc Guilielmus dicit viru sctm fuisse i suis cronicis. Hui tpre pp i curiam pdecessoru suoz pegrini roma eutes a pdonibus spoliabant qi omnes. Et papa pmo amonuit mox excomunicavit. tertio qr gtemtores erat eis manu armata apposuit. Et pmo raptores ablationu scti petri aut pemis extinxit. aut fugavit tuc oms eum homicida et sanguinariu papa dicebant. Cardinales q cu illi dies mortis instaret i dignu dixerut ee i bti petri ecca sepeliri. qtor mortib hominu sacerdotiuz fecisset. tuc papa re sumpto spu eis longu dix simone. s asserens eos stultos fuisse locutos et se bn fecisse alegans illud qd Ezechiel Imperavit sacerdotib qui se no opponebant muru p domo israel. et alia multa dix deinde subdidit sic. cu mortuus fiero corpus meu an fores ecce sistite. Januas q ecce ferreis vectib offirmate. 7 si voluntas divina porte apient corpus inferte aliogn p placito de ipo facite. cu eo mortuo sic factu eet. turbo divinitus veniens portas ecce firmatas no solu apuit s cu magno fragore usq ad parietem deportavit. | Mxlvj. Mxlviij.

Clemens so sedit mises. ix. Imperante henrico so. hic fuit i vasor ecclie 7 p vim papatum obtinuit et cessz dieb. xx. Mxlix.

Damasus so sedit dieb. xxvj. 7 cessz dieb. xj. Imperante henrico tertio. hic fuit i vasor aplice sedis et subito e defunctus. Mxlix.

Leo. ix. gnie almanus sedit. a. v. mis. ij. dies. vj. Imperante eo henrico. Mliiij.

Victor so gnie alman sedit. a. ij. mis. iij. et cessz. dieb. iij. Imperante ipo henrico. hic timore imperiali factus e papa q sinodu apd Florentia celebravit

Marginalia: Nota mirabile; factu zunip; qui Sinerat [...]; divine [...]; f lo synod celebrat

ubi multos epos pp simoniam et fornicatione
deposuit. mox ingalliam veniens ab henrico Im
patore gloriose suscepit. Mlvj.

Stefan' x. sedit m. xj. dieb. xxviij. hic natoe
lotheręg' i tusciam florentie e sepultus.
Impante henrico tertio. Mlvjj.

Benedictus x. sedit m. xj. hic nutius noie p
bim fes e pp. mox sponte papatu cessit.

Nicolau' ss. natoe brugundio sedit Mlviij.
a. ij. m. vj. dies xxvj. et cess dieb. x. Im
pante henrico tertio. Hic pmo florentinus eps
apd sena acardinalib e electus gcordit mox rome
celebrando gcilu e defunctus. Mlx.

Alexander ij natoe mediolan sedit a. xj. m. vj.
dies xxv. Impante henrico tertio. Hic cu
eet lucanus eps gcordit acardinalib e electus
g hunc fuit Candolus q fuit parmensis eps. 7 fe
re ab omib epis lombardie i papam e ellectus. A
ebant eni papa no debere eligi nisi de paradiso
Italie Candolus bis roma veniens g magno co
mitatu papatu voluit obtinere s nequit. Ale
xander deinde iltantia henrici imperatoris i lombar
diam devenit. Et celebrato mantue gcilio omib
peccatis. postq venit roma ibi defunctus e. et
i lateranensi ecca tumulatus. Eo tpr Normani
qui g voluntate aplice sedis apulie regnu ocu
paverant. fines Campanie populant g qbus ea
cu ggressi sunt bello dux spolentanus cotofre
dus ac Comitissa Mathilda adeo potentissia
q 7 g impatore bello certavit durissimo. q cu
amplissimis possessionib hdaret totu suu pa
trimoniu sup alte sci petri obtulit. Et hoc qd ob
tulit usq i hodiernu die dicitur patrimoniu
sancti petri. Mlxvij.

Gregori' vij. sedit a. xij. mse uno diebus iiij.
Impante henrico tcio. Hic tuscus natoe. capt'
e acenthio nocte natalis. Hui' tpre henric' venit
roma pmu. 7 Robtus Guiscardus roma itravit
tunc magna fames et mortalitas papa mortu
us est Salerni. Mlxxix.

Victor terti' sedit a. vno dies. viij. hic pprio noie
dicitus e desideri' abas cassin. Hoc tempore
incipit ordo cartusiensiu. Mxxx.

Urbanus ss sedit a. xj. m. iiij. et cess dieb
xvj. Impante henrico tertio. Hui' tpre dux
boamundus cu xpianis recupavit sepulcru xpi. ano
xpi. Mxcviiij. Et castru sci angeli aromais e captu.

Pascalis ss sedit a. xviij. m. v. dies vij Mxcj.
Impante henrico tertio 7 po' henrico quarto

Hui' ano comitissa Mathilda obsedit ferariam
henricus iiij. Rex theotonico cu magno exer
citu venit i tusciam ut coronaret impator. Mox
bellu fuit int eu 7 papam. Unde papa cu tota
curia cep. Ano xpi. Mcxj. Eu' tpre s. ano Mcvj
aparuit stella comettes. hic papa tuscus iacet
i scto Johane lateranesi. Mcxiij.

Gelasius ss natoe campanus urbe Gaieta
sedit a. j. dies vj. et cess dieb. xxiiij. Impan
te henrico iiij. Hic pp henricu quatuz g cardinali
b Gaietta se cessit. Inde p mare pgens i francia
pvenit i camcum ul' clumacu Ibi obijt 7 sepult e.

Calistus ss archieps vienen sedit Mcxiiij.
a. v. m. x. dies xiij. et cess dieb. xxiiij.
henrico iiij. Impante. Hic natoe brugudius
filius comitis i clumaco acardinalib gcordit
e electus. Burdinus qdam p impatore factus
fuerat urbis eps qui audito adventu pape Ca
listi i subtrio se recepit que obsessum pp 7 Rom
ani cu hulent positu i camello vsa facie ad tgu
cauda 7 camelli p freno hentem duxerut p pu
blicu. Mox i arce fumonis retrusus e. e papa
nd g impatore gcordato laterani obijt.

Honorius ss sedit a. v. m. ij. dies iij. Impa
nte henrico iiij. 7 po' lothario tcio. Hic fuit
patria bononien hic devenit aquilla urbe voca
tus apceribz. ut eam tueret a Rugerio comite
siculo. qr iuris e sci petri at pp videns pfidia
pceru Rugeriu recep ingratia et fcta fide
litate. Ipm Rugeriu de ducatu apulie i vestivit
Hic p legatu Cardinale duos patriarchas dis
posuit. s. Aquilegen. Hui' tpr ordo scto marie
de templo in ierusalem incipit.

Innocentius ss. natoe R. sedit a. xiij. m.
vij. diebus octo. Impante lothario. postea
grado so. Jacet latani. Hoc tpr fuit maxia fam
es. Sinodu 7 rome huit hic pp q g rege sicilie
duce apulie dux exercitu gromanis. s ab im
patore pdictione captus est. Hui' tpre magi
alnaldus patibulo suspensus e rome qr g cleri
cos p dicabat reprehendens eoz supfluitates 7
pompas.

Celestinus secudus sedit menses qui que
dies xiiij. Impate grado so latani iacet.

Lucius ss natoe bononien sedit m ses vj. dies
iiij. Impante grado. Jacet latani. Hic ante
pbit cardinalis scte crucis tota eccam et clau
stru afondamentis renovavit.

Eugenius tcius natione pisanus sedit anis
viij. m. iiij. dies xx. Impante grado so et po'
friderico pmo. hoc tpr a. xpi. Mcxlviij. Im
pator gradus et rex francie cruce signato ex
ercitu transfretaverut.

Anastasius iiij. natoe R. sedit a. vno m.
iiij. dies xxiiij. et cess dieb. xx. Impante
friderico. Hic apd scta mariam rotunda rome
gstruxit novu palatiu 7 ecclie latani dedit pen
sante Marchas xx. et alia plurima dona Jacet
ibidem petrifico lapide

Adrianus iiij' natoe anglicus sedit a.
iiij. et cess a. j. Impante friderico pmo
Jacet i vaticano. Hic pmu eps albanesis in
legatione missus. Cornatia p vbi pdicatioe
qa ca gente barbaram de lege dei instruxit.

Alexander tcius natoe tuscus urbe Mclx.
sene sedit a. xj. dies xj. Hic gciliu latani
huit. aliud turoz. Hic fridericu Impatorem
romanu. Et emanuelem Impatorem gstan
tinopolitanu et Guielmu rege siciliz 7 lom
bardo ad gcordia revocavit po' xx. annos sue
sedis fuerut imensi teremotus. Anthiochia
damascus 7 tripolis urbes sirie maxie sunt
vexate. In sicilia urbs cathanien penitus
eversa. In qua pierunt plures homines ultra
viginti milia mare 7 gcussuz. Unde qnq millia
hominu sunt sumersi. Hui' tpr maximu sisma
fuit i ecclesia 7 i fide xpiana. Mclxxxj.

Lucius tcius natione tuscus sedit a. iiij.
m. ij. dies xviij. et cess dieb xviij. Imp
ante friderico. Hui' tpre florvit petrus come
stor. qui utriusq testamenti ystorias ordina
vit. 7 ipinas versificator egregius. hic papa ver
one obijt 7 ibi sepultus est. Mclxxxvj.

Urbanus tertius natioe mediolan sedit a.
j. m. x. dies xxv. Impante henrico qnto
hui' tpr capta e yerlm p Saldinu Soldanum
anno xpi. Mclxxxvj. quo dolore obijt papa et
ferarie iacet maiori ecca. Mclxxxvj.

Gregorius viij' natoe pisanus ul' beneve
tanus sedit a. j. dies xx. Impante henrico
filio friderici. Hic Gelando p terra scta pace fec
int pisas 7 Januam pisis mortuus ibi iacet.

Clemens tcius natoe R. sedit a. z. Mclxxxvij.
diebus xvj. Impante ipo henrico. Hic ordi
navit claustru ap scm laurentiu foris muros
rome. 7 latani fec palatiu alt' et picturis orna
tu equ' q arcum fecit fieri. Mcxc.

Celestinus tertius natoe R. sedit a. vj. mes.
ix. dies ix. hic so die sui pontificatus coronavit
henricu filiu friderici. dm aqbusdam fridericu
sm. Vgutio eps ferariensis p h tpra librum deri
vationu eddidit. Mcxcvij.

Innocentius tcius natoe campan' gsecratus
festo chatedre sci petri sedit a. xviij. m.
iij. dies xxiiij. Impante henrico 7 po' othone iiij.
Hic gstrux hospitale sci spiritus. renovavit
eccam sci sixti. decretaliu libru ordinavit co
posuit libru de misia hominis. singulis ecclijs
rome vna libram argenti gtulit. p calicibus fa
ciendis. ea gdictioe q eos vendere no liceat. h
ut dicit hedificari fecit i urbe turri oium pul
cherima. pp qd mox fecit iam dem hospitale huic
scripsit Gualgfredus poetriam novella hic
coronavit othone 7 deposuit eius excessibus
hui' tpr capta e afrancis et avenetis gstantino
polim. Anno pontificatus ei' xvij. Rome ce
lebravit gciliu gnale p subsidio tere scte p latoz
Mccxv. Obijt pusij 7 ibi sepultus e 7 cess
papatus die vna. civibus illius urbis areta
tib cardinales ita ut coacti elegerunt honoriu.

Honori' terti' natoe R. sedit a. Mccxvj.
x. m. vij. dieb. xxiij. Othone deposito
Hic apd scm laurentiu foris muros rome coro
navit impatore gstantinopolitanu. petru co
mitem altisiodorensem coronavit 7 fridericu
henrici filiuz impatore romanu i ecca bti petri
Anno xpi. Mccxx. Mox ga eu invenit sibi
adversariu anathematizau e absolvit afideli
tate illi' barones. Honori' anno pmo sui pon
tificatus gfirmavit ordine pdicatoru. pavia
te bto dnico yhspaniensi ei' ordinis i ventore
Nam inocenti' supior pp q sibi i hoc fuerat du
riis hita visione quo bts dnicus latanensem
eccam cadente humeris sublentaliz eu ordine
gfirmare voluit. s morte pveniens no potuit
Hui' tpre axpianis capit damiata. honori' rome
morit 7 sepelit apd scaz maria maiore. Mcc

Gregori' ix' natoe campanus sedit xxxvij.
a. xiiij. qui vocabat vgolinus eps hosti
ensis. hinc scam helysabeth filiam regis vnga
rie et vxorem langravij lothoringie canoni
zavit ut scam. hic 7 sententiaz latiz g fridericu
impatorem roboravit. Du hic rome gciliu
celebrare studet aditus veniendi roma tra ma
riq arctant duo cardinaliu 7 plati pluri ad gc
liu venientes afautorib impatoris capiunt.
Gregori' urbe ab impatore obsessus. videns

Confirmatio or[dinis] p[re]d[icatorum]

romanos p[ri]os ad imp[er]atoris obsequium p[ro]cessione
cu[m] clero facie[n]s capita ap[osto]lo[rum] gestando ab eccl[esi]a
lateranensi usq[ue] ad s[an]c[tu]m petru[m] romano[rum] ad se a[n]i[m]os
revocavit. ut pene o[mne]s fredericu[m] cruce[m] assume
rent. Hoc audito imp[er]ator ab urbe p[ro]cul abscessit.
Gregorius tribulationib[us] tantis q[ua]ssatus an[n]o
pontificatus sui m[en]se augo[sti] rome obiit. Qui
anno xp[ist]i. Mccxxxiij. canonizavit b[ea]tu[m] d[omi]nicu[m]
a[n]g firmatione ordinis anno xviij. ab obitu eius
s[an]c[t]i d[omi]nici anno undecimo. Mccxlij

Celestinu[s]. iiij[us]. natio[n]e Mediolanen[sis] sedit die
bus. xviij. et vacavit e[pisco]p[a]tus an[n]o uno m[ens]ib[us]
x. Jam deposito friderico s[ecun]do filio henrici. Hic ep[iscopu]s
sabinensis vita [et] s[an]c[t]a laudabilis senex [et] i[n]firmus
electus cito morit[ur] [et] i[n] eccl[esi]a b[ea]ti petri sepelit[ur]. Mcc

Innocentius quartus natio[n]e Januen[sis] sedit xlij.
a. xj. m[ens]ib[us]. Hic du[m] cardinalis erat fautor erat
friderici imp[er]atoris cu[m] cu[m] nu[n]tiatu[m] e[ss]et amicum
suu[m] factu[m] e[ss]e papam diu melius tacuit. tandem
ait amicu[m] magnu[m] p[er]didi. qui hactenus michi fuit
amicus admo[do] hostis erit nec aliter dixit q[ua]m evenit.
Nam factus adversarius friderico de ytalia i[n] gallias
p[er]rexit et lugdunu[m] q[on]vocavit [con]ciliu[m]. ubi fridericu[m]
hostem eccl[esi]e p[ro]nu[n]tiavit et i[n] eum sente[n]tia[m] p[ro]tullit
quo de imp[er]io deposito p[ro]curavit eligi imp[er]atorem
langraviu[m] quo brevi mortuo eligi fecit i[n] ei[us] locu[m]
Gulielmu[m] comite[m] olandie q[ui] diu no[n] vix[it]. mortuo
friderico. Innocentius venit i[n] ytaliam. transiens p[er]
franciam bononiam. Jn[de] cu[m] p[er]venisset neapolim ibi
moritur et sepelitur. Mccliiij

Alexander. iiij[us]. natio[n]e campanus sedit. a. vj.
m[ens]ib[us]. vj. et cess[avit] m[ensibus]. iij. di. iiij. nemine imp[er]a
nte. Hic bellu[m] gessit [contra] manfrediu[m] filium no[n] le
gitimu[m] friderici qui usurpatio[n]e regnu[m] tenebat
sicilie. Hic papa canonizavit b[ea]tam clara[m] q[ue] fuit
ordinis s[an]c[t]i damiani. Hui[us] pape t[em]p[o]r[e] electores
imp[er]ij i[n] alemania discedentes ellegeru[n]t alij al
fonsium regem castelle. Alij Ricardu[m] comite[m]
cornubie fr[atr]em regis anglo[rum] [et] neut[er] imp[er]io est
potitus. Hic papa rep[ro]bavit duos pestiferos li
bellos quo[rum] unus da[m]nabat religiosos elymo
sinis viventes. Alt[er] no[n] asserebat q[uod] evangeliu[m]
xp[ist]i [et] novi testame[n]ti doctrina nemine[m] ad p[er]fectu[m]
p[er]duxit [et] evacuari debere. et debere i[n]choari doct
rina[m] Joachim qua[m] [con]ditor libri evangeliu[m] eternu[m]
nominavit totam p[er]fectione[m] hominu[m] salvando[rum]
i[n] illa ponendo hos libellos. Alexander vit[er]bij [et]
ibi i[n] eccl[esi]a beati laurentij tumulatur. Anno
xp[ist]i. Mcclxj. Mcclxiij.

Urbanus. iiij. natio[n]e gallicus. sedit. a. iij.
m[ens]ib[us] uno dies. iiij. et cess[avit] m[ensibus]. v. nemine
imp[er]ante. Hic [con]silio cardinaliu[m] vocavit Karulu[m]
comite[m] p[ro]vincie fr[atr]e[m] regis francie lodovici [contra] ma[n]
frediu[m] qui regnabat i[n] regno sicilo. papa idem q[ue]
p[er]usij morit[ur] [et] tumulatur: Mcclxv

Clemens. iiij. nat[ion]e p[ro]vintie de villa s[an]c[t]i Egidij
sedit a. iij. m[ens]ib[us]. ix. dies. xxj. et cess[avit]. a. ij. m[ensibus]
iij dieb[us]. x. Hic an[n]o xp[ist]i. Mcclxv. mortuus est
vit[er]bij et sepultus p[re]dicato[rum] eccl[esi]a. Hic p[ri]mu[m] ux
orem [et] liberos hu[bu]it. qui erat verus advocatus
[et] iuris [con]sultus. mox regis francie [con]siliari[us]. Js qui
[con]iuge defuncta f[ac]t[u]s [est] clericus et p[ri]mo p[ro]p[ter] laudabile[m] vi
tam fuit ep[iscopu]s podien[sis]. mox archiep[iscopu]s Narbonensis
p[ost]ea sabinensis ep[iscopu]s cardinalis. Eo fungens offitio ab
urbano p[a]p[a] i[n] galliam legatus mittit[ur]. ubi exercens
offitiu[m] legationis mortuo p[a]p[a] a cardinalib[us] ep[iscopu]s R[omanus]
absens eligit[ur]. cu[m] ita p[ro]fuit ut nullo digniori ep[iscop]o
ea etate eccl[esi]a Romana gub[er]nata sit penit[us]. Hoc
sedente Karulus expugnavit et occidit gradinu[m]
friderici q[uon]dam imp[er]atoris nepote[m] q[ui] cu[m] exercitu
venerat ex alemania p[ro] vendicando regnu[m] avitu[m] sicilie.

Gregori[us]. x[us]. nat[ione] placentinus sedit Mcclxxij.
a. iiij. dies. x. Hic du[m] e[ss]et i[n] terra s[an]c[t]a fidei
devotione a cardinalib[us] absens eligit[ur]. Hic vir
timoratus et iustus qui q[uantu]m citius potuit ut
terre s[an]c[t]e subveniret lugdunu[m] [con]ciliu[m] [con]gregavit
p[ro] passagio decimas ab ecclesijs colligi fecit. Mox
inde rediens morte p[re]ventus Jacet aritij i[n] eo [con]cilio
affuerunt legati grecor[um] qui symbolu[m] [cum] latinis [con]
cordit[er] cantaverunt simul. Affuerunt q[uo]q[ue] tartaro[rum]
legati q[ui] baptizati et [con]cordati cu[m] p[a]p[a] ad p[ro]pria s[unt] regressi.

Innocenti[us]. v[us]. nat[ione] burgondio sedit Mcclxxvj.
m[ens]ib[us]. v. [et] dies. ij. et cess[avit] diebus. xviij. Redul
fo rege electo imp[er]atorem. Hic de ordine p[re]dicato[rum]
doctor fuit i[n] ordine. [et] libros [com]posuit. mox archi
ep[iscopu]s lugdunensis deinu[m] a gr[egori]o decimo f[ac]t[u]s [est] car
dinalis [cum] alijs tribus viris sum[m]e p[re]stantie. Innocenti[us]
rome morit[ur] et latam sepelit[ur]. Mcclxxvj.

Adrianus. v[us]. nat[ione] Januensis sedit dieb[us]. xxxix.
Rome electus morit[ur] vit[er]bij et ibi sepelit[ur].
Othobonus de Flisco nepos innocentij quarti.

Johanes. xxj[us]. nat[ione] hyspanus sed[it] Mcclxxvij.
m[ens]ib[us]. viij. die uno. et cess[avit] m[ensibus]. vi. dies. vij. hic
p[re]electus fuit cardinalis a gregorio x[o]. Hic magnus
magist[er] in scientijs plus delectabat[ur] q[uam] o[mn]ib[us] reli
quis in negotijs cui nomen fuit Magist[er] petrus
hyspanus qui tractatus i[n] logica co[m]posuit. du[m] hic
longo spatio vite gauderet. q[uo]d sibi [con]fituru[m]

iactabat. du[m]q[ue] nova camera legeret q[ua]m circa pa
latiu[m] vit[er]bij p[ar]averat rep[er]ente palatiu[m] corruit
et solus int[er] ligna et lapides atrictus die q[ui]nto su[r]
p[er]vixit et munitus sacrame[n]tis ecclesiasticis mi
gravit e seculo. [et] sepultus [est] vit[er]bij i[n] eccl[esi]a s[an]c[t]i laure[n]tij.

Nicolaus t[er]tius nat[ione] R[omanus]. familia Mcclxxviij.
ursino[rum] sedit a[n]nos tres. hic cardinalis [est] d[ictu]s
Johanes Gaytanus vir prudens et sume honesta
tis aspectu multu[m] studens ad amplificatione[m] sui
generis patri. Mcclxxxj.

Martinus. iiij. nat[ione] gallicus sedit a. iiij. hic
magnus sumptib[us] bello[rum] subegit
forliviu[m] et Guidone[m] de monte feretro duce[m] Gi
belino[rum] i[n] Romaniola multaq[ue] impensam fecit
ex pecunia qua[m] paraverat cardinal[is]. inte[r]ve[n]ie[n]do
caritate[m] annone q[ue] gravabant[ur] ij qui curia[m] seq[ue]b
ant[ur] emens maioris et vendens minoris obijt
p[er]usij et ibi iacet. Mcclxxxv.

Honorius. iiij. natione R[omanus]. hic cardinalis
dictus [est] Jacob[us] sabellus pedibus egrotus
ut nec ambularet sedit a[n]nis tribus. Mcclxxxviij.

Nicolaus. iiij[us]. nat[ione] Esculanus de ordine mino[rum]
sedit. a. hic minist[er] generalis
ei[us] ordi[ni]s f[ac]t[u]s [est] cardinalis Jeronimus no[mi]ne hui[us] t[em]p[o]re
capta [est] tripolis. alt[er]o an[n]o subv[er]sa [est] Acon urbs sirie
hoc mortuo diu fuit vacatio. Mcclxxxxiiij.

Celestinus. v[us]. sedit min[us] anno uno. hic vir ana
chorita electus [est] a cardinalib[us] in ali[um] electio[n]e[m]
no[n] [con]venientib[us]. vir simplex [et] deum time[n]s [con]tem
ne[n]s seculu[m] et deo studens placere. cu[m] hunc mole
stu[m] e[ss]et fungi papatu. cu[m] taliu[m] re[rum] prudens no[n] e[ss]et
de sue [con]dictionis statu [con]q[ue]rebat[ur]. p[er]suaso sibi tandem
a q[ui]busdam ex fr[atr]ib[us] cardinalib[us] celebrata missa
coram populo depositis insignijs pontificatu se ab
dicavit offitio et clam p[ro]fectus [est] peregre. Mccl

Bonifatius. viij[us]. nat[ione] campanus xxxxv.
ana[n]nia oppido sedit. a. hic cardinal[is]
dicebat[ur] b[e]n[e]dictus vir prudens i[n] agendis negotijs
Hic multa irritavit a celestino acta. [et] [con]stituit ut
festa ap[osto]lo[rum] et quatuo[r] docto[rum] eccl[esi]e ut pascalia
celebrent[ur]. Lodovicu[m] rege[m] francie qui obijt ap[u]d
Kartagine[m] taxavit [in] s[an]c[t]o[rum] catalogo. Celebritate[m]
q[uo]q[ue] instituit m[en]se iunio fieri p[ro] veneratione corpo
ris d[omi]ni n[ost]ri yh[es]u xp[ist]i. Composuit q[uo]q[ue] int[er] regem
Karulu[m] et regem aragonu[m] diu inimicos anno
xp[ist]i. Mccxcviij. edidit sextu[m] libru[m] decretalium
Eoq[ue] anno co[m]posuit int[er] regem francie philipu[m]
et Obdoardu[m] regem anglie. Karolu[m] q[uo]q[ue] fr[atr]e[m]
regis francie elegit et [con]firmavit i[n] dominu[m] et
rectore[m] Romaniole. Ducatus spoleti. March
ie anconitane [et] patrimonij s[an]c[t]i petri.

Benedictus. xj. frat[er] p[re]dicato[rum] de triuisio ob
ijt p[er]usij. Clemens v[us]. archiep[iscopu]s burdugal
lon[ensis] de guascomia transij Curiam Romana[m] ult[ra]
montes [et] adhuc [est] ibi [et] multa fecit.
Johanes. xxij[us]. de chaturso obijt an[n]i moe n[ost]ra fecit
Benedict[us]. xij. de ordi[n]e cistersien[sium] obijt a vimone.
Clemens. vj. monach[us]. inger de ordi[n]e s[an]c[t]i b[e]n[e]dicti.

Innocentius. vj.	Urbanus q[ui]ntus
Gregorius. xj.	Urbanus sextus. Hui[us] t[em]p[o]re cepit Scisma.
Innocentius. vij.	Bonifati[us]. nonus
Alexander. v[us].	Gregori[us]. xij.
	Johanes. xxiij.

Chatalogus ep[iscop]o[rum] ecclesie anthiochie.

Petrus ap[osto]l[u]s.	Fabianus
Enodius.	Demetrianus.
Ignatius.	Paulus samotenus
heros.	Dominus
Cornelius.	Eymeus.
Nero	Quirillus.
Theophylus.	Dorotheus
Maximus.	Tirannus
Serapion.	Eudoxio
Asclapiades.	Miletus
Filetus.	Paulinus
Thabenus	Flavianus.
Gabila.	

chatalagos eccl[esi]e. s[eu] ep[iscop]o[rum] yerosolimitan[e]

Jacob[us] frat[er] d[omi]ni	Marchus p[ri]mus ex gentile.
Symon iustus.	Cassianus
Iustus	Publius.
Cacheus	Maximus.
Tobias	Julianus
Beniami.	Gaianus
Johanes.	Simachus
Mathias.	Gaius
Philipus	Julianus
Seneca.	Capito
Iustus	Maximus.
Levi.	Anthonius
Efren.	Valenus
Joseph.	Dulcianus
Judas.	Narcisus.
Hij o[mne]s sup[er]iores ex iu	Dyus.
deis fuerunt.	Germanio.
Gordius	hyreneus.
Narcisus it[er]um	humeneus. Tirilus.
Alexander.	Cabdas. Johanes.
Mazabanes.	Nermo. Maximus.

Cathalogus episcopo࿰ ecclesie alexandrine.

Marchus euangelista
Anianus
Primus.
Iustus.
Heumenes.
Marchus.
Celadion.
Agripinus
Iulianus.
Demetrius.
Herclas.
Dionisius.
Maximus.
Abilius
Cerdon.
Theonas
Petrus
Achillas
Alexander
Athanasius
Georgius arianus ne(qu)am
Lucius
Didimus.
Petrus.
Timotheus.
Theophilus.

Cathalogus epo(rum) et ecc(lesi)e Rauennatis.

Apolinaris anthiocenus primus ep(iscopu)s missus a petro apostolo.
Aderitus ab b(ea)to appolinare ordinatus est prelbiter. Jacet classis
Eleucadius ordinatus diaconus ab b(ea)to apolinare hic cantum edidit ecclesie Rauenatis.
Martianus ordinatus diaconus ab b(ea)to appolinare. sepultus (con)iuxta ipso eleucadio (extra) muros classis.
Calocerus miraculis insignis utilis predicatione. Jacet eclesia s(an)cti probi.
Probus predicator egregius iacet (con) calocerio.
Proculus p(er) quem deus sanabat langores iacet infra ciuitatem classis.
Datus a(n)i(m)a(rum) piscator // liberius plus caritate plenus.
Agapitus elemosinator.
Marcelinus vir iustus
Seuerus vir simplex. iacet ecc(lesi)a sui nominis (extra) classem. Hi omnes fuerunt electi a deo colombe indice missa celitus. et requiescunt iux(ta) classem ul(tra) / extra eam regione(m).
Liberius. ij. p(ate)r orphanorum.
Probus. ij. angelos vidit expirans
Florentius p(ate)r pauperum iacet ecc(lesi)a b(ea)te petronille.
Liberius t(er)cius eloquens predicator
Vrsus q(ui) vrsinam fundauit eclesiam q(ue) dicta e(st) anastasis .i. sancta resurectio.
Petrus fondator eclesie patriane ubi fuerunt altaria eclesia.
Neon fondator ecclesie s(an)c(t)i petri maioris et triculis hic fuit t(em)p(o)r(e) matris galle placidie.
Exupantius cuius tempore facta e(st) ecclesia sancte Agnetis qua dormit.
Johanes qui vidit angelum. hic xiiij. ecclias (con)struxit. huic ecclesie a valentiniano aug(ust)o filio placidie.
Petrus secundus dictus Rauenas os aureum Jacet ymole maiori ecclia.

Aurelianus iacet ubi Neon.
Ecclesius hic edificator ecc(lesi)e s(an)cte marie maioris cuius t(em)p(o)re (con)structa e(st) ecc(lesi)a s(an)c(t)i vitalis Rauen(ne) in q(ua) expensi fuerunt. xxvj. (milia) aureorum.
Vrsicinus cuius t(em)p(o)re hedificata e(st) ecc(lesi)a s(an)c(t)i apolinaris in classe iacet ecc(lesi)a s(an)c(t)i vitalis.
Maximianus ecc(lesi)arum fondator (con)secrauit eclesiam classis Jacet eclesia b(ea)ti Andree.
Agnellus. hic (con)fl(a)uit argentum ecc(lesi)e Rauen(ne) edificauit ibi ecc(lesi)am s(an)c(t)i Georgij cuius t(em)p(o)re mortuus est iustinianus ap(u)d (con)stantinopolim. Ip(s)e agnellus iacet ecc(lesi)a s(an)c(t)e Agate Rauene.
Petrus senior hic fondauit ecc(lesi)am s(an)c(t)i seueri in classe. huius t(em)p(o)re occupata e(st) venetia a longubardis.
Johanes Romanus hic (con)sumauit ecc(lesi)am s(an)c(t)i seuerij
Maurinianus nat(ione) Ro(manus) iacet archa ecc(lesi)e classis
Johanes classensis Jacet eadem archa.
Johanes. iiij. hic fuit t(em)p(o)re phoce imp(erato)ris et pape bonifacij
Bonus, bonus opibus iacet ecc(lesi)a s(an)c(t)i appolinaris in classe.
Maurus. hic excoicatus a p(a)p(a). eum et excomunicauit.
Reparatus hic non obediuit ep(iscop)o Ro(mano). iacet ecc(lesi)a classis.
Theodorus ho(mo) plenus fallatia mortuus gaudio omnium.
Damianus p(er) quem d(eu)s mortuum resuscitauit Jacet ecc(lesi)a classis s(an)c(t)i Appolinaris.
Felix predicator optimus iacet eadem ecc(lesi)a.
Johanes quintus humilis et sapiens cuius tempore corruit t(er)remotu ecc(lesi)a patriana. Jacet in ecc(lesi)a classis cum alijs pontificib(us).
Sergius qui sponsam habuit. huius t(em)p(o)re Zacharias p(a)p(a) iuit in franciam petens auxilium a pipino (contra) altulfum regem longobardorum.
Leo qui de omulli hoc fuit ellectus.
Johanes. vj. qui iacet arthecha ecclie classis
Gratiosus vir optimus. Hic Karulum rauen(ne) prandio coluit. p(ro)phetauit de ijs q(ue) acciderunt Rauene Jacet ecc(lesi)a classis.
Johanes septimus
Constantinus
Petrus bonon(iensis) qui rexit ecclesiam annis. xlvj.
Honestus
Herbertus.
Johanes octauus
// Theomitus.
Federicus anno quo mortuus e(st) henricus rex maximus primo venit in ytaliam.
Arnaldus
Eribertus
Geboradus
Henricus
Gibertus.
Hic dotauit ecc(lesi)am pomposianam bonis pluribus et in eadem quiescit.
Gualtius vir religiosus qui ecc(lesi)am rexit annis xxiiij. obijt anno xpi. Mcxliiij.

Moyses Vercellen(sis). vir ap(r)ime litteratus bonus ecc(lesi)e rector obijt anno xpi. Mcliiij. Anno. ij. pape anestasij quarti anno t(er)tio frederici imp(erato)r(is) qui venit in ytaliam.
Anselmus qui pallium accepit ea die q(ua) federicus imperator fuit coronatus Rome ecc(lesi)a s(an)c(t)i petri. ab adriano. iiij. p(a)p(a). Hic Anestasius mortuus est principio obsidionis mediolani.
Guido.
Geraldus
Guielmus lxxiiij.
Guidotus lxxv.
Guielmus s(ecundu)s
Albertus.
Egidius.
Vbaldus.
Simeon obijt. Mccxxvij.
Theodoricus vir corpore et animo pulcher fuit t(em)p(o)re friderici imp(er)atoris s(ecund)i obijt anno xpi. Mccxxxviij.
Philipus ellectus ecc(lesi)e feraríen(sis) vir strenuus. hic legatus ecc(lesi)e. paduam de manu eccelini eripuit obijt anno xpi. Mcclxx.
Bonifatius p(er) Papia delauania de ordine predicatorum vir summe facundus qui bona et iura ecc(lesi)e multum ampliauit. iacet ecc(lesi)a maiori p(ro)pe altare magdalene quod (con)struxit obijt orioli pridie nat(iuitatem) (christi). Mccxciiij.
Vsq(ue) ad hunc obiçonem scribit Ricobaldus.
Obiço nat(ione) p(ar)mensis et ep(iscopu)s eius urbis vir litteratus et strenuus.
Post illum Raynaldus de concoregio de mediolano vir s(an)c(tu)s litteratus et honestus
Post illum fuit electus Raimaldus de polenta qui fuit p(ro)thonotarius eius consanguineum interfectus.
Post illum fuit ellectus et (con)secratus et (con)firmatus d(ominus). Aimericus de castro lucij capellanus domini p(a)p(e) tunc comes Romandiole (et) postea ep(iscopu)s carnoten(sis) et postea cardinalis.
Post illum factus e(st) d(omi)n(u)s Guido de tripolli de regio vir nobilis litteratus modicum vixit
Post illum fuit d(omi)n(u)s Franciscus de s(an)c(t)o michele de venec(iis) p(ro)terea translatus ad archiep(iscop)atum cadie in insula creten(sis).
Post illum. d. Nicolaus de canale de pergamo translatus post modicum ad archiep(iscop)atum patrien(sem).
Post illum fr(ater) fortonerius de ordine minorum ultramontanus qui hodie viget.

Finitus e(st) hic liber anno d(omi)ni. Mccclxxij. Maij. die secunda in ciuitate mutinensi.

Argenta natus laurentius fuit hic operatus.

cc. II + 84 + 6 bianche non num. + I'. La c. 10 si trova dopo
la c. 1. Sono bianche le cc. II e I'.

3. 8. 1955

R. A.